

اللغة التركية

TÜRKÇE

ŞEYH DR. HAYTHAM SARHAN'IN İLMÎ KÜTÜPHANESİ

المكتبة العلمية للشيخ د. هيثم سرحان

*Şeyh Dr. Haytham Sarhan'ın ilmî eserleri ve
açıklamalarından oluşan bir koleksiyon*

Peygamberimizin ﷺ Sîreti

Önemli Dersler

İslam Nedir?

Kitâbü't-Tevhîd

*Mescid-i Nebvî ve Kuba Mescidi eski öğretmeni
Mahad Sunnah çevrim içi eğitim enstitüsünün ilmî sorumlusu*

Peygamberimizi sallallahu aleyhi ve sellem ve O'nun hayatını ve sünnetini öğrenmemizin önemi şudur ki ;

Allah cc , Peygamberimiz sav 'i Allah'a ibadet edenlere önder kıldı, O'nu bütün insanlığa bir örneklik kıldı, ve O'na uymanızı ve O'nun sünnetine ittiba etmemizi emretti, O'nun yolundan ve metodundan gitmemizi emretti, bilakis O'nu en büyük ve en mükemmel İmam/Önder kıldı.

Allah cc şöyle buyurdu:

"Andolsun ki, Rasulullah, sizin için ve Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar için ve Allah'ı çok zikredenler için en güzel bir örnektir" (Ahzab 21).

Allah cc şöyle buyurdu:

"O peygamber size neyi verdiyse/emrettiyse onu alın/yapın, ve neyi de yasakladıysa onu da terk edin" (Haşr 7).

Allah şöyle buyurdu:

"(Rasûlum!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız , bana uyun ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.Allah son derece bağışlayıcı ve merhametlidir" (Âl-i İmran 31).

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

" Bütün ümmetim cennete girecektir, ancak istemeyenler hariç".

Dediler ki: "Ey Allah'ın Rasulu! Kim istemez ki?!"

Dedi ki:" Bana itaat edenler cennete girecektir, bana asi olanlar işte onlar istemeyenlerdir". (Sahih-i Buhâri, no: 7280)

İletişim için:
www.alsarhaan.com

Tüm Hakları Mahfûzdur
Müellifin İzninden Sonra Ücretsiz Basılabilir.

Kısa Kesitlerle

HZ. MUHAMMED

ﷺ'in

Hayâtı ve Şemâili

Dr. Heysem Muhammed Serhân

Tercüme: Abdurrahman Cesimoğlu

OKUDUKTAN SONRA
HEDİYE EDİNİZ

HEDİYEDİR
SATILAMAZ

Kısa Kesitlerle
Rasûlullah'ın
Hayâtı ve Şemâili
-sallallahu aleyhi ve sellem-

هيثم بن محمد سرحان

Dr. Heysem Muhammed Serhân

Mescid-i Nebevi Müderrisi

Ve Websitesi direktörü:

www.alsarhaan.com

غفر الله له ولوالديه ولمن أعانه على إخراج هذا الكتاب
Allah kendisine, ana babasına ve kitabın yayımında payı olanlara
mağfiretiyle muâmele etsin

Tercüme:
Abdurrahman Cesimoğlu

Birinci Baskı
Tüm Hakları Mahfûzdur
Müellifin İzninden Sonra Ücretsiz Basılabilir

İletişim İçin:
islamtorrent@gmail.com

فسح وزارة الإعلام

Mukaddime

بسم الله الرحمن الرحيم

Şüphesiz tüm hamdler Allah'adır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden O'na sığınırız. Allah kimi hidayete erdirirse, onu saptıracak yoktur! Kimi de saptırsa onu hidayete erdirecek yoktur!

Allah'tan başka hak ilâh olmadığına şahadet ederim. O tektir ve ortağı yoktur. Yine şahadet ederim ki, Muhammed (Sallallahu Aleyhi ve Sellem) O'nun kulu ve Rasûlüdür.

“Ey iman edenler! Allah'tan sakınılması gerektiği gibi sakının ve ancak Müslümanlar olarak ölün!” [Âl-i İmran, 102]

“Ey insanlar! Sizi tek bir nefisten yaratan ve ondan da eşini yaratan ve ikisinden birçok erkekler ve kadınlar üretilen Rabbinizden korkun! Adını kullanarak birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'tan ve akrabalık haklarına riayetsizlikten de sakının! Şüphesiz Allah, üzerinizde gözetleyicidir.” [Nisâ, 1]

“Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğru söz söyleyin ki, Allah işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın! Kim Allah ve Rasulüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur.” [Ahzâb, 70-71]

Bunlardan sonra:

Peygamberini, onun hayatını ve güzel yolunu bilmek isteyen her gayretli insanın, İbn-Kayyim'in şu kısa ve öz sözlerini bilmesi hoş olacaktır: Kulun dünya ve ahiretteki mutluluğunun, Nebînin gösterdiği yola bağlı olduğu anlaşıldığına göre, kendi iyiliğini düşünen samimi her kişiye, onun yolunu ve hayatını, kısacası tüm güzel yaşayışını bilmesinin önemi daha çok anlaşılabilecektir. Bu mübarek ilimi öğrenen ile peygamberi hususunda cahil olan elbette bir olmaz. Onu tanıyan, onun etbaaından, yolundan ve hizbinden olmuş olur. İnsanlardan kimi bu konuda ihmalkâr, kimi tamamen mahrumdur. Bazı bahtiyarlar ise, Allah'ın fazlı ile onu tanıma şerefine varmıştır. Tüm hayırlar Allah'ın elinde olup O, fazlını dilediğine nasip eder. Allah çok büyük lütûf sahibidir.

Yüce Allah'tan hepimizi, Allah Peygamberine sevgi ve muhabbet, emirlerine itaat ve yasaklarından kaçınmak gibi hususlarda başarılı kılmasını, bu yüce değerlerden mahrum kılmamasını niyaz ederiz.

“Allah'ım! İbrâhim ve âline salat eylediğin gibi Muhammed'e ve âline de salat eyle. İbrâhim ve âlini mübarek kıldığın gibi Muhammed'i ve âlini de mübarek kıl. Şüphesiz sen hamde lâyıksın Hamîd ve Mecîd'sin”.

Birinci kısım: Allah Rasûlünün ﷺ
Şemâil ve Rehberliği.

Onun Şemâili/Seçkin özellikleri ﷺ

Onun Nesebi ﷺ	O sallallahu aleyhi ve sellem Muhammed bin Abdillâh bin Abdilmuttalib bin Hâşim bin Abdimenaf bin Kusay bin Kilab bin Murra bin Ka'b bin Luay bin Ğalib bin Fihr bin Malik bin Nadr bin Kinane bin Huzeyme bin Mudrike bin İlyas bin Mudar bin Nezar bin Ma'd bin Adnan Adnan, Allah'a kurban edilmek istenen İsmail bin Halil İbrahim'in soyundandır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in nesebi mutlak olarak en üstündür. Bir hadiste Roma imparatoru Hırakıl'ın Ebu Süfyan radiyallahu anhu'ya hitaben şöyle der: "Sana onun nesebinden sorunca onun soylu biri olduğunu söylemiştin. İşte böyle olur elçiler; kavimlerin soylu olanlarından gönderilirler."						
Seçkinliği	Rasûlullah ﷺ buyurur: "Allah, İsmail oğullarından Kinâne'yi, Kinane boyundan Kureyş'i, Kureyşten Haşimoğullarını seçmiş, Haşimoğullarından ise beni seçmiştir."						
Onun isimleri ﷺ	Tüm isimleri bir niteliği gösteriyor olup bu isimler gerçek manadan yoksun değildir. İsimler (şahsiyetteki) sıfatlardan türemiştir. Binaenaleyh isimler nitelikleriyle irtibatlıdır; kemal ve övgü ile anılırlar. <table><tr><td>Muhammed</td><td>Bu, bilinen en meşhur isimdir. Ayrıca bu isim Tevrat'ta açıkça geçen ve manası (övülmeye layık çokça niteliği olan)dır.</td></tr><tr><td>Ahmed</td><td>Kullar içinde Allah'a hamd-u senâsı en ziyade olan ve ayrıca göklerde ve yerde olanların dilinde -üstün meziyetlerinden dolayı- övgüyle anılan anlamına gelen ve dahi Mesih aleyhisselam'ın kendisiyle müjdelediği isimdir.</td></tr><tr><td>El-Mütevekkil</td><td>Dininin yeryüzüne hâkim olmasında yalnız ve ortaksız bir şekilde Allah'a tevekkül ettiğinden dolayı bu isimle anılmıştır.</td></tr></table>	Muhammed	Bu, bilinen en meşhur isimdir. Ayrıca bu isim Tevrat'ta açıkça geçen ve manası (övülmeye layık çokça niteliği olan)dır.	Ahmed	Kullar içinde Allah'a hamd-u senâsı en ziyade olan ve ayrıca göklerde ve yerde olanların dilinde -üstün meziyetlerinden dolayı- övgüyle anılan anlamına gelen ve dahi Mesih aleyhisselam'ın kendisiyle müjdelediği isimdir.	El-Mütevekkil	Dininin yeryüzüne hâkim olmasında yalnız ve ortaksız bir şekilde Allah'a tevekkül ettiğinden dolayı bu isimle anılmıştır.
Muhammed	Bu, bilinen en meşhur isimdir. Ayrıca bu isim Tevrat'ta açıkça geçen ve manası (övülmeye layık çokça niteliği olan)dır.						
Ahmed	Kullar içinde Allah'a hamd-u senâsı en ziyade olan ve ayrıca göklerde ve yerde olanların dilinde -üstün meziyetlerinden dolayı- övgüyle anılan anlamına gelen ve dahi Mesih aleyhisselam'ın kendisiyle müjdelediği isimdir.						
El-Mütevekkil	Dininin yeryüzüne hâkim olmasında yalnız ve ortaksız bir şekilde Allah'a tevekkül ettiğinden dolayı bu isimle anılmıştır.						

Onun isimleri	El-Mâhi	Allah onunla küfrü mahveder. Kimseye nasip edilmeyen bir kuvvetle küfür mahvedilmiştir.
	El-Hâşir	İnsanların önünde toplandığı, öyle ki insanların haşredilmesi/toplanması için gönderilmiş kimsedir
	El-Âkib	Kendisinden sonra peygamber olmayandır. Peygamberlik defterine son mühür olmuştur.
	El-Mukaffi	Önceki peygamberlerin eserlerinin ardı sıra gelen. Önceki risaletlerin ardından gelip pekiştiren kimse.
	Tevbe Elçisi	Allah'ın kendisi aracılığı ile alemlerde kimseye açmadığı kadar tevbe kapılarını açtığı kimse. Ayrıca istiğfarda ve tevbede en öncü kuldur.
	Cihad Nebisi	O ﷺ Allah'ın düşmanlarına karşı cihad etmek için gönderildi. Hiç bir ümmete ve peygambere böylesine savaşlar nasip olmamıştır. Onun orduları çok büyük savaşlarla karşılaşmıştır.
	Rahmet elçisi	Allah onu ﷺ alemlere rahmet olsun diye yolladı. Onunla tüm yeryüzüne rahmet murat etti. Bu rahmetten en büyük nasibi Müminler almış olsa da kafirler dahi bu rahmetin gölgesinde güven ve eman içinde yaşarlar.
	El-Fâtih	Allah onunla hidayet kapılarını sonuna kadar açtı. Allah onunla kör gözleri, sağır kulakları ve mühürlü kalpleri açtı. Allah onunla kafir diyarların fethini/açılmasını nasip etti. Onunla cennetin kapıları açıldı. Onunla ilim ve salih amel yolları açıldı.

Onun isimleri	El- Emîn	O ﷺ, Allah'ın vahyi ve dini tebliği hususunda güvenilir olandır. Göklerde ve yerde doğru ve sadık bilinir. Kureyş dahi o'nu ﷺ peygamber gönderilmeden evvel böyle tanırdı.
	El- Beşîr	Kendisine itaat edeni sevap, isyan edeni ise ceza ile müjdeleyendir.
	Seyyid	O ﷺ şöyle buyurur: "Ben Ademoğullarının efendisiyim bunda övünme yok..."
	Münir Ve Sirac	Manası: nurlandıran aydınlık verendir. Arapçada nur, "Vehhac" kelimesinin delaletinden ayrı olarak yakmadan aydınlık verendir
Genel özellikleri	O ﷺ, Allah'a özel manada kulluk etmiş ve ubudiyyet mertebelerini en iyi şekilde yerine getirmiştir.	
	Kendisini vasfetmede en olgun insan olarak şöyle der: "Ben Allah kulu ve elçisi Muhammed. Beni haddinden fazla yüceltmenizi sevmem. Allah'ın beni koyduğu konumda görün.	
	O ﷺ yaratılış ve ahlak hususunda en ileri gelendir. Yüce Allah şöyle buyurur: (Muhakkak sen üstün bir ahlak üzeresin) (Kalem/4) Aişe -Allah ondan razı olsun- "Onun ahlakı Kur'ân idi" O'nunla amel eder sınırlarını çiğnemezdi; hoşnut olduğuna hoşnutluk gösterir öfkelendiğine öfkelenirdi demiştir."	
Yaratılış özellikleri	Allah Halili	Şöyle buyurur ﷺ: "Allah İbrahim'i halil edindiği gibi beni de halil edinmiştir."
	Mübarek vücudu	Enes b. Mâlik, Peygamberimizi ﷺ şöyle tarif ederdi:"Rasûlullah'ın cildi parlak bir renkteydi ve teri inci gibiydi. Yürüdüğü zaman düzgün yürürdü. Rasûlullah'ın elinden daha yumuşak ne bir ipek kumaşa, ne de bir ipeğe dokunmuşumdur, ne de Rasûlullah'ın kokusundan daha güzel ne bir misk, ne de bir amber koklamışumdur."

Yaratılış Özellikleri	Boyu	Bera ibn 'Âzib رضى الله عنه anlatıyor: "Peygamber ﷺ orta boylu, omuzları arası geniş, saçları kulak yumuşağına varıyordu. Onu kırmızı bir elbise içinde görmüştüm; ondan daha güzel bir şey görmedim.
	Yüzü	Ka'b ibn Malik رضى الله عنه anlatıyor: "Ona selam verince yüzü mutluluktan parlıyordu; Zira sevinince yüzü ay gibi parlardı. İşte böyle anlardık mutluluğu yüzünde. Bera radiyalahu anh'a onun yüzü kılıç gibi miydi diye sorulunca "Hayır; onun yüzü ay gibiydi" derdi.
	Saçları	Enes bin Malik radiyallahu anh anlatıyor: "Nebinin ﷺ elleri iriceydi. Ondan sonra öylesi(güzeli)ni görmedim. Saçları kıvrıkcık değil hafif dalgalı idi.
	Gözleri	Cabir bin Semure radiyallahu dedi: Allah elçisinin ﷺ ağzı geniş; gözlerinin beyazı kırmızıya çalıyordu. Ökçeleri az etliydi.
	Ter Kokusu	Enes radiyallahu anh anlatıyor. "Bir keresinde Nebi ﷺ bizi ziyaret edip öğlen uyumuş ve sıcaktan terlemişti. Annem de bir şişe getirip terinden almaya başlayınca Allah rasûlü uyanıp "Ne yapıyorsun Ümmü Süleym?" demiş. Ümmü Süleym: -Terini güzel koku yapımında kullanmak için aldım, kokun bize en güzel misktir demişti.
	Nübüvvet mührü	Rasulullah'ın ﷺ iki omuzu arasında ten rengine çalan bâriz bir ben vardı. Cabir bin Semure radiyallahu dedi: "Allah elçisinin ﷺ omuzunda güvercin yumurtası büyüklüğünde ten rengine çalan bir mühür vardı."

Ahlakı	Sahabenin katında değeri	Amr bin ‘Âs anlatıyor: “Hiç kimse bana Rasûlullah’tan ﷺ daha sevimli değildir. Gözümde ondan daha büyük bir kimse yoktur. Gözlerimi ona bakarak doyurmaya kıyamazdım, saygıdan ona bakmaya takatim olmazdı. Bundan dolayı onu anlatmak zor geliyor bana, zira doya doya bakamadım ona. Yine Urve bin Mes’ûd Es-Sekafî onu Kurayş’e anlatıyor: “Vallahi Muhammed’in ﷺ ashabı kralların yüceltilmediği şekilde onu yüceltiyor. Vallahi ağzından balgam çıkmayagörsün arkadaşlarından biri onu muhakkak kapardı da kendi yüzünü ve bedenini onunla ovalardı. Bir şey emretse hemen yerine getirirler, abdest alsa suyuna almak için mücadele ederler, o konuşsa sesler alçalırdı. Kimse ona olan derin saygıdan dolayı ona bakışlarını dikmezdi.”
	Allaha Karşı Ahlakı	Abdullah bin Eş-şihhîr رضي الله عنه anlatıyor: “Ona sen bizim efendimizsin dedik de o, “Seyyid/Efendi Yüce Allah’tır” buyurdu. Biz de sen en üstünümüz en cömerdimizsin deyince o “Bu sözünüz yada bazısını söylemenizde bir sakınca yok” buyurdu. Şeytanın bu yolu kullanmasına izin vermeyin demiştir.
	Cesareti	Ali ibn Ebi Talib رضي الله عنه anlatıyor: “Savaş kızışınca topluluğun arasına en derin o daldı; biz ise onun arkasına sığındık
	Allah Korkusu	O ﷺ şöyle buyurdu: “...Vallahi ben Allah’tan en çok korkanınızım...”
	Ailesine hayırhah oluşu	O ﷺ şöyle buyurdu: “En hayırlınız ailesine en hayırlı olanınızdır. Ben ise ailesine karşı en hayırlı olanınızım.”
	Haya sahibi	Ebu Sa’id رضي الله عنه anlatıyor, " O, ﷺ örtü arkasına kaçmış bakire kızıdan daha hayâ sahibiydi. Hoşuna gitmeyen bir şey olunca bu yüzünden anlaşıldı.”
	Kolay olanı seçerdi	Aişe رضي الله عنها anlatıyor: “Allah elçisi iki şey arasında kalmayagörsün muhakkak en kolay olanını seçerdi. Günah söz konusu olduğunda, günden en uzak olan kimseydi.”

ONUN ﷺ AHLAKİ ÖZELLİKLERİ

Kendi için intikam almazdı	“Allah’ın resulü kendi şahsıyla ilgili olarak hiç kimseden intikam almazdı, fakat Allah’ın bir yasası çiğnenmişse Allah için cezalandırırdı”
Yemeği ayıplam azdı	Resûlullah ﷺ asla hiçbir yemeği ayıplamazdı. Eğer onu iştahı çekerse yer, hoşlanmazsa onu yemez, bırakırdı
Hediye kabul ederdi	Aişe رضي الله عنها şöyle der: “Allah elçisi ﷺ hediye kabul eder karşılık olarak kendisi de birşeyler verirdi.”
Sadaka kabul etmezdi	Allah elçisi şöyle der: “Muhammed ailesi sadaka malı yemez.”
Tevazusu	‘Ukbe ibn ‘Amir رضي الله عنه anlatıyor: “Bir adam Peygamber’e ﷺ geldi. O’nun karşısında durunca adam korkudan titremeğe başladı. Bunun üzerine Rasulullah ﷺ: “Korkma rahat ol. Ben kral değilim. Ben ancak Kureyş’ten kuru et yiyen bir kadının oğluyum.” dedi.
Ailesinin hizmetinde	Esved bin Yezid rahimehullah anlatıyor: Aişe radiyallahu anha’ya Elçi evinde ne iş görürdü diye sorunca şöyle söylerdi: “Evin işlerini görüp hizmet ederdi; ancak namaz vakti namaza çıkardı”.
Tecahülü ve görmezden gelişi	Allah elçisi ﷺ buyurur "Görüyor musunuz Kureyşten bazılarının sövmeleri ve bedduaları nasıl da boşa gidiyor?! Onlar Müzemmem/kınanmışa sövüp beddua ederler oysa ben Muhammed/çokça övülenim”
Sıdk	Abdullah ibn Mes’ud رضي الله عنه onu anlatınca şöyle derdi: Allah elçisi doğru olan ve doğrulukla tanınan sadık-ı masdûk bize anlattı.
Hizmetçilerine karşı muamelesi	Enes رضي الله عنه anlatıyor: Allah Resulü’ne ﷺ on yıl hizmet ettim. Bana bir kere bile ‘öf!’ demedi. Yaptığım bir iş hakkında hiçbir zaman “Niçin böyle yaptın?”, yapmadığım iş hakkında ise ‘Şöyle yapsaydın ya!’ ya da ‘Ne kötü yaptın!’ dediğini duymadım.

ONUN ﷺ AHLAKİ ÖZELLİKLERİ	Arkadaşları arasında ayırt edilmez sade biriydi	Enes bin Malik رضي الله عنه anlatıyor “Peygamberimiz ile birlikte oturduğumuz sırada biri gelip devesini bağladıktan sonra ‘Hanginiz Muhammed’dir?’ diye sordu. Allah’ın Resulü, ashabı arasında bir yere dayanmış oturuyordu. ‘İşte sırtını dayanmış olan şu beyaz kimsedir.’ dedik. Adam ‘Ey Abdü'l-Muttalib’in oğlu!’ diye hitâb etti. Peygamberimiz ‘Seni dinliyorum.’ buyurdu. ‘Ben sana bazı şeyler soracağım. Amma soracaklarım (pek) ağırdır. Gönlün benden incinmesin.’ dedi. Peygamberimiz ‘aklına geleni sor.’ buyurdu. ‘Senin ve senden evvelkilerin Rabbi için (söyle) bütün halka seni Allâh mı gönderdi?’ dedi. ‘Evet.’ buyurdu. ‘Allâh için (söyle) namaz kılmayı sana Allâh mı emretti?’ dedi. ‘Evet.’ buyurdu. ‘Allâh için (söyle) oruç tutmayı sana Allâh mı emretti?’ dedi, ‘Evet.’ buyurdu. (Yine): ‘Allâh için (söyle) zenginlerimizden alıp yoksullarımıza dağıtmayı sana Allâh mı emretti?’ dedi. Peygamberimiz (buna da) ‘Evet.’ buyurunca adamcağız: ‘Sen ne getirdin ise ben ona îmân ettim. Kavmimin geride kalanlarına da elçilik yapacak olan benim. Ben, Bekr kabilesinden Dımâm b. Sa`lebe`yim.’ dedi.”
	Zühhd	Aişe رضي الله عنها anlatıyor: “Muhammed ﷺ ailesi iki gün üst üste arpa ekmeği yemiş değillerdir. O vefat edinceye kadar da hep böyleydi.
	Dünyalığa önem vermeyişi	Rasûlullah ﷺ şöyle buyurdu: “Uhud dağı kadar altınım olsa üç gece üzerinden geçmeden hepsini dağıtmazsam bu (durum) hoşuma gitmez; ancak borç için varsa bu başka. Ey Allah’ın kulları gelin deyip şöyle ve şöyle (şekilde) onlara onu dağıtırdım.
	Ağzı bozuk değildi	Aişe رضي الله عنها şöyle der: "O ﷺ çirkin söz söylemez; buna yeltenmezdi. Çarşılarda kaba saba bağırان olmadı hiç. Kötülüğe kötülükle karşılık vermez, ancak affeder, görmezden gelirdi."
	Kadınlara eli değmezdi	Aişe رضي الله عنها şöyle anlatır: "... Onun ﷺ eli (yabancı) kadın eline değmiş değildir ..."

ONUN اُخْلَاقِهِ AHLAKI

Yaşadığı ev sade yaşamı

Ömer radiyallahu anhu bir gün Allah elçisinin huzuruna girdi. Elçi, yattığı hasırın üzerindeydi ve yüzünün bir tarafına hasır iz yapmıştı. Odasının bir yanında işlenmiş bir deri, bir diğer köşesinde de, içinde birkaç avuç arpa bulunan küçük bir torba vardı. İşte Allah Resûlü'nün odasında bulunan eşyalar bundan ibaretti. Ömer, bu manzara karşısında rikkate geldi ve ağladı. Allah Resûlü -Ey Hattab'ın oğlu neden ağlıyorsun diye sorunca Ömer radiyallahu anhu:

- Ya Resûlallah! Şu anda kisralar, krallar saraylarında kuş tüyünden yataklarında yatarken, sen sadece kuru bir hasır üstünde yatıyorsun ve o hasır, senin yüzünde iz bırakıyor. Gördüklerim beni ağlattı dedi.

Bunun üzerine Allah Resûlü, Ömer radiyallahu anhu için şöyle der: -İstemez misin ya Ömer, dünya onların, âhîret de bizim olsun. Ömer de 'isterim' der.

Birinci sınav

Doğru Yanlış

Sorular:

- ☐ ☐ Kulun dünya ve ahiret saadeti Peygamberin yoluna bağlanmaya bağlıdır.
- ☐ ☐ Elçiler kendi kavimleri içinden gönderilir.
- ☐ ☐ En güzel vasıf Elçinin kendini tanıttığı üzere olan vasıftır: “Ben Allah’ın kulu ve elçisiyim.
- ☐ ☐ Allah سبحانه وتعالى Peygamberine en güzel ahlakları ve en iyi huy/mizaçları bahsetmiştir. Ona, ilim ve fazilet vermiş; dünya ve ahirette kurtuluş, başarı ve saadet gibi hususlarda âlemlerde kimselere vermediği şeyler nasip etmiştir
- ☐ ☐ O okuma yazması olmayan bir ümmîdir. Onun, beşer bir hocası da olmadı.

1. Yer yüzünün en hayırlısı: Yunus ibn Metta Muhammed ibn Abdullah
2. Onun isimleri Tümüyle sıfat bildirir, Özel isimdir (vasfıyla ilintili değildir), Kemal ve övgü gerektiren sıfatlarla ilintili adlardır, Hepsi, 1. Ve 3. şıklar.
3. “Onun karakteri Kur’andı” demek şu anlama gelir: Allah’ın razı olduğuna razı olurdu, O’nun öfkelenmesine öfkelenirdi, Hepsi.
4. Allah’ın halilidir: İbrahim, Muhammed Hepsi
5. O açık beyaz renkliydi: Doğru, Yanlış.
6. En güzel koku: Misk kokusu, Elçinin (Ter) kokusu.
7. Peygamber: Orta boyluydu, Uzun boyluydu.
8. Peygamberlik mührü : İki omuzu arasında, Ten rengi, Güvercin yumurtası şeklinde, Hepsi.

Kureyşten

İsmail

Haşimoğullarından

Kinâne

Allah onu seçti:

Kinane onların oğullarından...
Kureyşi onlardan seçti...

Haşim oğulları ...

Elçisini onlardan seçti

En son	En sondakinin oğlu	Büyük babası	Dede ismi	Baba ismi	ismi	Nesebi ﷺ:
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Haşim
☐	☐	☐	☐	☐	☐	'Abdul-Muttalib
☐	☐	☐	☐	☐	☐	'Abdullah
☐	☐	☐	☐	☐	☐	Muhammed
☐	☐	☐	☐	☐	☐	İsmâil
☐	☐	☐	☐	☐	☐	İbrahim

Es-Sirâc	El'Âkib	Ahmed	Muhammad	Doğru eşleşmeyi yapın:
☐	☐	☐	☐	Rabbe en çok övgüde bulunan
☐	☐	☐	☐	Ateşsiz aydınlık veren
☐	☐	☐	☐	Övülecek çokça vasfı olan
☐	☐	☐	☐	Son elçidir peygamberlik sayfasına damga/mühürdür.

Allah korkusu	Huyu ve tipi	geçimliliği	kokusu	elleri	Onun ﷺ :
☐	☐	☐	☐	☐	En iyi
☐	☐	☐	☐	☐	En yumuşak
☐	☐	☐	☐	☐	En hoş
☐	☐	☐	☐	☐	En güzel
☐	☐	☐	☐	☐	En fazla

hediye	sadaka	Kendi için	yemek	Allah için	Nebî ﷺ :
☐	☐	☐	☐	☐	Öç almaz
☐	☐	☐	☐	☐	Öç alırdı
☐	☐	☐	☐	☐	Ayıplamaz
☐	☐	☐	☐	☐	Kabul eder ve mükafatlandırır
☐	☐	☐	☐	☐	Kabul etmezdi

Onun ﷺ Rehberliği

Onun ﷺ Giyim, Yeme ve İçmedeki Rehberliği	En Sevdığı Renkler	Ona en sevimli renk beyaz idi. Şöyle Buyurdu: “En güzel giyim renklerindendir (beyaz); o renkte giyinin ve ölülerinizi onunla kefenleyin.”
	Giyimi	Allah ne nasip etmişse onu giyerdi. Pamuk, yün ve ketenden elbiseler giyer; giyinince sağından başlayarak giyerdi.
	Giyimde Orta yol	Seleften bazıları şöyle der: “Göze batan havalı yahut aşırı ucuz elbiseler, bakışları kendisine çevirir korkusuyla hoş görülmez.” İbn Ömer hadisinde şöyle buyrulur: “Şöhret elbisesi giyene kıyamet günü hor/hakirlik elbisesi giydirilip onun içinde ateş tutuşturulur.” Bu ceza ona kibirlenme ve dayılanma halinden ötürü verilir. Başka bir İbn Ömer hadisinde şöyle buyrulur: “Elbisesini kibirden dolayı uzatanın Allah kıyamet günü yüzüne bakmaz.”
	Yemeği ﷺ	O, var olanla yetinir, yeni yemek hazırlatma zahmetine girmezdi. Önüne gelen yemeği geri çevirmezdi; Ancak haram olmamasına rağmen bir şeyi canı istemezse nazıkçe geri çevirirdi. Aişe radiyallahu anha şöyle anlatıyor: “O ﷺ hiçbir yemeği ayıplamazdı. Canı isterse yer yoksa geri çevirirdi.” Keler yemeğe alışık olmadığından onu geri çevirmesi buna örnektir.
	Yeme Şekli ﷺ	- Genelde yer sofrasında yedi. - Üç parmağıyla yedi. - Dayanarak yemezdi. - Yemeğe besmeleyle başlar; sonunda ise hamd ederdi. - Yemek bitince parmaklarını yalardı.
	İçme Adabı	- Genelde oturarak içer, ayakta içmeyi yasaklardı. Ancak oturup içmek mümkün değilse bu müstesnadır. - İçince sağındakine takdim ederdi (solundaki daha büyük olsa dahi).

Evlilik ve Sosyal Hayattaki Rehberliği

“Dünyanızdan bana kadın ve güzel koku sevdirdi; Namaz göz aydınlığım kılındı.” buyurmuştur ﷺ.

- Eşleri arasında gece yatma, barınma ve nafaka hususlarında adaleti gözetirdi
- Aişe radiyallahu anha şöyle der: “Sefere çıkmak isterse hanımları arasında kura çekerdi de onunla giderdi. Dönünce geri kalanlara ayrı kaldıkları geceleri kaza etmezdi.
- Hayatı eşleri ile güzel muaşeret ve mükemmel ahlak üzere geçti.
- Aişe radiyallahu anha’ya izin verir, o da Ensar’dan kızlarla oynardı. Eşinin canı bir şey yapmak isterse bir mahzur yoksa izin verir ve bazen ona eşlik ederdi.
- Eşinin kollarına yaslanır -eşi hayızlı olsa bile- Elçinin Kur’an okuduğu olurdu.
- Eşine ay hali sırasında göbek altını sıkıca giydirip üstüyle mübaşeretle bulunurdu.
- Eşini oruçlu iken dahî öperdi.
- Güzel ahlak ve zarafetiyle eşine oyun oynama imkanları sağlar; öyle ki farklı zamanlarda eşiyile koşu yarışı yapmış, evden çıkarken mesela birbirini oyun için itiştiydikleri olmuştur.
- Bir uzak yoldan gelecek olsa eve habersiz dalmazdı ki hazırlık yapsınlar. Ansızın eve girilmesini yasaklardı.

Onun ﷺ uyuyup kalkmadaki sünneti

- O ﷺ uyumak için yatağına gidince şöyle derdi: “Senin isminle Allah’ım yaşarım ve ölürüm” ve “Gece yatağına gidince ellerini birleştirip avuç içlerine üfürüp İhlas, Felak ve Nas surelerini okurdu. Ardından ellerini vücudunun ulaştığı her yere sürer üzerinden gezdirirdi. Buna başından ve yüzünden başlayarak yapar sonra vücudun kalanına ellerini gezdirirdi. Bu işlemi üç kere yapardı.” Ve “Uyumak istediğinde sağ elini başının altına koyup şöyle buyururdu: “Allah’ım kullarını dirilttiğin gün beni azabından koru.” Sonrasında uykusundan uyanınca şöyle derdi: “Bizi ölümümüzden sonra dirilten Allah’a hamdolsun ve dönüş O’nadır.” Bunu söyledikten sonra dişini misvaklardı.
- Gecenin ilk tarafında uyur son kısmında kalkardı. Ancak Müslümanların işlerini görmek için bazen ilk tarafındaki uykuyu geciktirdiği olurdu.
- Onun kalbi uyumazdı ancak gözleri uyurdu.
- O kendisi uyanıncaya kadar başkası onu uyandırmazdı.
- Uykusu en mutedil ve en sağlıklı uyku şekliydi.

Muamelelerdeki örneklği

- O ﷺ şakalaşırdı ancak şakalaşmasında haktan ayrılmazdı.
- ﷺ Tevriye yaptığı (maslahat gereği uzak anlamı kastettiği) olurdu ancak hak ile.
- ﷺ İşaret eder ve işaret ile gösterilmesini ikrar ederdi.
- O ﷺ hasta ziyaret eder, cenaze namazlarına ve defnine iştirak eder, davetlere gider, dul ve yoksullara hizmet eder ve zayıfların ihtiyacını görürdü.
- Kendisine methiyeler yazılır, bunu dinlerdi ve buna teşekkür ederdi. Ona yazılan methiyeler övgüleri dillendirmede hep az kalır biçâre. Başka insanlara yazılan methiyeler ise genelde yalandan ve yağcılıktan nasibini alır.
- Ayakkabısını kendi onarır, elbisesine yama yapardı. Kova delinse tamir eder sütü eliyle sağardı. Elbisesini kontrol eder, ailesine ve kendisine özen gösterirdi. Mescit yapımında tuğla taşırdı.
- Açlıktan karnına taş bağladığı da olurdu bazen karnını doyurduğu da.
- Misafir olur ve misafir ağırlardı.
- Başının ortasından, ayağının üstünden, boynunun bir tarafından ve sırtının üst tarafından hacamat yaptığı olurdu.
- Tedavide bulunur, dağlar ancak dağlanmazdı. Rukye yapar ancak ona rukye yapılsın istemezdi. Hastalara eziyet veren şeyden onları uzaklaştırdı.
- İnsanlara karşı en iyi muamele sahibiydi. Eğer borç alırsa onu en iyi şekilde eda ederdi.

O ﷺ nasıl yürürdü

- O ﷺ İnsanlar arasında en hızlı, en güzel ve en sükunetli yürüyendi.
- Arkadaşları içerisinde en hızlı yürüyen olduğundan arkadakiler ona yetişmekte zorluk yaşırdı
- Bazen ayakkabıyla ve bazen de çıplak ayakla yürürdü
- Ashap onun önünden yürür o da onların arkasından eşlik ederdi.
- O arkadaşlarını ayrı ve bazen toplu olarak yürütürdü.

Onun ﷺ zikirdeki sünneti

O ﷺ, insanlar içinde Yüce Allah'ı zikretmede en kâmil olardı. O'nun tüm sözleri Allah'ı anmak üzereydi. Uyanınca Allah'ı zikrederdi. Namaza başlayınca, evinden çıkınca, camiye girince, sabah akşam vakitlerinde, elbise giyince, eve girip çıkınca, helaya girince, abdest öncesi ve sonrası, ezanı işitince, hilali görünce, yemeden önce ve sonrasında ve hapsirince Allah'ı anardı.

Fitrî Sünnetler	Fitri sünnetler	Şöyle buyurdu ﷺ: “On şey fitrat gereğidir: Bıyıkları kırmak, sakal bırakmak, misvak kullanmak, burna su çekmek, tırnakları kesmek, parmak boğumlarını temizlemek, koltuk altı kıllarını gidermek, avret kıllarını temizlemek, istinca yapmak..”
	Sağ eliyle yaptıkları	“Ayakkabı giymede, saçını taramada, temizlenmede, birşeyi alıp vermede ve bütün işlerinde sağdan başlamak Peygamber’in ﷺ hoşuna giderdi. Ancak sol elini tuvalet v.s ezaları gidermede kullanırdı.
	saç	Saç hususundaki sünnet saçın tamamını almak yada tamamını kesmektir. (Saçın bir tarafını tıraş edip diğer tarafını bırakmak caiz değildir.)
	Diş temizliği	Dişini misvaklamayı severdi ﷺ. Oruçlu veya değilken, uykudan uyanınca, abdest esnasında, namazdan önce ve eve girmeden dişini ve ağzını misvaklardı. Arak ağacından olan misvak çeşidini kullanırdı.
	Kokus	O kokulanmayı çok sever, güzel koku hayranıydı.
	Bıyık ve Sakal	O ﷺ şöyle derdi: “Müşriklere muhalefet edin; bıyığı kısaltıp sakalı salıverin.”
	Vakit tayini	Elçi ﷺ bize bıyık ve tırnak kesmeyi kırk günden sonrasına kadar sarkıtmamak üzere vakit belirledi.
Onun ﷺ konuşması	Kelamı	- Aişe رضي الله عنها der: "Allah elçisi ﷺ sizin konuştuğunuz gibi hızlı konuşmaz, anlattığını etraftakilerin ezberleyebileceği şekilde tane tane ve açık seçik ifade ederdi." - Anlaşılsın diye sözünü ve selamını üç kere tekrar ederdi. - İhtiyaç olmayan yerde konuşmaz, konuşunca da az sözle çok şey ifade edecek şekilde ‘cevami’ul kelim’ ile konuşurdu. - Kendisini ilgilendirmeyen şeylerden bahsetmez, konuşunca ancak sevap umabileceği şeyler telaffuz ederdi. - O ﷺ kötü sözlerde bulunmazdı; bağırp çağırın biri olmadı.

Konuşma, Gülme, Ağlama ve Hutbedeki Sünneti	Gülü-şü	Onun ﷺ gülmesi tebessümdü, en fazla görünen şey azı dişlerinin görünmesiydi.
	Ağlaması	- O ﷺ hıçkırarak yüksek bir ses ile ağlamaz, ancak gözleri yaşarıp süzülürdü. Göğsünden ses gelirdi ağlarken. - Bazen bir ölüye duyduğu hüzünden dolayı ağlar, ümmeti için korkmasından ve ümmetine olan şefkatından dolayı ağlardı ve bazen Allah korkusundan ve Kur'an-ı kerim dinlerken ağlardı
	Hutbesi	- O ﷺ yerdeyken, minberdeyken yahut deve üzerindeyken insanlara hitapta bulunmuştur. - Cabir رضي الله عنه anlatıyor: Hutbe îrad ederken ﷺ'in gözleri kızarır, sesi yükselir ve gazabı artardı. - O Sallallahu aleyhi ve sellem başladığı her hutbeye Allah'ı överek başlardı. - O ﷺ herhangi bir vakitte hutbe îrad edebiliyordu; ihtiyaç durumunda ve maslahat gereğince hutbe îrad ettiği olurdu.

İkinci Sınav

Yanlış	Doğru	Sorular:
☐	☐	Allah elçisi ﷺ elbisesini giyerken sağından başlardı.
☐	☐	Onun ﷺ yemeği genelde yer sofrasında olurdu.
☐	☐	Allah elçisi ﷺ yolculuktan dönünce gece çatkapı eve girmezdi. Bunu yasaklardı.
☐	☐	Allah elçisi ﷺ bazen açlıktan karnına taş bağlardı. Bazen ise karnını doyururdu.
☐	☐	Allah elçisi ﷺ tedavide bulunur. Başkasını dağlar ancak dağlanmasını sevmezdi. Başkasına rukye yapar ancak kendisi rukye talep etmezdi.
☐	☐	Sefihlerin adeti olan işlerden uzak idi.
☐	☐	Orta yol ve hanif din üzere olmakla gönderildi. Şu iki şeyden uzak idi: Şirk ve helali haram kılmak.
☐	☐	Allah elçisi ﷺ yedi evladı vardı. Dördü erkek üçü kız
☐	☐	Onun ﷺ tüm çocukları Hatice رضي الله عنها'dandır. Başka bir kadından değil.
☐	☐	Tüm çocukları ondan önce vefat etmiştir..
☐	☐	Allah elçisi ﷺ şu eşleri sağken vefat etti: Aişe, Hafsa, Zeyneb bint Cahş, Ummu Seleme , Safiyye, Ummu Habibe, Meymune, Sevde ve Cüveyriye رضي الله عنهن.
☐	☐	Allah Cebrail vasıtasıyla Hatice'ye selam yollamıştır. Bu ondan başka bir kadına nasip olmamış bir onurdur

1. Allah elçisine ﷺ en sevimli renk : Beyaz ☐, Siyah ☐, herhangi bir renk ☐.
2. Allah elçisinin ﷺ giyimi: Yünlü şeyler giymezdi ☐, Pamuk ve keten giyerdi ☐, herhangi bir elbise olsa giyerdi ☐, birinci ve ikinci şıklar sadece ☐.
3. Allah elçisinin ﷺ giyimi: En pahalı olanı giyerdi ☐, Zühdünden dolayı en ucuzları tercih ederdi ☐, Orta yollu giyinirdi ☐.

1. O ﷺ Yüce Allah'ı şu vakitlerde ismiyle anıp hamdederd: Yemeğe başlamadan ☐, Yemeğin sonunda ☐, Başında ve sonunda ☐.
2. O ﷺ daha çok şu halde su içerdi: Otururken ☐, Ayakta ☐, Hepsi ☐.
3. O ﷺ Şöyle buyurdu: “Bana dünyanızdan ... sevdirdi: Kadın ☐, Güzel koku ☐, Hepsi ☐.
4. O ﷺ devamında buyurdu ki : “... göz nurum kılındı : Cennet ☐, Namaz ☐, Hepsi ☐.
5. O ﷺ Eşleriyle....: İyi geçinirdi ☐, Güzel ahlaklı ile geçindi ☐, Hepsi ☐.
6. Enes bin Malik radiyallahu anı şöyle der: bize şu hususlarda ... günden fazlasına sarkıtmak yasaklandı...: 30 gün ☐, 40 gün ☐, 50 gün ☐.
7. O ﷺ saçını almada şöyle örnek olurdu: Bir kısmını tıraş eder kalanı bırakırdı ☐, Alınca ya tamamından keser yada tamamı bırakırdı ☐.
8. Allah elçisi ﷺ ağız bakımını yapardı (misvaklardı): oruçlu değilken ☐, oruçluyken ☐, hepsi ☐.
9. Gülmesi: sadece tebessüm idi ☐, genelde tebessüm ile gülerdi ☐.
10. Peygamber olarak gönderilmiştir : Tüm insanlara ☐, Tüm cinlere ve insanlara ☐.
11. En hayırlı kızı: Fatıma ☐, Hepsi ☐.
12. Vahiy yalnızca onun evinde inirdi: Aişe ☐, Hafsa ☐, Ummu Seleme ☐.

Hastayı	Dul ve zayıfların ihtiyacının	Davete	Cenazeyi	Şöyle yapardı:
☐	☐	☐	☐	Ziyaret ederdi
☐	☐	☐	☐	Takip ederdi
☐	☐	☐	☐	İcabet ederdi
☐	☐	☐	☐	Peşinden koşardı

Kendi işlerine ve ailesine	Ayakkabısı eliyle	Gömleği eliyle	Cami inşaatı için tuğla	Koyun	Fuilleri:
☐	☐	☐	☐	☐	onarırdı
☐	☐	☐	☐	☐	dikerdi
☐	☐	☐	☐	☐	sağardı
☐	☐	☐	☐	☐	Hizmet ederdi
☐	☐	☐	☐	☐	taşardı

Bıyık	Sakal	Avret kıllarını	Koltuk altı	Tırnak	Fıtratın gereğidir:
☐	☐	☐	☐	☐	kısaltma
☐	☐	☐	☐	☐	salıvermek
☐	☐	☐	☐	☐	kesmek
☐	☐	☐	☐	☐	yolmak
☐	☐	☐	☐	☐	Tıraş yapmak

olanı	Haram kılmaksızın bırakırdı	Yerdi	olmayan	Yeme ve içmede yol gösterciliği ﷺ
☐	☐	☐	☐	Yer ve içerdı
☐	☐	☐	☐	İçin kendini külfet altına koymazdı
☐	☐	☐	☐	Kendisine sunulan yemeği
☐	☐	☐	☐	Hoşuna gitmeyen yemeği

Üç parmakla	Beş parmağı ile avuçlar	Tek parmağı ile	Yemek	Bitirince	Şöyle yapardı : ﷺ
☐	☐	☐	☐	☐	Parmakları ile yer idi
☐	☐	☐	☐	☐	Yalardı
☐	☐	☐	☐	☐	En hayırlısı
☐	☐	☐	☐	☐	Kibirli kimse
☐	☐	☐	☐	☐	Aç gözlü kimse

Seçkin Özellikleri

Onun Seçkin Özellikleri	Haniflik ve hoşgörüsü ile gönderildi	İbnu'l Kayyim rahimehullah: "O haniflik ve hoşgörüyü kendinde toplamıştı. Tevhid hususunda hanîf olup ahlaken hoşgörülü idi. Şu iki şeye zıt idi: Şirk ve helali haram görmek.
	İnsanlara ve cinlere	Elçi ﷺ şöyle anlatıyor: "Önceki elçiler sadece kendi kavimlerine, ben ise tüm insanlara gönderildim"
	Kitabı ve çağrısı	Yüce Allah şöyle buyurur: "Elif. Lâm. Râ. (Bu Kur'an), Rablerinin izniyle insanları karanlıklardan aydınlığa, yani her şeye galip (ve) övgüye lâyık olan Allah'ın yoluna çıkarman için sana indirdiğimiz bir kitaptır." [İbrâhim, 1]
	Mucizesi	Onun en büyük âyeti ve peygamberlik alameti Kur'an idi. Önceki elçilere verilenlere benzer âyet ve mucizelerden nasibini almıştır.
	Onu sevmek dindendir	Allah elçisi ﷺ şöyle buyurur: "Sizden biri beni çocuğundan, babasından ve tüm insanlardan daha çok sevmekçe iman etmiş olmaz."
	Ona kin beslemek	Ona kin beslemek büyük küfürdür. Yüce Allah şöyle buyurur: "Asıl soyu kesik olan, sana nefret duyandır."
	Allah'ın halili	Allah elçisi ﷺ şöyle buyurur: "Allah, İbrahim'i halil kıldığı gibi beni kendine halil/dost edindi".
	Ulu' l azm (yüksek garyet ve kararlılık sahibi beş elçiden biri)	Yüce Allah şöyle buyurur: "Unutma o peygamberlerden mîsaklarını (kesin sözlerini) aldığımız vakti! Hele senden, Nuh, İbrahim, Musa ve Meryemoğlu İsa'dan ki onlardan ağır bir mîsak (sağlam bir söz) aldık." [Ahzab, 7]
	İlimi	Allah elçisi ﷺ şöyle buyurur: "Ben aranızda Allah'tan en korkunuzum" Yüce Allah şöyle buyurur: "De ki: "Ben size, 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır' demiyorum. Ben gaybı da bilmem. Size 'Ben bir meleğim' de demiyorum..."

Onun ﷺ Seçin Özellikleri	Ona itaat eden veya isyan edenlerin durumu	Yüce Allah şöyle buyurur: “De ki: “Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.” Başka âyette şöyle buyurur: “Gevşemeyin, hüzünlenmeyin. Eğer (gerçekten) iman etmiş kimseler iseniz üstün olan sizlersiniz.” Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu: “Ümmetimin tamamı cennete girer. Ancak kabul etmeyenler/yüzçevirenler hariç” Bunun üzerine: “Ey Allah’ın Resulü, yüzçevirenler kimlerdir?” denildi. Peygamber Efendimiz sallallahu aleyhi ve selem: “Bana itaat edenler cennete girer, bana (emirlerime) karşı gelenler yüz çevirmiş demektir” buyurdu. (Buhârî) ve yine şöyle buyurmuştur: “Benim emirlerime uymayana zillet ve alçalma yazılmıştır.”
	Ümmeti ﷺ	Yüce Allah şöyle buyurur: “Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten men eder ve Allah’a iman edersiniz.” Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu: “Canım elinde olana yemin olsun ki, cennet ehlinin yarısı kadar olmanızı umuyorum.”
	Onun ﷺ yaşadığı yer	O Mekke’lidir. Yüce Allah şöyle buyurur: “Şüphesiz, insanlar için kurulan ilk ibadet evi, elbette Mekke’de, âlemlere rahmet ve hidayet kaynağı olarak kurulan Kâ’be’dir.(96) Orada apaçık deliller vardır, İbrahim’in makamı vardır; kim oraya girerse, güvenlik içinde olur; oraya yol bulabilen insana Allah için Kabe’yi hacetmesi gereklidir. Kim inkar ederse, bilsin ki; doğrusu Allah âlemlerden müstağnidir. [Âli İmran, 96-97] Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu: “Bu şehri, Allah gökleri ve yeri yarattığı gün harem bölge kılmıştır. Allah’ın harem bölge kılmasıyla bu (yasaklar). Mekke ebediyyen Müslümanların yurdu olarak kalacaktır. Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu: “Fetihten sonra hicret yoktur artık.”
	Onun ﷺ Kiblesi	Kiblesi Mekke’ye (Ka’beye) doğrudur. Daha önceden ise Beyt’u-l Makdis’e doğru namaz kılardı. Yüce Allah şöyle buyurur: “(Ey Muhammed!) Biz senin çok defa yüzünü göğe doğru çevirip durduğunu (vahiy beklediğini) görüyoruz. (Merak etme) elbette seni, hoşnut olacağın kibleye çevireceğiz. (Bundan böyle), yüzünü Mescid-i Haram yönüne çevir. (Ey Müslümanlar!) Siz de nerede olursanız olun, (namazda) yüzünüzü hep onun yönüne çevirin.” Mescidi haram yeryüzünde kurulan ilk mesciddir. Ebu Zer şöyle dedi: Rasulullah’a yeryüzünde kurulan ilk mescidi sorunca şöyle buyurdu: “(O) Mescidi haramdır.” Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu: “Kim bu eve gelip cinsel ilişki ve ona götüren şeylerden ve günahlardan uzak durursa anasından doğduğu gün gibi (tertemiz) olur.”

Onun ﷺ Seçkin Özellikleri

Onun ﷺ Kiblesi

Resûlullah sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurdu: “**Mescid-i Haramda kılınan bir namaz yüz bin kat daha hayırlıdır. Mescidimde kılınan bir namaz bin namazdan daha hayırlıdır. Mescid-i Aksa’da kılınan bir namaz beş yüz kat daha hayırlıdır.**

Yine şöyle buyurdu ﷺ: “**Şu üç mescit dışında bir yere yolculuğa çıkılmaz: Mescid-i Haram, mescidim, ve Mescid-i Aksâ.**

Yine şöyle buyurdu ﷺ: “**Tuvalet ihtiyacınız olursa kibleye yüzünüzü yahut sırtınız dönük ihtiyacınızı gidermeyin; ancak doğu veya batıya yönelin.**

Eş- Akrabası

7 evladından üçü erkek dördü kızdır	[1] Kasım. Rasulullah ﷺ'in künyesidir.	[2] Zeyneb رضي الله عنها.		
	[3] Rukayye رضي الله عنها.	[4] Ummu Külsüm رضي الله عنها.		
	[5] Fatıma رضي الله عنها.	[6] 'Abdullah (Tayyib Tahir lakaplı)		
	[7] İbrahim, o Peygamberimiz ﷺ'in cariyesi olan Kıptî Maria'nın evladıdır. Bu evladı dışındakilerin tümü Hatice'dendir. Başka eşinden evladı yoktur.			
	Peygamberimizin tüm evlatları Fatıma hariç kendisi hayattayken vefat etmiştir. O da babasının vefatından altı ay sonra vefat etmiştir. Sabır ve ihtisabı sebebiyle alemlerde en yüce kadınların seviyesine çıkmıştır. Fatıma en hayırlı kızıdır.			
	Tüm kızları Müslüman olmuş ve hicret etmiştir.			
Onun 11 amcası	1. Hamza رضي الله عنه Seyyid-i Sühedâ.	2. Abbâs رضي الله عنه		
	3.Ebu Tâlib, (ismi AbdulMenaf'tır)	4. Ebu Leheb,(AbdulUzza)		
	5. Zübeyr	6. Abdulkabe	7. Mukavvim	8. Dirâr
	9. Kusem	10. Muğîra	11. Ğaydak, (Mus'ab)	
	Amcalarından Hamza ve Abbas hariç Müslüman olan yoktur.			
	رضي الله عنهما			

Onun 6 halası vardır	1. Safiyye. Kendisi Zübeyr bn Avvam'ın validesidir رضي الله عنه		2. Ummu Hakim El-Beyzâ		
	3. Âtike	4. Berra	5. Erva	6. Umeyme	
Onun eşleri رضي الله عنهم حَجَرَ صَخْرَ سَمْعَةَ	ح	(ح) = Hafsa bint Ömer ibn El-hattab رضي الله عنها. (ج) = Cuveyriyye bint El-Hâris رضي الله عنها. (ز) = Zeyneb bint Cahş رضي الله عنها + Zeyneb bint Huzeyme رضي الله عنها.			
	صخر	(ص) = Safiyye bint Huyay ibn Ahtab رضي الله عنها. (خ) = Hatice bint Huveylid رضي الله عنها. (ر) = Ummu Habibe Ramle bint Ebi Sufyân رضي الله عنها.			
	سمعة	(س) = Sevde bint Zam'a رضي الله عنها. (م) = Meymûne bint El-Haris رضي الله عنها. (ع) = Aişe bint Ebi Bekr رضي الله عنها. (ه) = Ummu Seleme Hind bint Ebi Umeyye رضي الله عنها.			
رضي الله عنها Hatice	Peygamberin ilk hanımı Hatice bint Huveylid El-Kuraşîyye El-Esedîyye'dir, Allah ondan razı olsun. Peygamberlikten önce Hatice kırk yaşındayken evlenmişler, o yaşadığı sürece üzerine başka bir hanım almamıştır. Tüm evlad-ı Rasûl ondandır İbrahim hariç. O şanlı kadın Peygamberlik makamına canıyla dişiyle destek vermiş, malını o yolda infak etmiştir. Öyle ki Yüce Allah, Cebrail vasıtasıyla o kutlu kadına selam iletmiştir. Hicretten üç sene önce canını teslim etmiştir.				
رضي الله عنها Sevde	Allah Rasûlü, Hatice'nin vefatından günler sonra Sevde bint Zem'a El-Kuraşîyye ile evlenmiştir. Aişe'ye geceleme hakkını işte bu annemiz hediye etmiştir.				

رضي الله عنها Ayşe	Ardından Allah elçisi, Ummu Abdillâh Aişe bint Ebi Bekr Sıddık ile evlendi. Yedi kat göklerin üzerinden onun iffetli oluşu anlatılmıştır. Evlenmeden önce Cebrail onu Elçinin rüyasında ipek elbiseler üzerinde göstermiştir, “işte bu senin eşindir” buyurmuştur. Şevval ayında o altısında iken evlenmiş ve üç sene sonra hicretin birinci yılı yine şevval ayında o dokuzundayken aynı çatı altında yaşamaya başladılar. Elçi ondan başka bir bakire ile evlenmemiştir. Vahiy yalnızca bu hanımının evinde iken nâzil olmuştur. Elçiye en sevgili insan o idi. İffetli gökten onaylı olup ona çirkin laf edenin kafir olduğu hususunda ümmet icma etmiştir. Kadınları arasında en fakih ve en bilgilisiydi. Büyük sahabiler dahi ona gelip danışır ve fetva soruşurlardı.
رضي الله عنها Hafsa	Sonra Ömer bin Hattab’ın değerli kızı Hafsa ile evlenmiştir. Hafsa önceki eşiyle Müslüman olmuşlar ancak eşi Uhud gazvesinden sonra vefat etmiştir. Elçi de ardından Hafsa annemiz ile evlenmiştir.
رضي الله عنها Zeyneb bint Huzeyme	Rasûlullah ﷺ daha sonra Zeyneb binti Huzeyme bin Haris El-Kaysiyye ile evlenmiştir. Elçi ile evlendikten iki ay sonra vefat etmiştir. Miskinlere analık yapmasıyla biliniyor bu annemiz.
رضي الله عنها Ummu Seleme	Rasûlullah ﷺ ardından Ummu seleme Hind bint Ebi Umeyye (Huzeyfe bin Muğira) El-Kuraşîyye El-Mahzumîyye. Eşleri arasında en son vefat eden odur.
رضي الله عنها Cüveyriyye	Rasûlullah ﷺ ardından Cüveyriyye bint Haris El-Mustalakiyye ile evlenmiştir. Mustalak kabilesinde esir halde iken Peygambere özgürlüğü hususunda yardım talebinde bulunmuş, bu talebi yerine gelmiş, özgürlükten sonra Rasûlullah ﷺ ile evlenmiştir.

Zeyneb bint Cahş رضي الله عنها	Rasûlullah ﷺ ardından Zeyneb bint Cahş ile evlenmiştir. Kendisi Beni Esed bin Huzeyme'dendir. Halası Umeyme'nin kızıdır. Bu ayet onun hakkında nazil olmuştur: “Zeyd onunla alakasını kesince seni onunla evlendirdik.” [Ahzab 37]. Bu annemiz diğer peygamber hanımlarına karşı övünür, şöyle derdi: “Sizleri aileleriniz evlendirdi; Beni ise Allah yedi kat sema üzerinden evlendirdi” . İşte bu sadece ona özel bir nikah idi. Ömer bin Hattab'ın -radiyallahu anı- ilk hilafet döneminde canını teslim etmiştir. İşin başında Zeyd -radiyallahu anı'nın eşi iken daha sonra ümmetine bu hususta bir günah olmadığını anlatmak için Allahu teâla onu Elçisi ile evlendirdi. Artık evlatlıkların boşadıkları kadınlarla evlenme hususu açığa çıkmış oldu.
Ummu Habîbe رضي الله عنها	Rasûlullah ﷺ daha sonra Ummu Habibe Ramle bint Ebi Sufyan Sahr bin Harb El-Kuraşîyye El-Emevîyye. Rasulullah ﷺ Ramle Habeşistan hicreti sırasındaiken evlenmiş, 400 dinar mehir ücretini Necâşi ödemiştir. Oradan getirilmiş sonra kardeşi Muâviye radiyallahu anhu zamanında vefat etmiştir.
Safiyye رضي الله عنها	Rasulullah ﷺ Safiyye bint Huyay bin Ahtab (Kendisi Harun bin İmran oğullarından Nadr kabilesinin efendisidir.) Safiyye hem peygamber evlatlarından hem de peygamber eşidir. Yeryüzündeki kadınların en güzellerinden idi. Önceleri savaş esiri iken daha sonra Rasulullah ﷺ onu nikahına almıştır. Mehri ise özgür kılınması idi. Bu şekilde bir sünnetin varlığı da böylece bilinmiş oldu.
Meymûne رضي الله عنها	Rasûlullah ﷺ en son olarak kaza umresi yaptığı sene umre bittiminde Meymûne bint El-Haris El-Hilaliyye ile evlenmiştir.
Rasûlullah ﷺ 9 hanımı sağken vefat etmiş, onun ardından vefat eden ilk hanımı Zeyneb bin Cahş (hicri 20. Yıl) iken sonuncusu Ummu Seleme'dir. Bu annemiz, hicri 62 yılında Yezid bin Muaviye zamanında vefat etmiştir.	

2. Kısım: Rasûlullah'ın ﷺ Hayatı

1. Peygamberlikten Önce

Doğduğu yıl	Allah elçisi ﷺ hicretten 53 sene önce Fil yılı olarak adlandırılan sene pazartesi günü rabîu'l evvel ayında dünyaya gelmiştir. Bu 571 miladi senesine denk gelir. Fillerin Allah tarafından dizginlenmesi peygamber ve Allah'ın evi için bir önemli mukaddime ve teşrifiştir.		
Babası	Abdullah bin Abdumuttalib, oğlu Muhammed doğmadan vefat etmiştir. Böylece yetim olarak dünyaya gelmiştir ﷺ		
Annesi	Âmine bint Vehb Zühraoğullarından olup, oğlu Muhammed ﷺ yedi yaşındayken annesini yitirmiştir.		
Kefâleti	Anasının vefatından sonra dedesi Abdumuttalib ona bakmış, sonra torunu 8 yaşında iken o da vefat etmiş; ardından amcası Ebu Talib (Abdumenaf) onun bakımını üstlenmiştir.		
Nebînin ﷺ Süt Anneleri	Suveybiye	Ebu Leheb'in azadlısı Suveybe'nin emzirdikleri: Muhammed ﷺ ve Elçinin amcası Hamza, bu kadının oğlu Mesrûh'un sütünü emmişlerdir.	
	Halime sadiyye	Abdullah'ın sütünü emmiştir. Abdullah, Uneyse ve Cezzame'nin (Şeyma) kardeşidir. Bunlar Sa'dî kabilesinden Haris bin Abduluzza'nın evlatlarıdır. Halime; Muhammed ﷺ ile amcası Ebu süfyan bin Haris bin Abdumuttalib'i emzirmiştir.	
Nebînin ﷺ Mürebbiyeleri	Halime Es-Sa'diyye	Suveybe	Annesi Âmine
	Şeymâ	Halime Es-Sa'diyye'nin kızı olan Şeymâ aynı zamanda Allah Rasûlünün süt bacasıdır. Hevazan topluluğu ile gelen süt kardeşi odur. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem, üzerindeki hakkını gözeterek onun gelişinde misafir perverlik göstermiş, elbisesini süt kardeşinin altına sermiştir.	

Nebînin ﷺ Mürebbiyeleri	Ummu Eymen	Bereke El-Habeşiyye Peygamberimize ﷺ babasından miras kalmış dadısı idi. (Kocası ölünce, peygamberlikten kısa bir süre sonra) Resûlullah'ın çok sevdiği evlatlığı Zeyd b. Hârise ile evlendi, bu evlilikten de Üsâme b. Zeyd dünyaya geldi. Resûlullah'ın vefatından sonraki günlerde Ebû Bekir ile Ömer, zaman zaman onu ziyaret ederdi. Bu ziyaretlerden birinde Ümmü Eymen ağlamış, <i>Niçin ağlıyorsun? Oysa Resûlullah'ın Allah katında olması daha hayırlıdır</i>” deyince, <i>“Ben Rasûlullah'ın Allah katında olmasının daha hayırlı olduğunu bilmediğim için ağlamıyorum. Ben, gökten vahiy kesildiği için ağlıyorum”</i> dedi. Onun bu sözleri Ebubekir'le Ömer'i de ağlattı -radiyallahu anhum-.
Mesleği		Peygamberlikten önce koyun gütmeyle iştigal etmiştir. Daha sonra bu kendisine sabır, merhamet ve zayıfları gözetmek gibi hususlarda talim olacaktı. Rasûlullah ﷺ bir gün: “Allâh Teâlâ'nın gönderdiği her peygamber, mutlaka koyun gütmüştür.” buyurdu. Bunun üzerine sahâbîleri: “Siz de mi koyun güttünüz, yâ Rasûlallâh?” diye sordular. Rasûlullah ﷺ: “Evet, ücret karşılığında Mekke'lilerin koyunlarını güderdim.” buyurdu.
Ticaret ve Evlilik		Rasûlullah ﷺ yirmi beş yaşlarında iken Şam taraflarına doğru ticarete gitmiş, Busra'ya uğrayıp dönmüştür. Dönüşünde Hatice bint Huveylid ile kendisi için ilk evliliği gerçekleştirmiştir. رضي الله عنها.
Kabenin Tamiri		Rasûlullah ﷺ otuz beş yaşlarında iken Ka'benin binası yıkılmaya yüz tutmuştu. Kurayş tamir için kolları sıvamış ve her kabile bir uçtan bina etmeye başlamış oldu. Haceru-l esved tarafına gelince aralarında ayrılık çıktı. Kim bu şerefli taşı gediğine oturtacaktı? Dört yahut beş gece geçtikten sonra artık topluluğa gelen ilk kimsenin hakemliğine başvurulacaktı. İşte o hakem Rasûlullah ﷺ idi. Taşı büyükçe bir bezin içerisine koyup kabile büyüklerine taksim etti. Yerine ulaşınca taşı gediğine Rasûlullah ﷺ yerleştirdi.
Yalnızlık		Müminlerin annesi Âişe رضي الله عنها anlatıyor: “Sonra ona yalnızlık sevdirdi. Artık Hira dağındaki mağarada yalnızlığa çekilip, orada geceler boyu, ailesine dönmeden tek başına ibadet ediyordu. Artık onun en nefret ettiği şey kavminin ibadet ettiği putlar idi.

2. Vahyin Başlangıcı

40 yaşına girince nübüvvet parıltısından nasibini almaya başlamış,
Yüce Allah ona peygamberliği pazartesi günü ikram etmiştir.

Peygamberliğin Başlangıcı

Aişe radiyallahu anhâ anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'a vahiy olarak ilk başlayan şey uykuda gördüğü salih rüyalar idi. Rüyada her ne görürse, sabah aydınlığı gibi aynen vukua geliyordu. (Bu esnada) ona yalnızlık sevdirelmişli. Hira mağarasına çekilip orada, ailesine dönmeksizin birkaç gece tek başına kalıp, tahannüs'de bulunuyordu. -Tahannüs ibadette bulunma demektir.- Bu maksadla yanına azık alıyor, azığı tükenince Hatice radiyallahu anha'ya dönüyor, yine aynı şekilde azık alıp tekrar gidiyordu. Bu hal, kendisine Hira mağarasında Hak gelinceye kadar devam etti. Bir gün ona melek gelip:

"Oku!" dedi. Aleyhissalâtu vesselâm:

"Ben okuma bilmiyorum!" cevabını verdi. (Aleyhissalâtu vesselâm hâdisenin gerisini şöyle anlatır: "Ben okuma bilmiyorum deyince) melek beni tutup kucakladı, takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra bıraktı. Tekrar:

"Oku!" dedi. Ben tekrar:

"Okuma bilmiyorum!" dedim. Beni ikinci defa kucaklayıp takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra tekrar bıraktı ve: "Oku!" dedi. Ben yine: "Okuma bilmiyorum!" dedim. Beni tekrar alıp, üçüncü sefer takatim kesilinceye kadar sıktı. Sonra bıraktı ve:

"Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı bir kan pıhtısından yarattı. Oku! Rabbin kerimdir, o kalemle öğretti. İnsana bilmediğini öğretti" (Alâk 1-5) dedi."

Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm bu vahiyleri öğrenmiş olarak döndü. Kalbinde bir titreme (bir korku) vardı. Hatice'nin yanına geldi ve:

"Beni örtün, beni örtün!" buyurdu. Onu örttüler. Korku gidinceye kadar öyle kaldı. (Sükûnete erince) Hatice radiyallahu anhâ'ya, başından geçenleri anlattı ve:

"Nefsim hususunda korktum!" dedi. Hatice de:

"Asla korkma! Vallahi Allah seni ebediyen rûsvay etmeyecektir. Zira sen, sıla-i rahimde bulunursun, doğru konuşursun, işini göremeyenlerin yükünü taşırsın. Fakire kazandırırısın. Misafire ikram edersin. Hak yolunda zuhur eden hadiseler karşısında (halka) yardım edersin!" dedi. Sonra Hatice, Aleyhissalâtu vesselâm'ı alıp Varaka İbnu Nevfel İbni esed İbni Abdî'l-Uzzâ İbni Kusay'a götürdü. Bu zat, Hatice'nin amcasının oğlu idi. Cahiliye devrinde Hristiyan olmuş bir kimseydi. İbranice (okuma) yazma bilirdi. İncil'den, Allah'ın dilediği kadarını İbranice olarak yazmıştı. Gözleri âma olmuş yaşlı bir ihtiyardı. Hatice kendisine:

"Ey amcamoğlu! Kardeşinin oğlunu bir dinle, ne söylüyor!" dedi. Varaka Aleyhissalâtu vesselâm'a:

"Ey kardeşimin oğlu! Neler de görüyorsun?" diye sordu. Aleyhissalâtu vesselâm gördüklerini anlattı. Varaka da O'na:

"Bu gördüğün melektir. O Musa'ya da inmiştir. Keşke ben genç olsaydım (da sana yardım etseydim); keşke, kavmin seni sürüp çıkardıkları vakit hayatta olsaydım!" dedi. Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm:

"Onlar beni buradan sürüp çıkaracaklar mı?" diye sordu. Varaka:

"Senin getirdiğin gibi bir din getiren hiç kimse yok ki, O'na husumet edilmemiş olsun!

Peygamberliği	O gününü görürsem, sana müessir yardımda bulunurum!" dedi. Ancak çok geçmeden Varaka vefat etti ve vahiy de fetrete girdi (Kesildi)." Rasûlullah şöyle anlatıyor: Yolda giderken bir ses duydum. Derken başımı kaldırdım, Bana Hira'da gelen Meleği göğü ve yeri kaplamış halde gördüm. Kalbimi bir korku kapladı. Dönüp aileme şöyle dedim: " Beni örtün!, Beni örtün!" dedim. Derken şu âyetler nazil oldu. (Meal): "Ey örtüsüne bürünen! Kalk! (İnsanları) korkut! Rabbini büyükle, elbiseni temizle...Pislikten kaçın.." (Müddessir suresi). Sonrasında vahiy yoğun bir şekilde inmeye devam etti.	
Vahyin Çeşitleri	1.Salih Rüyalarda	Aişe radiyallahu anhâ anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'a vahiy olarak ilk başlayan şey uykuda gördüğü salih rüyalar idi. Rüyada her ne görürse, sabah aydınlığı gibi aynen vukua geliyordu.
	2. Kalbine inen vahiy	Melek bazen doğrudan onun kalbine -ona görünmeden- vahyi ulaştırırdı. Şöyle buyururdu: <i>"Ruhu-l Emin kalbime ilka edip şöyle haber verdi"</i> .
	3. İnsan Şekline Giren Melek	Şöyle buyurmuştur ﷺ: Melek bazen bir adamın şekline girip benimle konuşurdu. Ben de dediğini anlardım." Bu haldeyken sahabeler de Meleği görebiliyordu bazen.
	4. çingirak zil	Rasûlullah ﷺ: "(Vahiy) Bazen çingirak sesine benzeyen bir sesle gelir. Böylesi bana en ağır olanıdır. O hal benden gider gitmez meleğin bana söylediğini kavramış olurum." Aişe radiyallahu anha anlatıyor: "Ben, gerçekten Peygamberimize soğuşu şiddetli bir günde vahiy geldiğine şahit olmuşum. Vahiy kesildiği zaman şakakları şapır şapır terliyordu. Öyle ki devesi üzerinde olsa vahyin ağırlığından deve yere çökekalırdı.
	5. Meleği asıl şekliyle görmek	Meleği bazen asıl heyetinde/şeklinde görürdü. İsteddiği şeyleri böylece vahyederdi. Bu, Necm suresinde zikredildiği üzere iki kere hâsıl olmuştur.
	6. Allah tarafından aracısız vahiy	Allah Teala'nın doğrudan/aracısız bir halde, mi'râc gecesi göklerin üzerinden namazın farz oluşu gibi bazı şeyler vahyetmesi buna örnektir.
	7. Allah onunla konuştu	Allah onunla ﷺ konuşurdu. Aracısız bir şekilde Musa عليه السلام ile konuştuğu gibi melek vasıtası olmaksızın konuşurdu.

İlk inen âyetler	Ona inen ilk âyetler Alak sûresinin şu âyetleridir: 1, 2. Yaratan Rabbinin adıyla oku! O, insanı "alak" dan (kan pıhtısından) yarattı. 3.Okuy! Senin Rabbin en cömert olanıdır. 4, 5.O, kalemle yazmayı öğretendir, insana bilmediğini öğretendir.		
Davetinin aşamaları	1. Nübuvvet	2. Yakın akrabaları uyarmak	3. Kavmi
	4. Atalarına henüz bir uyarıcı gelmemiş Arap kavmini uyarmak		
	5. Kıyamete kadar geçerli olacak şekilde, davetinin ulaştığı tüm cinslere ve insanlara uyarıda bulunmak.		
Davetinin halleri	1. Gizliden çağrı: Başlangıçta olup üç sene sürmüştür.		
	2. Açıktan çağrı: Sen sana buyrulmanı açıkça duyur...” [Hicr, 94] emri ile artık açıktan davet başlamış oldu.		
Ona ilk imân edenler	Erkeklerden: Ebu Bekr Sıddık	Hanımlardan: Hatice	
	Çocuklardan: Ali ibn Ebi Tâlib	Azatlılardan: Zeyd bin Harise	
	Kölelerden: Bilâl ibn Rebâh El-Habeşî		
İslama ilk girenler	Yukarda zikri geçenlerden ve Ehli beytinden sonra ilk imân edenler şunlardır: Osman bin Affan, Talha bin Ubeydullah, Zübeyr bin El-Avvam, Sa’d bin Ebi Vakkas, Abdurrahman bin Avf, Habbab bin El-Ert, Suhayb Er-Rumi, Ammar bin Yasir ve anası Sümeyye, Ebu Ubeyde Âmir bin El-Cerrah, Osman bin Maz’ûn, Ebu Seleme bin Abdilesed, Ve Utbe bin Ğazvan. Allah hepsinden razı olsun.		

3. Mekke Dönemi

Müşriklerin Peygambere ﷺ ve Ashabına Eziyetleri

Müşrikler Peygamber ﷺ'in çağrısının doğruluğunu ve insanların onun etrafında artık toplanmaya başladığını görünce farklı şekillerde eziyetler vermeye başlamıştır. Bu eziyetin bazı suretleri şunlardır:

- İnsanlar arasında onun ﷺ sihirbaz olduğu sözünü yayıp insanları uzak tutmak.
- İnsanlar arasında onun ﷺ mecnûn olduğu söyletisini çıkardılar.
- İnsanlar arasında Emin/güvenilir ve doğru olarak parmakla gösterilmesine rağmen ona ﷺ yalancı dediler.
- Onunla ﷺ ve getirdikleri ile alay etmek.
- Gürültü patırtı çıkarıp Peygamber ﷺ davete başlayınca insanların vahye ve hak olana kulak asmalarını akamete uğratmaya çalışmak.
- Mekke'ye hac, umre ve diğer ziyaretler için gelenleri önceden karşılayıp Allah elçisine ﷺ karşı dolduruşa getirip sakındırmak.
- Bedenine eziyet vermek: Ukbe bin Ebi Mu'it bir keresinde onun elbisesini boğarcasına çekmişti, Ebu Bekir radiyallahu anhu bu duruma müdahale etmişti. Ayrıca bir keresinde deve sakatatını Allah ﷺ üzerine atmıştı da kızı Fatıma radiyallahu anha gelip üzerinden almıştı.
- Onun doğrudan canına kasdetmek. Amcası Ebu Talib'e Umare bin El-Velid'i Muhammed ﷺ ile değişme teklifi ettiler. Böylece onun canına kasdetmeye yol aradılar. Hicret sırasında da onu öldürme girişimleri olmuştur.
- Zayıf Müminlere şiddetle eziyet etmek. Bilal'in karnına taş koydular. Yasir ailesine ve başkalarına türlü eziyetler vermeleri gibi...

Habeşistana Hicret

Müslümanlar sayıca çoğalmaya başlayınca kafirler endişeye kapıldı. Bundan dolayı Allah rasûlüne ﷺ eziyet ve fitneler daha yoğunlaşmaya başladı. Böyle bir durumda Nebî ﷺ onlara Habeşistan'a hicret için izin verip şöyle demişti : **“Orada insanlara zulmetmeyen bir kral vardır.”**

Habeşistana Hicret	İlk hicret	Oraya 12 erkek ve 4 kadın hicret etmiştir. Aralarında ilk olarak çıkan Osmân bin Affân رضي الله عنه, ve eşi olan Peygamber kızı Rukayye vardır. Orada güzel bir şekilde ağırlandılar. Daha sonrasında Kurayş kabilesinin iman ettiği söylentisi ile Mekke'ye geri dönseler de haber gerçeği yansıtmıyordu. Artık eskisinden daha çok eziyet görmeye başladılar. Hal böyleyken bazıları tekrar geri döndü. Ardında kalanlar arasında Abdullah bin Mes'ûd da olan bu topluluk Mekke'de büyük eziyetler görüyordu...
	İkinci hicret	Daha sonraki hicret dalgasında 83 erkek 18 kadın vardı. Necâşi'nin yanında güzelce ağırlandılar. Bu Kurayş kabilesinin kulağına gidince Amr bin Âs ile Abdullah bin Ebi Rabiya'yı türlü düzmece ve hileler ile Habeş'e gönderdilerse de Yüce Allah bu tuzakları başlarına geçirmiştir.
Hamza ve Ömer artık Müslüman		Peygamberliğin 6.yılında Kurayş'in en güçlülerinden addedilen Hamza Müslüman olmuştur. Sonra peygamberin ﷺ duasının bereketiyle Ömer de artık Müslüman olunca Kurayş'e karşı büyük bir güç elde edilmiş oldu. Artık Kurayş'in eli Müslümanlara kolayca uzanmıyordu.
Ebu Talib Taraftarlarına boykot		Kurayş'in Eziyetleri gittikçe artıyor, Ehli beyte ve Ebu Talib taraftarlarına karşı boykota başlıyorlardı. Bu yaptırımlar sırasında Abdullah ibn Abbas doğmuştur. Müşrikler Allah elçisine ﷺ şiddetli eziyetler veriyordu. Bu boykottan çıktığında Nebîmiz artık 49 yaşındaydı.
Ebu Talib ve Haticenin vefatı		Bundan birkaç ay sonra amcası Ebu Talib 87 yaşında vefat etmiştir. Sonrasında ise Hatîce radiyallahu anha vefat etmiştir. Artık kafirler daha fazla eziyet vermeye başladılar.
Taif Kissası		Muhammed ﷺ daha sonra beraberinde Zeyd bin Harise ile Tâif'e doğru yola çıkıp onları Yüce Allah'a davete gitmiştir. Günler boyu davet etmişse de kimse bu çağrıya icabet etmemiştir. Eziyet edip onu şehirden çıkardılar. Allah elçisi ﷺ orada taşlanmış, ayaklarından kanlar akmıştır. Ardından Nebî ﷺ Mekke'ye doğru yola çıkmıştır. Mekke'ye ise ancak Mut'im bin Adiy'in onu korumasıyla ve güvencesiyle girmiştir.

Addâs İslama giriyor	Yol dönüşünde Nebînin ﷺ Hristiyan olan Addâs ile yolları kesişiyor. Addas İman edip onu doğruluyor.	
Cinlerin İman etmeleri	Yine bu yolda Nahle isimli bir yerde cinlerden yedi cin Rasûlullah'ı Kur'an tilavet ederken işitirler. Sonra iman ederler.	
İsrâ ve Mirâc	Bu dönemde Allah rasûlü ﷺ bedeniyle Mescidi Aksa'ya bir gecede götürülmüş, ardından da göğe yükseltilmiştir. Ruhu ve bedeni ile göğe çıkarılan Peygamberimize ﷺ burada Yüce Allah aracısız hitapta bulunmuş ve namaz işte burada farz kılınmıştır.	
Kabilelere İslâm Daveti Yapılıyor	Allah elçisi ﷺ Mekke'de bulunduğu bu kalan süreçte artık farklı mevsim ve panayırlarda bazı kabilelere İslam'ı anlatıyor; Ancak ne yazık ki bu yüz çevirmelerden ötürü İman edenlerin hicret edebileceği bir yurt ortamı oluşmamıştı. Oysa bunu yapsalardı cennet onlara ödül olacaktı! Ancak bu şerefi Yüce Allah Ensâra nasip etmek istiyordu. Onlardan altı kişi bu mübarek tevhit davetine olumlu cevap verince Medine'ye dönüp insanları bu dine davet ettiler. Artık Muhammed'in ﷺ adının yüceltilmediği hiç bir Ensârî evi kalmamıştı.	
Ensâr ve Akabe Biatı	İlk Biat	Daha sonra Mekke'ye gelecek sene Ensâr'dan on iki kişi gelecekti. Aralarında önceden iman eden 6 kişiden 5'i vardı. Daha sonra kadınların biatının mezkûr olduğu Mümtehone suresindeki gibi biatta bulundular. Sonra Medine'ye doğru yola koyuldular.
	İkinci Biat	Gelecek yıl yeni bir grup gelmişti. Sayıları 73 erkek ve iki kadın idi. Onlar sonuncu Akabe biatını şu durumda gerçekleştirdiler: Nebî'yi kadınlarını, çocuklarını ve canlarını korudukları gibi koruyacaklardı. Daha sonra Nebî içlerinden 12 önder seçecekti.

Medine Dönemi

Hicrete İzin Veriliyor

Peygamber ﷺ, arkadaşlarının Medine'ye göç etmesine izin verdi, bu yüzden bazıları gruplar olarak gizlice Mekke'den ayrıldılar. Bunlardan ilki: Ebu Seleme bin Abdülesed El-Mahzûmî'dir. Mus'ab ibn Umeyr hakkında da ilk muhacir olduğu ayrıca rivayet edilmiştir. Ensâr onlara barınak verip onlara yardım etti; İslam Medine'de artık yayılıyordu.

Daha sonra Allah elçisinin ﷺ hicret etmesine izin verildi, Rabi'ul-evvel ayının bir pazartesi günü Mekke'den ayrılırken o sırada elli üç yaşındaydı, onunla birlikte Ebu Bekir, Âmir bin Fuheyra (Ebu Bekir'in azatlısı) ve rehberleri Abdullah bin Uraykıt El-Leysî vardı. Sevr mağarasına o ve Ebu Bekir beraber girmiş, burada üç gün kalmışlardı.

Daha sonra ise sahil yolundan devam edeceklerdi.

Nebî'nin Medineye Girişi

Peygamber ﷺ ve beraberindekiler Medine'ye vardıklarında tarih 12 Rabi'ul-evvel Pazartesi idi, Medine'nin en yüksek noktasından inip Kuba'da kaldılar. Burada Amr ibn Avf oğullarının yanına gidip onlarla on dört gün geçirdiler.

İslâmın İlk Mescidi

Ardından Kuba mescidini inşa ettiler. Ömer ibn El-Hattâb radiyallahu anhu şöyle dedi: Peygamber ﷺ her cumartesi Kuba Mescidi'ne yürüyerek veya bineğiyle giderdi. Peygamber ﷺ ayrıca şöyle buyurmuştur: “Kuba Mescidi'nde bir namaz kılmak umre yapmak gibidir.

Mescid-i Nebevinin İnşası

Nebî ﷺ devesine binip Medine'ye girince insanlar devenin yularına yapışıp onu kendi evlerine konuk etmek istese de o şöyle buyurmuştur: **“(Deveyi) bırakın çünkü ona gideceği yer emredilmiştir.”** Nihayetinde deve bugün mescidin olduğu yere çökmüştür. Burada Beni Neccar'dan Süheyl ve Sehl kardeşlerin deve ağılları vardı. Daha sonra Ebu Eyyub El-Ensârî'nin evinde kalmaya başlamıştır. Bu araziye gelen Allah elçisi ﷺ kendi eliyle tuğla ve ağaç dalları taşıyıp ashabıyla burayı bina etmeye başladılar. Daha sonra mescidin yanı başına kendine ve eşlerine evler bina etmiştir. Mescide en yakın ev Aişe radiyallahu anha'nın evidir. İnşası bittikten sonra Allah elçisi ﷺ Ebu Eyyub El-Ensârî'nin evinden kendi evine taşınmıştır.

İslam Kardeşi	Peygamber ﷺ, mescidi inşâ ettikten sonra doksan kişi olan Muhacir ile bir o kadar sayıda olan bazı Ensâr'ı kardeş yaptı. Bedir olayına kadar devam edecek bu muâhatta/kardeş kılmada herkes İslam kardeşine mirasçı olacaktı.
Yahudiler	Peygamber ﷺ Medine'ye geldiğinde Yahudiler onun gerçek bir peygamber olduğunu çok iyi biliyordu; zira vasıflarını Tevrat'ta yazılı halde buluyorlardı. Bununla beraber onlardan sadece birkaçı İslam'ı benimseyecekti. Onlardan İslam'ı benimseyen en önemli kişi zaten en bilginleri olan hahamları Abdullah bin Selâm radiyallahu anhu'dur. Peygamber ﷺ Yahudi kabileleri olan Beni Kaynuka, Beni Nadr ve Beni Kurayza ile daha işin başında iken anlaşmalar yapmıştır.
Kible değişiyor	Mirac gecesinde namazın farz kılınmasından sonra Allah rasûlü Beytu'l Makdis tarafına doğru namaz kılıyor olsa da gözü göğe yönelip Allah'tan kiblenin Ka'be'ye çevrilmesini umuyordu. Yüce Allah şöyle buyurdu: “(Ey Muhammed!) Biz senin çok defa yüzünü göğe doğru çevirip durduğunu (vahiy beklediğini) görüyoruz. (Merak etme) elbette seni, hoşnut olacağın kibleye çevireceğiz.” [Bakara, 144] Bundan sonra hicretin ikinci yılında kiblemiz Ka'be olacaktı.
Savaş İzni	Peygamber ﷺ Medine'de Ensar ile düzeni oturtunca Yüce Allah'ın şu sözleri nazil oldu: “Kendileriyle savaşılana (müminlere), zulme uğramış olmaları sebebiyle, (savaş konusunda) izin verildi. Şüphe yok ki Allah, onlara yardıma mutlak surette kadiridir. (39) Onlar, başka değil, sırf «Rabbimiz Allah'tır» dedikleri için haksız yere yurtlarından çıkarılmış kimselerdir.” [Hac, 39-40] Böylece Yüce Allah, onlara müşriklerle savaşmaları hususunda izin vermiştir. Peygamber ﷺ'in ilk gazve ve seriyyeleri şunlardır: Ebva, Buvat ve Uşeyra gazveleri ve bazı seriyyeler.
Bedir Gazvesi	Hicretin ikinci senesi Ramazan ayında Rasûlullah ﷺ 310'u geçen bir sayıda sahabî ile Şam'dan dönen Kurayş kfilesinin geçeceği rotaya doğru hareket edecekken Ebu Süfyan komutasındaki bu kâfile rotadan sapmış, bu durumu duyan Mekke'deki Kurayşliler şeytanın da kışkırtmasıyla Müminlerle savaşmaya doğru çıkıp, büyük Bedir yahut daha sonra 'Furkan günü' olarak anılacak savaş için Müminlerle karşılaşmışlar. İki topluluk çarpışmazdan evvel Allah Rasûlü ﷺ Rabbine el açıp yalvarıp yakardı. Hemen kulunun duasına icabet eden Yüce Allah, muvahhidler ordusunu görünmez savaşçı melekler ile destekledi. Sonuç olarak Yüce Allah, şu kafirler topluluğunu hezimete uğratmış ılayı kelimetullah hasıl olmuştur. Bedir galibiyeti sonucunda Mü'minler 14 şehit çıkarmış, kafirlerden ise 70 kişi ölmüştür.

Beni Kaynuka gazvesi	Hicretin 3. Yılına gelince Yahudi Kaynuka oğulları önceden yaptıkları anlaşmayı bozdular. Allah elçisi ﷺ onların mahallesini 15 gün boyunca kuşattıktan sonra sürülmeye mahkum edildiler. Sayıları 700 küsur idi.
Uhud Savaşı	Tarih Şevval ayını gösterince Kureyş müşrikleri Bedir'de öldürülen kimselerin öcünü almak için 3 bine yakın adamlarıyla Medine'ye doğru yola koyuldular. Allah Resûlü sallallahu aleyhi ve sellem bunu işitince 700'e yakın ashabıyla Uhuda doğru harekete geçti; Ancak münafıklar Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem'i -savaşmaları gerekirken- daha sonra yarı yolda bırakacaktı. İşin başında üstünlük Müslümanlardayken daha sonra Allah bazı Müslümanları imtihan etmiş, Müşrikler saldırı şansı bulunca Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e kadar ilerleyip onu yaralamış ve o gün Allah elçisinin dişi kırılmıştır. O gün melekler de Müslümanlarla beraber savaşıyordu. Bazı Müslümanların -Allah onlardan razı olsun- emirlere itaatteki kusurları neticesinde 70'e yakın sahabe şehit olmuştur. Aralarında Hamza bin Abdulmuttalip ve Musab Bin Umeyr ve Enes bin Nadır ve Hanzala el-Gasil ve başkaları da vardı. O gün Talha bin Ubeydullah güzel bir imtihan örneği göstermiş, Allah elçisi ﷺ onun hakkında “Vacip kıldı kendine” demiştir. Sonrasında dağa doğru çekilmişler ve Allah müşriklerin şerrinden korumuştur. Uhud günü Allah büyük bir imtihan uygulamış, o gün Allah müminleri imtihan etmiş ve münafıkları ortaya çıkarmıştır. Böylece Müminler ile münafıkların safları belirginleşmişti. Ve Allah kimi sahabeye de şehadet ikram etmiştir.
Hicretin 4.yılı	Hicretin 4. yılına gelince 70 Kur'an hafızı sahabe Meune kuyusunun yanında öldürüldüler. Yine bu sene Müslümanlar, Beni Nadr kabilesini kuşatmış, Allah kalplerine korku salmış ardından Peygamber ﷺ tarafından Medine'den başka bir yurda sürgün edildiler. Onlar hakkında Haşr suresi nazil olmuştur.
Mureysî Gazvesi	Hicret'in 5 yılına gelince Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Beni Mustalık Kabilesi ile savaşmış bu savaştan galip çıkmıştır. Dönüş yolunda teyemmüm meşru kılınmış, ifk hadisesi ortaya çıkmıştır. Münafıklar, Tahire Tertemiz annemiz Ayşe radiyallahu anha'ya iftira atmış, bu durum Allah resulüne çok ağır gelmiştir. Yüce Allah onun beraatini Nur suresinde açıklığa kavuşturulmuş daha sonra iftira edenler Had cezasına çarptırılmıştır

Ahzab Savaşı	Hicret'in 5. yılı Şevval ayında Müslümanlar, Müşrikler ile aynı safta olan Yahudiler ile Hendek (Ahzap) savaşı yapmıştır. Selman El-Farisi, Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e kafirler topluluğu ile mücadele etmek için Hendek kazılması tavsiyesinde bulunmuştur. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem 3000 kişilik ordusuyla sil' dağına arkasına alıp hendeği önüne siper olarak kazmıştır. Anlaşmaya uyması gereken Yahudi Beni Kurayza anlaşmayı bozmuş ve dahi düşmanlık edip Müslümanları içeriden vurmak istemiştir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bu durum karşısında Nuaym Bin Mesud radiyallahu anhu'yu onlara göndermiş, savaşta hile sanatını konuşturup onların aralarını bozmuştur. Daha sonra Yüce Allah bu kalabalık düşman topluluğuna rüzgarlardan müteşekkil ordularını gönderip çadırlarını kökünden sökülmiş hale getirip, yemek kazanlarını darmadağın etmiş, onları bu rüzgar ile çok şiddetli bir şekilde sarsmış, kalplerine korku yerleştirmiş, onları orada rüsvay etmiştir. Artık tuzakları başlarına geçirilmiş bir şekilde geri döndüler. Savaş bitmiş; Artık sıra Beni Kurayza'nın icabına bakmaya gelmişti. Onlara hüküm verecek kimse Sad bin Muaz radiyallahu anhu idi. Bu savaş sırasında Ahzab suresi nazil olmuştur.
Hudeybiye Anlaşması	Hicret'in 6. Yılına gelince Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem 1400 sahabî ile umre yapmaya yola koyulmuştu. Ancak Hudeybiye'ye varınca Kurayş müşrikleri onu Mekke'ye girmekten alıkoydular. Ancak bu olay sonrasında Mekke müşrikleri ile Müslümanlar arasında artık 10 sene boyunca devam edecek ateşkes imzalandı. Yüce Rabbimiz meâlen şöyle buyurur: <i>"Biz senin için apaçık bir Fetih kıldık"</i> Bu anlaşma neticesinde Kurayş gelecek sene müminlerin Umre yapmasına karşı çıkamayacak ve o sene zi-lka'de ayında kaza umresi yapılacaktı.
Hayber Gazvesi	Hayber gazvesi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem Hudeybiye'den döndükten 20 gün sonra vuku bulmuştur. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Medine'nin kuzeyinde bulunan Hayber'e doğru yola çıkıp Hayber'de onları 20 gün boyunca kuşatmış, Müslümanlar büyük bir mücadele ve sabırla bulunmuştur. Yahudiler sonlarının helak olduğunu anlayınca Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e kan dökülmesin diye barış teklifi sundular. Artık silahsız, sadece elbiseleriyle dışarı çıkmalarına izin verilecek, elde edilen ürünlerin yarısını vergi olarak vereceklerdi.

Cafer geliyor	Peygamber ﷺ Hayber'deyken Ebu Hureyre radiyallahu anhu Müslüman olup Medine'ye gelmiş ve yine aynı sene Peygamber'in amcasının oğlu Cafer bin Ebi Talib beraberinde Habeş'ten gelen Müslümanlarla Medine'ye geldikleri sırada Muhammed ﷺ Hayber'de idi. Daha sonra Ebu Musa El Eş'ari ile onun cemaati Medine'ye gelmişlerdi رضي الله عنهم .
Mute Gazvesi	Hicretin 8. Yılında Mute Savaşı vuku bulmuştur. Sebebi ise şuydu: Gassânî-hristiyan Arapları'nın reislerinden Şürahbîl b. Amr'ın, Resûlullah'ın bir mektubunu Busrâ-Filistin valisine götürmekte olan Hâris b. Umeyr'i öldürerek kabileler ve devletler arası bir teamülü bozması Peygamber ﷺ'i ciddi bir tavır almaya sevketti. Hemen bir ordu hazırlığına girişen Peygamber ﷺ kısa zamanda ortaya çıkan 3000 kişilik kuvvetin kumandanlığına sırasıyla Zeyd b. Hârise, Ca'fer b. Ebû Tâlib ve Abdullah b. Revâha'yı getirdi. Bunlardan biri şehid olduğu takdirde diğeri kumandayı ele alacaktı. Herakles beraberinde Arap dostlarından da müteşekkil 200.000 kişilik ordusuyla Müslümanlarla Mute'de savaşımıştır. Allah elçisinin ﷺ tayin ettiği 3 komutan şehit düşmüş, ardından komutaya Halid Bin Velid geçmiştir. Bu komutayı en güzel şekilde idare eden Halid'in önderliğindeki Müslümanlar daha sonra Allah düşmanlarını bozguna uğratmış, bu zor savaştan zaferle çıkmayı başarmışlardır.
Büyük Mekke Fethi	Aynı sene Kurayş'in müttefiklerinden olan Beni Bekr, müslümanların müttefiki olan Huzaa kabilesine karşı taşkınlık etmiş, Kurayş onlara gizliden yardımda bulunmuştur. Bu durum Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in kulağına gidince Mekke'nin fethi için hazırlıklar başladı. Ebu Süfyan Medine'ye gelip Peygamber ﷺ ile konuşmak istese de ne o, ne de Ebubekir, Ömer ve Ali bu çağrısına kulak asmıştır. Resulullah ,ﷺ Allah'a onların Mekke'ye girişlerine kadar habersiz kalmaları hususunda dua etmiş, bu duasına icabet edilmiştir. Peygamber sallallahu vesellem 10.000 kişilik ashabı ile Mekke'ye girmiştir. Bu fetihten çok kısa bir süre önce Peygamber ﷺ'in amcası Abbas bin Abdülmuttalib radiyallahu anhu Müslüman olmuştur. Resulullah ﷺ Mekke'nin fethi esnasında “Kim Ebu Süfyan'ın evine girerse o güvence altındadır, Kim mescide girerse o güvence altındadır, kim evine girip kapılarını kapatırsa o güvence altındadır” buyurmuştur. Müslümanlar kendilerine saldırmaya gelen kimseler hariç hiç kimseyle savaşmamıştır. Ancak daha önce Resulullah'a ﷺ eziyet eden, yahut Müslümanlara eziyet eden, onların kanlarını dökenler var ise bunların icâblarına bakılmıştır. Peygamber ﷺ Mekke'ye girince ihrama girmeden Allah'ın evini tavaf etmiş, daha sonra Osman bin Talha'yı çağırıp ondan Kabe'nin anahtarlarını alıp evin içindeki ve dışındaki tüm putları kırmıştır. Daha sonrasında ise anahtarı Osman bin Talha'ya geri vermiştir. Mekke'nin fethinden sonra pek çok insan Müslüman olmuş, ardından kabileler halinde peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e gelip Müslüman olmuşlardır.

Putlar parçalanyor	Allah'ın Peygamber'e ﷺ Mekke'nin fethini nasip etmesinden sonra Rasûl Sallallahu Aleyhi vesselam, ashabını Mekke'nin etrafında olan putları yerle yeksan etmek için göndermiştir. Amr İbni Âs suvar putunu, Sa'd Bin Zeyd Menat'ı, Halid Bin Velid Uzza'yı ve Tufeyl ise Zulkeffeyn'i parçalamıştır. Ali radiyallahu anhu'yu ise Tay putunu yıkmaya gönderilmiştir. Allah onlardan razı olsun.
Huneyn Gazvesi	Hevâzin kabilesi Mekke'nin fethini duyar duymaz ordularını toplayıp kendileri ile beraber tüm mallarını, kadınlarını ve evlatlarını da (savaştan kaçmasınlar diye) savaşa getirmişlerdi. Resulullah ﷺ 12.000 kişilik bir toplulukla Huneyn vadisine gitmiş, Müslümanların çokluğu onları övünmeye götürmüştür. Hevâzin'li adamlar yekvucut saldırıya geçince Müslümanlardan bazıları hariç herkes, Resulullah ﷺ'i yalnız bırakıp kaçmıştır. Resulullah ﷺ ile beraber sadece ehlibeyti ile bazı Muhacirler kalmıştır. Ancak Allah'ın müminlerin ayaklarını sabit kılmasından sonra Resulullah ﷺ'in yanına dönüp, Allah'ın yardımı gelene kadar düşmanla savaşmaya devam ettiler. Sonuç olarak Hevâzin kabilesi Taife gitmiştir. Ancak sonradan havâzin kabilesinden 14 adam gelip Müslüman olmuş Peygamber'den ﷺ savaşın ardında kalan esirlerin geri verilmesini talep etmiş, Allah elçisi de bunu kabul etmiştir.
Taif Gazvesi	Hevâzin kabilesi ile savaştıktan sonra Allah elçisi ﷺ sonra Taife doğru hareket etmiş, onları 18 gün boyunca kuşattıktan sonra bir savaş olmaksızın geri dönmüştür.
Tebuk Gazvesi	Hicretin 9. Yılında Tebuk gazvesi olmuştur. Bu gazve meyvelerin devşirildiği, insanların gölgeyi aradığı çok sıcak bir vakte denk gelmiştir. Bu savaşa çıkmak insanlara olması gereken en ağır bir vakte denk gelmişti. Savaşa çıkmak isteyince Allah Resûlü ﷺ insanları infak etmeye teşvik etmiş o sırada Osman radiyallahu anhu 300 donatılmış deve ve 1000 dinar infak etmiştir. Öyle ki Allah Resûlü ﷺ bu iyiliğine karşılık şöyle haber vermiştir: “Bundan sonra yaptıkları Osman'a bir zarar vermez” Bunun dışında diğer sahabeler de güçleri miktarınca infak etmişlerdir. Münafıklar savaşa katılma çağrısına olumsuz cevap vermişler, ancak münafık olmayıp özürsüz bir şekilde savaşa katılmayan üç değerli sahabe savaş sonrası Rasulullah'a ﷺ gelip özür dilemiş, onlar hakkında şu ayet inmişti: “Savaştan geri kalan o üç kimsenin (de tevbeleri kabul edildi.)” [Tevbe, 118] Allah kalplerinde olan doğru imanı bildiği için onların tevbeleri kabul etmiş, münafıkları ise bu surede kınayıp rezil rüsva etmiştir. Tevbe suresi münafıkları rezil etmesi ile binilir.

Tebuk Gazvesi	Bu gazve esnasında Peygamber ﷺ Eyle, Cerba, Ezrah ve Ukeydiru Duma ile cizye üzerine anlaşmıştır. Allah Resûlü ﷺ Tebük'te on küsur gece durmuş, daha sonra bir savaş olmaksızın geri dönmüştür. Yüce Allah Nebi'sine Medine'ye dönünce münafıkların bina ettiği mescid-i dırar'ı yıkmalarını emretmiş ve şu ayet inmiştir: “Bir de zararlı faaliyetlerde bulunmak, küfre yardım etmek, mü'minler arasına ayrılık sokmak için ve öteden beri Allah ve Resûlüne karşı savaşanlara üs olsun diye bir mescit yapanlar vardır.” [Tevbe, 107] Bu, peygamberin ﷺ hayatında çıktığı en son gazvedir.
Heyetler Yılı	Tebük gazvesinden sonra Sakif Kabilesi Müslüman olmuş ve yine bu sene heyetler yılı olarak tanınmıştır. Kabileler artık akın akın peygamber ﷺ'e gelip Müslüman oluyordu. Utarid bin Hacib önderliğindeki Temim kabilesi, Zeyd El-Hayl önderliğindeki Tay kabilesi, Carûd El-Abdî önderliğindeki Abdulkays ve Sonradan peygamberlik iddia edecek olan Müseylime El-Kezzab'ın da mensubu olduğu Beni Hanîfe heyeti bu heyetlere örnektir.
Ebu Bekir Haccı	Hicretin 9. Senesi Nebi ﷺ Ebu Bekir radiyallahu anh'ı emir olarak hacca göndermiş ve bu hac için insanlara çağrıda bulunulmuştur. Ali radiyallahu anhu da insanlara Tevbe suresinin başındaki ültimatı okumak ve artık müşriklerle bir anlaşma olmadığını beyan için gidecekti. Artık bu seneden sonra ne müşrikler ne de cahiliyyede olduğu gibi çıplaklar hac ve tavaf yapacaktı.
Veda Haccı	Hicretin 10. Yılında Peygamber ﷺ veda haccı yapmış, yeryüzünün dört bir yanından kabileler ve çeşitli halklar, sayıları yüz bini aşan hac kabilelerini teşkil ediyordu. Peygamber ﷺ onlara haccın nasıl yapılacağını öğretmiş ve onlara Arafe günü muazzam bir hitabta bulunmuş, şu âyeti okumuştur: “Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim. Size nimetimi tamamladım ve sizin için din olarak İslâm'ı seçtim.” [Maide, 144] Artık din kemale ermiş, Rasûl, Kitap ve Sünnete sarılmayı emretmiş, kan, mal ve ırzların dokunulmazlığına bu veda haccında son derece pekiştirmiştir.
Usame artık komutan	Peygamber ﷺ Rumlarla savaşmak üzere hicri 11. yılın Safer ayında bir ordu hazırlamış. Komutasını da Usame bin Zeyd'e vermiştir. رضي الله عنهما . Daha sonra Curf tarafına karargahını kurmuşken Nebi ﷺ'in hastalığını duymalarıyla geri döndüler.

Kısaca Gazveleri

Genel Manada Gazve ve Seriyeleri

Gazveler Münasebeti ile Nazil Olan Âyetler

Onun ﷺ yaptığı gazveler ve gönderdiği seriyelerin tümü hicretten sonra olan 10 senenin içersinde olmuştur. Gönderdiği seriyelerin sayısı 60'a yaklaşmıştır; Ancak gazveleri 27 gazvedir. Allah elçisi Sallallahu aleyhi ve sellem bu gazvelerin 9'unda bizzat bulunmuştur. Bunlar: Bedir, Uhud, Hendek, Kurayza, Mustalik, Hayber, Fehit, Huneyn ve Taif gazveleri. Bunların bazısında ise Kur'an nazil olmuştur.

Bedir gazvesi: Burada Enfâl suresi inmiş; bundan dolayı sure ayrıca Bedir suresi olarak da anılır.

Uhud gazvesi: bu gazvede Âl-i İmran suresinin sonu inmiştir. Bunlar *“Hani sen mü'minleri (Uhud'da) savaş mevzilerine yerleştirmek için, sabah erken aileden (evinden) ayrılmıştın. [Âl-i imran 121]”* ayetinden surenin son ayetlerine kadar devam eden ayetlerdir.

Hendek ve Beni Kurayza ve Hayber gazveleri: Buralarda Ahzâb suresinin ortalarından bazı ayetler nazil olmuştur.

Beni Nadr gazvesi: Burada Haşr süresi nazil olmuştur.

Hudeybiye ve Hayber gazveleri: Buralarda nâzil olan süre fetih suresidir, Mekke'nin Fethine bu surede bir müjde vardır. Ayrıca Nasr suresinde bu fetih açıkça anılır.

Tebuk gazvesi: Tevbe süresinden bazı ayetler inmiştir

Allah Resulü ﷺ bu gazvelerin birinde yaralanmış, Bedir, Uhud ve Huneyn savaşlarında beraberinde Melekler aynı saflarda kâfirlere karşı savaşmıştır. Hendek günü melekler inmiş, müşrikleri sarsmış ve onları hezimete uğratmıştır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem eline aldığı bir avuç kumu onların yüzlerine doğru fırlatmış, Müşrikler ardına bakmadan kaçmışlardır. Bedir ve Huneyn ile fetihlere zemin sağlanmıştır. Taif gazvesinde ilk defa mancınık kullanılmış, Hendek savaşında hendekler kazılarak bir nevi kale edinilmiştir. Bu hendek fikrinin mimarı ise Selman El-Farisi'dir radiyallahu anh.

Hastalığı ve Vefatı ﷺ

Hastalığı ve Vefatı ﷺ

Allah, Peygamberini dünyada kalmak ve Yüce Allah'a ve cennetine kavuşmak arasında muhayyer kılınca Allah rasûlü ﷺ Allah'a ve cennete kavuşmayı seçmiştir. Çok ağır bir hastalığa yakalanmış ﷺ, diğer eşlerinin rızasını aldıktan sonra Aişe radiyallahu anha'nın evinde kalıp orada tedavi olmak istedi. Cemaatle namaz kılmaya dermanı kalmayan Allah elçisi ﷺ Ebubekir radiyallahu anh'ın kendisinden sonra onun hilafetinin önceliğine işaret eder gibi, onun imam olmasını istedi.

Hicri 11. yılının 12 rabiulevvel pazartesi günü insanlara sabah namazını kılariken perdenin arkasından onlara bakmış sonra kapıyı açınca insanlar da onu görmüşler, Allah elçisi ﷺ tebessüm edip namazlarını tamamlamaları için işarette bulunmuştur. Duha vaktinin şiddetlendiği bir anda yaşanan bu vefat Müslümanların başına gelen en büyük musibettir. Artık Müslümanları derin bir hüzün kaplamıştı...

Sonrasında insanlar Ebu Bekir radiyallahu anhu'nun etrafında toplanıp ona hilafet hususunda biat etmişler. Onun İslamdaki öncülüğünü bildiğinden dolayı hiç kimse onun hilafetine itiraz etmemiştir. O, peygamber ﷺ'den sonra ümmetin en faziletlisidir.

Muhammed ﷺ yıkandıktan sonra üç katlı bir kefene sarılmıştır. Sonra vefat ettiği yer olan müminlerin annesi Aişe radiyallahu anha'nın hücreğine defnedilmiştir. Zira peygamberler vefat edildikleri yere defnedilirler. Cinler ve insanlar onun namazını kıldılar. Rabbimizin salat ve selamı onun üzerine olsun. Şahitlik ederiz ki o ümmetine emaneti yerine ulaştırmış, nasihat etmiş ve Allah yolunda hakkıyla cihad etmiştir. Allah, ümmeti için yaptıklarından dolayı onun mükafatını azim kılsın. Hamdlerin tümü Allah'a aittir.

Son Söz

Hassân ibn Sâbit رضي الله عنه Peygamberin ﷺ şairi şöyle der:

Ey Allahım! Bizi, hased edenlere rağmen

yüce cennette, Peygamber'imizle birlikte bir araya topla.

Bize Firdevs cennetini nasip et, Ey Celal, Yücelik ve Şeref Sahibi!

Allah, arşı saran melekler ve iyiler, o kutlu Ahmed'e salat eylesin.

Üçüncü Sınav

Yanlış	Doğru	Sorular:
☐	☐	- Muhammed ﷺ koyun gütmüştür; Bu ona sabrı, merhameti ve zayıfları gözetmeyi öğretmiştir.
☐	☐	- Muhammed ﷺ 40 yaşına girince peygamberlik alametleri belirmiş, Cuma günü Allah ona peygamberlik ikram etmiştir.
☐	☐	- Kurayş'in eziyetleri artmış, Muhammed ﷺ, ehli beytine ve Ebu Talib'in taraftarlarına boykot uygulamışlardır. Boykot bitince Muhammed ﷺ 49 yaşındaydı.

1. Muhammed ﷺ Mekke'de doğmuştur: ☐ Fil senesi ☐ Hicretten 53 sene önce ☐ Hepsi ☐.
2. Vahiyden önce şunlar vuku buldu: ☐, Salih rüyalar görmeye başladı ☐, Yalnızlık ona sevdirelmiş ☐ Hepsi.
3. Vahyin çeşitleri kaçır? Beş ☐, Yedi ☐, Üç ☐.
4. Davetinin aşamaları: İki ☐, üç ☐, beş ☐.
5. Sonra ruhu ve bedeni ile bir gece mescidi aksaya götürölüp ordan yedi kat göklerin üzerine yükseltilmiştir: Ruhu ile ☐, bedeni ile ☐ , hem ruh hem beden ile ☐.
6. İslamın ilk inşaa edilen mescidi Mescidi Nebevi ☐ , Mescidi kuba ☐ , Aksa mescidi ☐ , Kabe ☐.
7. Kible değişimi yılı: Hicretten önce Mekke'de ☐ , hicri 2. yıl ☐ , hicri 3. yıl ☐.
8. Bedir gazvesi ne zaman olmuştur? Hicri 2. yıl ☐ , hicri 3. yıl ☐.

Ebu Bekr Sıddık	Zeyd ibn Hârîse	Bilal ibn Rabah	Ali ibn Ebi Talib	İlk iman eden
☐	☐	☐	☐	Erkeklerden
☐	☐	☐	☐	Çocuklardan
☐	☐	☐	☐	Azatlılardan
☐	☐	☐	☐	Kölelerden

7 yaşında	Abdullah ibn Abdul-Muttalib	8 yaş civarı	Abdul-Muttalib	Ebu Talib	Bakımını üstlenen:
☐	☐	☐	☐	☐	Annesinin vefatından sonra dedesi
☐	☐	☐	☐	☐	dede ölünce yaşı عليه السلام
☐	☐	☐	☐	☐	Sonra öz amcası ona baktı
☐	☐	☐	☐	☐	Daha anne karnındayken ...öldü
☐	☐	☐	☐	☐	Annesi ölünce ...yaşlarındaydı

Bir gazve	9	27	60	10 sene	Gazveleri:
☐	☐	☐	☐	☐	Tüm gazve ve seriyyeler hicretten sonra ... içinde olmuştur.
☐	☐	☐	☐	☐	Gazve ve seriyyelerin sayısı ... kadardır.
☐	☐	☐	☐	☐	Gazvelerinin sayısı
☐	☐	☐	☐	☐	O, عليه السلام ...kadarında savaşmıştır
☐	☐	☐	☐	☐	O, عليه السلام ...'de yaralanmıştır

İçindekiler

☐ Önsöz		3
☐ Şemail		5
☐ İlk sınav		13
☐ Yol göstericiliği		15
☐ İkinci sınav		20
☐ Özellikleri		23
☐ Akraba ve eşleri		26
☐ Peygamberlik öncesi		31
☐ Vahyin başlangıcı		33
☐ Mekke dönemi		36
☐ Medine dönemi		39
☐ Kısaca gazveleri		46
☐ Hastalığı ve vefatı		47
☐ Üçüncü sınav		48
☐ İçindekiler listesi		50

مترجم باللغة التركية
وقف لله تعالى

VAKİFTİR PARA İLE
SATILAMAZ

شرح متن الدروس المهمة

ÜMMET İÇİN
ÖNEMLİ DERSLER
METNİ VE ŞERHİ

RİSALENİN YAZARI:

ABDULAZİZ B. ABDULLAH B. BAZ -RAHİMEHULLAH-

ŞERH: HEYSEM B. MUHAMMED CEMÎL SERHÂN
MESCİD-İ NEBEVÎ ESKİ MÜDERRİSİ

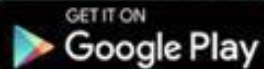
TERCÜME:

ABDURRAHMÂN TUNÇ

شرح متن الدروس المهمة باللغة التركية

• ÜMMET İÇİN ÖNEMLİ DERSLER METNİ VE ŞERHİ

attasseel attasseelalelm attasseelalelm1 attasseelalelm1 attasseelalelm1

Email: islamtorrent@gmail.com

site: www.saarhan.net

site: www.attasseel-alelmi.net/ar/

سارحان
«الموقع الرسمي للشيوخ»

BİSMİLLAHİRRAHMÂNİRRAHÎM

ÜMMET İÇİN ÖNEMLİ DERSLER METNİ VE ŞERHİ

RİSALENİN YAZARI:

Abdulaziz b. Abdullah b. Baz -Rahimehullah-

ŞERH: Heysem b. Muhammed Cemîl Serhân

Mescidi Nebevî Eski Müderrisi

Tercüme

Abdurrahmân Tunç

Birinci Baskı
Bütün Hakları Mahfûzdur
Müellifin İzniyle Basılıp Ücretsiz Dağıtılabilir

Lütfen iletişime geçin
islamtorrent@gmail.com

MÜELLİFİN MUKADDİMESİNİN ŞERHİ

Değerli İmâm Şeyh Abdulazîz b. Abdillâh b. Bâz rahimehullâh şöyle der:

BİSMİLLAHİRRAHMÂNİRRAHÎM

Hamd âlemlerin Rabbi Allah’a aittir. Güzel son muttaki kullaradır. Allah’ın salat ve selâmı Allah’ın kulu ve elçisi olan peygamberimiz Muhammed’in, onun âilesinin ve ashabının tümü üzerine olsun.

Bunlardan sonra:

Ümmet-i islâmın bilmesi gereken ve öncelikli olan bazı hususları çok kısa bir metinde size sunuyoruz. Adını “Ümmet İçin Önemli Dersler” koyduk. Yüce Allah’tan bu risaleyi Müslümanlara faydalı kılmasını ve bu amelimi benden kabûl buyurmasını niyaz ederim. Şüphesiz ki O Cömert ve Kerim olandır.

Abdulazîz b. Abdillâh B. Bâz

«Ümmet İçin Önemli Dersler » İsimli risaleyi öğrenmemizin bize ne gibi faydaları olacaktır?

Müellif rahimehullâh’ın adını koyduğu şekilde önemli bir risale olup gerçekten de önemli konuları ihtiva eder. Eğer birisi şöyle söylerse: Bu risale önemlidir, ancak ümmetin avamı içindir. Kendisi ise ilim talebesi olduğundan dolayı bu risale kendi seviyesine hitap etmemektedir!

El-cevap: Kişi eğer bu risalenin içinde olan herhangi bir şeyi bilmez ise bu ümmetin avamından olan biri elbette ondan daha hayırlı olacaktır. Nitekim ilim talebesinin tevâzu sahibi olması gerekip ilim ve alimlere karşı kibirden sakınması şarttır. Ayrıca bu şekilde rabbani olan alimlerin yolundan gitmiş olur. Mücâhid rahimehullâh Sahih-i Buharî’de şöyle demiştir: “Bu ilmi, utanan ve kibirlenen öğrenemez.”

Ümmet İçin Önemli Dersler risalesi neleri ihtivâ eder?

- 1- Selefî sâlihînin Kur'ân ile alakalarını, nasıl okuduklarını, ezberlediklerini, tedebbür edip amel ettiklerinin beyanı.
- 2- İslâm, îman, ihsan, şirk ve tevhidin kısımlarının beyanı.
- 3- Namaz
- 4- Abdest
- 5- Meşru olan güzel ahlaklar ve islamî edeplerle süslenmenin önemi
- 6- Şirkten ve masiyetlerden sakındırma.
- 7- Ölünün hazırlanıp namazının kılınması ve defin işlemlerinin beyanı

Âlimlerin kitaplarına besmele ile başlamalarının bazı sebepleri:

Yüce Allah'ın kitabına ve peygamberlere uymak. –Allah'ın salatı üzerlerine olsun-

« **Besmele ile başlamayan her işin bereketi eksiktir** » manası ile varid olan hadisi göz önünde bulundurmak.

Kitaplarına besmele ile başlayan önceki âlimlerin ve selefin yoluna uymak.

Allah'ın mübarek isminden bereket ummak

BİRİNCİ DERS

Fatiha ve Kısa Sûreler

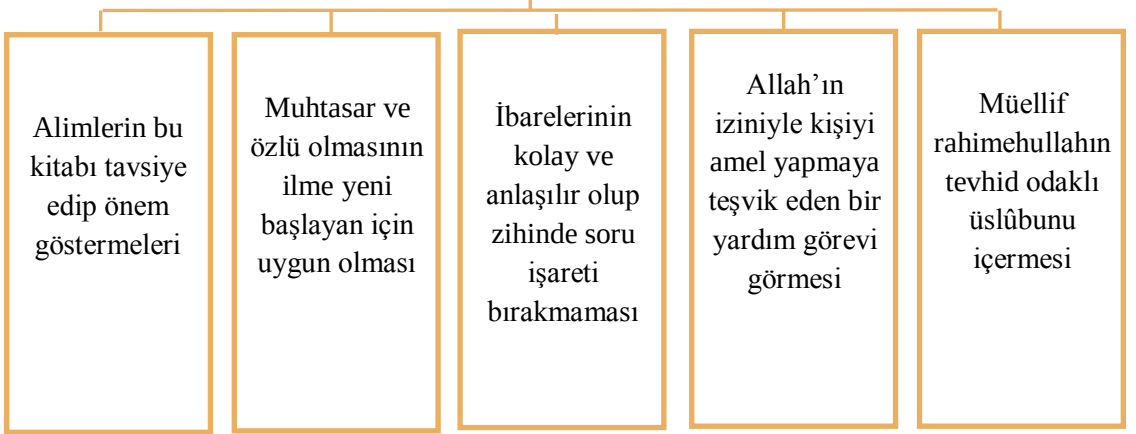
Bu bölümde Zilzal sûresinden başlayarak, Nas sûresine kadar mahreçli/doğru bir şekilde harfleri yerli yerinden çıkararak ezber yaptırılır ve anlaşılacak şekilde âyetler şerh edilir.

AÇIKLAMA: Selefîn de üzerinde bulunduğu yol olduğu üzere kişinin her gün on ayet ezberlemesi gerekir. Bununla beraber Sa'dî rahimehullah'ın tefsiri gibi bir tefsir kitabından da o ayetlerin açıklamasını okumalıdır. Ayrıca bu öğrendikleri ile Allah'tan yardım isteyerek amel etmelidir.

İlim talebesi hangi tefsir ile başlamalıdır?

Şeyh Abdurrahman b. Nâsır Es-Sa'dî'nin -Allah ona mağfîret buyursun- tefsir kitabı olan “ Tefsîr'u-l Kerîm'i-r Rahmân fî Tefsîr'i Kelamî-l Mennân” isimli tefsir kitabının okunması tavsiye edilir. (Tefsîru-s Sa'dî ismiyle arayıp türkçesini bulabilirsiniz)

Bunun başlıca sebepleri:

İnsanların Kur'ân ile ilişkileri kaç kısma ayrılır?

İnsanların Kur'an ile ilişkileri üç kısma ayrılır:

Yüce Allah şöyle buyurur: **“Peygamber, ‘Ey Rabbim! Kavmim şu Kur'an'ı terk edilmiş bir şey haline getirdi’ dedi.”** Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurur: **“Bunun neslinden Kur'anı okuyan lakin Kur'an boğazlarından ötesine geçmeyecek bir güruh ortaya çıkacaktır. Puta tapanları bırakıp Müslümanları öldürmeye koyulurlar. Onlar okun avdan çıktığı gibi islamdan çıkarlar. Eğer onlara ulaşacak olsam ‘Âd kavmi misali onları öldürürdüm.’”**

**Şeyh Abdurrahman Es-Sa'dî'ye ait
« Teysîru-l Kerîmi-r Rahmân »
kitabından bazı seçmeler ve bu sureler ile alakalı bazı sorular
Fatihâ suresi ve tefsîri**

**1- Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile 2- Hamd, âlemlerin Rabbi Allah'a
mahsustur.**

3- O, Rahmân'dır, Rahîm'dir. 4-Ceza gününün mâlikidir.

**5-(Rabbimiz!) yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz. 6-Bize
doğru yolu göster. 7-Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğun kimselerin
yolunu; Gazaba uğramışların ve sapmışların yolunu değil!**

1-« **Allah'ın ismi** » ile yani yüce Allah'a ait bütün isimleri anarak başlıyorum. Çünkü buradaki isim kelimesi müfred/tekil ve muzâf (tamlanan) olarak geçmektedir. Bu sayede Yüce Allah'ın bütün güzel isimlerini kapsamına alır.

“**Allah**” O, ma'bud/ibadet edilen ve me'luh/ilah edinilendir. Tek başına ibadete layık olandır. Çünkü ilahlığın gerektirdiği bütün sıfatlara –ki onlar kemal sıfatlarıdır– sahiptir.

“**Rahmân, Rahîm**” yüce Allah'ın her şeyi kapsayan, her canlıyı kuşatan büyük ve geniş rahmet sahibi olduğuna delâlet eden iki isimdir. Allah, rahmetini nebi ve rasûllerine tâbi olan takvâ sahiplerine yazmıştır. İşte mutlak rahmet onlar içindir. Onların dışındakiler ise rahmetten sadece bir pay alırlar. Şunu bilmek gerekir ki, ümmetin selefının ve imamlarının ittifakla kabul ettiği kaidelerden birisi, Allah'ın isimlerine, sıfatlarına ve sıfatlarının hükümlerine iman etme zorunluluğudur. Buna göre müminler, örneğin yüce Allah'ın Rahman ve Rahîm olduğuna, O'nun, kendisine rahmet olunanlarla ilgili olan rahmet sıfatının sahibi olduğuna inanırlar. Bütün nimetler de O'nun rahmetinin bir tecellisidir. Diğer isimler de böyledir. Mesela “**Alîm**” ismiyle ilgili olarak şöyle denir: O, Alîm dir; ilim sahibidir, bu sıfatı ile her şeyi bilir. Yine O, Kadirdir; kudret sahibidir ve her şeye güç yetirir.

2.”**Hamd... Allah'ındır.**” Bu, yüce Allah'a, her türlü kemal sıfatlara sahip oluşu ve ihsan ile adalet dairesinde cereyan eden fiilleri dolayısıyla övgüde bulunmak demektir.

Bütün yönleriyle eksiksiz hamd/övgü, yalnız O'nundur. **“Alemlerin Rabbi”** Rab; bütün âlemlerin –ki âlem, Allah'ın dışındaki her şeydir – mürebbsi/terbiye edicisidir. O, onları yaratmış, bir takım vasıflarla donatmış ve onlara kaybedecek olurlarsa varlıklarının devamına imkân bulamayacakları büyük nimetler bahşetmiştir. Ne kadar nimete sahip iseler hepsi O yüce zatın vergisidir.

Yüce Allah'ın, yarattıklarını (Rab olarak) terbiye etmesi, genel ve özel olmak üzere iki türdür. **Genel terbiye:** Onun bütün mahlûkatı yaratmış olması, onlara rızık ihsan etmesi ve dünyada kalmalarını sağlayan maslahat ve menfaatlerinin yolunu göstermesidir. **Özel terbiye** ise velilerine yönelik terbiyedir. Onları iman ile terbiye eder, imana muvaffak kılar ve imanlarını kemale erdirir. Kendileri ile imanları arasında engel teşkil eden çeşitli hususları önlerinden kaldırılır, bertaraf eder. Terbiyenin gerçek mahiyeti, her türlü hayra ulaşabilme başarısı ihsan etmek ve her türlü şerden korunmaktır. Her halde Peygamberlerin yüce Allah'a çoğunlukla “Rab” adını anarak dua etmelerinin sırrı da bu olsa gerektir. Çünkü onların bütün istekleri, yüce Allah'ın “Özel Rububiyet”inin kapsamı içindedir. Buna göre “Alemlerin Rabbi” lafzı; yaratanın, idare edenin, nimet ihsan edenin ve başka hiçbir varlığa muhtaç olmayanın sadece O olduğunu; bütün âlemlerin her yönden tamamen O'na muhtaç olduğunu ifade etmektedir.

4. **“Ceza gününün mâlikî”** Mâlik: Mülk (yöneticilik, egemenlik ve sahiplik) sıfatına sahip olan kimse demektir. Bunun sonucu olarak O, hem emir verir, hem yasak koyar; hem mükâfatlandırır, hem cezalandırır; mülkiyeti/egemenliği altında olanlar üzerinde her türlü tasarrufta bulunur. Burada Allah mülk sıfatını, kıyamet günü demek olan ceza gününe izafe etmiştir. “Ceza günü;” insanların, hayrıyla şerriyle amellerinin karşılığını görecekleri gün demektir. Çünkü bugünde yüce Allah'ın mülkü/egemenliği, hikmeti ve bütün mahlûkatın maliklerinin sona erdiği gerçeği tam anlamıyla ortaya çıkacaktır. Öyle ki o günde hükümdarlarla yönetilenler, kölelerle hürler eşit olurlar. Hepsi Allah'ın azametine zilletle boyun eğler, izzeti önünde alçalırlar. Onun amellere vereceği karşılığı beklerler. Sevabını umar, cezasından korkarlar. İşte özellikle bu günün söz konusu edilmesi bundan dolayıdır. Yoksa O, din gününün de, diğer bütün günlerin de mutlak mâlikidir.

5. “**Yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz.**” “Yani ibadeti yalnız sana tahsis eder, yalnız ve yalnız senden yardım isteriz. Çünkü ma’mul olan / Sana kelimesinin öne gelmesi « hasr » ifade eder. « Hasr » da hükmün sözü geçen kişi hakkında sabit kılınması, onun dışında kalanların ise bu hükmün dışında tutulması demektir. Bu ifade şuna benzer: « Biz Sana ibadet ederiz, Senden başkasına ibadet etmeyiz; Senden yardım dileriz, Senden başkasından yardım dilemeyiz, » burada ibadetin yardım dilemekten önce söz konusu edilmesi, hem umum ifade eden sözün husus ifade edenden önce zikredilmesi kabilindendir, hem de Yüce Allah’ın hakkının kulunun hakkından önde olmasına gösterilen ihtimamdandır.

“İbadet,” yüce Allah’ın sevdiği ve razı olduğu, zâhir ve bâtın bütün amelleri ve sözleri içine alan kapsamlı bir isimdir. “İstiane/yardım dilemek” ise fayda elde etme ve zararları önleme hususunda sadece Allah’a dayanmak, bunları gerçekleştirme hususunda yalnızca O’na güvenmektir. Yüce Allah’a ibadet etmek ve O’ndan yardım dilemek, ebedî mutluluğun ve her türlü kötülükten kurtulmanın yegane yoludur. Bunları yerine getirmeden kurtulmanın imkânı yoktur. İbadetin ibadet olabilmesi için Allah rızası gözetilerek yapılması ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selem’in yaptıklarından ve söylediklerinden alınması şarttır. İbadet, ancak kendisinde bu iki özelliği bulundurursa ibadet olur.

“Yardım dileme”nin, ibadet kapsamına girmesine rağmen daha sonra ayrıca zikredilmesinin sebebi, kulun bütün ibadetlerinde yüce Allah’tan yardım dilemeye muhtaç oluşundan dolayıdır. Çünkü Allah kuluna yardım etmeyecek olursa, kul, emirleri yerine getirme ve yasaklardan kaçınma isteğini gerçekleştiremez.

6. Daha sonra yüce Allah, “**bize doğru yolu göster**” buyurmaktadır yani sen bize dosdoğru yolu göster ve onu izleme başarısını bağışla. “**Sırat-ı müstakim/ doğru yol**” yüce Allah’a ve O’nun cennetine ulaştıran açık seçik yoldur. Bu da hakkı bilmek ve hakka uygun olarak amelde bulunmaktır. O bakımdan Ey Rabbimiz, Sen hem bizi bu yola ilet, hem de bu yol üzerinde bize sebat ver. Bu yola iletilmek islâm dinine bağlanmak ve onun dışında kalan bütün dinleri terk etmek demektir. Bu yolda hidayet üzere sebat etmek ise hem ilmî bakımından, hem amelî olarak dinin bütün tafsili hükümlerinde hidâyet üzere olmayı kapsar. Öyleyse bu dua, hem en kapsamlı hem de kul için en faydalı dualardan birisidir. Bundan dolayı insanın namazının her rekâtında Yüce Allah’a bu duayı yapması O’na olan ihtiyacına binâen vacib kılınmıştır.

7. « **Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğu kimselerin,**» yani Peygamberlerin, sıddıkların, şehitlerin ve salihlerin “yolunu.” **“Gazaba uğramışların,**” yani Yahudiler vb. kimseler gibi hakkı bildiği halde terk edenlerin; « **sapmışların,** » yani Hristiyanlar ve benzerleri gibi bilgisizlikleri ve sapıklıkları dolayısıyla hakkı terk edenlerin yolunu “değil.” Bu sûre, oldukça kısa olmasına rağmen Kur’ân’ın başka herhangi bir sûrenin ihtiva etmediği pek çok hususu kapsamaktadır. Şöyle ki o, üç türüyle tevhidi içermektedir: Rububiyet tevhidi “alemlerin Rabbi” lafzından; ulûhiyet tevhidi –ki o, ibadetlerle Allah’ı birlemektir- “Allah” lafza-i celâli ile “yalnız sana ibadet ederiz” buyruğundan anlaşılmaktadır. İsim ve sıfat tevhidi de –ki o da Allah’ın kendi zâtı için ve Rasûlünün de O’nun için tesbit etmiş olduğu bütün Kemâl sıfatlarının ta’til/iptal etme, temsil ve teşbih/benzetme söz konusu olmaksızın kabul etmektir- **“hamd”** lafzından anlaşılmaktadır. « Bize doğru yolu göster. » emri ise nübüvvetin kabulünü ihtiva etmektedir. Çünkü risalet olmadan bunun gerçekleşmesine imkân yoktur. Yapılan amellerin karşılığının verileceği ise yüce Allah’ın, **“ceza gününün maliki”** buyruğunda ifade edilmektedir. Ayrıca bu, amellere verilecek karşılığın adaletle olacağını da ifade etmektedir. Çünkü; « din/karşılık/ceza » kelimesi adil bir şekilde karşılık vermek anlamındadır. Ayrıca bu sûre, Kaderiye ve Cebriyenin görüşlerine muhalif olarak kaderi tespit etmekte, kulun gerçek fail olduğunu ortaya koymakta, hatta “Bize doğru yolu göster” buyruğunda bütün bid’at ve dalâlet sahiplerinin kanaatlerini reddetmektedir. Çünkü “doğru yol,” hakkı bilmek ve gereğince amel etmektir. Her bid’atçı ve sapık ise bunun dışındadır. Yine bu sûre “yalnız Sana ibadet ederiz ve yalnız Senden yardım dileriz.” Buyruğunda gerek ibadet gerekse de yardım dilemek yönüyle dinin sadece Allah’a halis kılınmasını da içermektedir. Öyleyse hamd/övgü yalnızca âlemlerin Rabbi Allah’ındır.

ÂYETE-L KURSÎ

255- Allah... O’ndan başka (hak) ilâh yoktur, Hayy’dır, Kayyûm’dur. Ne uykulama tutar O’nu, ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi yalnız O’nundur. Kimmiş O’nun izni olmaksızın O’nun katında şefaât edecek olan? O, onların önlerindeki de, arkalarındaki de bilir. Onlar ise O’nun ilminden, kendisinin dilediğinden başka hiçbir şeyi kavrayamazlar. O’nun Kürsîsi gökleri ve yeri kuşatmıştır. Her ikisini de koruması O’na ağır gelmez. O Aliyy’dır, Azîm’ dir

255. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bu âyet-i kerimenin tevhid ve azamete dair hususları, yüce yaratıcının engin sıfatlarını ihtiva etmesi dolayısıyla Kur’ân-ı kerîm’im en büyük âyeti olduğunu haber vermiştir.

“Allah... O’ndan başka (hak) ilâh yoktur.” Bütün anlamlarıyla uluhiyet yalnız O’nundur. O’ndan başka hiç kimse ulûhiyet hak sahibi değildir. O’ndan başkasının ulûhiyeti geçersiz, O’ndan başkasına yapılan ibadet bâtıldır.

“Hayy’dır,” yani kâmil bir hayatın tüm manalarına ve bu hayatın gerektirdiği işitme, görme, kudret, irade vb. bütün zatî sıfatlara sahiptir. “Kayyûm’dur,” bütün fiilî sıfatlar bunun kapsamına girmektedir. Çünkü O, hem bizatihi kaim (var olan)dır ve mahlukatının hiçbirine muhtaç değildir, hem de bütün varlıkları O yaratmıştır ve varlıklarını devam ettiren de O’dur. Bu varlıkların hem var olmak hem de varlıklarını devam ettirebilmek için gerek duydukları her şeyi O sağlar.

Hayat ve kayyûmetinin kemâlinin bir gereği olarak da “Ne uykulama tutar O’nu, ne de uyku.” Çünkü uykulama ve uyku; zaaf, acizlik ve çözülmeye karşı karşıya kalan yaratılmışlara arız olan şeylerdir. Azamet, kibriyâ ve celâl sahibi olana âriz olmazlar.

“Göklerde ve yerde ne varsa hepsi yalnız O’nundur.” Yüce Allah göklerde ve yerde bulunan şeylerin mutlak maliki olduğunu haber vermektedir. Hepsi Allah’ın kulu ve mülküdürler. Onlardan hiçbir kimse bu konunun dışına çıkmaz. Çünkü “göklerde ve yerde kim varsa hepsi Rahman’ın huzuruna ancak kul olarak gelecektir.” (Meryem, 19/93) O, bütün mülklerin malikidir. Hükümrânlık, tasarruf, egemenlik ve kibriyâ sıfatları yalnız O’nundur.

Malik (yegane hükümrân) oluşunun bir gereği olarak “O’nun izni olmaksızın O’nun katında şefaât edecek” hiç kimse yoktur. Hatırı sayılır kimseler ve şefaâtçi olacak olanlar da O’nun mülkü ve kullarıdır. O, onlara izin vermeden hiçbir şefaate kalkışamayacaklardır: “De ki: Şefaât tamamıyla Allah’ındır. Göklerin ve yerin hükümrânlığı yalnız O’nundur.” (ez-Zümer,39/44) Allah, razı olacağı kimseler müstesna hiçbir kimseye şefaât edilmesine izin vermeyecektir. Razı olacakları da ancak Zatını tevhid edip rasüllerine tabi olanlardır. Bu niteliğe sahip olmayan kimselerin ise şefaatte hiçbir nasipleri olmayacaktır. Daha sonra Yüce Allah, geniş ve kuşatıcı bilgisini haber vermektedir: “O, onların önlerindeki de, arkalarındaki de bilir” Mahlûkatın gelecekteki sonu gelmez bütün hallerini bildiği gibi, sınırı bulunmayan geçmişe dair her şeyi de bilir. Hiçbir şey –gizli sanılsa dahi- O’na gizli kalmayacaktır: O, gözlerin hain bakışını ve kalplerin gizlediklerini bilir.” (el-Mü’min, 40/19)

Yaratılmış hiçbir kimse “O’nun ilminden kendisinin dilediğinden başka hiçbir şeyi kavrayamaz.” Allah’ın ilminden ve malumatından hiçbir şeyi kuşatamaz. Burada, “dilediğinden başka” denilerek istisna edilen ilim, Allah’ın onları muttali kıldığı şer’î kaderî hususlardır. Onların bildikleri, Yüce Allah’ın ilmi ve malumatı karşısında son derece basit, geçici ve oldukça azdır. Nitekim yaratılmışlar arasında onu en iyi bilen Peygamberler ve melekler dahi “Rabbimiz, seni tenzih ederiz, Senin bize öğrettiğinden başka bir şey bilmeyiz.” (el-Bakara, 2/32) demişlerdir.

Daha sonra Yüce Allah, azamet ve celaline dair haber vermekte ve kürsîsinin göklerle yeri kuşattığını bildirmektedir. Ayrıca hem gökleri ve yeri hem de içlerinde bulunan bütün âlemleri, mahlukat için de yaratmış olduğu sebep ve nizamlar vasıtasıyla korunduğunu bildirmektedir. Bununla beraber azametinin ve kudretinin kemalî, ahkâmındaki hikmetinin genişliği dolayısıyla bütün bunları korumak O’na hiçbir şekilde ağır gelmez.

“O Aliyy’dir,” Zatiyla bütün mahlukatın üstünde, Arş’ın üzerindedir. Sıfatlarının azametiyle yücedir. Bütün mahlukatı emir ve hükmüne tabi kılmış olmasıyla yücedir. Bütün varlıklar O’na boyun eğmiş, bütün zorluklar O’na itaat etmiş, boyunlar O’nun önünde zilletle eğilmiştir.

“Azîmdir,” Azamet, Kibriya, şân, şeref ve üstünlük sıfatlarının tümüne sahiptir. Kalpler O’nu sever, ruhlar O’nu tazim eder. Arifler her şeyin azametinin nitelendirilmeyecek kadar büyük olsa dahi- O çok büyük ve yüce olanın azameti önünde hiçbir şey olmadığını bilirler.

Manaların en üstünleri olan bu manaları ihtiva eden bir âyet, elbette Kur’ân’ın en büyük âyeti olmayı hak etmektedir. Bu âyeti dikkatle düşünerek ve anlayarak okuyan bir kimsenin kalbi yakîn, irfan ve iman ile dolar. Bu suretle şeytanın şerlerinden korunmaya da layık olur.

ZİLZÂL SURESİ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile

- 1- Yer, kendine has sarsıntısıyla şiddetle sarsıldığı zaman,
- 2-Yer, içindeki ağırlıklarını dışarıya çıkardığı,
- 3-ve insan, 'Buna ne oluyor böyle?' dediği zaman,
- 4-İşte o gün yer, haberlerini anlatacaktır.
- 5-Çünkü bunu Rabbin ona vahyetmiştir.

1-Yüce Allah, kıyamet gününde meydana gelecek olayları, yeryüzünün sarsılıp çalkalanacağını, durmadan sallanacağını ve sonunda üzerinde bulunan yapı ve belirgin yüksekliklerin yıkılacağını, dağların darmadağın olup tepelerin dümdüz edileceğini, yeryüzünün dümdüz bir alan haline geleceğini orada herhangi bir tümsek ya da bir çukur görülmeyeceğini haber vermektedir.

2-3. "Yer, içindeki" ölü ve hazine kabilinden "ağırlıklarını dışarıya çıkardığı," insan da yerin karşı karşıya kaldığı bu dehşetli hali görüp "Buna ne oluyor böyle?" Yani bu neden böyle "dediği zaman,"

4- "İşte o gün yer, haberlerini anlatacaktır," amel işleyenler hakkında, kendisinin üzerinde işlemiş oldukları hayır ve şer türünden yaptıklarını bildirerek tanıklık edecektir. Zira yer de kullara karşı amelleriyle ilgili olarak şahitlikte bulunacak tanıklar arasındadır.

5. Bunun böyle olmasının sebebine gelince "çünkü bunu, Rabbin ona vahy etmiştir." Üzerinde işlenen amelleri haber vermesini emretmiş olacaktır. O da Rabbinin emrine karşı gelmeyecektir.

6- O gün insanlar, amelleri(nin karşılıkları) kendilerine gösterilmek üzere bölük bölük geleceklerdir.

7- Artık zerre ağırlığına bir hayır yapan onu(n karşılığını) görecektir.

8- Zerre ağırlığına bir kötülük yapan da onu(n karşılığını) görecektir.

6. "O gün insanlar, amelleri(nin karşılıkları) kendilerine gösterilmek üzere," kendilerine yaptıkları kötülükler, iyilikler gösterilmek ve bunların karşılıkları en uygun şekilde verilmek üzere kıyamete, Allah'ın haklarında hüküm verdiği mahşer yerinden « bölük bölük, » farklı ve çeşitli firkalar halinde dönüp " gelecektir."

7-8. « **Artık zerre ağırlığınca bir hayır yapan onu(n karşılığını) görecektir. Zerre ağırlığınca bir kötülük yapan da onu(n karşılığını) görecektir.** » İşte bu, bütün hayırları ve şerleri kuşatan, genel ve kapsamlı bir ifadedir. Çünkü varlıkların en ufağı ve hafifi olan zerre ağırlığının karşılığı görüleceğine ve verileceğine göre; bundan daha yukardaki bir amelin karşılığının görülmesi ve verilmesi öncelikle söz konusudur. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “*O gün herkes iyilik türünden ne işlediyse onu önünde hazır bulacak. Kötülük türünden ne işlediyse onunla kendisi arasında uzak bir mesafenin olmasını arzu edecek.* » (Âl-i İmran, 3/30); “*Onlar işlediklerini önlerinde hazır bulacaklardır.*” (el-Kehf,18/49)

Bu buyrukta, hayır işlemek -az dahi olsa- teşvik edilmekte, önemsiz dahi olsa kötülük işlemekten sakındırılmaktadır.

ÂDİYÂT SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile.

- 1- **Andolsun nefes nefese koşanlara,**
- 2- **(Nalları ile) kıvılcım çıkartanlara,**
- 3- **Sabahleyin baskın yapanlara,**
- 4- **Derken orayı toza boğan,**
- 5- **Ve bu şekilde bir (düşman) topluluğun ortasına dalan (atlara) ki;**
- 6- **İnsan, Rabbine karşı çok nankördür.**
- 7- **Kendisi de buna kesinlikle şahittir.**
- 8- **Ondaki mal sevgisi de gerçekten çok aşırıdır.**

Yüce Allah, insanlar tarafından da bilinen bir takım göz kamaştırıcı özellikleri ve apaçık nimetleri dolayısıyla atlara yemin etmektedir. Ancak onlara başka hayvanların ortak olmadığı ayrıcalıklı bir takım özellikleriyle yemin etmekte ve şöyle buyurmaktadır:

1. **“Andolsun nefes nefese koşanlara...** Yani hızlı koştukları vakit göğüslerinden nefes sesi çıkan ve oldukça hızlı koşan atlara.
2. Toynaklarının sağlam ve güçlü oluşundan ötürü hızlı koşmaları esnasında taşlara çarparak **“kıvılcım çıkartanlara”**
3. Düşmanlara **“sabahleyin baskın yapanlara,”** Bu çoğunlukla görülen durumdur. Zira baskınlar, çoğu zaman sabah gerçekleşir.
4. **“Derken”** koşarken ve baskın sırasında **“orayı toza boğan,”**
5. **“Ve bu şekilde”** binicileriyle birlikte baskın yapılan düşman **“topluluğun ortasında dalanlara ki,”**
6. Hakkında yemin edilen husus, **“İnsan, Rabbine karşı çok nankördür.”** buyruğudur. Yani Allah'ın kendisine ihsan ettiği hayırları başkalarından esirger. İnsan, tabiatı ve mayası itibarıyla üzerindeki hakları cömertçe yerine getirmez, bu hakları tam ve eksiksiz olarak ifa etmez. Aksine tabiatı itibarıyla üzerindeki mâlî ve bedenî hakları yerine getirmekten kaçınır ve tembellik eder. Allah'ın kendilerine hidâyet verecek bu vasıftan kurtardığı, gönül hoşluğuyla ve cömertçe hakları yerine getirenler ise bundan müstesnâdır.

7. **“Kendisi de buna kesinlikle şahittir.”** Yani insan kendi nefsinden bildiği üzere bu hakları yerine getirmemesi ve cimriliği noktasında kendi aleyhine bir tanıktır. Bunu ret ve inkâr etmez. Çünkü bu apaçıktır. Buradaki zamirin Yüce Allah’a ait olması da mümkündür. Yani kul, Rabbine karşı çok nankördür, cimridir ve Allah da buna şahittir. Buna göre bu ifade, Rabbine karşı nankörlük eden kimseler hakkında – Allah’ın onların bu haline tanık olduğunu birdirmek suretiyle- çok ağır bir tehdittir.
8. **“ Ondaki,”** insandaki **“ mal sevgisi de gerçekten çok aşırıdır.”** Malı çok sever. İşte yerine getirilmesi gereken bu hakları terk etmeye onu iten de bu sevgisi, kendi nefsinin isteklerini Rabbinin rızasının önüne geçirmesidir. Bütün bunlara sebep de onun görüşünü sadece bu dünya ile sınırlanması ve ahiretten gafil olmasıdır. Bundan dolayı Yüce Allah, kötülüklerin cezalarının verileceği günden korkmaya teşvik etmek üzere şöyle buyurmaktadır:

9- O, bilmez mi ki kabirlerin altı(ndakiler) üstüne getirildiği,

10- Ve kalplerde olanlar da açığa çıkarıldığı zaman (onu neler bekliyor)?

11- Çünkü o gün Rableri onlardan tümüyle haberdardır.

9-10. “O,” bu aldanmış insan “bilmez mi ki kabirlerin altı(ndakiler) üstüne getirileceği,” Allah ölüleri diriltip mahşerde toplamak için onları kabirlerinden çıkarttığı “ve kalplerde olanlar da açığa çıkartıldığı zaman,” içlerinde ne varsa açıkça ortaya çıktığı, kalplerinde gizli bulunan hayır ve şerler ortaya döküldüğü, gizli şeyler alenen, saklı olan şeyler görünür olduğu ve insanların yüzlerinde, yaptıkları amellerin sonuçları açıkça görüldüğü zaman;

11. **“Çünkü o gün”** görünen-görülmeyen, gizli-açık amellerini de, bu amellere görecekleri karşılıkları da bilen **Rableri onlardan tümüyle haberdardır.** Yüce Allah’ın her zaman için her şeyden haberdar olmakla birlikte özellikle onların o günde ki hallerinden haberdar olduğunu belirtmesindeki amaç, yapılan amellerin karşılığının Allah’ın ilmi ve bilgisi dahilinde mutlaka görüleceğinin hatırlatılmasıdır.

KÂRIA SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile.

- 1- **Dehşeti yüreklere çarpan (Kâria)!**
- 2- **Nedir o dehşeti yüreklere çarpan?**
- 3- **O dehşeti yüreklere çarpanın ne olduğunu sen nereden bilirsin ki?**
- 4- **O gün insanlar, etrafa dağılmış pervaneler gibi olacak;**
- 5- **Dağlar da (didilmiş boyalı) yün gibi ol (up havada uçuş)acak.**

1-3. **Dehşeti yüreklere çarpan** (anlamı verilen) kıyamet gününün isimlerinden biridir. Ona bu ismin verilış sebebi, insanların kapısını çalması ve dehşetleriyle onları şaşkına çevirmesidir. İşte bundan dolayı Yüce Allah, kıyametin büyüklüğünü ve dehşetli halini dile getirerek şöyle buyurmaktadır: “Dehşeti yüreklere çarpan! Nedir o dehşeti yüreklere çarpan? O dehşeti yüreklere çarpanın ne olduğunu sen nereden bilirsin ki?”

4. “**O gün insanlar**” ileri derecedeki korku ve dehşetin etkisinden dolayı “**etrafa dağılmış pervaneler gibi olacak.**” Dalgalar halinde birbirine giren, etrafa saçılıp savrulan pervaneleri andıracak. Pervaneler geceleyin çıkan ve nereye gideceğini bilmeyen, birbirlerine karışıp duran (kelebek benzeri) birtakım hayvanlardır. Yanan bir ateş görürlerse- idraklerinin zayıflığı dolayısıyla-hemen bu ateşe atılırlar. İşte akıl sahibi insanların hali de kıyamette bu olacaktır.

5. O sapaşğılam güçlü dağlara gelince; onlar da “**(didilmiş boyalı) yün gibi ol(up havada uçuş)acak.**” Yani en basit bir rüzgarın uçuruverdiği, son derce güçsüz bir hal almış, didilmiş yüne dönecekler. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “sen dağları görür ve onları yerinde duruyor sanırsın. Halbuki onlar, bulutların gitmesi gibi giderler.” (en-Neml,27/88)

Bundan sonra da dağlar darmadağın olacak ve etrafa saçılmış toza-toprağı dönecek, onlardan gözle görülecek bir şey kalmayacaktır. İşte o vakit mizan/tartı kurulacak ve insanlar bahtiyar olanlar ve bedbaht olanlar diye iki kısma ayrılacak:

6. **Artık kimin tartıları ağır gelirse;**
7. **O, hoşnut edici bir yaşayış içindedir.**
8. **Kimin de tartıları hafif gelirse;**
9. **Onun anası /barınağı Hâviyedir.**
10. **Onun ne olduğunu bilir misin?**
11. **Kızgın ateş!**

6-7. “**Artık kimin tartıları ağır gelirse,**” iyilikleri kötülüklerinden ağır basarsa “o,”nimet dolu cennetlerde “hoşnut edici bir yaşayış içindedir.”

8-9. “Kimin de”kötülüklerini karşılayabilecek kadar iyilikleri olmadığı için “**tartıları hafif gelirse, onun anası,**” varacağı ve kalacağı yer “**Hâviyedir.**”Cehennem ateşidir.

“el Hâviye,” cehennemin isimlerinden biridir. Tıpkı yavrusundan ayrılmayan anne gibi ateş de onun yakasını bırakmayacaktır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “*Çünkü onun azabı, sahibinin yakasını bırakmaz.*” (el-Furkân, 25/65)

Bu buyruğun şu anlama geldiği de söylenmiştir: Kişinin, (ana merkezi olan) başı cehenneme yuvarlanacak, yani tepe üstü cehennem ateşine atılacaktır.

10-11. “**Onun ne olduğunu bilir misin?**” Bu, cehennemin pek dehşetli olduğunu açıklamak içindir. Daha sonra da bunu “Kızgın ateş!” diye açıklamaktadır. Yani, sıcaklığı pek çetindir. Onun harareti, dünya ateşinin hararetinden yetmiş kat fazladır. O ateşten Allah’a sığınırız.

TEKÂSÜR SÛRESİ

Rahman ve Rahim Allah'ın adı ile

- 1- Çokluk yarışı, sizi oyaladı,**
- 2- (Ölüp) de kabirleri boylayıncaya kadar.**
- 3- Asla (böyle yapmayın)! Yakında bileceksiniz.**
- 4- Evet; asla(böyle yapmayın)! İleride bileceksiniz.**
- 5- Asla (böyle yapmayın)! Kesin bir bilgi ile bilmiş olsaydınız (böyle yapmazdınız)!**

1-Yüce Allah kulları, yaratılış sebepleri olan O'na hiçbir ortak koşmaksızın ibadet edip yönelmeyi ve O'nun sevgisini her şeyin önüne geçirmeyi bırakıp başka işlerle uğraştıkları için azarlamakta ve şöyle buyurmaktadır: “**Çokluk yarışı**” sözü geçen bu hususlardan “**sizi oyaladı...**”

Burada neyin çokluğuyla yarışıldığının belirtilmemesi; çoklukla yarışan ve bununla böbürlenen kimselerin mal, evlat, yardımcı, asker, hizmetçi, makam vb. gibi yarışıp böbürlendikleri ve her kesin başkasına karşı çokluluğuyla övünme kastı taşıdığı ve onunla Allah rızasının gözetilmediği bütün hususları kapsamı içindir. 2-Sizin gafletiniz ve oyalanışınız, bunlarla uğraşmanız sürüp gitti, ta ki “**(ölüp) de kabirleri boylayıncaya kadar.**” İşte o vakit önünüzdeki perdeler açıldı. Ancak bu her şeye yeniden başlama imkânının kalmadığı bir vakit oldu. Yüce Allah'ın “**(Ölüp) de kabirleri boylayıncaya (ziyaret edinceye) kadar**” buyruğu şunu da göstermektedir: Berzah ahiret yurduna oradan geçiş için gidilecek bir yurttur. Yüce Allah, oraya gidecekler “ziyaretçi” adını vermiş ve onlara “ikamet edecekler/kalacaklar” dememiştir. Bunda da öldükten sonra dirilişe, ebedî olan/fani olmayan bir yurтта amellerin karşılığının verileceğine dair bir delil vardır. Bu yüzden Yüce Allah, onları şu buyruklarıyla tehdit etmektedir:

3-Asla (böyle yapmayın)! Yakında bileceksiniz.

4-Evet ;asla (böyle yapmayın)! İleride bileceksiniz.

5- Asla (böyle yapmayın)! Kesin bir bilgi ile bilmiş olsaydınız (böyle yapmazdınız)!

3-5. Önünüzde nelerle karşılaşacağınızı, kalbinizle kavrayacak şekilde bilmiş olsaydınız çoklukla yarış ve övünme sizleri oyalamaz, aksine salih amel işlemek için ellerinizi çabuk tutardınız. Fakat sizin kesin bilgiye sahip olmayışınız, sizleri şu gördüğünüz hale getirmiştir.

6- Andolsun siz cehennemi göreceksiniz.

7- Yine andolsun ki onu kendi gözlerinizle göreceksiniz.

8- Sonra andolsun ki o gün nimetlerden sorguya çekileceksiniz.

6. “**Andolsun siz cehennemi göreceksiniz.**” Yani kıyamet günü gelecek ve Allah’ın kâfirler için hazırlamış olduğu cehennemi göreceksiniz.

7. **Yine andolsun ki onu kendi gözlerinizle göreceksiniz.** Yani onu bizzat kendi gözlerinizle göreceksiniz. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “Günahkârlar ateşi görünce içine düşeceklerin kendileri olacaklarını anlayacaklar, fakat ondan kaçacak yer bulamayacaklardır.” (el-Kehf,18/53) 8.”**Sonra andolsun ki o gün nimetlerden sorguya çekileceksiniz.**” Eğer dünyada gördüğünüz nimetlerin şükrünü yerine

getirmiş, Allah’ın onlardaki hakkını eda etmiş ve bu nimetleri O’na isyanlarda kullanmamışsanız O, onlardan daha üstün ve daha değerli nimetleri size ihsan edecektir.Şâyet bu nimetlerden dolayı gurura kapılmış, aldanmış, şımarmış, onların şükrünü de yerine getirmemişseniz; aksine bunları masiyet işlemek için yardımcı bir unsur olarak kullanmışsanız, bundan dolayı sizi cezalandıracaktır. Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: “*Kâfir olanların ateşe arzolanacakları gün ‘siz dünya hayatında hoşlandığınız her şeyi bitirdiniz ve onlardan yararlanıp durdunuz. Bugün yeryüzünde haksız yere büyüklenmeniz ve fâsıklık etmeniz sebebiyle horluk azabıyla cezalandırılacaksınız.*’ (denir onlara).” (el Ahkâf,46/20)

ASR SÛRESİ

Rahmân ve Rahim Allah’ın adı ile.

1-Andolsun asra/zamana ki, 2-İnsan kesinlikle zarardadır.

3- Ancak iman eden, Salih ameller işleyen, birbirine hem hakkı hem de sabrı tavsiye edenler müstesnâ.

1-3. Yüce Allah, kulların fiillerini ve amellerini işledikleri vakit olan gece-gündüz anlamına gelen “**asra/zamana**” yemin ederek, insanın zararda olduğunu bildirmektedir. Zararda olan ise kârda olanın zıddıdır. Ziyana uğramanın/zarar etmenin birbirinden farklı birçok derecesi vardır. Dünya ve âhireti kaybedip ebedî nimetleri elden kaçıran, cehennemi hak eden kimsenin halinde olduğu gibi her yönüyle zarar söz konusu olabildiği gibi; bazen bazı yönleriyle zarar, bazı yönleriyle zarar olmayan haller de olabilir. Bundan dolayı Yüce Allah, aşağıdaki dört vasfa sahip kimseler müstesnâ, bütün insanların zararda olduklarını dile getirmektedir. Söz konusu dört vasf şunlardır:

İman: Allah’ın iman edilmesini emrettiği hususlara iman etmektir. İman, ilimsiz mümkün değildir. Zira iman, ilmin bir koludur. O olmaksızın iman kemâle ermez.
Salih amel: Bu da hem Allah’ın hakları hem de kulların hakları ile ilgili olan, gizli ve açık, farz ve müstehap bütün fiilleri kapsar.

Hakkı tavsiye: Buradaki hak, iman ve Salih amel demektir. Yani iman edenlerin bunu birbirlerine tavsiye etmeleri, birbirlerini buna teşvik edip bu konuda onlarda arzu uyandırmalarıdır. **Sabrı tavsiye:** Allah’a itaat üzere, Allah’a isyandan uzak kalmada ve Allah’ın ızdırıp verici takdirleri karşısında sabredip tahammül göstermeyi tavsiye etmek demektir. İlk iki husus ile kişi kendi nefsini kemâle erdirirken, sonraki iki husus vasıtasıyla da başkalarını kemale erdirir. Bu dört hususun tam anlamıyla elde edilmesiyle kul, zarardan kurtulur, pek büyük bir kâr elde ederek umduğuna nail olur.

HÜMEZE SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah’ın adı ile.

**1- İnsanları hem fiille hem de sözle ayıplayıp
kötüleyen herkesin vay haline!**

2-Böylesi, mal biriktirir de onu tekrar tekrar sayar.

3-Malının kendisini ebedî kılacağını sanır.

1. **“İnsanları hem fiille hem de sözle kötüleyip çekiştiren herkesin vay haline!”** Burada “vay haline” ifadesi, onlara bir tehdit, vebal ve şiddetli bir azap var, anlamındadır. Ayette geçen insanları işaretle ve fiille ayıplayıp kötüleyen, tenkit eden kimse demektir. Diğerisi ise insanları sözlü olarak ayıplayıp kötüleyen kimse demektir. Fiil ve sözleriyle başkasını kötüleyen bu kimselerin sıfatlarından biri de şudur:
2. **“Böylesi, mal biriktirir de onu tekrar tekrar sayar.”** Bütün derdi, mal toplamak ve bunu sayıp durmaktır. Mala imrenmek ve gözünü ona dikmektir. Böylesinin hayır yollarına, akrabalara ve benzeri yerlere malını infak etmek gibi bir arzusu yoktur.
3. **“Malının kendisini”** cahilliği sebebiyle dünyada **“ebedî kılacağını sanır.”** Bundan dolayı bütün çabası, ömrünü uzatacağını zannettiği malını artırmaya yöneliktir. Cimriliğin ömürleri kısalttığını ve yurtları perişan ettiğini, buna karşılık iyiliğin de ömrü uzattığını bilmez.
4. **Asla! Andolsun ki o, Hutame’ye atılacaktır.**
5. **Hutame’nin ne olduğunu bilir misini?**
6. **O, Allah’ın tutuşturulmuş ateşidir,**
7. **Yüreklere kadar işler.**
8. **Ve 9. Şüphesiz bu (ateş), onların üzerine arkasından uzatılmış direkler bulunan kapılarla sımsıkı kapatılmış olacaktır.**

4-5. “**Asla! Andolsun ki o, Hutame’ye atılacaktır.**” Hutame’nin azametini ve dehşetli halini belirtmek maksadıyla da “**Hutame’nin ne olduğunu bilir misin?**” diye sormakta, sonra da şu buyruğuyla onu açıklamaktadır: 6-7. “**O Allah’ın insanlarla ve taşlarla “tutuşturulmuş ateşidir,”** ki çok şiddetli ve alevli yandığından dolayı “**yüreklere kadar işler.**” Yani bedenlerin içine nüfuz ederek harareti kalplere kadar varır.

8-9. Bu çaptaki sıcakın yanı sıra onları, o ateşte hapsedilecekler ve ordan çıkmaktan yana ümitlerini kesmiş olacaklardır. Bundan dolayı şöyle buyrulmaktadır: “**Şüphesiz bu (ateş), onların üzerine,” ordan çıkmasınlar diye kapıların arkalarından “uzatılmış direkler”le kilitlenmiş,** “sımsıkı olacaktır.”

“Oradan her çıkmak istediklerinde tekrar oraya geri çevrilirler.”(es-Secde, 32/20)
Bundan Allah’a sığınır, af ve âfiyet dileriz.

FİL SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah’ın adı ile.

- 1- Görmedin mi Rabbin, fil sahiplerine ne yaptı?**
- 2- Onların tuzaklarını boşa çıkarmadı mı?**
- 3- Üzerlerine sürü sürü kuşlar gönderdi;**
- 4- Onlara pişmiş çamurdan taşlar atan.**
- 5- Sonunda onları (hayvanlar tarafından) yenmiş ekin yaprağı gibi yaptı**

1-5. “**Görmedin mi Rabbin,**” Yüce Allah, kudretinden ve şanının azametinden ötürü, kulları için rahmet, tevhidi için ve Rasûlünün doğruluğu için bir delil olarak, Beyt-i Haram’a karşı plan kuran, onu tahrip etmek isteyen “**fil sahiplerine ne yaptı?**”

O fil sahipleri, beraberlerinde bu maksatla hazırlanmış fillerle birlikte Beyt-i Haram’ı yıkmak için gelmişlerdi. Habeşli ve Yemenli askerlerden oluşan ve Arapların karşı koyamayacağı çapta büyük bir ordu da getirmişlerdi. Mekke’nin yakınlarına geldiklerinde Araplar, kendilerini savunacak güçleri olmadığı için korkuyla Mekke’nin dışına çıkmışlardı. Yüce Allah fil sahiplerinin üzerine Ebâbil, yani muhtelif, farklı, bölük bölük kuşlar gönderdi. Onlar pişmiş çamurdan taşlar taşıyorlardı. Bu taşları onların üzerlerine attılar da bu taşlar, onlardan olup da uzak yakın kim varsa hepsini buldu.

Derken hepsi de yenilmiş ekine döndüler. Allah, onların yapmak istedikleri kötülüğü önlemiş, vermek istedikleri zararı bizzat kendilerine çevirmişti. Onların başlarından geçen bu olay, bilinen meşhur bir olaydır. Rasûlullah sallahu aleyhi ve selem dünyaya geldiği sene vuku bulmuştur. Böylelikle o, onun davetini öncesinde ortaya çıkan belgelerden, risaletinin delillerinden bir delil olmuştur. Yüce Allah’a hamd ve şükürler olsun.

KUREYŞ SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah’ın adı ile.

- 1- (Fil sahiplerine yaptıklarımız hep) Kureyş’in güvenliği;
- 2- Yani kış ve yaz yolculuklarındaki güvenlikleri içindir.
- 3- O halde artık onlar, bu Beyt’in Rabbine ibadet etsinler;
- 4- Ki kendilerini açlıktan kurtarıp doyuran ve korkudan kurtarıp güvende kılan da O’dur.

1-2 Pek çok müfessirin dediğine göre bu sûrenin başı bundan önceki sûreyle alakalıdır. Yani Biz, fil ashabına yaptıklarımızı Kureyşliler için, onların güvenlikleri, İşlerinin doğru dürüst ve yolunda gitmesi, ticaret ve kazanç sağlamak amacı ile kışın Yemen’e, yazın da şam’a doğru yaptıkları yolculuklarının düzeninin bozulmaması için yaptık. Yüce Allah, işte bundan ötürü onlara kötülük yapmak İsteyenleri helâk etmiştir. Böylelikle Arapların kalplerinde Harem bölgesinin ve O bölgede yaşayan insanların konumu anlaşılmıştır. Bu sayede onlara saygı duymağa başlamışlar ve onların yaptıkları herhangi bir yolculukta onlara ilişmemişlerdir. İşte bundan dolayı Yüce Allah, onlara bu nimete karşılık şükretmelerini emrederek şöyle buyurmaktadır:

3. “O halde artık onlar, bu Beyt’in Rabbine ibadet etsinler, “Yani O’nu tevhid etsinler ve yalnızca O’na ihlâsla ibadet etsinler.

4. “Ki kendilerini açlıktan kurtarıp doyuran ve korkudan kurtarıp güvende kılan da O’ dur. Çünkü bol rızık ve korkulardan yana emin olmak, Yüce Allah’a şükretmeyi gerektiren dünyevî nimetlerin en büyüklerindendir. Açık ve gizli bütün nimetlerine karşılık hamd ve şükür senindir Allah’ım! Yüce Allah’ın burada özellikle “Beyt’in Rabbi” olduğunu dile getirmesi, bu Beyt’in şeref ve faziletinden dolayıdır. Yoksa O, her şeyin Rabbidir.

MÂÛN SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile.

- 1- **Gördün mü hesabı yalanlayanı?**
- 2- **İşte o, yetimi itip kakar.**
- 3- **Yoksulu doyurmaya da teşvik etmez.**
- 4- **Vay haline o namaz kılanların!**
- 5- **Ki onlar, namazlarından yana gaflet içindedirler;**
- 6- **Üstelik riya/gösteriş yaparlar,**
- 7- **İyiliğe de engel olurlar.**

1. Yüce Allah kendi hukukunu ve kullarının haklarını terk edenleri kınayarak şöyle buyumaktadır: **“Gördün mü hesabı yalanlayanı,”** Yani dirilişi ve amellerin karşılığının verileceğini yalanlayan ve peygamberlerin getirdiklerine iman etmeyeni...
2. **“İşte o, yetimi itip kakar,** “Yani sert ve kaba bir şekilde davranır, kalbinin katılığı dolayısıyla ona marhamet etmez. Çünkü ne iyiliklerin mükâfatını umar, ne de azaptan korkar.
3. **“Yoksulu doyurmaya da teşvik etmez.”** Başkalarını teşvik etmez. Kendisi ise yoksula zaten yemek yedirmez.

4-5. **“Vay haline o namaz kılanların ki onlar, namazlarından yana gaflet içindedirler. ”** Yani, onlar namazı kılarlar ama onu zayi ederler, vakitlerine dikkat etmezler, rûkunlerini yerine getirmezler. Bunun sebebi, Yüce Allah'ın emrine gereken önemi vermeleridir. Çünkü itaatın en önemlisi ve ibadetlerin en faziletlisi olan namaza gereken dikkati göstermezler. Namazdan yana gaflet içinde olmak, kişinin yerilip kınanmayı hak etmesine sebep olan esas etkindir. Namaz içinde gaflete düşüp yanılmak ise Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de dahil herkesin karşı karşıya kaldığı bir durumdur.

6. Bundan dolayıdır ki Yüce Allah burada yerilen kimseleri gafletlerine ilave olarak riyâkarlık, katı kalplilik ve merhametsizlikle nitelendirerek şöyle buyurmaktadır: **“ Üstelik riya/gösteriş yaparlar,”** yani amelleri insanlara gösteriş olsun diye işlerler.

7. **“İyiliğe de engel olurlar.”** Yani normalde karşılık beklenmeden verilen ve verilmesinden ötürü de hiçbir zararın söz konusu olmadığı kap-kacak, kova, balta ve buna benzer eşyaları bile ödünç yahut bağış olarak vermeyi engellerler. Bunlar, aşırı hırs ve cimriliklerinden, mala düşkünlüklerinden dolayı bu tür küçük iyilikleri bile engellediklerine göre miktarı daha çok olan iyiliklerde nasıl davranırlar, varın siz hesap edin!? Bu sûrede yetim ve yoksula yemek yedirmek teşvik edilmektedir. İyilik yapılmasına, kap-kaç, kova, kitap ve buna benzer ufak tefek ve kıymetli olmayan eşyaların ödünç ve ya karşılıksız olarak verilmesi de teşvik edilmektedir. Çünkü Yüce Allah, bu işi yapmayanları yermektedir. Doğrusunu en iyi bilen Allah’tır.

KEVSER SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah’ın adı ile.

- 1- **Şüphe yok ki Biz sana Kevser’i verdik.**
- 2- **O halde Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.**
- 3- **Şüphesiz asıl şanı/hayrı kesik olan, sana nefret besleyenin kendisidir.**

1. Yüce Allah, peygamberi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’e olan nimetini ifade ederek şöyle hitap etmektedir: “Şüphe yok ki Biz sana Kevser’i verdik.” Kevser, pek çok hayır, ucsuz bucaksız lütuf demektir. Yüce Allah’ın Peygamberi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’e kıyamet günü vereceği “Kevser” adındaki nehir ile eni bir aylık, boyu bir aylık mesafe olan ve suyu süttten daha beyaz, baldan daha tatlı olan Havz da bu pek büyük hayra dahildir. Bu Havzın kapları semadaki yıldızlar kadar çok ve onlar gibi parlaktır. Ondan bir defa içen artık ebediyen bir daha susamayacaktır.

2. Yüce Allah, Rasûlüne olan lütuf ve ihsanını beyan ettikten sonra bunlara şükretmesini emrederek “O halde Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.” buyurmaktadır. Özellikle bu iki ibadeti söz konusu etmesinin sebebi, bunların ibadetlerin en faziletlieleri, Allah’a yakınlaştırıcı amellerin en değerlileri olmalarındandır. Ayrıca namaz, kalp ve azaların Allah’ın önünde saygıyla boyun eğmesini ihtiva etmekte ve ubûdiyyetin çeşitli şekillerini ortaya koymaktadır. Kurban kesmede de kulun sahip olduğu en değerli kurbanları Yüce Allah’a sunmakla ve yapısı gereği nefsin sevdiği ve kolay vermek istemediği malın bir bölümünü O’nun için vermek suretiyle Allah’a yaklaşma söz konusudur.

3. “Şüphesiz asıl şanı/hayrı kesik olan,” her türlü hayrı, ameli, zikiri ve şanı kesik olan “sana nefret besleyenin” sana buğzedenin, seni kınayanın ve sana kusur isnat edenin “kendisidir.” Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’e gelince, o gerçekten kâmilidir. Bir mahluk için mümkün olan şanın yüceliği, yardımcılarının çokluğu ve ona uyanların fazlalığı gibi yönlerden o, mümkün olan her kemâle sahiptir.

KÂFİRÛN SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile.

- 1- De ki: 'Ey kâfirler!
- 2- 'Ben sizin ibadet ettiklerinize ibadet etmiyorum.'
- 3- 'Siz de benim ibadet ettiğime ibadet etmiyorsunuz.'
- 4- 'Ben sizin ibadet ettiğlerinize ibadet edecek değilim.'
- 5- 'Siz de benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz.'
- 6- '(O halde) sizin dininiz size, benim dinim de bana.'

1-2. Yani kâfirlere açıkca ilân ederek “ De ki: ‘**Ey kâfirler, ben sizin ibadet ettiklerinize ibadet etmiyorum.**’” Yani bunu söyle ve onların Allah’tan başka tapmakta olduklarından hem zahiren hem de batinen uzaklaş.

3. “**Siz de benim ibadet ettiğime ibadet etmiyorsunuz.**” Çünkü sizler Allah’a ibadet ederken ibadeti ihlasla yalnız O’na yapmıyorsunuz. O’na şirk koşarak yaptığınız ibadete ise ibadet denmez.

4-5. “**Ben sizin ibadet ettiklerinize ibadet edecek değilim. Sizde benim ibadet ettiğime ibadet edecek değilsiniz.**” Bu ifadeleriniz tekrarlanmasının sebebi şudur: İlk ifade böyle bir fiilin asla mevcut olmadığı açıklanmakta, ikincisinde ise artık bunun iki taraf için ayrılmaz bir vasıf olduğu ortaya konmaktadır. İşte bundan dolayı da iki taraf arasındaki farkı ortaya koyup iki kesimin birbirinden ayrı olduklarını belirtmek üzere şöyle buyurmuştur:

6. “(O halde) **sizin dininiz size benim dinim de bana!**” Nitekim Allah Teala bir yerde de şöyle buyurmaktadır:

“De ki: Herkes kendi karakterine göre amel eder.” (el-isra, 17/84

“Benim yaptığım bana aittir, sizin yaptığınız da size. Benim yaptıklarından siz uzaksınız, sizin yaptıklarınızdan da ben uzağım.” (Yûnus, 10/41)

NASR SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah adı ile.

- 1- Allah'ın yardımı ve fetih geldiğinde,
- 2- Ve insanların bölük bölük Allah'ın dinine girdiklerini gördüğünde;
- 3- Rabbini hamd ile tesbih et ve O'ndan mağfiret dile!
Şüphesiz O, tevbeleri çokça kabul edendir.

1-3. Bu değerli sûrede hem bir müjde, hem bu müjdenin gerçekleşmesi esnasında Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e yönelik bir emir hem de buna bağlı olarak bir işaret ve bir uyarı vardır. **Müjde şudur:** Allah Rasûlüne zafer ve yardım ihsan edecek, o da Mekke'yi fethedecektir. İnsanlar da Allah'ın dinine bölük bölük girecekler, hatta onların pek çoğu daha önceleri onun düşmanı iken onun yakınları ve yardımcıları olacaktır. Gerçekten de verilen bu müjde gerçekleşmiştir. Emre gelince: Bu, Yüce Allah'ın zafer ve fethin gerçekleşmesinden sonra Rasûlüne bundan ötürü şükretmesi, Rabbini hamd ile tesbih ederek O'ndan mağfiret dilemesi yömündeki emirdir.

İşarete gelince: Burada iki işaret söz konusudur. **Birinci işaret:** Allah Rasûlünün, Allah'ı hamd ile tesbih edip O'ndan mağfiret dilemeyi gerçekleştirdiğinde bu, dine yardımın ve zaferin devam edeceğine işaretir. Çünkü bu, Allah'a şükretmenin bir neticesidir Zira Yüce Allah şöyle buyurbaktadır: "And olsun ki eğer şükrederseniz şüphesiz Ben de size (nimetimi) artırırım." (İbrahim, 14/) Bu da raşid halifeler döneminde ve onlardan sonraki dönemlerde bu ümmet arasında görülmüş bir husustur. Allah'ın yardımı sürekli devam etmiş, öyle ki İslâm, hiçbir dinin ulaşamayacağı noktaya ulaşmıştır. Bu dine girenler başka dinlere girenlerden daha çok olmuştur. Bu hal, bu ümmeti Allah'ın emirlerine muhalefet edinceye kadar böylece Allah'ın hem bu ümmete olan lütüf ve rahmeti, hem de bu dine olan lütüf ve rahmeti akla hayale gelmeyecek kadar çoktur. **İkinci işaret:** Bu da Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ecelinin yaklaşmış olduğudur. Bunun izahı da şöyledir: Onun ömrü faziletli bir ömürdür ki Allah da onun hayatına yemin etmiştir. Faziletli işlerin de mağfiretle sona erdirilmesi alışlagelen bir hususdur. Namaz , hac ve diğerlerinde olduğu gibi. Buna göre Yüce Allah'ın, Rasûlüne böyle bir durumda hamd ve istiğfarda bulunmayı emretmiş olması, onun ecelinin sona ermek üzere olduğuna bir işaretir. O halde Rabbine kavuşmaya hazırlansın, ömrünü yapabileceği en faziletli amellere sonuçlandırsın. –Allah'ın salât ve selâmları üzerine olsun-

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, Kur'ân-ı Kerîm'in bu buyruğunun gereğini yerine getirecek bu sözleri namazında çokça söyler, rükû ve secdelerinde şöyle derdi :

' Allah'ım, Rabbimiz, Seni her türlü eksiklikden tenzih ederiz, Seni hamd ile anarız. Allah'ım, günahlarımı bağışla.'

TEBBET/MESED SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile.

1-Elleri kurusun Ebû Leheb'in, zaten kurudu da!

2-Ne malı fayda verdi ona, ne de kazandıkları.

3-Yakında o, alevli bir ateşe girip yanacak;

4,5 Karısı da... Hem de boynunda liften örülmüş bir ip olacak ve onunla odun taşıyacak.

1-Ebû Leheb, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in amcasıdır. Ona düşmanlık eder ve çok eziyetlerde bulunurdu. Ne dine bağlılığı vardı, ne de akrabalık bağlarına riâyeti.-Allah kahretsin onu- İşte Yüce Allah'ın onu kıyamet gününe kadar sürecek bir aşağılama ve kınama olan bu ağır ifadelerle yerdığını görüyoruz. Şöyle buyurmaktadır: **“Elleri kurusun Ebû Leheb'in,”** hüsrana uğrasın, bedbaht olsun. **“zaten kurudu da.”** Kaznamadı, kâr etmedi.

2-**“Ne”** yanında bulunan ve kendisini azdıran **“malı fayda verdi ona, ne de kazandıkları.”** Allah'ın azabı gelip kendisini bulduğunda ona bunların bir kısmı bile engel olamadı.

3-5. **“Yakında o, alevli bir ateşe girip yanacak,”** Yani cehennem ateşi onu her bir taraftan çepçevre kuşatacak **“ karısı da”** onunla birlikte girecek **“hem de boynunda liften örülmüş bir ip olacak ve onunla odun taşıyacak.”** Karısı da aynı şekilde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e çok ileri derecede eziyette bulunuyordu. Günah ve düşmanlık hususunda kocasıyla yardımlaşıyor, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e eziyet etmede elinden gelen her şeyi yapıyor ve kötülükler işliyordu. Sırtında taşımış olduğu günahlarla tıpkı odun toplayıp sırtında taşıyan, bunun için de boynunda ip taşıyarak bunun hazırlığını yapan kimseye benziyordu. Ya da kadının kendisi cehennem ateşinde boynunda liften bir ip olduğu halde kocasının ateşine odun taşıyacaktı. Durum ne olursa olsun bu sûrede, Yüce Allah'ın göz kamaştırıcı âyetlerinden/mucizelerinden biri vardır. Yüce Allah bu sûreyi indirdiğinde Ebû Leheb ve karısı henüz ölmemişti. Allah onların cehennem ateşinde azaba uğrayacağını haber vermiştir ki bu da mutlaka olacaktır. Buna bağlı olarak onların Müslüman olmaması gerekirdi. Nitekim gizliyi ve açığı bilen Allah'ın haber verdiği gibi de olmuştur.

İHLÂS SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile.

- 1- De ki: 'Allah, birdir.'
- 2- 'Allah, Sameddir.'
- 3- 'O, doğurmamış ve doğmamıştır.'
- 4- 'O'na denk hiç kimse de yoktur.'

-
-
1. Kat'i bir kararlıkla, inanarak ve manasını bilerek "De ki: Allah birdir." Yani bir ve tek olmak O'na hastır. Tek başına kemal sıfatlarına sahip olan O'dur. En güzel isimleri, en yüce ve üstün sıfatlar, mukaddes fiiler O'na aittir, O'nun benzeri, dengi yoktur.
 2. "**Allah Samed'dir.**" Bütün ihtiyaçlar O'ndan istenir. Ulvî ve süflî âlemdede bulunanların hepsi en ileri derecede O'na muhtaçtırlar. İhtiyaçlarını O'ndan ister ve ihtiyaçlarını görmesi için O'na yalvarırlar. Çünkü sıfatları kâmil olan O'dur. O ilmi kemal derecesinde olan el-Alîm, Hilmi kemâl derecesinde olan el-Halîm, rahmeti her şeyi kuşatmış olan er-Rahmîm'dir. Diğer bütün vasıfları da bu şekildedir.
 3. O'nun kemalini bir tecellisi olarak hiçbir şeye ihtiyaç duymadığı için "**O, doğurmamış ve doğmamıştır.**"
 4. İsimlerinde, sıfatlarında ve fiilerinde de "**O'na denk hiç kimse de yoktur.**" O'nun şanı çok mübarek, çok yücedir!

Bu sûre isim-sıfat tevhîdini ihtivâ etmekte ve Yüce Allah'ın bunlarda tek olduğunu ifade etmektedir.

FELAK SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile.

- 1- **De ki: 'Sığınırım sabahın Rabbine,'**
- 2- **'Yarattıklarının şerrinden,'**
- 3- **'Karanlığı çöktüğü vakit gecenin şerrinden,'**
- 4- **'Düğümlere üfüren(büyücü) kadınların şerrinden,'**
- 5- **'Ve hased ettiği zaman hased edenin şerrinden.'**

1. O'na sığınarak **"De ki: Sığınırım,"** güvenip dayanırım **"sabahın Rabbine!"** Yani daneyi ve çekirdeği yarıp çıkartana, geceyi yarıp sabahı ortaya çıkartana.
2. **"Yarattıklarının şerrinden."** Bu, Yüce Allah'ın yaratmış olduğu insan, cin ve canlı tüm yaratılmışları kapsar. Bu buyrukla bunlarda bulunan kötülüklerden, bunların yaratıcısına sığınılmaktadır. Bu genel ifadeden sonra daha özel olarak şöyle buyurmaktadır:
3. **"Karanlığı çöktüğü vakit gecenin şerrinden."** Yani insanı bürüdüğü ve çok sayıda kötü ruhun (cinin) ve zarar verici hayvanların etrafa yayıldığı gecelerdeki kötülüklerden Allah'a sığınırım.
4. **"Düğümlere üfleyen (büyücü) kadınların şerrinden."** Yani yaptıkları büyüleri, büyü için atmış oldukları düğümlere üfürerek gerçekleştiren büyücü kadınların şerrinden Allah'a sığınırım.
5. **"Ve hased ettiği zaman hased edenin şerrinden."** Hased eden, hased ettiği (kıskandığı) kimsedeki nimetin sona ermesini isteyen ve bunun için de elinden geldiği kadarıyla bu uğurda çalışıp çabalayan kimsedir. O bakımdan onun kötülüğünden, hile ve tuzaklarının boşa çıkartılmasından Allah'a sığınmak bir ihtiyattır. Nazar eden kimse de hased edenin kapsamına girer. Çünkü nazar, ancak hasetçi/kıskanç, kötü tabiatlı ve kötü ruhlu kimselerden sadır olur. Bu sûre genel ve özel her türlü kötülükten Allah'a sığınmayı ihtivâ etmektedir. Ayrıca sihrin gerçek olduğunu, onun zararından endişe edildiğini, sihirden ve sihiri yapanlardan Allah'a sığınılması gerektiğini de ortaya koymaktadır.

NÂS SÛRESİ

Rahmân ve Rahîm Allah'ın adı ile.

- 1- De ki: 'Sığınırım insanların Rabbine,'
- 2- 'İnsanların melikine,'
- 3- 'İnsanların ilâhına,'
- 4- 'O sinsi vesveseci (şeytanın) şerrinden,'
- 5- 'ki o, insanların kalplerine vesvese verip durur,'
- 6- 'Hem cinlerden olur, hem de insanlardan.'

1-6. Bu sûre şeytandan; insanların Rabbine, onların mutlak mâliki ve ilâhı olan Zâta sığınmayı ihtivâ etmektedir.

Şeytan, bütün şerlerin aslı ve kaynağıdır. Onun fitnesinin ve şerrinin bir sonucu olarak o, insanların kalplerine vesvese vermekte, kötülüğü güzel göstermekte, kötülüğü gözlerde güzel bir surette canlandırmaktadır. İnsanlarda kötülük yapma arzusu uyandırmakta, buna karşılık hayır işlemekten onları uzaklaştırmakta ve hayrı da onlara gerçek suretinden başka türlü ve çirkin göstermektedir. O daima bu haliyle vesvese verir ve kul, Rabbini andığı, onun uzak olması için Allah'tan yardım istediği vakit hemen vesvese vermekten geri çekilip siner. O bakımdan kulun, bütün insanların Rabbi ve ilahı olan Allah'tan yardım istemesi, O'na sığınması ve O'na güvenip dayanması gerekir. Zira bütün yaratılanlar Allah'ın rubûbiyetinin ve mutlak malikiyetinin kapsamı içindedir. Her bir canlının perçemini/idaresini elinde tutan O'dur. Yine O' onları sadece kendine ilah tanımları için yaratmıştır. Bunun gereğini yerine getirebilmeleri için onları kulluktan alı koymak isteyen, kulluk ile aralarına girip onlara engel olmaya çalışan, cehennemliklerden olmaları için onları kendi taraflarının arasına katmak isteyen düşmanlarının şerrinin onlardan uzaklaştırılması gerekir. Aksi halde Allah'ın uluhiyetinin gerçeğini tam anlamıyla yerine getirmezler.

Vesvese veren şeytan, cinlerden olabildiği gibi insanlardan da olabilir. Bundan dolayı: **"Hem cinlerden olur, hem de insanlardan"** diye buyrulmaktadır.

**ÖNSÖZ VE TEFŚİRLER İLE İLGİLİ
SORULAR**

- 1- Ümmet İçin Önemli Dersler risalesinin müellifi kimdir?
 - a) Abdulazîz b. Abdullah B. Bâz rahimehullah
 - b) Muhammed b. Useymîn rahimehullah
 - c) Heysem Serhân –Allah onu korusun-
- 2- Ümmet İçin Önemli Dersler risalesini neden öğreniyoruz?
Önemli olduğu için
 - a) Alimlerin onu okumaya ve önem göstermeye yönelik tavsiyeleri
 - b) Müslümanın ihtiyacı olan mühim konuları içermesi
 - c) Tümü bu saydıklarımız
- 3- Bu risale şunları içerir:
 - a) Müslümanın Kuran ve tevhid ile alakalı durumları
 - b) Namaz ve abdest
 - c) Âdab ve ahlaklar
 - d) Masiyetlerden sakındırma
 - e) Ölünün defin işlemleri
 - f) Saydıklarımızın tamamı
- 4- Müslüman öğretmeye, okumayı düzeltmeye ve ezbere hangi sure ile başlar?
 - a) Alak suresi
 - b) Fatiha suresi
 - c) İhlas suresi
- 5- İnsanlar Kuran ile olan alakaları ve onunla amel etmeleri bakımından iki uç noktaya ve orta yollu olmak üzere üç kısma ayrılır.
 - a) Doğru
 - b) Yanlış
- 6- Talebenin öncelikli olarak başlaması gereken tefsir kitabı hangisi olabilir?
 - a) İbn Kesîr tefsiri
 - b) İbn sa'dî tefsiri
 - c) Kurtubî tefsiri
- 7- İlim talebesi uzun ve tafsilatlı kitaplar okumadan önce kısa ve öz kitaplar okumalıdır.
 - a) Doğru
 - b) Yanlış
- 8- İlim talebesi tefsir kitaplarından okumada hoşuna giden ve okumasını sürekli kılan tekrarlı sureleri okumalıdır.
 - a) Doğru
 - b) Yanlış
- 9- İlim talebesi zor geliyorsa, tefsirleri sesli olarak sunan programlardan dinleyebilir.
- 10- a) Doğru b) Yanlış
- 11- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Kuran'ı okuyup da üzerinde düşünmeyen kimseyi uyarmıştır.
 - a) Doğru
 - b) Yanlış

FATİHA SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 1- Surenin sure olarak isimlendirilmesi onun sur gibi çevrili olmasındandır. Yani onun sınırları vardır ne içinden bir şey dışarı çıkar ne de dışarıdan bir şey içeri girebilir.
a) Doğru b) Yanlış
- 2- Fatiha'ya neden bu isim verilmiştir?
.....
- 3- Fatiha suresinin isimleri hangileridir?
a) Ummu-l Kur'ân b) Tekrarlanan yedi c) Rukye d) Salat/namaz e) Saydıklarımızın tümü
- 4- Kur'ân okumak bir ibâdet olmasına, masiyet olmamasına rağmen okumadan önce şeytandan Allah'a sığınmak vaciptir. Bunun sebebi nedir?
.....
- 5- "Euzu"/sığınırım ne anlama gelir?
.....
- 6- Şeytanın racim/ kovulmuş olarak isimlendirilmesinin sebebi nedir?
a) Çünkü o taşlanmıştır yani rahmetten uzaklaştırılmış kovulmuştur
b) Çünkü o ateş parçaları ile taşlanır
c) Çünkü o adem oğluna şehvetler ve şüpheler atar
d) Saydıklarımızın tümü
- 7- Besmele içinde bulunan car ve mecrur, hazfedilmiş uygun bir fiilin varlığıyla alakalıdır.
a) Doğru b) Yanlış
- 8- Allah lafzının anlamı:
a. Allah ismi sadece O'na özeldir başkasına bu isim verilemez
b. Tüm isimlerin kendisine dönüp dolaştığı ismidir.
c. Yüce Allah'ın en büyük ismi a'zamıdır.
d. Elif lam takısı nida sırasında hazfedilmez
e. Saydıklarımızın tümü.
- 9- Allah'ın Rahman ve Rahîm isimleri arasındaki fark nedir?
.....
.....
- 10- Allah'ın alemlere Rab oluşu/terbiye ediyor oluşu iki kısma ayrılır. Bunlar hangileridir:
a) Genel ve özel terbiye
b) Mutlak ve mukayyed terbiye
- 11- Peygamberlerin en çok dua ettiği lafız hangisidir?
a) Allah'ım b) Rabbim
- 12- Yevmud-dîn/Dîn günü nedir?
a) Kıyamet günü
b) İnsanların yaptıklarının karşılığını gördüğü gündür
c) Tüm bu saydıklarımız
- 13- "Bize doğru yolu göster." Bu âyette kul için en kapsamlı ve en faydalı dua vardır.
a) Doğru b) Yanlış

- 14- “Dîn” şu anlama gelir:
a) Karşılık b) Amel c) Bazen karşılık ve bazen amel anlamına gelir
- 15- Ma'mûl'ün âmil olanın önüne getirilmesi şu faideyi sağlar:
a) Hasreder b) Bir faidesi yoktur
- 16- İbâdetin istiâneden önce zikredilmesi şu anlama gelir:
a) Genel olanın özel olandan önce zikredilmesi
b) Allah'ın hakkının kula taalluk eden haktan önce zikredilmesi
c) Saydıklarımızın tümü
- 17- “(Rabbimiz!) yalnız sana ibadet ederiz” ayetinde özne neden çoğul (biz) olarak gelmiştir?
.....
.....
- 18- İbâdetin tanımı nedir?
a) İbâdet geniş bir manaya sahip olup Yüce Allah'ın sevip razı olduğu aşık ve gizli tüm söz ve fiillerdir.
b) Allah için onu sevip ve yücelterek emir ve yasaklarından kaçınma şekliyle ona karşı tezellüle/boyun eğmeye bürünmek
c) Saydığımız bu iki tanım da yerine göre doğrudur.
- 19- İhdinâ/ bize doğru yolu göster ibaresi ile kastedilen nedir?
a) Yol göstermek ve irşad
b) Yol için başarı
c) Saydıklarımızın tümü
- 20- “Kendilerine lütuf ve ikramda bulunduğu kimselerin yolu” ile kastedilenler kimlerdir?
a) Bu ümmetten imân etmiş herkes
b) Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihler.
- 21- “(Rabbimiz!) yalnız sana ibadet ederiz ve yalnız senden yardım dileriz” ibaresinde dinin ve kaderin beraber oluşu vardır.
a) Doğru b) Yanlış
- 22- Hangisi Kur'ânın tamamını diğer surelerden ayrıcalıklı olarak ihtivâ etmiştir?
a) Fatıha suresi
b) Ayete-l kursi
c) İhlâs suresi
- 23- Yüce Allah'ın “Bize doğru yolu göster” sözü şunu içermektedir:
a) Nübüvvetin varlığının ispatı
b) Tüm bidat ve dalalet fırkalarına bir reddiye
c) Saydıklarımızın tümü
- 24- “Ceza/karşılık gününün mâlikidir.” Şu manayı içerir:
a) Karşılık adalet ile olacaktır
b) Kul yaptıklarında gerçek manada faildir
c) Bu karşılık sadece yapılan ameller içindir
d) Tüm saydıklarımız
- ÂYETU-L KURSİ İLE ALAKALI SORULAR
- 25- Ayetu-l kursi'nin bu isimle adlandırılması içinde “kursî” lafzının bulunmasından dolayıdır.
a) Doğru b) Yanlış

- 26- Kur’ândaki en yüce âyet hangisidir?
a) Borç âyeti b) On büyük hukuku içeren ayet c) Ayetu-l kursî
- 27- Kur’ân manaları itibari ile bazısı bazısından üstün olabilir.
a) Doğru b) Yanlış
- 28- Ayetu-l kursî Allah’ın esmau’l hüsnâsından kaçını içerir?
a) Beş ismi b) Altı ismi c) Yedi ismi
- 29- Allah’ın “Hayy” ismi:
a) O’nun zatının kemâline delalet eder b) O’nun saltanatının kemâline delalet eder
- 30- Allah’ın “Kayyûm” ismi:
a) O’nun zatının kemâline delalet eder b) O’nun saltanatının kemâline delalet eder
- 31- Allah’ın “Hayy” ismi ile “Kayyûm” ismi bir araya gelince O’nun zâtının ve saltanatının kemâline delalet eder.
a) Doğru b) Yanlış
- 32- Allah’ın “Hayy” ismi ile “Kayyûm” ismi Kur’anda :
a) Üç farklı yerde bir arada zikredilmiştir
b) Dört farklı yerde bir arada zikredilmiştir
c) İki farklı yerde bir arada zikredilmiştir.
- 33- Menfî sıfatlar hususunda, Yüce Allah’ın ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem’in Allah hakkında nefyettiği sıfatları zıttının kemaliyle beraber nefyederiz. Nitekim tek başına nefyetmenin kemal olmadığı bilinen bir gerçektir. Allah hakkında “uyuklamanın” ve “uykunun” nefyedilmesi/reddedilmesi O’nun hayat ve kayyumiyet sıfatlarının kemâline delalet eder.
a) Doğru b) Yanlış
- 34- Allah ancak kendi rızası olması durumunda birinin başkasına şefaât etmesine izin verir. Ve Allah ancak şunların olması durumunda razı olur:
a) Tevhîd b) Rasûl’e ittiba c) Saydıklarımızın tümü
- 35- Allah’ın şer’î ve kaderî işlerden yarattıklarına gösterdiği şeyler:
a) Az bir kısımdır b) Çoktur.
- 36- “Onların önlerinde olanı bilir” ayeti şimdi olan ve gelecekte olacak şeyleri bilir anlamına gelip, “Ve arkalarında bıraktıkları [şeyleri de bilir]” ayetinde ise geçmişte olan şeyleri bildiği anlamına gelir.
a) Doğru b) Yanlış
- 37- Yüce Allah’ın “El-Aliyy” ismi:
a) O’nun zatının yüceliğine delalet eder
b) O’nun sıfatlarının yüceliğine delalet eder
c) O’nun yaratılmışların tamamını boyunduruğu altına aldığı anlamına gelir.
d) Saydıklarımızın tümü
- 38- “Onu okuyan için Allah tarafından sabaha kadar şeytandan koruyacak bir muhafız indirilir.” Hangisi ile alakalıdır?
a) Bakara suresinin son ayetleri b) Ayetu-l kursî

- 39- Ayetu-l kursî ne zaman okunur?
a) Farz namazların sonunda veya ardından b) Uyumadan hemen önce
c) Sabah ve akşama kavuşunca d) Saydıklarımızın tümü

ZİLZÂL SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 40- Zilzâl suresi:
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 41- Zilzâl suresi :
a) Terğîb (en küçük ameli bile işlemeye teşvik) içerir
b) Terhîb(en küçük kötülükten bile sakındırma) içerir
c) Saydıklarımızın tümü
- 42- “Yer, kendine has sarsıntısıyla şiddetle sarsıldığı zaman” ayeti Yüce Allah’ın “Böylece yerlerini dümdüz, bomboş bırakacaktır. Orada ne bir iniş ne de bir yokuş görebileceksin” ayetini anımsatır.
a) Doğru b) Yanlış
- 43- “Yer, içindeki ağırlıklarını dışarıya çıkardığı [zaman]” şu şekilde tefsir edilir:
a) Dağlar ve tepeler
b) Ölüler ve hazineler
- 44- Yeryüzü insana yaptığı haberleri bildirip ve şahitlik edenlerden olacaktır.
a) Doğru b) Yanlış
- 45- O gün insanlar, amelleri(nin karşılıkları) kendilerine gösterilmek üzere bölük bölük geleceklerdir. Ayetindeki “bölük bölük” şu anlama gelir:
a) Herkes tek başına gelecektir
b) Farklı gruplar halinde
- 46- “Artık zerre ağırlığınca bir hayır yapan” âyeti Yüce Allah’ın “Onlar bütün yaptıklarını karşılarında bulurlar.”sözünü anımsatır.
a) Doğru b) Yanlış

ÂDİYÂT SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 47- Âdiyât suresi:
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 48- Âdiyât kelimesinin manası hangisidir?
a) Atlar b) Hareket eden her şey c) Saydıklarımızın tümü
- 49- Âdiyât suresinde insan üzerinde farz olan bazı hukukları zâyi etmek hususunda bir sakındırma vardır.
a) Doğru b) Yanlış
- 50- Aşağıdaki kelimelerin manasını açıklayın
Dabhâ.....
Kadhâ.....
Nekhâ.....
Lekenûd.....

KÂRİ'A SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 51- Kâri'a suresi:
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 52- Kâri'a:
a) Tehdit ayetleridir b) Kıyamet günüdür
- 53- Kâri'a suresinin maksatlarından biri de şudur:
a) Kıyametin korkunç hallerinin bahsi b) Dünyada insanın imtihana uğraması
- 54- "Ke-l ferâşi-l mebsûs" ne anlama gelir?
.....
"Ke-l 'ihni-l menfûş" ne anlama gelir?
.....
- 55- Bahsi geçen "Mîzân" surede ne anlama gelir?
a) Buradaki "Mîzan"/tartı gerçek manada bir hakiki mîzandır
b) Buradaki mîzan adalet anlamında mecazi bir şeydir.
- 56- "Hoşnut edici bir yaşayış" nerede olur?
a) Dünyada b) Cennette
- 57- "Onun anası /barınağı Hâviyedir" ne anlama gelir?
a) Yani kişiye anası gibi hep yakın olup onu bırakmaz
b) Beyninin içi bile ateşe maruz kalır c) Saydıklarımızın tümü
- 58- Onun (haviyenin) ne olduğunu bilir misin? Ayetinde:
a) İşin büyüklüğünü anlatmak vardır
b) Soru için sorulmuştur
- 59- Ateşin isimleri aşağıdakilerden hangileridir? –ateşten Allah'a sığınırız-
a) Haviye b) Cehennem c) Hutame
d) Lezâ e) Se'îr f) Sekar g) Saydıklarımızın tümü
- 60- "Naru'n Hamiye" (kızgın ateş) dünya ateşine göre kaç kat daha yakıcıdır?
a) Yetmiş kat b) Doksan kat c) Doksan dokuz kat

TEKÂSUR SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 61- Tekâsur suresi:
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 62- Bu sure:
a) İnsanların durumlarından bahseder
b) Kulların asıl yaratılış gayelerinden uzaklaşıp başka şeylerle meşgul olmalarına yönelik bir azarlama içerir
- 63- Bu surede Allah için bile olsa çokluk yarışından sakındırma vardır.
a) Doğru b) Yanlış
- 64- Bu ölü son durağına uğurlandı sözü:
a) Yeniden dirilmeyi inkâr anlamına gelir
b) Caizdir

- 65- “Ta ki kabirleri ziyaret edinceye kadar” ayetinde orada yatanların ziyaretçi olarak isimlendirilmelerinin, orada ikamet ediyorlar denmemesinin sebebi nedir?
a) Çünkü kabir ve berzah hayatı ahirete geçiş anlamına gelir
b) Çünkü onlar dünyadaki evlerinden kendilerine ait olmayan kabirlere intikal ettiler
- 66- İlim üç kısma ayrılır: İlme-l yakîn, ayne’l yakîn ve hakke’l yakîn.
a) Doğru b) Yanlış

ASR SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 67- Asr suresi:
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 68- Asr suresinde dört mes’eleye dair delil vardır: ilim, amel, davet ve sabır.
a) Doğru b) Yanlış
- 69- Allah’tan başkası adına yemin etmek ile ilgili hangi ibareler doğrudur?
a) Allah mahlûkatından dilediği şey üzerine yemin eder
b) Kullar ancak Allah adına yemin edebilir. Ondan başkası adına yemin edemez
c) Kullar Allah’tan başkası adına yemin edebilir
d) Birinci ve ikinci cevaplar doğru üçüncü ise yanlıştır.
- 70- Sabır:
a) İlk kısma ayrılır b) Üç kısma ayrılır c) Dört kısma ayrılır
- 71- Bu surede dört şeye irşad vardır. İlk ikisi ile kul kendinin son ikisi ile başkalarının eksikliğini tamamlar.
a) Doğru b) Yanlış

HÜMEZE SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 72- Hümeze suresi:
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 73- “Veyl” kelimesinin manası:
a) Cehennemde bir vadi
b) Cehennemdeki vadiyi ve ondan başkasını kapsayan bir tehdittir
- 74- « Hümeze » dilleri ile « lümeze ise » fiilleri ile dalga geçenlerdir.
a) Doğru b) Yanlış
- 75- “Malının kendisini ebedî kılacağına sanır” ayetinden iyiliğin insanın ömrünü arttırdığını anlarız
a) Doğru b) Yanlış
- 76- “(onun) ne olduğunu bilir misin” ayeti Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in
a) Bunu bildiği anlamına gelir b) Bunu daha önce bilmediği anlamına gelir
- 77- “Allah’ın tutuşturulmuş ateşi” ayetinde bahsedilen tutuşturma ne ile olur?
a) İnsanlar b) Taşlar c) Saydıklarımız tümü
- 78- “Yüreklere kadar işler” ayetinin anlamı:
a) Yani inandıkları
b) Bedenden geçip kalplere kadar ulaşır

FİL SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 79- Fîl suresi:
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 80- Bu surede Allah’ın evlerinden birine karşı cüret gösteremeyen yeryüzünün en büyük hayvanın korkusu insanlığa büyük bir ibret örneğidir.
a) Doğru b) Yanlış

- 81- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ne zaman doğdu?
a) Fil senesinde b) Hüzün yılında c) Remade senesinde
- 82- Bu sure peygamberimiz gönderilmesinden önce olan olağanüstü bir peygamberlik alametidir.
a) Doğru b) Yanlış
- 83- “Tayran ebaıl” ne demektir?
.....
“Keasfin me’kül” ne demektir?
.....

KUREYŞ SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 84- Kureyş suresi:
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 85- Bu surenin hangi sure ile yakından alakası vardır?
a) Fil b) Kafirun c) Nas
- 86- Kureyş’in kışın Sam’a ve yazın Yemen’e doğru yolculukları vardı.
a) Doğru b) Yanlış
- 87- Allah Mekki harem sınırının hürmetini oranın halkı ve genel olarak Arapların kalbinde yüce kılmıştır. Bundan dolayı onlara olunca kimse karışmaz ve zarar vermezdi.
a) Mekke’de b) Mekke ve Mekke dışındaki yolculuklarda
- 88- Yüce Allah her şeyin Rabbi olmasına rağmen Kabenin Rabbi/sahibi oluşunu oranın faziletini ve şerefini belirtmek için ayrıca özel olarak zikretmiştir.
a) Doğru b) Yanlış
- 89- “Bu Beyt’in Rabbine” ayetinde mahluk olanın yaratana izâfe edilmesi vardır. Bu ise şerefının yüceliğine delalet eder.
a) Doğru b) Yanlış

MAÛN SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 90- Maun suresi
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 91- Gördün mü hesabı yalanlayanı? Ayetinde geçen hesap/karşılık anlamına gelen “Din” lafzı ile kasdedilen nedir?
a) Yeniden diriliş ve karşılık b) Borç alıp bunu inkar etmek
- 92- “Yedu’u” ne anlama gelir?
a) Terk etmek b) İtip kakmak?
- 93- Yetim ölen kimsedir.
a) Babası b) Anası
- 94- Yetim:
a) Buluğa erişmeyenler için kullanılır b) Buluğa erişmişse de yetim denilir
- 95- Namazda sehiv etmek herkesin başına gelebilir; ancak namazdan gafil olmak kınanmayı gerektirir.
a) Doğru b) Yanlış
- 96- Riyanın dindeki hükmü nedir?
a) Caiz b) Mekruh c) Haram d) Küçük şirk e) Büyük şirk

- 97- Bu surede iyilik yapmaya ve yardımlaşmaya teşvik vardır.
a) Doğru b) Yanlış
- 98- Ayette geçen “Maun” kelimesi ne anlama gelir?
a) Kap tencere vs.
b) İnsanların örflerinde, verilmesi ve müsamaha edilmesi hafif olan her şey

KEVSER SURESİ

- 99- Kevser suresi
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 100- Kevser nedir?
a) Bir nehirdir
b) Çokça hayır ve bolca fazilet anlamlarına gelir
- 101- Allah’ın Kevser suresinde namaz ve kurban ibadetlerini anmasının bir sebebi de bu iki ibadetin en büyük ibadetlerden olmasındandır
a) Doğru b) Yanlış
- 102- “Şânieke” ibaresi ne anlama gelir?
a) Sana buğzeden b) Seni kımayan c) Seni ayıplayan d) Saydıklarımızın tümü
- 103- “Huve-l ebter”(asıl şanı/hayrı kesik olan) ibaresinin mefhûmu Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’e sevgi besleyenin şanının ve övgüsünün baki olacağı anlamına gelir.
a) Doğru b) Yanlış
- 104- Bu surede Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in tâbi ve yardımcıların çok olacağına bir işaret vardır
a) Doğru b) Yanlış

KÂFİRÛN SÛRESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 1- Kâfirûn suresi
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 2- Kâfirûn suresi ne zaman okunur?
a) Sabah namazının revatib rûnnetinde b) Akşam namazının revatib sünnetinde
c) Tavaftan sonraki sünnet namazında d) Vitirde e) Tüm saydıklarımızda
- 3- Beraberinde şirk olan ibadet
a) Eksik bir ibadettir b) İbadet olarak sayılmaz
- 4- “De ki” ibaresi ile kime hitap edilmiştir bu surede?
a) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’e
b) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’e ve kendisine bu hitabın yöneltildiği uygun olan herkese
- 5- Buradaki “Kafirler” kimlerdir?
a) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in İslam daveti kendilerine ulaşmış ancak bu davete iman etmemiş herkes. Yahudiler ve hristiyanlar buna örnektir.
b) Mekke kafirleri
- 6- Bu surede tevhidin hayata somut bir şekilde yansımalarının önemi vardır. Şöyle ki kalp, dil ve organlar ile şirkten ve şirk ehlinden uzaklaşmak gerekir.
a) Doğru b) Yanlış
- 7- Bu surede bazı ayetlerin tekrarının sebebi nedir?
a) Pekiştirmek için tekrarlanmıştır
b) İlk ayet onların bu ibadetten yoksun olduklarına, ikinci ayet ise bu mahrumiyetlerinin devamlılık kazandığına ve onlardan ayrılmayan bir vafsa dönüştüğüne delalet eder.

NASR SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 8- Nasr suresi
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 9- Bu sure içinde müjde, gelecek ile ilgili haber ve büyük bir tenbîh ihtiva eder.
a) Doğru b) Yanlış
- 10- Allah'ın rahmeti ve lütfu sayesinde bu ümmet ve bu dîn için akla hayale gelmeyecek nimetler vardır.
a) Doğru b) Yanlış
- 11- Bu surede Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in ecelinin yaklaştığına işaret vardır.
a) Doğru b) Yanlış
- 12- Bu sure indikten sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem rukû ve secdelerinde bu sure ile amel edip istiğfarını çoğaltırdı.
a) Doğru b) Yanlış

TEBBET/MESED SÜRESİ ALAKALI SORULAR

- 13- Tebbet suresi
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 14- Ebu Leheb kimdir?
a) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in amcasıdır
b) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in akrabası değildir.
- 15- Hangisi kıyamet gününe kadar kınanacaktır?
a) Ebu Leheb
b) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e düşmanlık eden herkes
- 16- Tebbet ne demektir?
.....
Mâ keseb (kazandığı) nedir?
.....
Cîdihâ ne demektir?
.....
Mesed
.....
- 17- Bu surede yüce Allah'ın âyetlerinden bir azim âyet olan, gelecekte Ebu Leheb ve hanımının Müslüman olmayacağını beyanı vardır. Nitekim böyle de olmuştur.
a) Doğru b) Yanlış

İHLÂS SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 18- İhlâs suresi
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 19- İhlas suresi neden bu isimle bilinir?
a) Halis bir şekilde Allah'ın vasıfları zikredildiği için
b) Kendisini okuyanı, ihtiva ettiği tevhd ile şirkten uzaklaştırdığı için
c) Saydıklarımızın tümü
- 20- Bu sure Kur'anın:
a) Yarısına denk gelir b) Dörtte birine denktir c) Üçte birine denktir
- 21- Bu surenin Fatiha suresinden sonra okunduğu yerler hangileridir?
a) Sabah namazının revatib sünnetinde
b) Akşam namazının revâtib sünnetinde
c) Tavaf namazında
d) Vitir namazında
e) Farz namazlarının ardından
f) Uyumadan önce
g) Tüm saydıklarımız
- 22- Kâfirun ve İhlas sureleri tevhidin üç kısmını tahkik etmek için sabah akşam okunur.
a) Doğru b) Yanlış

- 23- İhlâs suresinde
a) Ulûhiyyet tevhîdi vardır b) Rubûbiyyet ve isim sıfat tevhîdi vardır
- 24- Surenin başındaki “De ki” ibaresi:
a) Sadece dilinle söyle anlamındadır
b) Söz, amel ve inanç gibi durumların tümünü kapsar.
- 25- “O Allah tektir” yani: O rab oluşunda, uluhiyetinde ve isim ve sıfatlarında tektir.
a) Doğru b) Yanlış
- 26- “(O) Samed olandır” ne anlama gelir
a) Tüm ihtiyaçlarda kendisine yöneldiğimiz yegane zat.
b) Kendi, öncesiz hep var olup tüm var olanların var olmasını murad edendir
c) Efendiliği eksiksiz bir yüce efendi olup, rububiyyetinde, ulûhiyetinde ve isim sıfatlarında kâmil olandır.
- 27- Allah için O’nun baba olduğu veya oğlunun olduğu söylemek kafirliktir.
a) Doğru b) Yanlış

FELAK SURESİ TEFSİRİ

- 28- Felak suresi
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 29- Felak suresi ne zaman okunur?
a) Beş vakit namazın ardından b) Uyumadan önce c) Saydıklarımızın tümü

- 30- Aşağıdaki ibareleri açıklayın
Euзу

Felak

Çâsig

Vekab

En-neffasat

El-ukad

Hâsid

- 31- Bu surede:
a) Genel ve hususu bir sığınma vardır b) Sihrin hak olduğu vardır c) Saydıklarımızın tümü

NAS SURESİ İLE ALAKALI SORULAR

- 32- Nas suresi
a) Mekki bir suredir b) Medenî (hicretten sonra inen) bir suredir
- 33- Nas suresi ne zaman okunur?
a) Beş vakit namazın ardından
b) Uyumadan önce
c) Saydıklarımızın tümü
- 34- “El-hennâs” ne demektir?

İKİNCİ DERS

İSLAMIN RÜKÛNLARI

BEŞ RÛKNUN EN BİRİNCİSİ VE EN BÜYÜK MADDESİ:

Allah'tan başka hak ilâh olmadığına, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şahitlik etmek: Öğretmen, Lâ ilâhe illâllah kelimesini şartlarıyla birlikte açıklar. Kelime-i Tevhidin manası şöyledir: Lâ İlâhe: Allah dışında ibâdet olunan bütün ilâhları inkâr/red ederim.

İllâllah: Ortağı olmadan ibâdeti yalnızca Allah'a ispat eder/yaparım.

Lâ ilâhe illallah kelimesinin şartları:

1. İlim, cehâletin zıddıdır.	2. Yakîn, şek ve şüphenin zıddıdır.
3. İhlâs, şirkin zıddıdır.	4. Sıdk, yalanın zıddıdır.
5. Muhabbet, buğz ve nefretin zıddıdır.	6. İnkıyâd/boyun eğmek, terkin zıddıdır.
7. Kabûl, reddin zıttıdır.	8. Allah'tan başka ibâdet olunanları reddetmek/inkâr etmek.

NÂZİM ŞU BEYİTLERDE BUNU ZİKRETMİŞTİR:

Önce ilim gerekir, sonra yakîn olmalı Sonra kalbin tastamam, muhabbetle dolmalı
Def et her türlü şirki, kalpten bir ihlâs ile Karşıla bu gerçeği, kabûl ile sıdk ile
Şart-ı inkıyâd ile eğceksin boynunu Bozacaksın her çeşit, tâğûtların oynunu.

Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna dair şahitlik etmek, O'na îmân etmeyi gerektirir: Bu, O'nun haber verdiklerini tasdik etmek, emrettiklerini yerine getirerek O'na itaat etmek, yasakladıklarından kaçınmak, emir ve yasaklarını tazim etmek, kimsenin sözünü onun sözünün önüne geçirmemeyi gerekli kılar. Daha sonrasında öğrenmek isteyen kimseye islamın diğer rükûnları öğretilir. Bunlar şunlardır:

Namaz, zekât, ramazan orucu ve gücü yetene Allah'ın evini hacetmek.

Kelime-i şehâdetin rükünleri:

Birincisi: **(Lâ ilâhe)** diyerek Allah'ın dışında ibadet edilen herşeyi **nefyetmek/inkâr etmek** (tâğûtu reddetmek)

İkincisi: **(İllâllah)** diyerek ibadeti **yalnızca Allah için ispat** etmek. (Allah'a iman)

Bil ki İhlâs kelimesinin iki ruknû vardır: nefyetmek sonra isbat etmektir

Lâ ilâhe illallah kelimesinin şartları:

Lâ ilâhe illallah kelimesinin şartları bir anahtarın üzerindeki dişler ile aynı derecededir. Evet Lâ ilâhe illallah kelimesi cennetin anahtarıdır. Ancak bir anahtar dişleri olmadan bir kapıyı açacak değildir. Belki de Kitap ve Sünnette “Kim Lâ ilâhe illallah derse ona şu veya bu sevap vardır” denildiğini çokça duymuşuzdur. Ancak bu sevapların hâsıl olması için bazı şartların bulunduğunu unutmamamız gerekir. İşte o sekiz şart:

1-İlim, cehâletin zıddıdır. Bunun manası şudur: Kim anlamını bilmeden bu kelimeyi söylese bu kelimeden faydalanacak değildir. Bundan dolayı her kim İslam dinine girmeyi isterse ona bu kelimenin anlamını bilmesi gerekli olur. Nitekim Allah rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Kim lâ ilâhe İllallah'ı ilim üzere bilip, ölürse cennete girer.”

2- Yakîn. Yani yüzde yüz bir inanç ile inanmak. Kim bu yüzde yüz inancın çok az bir kısmında bile tereddüt veya şek üzere olursa muvahhid olmuş sayılmaz. Kim tâğûtu reddetmek hususunda tereddüt ederse muvahhid olmuş sayılmaz. Yine kim Allah rasûlü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in davetinin ulaştığı yahudi veya hristiyanların kafirliğine dair tereddüde girerse muvahhid olmuş sayılmaz. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Şehadet ederim ki Allah'tan başka hak ilah yoktur ve ben onun elçisiyim. Allah'a bu şehadetlerde şeksiz bir şekilde inanan her kul muhakkak cennete girecektir. “ İmam Muslim rivayet etmiştir

- 3- **İhlâs**: Kim bu kelimeyi gösteriş olarak söyler veya bunu söyleyip beraberinde büyük şirk işler ise – Allah’tan başkasına ibadet etmek gibi- bu kelime ona fayda verecek değildir. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Kalbinden ihlâs ile lâ ilâhe illallah diyen, kıyâmet günü benim şefaetimle insanların en bahtıyarı olacaktır.” İmam Buhâri rivayet etmiştir
- 4- **Sıdk**: Kim bu kelimeyi yalandan –münafıklar gibi- söyler ise ona fayda vermez. Nitekim Allah Rasûlü sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Kalbinden doğrulukla Allah’tan başka hak ilah yoktur ve Muhammed onun kulu ve elçisidir diye şehadet eden herkese Allah ateşi haram kılmıştır.” İmam Buhâri ve Muslim rivayet etmiştir
- 5- **Muhabbet** (sevgi): Yani Allah’ı sevip beraberinde (Allah’ı sever gibi) kimseyi sevmez. Allah’ın sevmesini emrettiği herkesi severler. Muhabbetin zıttı ise buğzetmektir. Bundan dolayı buğzetmek islamdan çıkaran şeylerden sayılmıştır: “Kim rasûlün getirdiği şeylere – onlar ile amel etse dahi- buğzederse kafir olmuş olur.” Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “İnsanlardan bazıları Allah’ın dışında eşler/denkler edinirler de onları Allah’ı sevdikleri gibi severler.”
- 6- **İnkıyâd**/boyun eğmek: Yani amel etmek şarttır. Kim lâ ilâhe illallah kelimesi ile amel etmez ise bu kelime ona fayda verecek değildir. Nitekim yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Hayır! Rabbine andolsun ki onlar, aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükme, içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe iman etmiş olmazlar.”
- 7- **Kabûl** : ondan gelen herhangi bir söz, amel veya itikad esasını reddetmez. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:”Onlara lâ ilahe illallah denilince kibirleniyorlar ve biz bir mecnun şair için ilahlarımızı terk mi edeceğiz diyorlardı.”
- 8- **Allah dışında ibâdet edilenleri inkâr etmek**: yani Allah dışında bir şeye yapılan her ibadet batıldır. Allah’tan başka hiçbir şey ibadet edilmeye layık değildir.

TENBÎH:İhlâs kelimesi için söz, amel ve itikad gereklidir.

Muhabbetin/sevginin kısımları

Başkasını Allah'ı sever
gibi sevmek.

Bu büyük şirktir.

Yüce Allah şöyle
buyurur: **“İnsanlardan
bazıları Allah'ın
dışında eşler/denkler
edinirler de bunları
Allah'ı sevdikleri gibi
severler.”**

Allah için
muhabbet/sevmek

Bu vacip olan bir
muhabbettir/sevmektir.
Ayrıca bu İslam'da en
sağlam kulptur. Yüce
Allah şöyle buyurur:
**“Muhammed Allah'ın
Resulüdür onunla
beraber olanlar
kâfirlere karşı sert
kendi aralarında ise
merhametlidirler.”** Ve
bu sevgi dört şey ile olur:

Doğal muhabbet sevgi

Bu ise Allah'ın sevgisinin
üzerine geçirilmediği sürece
caiz olan bir muhabbet
çeşididir. Bir kimsenin oğlunu
veya eşini sevmesi buna
örnektir.

Nitekim Nebi sallallahu aleyhi
ve sellem şöyle buyurmuştur.
“Sizden biri iman etmiş olmaz;
Ben ona oğlundan babasından
ve diğer tüm insanlardan daha
sevimli olmadıkça.”

Allah'ın razı
olduğu
ameller.
Şeriatta gelen
her türlü
şeydir.
Tevhîd buna
örnektir.

Allah'ın sevgisini
yerine getiren
herkes.

Peygamberler,
rasuller, melekler,
sahabeler ve diğer
tüm muvahhidler
buna örnektir.

Allah'ın
sevdiği zaman
dilimleri. Kadir
gecesi ve
gecenin son
üçte biri buna
örnektir.

Allah'ın sevdiği
mekanlar.

Mekke ve
Medine buna
örnektir

**Müslümanların, Muhammed Allah'ın
kuludur sözünün anlamı nedir?**

Yani ona kulluk edilmez çünkü onda
Rablik, uluhiyet veyahut isim ve
sıfat özelliklerinden biri bulunmaz.

Ve o Allah'a en çok kulluk
edendir.

Allah'a hakkıyla kâmil manada
kulluk etmiştir.

Allah'a kulluğun Kısımları

Genel kulluk

Allaha, onun Rabbimiz oluşundan dolayı olan genel kulluktur. Herkesi o yaratmış ve herkes onun gücüne yenik düşer. Tüm yaratılmışlar onun kuludur.

Yüce Allah şöyle buyurmuştur “Göklerde ve yerde hiç kimse yoktur ki O Rahman’a kul olarak gelmiş olmasın”

Özel kulluk

Bu ise Allah’a itaatler ile kullukta bulunmaktır. Yüce Allah şöyle buyurur: “O Rahman’ın kulları ki yeryüzünde tevazu ile yürürler.”

Bu, Yüce Allah’a onun şeriatı ile İbadet eden herkesi kapsar.

Çok özel olan kulluk

Bu ise rasûllerin kulluğudur. Yüce Allah şöyle buyurur: “O çokça şükreden bir kul idi.” Rasûllere izafe edilen bu kulluk çeşidi çok özel olan bir kulluğa işarettir. Nitekim hiç kimse onlar ile Allah’a ibadet hususunda yarışamaz.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in siyerinden kesitler

O Muhammed b. Abdullah b. Abdulmuttalip b. Haşim’dir. Haşim Kureyş’ten, Kureyş ise Araplardandır. Araplar ise İbrahim aleyhisselam’ın oğlu İsmail’in soyundandır.

NESEBİ

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Fîl senesi rabi’u-l evvel ayında Mekke’de doğdu. Altmış üç sene yaşadı. Ömrünün kırk senesi peygamberlikten önce, kalan yirmi üç senesi ise Nebi ve Rasûl olarak devam etti. Babası o doğmadan önce vefat ettiği için yetim olarak dedesi Abdulmuttalip’in himayesinde yaşadı. Dedesi vefat ettikten sonra amcası Ebu Talib ona bakmaya devam etti.

DOĞUMU

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem cinlerin ve insanların tümüne gönderildi. Artık her kime onun İslam daveti ulaşır da îman etmez ise kendisi kim olursa olsun kafirdir.	PEYGAMBER OLUŞU
Nebi sallallahu aleyhi ve sellem tevhîde, güzel ahlak ve güzel işlere davet etmiştir. Şirkten, kötü ahlak ve kötü her işten sakındırmıştır.	ONUN DAVETİ
Bir gece Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'den beytu-l makdis'e gece vaktinde götürülmüştür. Hemen sonrasında yedinci kat göğe çıkartılmıştır. Yüce Allah kendisi ile konuşmuş ve bu gece beş vakit namaz farz kılınmıştır.	İSRA VE MÎ'RÂC
Nebi sallallahu aleyhi ve sellem Mekke'den Medine'ye hicret etmiş ve orada vefat etmiştir. Müminlerin annesi Âişe radiyallah anha'nın hücreinde defnedilmiştir.	HİCRETİ VE VE VEFATI
Onunla Allah bu dini kemale erdirmiştir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem tebliğ görevini yerine getirip emaneti hakkıyla edâ etmiştir. Ümmetine samimiyetle muamele etmiş nasihatler vermiştir. Cihâdın tüm çeşitleri ile Allah yolunda hakkıyla cihâd etmiştir. Artık kimse bu eksiksiz dine bir şey ekleme yapamaz.	TEBLÎĞİ
En önemlileri yedi tanedir: Bedir, Uhud, Hendek, Hayber, Mekke'nin fethi, Tebuk ve Huneyn.	ÖNEMLİ GAZVE VE SAVAŞLARI

Kasım, İbrahim, Abdullah(Tayyib Tahir), Zeyneb, Rukayye, Ummu Kulsum, Fatıma olmak üzere yedi çocuğu olmuştur. Ve tümü Nebi sallallahu aleyhi ve sellem hayatta iken vefat etmiştir Fatıma hariç. Fatıma ise Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in vefatından altı ay gibi kısa bir süreden sonra vefat etmiştir.

YEDİ EVLADI

Hatice, Âişe, Sevde, Hafsa, Zeyneb El-Hilaliyye, Ummu Seleme(Hind), Zeyneb binti Caşş, Cüveyriyye binti Haris, Safiyye bint Huyey, Ummu Habîbe (Remle), Reyhane binti Zeyd ve Meymûne binti Haris olmak üzere on iki eş. Yüce Allah hepsinden razı olsun.

ON İKİ EŞİ

Annesi Âmine binti Vehb, Suveybe (Ebu Lehebin azadlısı) ve Halîme binti Ebu Zueyb El-Sâ'diyye- Allah Halime'den razı olsun-.

**ONU
EMZİREN
KADINLAR**

Alak suresinin ilk âyetleri: Yaratan Rabbinin adıyla Oku! O ki insanı bir « alaka »dan (embriyodan) yarattı. Oku! Şüphesiz Rabbin en kerim olandır. Ki O kalem ile yazmayı öğretti. İnsana bilmediklerini öğretti.

**KENDİSİNE
İLK İNEN
AYETLER**

Erkeklerden ilk iman eden Ebu bekr es-Sıddık, kadınlardan ilk İman eden Müminlerin anası Hatice, çocuklardan ilk iman eden Ali bin Ebu Tâlib, azatlılardan ilk iman eden Zeyd bin Harise ve kölelerden ilk iman eden ise Bilal bin Ebu Rabah'tır. Allah hepsinden razı olsun.

**ONA İLK
İMAN
EDENLER**

Zil ka'de aylarında olmak üzere toplam dört umre yapmış ve hicretin onuncu senesinde veda haccı olarak anılan son haccını yapmıştır.

صلی الله
عليه وسلم

**HAC VE
UMRELERİ**

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz ki sen çok azim ve yüce bir ahlak üzeresin” Âişe radiyallahu anhâ ise şöyle söylemiştir: “ Onun ahlakı Kur'an idi.”

صلی الله
عليه وسلم

AHLÂKİ

İbni Kayyim rahimehullah şöyle der: Kulun dünya ve ahiretindeki mutluluğun, Nebînin gösterdiği yola bağlı olduğu anlaşıldığına göre kendi iyiliğini düşünen samimi her kişiye onun yolunu ve hayatını kısacası tüm işlerini öğrenmesinin önemi ortaya çıkmış olur. En azından bu ilim ile cahillerden olmamış olur. Onu tanıyarak onun etbaından, yolundan ve hizbinden olmuş olur. İnsanlardan kimi bu konuda ihmalkâr kimi mahrum kimi de Allah'ın fazlı ile onu iyi tanımıştır. Tüm hayırlar Allah'ın elindedir. Allah fazlından dileğine ihsan eder. Allah çok büyük fazıl sahibidir.

**ONUN
HAYATINI
ÖĞREN-
MENİN
ÖNEMİ**

ÜÇÜNCÜ DERS

ÎMÂNIN RUKÜNLERİ;

Allah’a, meleklerine, kitaplarına, elçilerine, âhiret gününe, hayır ve şerri ile birlikte her şeyi Allah’ın takdir ettiğine îmân etmektir.

ÎMÂNIN DİNDEKİ TANIMI:

İman dil ile söz, kalp ile itikad ve azalar ile amel etmektir. Ameller ile artar ve günahlar ile azalır. Bunun delili şunlardır:

İmanın söz ile olduğunun delili Nebi sallallahu aleyhi ve selemin şu kavlidir: **“Bu (şubelerin) en üstün olanı Lâ ilâhe illallah sözüdür.”**

İmanın âzâlar ile amel olduğuna delil Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in şu kavlidir: **“Bu (şubelerin) en zayıf derecesi yoldan eziyet veren şeyi kaldırmaktır.”**

İmanın kalbin ameli olduğunun delili Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in şu kavlidir: **“Hayâ ise imandan bir şubedir.”**

İmanın arttığıının delili Yüce Allah’ın şu buyruğudur : **“Hanginizin imanını arttırdı bu?”**

İmanın azaldığının delili Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in kadınların zayıflığı hususundaki şu kavlidir: **“Dinleri ve akılları eksiklerin yaptıkları gibisini görmedim”**

İMÂNİ ARTTIRAN ETKENLER

Tevhîd ve özellikle Yüce Allah'ın isim ve sıfatları hususunda bilgimizi arttırmak.

Taatleri çoğaltmak

Günahları terk etmek

Yaratılmış şeyler hakkında tefekkür.

İMÂNİ AZALTAN ETKENLER

Tevhîd ve özellikle Yüce Allah'ın isim ve sıfatları hususlarını öğrenmekten uzak olmak.

Taatleri terk etmek

Günah işlemek

Yaratılmışlara tefekkür dairesinde bakmamak

İMÂNIN RUKÜNLERİ

Allah'a imân

Meleklerle imân

Kitaplara imân

Peygamberlere imân

Ahiret gününe imân

Hayır ve şerri ile birlikte her şeyi Allah'ın takdir ettiğine imân etmek

BİRİNCİSİ: ALLAH'A İMÂN ETMEK ALLAH'A İMÂN, ŞU DÖRT HUSUSU İÇERİR:

Allah Teâlâ'nın isim ve sıfatlarına î mân etmek	Allah Teâlâ'nın ulûhiyetine î mân etmek	Allah'ın Rububiyetine î mân etmek	Allah'ın varlığına î mân etmek:
Şeriattaki delili İbni Kayyim Kur'andaki tüm ayetlerde Allah'ı tevhid etmek ile ilgili bir delil olduğunu söyler.	Fıtrat: Rasûlullah - sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: "Her doğan çocuk (İslâm) fıtratı üzere doğar. Ancak babası ve annesi onu sonradan Yahudi yahut Hristiyan ya da Mecusi yapar."	Duyular: Biz, elini göğsüne kaldıranın duâsına icabet olduğunu ve başı sıkışanların "Rabbim" deyip sonrasında yardıma mazhar oluşunu görmekteyiz.	Akıl: Akıl için bu mahlukatın bir var edici olmadan mevcudiyeti tasavvur edilemez imkansız bir şeydir.

İKİNCİSİ: MELEKLERE İMÂN

Meleklerin tanımı: Nurdan yaratılmış, Allah Teâlâ'ya ibâdet eden, bizim için gayb âlemi olan mahlûklardır. Bütün emirlerine tam bir teslimiyet gösterir ve bu emirleri yerine getirmekte son derece metanetli varlıklardır. Ruhları vardır.ayette geçen (Ruhu-l kudus) ibaresi buna delildir. Ve onlar manevi olmayan gerçek varlıklardır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurur: "Melekleri ikişer, üçer, dörder kanatlı elçiler yapan (Allah'a hamd olsun) O yaratmada dilediği arttırmayı yapar. Melekler akıl ve kalp sahibi varlıklardır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurur: "Nihayet onların kalplerinden korku giderilince: Rabbiniz ne buyurdu? derler. Ayrıca onlardan isimleri bize bildirilenlere de bu isimler ile iman ederiz. Cebrail, Mikail ve İsrail bu isimlere örnektir. Ve onların sıfatlarına da iman ederiz. "Onlar Allahın emirlerine isyan etmez bilakis ne emredilseler hemen yapmaya koyulurlar." Ayrıca onların görevleri vardır.

MELEKLER HAKKINDA BAZI BİLGİLER

Onlar arasında arşı taşımak ile görevli melekler, vahiyle görevli olan Cebrail, yağmurlar ile görevli Mîkâil ve bunun dışında görevleri olan melekler vardır. Onlar hakkında gelen genel ve tafsilatlı tüm [doğru] haberlere inanırız/iman ederiz.

ÜÇÜNCÜSÜ: KİTAPLARA İMÂN

Öncelikli olarak bu kitapların hakiki manada Allah'ın kelâmı olduğuna, mecazi olmadığına iman etmemiz gerekir. Tüm bu kitaplar Allah'tan inmiştir ve yaratılmış değildir. Yüce Allah her rasûl ile bir kitap göndermiştir. Bu kitaplara bize bildirildiği şekliyle gerek icmâlî gerek tafsîlî bir iman ile, Allah bize isimlerini, haberlerini ve hükümlerini bildirdi ise o şekilde iman ederiz. Ayrıca Kur'ân'ın önceki tüm kitapların hükmünü kaldırdığına/neshettiğine iman ederiz. Tevrat, İncil, Zebur ve Musa ve İbrahim peygamberlerin sahîfeleri önceki kitaplardandır. Allah'ın selâmı bu peygamberlerin üzerine olsun.

DÖRDÜNCÜSÜ: RASÛLLERE (ELÇİLERE) İMÂN

Onların beşer olduğuna rububiyetten payları olmadığına, kul olduklarına onlara kulluk yapılamayacağına, Allah'ın onları elçiler seçip onlara vahyettiğine, onları mucize ve âyetleri ile desteklediğine, onların da emaneti yerine getirip ümmetlerine samimi bir şekilde nasihat ettiğine, (dini) tebliğ edip Allah yolunda hakkıyla cihâd ettiğine iman ederiz.

Onlara iman eder, isimleri bize bildirilen var ise onlara bu isimleri, vasıfları ve haberlerine genel ise genel tafsîlî ise o şekilde iman ederiz. Nebilerin ilki Adem aleyhisselamdır. Rasûllerin ilki ise Nûh aleyhisselamdır. Peygamberlerin sonuncusu ise Muhammed sallallahu aleyhi ve selemdir. Onun şeriâtı önceki tüm şeraitleri neshetmiştir. Ulu-l azm rasûller Şûra ve Ahzâb suresinde de geçtiği gibi beştir: (Muhammed, Nûh, İbrahim, Musa ve İsa peygamberler. Allah'ın salat ve selemları üzerlerine olsun)

BEŞİNCİSİ: ÂHİRET GÜNÜNE İMÂN ETMEK

Âhiret gününe îmân etmek peygamberimiz sallallahu aleyhi ve selem'in bize ölümden sonra olacağından haber verdiği her şeye iman etmeyi kapsar. Kabir fitnesi, sûra üfleme, insanların kabirlerinden çıkması, terazi, sahifeler, sırat, havuz, şefaât, cennet ve cehennem, müminlerin Rablerini cennette görmeleri ve diğer şeyler ahirete iman etmeye dahildir.

ALTINCISI: KADERE İMÂN ETMEK

Kadere imanın dört mertebesi vardır. Nâzım mâna olarak şöyle der:

Kader mevlâmızın İLMİDİR, levhteki YAZGISI

Sonra MEŞİET etmesi, ardından YARATMASI...

İlim

Yüce Allah'ın geçmiş, şimdiki ve gelecekteki her şeyi icmâlen ve tafsîlen bildiğine îmân etmektir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **"Önlerinde ve arkalarında olanı bilir."**

Yazgı

Yüce Allah'ın kıyâmet kopuncaya kadar olmuş, oluyor ve olacak her şeyi yazdığına îmân etmektir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **"Gökte ve yerde gaip olan hiçbir şey yoktur ki, apaçık bir kitapta (levh-i mahfûzda) olmasın."**

Meşiet (Dileme)

Yüce Allah'ın dilediği her şeyin olduğuna ve olacağına, dilemediği şeylerin de olmadığına ve kulun da fiilleri hususunda bir meşieti olduğuna ancak herşey gibi bu meşietin de Allah'ın meşieti altında olan şeylere dâhil olduğuna îmân etmektir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **"Allah dilemeden dileyemezsiniz"**

Yaratma

Kulun, amellerinin ve aynı şekilde diğer bütün kâinâtın yaratılmış olduğuna îmân etmektir. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **"Allah her şeyin yaratıcısıdır."** Yine şöyle buyurmuştur: **"Halbuki sizi de yapıp ettiklerinizi de yaratan Allah'tır."** [Saffât, 96]

DÖRDÜNCÜ DERS

TEVHİDİN KISIMLARININ AÇIKLANMASI. ÜÇ FARKLI ANA BAŞLIK ALTINDA RABBİMİZİ TEVHİD EDERİZ:

Ulûhiyet Tevhidi, Rububiyet Tevhidi ve İsim ve Sıfatlar Tevhidi

1-Rububiyet Tevhidi: Allah Teâlâ'nın yaratmada, çekip çevirip idare etmede bir olduğunu bilip, buna itikat etmektir. Yüce Allah'ın rububiyetinde ortağı yoktur.

2- Ulûhiyet Tevhidi: Bu, Allah'ın ibadet edilecek yegane ma'bud olduğuna iman etmektir. Allah'a ibadette hiçbir ortak yoktur. Lâ ilahe illallah şهادet kelimesinin manası Allah'tan başka hak ilâh yoktur demektir. Namaz, oruç ve diğer tüm ibâdetler yalnız Allah'a yapılır. Bu ibadetlerin tümü sırf Allah için yapılması gerekir. Bu ibadetlerden herhangi bir parça Allah dışında bir kimse için yapılamaz.

3- İsim ve Sıfatlar Tevhidi: Allah Teâlâ'nın, kendisini kitabı Kuran'da ve elçisi Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde vassettiği tüm sıfatları, O'nun azamet ve celâline yaraşır bir şekilde ispat etmektir. Bu ispat etme içinde tahrîf, manaları boşa çıkarma, bizce bilinen bir nasıllık belirtme veya benzetme olmaz. Bu konuda yüce Allah'ın emrine uyarız. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurur: 'De ki O Allah tektir. Allah samed olandır. Çocuğu olmamış ve doğmamıştır. Ona denk bir şey yoktur.'

İlim ehlerinden bir kısmı tevhiidi iki kısma ayırmıştır. İsim ve sıfat tevhidini rububiyet tevhidi ile beraber anıp tek kılmışlardır. Bu inkar edilemez. Çünkü iki tarafın da maksadı aynıdır.

Şirkin Kısımları: Şirk üçe ayrılır: 1- Büyük Şirk 2- Küçük Şirk 3- Gizli Şirk

Büyük şirk: Yapılan tüm amelleri boşa çıkarır. Sahibini ebedi olarak cehenneme sokar. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: **“Eğer onlar da Allah'a şirk koşsalardı yapmakta oldukları (bütün) amelleri elbette boşa giderdi.”** “Müşriklere, kendi küfürlerine şahitlik ederken Allah'ın mescitlerini imâr etmek düşmez. Onların bütün yaptıkları ameller boşa çıkmıştır. Onlar ateşte ebedi kalıcılardır.” Büyük şirk üzere ölen bir kimseyi Allah Teâlâ asla affetmez. Cennet ebediyen kendisine haram olur. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başkasını, (günahları) dilediği kimse için bağışlar.”**, **“Kim Allah'a şirk koşarsa, artık, Allah ona cenneti muhakkak haram kılmıştır. Onun barınağı da ateştir. Zâlimler için hiçbir yardımcı yoktur.”** Bazı büyük şirk olan ameller şunlardır: Ölülere ve putlara yalvarıp yakarmak, onlardan yardım ve medet beklemek, onlar için adak adamak ve onlar için kurban kesmek.

Küçük Şirk: Kuran ve sünnette kendisi hakkında şirk olduğu beyan edilen, ancak büyük şirk türünden olmayan şirktir. Amelleri riya ile yapmak, başkasının adına yemin etmek, Allah ve falanca ne dilerse demek. Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-: **“Sizin için en çok korkup, endişe duyduğum şey küçük şirktir.** Diye buyurdu. Kendisine o sorulunca, riya'dır diye cevap verdi.” Yine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur: **“Kim Allah dışında bir şeyle yemin ederse, şüphesiz şirk koşmuştur.”** Yine Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bir hadisinde şöyle buyurmuştur: **“Kim, Allah'tan başkası adına yemîn ederse, kâfir veya müşrik olur.”** **“Allah ve falanca diledi (oldu) demeyin. Ancak (önce) Allah diledi sonra falanca diledi (oldu) deyin.”** Küçük şirk kişiyi dinden çıkartmadığı gibi sahibini de ebedi olarak cehenneme sokmaz. Ancak tevhidin kemâline aykırıdır ve onu zedeler.

Gizli Şirk: Bununla ilgili delil, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet olunan şu hadistir. "Ben sizin için benim katımda Mesih-i Deccal'den daha çok korku duyduğum şeyi haber vereyim mi?" (Sahabe)? -Elbette, Ey Allah'ın elçisi' dediler. Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu: "Bu gizli şirktir. Kişi kalkıp namaz kılar da, kendisine bakan birisini görüp, fark edince namazını itina ile süsleyerek kılmaya koyulur." Büyük ve küçük olarak şirki iki kısma ayırmamız da mümkündür. Gizli şirk ise hem büyük, hem de küçük şirki kapsar. Münafıkların içinde bulundukları büyük şirk başka bir bakımdan gizli şirktir. Çünkü münafıklar batıl itikatlarını gizleyip, müslüman olduklarını gösterirler. Bunu hem riya olarak, hem de kendi canlarını korumak için yaparlar. Gizli şirk, küçük şirki de kapsar. Nitekim Mahmud b. Lebiyd el-Ensarî ve Ebu Said'in rivâyet ettikleri hadisler bu hususlarla ilgilidir. Başarı Allah'tandır.

HARAMLARIN KISIMLARI

KÜÇÜK GÜNAHLAR

Dinin haram kıldığı, ancak özel olarak bir ceza belirtmediği günahlarıdır.

BÜYÜK GÜNAHLAR

Kendisi hakkında ceza, lanet, rahmetten kovulma, **”Bunu yapandan beriyim”, “Bunu yapan kafirlerdendir veya müşriklerdendir”** veya **“müminlerden değildir”** sözlerinin varid olduğu ve hakkında aşağılık hayvanlara benzetme vârid olan günahlardır.

KÜÇÜK ŞİRK

Büyük şirkin altında olup sair büyük günahlardan daha büyüktür.

BÜYÜK ŞİRK

Bu en büyük haramdır.

BÜYÜK GÜNAHLAR

HÜKMÜ:

Tevbe edilmesi gerekir. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: **“Ağıtıcı kadın bundan tevbe etmezse...”** ve **“Büyük günahlardan kaçınıldığı sürece”** gibi sözlerinde büyük günah işleyenin tevbe etmesinin gerektiğini bildirmiştir.

DERECELERİ

Günahların derecesi birbirinden farklıdır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: **“Size büyük günahların en büyüklerini haber veriyim mi...”** demiştir. Bu da günahların mertebeleri olduğunu gösterir.

KEBÂİRİ İŞLEYENİN DİNDEKİ YERİ:

-Kendisi iman eksik bir mümin veya iman ile fasık biri olarak isimlendirilir.
-İmanı kuvvetince sevilir günahının çirkinliği kadar nefret edilir.
-O günahla meşgul olduğu anda onunla oturulmaz

SAYISI:

Sayısı tam olarak bilinmemektedir. Ancak büyük günahın vasfı yukarıda belirttiğimiz şekildedir.

BÜYÜK VE KÜÇÜK ŞİRK ARASINDAKİ FARKLAR

BÜYÜK ŞİRK

- (Büyük şirk) Dinden çıkarır.
- Yapılmış ve yapılacak tüm amelleri boşa çıkarır.
- Kanı ve malı veliyyul emrin gözetiminde helal olur.
- Cehennemde ebediyyen kalmayı gerektirir.
- Büyük şirkin kriteri, şeriatta büyük şirk olarak adlandırılması ile hâsıl olur.
- Sebeplerin kainatta gizli bir etkisi olduğuna inanmak
- Bu şirki işleyip bu halde ölen bir kimse affedilmez
- Eğer ölmeden tevbe ederse Allah tevbesini kabul eder. Ancak tevbesi iki yerde kabul edilmez: Güneşin battığı yerden doğması ve can boğaza geldiği an.

KÜÇÜK ŞİRK

- Küçük şirk dinden çıkarmaz.
- Küçük şirk sadece yapılan o ameli boşa çıkarır.
- Kanı ve malı helal kılmaz.
- Ebedi cehennemi gerektirmez.
- Küçük şirk şeriatta bu şekilde addedilince küçük olarak bilinir
- Allah'ın sebep kılmadığını sebep kılmak
- Büyük şirke vesile olan her şey küçük şirk sınıfına girer
- Şeriatta şirk ve küfür olarak isimlendirilen ve ma'rife olarak gelmeyen "elif-lâm" takısız lafızlardır.

BEŞİNCİ DERS

İHSÂN

İhsân mertebesinin bir rüknu vardır: Allah’a O’nu görüyormuşçasına ibadet etmendir; zira sen O’nu görmesen de O seni görüyor.

İHSÂNIN TEK RÜKNU İÇİN DE İKİ MERTEBE VARDIR

Müşâde ibadeti

Bu, Allah’ın yanında bulunan şeyleri arzulamak, sevmek ve onlara karşı şevk duymaktır. Bu ise rasûllerin ibadetidir. Tıpkı Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in şu sözünde olduğu gibi: “*Şükreden bir kul da mı olmayayım?*” işte burada ibadete götüren etken rağbet(arzu), sevmek ve Allah’ın yanındaki şeylere karşı şevk duymaktır. Tüm bunların yanında Allah’a karşı duyulan korkunun bulunması şarttır.

Murâkabe ibadeti:

Bu, korkmak ve Allah’a yönelmek esaslı bir ibadettir. Müslüman her daim bu korku ve Allah’a yönelmek esaslı dairede bulunmalıdır

TEVHİD İLE ALAKALI BAZI SORULAR

- 1- [İslam] dininin kaç mertebesi vardır?
a) Üç b) İki c) Beş
- 2- İslamın kaç rüknu (şartı) vardır?
a) Beş
b) Altı
c) Yedi
- 3- İslam mertebesi İman mertebesinden daha üstün bir mertebedir.
a) Doğru b) Yanlış
- 4- İhlas kelimesinin (kelime-i şehadetin) kaç rüknu vardır?
a) Yedi
b) Sekiz
c) İki
- 5- Lâ ilâhe illallah'ın kabûlü için şart vardır?
a) Sekiz
b) Yedi
c) Beş
- 6- Lâ ilâhe illallah'ın kabûlünün şartlarından olan "ilim" ne anlama gelir?
a) Bir şeyi olduğu hal üzere bilmektir
b) Allah'tan başka hak ma'bud yoktur
- 7- Kendisine İslam daveti ulaşmış inanan kimsenin kafirliği hususunda şüphe içinde olanın hükmü nedir?
a) Büyük küfür ile kafirdir
b) Eğer kafir olduğu kalbinde ağır basıyor ama yine de şüphe ediyorsa kafir olmaz
- 8- Lâ ilâhe illallah'ın kabûlünün şartlarından olan "**kabul**" ne anlama gelir?
a) Söz ile kabûl
b) Fiiller ile kabul
c) İtikaden kabul
d) Saydıklarımızın tümü
- 9- Lâ ilâhe illallah ile gösteriş kasti olanın içine düştüğü bu durum sadaka verirken gösteriş yapılan durum ile aynı derecededir; küçük şirktir.
a) Doğru b) Yanlış
- 10- Diliyle söylediği halde kalbiyle Lâ ilâhe illallah sözüne itikad beslemeyen kimse:
a) Muvahhiddir
b) Mümin olmasa da Müslüman olarak isimlendirilir
c) Büyük bir küfür ile kafirdir
d) İmanı zayıf bir kimsedir
- 11- Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i Allah'ı sever gibi sevmek:
a) Büyük küfür ile kafirdir
b) Küçük küfür ile kafir olmuştur
c) Büyük bir günaha düşmüştür
- 12- Muhabbet (sevmek) kaç kısımdır?
a) Dört
b) Üç
c) İki
- 13- Allah için olan sevgi O'nun sevdiği amelleri, bu ameller ile amel edenleri sevmeyi, O'nun sevdiği zaman ve mekanları sevmeyi gerektirir.
a) Doğru b) Yanlış

- 14- Allah'ı sever gibi başkasını sevmenin hükmü nedir?
 a) Küçük şirk
 b) Vâcip
 c) Büyük şirk
- 15- Allah için sevmenin hükmü nedir?
 a) Câiz
 b) Vacip
 c) Büyük şirk
- 16- Kulluk kaç kısımdır?
 a) İki
 b) Üç
 c) Dört
- 17- Tüm yaratılmışlar kafirler dahil, Allah'a O'nun gücüne karşı boyun eğdirildikleri için genel manada kuldur.
 a) Doğru b) Yanlış
- 18- Bir kimse **ilâ ilâhe illallah** deyip amel yapmayı tamamen terk ederse; örneğin namaz dahil tüm ibadetleri terk ederse bu ona:
 a) Fayda verir
 b) Fayda vermez
- 19- Abduhu ve Rasulu (O'nun kulu ve elçisidir) sözü onun kul olduğuna ve ona kulluk yapılamayacağına ve rasul olduğu yani yalanlanamayacağı anlamına gelir.
 a) Doğru b) Yanlış
- 20- Muhammed O'nun kulu ve elçisidir sözündeki şahitlik onun emirlerine itaat edip söylediklerini tasdik etmektir Bu:
 a) Şehadetin anlamıdır
 b) Şehadetin gereğidir.
- 21- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e rububiyet vasıflarından birini veren bir kimse onun kul olduğuna şahitlik etmiş olmaz.
 a) Doğru b) Yanlış
- 22- Peygamber için en şanlı vasıf onun:
 a) Peygamber olmasıdır
 b) Allah'ın kulu ve rasulu olmasıdır
 c) Peygamberlerin sonuncusu olmasıdır
- 23- Kim dinde bir bidat (yenilik) çıkarıp bu bidatını güzel görürse Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in dini tebliğ ettiğine dair hainlik ettiğini iddia etmiş sayılır; zira Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Bugün sizin için dininizi kemale erdirdim". Artık onun zamanında dinden olmayan şey bugün de din olamaz. Bu sözler kime aittir?
 a) Şeyhülislam ibni Teymiyye
 b) İmam Mâlik
 c) İmam ibn Bâz
- a) Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kimin soyundandır?
 a) İsmail aleyhisselam
 b) İshak aleyhisselam
- 24- Boşlukları doldurun
 Nebi sallallahu aleyhi ve sellem senesinde Şehrinde doğdu.
 yaşında vefat etmiş olup bu ömrün senesi paygamberlikten önce geçmiştir. sene ise peygamber olarak geçmiştir. suresi ile nebi olmuş, ... suresi ile rasul olmuştur.
- 25- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kimlere gönderilmiştir?
 a) Sadece kendi kavmine
 b) İnsanlara
 c) Cinlere ve insanlara

- 26- Mi'râc hadisesi Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in mekke'den beytu-l makdis'e yolculuğu ile alakalıdır.
a) Doğru b) Yanlış
- 27- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem nereye hicret etmiştir?
a) Taif
b) Habeş diyarı
c) Medine
d) Tüm saydıklarımız
- 28- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kaç önemli gazvede bulunmuştur?
a) İki
b) Üç
c) Dört
d) Beş
- 29- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in kaç çocuğu vardır?
a) Üç
b) Dört
c) Yedi
- 30- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in veda haccı yapması daha önce hacc ettiği anlamına gelir.
a) Doğru
b) Yanlış
- 31- Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in siyerini öğrenmek
a) Vaciptir
b) Müstehaptır
c) Caizdir
- 32- Şer'an imân ile söylemek İle itikad etmek ve ile amel etmektir.
..... İle artar ve ile azalır.
- 33- İmanın rükunları (şartları) kaç tanedir?
a) Altı
b) Beş
c) Dört
- 34- Allah'a iman beraberinde Şeye imanı gerektirir.
a) Dört
b) Üç
c) İki
- 35- Allah'ın varlığına iman genel olarak
a) Dört tanedir.
b) Sayılamayacak kadar çoktur
- 36- Mikâil yağmurla görevli bir melektir.
a) Doğru
b) Yanlış
- 37- İnsanların kalpleri olup meleklerin kalpleri yoktur.
a) Doğru
b) Yanlış
- 38- İsimlerini bildiğimiz kaç ilahi kitap vardır?
a) Altı
b) Dört
c) Yedi
d) Daha çok
- 39- Allah her nebiye bir kitap göndermiştir.
a) Doğru b) Yanlış
- 40- Rasullerin ilki Adem aleyhisselam'dır
a) Doğru b) Yanlış
- 41- Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem rasuldür; nebi değildir.
a) Doğru b) Yanlış

- 42- Ulu-l azm rasullerin sayısı kaçtır?
 a) Beş
 b) Dört
 c) Sayıları çoktur
- 43- Ahiret gününe iman insanların ölümlerinden dirilmelerine kadar olan olacak şeyleri kapsar (sadece).
 a) Doğru b) Yanlış
- 44- Kaza ve kadere iman etmenin mertebeleri vardır. Bunlar kaç adettir?
 a) evet b)hayır
- 45- Allah gelecekte olacak her şeyi bilir mi?
 a) evet b)hayır
- 46- Allah insanların bildiği her şeyi bilir mi?
 a) evet b)hayır
- 47- Allah insanların bildiği her şeyi daha önceden yazmış mıdır?
 a) evet b)hayır
- 48- Kul için dilediğini seçtiği her şeyden bağımsız bir irade ve dileme vardır.
 a) Evet
 b) Hayır
- 49- Kulların yaptıkları fiiller yaratılmış mıdır?
 a) Evet
 b) Hayır
- 50- Tevhîd kaç kısma ayrılır?
 a) İki
 b) Üç
 c) Saydıklarımızın ikisi de aynı yola götürür ve doğrudur.
- 51- Küçük ve büyük şirk arasındaki farklardan beş tane yazın.
 1.....
 2.....
 3.....
 4.....
 5.....
- 52- Her bir şirk çeşidi için beş örnek yazın.

BÜYÜK ŞİRK	KÜÇÜK ŞİRK
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

- 53- İtikadî nifak küçük şirk olup dinden çıkarmaz.
 a) Doğru b) Yanlış
- 54- İhsanın kaç rüknu vardır?
 a) Bir
 b) iki

ALTINCI DERS

NAMAZIN ŞARTLARI :

Namazın şartları dokuzdur:

1-Müslüman olmak	2-akıl	3- temyiz/ayırt etmek
4- hadesten taharet	5- necasetten taharet	6-avretin örtülmesi
7-vaktin girmesi	8- kibleye dönmek	9-niyet etmek

Birinci şart: Müslüman olmak

Bunun tersi ise kafırlıktır. Rabbimize söven veya ibadeti Allah'tan başkasına yöneltten bir kimse kendisi tevbe edene kadar namaz kılsa dahi bu namazı batıldır.

İkinci şart: Akıl sahibi olmak

Bunun tersi deli olmaktır. Sarhoş bir kimse de namaza yaklaşamaz.

Üçüncü şart: Temyiz/ayırt etmek

Bu buluğa ermek anlamında değildir. Eğer [çocuk} bir şeyleri ayırt etmeye başladıysa tıpkı soru ve cevap arasındaki farkı ayırt etmek gibi o zaman namazı kabul olur. Bununla ilgili bir yaş sınırı yoktur. Ama genelde yedi yaşına gelmiş biri ayırt etme yetisine kavuşmuş olur. Eğer ateş ile su veya benzeri şeylerin arasını ayırt edebiliyorsa kılabilir aksi takdirde bu namaz kabul olmaz.

Dördüncü şart:

Hadesten taharet :

Büyük hades:

Gusül abdesti ile giderilir.

Küçük hades:

Abdest ile giderilir.

Beşinci şart: Necasetten taharet.

Bu yerde ve elbisede olur. Eğer bilerek, gücü o necaseti kaldırmaya yettiği halde ve hatırladığı halde namaz kılmaya kalkışırsa namazı batıl olur. Necasetin giderilmesi üç kısma ayrılır:

Ağır necaset:

Bu, köpekten kaynaklanan necasettir. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem köpeğin salyasının değdiği kabın ilki toprak ile olmak üzere yedi defa yıkanmasını emretmiştir. Bu hadisi İmam Muslim rivayet etmiştir.

Hafif necaset:

Üzerine su serpmek ile temizlenir. Yemek yemeye başlamamış erkek bebeğin idrarı ve mezi buna örnektir. Bununla beraber tâhir olmasına rağmen, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem meniye ıslak iken su serperek, kurumuşsa tırnakla kaldırmak sureti ile temizlerdi.

Orta dereceli necaset:

Yıkayıp çitileyerek ve sıkarak temizlenir. Ağır necasetten farklıdır. Erkek ve kadının idrarı v.b. şeyler buna örnektir.

NECİS OLAN ŞEYLER:

İnsan idrarı ve dışkısı, eti yenilmeyen hayvanların dışkı ve idrarı. Tüm yırtıcı hayvanlar necistir. Ama kendisinden kaçınmak zor olan kedi, katır ve eşekler bundan müstesnadır. Hayvanın kesilmesi sırasında akan kan. İnsanın büyük ve küçük hacet yerlerinden çıkan kan. Ölmüş hayvanların leşleri. Ancak kanı olmayan hayvanlar, balık ve çekirgelerin ölüleri necis değildir. Ölmüş bir insanın bedeni de necis değildir.

Altıncı şart: Avret yerlerinin örtülmesi.

Avret yerleri şunlardır:

Hafif sayılan avret:

Yedi ile on yaşındaki erkek çocuğunun ön ve arka kısımlarını kapatması şartıyla kalan yerlerinin açık olmasında sorun yoktur.

Şer'an ağır olan avret yerleri:

Bu, kadının (yüzü ve eli hariç) tüm bedenidir. Bunların da yabancı erkekler yanında örtülü olması gerekir.

Örtülmesi gereken diğer yerler:

Bu ise saydıklarımız dışında kalan yerlerdir. Göbek deliği ile dizler arasının örtülmesi buna örnektir. Ancak iki omuzun ve bedenin güzel elbise ile örtülmesi müstehabtır.

Yedinci şart: vaktin girmesi

Öncesinde ve sonrasında namaz sahih değildir. Ancak belli bir özrü olan için diğer bir namaz vakti ile birleştirmek isteyen olursa bu durumda iki namazı birleştirebilir. Eğer yolcu ise (Öğlen ve ikindi) ile (akşam ve yatsıyı) takdim veya te'hîr ile birleştirip kılabilir. Kişi namazın vaktinin çıkmasını kasıtlı olarak geciktiremez. günaha düşmüş olur.

Sekizinci şart: Kibleye yönelmek.

Ancak yolculuk halinde nafile kılmak isteyen bundan müstesnadır. Bu durumda bineği ne tarafa yönelirse o tarafa doğru kılar. Uçakta da bu şekilde nafile kılar. Düşmandan korkan veya gücü yetmeyen ise kibleye dönmek hususunda mazur sayılırlar.

Dokuzuncu Şart: Niyet etmek.

Niyet kalp ile yapılır. Dil ile yapmak bidattır. Namazdan önce niyet getirilir ve örneğin vakit namazına niyet getirir sonra kılar. Bu şekilde namazı sahih olur.

ÖNEMLİ TENBİHLER

- 1- Bu şartlardan birini yerine getirmeyenin namazı kabul olmaz. Bilmeyen, unutan veya kasıtlı arasında fark yoktur; şartlar yerine getirilmeden namaz kabul olmaz. Ancak üzerinde necaset olduğunu bilmeyen veya unutanın kıldığı namaz sahihtir. Çünkü bu terk etmek ile alakalı bir konu bir fiili yerine getirmek ile alakalı değildir.
- 2- Şartlar namazın dışında olan şeylerdir; öncesinde olur ve sonuna kadar devam ettirilir.

YEDİNCİ DERS

NAMAZIN RÜKÜNLERİ:

Namazın on dört tane rüknü vardır.

- 1-Gücü yetenin kıyamda/ayakta durması, 2-iftitah/ başlangıç tekbiri,
- 3-Fatiha sûresini okumak, 4- rükû yapmak, 5- rükûdan sonra başı
- kaldırıp iyice doğrulmak, 6- yedi uzuv üzere secde etmek,
- 7- secdeden kalkıp doğrulmak, 8- iki secde arasında oturuş yapmak,
- 9- bütün bu fiilleri Ta'dîl-i erkân ile yapmak, 10- rükünleri sıraya riâyet
- ederek yapmak, 11- son teşehhüd 12- son teşehhüd için
- oturmak, - 13- Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'e salât getirmek
- 14- (sağa ve sola) selam vermek.

BİRİNCİ RÜKUN: Gücü yetenin kıyamda/ayakta durması.

Farzlarda:

Kıyâm/ayakta durmak gücü yeten için farzdır. Gücü yetmeyenin üzerinden bu farz düşer. Ancak gücü yeten gücü yettiği kadarıyla kalkar. Eğer kalkmasında huşusunu götürecek kadar bir meşakkat var ise o zaman kalkmaz.

Nafilelerde kıyam:

Bir kimse nafile namazlarda oturarak namaz kılabilir; bu şekilde namaz kılması sahihtir. Bir kimse yanı üzerine de namaz kılabilir isterse. Ancak oturarak namaz kılmakta, ayakta kılmanın yarısı ve uzanarak namaz kılmada da oturarak namazın yarısı kadar sevap vardır.

İKİNCİ RÜKUN: İftitah/başlangıç tekbiri.

Bu ise ancak **“Allahu ekber”** lafzı ile olur.

ÜÇÜNCÜ RÜKUN:

Fâtiha sûresini okumak. Bu surenin açıktan ve gizli okunan namazlardaki tüm rekatlarda okunması vaciptir. Tam ve tertip üzere olması ayetlerinin, hareketlerinin, kelimelerinin ve harflerinin yerli yerince olması gereklidir. Ancak imam rüku halinde iken yetişen kimse için o rekattaki Fatiha suresi imamın arkasındakiler için düşer.

DOKUZUNCU RÜKUN:

Bütün bu fiilleri Ta'dîl-i erkân ile yapmak. Bu ise rükunlarda vacip olan zikirleri söylemek ile gerçekleşir

MÜHİM BİR TENBÎH:

Şu bilinmelidir ki rükunlar ibâdetin içinde olurlar. Bu rükunlardan herhangi birini bilmeyerek, unutarak veya kasten yapanın namazı kabul olmaz. Sehv secdesi ile de bu eksiklik tamam olmaz. O anda eksik kılınmış vakit namazı tekrar kılınır. Ancak daha önceleri eksik rükunlar ile kılınmış namazlar var ise bunlardaki özrü kabul edilir ve tekrar etmesi gerekmez. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem namazında eksiklik bulunan sahabîye önceki namazları hususunda tekrarlaması emrinde bulunmadı. Ancak o andaki vakit namazını tekrarlamasını emretmiştir. Bu sahabî önceki namazlarında ta'dîl-i erkânı terk etmiş olmasına rağmen kendisine bu namazları tekrar et denilmemiştir. Allah en iyisini bilir.

SEKİZİNCİ DERS

NAMAZIN FARZLARI:

Namazın sekiz tane farzı vardır.

Bunlar:

- 1- İftitah/başlangıç tekbiri dışında kalan tekbirler,
- 2-İmam veya tek başına kılanın, "Semiallahu limen hamideh" demesi,
- 3- "Rabbenâ ve leke'l-hamd" demek,
- 4- Rükû'da bir defa, "Subhâne Rabbiye'l-Azîm" demek,
- 5- Secdede bir defa, "Subhâne Rabbiye'l-A'lâ" demek,
- 6- iki secde arasında, "Rabbi'ğfirli" demek,
- 7- Birinci teşehhüd ,
- 8- Birinci teşehhüd için oturmak.

MÜHİM BİR TENBÎH:

"Sübhâne Rabbiye-l Azîm" lafzını rükuda söylemek vaciptir. Bunu söyledikten sonra sünnette varid olan duaları eklemesi müstehaptır. Ayrıca "Sübhâne Rabbiye-l A'lâ " lafzını da secdede söylemek vaciptir. Bunu söyledikten sonra yine sünnette varid olan duaları okuması müstehaptır.

DOKUZUNCU DERS

TEŞEHHÜDÜN AÇIKLAMASI

Teşehhüdde şu duâlar okunur: **"Bütün tâzimler, ibâdetler ve güzel sözler ancak Allah içindir. Ey nebi! Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun.Selâm, bizim ve Allah'ın salih kullarının üzerine olsun.Allah'tan başka hak ilah olmadığına şehâdet ederim. Ve yine Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şehâdet ederim."**

Sonrasında Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e salat getirip ona bereket duasında bulunmak adına şöyle der: Allahım! İbrahim'i ve İbrahim'in âilesini meleklerinin yanında methettiğin gibi, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i ve Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in âilesini de meleklerinin yanında methet. Şüphesiz sen, çok övülensin, şeref sahibisin. Allahım! İbrahim'i ve İbrahim'in âilesini mübârek kıldığın gibi, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'i ve Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in âilesini de mübarek kıl.Şüphesiz sen; çok övülensin, şeref sahibisin."

Namaz kılan kişi son teşehhüdde bu duâların ardından cehennem azabından, kabir azabından, hayat ve ölümün fitnesinden ve Deccal'in fitnesinden Allah'a sığınır. Daha sonra dilediği duaları yapar. Bu konuda Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet olunan duâların seçilmesi yerinde olur.

Bu dualardan bazıları şunlardır: "Allahım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibâdet etmek hususunda bana yardım et.

"Allahım! Ben nefsimi çok zulmettim. Günahları ancak sen bağışlarsın.Katından bir mağfiretle beni bağışla ve bana merhamet eyle.Şüphesiz ki sen, çok bağışlayan ve çok merhamet edensin."

Birinci teşehhütte şehadetten sonra öğle, ikindi, akşam ve yatsı namazlarında üçüncü rekata kalkar. Ancak Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem'e bu birinci teşehhüdlerde salat edilmesi hadislerdeki genellik ifade eden ibarelerden dolayı daha efdaldir. Böyle yaptıktan sonra üçüncü rekata kalkar.

ONUNCU DERS

NAMAZIN SÜNNETLERİ:

- 1- (İlk tekbirden sonra) İstiftah duâsını okumak
- 2- Kıyamda sağ el avucu, sol elin üzerine, göğüs üzerine koymak.
- 3- Elleri parmaklar birbirine bitişik olacak şekilde ilk tekbirde, rükûya varırken, rükûdan kalkarken ve ilk oturuştan üçüncü rekâta kalkarken omuz veya kulakların hizasına kadar kaldırmak.
- 4- Rükû ve secde duâlarını birden fazla söylemek.
- 5- Rükûdan kalktıktan sonra "Rabbenâ ve leke'l-hamd" duâsının devamını okumak. İki secde arasında söylenen duâyı birden fazla söyleyip, mağfiret talebinde bulunmak.
- 6- Rükû esnasında başın sırt hizasında tutulması.
- 7- Secde halinde pazıların yanlardan, karnın da uyluklardan uzak tutularak yapılması.
- 8- Secde halindeyken dirseklerin yerden kaldırılması.
- 9- İki secde arasında ve ilk teşehhüdde sol ayağı yayıp üstüne oturmak, sağ ayağı ise dik tutmak.
- 10- Son teşehhütte ise sağ ayağı yine dik tutup, teverruk yapmak. Teverruk, kişinin namazda kalçasını yere salıverip, sol oturak üzerine oturması, sağ ayağını dikip, sol ayağını sağ yandan dışarı çıkarmasıdır.

11- işaret parmağını birinci ve ikinci teşehhüdde başından sonuna kadarki sürede kaldırmak. Ve dua anında hareket ettirmek.

12- İlk teşehhütte “Salli” ve “Bârik” duâlarını okumak.

13- Son teşehhüdde duâ okumak.

14- Sabah namazı ile akşam ve yatsı namazlarının ilk iki rekâtlarında kıraati sesli olarak yapmak.

15- Öğle ve ikindi namazının son iki, akşam namazının son rekâtında ve yatsı namazının son iki rekâtında kıraati sessiz olarak yapmak.

16-Fatiha sûresinden sonra Kur'an-ı Kerim'den âyet ya da sûre okumak.

Yukarıda zikredilen sünnetlerin dışında kalan, diğer sünnetlere de riâyet edilmez. Rükudan doğrudan kimsenin “rabbenâ ve leke-l hamd” sözünden sonra varid olan bazı dualar söylemesi buna örnektir. Bunu imam, imamla namaz kılan ve tek başına namaz kılan herkes yapabilir. Çünkü bunun sünnette yeri vardır. Bunun dışında rüku esnasında kişinin ellerinin parmaklarını ayırmış bir şekilde dizlerinin üzerine koyması da namazın sünnetlerine örnektir.

İSTİFTÂH DUASI:

İftitâh/başlangıç tekbîrinden sonra Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den vârid olan duaları yapmak sünnettendir. Örneğin:

«اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يُنْقَى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي بِالْمَاءِ وَالتَّلَجِّ وَالْبَرْدِ»

“Allah’ım! benimle günahlarım arasını doğu ile batı arasını uzaklaştırdığın kadar uzak kıl. Allah’ım! Beni hatalardan beyaz elbisenin kirden paklandığı gibi temizle. Allah’ım! Hatalarımı su, kar ve dolu ile temizle.”

Veya : «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ»

“Allah’ım! Sen eksikliklerden uzaksın; Övgüler/hamdler sana aittir. Adın mübarektir. Şanın yücedir. Senden başka hak ilâh yoktur.”

ONBİRİNCİ DERS

NAMAZI BOZAN HALLER:

Namazı bozan şeyler sekiz tanedir. Bunlar:

- 1- Bilerek, akli başında olarak ve kast ederek konuşmak. Unutarak ve bozacağını bilmeden konuşmak namazı bozmaz.
- 2- (Tebessümden ziyade olacak şekilde) Gülmek.
- 3- Yemek yemek.
- 4- İçecek içmek.
- 5- Avret mahallinin açılıp gözükmesi.
- 6- Kible cihetinden başka tarafa yönelmek
- 7- Namaz esnasında peş peşe ihtiyaç olmayan hareketlerde bulunup, çokça hareket etmek.
- 8- Abdestin bozulması.

1. Bilerek, akli başında olarak ve kasten konuşmak.

İmamın kıraatte hata ve sehivde bulunması durumunda onu düzeltmek için konuşmak ise namazı bozmaz.

NAMAZDA HAREKET ETMENİN HALLERİ

Haram olan hareketlerde bulunmak. Ardı ardına örfen gereksiz bazı hareketlerde bulunmak. Birşeyler yemek buna örnektir.	Mekruh olan hareketlerde bulunmak; gereksiz yere basit hareketler yapmak. Sağa sola hafifçe yönelmek gibi.	Mübah olan hareketler; bir ihtiyaca binaen yapılan hareketler. Kaşınan sakalı kaşımak buna örnektir	Müstehab hareket; namazın kemâlini sağlayan hareketlerdir. Saflardaki boşluğu kapatmak buna örnektir	Farz olan hareket; namazın sağlığını sağlayan hareketler. Üzerine gelen necaseti bertaraf etmek buna örnektir.
---	--	---	--	--

MÜHİM TENBİH

Namazın şartları, rükunları, vacipleri ve sünnetlerini öğrenmiştik. Peki aralarındaki fark nelerdir?

SÜNNET	VACİP	RÜKÛN	ŞART
İbâdet esnasında yaptıklarımızla ilgilidir.			İbâdetin dışında kalan bir husustur.
İbadetin bazı kısımlarında bulunurlar			Bu şartın ibâdetin sonuna kadar devam etmesi şarttır.
Namazın sünnetlerini bilerek veya bilmeyerek veya unuratarak terk eden ma'zûr sayılır.	Bilmeyerek veya unutarak yapan mazur olur. Ancak bilerek yapanın namazı batıl olur.	Bilmeyen, unutan veya bilerek terk eden arasında fark gözetilmez. Hiç biri ma'zûr değildir.	
/	Sehiv secdesi bu eksikliği tamamlar.	Sehiv secdesi ile bu eksik tamamlanmaz.	Sehiv secdesi yoktur

SEHİV SECDESİ

Sehiv secdesinin sebepleri:

Şekke düşmek:

İnsanın namazı kaç rekat kıldığı hususunda şekke düşmesi. örneğin üç mü yoksa dört rekat mı kıldı bilememesi gibi. Bu ise iki kısımdır:

Namazda noksanlık bulunması:

İnsanın namazın vaciplerinden birini eksik kılması ve artık o anda geri dönüşü olmayacak şekilde namazın başka bir bölümüne intikal etmesi.

Fazladan bir şey yapmak:

Bir kimsenin fazladan rüku, secde, kıyam veya oturmada bulunması buna örnektir.

İbadet bittikten sonra kişinin kalbine düşen şek:

Yakînen bilmedikçe bu duruma kesinlikle iltifat edilmemesi gerekir.

İbadet esnasında insanın kalbine düşen şek:

Eğer bu kimse çok kere şekke düşen biri ise bu durumda o anda içine düşen şekke iltifat etmez; o şekki terk eder. Ancak kendisinde şekke düşme gibi durumlar az vuku buluyor ise bu durumda kendisine en yakın gelen tarafa yönelir ve (o kadar rekat namaz kılar mesela.) Ancak şekke düştüğü iki taraf da kendisine eşit kuvvette ise bu durumda en az tarafı baz almalıdır.

BAZI ÖNEMLİ NOKTALAR:

-Sehiv esnasında dalgınlık vesair sebepler ile hata yapana bir şey gerekmez; namazı sahihtir.

-Namaz kılan bir kimse namazın erkanından bir rüknu terk eder ise namazı o rüknu ve sonrasında olan şeyleri yapmadıkça namazı geçerli olmaz.

-Namaz kılan bir kimse bir vacibi yerine getirme hususunda sehiv ederse ve artık namazın başka bir bölümüne geçtiyse geri dönmez ancak sehiv secdesi yapar.

NAMAZIN ÖZET OLARAK GÖRSEL ANLATIMI

-Öncelikli olarak bir Müslüman evinde temizlenip en güzel elbiselerini giymelidir.

-Müslüman evden çıkıp camiye doğru yürürken/binekle giderken hareketlerinde bir sekînet ve vakâr ile koşmadan, hızlı adımlarda bulunmadan ve sağa sola gereksiz bakıp sesisini yükseltmeden devam eder.

-Camiye varınca ayakkabılarını çıkarıp ayakkabılıklara yerleştirir ve onlar ile beraber dünyayı da ardında bırakıp camiye girer. Camilerde alışveriş ve kayıp ilanı yapmak haram kılınmıştır.

-Girince sağ ayağı ile girip şöyle der: “ Bismillah, Rasulullah’a salat ve selam olsun, Allah’ım rahemtinin kapılarını bize aç.” Çıkınca da sol ayağıyla çıkıp şöyle der : Bismillah, Rasulullah’a salat ve selam olsun, Allah’ım muhakkak ki senin fazlından isterim”

-Erkekler ön saflara yönelir; kadınlar ise arka saflarda bulunurlar.

-Eğer namaz için kamet getirilmiş ve imam tekbîr getirmiş ise sonradan gelen imama o anda bulunduğu hâl üzere uyar. Sonradan gelen eğer imama kıyamda veya rükuda yetişmiş ise o rekata yetişmiş sayılır aksi takdirde yetişemediği rekat kadarını kaza edip tamamlar.

-Eğer camiye giren kimse farz namazına başlanmadıysa önce kılınan revatip sünnet namazını kılar. Eğer ratip sünneti olmayan bir namazdan önce camide olduysa bu takdirde oturmadan evvel tahiyyetu-l mescîd namazını kılar.

-Camide saygı sınırları içerisinde bulunmak yolunda çabuk namaz kılınsin da gidelim arzusuyla saati işaret etmek veya ıhım ıhım diyerek boğazından ses çıkarması yakışık almaz.

-İmam ve tek namaz kılan kimse için sütre edinmek sünnettendir. İmam sütre edindiye arkadakiler için sütre edinmek gerekmez.

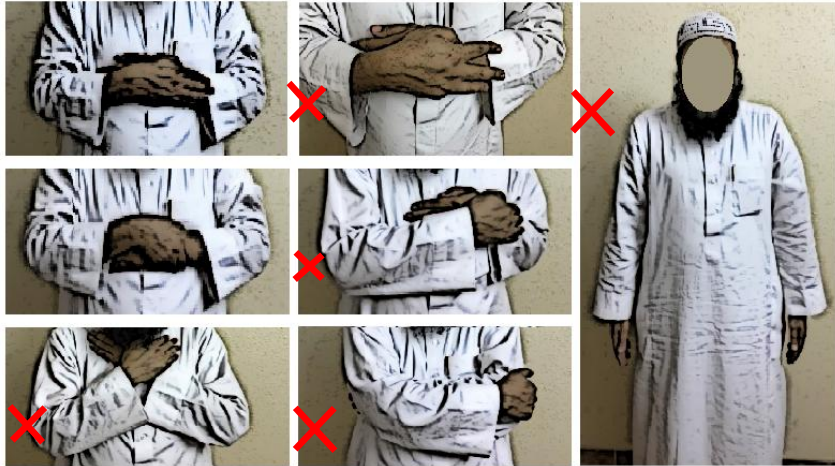
-İki ayağı arasındaki mesafe omuzları arasındaki mesafe kadar olmalıdır. Mesafeyi arttırmamalı veya azaltmamalıdır. Ayrıca ayakları kibleye doğru düz kılmak gerekir.

-Namazın şartlarını yerine getiren kimse. Ellerini kaldırıp omuz veya kulak mesafesine getirip ellerin iç kısmını kibleye döndürmüş bir şekilde “**Allahu ekber**” der.

-Sonra sağ elinin içini sol elinin dış kısmı üzerine koyar veya sol elinin bileğini kavrayıp tutar.

-Gözler secde yerine odaklanıp başka taraflara yönelmemelidir.

-Sonra müstehab olduğundan dolayı istiftâh duasını sadece ilk rekatta iken okur ve en güzel olan yol ise bu duaları farklı namazlarda ayrı ayrı okumalıdır. Zira istiftâh duaları birden çoktur.

-Sonra varid olduğu şekliyle Allah’a sığınır örneğin şöyle der: “Eûzu billahi mineşşeytâni-r racîm” (Kovulmuş şeytandan Allah’a sığınırım)

- Sonra “Bismillahirrahmanirrahîm” der

-Sonra tertipli bir şekilde harekelerine, kelimelerine, harflerine ve ayetlerine dikkat ederek tam bir şekilde Fâtiha suresini okur.

-Sonra istiâze olmadan kurandan bir şeyler okur. Sureleri okumak müstehaptır. Ve sadece surelerin başında besmele okur.

-Sonra elini başlangıçtaki iftitâh tekbiri gibi kaldırır ve “Allahu ekber” deyip rükuya gider.

-Rüku halinde ellerini dizlerine dirseklerini eğmeden koyar. Sırtını ve başını eşit tutar.

-Vacip olduğundan dolayı “Sübhane Rabbiye-l Azîm” der. Bir kere söylemek vacip olup birden daha çok söylemek müstehaptır.

-Daha sonra rükudan ayağa kalkıp doğrulmaya doğru **“Semi’allahu limen hamideh”** der. Bunu yaparken de ellerini kulak veya omuz hizasına getirir.

-Doğrulduktan ve ayağa kalktıktan sonra “Rabbenâ ve lekel hamd” der. Ayrıca varid olan dualar ile ziyadede bulunmak müstehabdır.

-Sonra ellerini kaldırmadan yedi uzvun üzerine secde eder. Bunlar: Alın-burun, iki elin içi, dizler ve ayak parmaklarının içi.

-Koltuk altlarını açık bıraktıracak şekilde ellerini uzak tutar ve karın bölgesi ile bacaklar arasını uzak tutar. Ayrıca baldır ile kalça arasında da uzaklık sağlayacak bir açı kılar. Dirsekler ise yerden uzak tutulmalıdır.

-Secde halinde iken vacip olduğundan dolayı bir kere “**Sübhâne Rabbiye-l A’lâ**” der. Dilerse varid olan duaları okur. Ve Allah’a dua eder. Ancak vârid olan dualar ile Allah’a dua etmesi daha hayırlıdır.

-Sonra tekbir getirip yatırdığı sol ayağının üzerine oturur ve sağ ayağını dik tutar. Sağ ayağının parmaklarının iç tarafları yere denk getirilir ve dış tarak kısmı ise kibleye yönelik tutulur. Ellerin iç kısmı dizin üst tarafındaki bacağa konulur. Namazdaki tüm oturuşlar böyledir. Ancak üç ve dört rekatlı namazlarda son oturuşta şöyle yapar: sol ayağını ileri atıp sağ bacağının altına koyar.

-Sonra tekbîr getirip ilk secdeye gittiği gibi secdeye gider.

-Sonra tekbîr getirip ikinci rekata kalkar ve ilk rekatta yaptığı gibi yapar.
Ancak iftitah tekbîri ve istiftah duasını yapmaz.

-Sonra ikinci secdeyi bitirince teşehhüd için oturur.

-Sonra işaret parmağını kaldırır ve baş ve orta parmağı ile yuvarlak yapar.

-Eğer namaz iki rekatlı bir namaz ise, vacip olduğundan salat-ı İbrahîmîyeyi okur. Ardından dört şeyden Allah’a sığınır: “Allah’ım cehennem azabından ve kabir azabından sana sığınırım. Deccal fitnesinden ölüm ve hayatın fitnesinden sana sığınırım” sonra hoşuna giden dualar ile dua eder. Ancak varid olan dualar ile Allah’a dua etmesi daha hayırlıdır. Ve şu duayı ihmal etmez: “Allah’ım seni anmak, sana şükretmek ve sana güzel ibâdet etmek hususunda bana yardım et”

-Sonra iki tarafa başı ile (omuzu ile değil) iki kere selam verir. Bu sırada başını yukarı aşağı hareket ettirmez ve eli işarette bulunmaz.

-Eğer namaz üç veya dört rekatlı ise ilk teşehhüdü okuduktan sonra kıyâma kalkar. Ancak salât-ı İbrâhîmiyyeyi okuyup kalkması müstehab olduğundan tahiyattan sonra onu da okuyup kıyama kalkması daha hayırlı olur.

-Tekbîr getirip üçüncü rekatı kılar ve eğer namaz üç rekatlı ise son teşehhüde oturur. Ancak namaz dört rekatlı ise dördüncü rekatı kıldıktan sonra son teşehhüde oturur.

-Tahiyatı ve sonrasında salât-ı İbrâhîmiyye'yi okuduktan sonra şu dört şeyden Allah'a sığınır: Cehennem azabından, kabir azabından, hayat ve ölümün fitnesinden ve Deccal'in fitnesinden Allah'a sığınır. Daha sonra dilediği duaları yapar. Bu konuda Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet olunan duâların seçilmesi yerinde olur. Bu dualardan bazıları şunlardır: "Allahım! Seni zikretmek, sana şükretmek ve sana güzelce ibâdet etmek hususunda bana yardım et.

-Şayet farz namazı kılıyorsa bu namazın ardından namazdan sonra yapılan zikirleri yapması kendisi için müstehabdır.

-Namazdan sonra şöyle der: **“Esteğfirullah, Esteğfirullah, Esteğfirullah, Allahumme ente-s Selâmu ve minke-s selâm, Tebarekte yâ ze-l celâli ve-l İkrâm.”** (Allah'tan af dilerim, Allah'tan af dilerim, Allah'tan af dilerim. Allah'ım sensin Selâm/ tüm ayıplardan münezze olan ve sendendir selâm/selamette kılma nimeti. Ey celal ve ikram sahibi sen pek mübareksin)

-Sonra 33 kere “sübhânallah”, 33 kere “elhamdulillah”, 33 kere “Allah'u Ekber” ve yüzüncüyü tamamlamak üzere “Lâ ilâhe illallahu vahdehu la şerîke leh. Lehu-l mulku ve lehu-l hamdu ve huve 'ala kulli şey'in kadîr” der.

-Sonra âyete-l kursîyi okur. Ardından İhlâs, Felak ve nas surelerini okur.

ÖNEMLİ BAZI TENBİHLER

-Daha önce de okuduğunuz üzere namazın şartlarından biri olan setr-i avretin yerine getirilmesi gereklidir. Bundan dolayı namaz kılan bir kimsenin namaz esnasında avretinin açılmasından dolayısıyla namazının batıl olmasından sakınması gerekir.

-Namazda imam ile namaz kılmak isteyen me'mûm kimsenin imamın sağ tarafında olması meşrudur. Bu durumda ne önde ne de arkada bilakis imam ile aynı hizada durur. Daha çok kimse olursa onlar da aynı hizada olmak zorundadır.

KISACA NAMAZ TABLOSU

İsmi	hükmü	vakti	sayısı	şekli
Cuma namazı	farz	Öğle vakti	İki rekat	Cuma namazı kıraat olarak açıktan ve en az üç adam ile cemaat olarak kılınır.
Kusuf (güneş tutulması namazı)	Farz-ı kifaye	Güneş tutulduğu anda	İki rekat	Kusuf namazı kıraat olarak açıktan kılınıp her rekatinde iki rüku bulunur.
Vitir namazı	Müekked sünnettir	Yatsı namazından sonra fecrin doğuşuna kadar	1 ile 11 arası	-Bir rekat olarak kılmak mümkündür. - üç rekat kılmak isteyen ise son teşehhüde oturur; ikinci teşehhüde ise oturmaz. Yada iki rekat kılıp selam verir ve son olarak bir rekat kılar. -sadece son teşehhüde oturmak şartıyla beş rekat kılabilir. - sadece son teşehhüde oturmak şartıyla yedi rekat kılabilir. -sekizinci rekatta oturup teşehhüd yapıp ardından selam vermeden hemen kalkıp bir rekat daha kılıp dokuz rekat kılabilir. -ikişer rekat kılıp son olarak bir rekat kılabilir.

Sabah namazının sünneti	Müekked sünnet	Sabah namazından önce	İki rekat	Normal iki rekat kılar. Ancak Kafirun ve sonra İhlas suresini okumak sünnettir.
Öğle namazının sünneti	sünnettir	Farzdan önce dört ve farzdan sonra iki	Dört sonra iki	İkişer rekatli olarak kılınır.
Akşam namazının sünneti	sünnettir	Akşam namazından sonra	İki rekat	Normal iki rekat kılar. Ancak Kafirun ve sonra İhlas suresini okumak sünnettir.
Yatsı namazının sünneti	sünnet	Yatsı namazından sonra	İki rekat	
Teravih namazı	sünnettir	Yatsı namazından sonra	İki ile on arası	
Camiye girince kılınan tahiyetu-l mescîd namazı	vacip	Camiye girince oturmadan önce kılınır	İki rekat	
Duha namazı	sünnettir	Güneşin doğduktan belli bir süre sonra yükselmeye başlamasından güneşin en tepede zevalinden önceki vakte kadar.	İki ile on rekat arası	
İstihâre namazı	sünnet	Herhangi bir vakitte	İki rekat	Selam vermeden önce istihâre duası ile dua eder

Yağmur duası	Hacet halinde sünnettir	Güneşin bir mızrak boyu yükselmesi ile başlar	İki rekat	Yedi tekbir getirir en başta ve ikinci rekatta intikal tekbiri dışında beş tekbir getirir .
Bayram namazları	sünnet	Güneşin bir mızrak boyu yükselmesi ile başlar	İki rekat ve iki hutbe	Yedi tekbir getirir en başta ve ikinci rekatta intikal tekbiri dışında beş tekbir getirir.

Nafile namazı kılınması yasak olan vakitler:

- Sabah namazı vaktinden güneşin bir mızrak boyu yükselmesine kadar olan vakit dilimi.
- İkinci namazından akşam namazına kadar olan vakit dilimi
- Güneşin en tepe noktasından öğle vakti girene kadarki vakit dilimi.

Namaz ile ilgili sorular

1. Namazın kaç tane şartı vardır?
 - a) Dokuz
 - b) On bir
 - c) Sekiz
2. Namazın şartlarından olan Müslümanlık şartı yanlış bir şarttır çünkü müslümandan başkası namaz kılmaz
 - a) Doğru b) Yanlış
3. Temyiz çağı bülüğ ile aynı manadadır. temyiz bülüğa ermek demektir
 - a) Doğru b) Yanlış
4. Hadesten taharet bedeni mekan ve elbiseyi kapsar
 - a) Doğru b) Yanlış
5. Domuzdaki necaset
 - a) Büyük necasettir
 - b) Orta derece necasettir
6. Guslü gerektirdiği için meni necisdir
 - a) Doğru b) Yanlış
7. Temizlik babında su serpiştirmek ile yıkamak arasında bir fark yoktur
 - a) Doğru b) Yanlış
8. Tüm leşler necisdir
 - a) Doğru b) Yanlış
9. Köpeğin necasetini temizleme hususunda toprak dışında günümüzün temizlik malzemeleri yeterlidir
 - a) Doğru b) Yanlış
10. Kendisinden kaçınmamız mümkün olmayan sürekli olarak yanımıza girip çıkan kedi gibi hayvanlar bazı insanlar için Tahir bazıları için de necis olabilir.
 - a) Doğru b) Yanlış
11. Kesilmiş hayvanın damarlarında arta kalan kanlar necistir
 - a) Doğru b) Yanlış
12. Namazın kaç rüknu vardır?
 - a)Ondört
 - b)Dokuz
 - c) Sekiz
13. İhram /başlangıç tekbiri elleri kaldırmak demektir
 - a) Doğru b) Yanlış
14. Namazın rükunlarından birini sehv ederek terk eden kimsenin sehv secdesi yapması yeterlidir
 - a) Doğru b) Yanlış
15. Namazın vacipleri kaç tanedir
 - a)Sekiz
 - b)Ondört
 - c)Dokuz

MES'ELE	HÜKÜM
Dine söven kimsenin namazı	
Sarhoş kimsenin namazı	
Aklı gitmiş yaşlı kimsenin namazı	
Küçük çocuğun namazı	

Unutarak abdestsiz namaz kılan kimsenin namazı	
Unutarak, necis bulaşmış elbise ile namaz kılan kimsenin namazı	
İnek idrarı	
Karga pisliği	
Dizlerinin üstü örtülmemiş halde namaz kılmak	
Unutarak, vakit girmeden namaz kılmak	
Uçakta namaz kılmak	
Farz namazı için niyet getirmek	
Oturarak namaz kılmak	
Fatihayı okumayı unuttu	
İmam rükuda iken namaza yetişen	
Namazı hızlı kılmak	
Adeten çokça şekke düşen kimsenin herhangi bir namazdan sonra şekke düşmesi	
Unutarak fazladan bir rekat kılmak	
Başlangıç tekbirini unutanın namazı	
İlk teşehhüdü unutanın namazı	
Son teşehhüdü unutanın namazı	
Üç yada dört rekat kıldığı hususunda şüpheye düşmek	
Namazdan sonra namazı hususunda şüpheye düşen kimsenin namazı	
Namaz esnasında şüpheye düşmek	
Sehiv esnasında hata yapmak	
Unutarak namazda konuşmak	
Namazı avretinden bir taraf açık halde kılan ancak namazdan sonra haberi olan kimsenin namazı	
Namaza çıkmadan önce evde taharetlenmek	
Camide alışveriş	
Caminin içinde döviz bozdurmak	
Son teşehhüdde iken imama yetişmek	
Namazda sütre edinmek	

Namaz içinde hafif sağa sola meyletmek	
Namaz içinde aşırıca sağa sola meyletmek	
Namazı gagalayan kuş misali erken kılmak	
Teşehüdde salat-ı İbrahimiyye okumak	
Namazda konuşmak	
Namazda hareket etmek	
Fatihayı unutmak	
Cuma namazının hükmü	
Vitir namazının hükmü	
Tahiyyatu-l mescid namazı	

1- Şart, rükun, vacip ve sünnet arasındaki farkları zikret :

ŞART	RÜKUN	VACİP	SÜNNET

ABDESTİN ŞARTLARI

Abdestin on tane şartı vardır.

- Müslüman olmak, -Akli yerinde olmak,
- Temyiz/iyiyi kötüden ayırt edebilme yaşına gelmek, -Niyet etmek
- Abdest alıp taharet gerçekleşinceye kadar onu yarıda kesmemek üzere niyet edip devam etmek.
- Abdesti gerektiren şeyin kesilip ortadan kalkması
- Abdest öncesi istincâ ve isticmar yapmak (büyük ve küçük abdestlerden sonra temizlenmek ve temizlenme sırasında taş ve benzeri şeyler kullanmak),
- Abdest için kullanılan suyun temiz ve temizleyici olması, mübah olması,
- Suyun tene nüfûz etmesine engel olan şeylerin izale edilip kaldırılması,
- Hades/abdesti bozan bir durumun sürekli olarak devam etmesi halinde namaz vaktinin girmiş olması.

BAZI ŞARTLARIN AÇIKLAMASI:

- Taharet tahakkuk edinceye kadar onu yarıda kesmemek üzere niyet edip devam etmek sözünün anlamı niyetin baştan sona devamlılığıdır.
- Abdesti gerektiren şeyin kesilip ortadan kalkması sözünün anlamı örneğin o kimsenin deve eti abdest bozduğu için o eti yerken veya idrarını yaparken abdest almaması. Dolayısıyla bir kimsenin abdest almadan önce böyle şeylere son vermesi gerekir.
- Abdest öncesi istincâ ve isticmar yapmak ise yellenmek, uykudan uyanmak veya deve eti yemek ile alakalı bir durum değildir. Büyük ve küçük abdesti bozanlar içindir.

- Abdest için kullanılan suyun temiz ve temizleyici olması, mübah olması sözünün anlamı: Yani o suyun necis veya çalınmış olmamasıdır.
- Suyun tene nüfûz etmesine engel olan şeylerin izale edilip kaldırılması sözünün anlamı: Yani suyun vücuda ulaşmasını engelleyen hamur veya oje gibi şeylerin giderilmesidir. Zira bunlar suyun o uzva ulaşmasını engeller.

FITRÎ (YARATILIŞTAN KAYNAKLANAN) BAZI UYULMASI GEREKEN ÂDÂPLAR

- SÜNNET OLMAK: Bu erkekler hususunda vaciptir. Kadınlar için ise eğer bir hacet var ise sevap alır ancak yapmaz ise bir günah yoktur.
- BIYIKLARI KISALTMAK,
- TIRNAKLARI KESMEK, KOLTUK ALTI TÜYLERİNİ YOLMAK, AVRET YERİNİ TIRAŞ ETMEK VE TÜM BUNLARI KIRK GÜNDEN FAZLA GECİKTİRMEMEK. Müslümanın kırk günü aşması doğru olmaz
- SAKALI SALIVERMEK: Sakalı salıvermek vaciptir. Onu tıraş etmek büyük günahlardandır.
- MİSVAK VE BENZERİ ŞEYLER KULLANMAK: Bu ise arak isimli bilinen misvakları kullanmak veya diş fırçaları kullanmak ile olur. Misvak kullanmak sünnettir. Tüm vakitlerde kullanılması tavsiye edilip abdest ve namaz anında veya eve girince, Kur'an okuyunca, gece namazına kalkınca veya ağız kokusu kötüleşince kullanılır.

ON ÜÇÜNCÜ DERS

ABDESTİN FARZLARI:

Abdestin altı tane farzı vardır:

- Yüzü yıkamak, mazmaza (ağza su alıp çalkalamak) ve istinşak (buruna su çekip sümkürmek) yüzden sayılır, bundan dolayı farzdır.
- Dirseklere kadar (parmak uçlarından itibaren) elleri yıkamak.
- Kulaklarla birlikte başa mesh etmek,
- Aşık kemiklerine kadar ayakları yıkamak,
- Bütün bunları sırasıyla yapmak
- Bunları ara vermeden peş peşe yapmak.

Yüzü, elleri ve ayakları üçer defa yıkamak ayrıca mazmaza ve istinşakı üçer defa yapmak müstehabdır. Ancak birer kere yapılması farz olup abdestin sıhhati için yeterlidir. Ancak sahih hadislerin de delalet ettiği gibi başa mesh etmek için üç kere yapmaya gerek yoktur bilakis bunda sünnet bir kere yapmaktır.

(MUVÂLAT) ABDEST AZALARINI ARA VERMEDEN PEŞ PEŞE YIKAMAK KONUSUNDAKİ VAKİT SINIRI

Bu, abdest azalarını yıkarken biri kurumadan diğerine geçip yıkamak ile olur.

ON DÖRDÜNCÜ DERS

ABDESTİ BOZAN HALLER:

Abdesti bozan altı tane durum vardır:

Önden ve arkadan çıkan şeyler.

Çok miktarda vücuttan çıkan necaset.

Uyuyarak ya da başka bir şekilde aklın gitmesi,

Ön ya da arka avret yerlerine arada bir şey olmaksızın doğrudan dokunup ellemek

Deve eti yemek

İslâm dîninden riddet etmek/çıkmaq

ÖNEMLİ UYARI:

Cenâze yıkamak sahih olan görüşe göre abdesti bozmaz. İlim ehlinde çoğunun görüşü böyledir. Bunun abdesti bozduğuna dair bir delil yoktur.

Şâyet cenazeyi yıkayan kişinin eli arada bir şey olmadan doğrudan cenazenin fercine değecek olursa işte o zaman abdest alması kendisine farz olur. Cenâzeyi yıkayan kimsenin cenazenin fercine çıplak elle değil de arada bir şeyle dokunması gerekir. Kadına dokunmak da mutlak olarak abdesti bozmaz. Âlimlerin iki görüşünden en doğru olanına göre şehvetle veya şehvetsiz dokunmak aynıdır, abdesti bozmaz. Çünkü Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bazı hanımlarını öperek namaza çıkmış, abdest almadan bu şekilde namaz kılmıştır. Âyette geçen: **“Yahut kadınlara dokunmuşsanız...”** Âlimlerin vardığı iki görüşten en doğru olanına göre bununla cima kast edilmektedir. Bu görüş İbn-i Abbas -radiyallahu anh-'ın ve birçok âlimin görüşüdür.

ABDESTİ BOZAN BAZI HALLER HAKKINDA AÇIKLAMA

- Genel olarak önden ve arkadan çıkan şeyler: Bunlar idrar, dışkı, meni, mezi, vedi, yellenmek, böbrek taşı, kan, kurtçuk, hayız ve nifas kanlarıdır.
 - Çok miktarda vücuttan çıkan necaset: Doğru olan görüşe göre idrar ve dışkı dışında vücudun farklı yerlerinden çıkan şeyler abdesti bozmaz. Kan buna örnektir.
 - Uyuyarak yada başka bir şekilde aklın gitmesi: aslında uyku tek başına abdesti bozan bir hal değildir; ancak yellenmiş olma ihtimalinden dolayı abdest almak gerekir. Bunun yanı sıra eğer yellenmediğinden emin olan kimse var ise bu durumda abdesti bozulmuş sayılmaz.
 - Ön ya da arka avret yerlerine arada bir şey olmaksızın doğrudan dokunup ellemek:
- Seyhülislam ibni Teymiyye -rahimehullah- bu durumun abdesti bozmadığını ancak avret yerine dokunan kimsenin abdest almasının daha evla olduğunu söyler.

ABDESTİN NASIL ALINDIĞINA DAİR GÖRSEL ÖZET

- Abdest almak isteyen kimsenin “**Bismillah**” demesi meşrudur.
- Sonra iki elini bileklere kadar su dökerek yıkar.
- Sonra sağ eline su avuçlayıp ağzında çalkalayarak mazmaza yapar. Sonra burnu ile istinşak yapmak için suyu burnunun içine ulaştırıp sol elinin iki parmağı yardımıyla suyu burnundan püskürtür. Bunu üç kere yapar.
- Sonra yüzünü üç kere yıkar. Yüz ise dikey olarak bakarsak saçların bittiği yerden aşağıya sakalın başladığı yere kadar yada çenenin altına kadarki yerdir. Yatay olarak ise iki kulağın arasındır.
- Sonra iki elini dirseklere kadar yıkar. Bunu yaparken önce sağ sonra sol elini yıkar.
- Sonra başını mesh eder. Başının ön kısmından arka tarafında bulunan kafa kemiğine kadar mesh eder. Ardından geri döndürür.
- Sonra iki işaret parmağı ile kulağın iç taraflarını mesh eder.
- Sonra iki ayağını her ayakta bulunan iki taraftaki kemik çıkıntılarıyla beraber yıkar.

- Abdesti bitirdikten sonra şöyle demesi müstehabdır: “Eşhedu en lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh. Ve eşhedu enne Muhammeden abduhu ve rasûluhu.” (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ)

Ve imam Tirmizî'nin rivayetinde şu lafız ziyadesi vardır: (اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ وَاجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ)

“Allah'ım beni çokça tevbe edenlerden ve temizlenenlerden kıl”

MEŞRÛ OLAN MİKTARDAN FAZLA ABDEST ALMAK

Abdestin üst sınırından fazlasına kaçmak caiz değildir. Örneğin üçer defadan fazla uzuvları yıkamak, dirsekleri aşırıp kol pazularına kadar ilerlemek, ayak aşırıp kemiklerinin üstüne çıkmak veya boyna meshetmek bu aşırılıklara örnektir.

BAZI GEREKLİ BİLGİLER VE İSLAMIN DİĞER RÜKUNLARI

EVVELEN: TAHARET

TEYEMMÜM:

Abdest uzuvları için veya bazısı için su bulunmadığı, korku veya zarardan korkma durumundan dolayı su ile temizliğin mümkün olmadığı durumlarda suyun yerine geçer. Bu durumda toprak su yerine geçer.

TEYEMMÜM NASIL ALINIR?

Teyemmüm için niyet alınır. Sonra “Bismillah” der. Sonra toprağa bir kere elleri ile vurur. Sonra ellerinin içi ile yüzünü ve ellerinin dışını mesheder.

Toprağa vuran kimsenin parmaklarının arasını açması veya parmaklarının arasını parmağı ile ovalaması meşru değildir..

Vacip olan gusül nasıl alınır?

Öncelikli olarak gusül için ve cenabetliğin giderilmesi için niyet edilir. Ardından besmele getirilip suyu tüm bedene ulaştırır. Hafif ve gür her kılın altına suyu ulaştırmak gereklidir. Ağıza ve burna su verip mazma ve istinşak yapılması şarttır.

Guslün sünnetleri

Ön ve arka avret mahalleri yıkanır. Sonra eller yıkanıp namaz için alınan normal abdestten alınır. Sonra saç kısmına bolca su dökülüp vücudun sağ tarafından başlarak yıkanır sonra sol taraf yıkanıp en son ayaklar yıkanır.

GUSLÜ GEREKTİREN HALLER

- 1- CENABET: Bu ise cima veya başka şekilde meninin şehvetle çıkması iledir. Erkek ve kadın üreme yerlerinin boşalma olmadan sadece birleşmesi ile de cenabetlik hâsıl olur.
- 2- Hayız ve nifas kanlarının çıkması
- 3- Şehit olan hariç ölünün de yıkanması gerekir.
- 4- Kâfirin Müslüman olması durumunda gusül alması gerekir.

MESH ETMENİN ŞARTLARI

Ayağının üzerine giydiği şeyleri taharet üzerine yani abdestte ayağını yıkamış bir şekilde giymesi

Ayakkabı veya çorapların temiz olması

Ayağın çoğunu örtüyor olması

Meshin normal abdest için olması cenabet veya guslü gerektirecek şeylerin varlığı sırasında olmaması.

Meshin şer'an ta'yin edilen süre içinde olması; bu süre yolcu olmayan kimse için 24 saattir. Yolcu kimse için ise üç gün üç gece yani 72 saattir. Not: mesh süresi meshin giyildiği andan itibaren değil abdest bozulup abdest için mesh edildiği ilk andan itibaren başlar.

MESHİN NASIL YAPILDIĞI

Ayak parmaklarından üst taraftaki ayak başlangıcına kadar ellerini ıslatıp mesheder (ellerini üzerine dokunarak gezdirir). Sözün özü ayağın sadece üst tarafı mesh edilir. İki el iki ayağı mesh eder. Sağ el sağ ayağı sol el ise sol ayağı mesh eder. Bunları kulakları mesh ettiği gibi aynı anda yapmalıdır. Zira sünnette zahir olan öğretisi bu şekildedir.

MESH ETMEK İLE İLGİLİ NOTLAR

- 1- Meshin müddeti bitince veya mesh çıkarılınca taharet hali devam eder yani abdest bozulmuş olmaz
- 2- Yırtık mesh üzerine mesh etmek veya ince çorap üzerine mesh etmek caizdir.

HÂCET GİDERMENİN BAZI ADABLARI

Şunlar müstehabdır:

-Helaya girince sol ayağını öne atıp şöyle der: “ Bismillah, Allahumme innî euzu bike mine-l hubsi ve-l habais” (Allah’ın adıyla, Allahım sana sığınırım erkek ve dişi şeytanlardan)«إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ»
-Çıkınca sağ ayağıyla çıkar ve «غُفْرَانِكَ». “Gufrâneke”(mağfiretini umarım) der.
Bir duvar veya örtücü şeyin ardında durur. Ancak açık alanda olan kimsenin diğer insanlardan yeteri kadar uzak olması gerekir.

- Şunlar doğru değildir:
- -Hacetini yollarda, insanların dinlendiği yerlerde veya faydalı ağaçların altında yapmaz insanlara eza verecek yerlere ve durgun sulara da hacetini yapmaz.
- -Hacetini yaparken kibleye yönelmez ve sırtını dönmez.
- -Sağ eliyle avret yerine dokunmaz
- -Yüce Allah’ı diliyle anmaz/zikretmez

Hacetini bitiren, su veya isticmâr ile temizlik yapar.

İsticmârın(katı bir şeyler ile temizlenmenin) şartları

- -Üç veya daha fazla sayıda bir şeyle temizlenmek. Aynı şeyle üç veya daha fazla temizlenmekten kaçınılmalıdır.
- -Temizleyici olması. Bu ise kuru olması ile olur.
- -Temizlik sırasında pis ve necis şeylerin kullanılmasından uzak durulması gerekir. Muhterem şeyler ile temizlik yapılmaz. Yiyecek buna örnektir. Kemik ve tezek ile temizlik yapılmaz.
- -İdrarın sıçramasından veya elbiseye bulaşmasından emin olan kimsenin ayakta idrar yapması caizdir. Ayakta idrar yapan kimsenin avretinin başkasına görünmesinden uzak durması gerekir. **Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bir mahallenin çöp birikintisi yanında ayakta idrarını yapmıştır.**

Abdest ile alakalı sorular

1. Abdestin kaç şartı vardır ? a) 9 b) 10 c) 8
2. Abdestin farzları :
a) dört uzuvdur b) dört uzuv ile beraber sıralama ve muvalat da gereklidir
3. Abdesti bozan şeylerin sayısı ? a)6 c)5 c)8
4. Abdesti bozan şeyleri işaretle :
a) deve eti yemek b) ceylan eti yemek c) karından çıkan sesler yellenmek
d) uyku basması e) ölü yıkamak. f) kadına dokunmak
5. Teyemmüm nasıl alınır ?
.....
6. Gusül nasıl alınır ? :
.....
7. Aşağıdaki meselelerin hükmünü açıklayın :

MES'ELE	HÜKÜM
Dille niyet getirmek	
Abdesti ile bir namaz kılmak için niyet getirip birden fazla namaz kılmak	
Kuran okumak için abdest alıp ardından namaz kılmak	
Abdest esnasında niyet bozmak	

Abdestten sonra niyet bozmak	
Abdest esnasında kolunda hamur kalıntısı olması	
Çalıntı su ile abdest almak	
Deve eti yerken aynı anda abdest almak	
Kulak meshine yeni su almak için elini ıslatmak	
Başı üç kere mesh etmek	
Birer yıkama ile abdest almak	
Üçer kere yıkayarak abdest almak	
Avuçları yıkamak	
Sakallara parmak ile ıslaklık vermek	
Abdestte uzuvları su ile ovalamak	
Yıkamak gereken yere mesh etmek	
Başı yıkamak	
Elleri abdest kovaşına koymak	
Sağ ile başlayarak abdest almak	
Üçer kere yıkamaktan daha çok sayıda yıkamak	
Baldırları yıkamak	
Yüzdükten sonra namaz kılmak	
Yıkandıktan sonra abdest almadan namaz kılmak	

ZEKÂT (İKİ KISIMDIR)

BEDENİN ZEKATI OLAN FITİR

ZEKATI:

Bu büyük, küçük, erkek, kadın, köle veya hür tüm Müslümanlara vaciptir.

MALIN ZEKATI:

Bu, islamın rükunlarından üçüncüsüdür. Hür olan ve malı nisaba ulaşan her müslümana zekat vermesi farzdır. Üzerinden bir hicri sene geçene dek o malda zekat yoktur. Ancak yerden çıkan mahsüller için üzerinden bir sene geçmesi şartı yoktur. Herhangi bir ticaret malına tâbi olan kâr da asla bağlı olduğundan zekâtı gerektirir. Bu ise dört kısma ayrılır:

ALTIN, GÜMÜŞ VE ONUN YERİNE GEÇEN NAKİT MALLAR:

Altının nisabı 20 miskâl/85 gramdır.
Gümüşün nisabı ise 200 dirhem/595 gramdır.

OTLAYAN BÜYÜK VE KÜÇÜK BAŞ HAYVANLARIN ZEKATI

(Deve, inek ve koyun-keçi). Bu hayvanlar yılın tamamını veya çoğunu yem verilmeden otlayarak geçiren hayvanlar sınıfındandır.

YERDEN ÇIKAN MAHSÜLLER:

Meyve ve tahıl ürünleri.

TİCARİ MALLAR:

Bunlar alışveriş için bulundurulmuş mallardır.

ZEKÂT EHLİ:

FAKİRLER: Onlar bir şey bulamayan ya da yeteri kadar maddi gücü olmayan ihtiyaç sahipleridir.

MİSKİNLER: Onlar kendilerine yetecek olan miktarın çoğunu veya yarısını bulamayan kimselerdir. Misal verecek olursak yıllık 12.000 lira ihtiyaç var ise fakir yarısından az veya hiç bulamayan kimsedir. Ancak miskin altı ay veya daha fazlasına gücü yetip tamamına gücü yetmeyen kimsedir. Bu durumda fakir ve miskine bir yıl yetecek kadarını veririz.

ZEKÂT İLE GÖREVLİ MEMURLAR: Onlar zekatı toplayan, muhafaza eden ve dağıtan görevli kimselerdir. Onları devlet başkanı görevlendirir. Onlar için fakir olma şartı yoktur. Hakları onlar zengin dahi olsalar verilir.

KALPLERİ İSİNDİRILMAK ÜZERE OLANLAR: Bunlar Müslüman olmaları için davet edilen, şerleri bertaraf olsun diye uğraşılan kimseler ve imanı daha kuvvetli olsun diye çalışılan kimselerdir.

HÜRRİYETİ İSTENEN KİMSELER: - Kölelikten kurtulmak için efendisi ile anlaşma yapan kimse

-Müslüman kölenin hürriyeti

-Müslüman esir

Ancak Müslüman efendinin kendi kölesini azad edip bunu zekattan sayması caiz değildir.

BORÇLULAR:

-Başkalarının arasını ıslah etmek için borçlanmış kimse

-Kendisi için borçlanan

Zekat niyeti ile kişinin bir fakire borç verdiği parasını affetmesi caiz değildir.

ALLAH YOLUNDA OLANLARA VERİLEN ZEKÂT: Allah yolunda cihat ve bu uğurda mücahidin ihtiyacı olan silah ve bunun dışındaki ihtiyaçların karşılanmasını kapsar.

YOLDA KALMIŞLAR: Yolda kalmış ve yol nafakası olmayan kimselerdir. Bu durumda onu kendi vatanına ulaştıracak miktarda yardım yapılır.

Bunlar arasında sadece bir sınıfa zekât çıkarmak caizdir. Zengin ve çalışan güçlü kimselere zekat vermek helal değildir. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in soyundan olanların ve onun ailesi sayılan haşimoğulları ve mevâlisinin zekat alması helal değildir. Kendisine bakmak ile yükümlü olduğu kimseye de zekat veremez bir kimse. Ancak zekât harici sadaka olarak yardım etmek isteyen için bir engel yoktur. Zekât verilirken genel veya özel olarak en faydalı nasıl ise o şekilde zekât vermeye çalışmak gerekir.

BAZI TERİMLERİN TANIMI

-Bint-i mehâd bir yaşını doldurmuş devedir. Annesi hamile olduğu için bu ismi almıştır.

-Bint-i lebun iki yaşını doldurmuş devedir. Annesi süt sahibi olduğu için bu ismi almıştır.

-Hikka üç yaşını doldurmuş devedir.

-Ceza'e dört yaşını doldurmuş devedir.

-Tebî' ve tebi'e bir yaşını doldurmuş inehtir.

-Musinne iki yaşını doldurmuş inehtir.

ZEKATIN MİKTARLARI

MALLAR	ÜZERİNDEN BİR YIL GEÇMESİ	NİSAB MİKTARI	ZEKAT MİKTARI
OTLAYAN HAYVANLAR DEVE İNEK KOYUN-KEÇİ	ŞARTTIR	GELECEK SAYFAYA GÖZ AT	GELECEK SAYFAYA GÖZ AT
YERDEN ÇIKAN MAHSULLER	ŞART DEĞİLDİR	300 Sa' (=600kg)	Gökyüzü ve pınarların suladığı ürünler için onda bir Sulama ile çıkan mahsüller yirmide bir Hem göğün hem de insanların suladığı mahsüller için 15te bir zekat verilir
NAKİTLER	ŞARTTIR	ALTIN İÇİN 85 GÜMÜŞ İÇİN 595 GRAM	Kırkta bir
TİCARET MALLARI	ŞARTTIR	TAKDİR EDİLİP FAKİRLERE NAKİT OLARAK VERİLİR	Kırkta bir

Otlayan hayvanların zekat nisapları ve miktarları

Otlayan hayvanların zekat nisapları ve miktarları								
İnek ve mandalar			Bir veya iki hörgüçlü develer			Koyun ve keçi		
zekatı	miktar		zekatı	miktar		zekatı	miktar	
	... dan	...’a		... dan	a’...		... dan	a’...
Tabî’ veya tabî’a	03	93	Bir koyun	5	9	Bir koyun	40	120
			İki koyun	10	41			
Musinne	40	59	Üç koyun	51	91	İki koyun	121	200
			Dört koyun	20	42			
İki tabîa	06	96	Bint-i mehâd	25	35	Üç koyun	201	300
			Bint Lebûn	36	45	Bundan sonra her 100 koyun için bir koyun		
Sonra her otuz tane inek için bir tebî’a ve her kırk için bir musinne gerekir			Hikka	46	60	Erkek keçi, hasta, ayıbı olan veya kötü mallar ile verilen zekat kabul edilmez.		
			Ceza’a	61	75			
			İki binti lebun	76	90	Zayıf hayvanlar, hamile develer, semiz ve çok değerli mallar zekat olarak verilmez.		
			İki hikka	91	120			
			Üç binti lebûn	121	129			
			Sonra her 40 kırk deve için bir binti lebun. Ve her elli için hikka. Vaks ise 9 ve altı içindir. Bu ise her iki farz arasında olur.					

Not : Sağdan sola doğru değerlendirmeniz rica olunur. Örneğin önce miktara daha sonra solundaki zekat miktarına bakınız

565 koyun		
4 deve		
17 deve		
449 deve		
30 inek		
49 inek		
77 inek		
99 inek		
20 000 000 riyal		
10 riyal		
45679 riyal		
255 Sâ' buğday		

11. Kalpleri islama ısındırılmak üzere zekat verilecek kimsenin müslüman olması umulmayan bir kimse olmasında sıkıntı yoktur (doğru - yanlış)
12. Köle azat eden kimse ondan zekat alabilir (doğru - yanlış)
13. Bir zengin fakirlerden birine borç verip bir kısmını zekattan saymak şartıyla affetti (doğru - yanlış)
14. Allah yolunda şeyler için zekat vermek cami yapmak örenğindeki gibi her hayrı kapsar (doğru - yanlış)
15. Paranın zekatı kırkta bir olarak verilir (doğru - yanlış)
16. Tahıl ürünleri ve meyvelerin zekatı olgunlaştığı an verilir (doğru - yanlış)
17. Hangisine zekat gerekir ? :
a) tavuk **b)** ticari ürünler **c)** saman verilen koyunlar **d)** dışarda otlayan deve
e) hurma çiftliği **f)** 25 dinâr altın
18. Nakit paranın zekat oranı kaçtır : **O** 2,5% **O** 5%
19. 80 gram altının zekatı kaç gramdır :
O 2g. **O** 4g. **O** zekat verilecek miktara ulaşmamıştır
20. Oturmak için bulundurulan evler için zekat vardır (doğru - yanlış)
21. Her yolculuğa çıkana zekattan verilir. Çünkü kendisi ibn-i sebil yani yolda kalmışlardandır (doğru - yanlış)

ORUÇ

Oruç lügatte tutmak anlamına gelir. Dindeki manası: Kişinin Allah'a ibadet kastıyla yemek, içmek ve diğer oruç bozan şeylerden kendini fecrin doğuşundan güneşin batışına kadar engellemesidir.

ORUCUN RÜKUNLARI

Orucu bozan hususlardan uzak durmak

Niyet

Nafile oruç:

Orucu bozan herhangi bir hususun içine düşmeyen kimse günün istediği saatinden oruca başlayabilir. Ancak niyete başladığı yerden ecir almaya başlar.

Farz orucun niyeti:

Farz orucu için gece fecirden önce niyet getirmek gerekir. Ramazan orucu için en baştan getirilen niyet yeterlidir. Her gün için ayrı niyete gerek yoktur. Niyetin mahalli kalptir. Dil ile söylemek bidattır.

ORUCUN ÇEŞİTLERİ

VACİP:

Ramazan orucu, kefaretlar ve adak oruçlarıdır.

NAFİLE:

Saydıklarımızın dışında kalan oruçlardır.

ORUCUN VACİP OLMASININ ŞARTLARI

- 1- Müslüman olmak
- 2- Akıllı olmak
- 3- Buluğa ermek. Ancak buluğa daha ermemiş çocuklara oruç hususunda teşvik edilmesi gerekir. Velisi ona orucu emreder.
- 4- Mukim olmak: yolcuya oruç tutmak vacip değildir. Ancak meşakkat yok ise tutması daha efdaldır. Çünkü Nebi sallallahu aleyhi ve sellem yolcu iken oruç tutmuştur. Ayrıca kişinin zimmetinden çıkması için tutabilenin tutması daha hayırlıdır. Ve sonrasına göre daha kolay ve hâlen mübarek bir ay içinde olduğu için daha hayırlıdır.
- 5- Sağlık
- 6- Hayız ve nifas halinde olmamak

Ooruçta hastalıkların hükmü

GEÇMESİ UMULMAYAN HASTALIKLAR:

Ayrıca bu duruma yaşlı olup oruç tutmaktan aciz kimseler de eklenir. Bunlara oruç tutmak gerekmez; ancak her tutmadığı gün için bir miskin doyururlar. İsterse tutmadığı gün sayısı kadarıyla miskin toplar ve onlara birer öğün yedirir. Yada isterse bu yemekleri farklı günlerde verir. Yaklaşık olarak 515 gram iyi buğday bir öğün için yeterli olup asıl ölçü çeyrek sa'dır. Beraberinde etli-yağlı yiyecekler olursa daha hayırlı olur.

İYİLEŞMESİ UMULAN ANCAK O ANDA MEŞAKKAT ÇEKEN KİMSELER:

Bunlara hayızlı ve nifaslı kadınlar eklenir. Hastalar ve yolcular da bu sınıftandır. Oruç tutmaya imkan bulunca oruçlarını tutarlar. İmkan bulmadan ölürlerse tutamadığı oruçlar kendilerinden düşer.

RAMAZAN AYINA GİRİLDİĞİ NASIL ANLAŞILIR?

Ramazan hilalinin görülmesi veya görülememiş ise şaban ayının otuz günü tamamlamış olması ile anlaşılır.

ORUCU BOZAN ŞEYLER

- 1- *Kasden Yemek İçmek. Ancak unutarak yiye içenin orucu bozulmaz.*
- 2- *Cimâ Etmek (Cinsel İlişkiye Girmek):*

Ramazan günü oruçlu iken cimâ eden kimsenin tevbe ve istiğfâr edip o günü kaza etmesi, bununla beraber keffâret cezâsını yerine getirmesi gerekir.

Keffâret;

a- Köle azâd etme ile,

b- Eğer bulamaz ise iki ay ara vermeden peşpeşe oruç tutma ile,

c- Buna da gücü yetmezse altmış fakiri doyurma ile olur.

- 3- *Kişinin Kendi İrâde ve Fiiliyle Menisini Getirmesi:*

Oruç tutan kimse kendi irâdesi ve bakmak, öpmek, dokunmak ve sevişmek gibi eylemleri ile menisini inzâl ederse orucu bozulur.

- 4- *Yeme İçme Hükmünde Olan İğne ve Serumlar Kullanmak. Gıda amaçlı olmayan iğneler orucu bozmaz.*

- 5- *Hacamat için kan çıkması. Ancak test için alınan az miktarda kan orucu bozmaz.*

- 6- *Bilerek Kusmak*

- 7- *Hayız ve Nifas Kanının Çıkması*

ORUCU BOZMAYAN MÜBAH OLAN ŞEYLER

Tükürük ve Balgam Yutmak, İhtiyaç var ise yemeğin tadına bakmak yıkanmak, Misvak kullanmak ve diş fırçalamak, Koku sürünmek ve Serinlemek

ORUCUN MUSTEHABLARI VE EDEBLERİ

- Sahûr Yemeği Yemek
- Sahûru Geciktirmek
- İftarda Acele Etmek
- İftarda Dua Etmek
- İftarı Rutab (Yaş Hurma) ile, Yoksa Hurma ile, O da Yoksa Su ile Açmak. Bir şey bulamaz ise iftar etmeye kalbiyle niyet eder.
- Sadakayı arttırmak
- Kur'ân Okumak
- Gece namazlarını arttırmak
- Kadir gecesi için azimli olmak
- Kendisine Söven veya Sataşana “Ben Oruçluyum” Diye Cevap Vermek
- Umre yapmak
- Son on gecede itikafa girmek ve o geceyi aramak

ORUÇLUYA MEKRÛH OLAN ŞEYLER

- Mazmaza ve istinşak (ağza ve burna su verme) hususunda mübalağa
- İhtiyaç olmaksızın yemeğin tadına bakmak.

ORUÇLUYA HARAM OLAN ŞEYLER

- Orucu bozmamasına rağmen balgam ve burun akıntısı yutmak
- Orucunun bozulması hakkında korkanın öpüşmesi
- Haram söz ve hareketlerde bulunma
- Aklı başında olmayan kimselerin hal ve hareketlerini yapmak
- İftar yapmadan ertesi günü oruca devam etmek

NAFİLE ORUÇLAR

-Şevval Ayında Altı Gün Oruç Tutmak. Ardı ardına yapmak daha evlâdır.

-Arefe Günü Oruç Tutmak

-Aşûre Günü Oruç Tutmak

-Pazartesi ve Perşembe Günleri Oruç Tutmak

-Her Aydan Üç Günü Oruç Tutmak

-Dâvûd aleyhisselâm Orucu (bir gün tutar bir gün tutmazdı)

-Muharrem Ayında Oruç Tutmak

-Zilhiccenin ilk dokuz gününde oruç tutmak

-Şaban Ayında Çokça Oruç Tutmak

MEKRUH ORUÇLAR

Bunlar tek başına Cuma, cumartesi veya Pazar günü oruç tutmaktır. Belli bir sebebe binaen olursa örneğin arefe gününe denk gelirse bir beis yoktur.

YASAK OLAN ORUÇLAR

-Recep ayını tek başına oruçla geçirmek -Bayram günü oruç tutmak

-Şek Günü Oruç Tutmak. Ancak var olagelen orucuna denk geldiyse bir beis yoktur.

-Teşrik Günleri (Kurban Bayramının 2., 3. ve 4. Günleri) Oruç Tutmak ancak hacda bulunup yanında kurbanlığı olmayan tutabilir.

-Dehr Orucu Tutmak (Senenin Tamamını Oruçla Geçirmek)

ORUCU KAZA ETMENİN BAZI HÜKÜMLERİ

- Oruçları kaza edenin bunu ardı ardına yapması müstehab olur
- Bayramdan hemen sonrası başlaması daha evlâdır
- Diğer ramazan gelene kadar ertelemek caiz değildir ancak eğer ertelerse bu durumda kaza etmesi gerekenden daha çok oruç tutması gerekmemek ile beraber günaha düşecektir.

FITIR ZEKÂTI

Ramazanın son gününün akşamına Müslüman olarak yetişen herkesin fitir zekatını vermesi gerekir. Büyük – küçük, erkek – kadın, köle veya hür herkesin vermesi gerekir. Bayram namazından önceki saatler veya öncesindeki gün verilmesi daha faziletlidir. Ailesinin ortalama yiyeceğinden bir sâ' vermesi gerekir. Karınlardaki cenîn için de verilmesi müstehab olur.

- Oruçlunun bu ibadet esnasındaki taksirlerini temizler
- Ayrıca fitir sadakası ile fakir ve miskinleri başkalarına muhtaçlıktan kurtarmak vardır. Tâ ki güzel bir bayram geçirebilsinler.

Fitir zekatı ne zaman verilir?

Caiz olan vakit:

Bayramdan bir veya iki gün önce

Müstehab olan

vakit: sabahın fecir vaktinden bayram namazına kadar olan vakit dilimi

Haram olan vakit:

Bayram namazından sonra vermek.

FİTİR ZEKATININ MİKTARI:

İnsanların yediği cinsten bir sâ' miktarında kuru gıdadan verilir. Bir sâ' yaklaşık olarak iki kilo kırk gram iyi buğdaya denk gelir.

BAYRAM NAMAZI

Bayram namazının vakti, güneşin doğup bir mızrak boyu yükselmesi (yani, kerahat vaktinin bitmesi) ile başlar, zevâle (yani öğle namazının vaktinin girmesine) kadar devam eder. Bir kimse yetişemez ise kaza etmez bayram namazını.

Sünnet olan, bayram namazlarının açık ve büyük alanlarda oluşturulacak namazgâhlarda kılınmasıdır. Bununla beraber mescidlerde kılınması da câizdir. Namazdan önce tek sayıda birkaç adet hurma yemek temizlenip kokulanmak sünnettendir. Giderken başka gelirken başka yoldan gelmek sünnettendir. Bayram için tebrikleşmekte bir beis yoktur. “Allah bizden ve sizden kabul buyursun” der. Bu günlerde tekbirler getirmek sünnettir. “**Allahu ekber! Allahu ekber! Lâ ilâhe illallah. Vallahu ekber, Allahu ekber ve lillahi-l hamd ” şeklinde tekbirler getirilebilir.**

Bayram namazı hutbeden önce iki rekat olarak kılınır. En başta yedi tekbir getirir ve ikinci rekatta intikal tekbiri dışında beş tekbir getirir.

ORUÇ İLE ALAKALI SORULAR

1. Oruç için kaç rükun vardır ? O 2 O 3 O 4

2. Kimlere oruç tutmak gereklidir ?

.....

.....

.....

.....

3. Tüm hastalıklar oruç tutmaya engeldir (doğru - yanlış)

4. Aşağıdaki mes'elelerin hükmünü yazın :

MES'ELE	HÜKÜM
Fecir doğduktan sonra niyet getirmek	
Niyetsiz oruç	
Küçük çocuğun orucu	
Yolcunun orucu	
Nifaslı kadınların orucu	
Gücü yetmeyenin oruç tutması	
Oruçluyken yemek	
Gıda hükmünde olan iğneler	

Göz damlası	
Sakinleştirici iğne	
hacamat	
kusmak	
Tükürüğünü yutmak	
Yemeğin tadına bakmak	
uyumak	
yıkanmak	
serinlemek	
Tütsü kullanmak	
Sahur vakti kalkmak	
Oruçlu Sahurda ne yer	
Oruçlu iftarda ne yer ?	yer. Bulamazsa Yer.....bulamazsa içer Onu da bulamazsa
Teravîh namazı	
Ramazanda umre	
Oruçlunun mazmazayı mübalağa ile yapması	
Oruçlunun eşini öpmesi	
İki gün üst üste aralıksız oruç tutmak	
Sevvalden 6 gün oruç tutmak	

Arafe günü oruç tutmak	
şek günü oruç tutmak	
Bayram Günü oruç tutmak	
Teşrik günleri oruç tutmak	
Muharrem ayında oruç tutmak	
Recep ayında oruç tutmak	
Tüm yıl oruç tutmak	
Cuma günü oruç tutmak	
Kazaları diğer ramazana kadar geciktirmek	

HAC YAPMAK

Hac islamın beşinci rüknüdür. Müslüman, akıllı, bülüğa ermiş, hür ve gücü yeten herkesin hac yapması farzdır. Kadınlar için hac yolcuğu durumunda yanında mahrem olması şartı aranır. Haccın dört rüknu vardır:

İHRAM:

Bu haccın görevlerine artık başladığına dair niyet etmektir. Telbiye getirmek ve ihram elbiselerini giymek niyetten farklı şeylerdir.

ARAFATTA BULUNMAK:

zilhiccenin dokuzuncu günü öğle vaktinden bayram günü fecir doğmadan evvel olan zaman içinde orada bulunmak gerekir. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “**Hac arafattır.**”

TAVAF YAPMAK (ziyaret tavafı):

Bu ise arafattaki görev tamamlandıktan sonra olur. Kudum tavafindan ayrı bir tavaftır.

SA'Y YAPMAK:

Safa ve Merve arasında gidip gelmektir. Yüce Allah şöyle buyurur: “**Muhakkak ki safa ve Merve Allah'ın (koyduğu) şiarlardandır.**”

KAÇ FARKLI HAC ŞEKLİ VARDIR?

İFRAD HACCI:

Bu sadece hacca niyet edip bu haccın görevlerini eda etmektir.

KIRAN HACCI:

Bu ise hac ve umreye aynı anda niyet edip normal ifrad hacci yapanların görevlerini eda etmektir. Ancak bir kurban kesmesi gerekir.

TEMETTÜ' HACCI:

Bu ise hac aylarında umre yapıp sonra bu umreden çıkıp daha sonrasında hac için aynı sene içinde niyet getirmesidir. Kendisine kurban kesmek gerekir.

HACCIN VACİPLERİ

Kim bu vaciplerden birini terk ederse ona kan akıtması (kurban kesmesi) gerekir. Bu Mekke haremı sınırları içinde kesilip dağıtılan bir koyundur. Kesilip oranın fakirlerine dağıtılır. Sahibi bu kesilen etten bir şey yiyemez. Bu vacipler:

Mikattan ihrama girmek

Müzedelifede geceleme

Cemre taşlamak

Gündüz arafatta bulunan kimsenin güneş doğana kadar orada bulunması

Teşrik günlerinin gecelerinde Mina'da geceleme

Saçı tıraş etmek veya kısaltmak

Hayızlı veya nifaslı dışında kimselerin Mekke'yi terk edeceği vakit veda tavafı yapması gerekir. Hac ayları dışında olsa bile bu gereklidir.

HACCIN MÎKÂTLARI

ZAMAN İLE ALAKALI OLAN MÎKÂTLAR:

Bunlar şu hac aylarıdır: şevval, zu'l-ka'de ve zilhicce ayları. Normal umre yapmak isteyen her zaman ve her ay yapılabilir.

MEKÂNSAL MÎKÂTLAR:

- Medine ve oradan geçenler için zu'l-Huleyfe
- Şam (Suriye), Mısır ve batı Afrika ülkelerinden gelenler için Cuhfe
- Necid diyarından gelenler için Karnu-l Menâzil
- Yemen ehli için Yelemlem
- Irak ehli için zâtu-l ırk

HACCIN
MÜSTEHAPLARI

İhram için yıkanıp kokulanmak	İfrad ve kıran kacı yapacak kimselerin kudum tavafı yapması
Temettü' umresi veya kudum tavafı yapan erkeklerin tavaf esnasında sağ omzunu açması	Niyet getirmeden evvel gerekli ise saç ve tırnaklardan fazla olan kısımların alınması
Arefe gününden önceki gece minada geceleme	Temettü' umresi veya kudum tavafı yapan erkeklerin eğer imkan var ise tavaf esnasında ilk üç şavtta koşarcasına adımlar atması.
İhrama girdiği andan akabe cemresine taş atacağı kadarki vakit diliminde telbiye getirmesi	Müzdelif'e'de akşam namazı vaktinde akşam ve yatsı namazlarını cem' etmesi
Erkeğin izar ve rida isimli ihram elbiselerinin beyaz olması	Haceru-l evsedi öpmek
Müzdelif'e'de fecrin doğuşundan güneş doğmadan önceki zaman diliminde orda bulunmak. Müzdelifenin her yerinde duralabilir.	

İHRAM YASAKLARI

İhram yasakları dokuz tanedir. Baş veya vücuttan kıl almak, tırnak almak, erkeğin başına değdirerek elbise ve takke gibi bir şey ile örtmesi, erkeğin vücudun azaları için dikilmiş gömlek ve don gibi elbiseler giymesi, kadının nikap veya eldiven takması, kokulanmak (kokulu sabundan da uzak durmak gerekir), kara hayvanlarının avlanması, kendi evlenmesi veya başkasını evlendirmesi, cinsel birleşme (cima'), sevişmek yasaktır. Ancak bunlardan birini bilmeyerek, unutarak veya zorla yapan kimseye bir ceza yoktur. Ancak av öldürenin o ava özel fidye vermesi gerekir. Ancak kasden bu yasakları yapanın durumları şunlardır:

FİDYE
GEREKTİR-
MEYEN
YASAKLAR:

Bu nikahlanmak veya nikahlamaktır. Cima etmeden ve sonunda boşalmadan sevişmek. Bunları yapanın bir kefaret vermesi gerekmez ancak tevbe etmesi gerekir

AYNI
CİNSTEN
FİDYE
GEREKTİREN
YASAKLAR:

Avlanan kimsenin avlandığı şeye benzer bir şey kesmesi gerekir. Bunun için fıkıh kitaplarına dönmek gerekir.

FİDYESİ EN
AĞIR
OLANLAR:

Bu cima etmek ile hâsıl olan cezadır. Kim ilk tehallulden önce cima ederse haccı ifsad olur. Ve buna rağmen ifsad olmuş haccını tamamlamak ile yükümlü olacak ve gelecek sene yeni bir hac yapması gerekecektir. Ayrıca deve kesmelidir.

DİĞER
FİDYELER
(EZA
FİDYELERİ):

Bu diğer yasakların fidyesidir. Bu fidyelerden birini yerine getirir: üç gün oruç, altı miskîn doyurmak veya bir kurban kesmek. Miskinlere verilecek asgari miktar yarım sâ'dır. Eğer fidye olarak koyun kesecek ise Mekke haremî sınırında dağıtmalıdır.

HAC GÜNLERİNİN İSİMLERİ

Terviye günü. Zilhiccen in sekizinci günüdür. Eskiden bu günde mina'ya su taşırlandı.

Arefe veya vakfe günü. Bu ise zilhicce dokuzuncu gündür

Bu bayram günü veya kurban (nahr) günüdür. Zilhiccen in onuncu günüdür.

Karr günü. Bu ise on birinci gündür.

İlk çıkış günü. Bu ise on ikinci gündür.

İkinci çıkış günü. Bu ise on üçüncü gün olan kurban bayramının dördüncü günüdür.

Cem' günü (toplanma günü) bayram öncesi olan gecedir. İnsanlar arafattan ayrılmak için toplandığından bu isimle anılmıştır. Mekke ehli ise cahiliye devrinde arafata gitmezlerdi.

HACDA DUA YAPILAN YERLER:

Arefe günü öğlen vaktinden güneş batıncaya dek olan zaman diliminde arafatta dua etmek.,

Müzdelidefe fecrin doğuşundan sabah doğana kadar olan vakitte dua etmek

Teşrik günlerinde küçük ve orta cemreye taş attıktan sonra dua etmek

Tavafta dua etmek

Safa ve Merve tepeleri üzerinde ve ikisi arasında dua etmek.

HAC VE UMRE NASIL YAPILIR?

Muhammed İbni Useymin Rahimehullah şöyle der:

Mîkat mahalline varınca yıkanıp bedeninize, başınıza ve sakallarınıza güzel kokular sürünün. Sonra temettu' umresi için niyet edip ihrama girin ve Mekke'ye kadar telbiye getirerek yolunuza devam edin. Allah'ın evine ulaşınca umre tavafı niyetiyle yedi şavt dönüp tavafınızı tamamlayın. Ve şunu da bil ki tüm mescid tavaf yapılabilir bir mekandır. Uzaktan da yakından da tavaf yapanın tavafı makbul olmak ile birlikte eğer kalabalık değilse kabeye yakın yerden tavaf yapmak daha evlâdır. Hamd olsun Allah'a ki bu ibadette kolaylık ve genişlik vardır. Tavaf bittikten sonra makamı İbrahim'in arkasından yakından veya uzaktan iki rekat namaz kılın. Önemli olan makâm seninle kabe arasında olsun. Sonra umre sa'yı yapmak için Safa tepesine yönelin ve onunla başlayın. Safa ve Merve arasında yedi şavt tamamlandıktan sonra saçınızı her tarafından kısaltın. Sadece bir taraftan saç almak yeterli değildir. Oradaki bazı insanların bu şekilde yapmalarına aldanmayınız.

Daha sonra zi-l hiccenin sekizinci günü gelince yıkanıp güzel kokular sürün ve bulunduğunuz mekandan (otelinizden v.s) hac için ihrama girin. Daha sonra minaya gidip orada öğle, ikindi, akşam, yatsı ve sabah namazını dört rekatlı namazları kısaltarak birleştirmeden vaktinde kılın. Zira Nebiniz sallallahu aleyhi ve sellem Mina ve Mekke'de namazları kısaltır ancak cem' etmez idi. Sonra arefe günü güneş doğunca derinden saygı duyarak huşu içerisinde ve telbiye getirir halde arefat meydanına gidin. Orada öğle ve ikindi namazlarını cem'-i takdîm ile ikişer rekat olarak kılın. Sonra dua ve yakarışla Allah'a yönelin. Abdestli olmaya ve kibleye yönelmeye çalışın. Dağ arkanızda kalsa bile meşru olduğundan dolayı kibleye yönelmek daha evladır. Ayrıca Arafat sınırları içinde olduğunuzdan emin olun ve sınır tabelalarına bakmayı ihmal etmeyin. Çok sayıda insanın sınır dışında durduğu ve yanlış yaptığını unutmayın. Zira kim arafatta durmazsa onun haccı yoktur. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem "Hac arafattır" buyurmuştur.

Arafatın doğusu, batısı, kuzeyi ve güneyi kısacası tamamı vakfeye durmak için uygundur. Ancak arene vadisi bundan müstesnadır. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem **“Ben burada dursam da Arafatın tümü vakfe yeridir”** demiştir.

Sonra güneşin battığından emin olduktan sonra müzdelifeye doğru yola çıkın. Huşu içerisinde ve telbiye getirir halde ilerleyin. Nebiniz sallallahu aleyhi ve sellem’in emrettiği gibi sükunet içinde olun. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem devesi üzerinde iken devenin başını eyere degecek kadar çekmiş halde iken insanları sükunete davet ediyordu: *“Ey insanlar sükûnet içinde olun! sükûnet!”*.

Müzdelifeye varınca akşam ve yatsıyı kılıp geceyi orada geçirin fecir vakti girene kadar. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kimseye sabah namazı vaktinden önce müzdelifeden ayrılması hususunda izin vermedi zayıf ve güçsüzler müstesna. Bunlara ise gecenin sonuna doğru çıkmaları için izin vermiştir. Sabah namazını kıldıktan sonra tekbirler ve hamdler getirir halde kibleye yönelenler olarak sabah iyice aydınlanana kadar bekleyin. Sonra güneş doğmadan önce minaya doğru yönelin. Sonra buradan yedi taş alıp akabe cemresine yönelip güneş doğduktan sonraki vakit içinde cemreyi taşılayın. Akabe cemresi Mekke’ye bakan en sondaki cemredir. Güneş doğduktan sonra attığınız her taşla Allah’ı tekbir edip huşu içinde O’nu yüceltin. Şunu da iyi bilin ki cemreleri taşlamadaki maksat Allah’ı yüceltmek ve onu anmaktır. Atılan taşların havuza düşmesi gerekir. Direğe değmesi şart değildir. Cemre taşlama işleriniz bittiyse kurbanlarınızı kesin. Hacda kesilen kurbanın özellikleri normal bayramda kesilen kurbanlıkla aynı olmalıdır. Başkasına kesmesi için vekalet vermende bir sakınca yoktur. Daha sonra kurban kesildikten sonra saçlarınızı her taraftan tıraş edin. Bir taraftan alıp diğer tarafı bırakmayın. Kadınlar ise parmak uçları miktarı saçlarını kısaltırlar.

Bundan sonra ilk tehallül olmuş (artık cima dışındaki yasaklar bitmiştir) Artık elbise giyebilir ve tırnaklarınızı alabilirsiniz. Ancak kadınlarınızla beraber olmayın. Sonra öğlen vaktinden önce Mekke'ye gidin. Ardından hac için tavaf edip sa'y yapın. Sonra minaya gidin. Tavaf, sa'y ve tıraş ile ikinci tahallül de olmuş oldu. Artık kadınlar da dahil her şey sizin için helaldir.

Ey insanlar bilin ki bayram günü hacıların dört şeyi yapması gerekir: Cemre taşlama, kurban kesme, sonra saç tıraşı ve sonra tavaf ve sa'y. Bunun tertip ile olması en kâmil olandır. Ancak bazısını diğerinden önce yapmanızda bir sıkıntı yoktur. Örneğin kurban kesilmeden saç tıraşı olursanız veya tavaf ve sa'yı minaya gittikten sonra yapsanız veya kurbanı 4. Günde kesseniz bir beis yoktur. Özellikle ihtiyaç ve maslahat var ise hiç bir beis yoktur.

Ve bayramın ilk gününü takip eden gecede minada geceleyin. Güneşin zevalinden sonra üç cemreyi de taşılayın. Önce birinci sonra orta sonra akabe cemresi tertibi ile her birini yedişer olarak taşılayın. Her taş atışında tekbir getirilir. Taşlama vakti gücü yeten için bayram günü güneş doğduktan sonra zayıflar için ise gecenin sonundan başlar ve hepsinin güneş batmadan taşlaması gerekir. Bayramdan sonraki günler ise güneşin tam tepede iken zevâlinde sonra güneş batana kadarki vakit içinde taşlaması gerekir. Zevalden önce atılması caiz değildir. Ancak eğer kalabalık çok ise güneş battıktan sonra gece de atmak caizdir. Cemre taşlamaya küçük olduğu, yaşlı olduğu veya hasta olduğu için gücü yetmeyen kimsenin başkasına vekalet vermesi ve onun yerine taşlaması caizdir. Vekalet verilmiş kimse önce kendisi için sonra başkaları için taşılayıp devam eder. Bayramın üçüncü günü cemre taşlandıktan sonra hac bitmiştir. Artık seçim sizin ister erken bitirirsiniz yada isterseniz kalıp gece minada geceler ertesi gün zevalden sonra üç cemreyi taşılırsınız. Sonuncusu daha efdaldır. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bu şekilde yapmıştır.

Artık Mekke'den çıkmak istediğinde veda tavafı yapman gerekir. Hayızlı ve nifaslı kadın için veda tavafı yoktur. Onlar için mescidin kapısına gelip beklemeleri meşrû değildir.

HAC İLE ALAKALI SORULAR

1. Hac kimler üzerine farzdır :
 - a)
 - b)
 - c)
 - d)
 - e) Kadın için ise şartı vardır.
2. Haccın kaç rüknu vardır ? O 2 O 3 O 4
3. İhram haccın rükunlarından olup mikat bölgesinde alt ve üst ihram elbiselerini giymek demektir (doğru - yanlış)
4. Farz tavaf ile ziyaret tavafi arasında fark vardır. Birincisi rükun ikincisi ise sünnettir. (doğru - yanlış)
5. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem 3 kere haccetmiştir (doğru - yanlış)
6. Gücü yetenin haccı hemen yapması gerekir. (doğru - yanlış)
7. Medine ehli yelemlem mikatından ihrama girerler (doğru - yanlış)
8. Umre sadece ramazan ayında yapılır (doğru - yanlış)
9. Mekke ehli Ten'im tarafından ihrama girerler (doğru - yanlış)
10. Kadın ihram için beyaz elbise giymelidir (doğru - yanlış)

11. İhrama girmeden önce koku sürülür. Ancak koku sürülmesi yasaktır.
12. Kadın için dikişli elbise giymek yasaktır (doğru - yanlış)
13. İhramlı bir kimse kemer takamaz (doğru - yanlış)
14. Kadın için ve..... takmak yasaktır.
15. el-idtibâ' (sağ omuzu açmak) ne zaman sünnet olur ?
- a) umre tavafinda b) kudum tavafinda c) ziyaret tavafi
- d) birinci ve ikinci şık e) hepsi
16. Sa'y sırasında çok hızlı koşmak gerekir (doğru - yanlış)
17. Sa'y 'dan başlar 'de biter.
18. Hacılar Arafat bölgesinden güneş batmazdan evvel çıkmalıdır. (doğru - yanlış)
19. Arafat'ta durmak haccın rükunlarından değil vaciplerindendir. (doğru - yanlış)
20. Arafat'ta dağa çıkmak meşrû değildir (doğru - yanlış)
21. Temettü' ve kıran yapan için kurban kesmek gereklidir ama ifrad haccı için kurban gerekmez (doğru - yanlış)
22. Bayram günü akabe cemresi taşlaması sonrası telbiye getirilmez artık.
- (doğru - yanlış)
23. Hacının taşı duvara vurması şart değildir. Ancak havuza girmesi şarttır
- (doğru - yanlış)
24. Onuncu gün (bayram günü) üç cemreyi de taşlamak gerekir. (doğru - yanlış)

25. Teşrik günleri taşlamaya öğlenden sonra başlanılır (doğru - yanlış)
26. Akabe cemresi sonrası dua etmek meşrûdur. (doğru - yanlış)
27. Farz tavafı en son güne geciktirenin ayrıca bir veda tavafı yapmasına gerek yoktur.
Farz tavafı umre tavafı gibidir ancak ve hacı yapan için farklıdır.
28. Aşağıdaki amellerin hükmünü belirtiniz :

ME'SELE	HÜKÜM
Küçük çocuğun hacı	
Kadının mahremsiz hac yapması	
Borcu olanın hac yapması	

ON BEŞİNCİ DERS

MÜSLÜMANDA BULUNMASI GEREKEN BAŞLICA AHLÂKÎ ÖZELLİKLER ŞUNLARDIR:

Sıdk, emânet, iffet, hayâ, şecaat, cömertlik, vefakâr olmak, Allah Teâlâ'nın haram kıldığı şeylerden uzak olmak, güzel komşuluk yapmak, elinden geldiği kadar ihtiyaç sahiplerine yardımcı olmak,

Kur'an-ı Kerim ve sünnette zikredilen diğer güzel hasletlere sahip olmak.

ÖNEMLİ TA'LİKLER

Sıdk: Sözlerinde, amellerinde ve itikâdında Allah'a karşı doğru olmaktır. Kişi Allah'ın kullarına karşı doğru olur. Doğruluğun zıttı ise yalandır.

Emanet: Zıttı hıyanettir. Bu, insanın yüklendiği çok azîm bir farzdır.

İffet: Bu, insanın kendisini haramlara karşı engellemesidir.

Hayâ: Bu, insanı övülen şeylere çeken ve çirkin şeylerden uzak tutan bir ahlaki özelliktir.

Güzel komşuluk: Bu güzel özellik, gözü haramlara bakmaya karşı da koruyacaktır. Komşusunun bakılmasına razı olmadığı şeylerden de uzak durur.

Elinden geldiği kadar ihtiyaç sahiplerine yardım etmek: Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: **“Kim bir müminin dünya sıkıntılarından birini giderirse Allah da onun ahiret sıkıntılarından birini giderir. Kim zor durumda olan borçluya kolaylaştırırsa Allah da ona dünya ve ahirette işlerinde kolaylık kılar. Kim bir müminin ayıplarını örterse Allah da onun ayıplarını dünya ve ahirette örter. Bir kul kardeşinin yardımında olduğu sürece Allah da onun yardımında olur.”** İmam Müslim rivayet etmiştir.

ON ALTINCI DERS

İslâmi Adab Erkanlar

Selâm vermek, güler yüzlü olmak, sağ elle yemek yiyip-içmek, başlangıçta bismillah demek ve bitirirken elhamdulillah demek, hapşırdıktan sonra hamdetmek, hasta ziyaret etmek, namaz ve defin için cenazeyi takip etmek, Eve ya da camiye girişte ve çıkışta, yolculukta dini âdâb erkâna uymak anne-babaya, yakın akrabaya, komşuya, büyüklere ve küçüklere ihsanda bulunmak, yeni çocuğu dünyaya gelen ana-babaları ve evlenenleri tebrik etmek, yakınıni kaybedenlere taziyede bulunmak. Ve bunlar dışında giyim kuşam ve soyunmak ile ilgili İslami âdâblar.

ÖNEMLİ TA'LİKLER

-Selâm vermek: selama esselamu aleykum ve rahmetullahi ve berakatuhu diyerek başlamak en efdaldır. Tanıdığın tanımadığın herkese selam verirsın.

-Sağ elle yemek yiyip-içmek: bu vaciptir. Üç parmak ile yiyip sağ ile alıp vermek müstehabtır.

-Başlangıçta bismillah demek ve bitirirken elhamdulillah demek: sünnette şöyle vârid olmuştur: “Bizi yediren ve bizden bir güç ve kuvvet olmadan bunu bize rızık olarak kolaylaştıran Allah’a hamd olsun”

-Yemek yerken önünden yemesi ve yemeği ayıplamaması gerekir.

- Hapşırdıktan sonra hamdetmek: Yani elhamdulillah demek. «الْحَمْدُ لِلَّهِ»
- Yanında olanın hapşırın eğer elhamdulillah dediye karşılık vermesi: yani “Yerhamukellah” «يَرْحَمُكَ اللَّهُ» (Allah size rahmet etsin) der. Sonra hapşırın kimse şöyle der: “yehdikumullah ve yuslih bâlekum” «يَهْدِيكُمْ اللَّهُ وَيُصْلِحُ بَالَكُمْ» (Allah size hidayet ve akıl fikir sağlığı versin).
- Hasta ziyaret etmek: yani münasip vakitlerde tekrar tekrar ziyaret eder. Yanında çok durmaz ve onu Allah’ın rahmetine karşı zayıflığa sürüklemes.
- Namaz ve defin için cenazeyi takip etmek: Bunu erkek yapar kadın değil.
- Eve ya da camiye girişte ve çıkışta, yolculukta dini âdâb erkâna uymak: camiye girince sağ ayakla girer ve şöyle der: “bismillah ve’s Salâtu ves’ Selamu ala rasûlillah. Allahumme ifteh lî ebvâbe rahmetike” «بِسْمِ اللَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ» sonra çıkınca sol ayakla çıkar. Ve şöyle der: «بِسْمِ اللَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ» “Bismillah ve’s Salâtu ves’ Selamu ala Rasûlillah. Allahumme innî es’eluke min fadlike”. (... Allah’ım fazlından isterim)
- Eve girip çıkınca sağ ayakla girip çıkar. Ve şöyle der çıkınca: “Bismillah, tevekkeltu ‘alallah, vela havle vela kuvvete illa billah...”
- «بِسْمِ اللَّهِ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أَضِلَّ، أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزَلَ، أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أَظْلَمَ، أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ»
- Eve girince ise şöyle der:
- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَوْلَجِ وَخَيْرَ الْمَخْرَجِ، بِسْمِ اللَّهِ وَلَجْنَا وَبِسْمِ اللَّهِ خَرَجْنَا، وَعَلَى اللَّهِ رَبِّنَا تَوَكَّلْنَا» Allahumme inni es’eluke hayra’l mevlic ve hayra’l mahrac. Bismillahi vелеcnâ ve bismillahi haracnâ, ve Rabbinâ tevekkelnâ” (Allah’ım senden giriş ve çıkışında hayır isterim. Senin adınla girer senin adınla çıkarım. Rabbimize tevekkül ettik)
- Evlenenleri tebrik etmek: şöyle denir “Barekallahu lekuma ve bâreke aleykumâ ve ceme’a beynekumâ fi hayr.” (Allah ikiniz için bereket kılsın ve aranızı hayır ile birleştirsın)
- Yakınını kaybedenlere taziye bulunmak: Üç gün içinde taziye getirilir; Sonrasında ise taziye yoktur.

ON YEDİNCİ DERS

Şirk ve diğer günahlardan sakındırmak:

Şirk ve diğer günahlardan sakındırmak gerekir. Sakındırılması gereken hususlar şunlardır: - Yedi helak edici büyük günahlar. Bunlar; Allah'a şirk koşmak, sihir yapmak, Allah Teâlâ'nın haram kıldığı cana haksız yere kıymak, fâiz yemek, yetim malı yemek, savaş meydanından kaçmak, iffetli kadınlara iftira atmak.

Şunlarda büyük günahlardan sayılır: Ana-babaya karşı gelmek ve onlara itaatsizlik etmek, akrabalarla ilişkiyi kesmek, yalan yere şahitlik etmek, yalan yere yemin etmek, komşuya eziyet vermek, can, mal, ırz ve Allah ve elçisinin yasakladığı konularda insanlara zulüm etmek. İçki içmek, kumar oynamak, gıybet, laf taşımak ve bunun dışında Allah ve Rasulünün haram kıldığı şeyler.

ÖNEMLİ TA'LİKLER

- “Allah'a ortak koşmak” sözü büyük ve küçük şirki kapsar.
- “Sihir” çeşitleri olan ve içinde birleştirme(atıf) ve ara bozma(sarf) gibi sihirleri de kapsayan bir terimdir. Kim sihir yapar veya ondan hoşnut olursa kafir olur. Onlara gitmek, onların internet sitelerini ziyaret etmek ve kanallarını izlemek haramdır. Burçlar ile ilgili gazete veya dergiler okumak ve sihiri başka bir sihir ile çözmeye çalışmak da dinen haramdır. Ancak dinen caiz olan dua içerikli rukyelere ve bazı caiz olan ilaçlara başvurmakta bir sakınca yoktur. Hacamat bu ilaçlara örnektir.
- Allah Teâlâ'nın haram kıldığı cana haksız yere kıymak ise Müslüman, anlaşmalı kafirler, zımmî ve kendisine emân verilmiş herkesi kapsar.

-Ancak **cana can, zina eden dul** ve Müslümanlara sırt dönüp **dinden çıkan** kimsenin canı haram değildir.

-**Yetim** : babası ölen ancak henüz bülüğa ermemiş kimsedir.

- **Savaş meydanından kaçmak** ise Allah yolunda savaşan ordular içinden kaçmayı kasdeder.

- İffetli kadınlara **iftira atmak** her hür kadını kapsayıp evli kadınlar ile sınırlı değildir.

- **Yalan yere şahitlik** etmek haramdır. Ayrıca Allah dışında herhangi biri üzerine yemin etmek, peygamber sallallahu aleyhi ve sellem adına yemin etmek, şeref namus, hayat, kabirler ve bunun dışında şeyler adına yemin etmek de haramdır.

-**Kumar oynamak** ise kazanma ve kaybetme üzerine oynanan oyunu kapsar.

-**Gıybet** ise peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in de öğrettiği gibi "kardeşini onun hoşuna gitmeyecek şekilde (arkasından) konuşmandır"

-**Laf taşımak** ise insanlar arasında onların arasını bozacak laflar taşımaktır.

Yarışma ve müsabakaların hükmü

Belli bir karşılık ile yapılabilenler: At, deve ve atış yarışları. Nitekim peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle der: **"(At ve deve) biniciliği ile atıcılık dışında mal karşılığı müsabaka yoktur."**

Oynanması haram olanlar:

Zarlı oyunlar ve satranç gibi şeyler.

Mal karşılığı yapılmayan müsabakalar caizdir:

Saydıklarımız dışında olan ve mal karşılığı yapılmayan her müsabaka caizdir.

ON SEKİZİNCİ DERS

Cenâzenin hazırlanması ve cenâze namazı:

Öncelikli olarak: Ölmek üzere olan kimseye kelime-i şهادet telkîn edilir. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem “Ölülerinize lâ ilâhe illallah telkîn edin” demiştir. Bu ise kendisine ölüm alametleri inen kimselere yapılır. Zira burada ölmek üzere olanlar kasedilmişdir.

İkinci olarak: Kişinin ölümü tam olarak gerçekleştikten sonra gözleri kapanır, çenesi bağlanır.

Üçüncü olarak: ölmüş müslümanın yıkanması vaciptir. Ancak savaş meydanında ölen kimse yıkanmaz ve namazı da kılınmaz. Şehitler için özel hükümler vardır. Şehit kendi elbisesinde defnedilir. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem uhud şehitlerini yıkatmamış ve namazlarını kılmamıştır.

Dördüncü olarak: Cenâze yıkanırken avret yeri örtülür. Cenâze çok az bir miktarda yukarı kaldırılarak, karnına hafif bir şekilde bastırılır. Cenâzeyi yıkayan kimse, eline bir bez parçası dolar ve bu bezle cenâzenin ön ve arka yolunu temizler. Ardından abdest aldırılır. Sonra cenâzenin başı ve sakalları su ve sidr veya güzel kokulu su ile yıkanır. Daha sonra cenâzenin sağ yanı ardından sol yanı yıkanır. Her seferinde cenâzenin karnı yumuşak bir şekilde ovulur. Eğer cenâzenin arkasından bir şey çıkarsa yıkanır ve pamuk konur. Pamuk ve benzeri şeyler burayı kapatıp, tutmuyorsa modern tıbbi bant ve benzeri şeyler kullanılabilir. Eğer üç defa abdest aldırıp yıkamak temizlik için yeterli olmuyorsa beş yahut yedi defa bu işlem tekrarlanır. Ardından cenâzenin vücudu kurulur. Cenâzenin bacak aralarına ve secde uzuvlarına güzel koku sürülür. Bedenin tümüne koku sürmek daha güzeldir. Kefen tütsü ile kokulanır. Bıyık ve tırnakları uzun ise kısaltılır. Saçları taranmaz. Kadın kişinin saçları üç örgü yapılır ve arkasına salınır.

Beşinci olarak: Erkeğin kefeni üç parçadan oluşur. Cenâzeye gömlek ve sarık giydirilmez. Kişi kefene dolanarak sarılır. Omuzlardan ayaklara kadar örten entari, etek ve sargı ile kefenlenmesinde bir beis yoktur. Kadının kefeni ise beş parçadan oluşur. Göğüs örtüsü, baş örtüsü, etek ve iki parça lefâfeden/baştan aşağı örten bezden oluşur. Küçük erkek çocuğun cenâzesi tek bir bez ile olacağı gibi üç parça bezle de olabilir. Kız çocuk ise kamis ve iki parça lefâfe/baştan aşağı örten bez ile kefenlenir. Ancak vacip olan olan alt sınır tüm bedebi örten bir parçadan oluşmasıdır.

Eğer cenaze ihramda ise su ve sidr ile yıkanır. Üst ve alt elbisesi veya başka bir elbise ile defnedilir. Yüzü ve başı örtülmez. Koku sürülmez. Çünkü sahih bir hadiste bildirildiği üzere kıyamet günü telbiye getirir halde diriltilecektir. Ancak ihramda olan kadın ise diğerleri gibi kefenlenirse de koku sürülmez. Yüzü nikap ile elleri eldiven ile örtülmez. Normal kefeni ile elleri ve yüzünün örtülmesi gerekir.

Altıncısı olarak: Cenazeyi eğer vasiyet ettiği biri varsa o yıkar, yoksa sırasıyla baba, dede, sonra en yakın kimse akrabalarından o yıkar. Kadın için de önce vasiyet ettiği sonra diğer kadın akrabalarından en yakın yıkar. Eşlerin de birbirini yıkamalarında sakınca yoktur. Zira Ebu bekr'i eşi, Fatıma'yı ise eşi Ali yıkamıştır. (Allah onlardan razı olsun)

Yedinci olarak: İlk tekbirden sonra Fatiha sûresi okunur. Ardından kısa bir sûre yahut bir ya da iki âyet okunabilir. Bununla ilgili delil İbn-i Abbas - radiyallahu anhumâ'dan- rivâyet olunan hadistir. İkinci tekbirden sonra normal namazdaki teşehhütte okunan salâvat okunur. Üçüncü tekbir alınır ve ardından şu duâlar okunur:

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِحَيَّتِنَا وَمَيِّتِنَا، وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا، وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا، وَذَكَرْنَا وَأُنْثَانَا، اللَّهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ، وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَهُ، وَارْحَمْهُ، وَعَافِهِ، وَاعْفُ عَنْهُ، وَأَقْرِمْ نَزْلَهُ، وَوَسِّعْ مَدْخَلَهُ، وَاعْسِلْهُ بِالْمَاءِ وَالتَّلَجِّ وَالْبَرَدِ، وَنَقِّهِ مِنَ الْخَطَايَا كَمَا يَنْقَى الثُّوبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، وَأَبْدِلْهُ دَارًا خَيْرًا مِنْ دَارِهِ، وَأَهْلًا خَيْرًا مِنْ أَهْلِهِ، وَأَدْخِلْهُ الْجَنَّةَ، وَأَعِذْهُ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَعَذَابِ النَّارِ، وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ، وَنُورْ لَهُ فِيهِ، اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنَا أَجْرَهُ وَلَا تُضِلَّنَا بَعْدَهُ»

"Allahım! Dirimize ve ölümüze, küçüğümüze ve büyüğümüze, erkeğimize ve kadınıma, hazır olanımıza ve olmayanımıza mağfiret eyle. Allahım! Bizden kimi yaşatırsan, onu İslâm üzere yaşat. Kimi de öldürürsen, onu imân üzere öldür. Allahım! Onun ecrinden bizi mahrum etme ve bizi ondan sonra saptırma." Bu duâların ardından sadece sağ tarafa tek bir selâm verilir. Her tekbirle birlikte ellerin kaldırılması müstehabtır.

Şayet küçük çocuk ise ona mağfiret ile duâ etmek yerine şöyle duâ edilir:

اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ فَرَطاً وَذُخْراً لَوَالِدَيْهِ، وَشَفِيعاً مُجَاباً، اللَّهُمَّ ثَقِّلْ بِهِ مَوَازِينَهُمَا، وَأَعْظِمْ بِهِ أَجُورَهُمَا، وَأَلْحِقْهُ بِصَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ، وَاجْعَلْهُ فِي كِفَالَةِ إِبْرَاهِيمَ، وَفِيهِ بِرَحْمَتِكَ عَذَابَ الْجَحِيمِ

"Allahım! Onu, ana-babasına (cennete girişte) öncü, onlar için saklanmış bir nimet ve şefaati kabul edilen bir şefaatchi kıl. Allahım! Onunla, ana babasının mizânını ağırlaştır ve ecirlerini büyük eyle. Onu, salih müminlere kat ve (kıyâmet günü) İbrahim -aleyhisselâm-'ın kefâletinde kıl. Rahmetinle onu cehennem azabından koru."

Sünnete göre imam erkek cenâzenin baş tarafında, kadının ise orta kısmında namaza durur. Kadınla erkek kişinin cenâzeleri bir arada kılınacak ise, erkek cenâze imama yakın, kadın ise kible tarafına konulur. Cenâzelerin yanında küçük çocuklar varsa, erkek kişi cenâzesinden sonra erkek çocuk cenâzesi, sonra kadın sonra da kız çocuğun cenâzesi sıra ile konulur. Erkek çocuğun kafası erkek cenâzesinin baş kısmı tarafına kadının ortası da aynı şekilde erkek cenâzesinin baş kısmı tarafına doğru konulur. Kız çocuğun kafası kadın cenâzesinin baş kısmı tarafına konulur. Aynı şekilde kız çocuğunun orta kısmı erkeğin baş kısmına gelecek şekilde konulur. Cemaat, imamın arkasında saf tutar. Eğer imamın arkasında saf tutulacak yer kalmadıysa dışarıda kalan bu kişi imamın sağ tarafında namaza durur.

Sekizinci olarak: Cenazenin defni şu şekilde olur: Kabrin bir adamın boyunun yarısı kadar olması meşrudur. Kible tarafına doğru bir lahit açılır. Ve meyyit sağ yanı üzere o lahite doğru yerleştirilir. Sonrasında kefenin düğümleri çözülür ve kefeni sıyırmadan o şekilde bırakır. Kadın veya erkek kim olursa olsun kabirdekini yüzü açılmaz. Daha sonrasında üzerine onu üzerine atılacak topraktan koruyacak toprak tuğlalar yerleştirilir. Bu olmazsa taş veya tahta gibi başka şeyler ile üzeri kapatılabilir. Daha sonra üzerine toprak atılır. Bu sırada şöyle söylemek müstehab olur: "Bismillah, alâ milleti Rasûlillah". Sonrasında kabri bir karış kadar yüksek tutulup yanı başına mümkünse taş koyulup üzerine su serpiştirilir.

Mezarın yanı başında olan kimselerden bazılarının orda durup ölü için dua etmesi müstehaptır. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem defin işlerinden sonra kabrin başında durur şöyle derdi: **"Kardeşiniz için istiğfar ediniz. Onun için sebat isteyin çünkü o şimdi sual ediliyor"**

Dokuzuncu olarak: Cenaze namazını kılmayan kimselerin definden sonra cenaze namazı kılmaları meşrûdur. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem böyle yapmıştır. Ancak bir ayı geçirmemek gerekir. Bir aydan fazla ise kabri başında namaz kılmak meşrû değildir. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in üzerinden bir aydan daha çok vakit geçmiş kimse için namaz kıldığı bilinmiyor.

Onuncu olarak: Ölünün ailesinden olanların insanlar için yemek yapıp dağıtması caiz olmayan bir husustur. Büyük sahâbî Cerir bin Abdillâh El-Becelî –Allah ondan razı olsun- şöyle der: “Biz definden sonra ölünün evinde toplanmayı ve yemek yapılmasını niyâheden (yasak ağıttan) sayardık.” Ancak başkalarının ölünün ailesi ve ziyaret edenler için yemek hazırlamasında bir beis yoktur. Akraba veya komşularının onlar için yemek yapması meşrû olan bir husustur. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'e Cafer bin Ebi Tâlib'in Şam'dan ölüm haberi gelince yakınlarına onlar için yemek hazırlamasını emretti ve “Zaten onları meşgul edecek bir husus başlarına gelmiştir” dedi. Ölünün ailesinin kendilerine sunulan yemeklerden taziye için gelenlere ikram etmelerinde bir beis yoktur. Bu durum için belirli bir vakit sınırı da bilmiyoruz.

On birinci olarak: Kadının üç günden fazla yas tutması caiz değildir. Eşi ölen kadının dört ay on gün boyunca beklemesi gerekir. Ancak hamile olanın doğurana kadar beklemesi gerekir. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'den sabit olan sünnette amel bu yöndedir. Erkeğin ise böyle bir bekleme zorunluluğu yoktur.

On ikinci olarak: Erkeğin kabirleri onlara dua etmek ve rahmet okumak için ziyaret etmesi meşrûdur. Bu ziyareti ile ölüm ve ölümden sonrası hususunda ibret almak da isteyebilir. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem “Kabirleri ziyaret edin çünkü size ölümü hatırlatır” demiştir. Ayrıca Nebi sallallahu aleyhi ve sellem arkadaşlarına kabir ziyareti esnasında şöyle demelerini öğretti:

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ، وَإِنَّا إِنْ شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ، نَسْأَلُ اللَّهَ لَنَا وَلَكُمْ الْعَافِيَةَ، يَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنَّا وَالْمُسْتَأْخِرِينَ».

“Ey mümin ve Müslüman kabir topluluğu! Allah'ın selamı üzerinize olsun. Bizler de Allah'ın dilediği vakit gelince size katılacağız. Kendimiz ve sizin için Allah'tan afiyet dileriz. Allah önceden vefat etmişleri ve ardından kalanlara merhamet etsin.”

Kadınlar ise kabirleri ziyaret etmez. Zira Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kabirleri ziyaret eden kadınlara lanet etmiştir. Ayrıca onların ziyaretlerinde fitneden ve sabırlarının zayıflığından korkulur. Ayrıca onların cenazeyi kabre götürürken takip etmeleri de caiz değildir. Ancak camilerde kılınan cenaze namazı erkek ve kadın için meşrudur; kılmalarında sakınca yoktur.

Bunlar bizim için derlemesi kolaylaştırılan son sözlerimizdir. Nebimiz Muhammed'e, ailesine ve arkadaşlarına salât ve selâm olsun.

KABİR ZİYARETLERİNİN ÇEŞİTLERİ

Meşrû olan ziyaret:

Bu ziyareti ile ahireti hatırlamaktır. Ancak kabirler için uzun yolculuklara girilmez. Kendisi ve ölümler için sünnette olan duaları yapar. Şeriata muhalif dualar etmez.

Bidat olan ziyaret:

Kabirler yanında dua etmeyi daha üstün gördüğü için dua etmek.

Şirk olan ziyaret:

Kabirdekine dua etmeyi niyet etmek.

SORULAR

1. Müslümanın âdab ve kurallara uyması gerekir (doğru – yanlış)
2. Dinimiz, bizden şerli insanlarla arkadaşlık edip hayır ehli insanlardan uzak durmamızı ister (doğru – yanlış)
3. Dinimiz bize emrimiz altında çalışanlara iyi davranmamızı öğretir. (doğru – yanlış)
4. Eliyle ve diliyle insanlara eziyet verenlerle arkadaşlık yapabilirim. (doğru – yanlış)
5. Bana sövene ben de söyverim. Tâ ki içim rahatlasın (doğru – yanlış)
6. İslam bize muhtaç olanlara ve zayıflara yardım etmemizi teşvik eder (doğru – yanlış)
7. Müslümanın müslüman kardeşi üzerindeki haklarından biri de hastalandığında ziyaret edip dua etmesidir. (doğru – yanlış)
8. Komşumuzun gizli saklısını araştırmak müslüman için güzel bir özelliktir. (doğru – yanlış)
9. İnsanların Allah’a en sevimlisi insanlara en faydalı olanıdır (doğru – yanlış)
10. Evden çıkarken şu dua okunur : « bismillahi velecna... » (doğru – yanlış)
11. Hapsirdikten sonra bana « yerhamukellah » diyene şöyle derim : « yehdikumullah ve yuslih bâlekum » (doğru – yanlış)
12. Zikirler müslümanı korur ve Allah’a daha çok yaklaştırır (doğru – yanlış)
13. Müslüman kardeşini sevdiğinin alametleri nelerdir ?
.....
14. Kişinin, kardeşine hased etmesi imanının eksik olduğuna delildir (doğru – yanlış)
15. Sevgiyi arttıran etkenler nelerdir ?
.....
16. Bir kimse öldükten sonra eşini yıkayamaz. Zira nikah düşmüştür artık.
(doğru – yanlış)
17. Ölünün kefeninin düğümleri kabre yerleştirdikten sonra çözülür (doğru – yanlış)
18. Ölünün cenaze namazını kılamayan kılar. Ancak süreden sonra kılmaz.
19. Ölü için ağlamak mutlak olarak caizdir (doğru – yanlış)
20. Meyyit kabirde kible tarafına doğru yatırılır (doğru – yanlış)

KAYNAKÇA

- [1]. Kur'ân-ı Kerîm
- [2]. « Şahîh-i Buhârî » Muhammed b. İsmail (256 h)
- [3]. « Şahih-i Muslim » Muslim b. El-Haccâc (261 h)
- [4]. « Şerhu-l Mumti' » 'Alâ « Zâdu-l-mustakni' » Muhammed ibn Şâlih El-Useymîn (رحمه الله) (1421 h)
- [5]. « El-kavlu-l Mufid » Muhammed ibn Şâlih El-Useymîn (رحمه الله) (1421 h)
- [6]. “Tefsîr’u-l Kerîm’i-r Rahmân fî Tefsîr’i kelami-l Mennân” Şeyh Abdurrahman b. Nâsır Es-Sa’dî (رحمه الله) (1376 h)

KABİRDE SORULACAK SORULAR

DÖRT TEMEL ESAS

KİŞİYİ İSLÂM DÎNİNDEN ÇIKARAN HUSUSLAR HAKKINDA ÖNEMLİ TENBÎHLER

Te'lîf

Ebu'l Huseyn Muhammed B. Süleymân et-Temîmî

العلامة الشيخ أبو الحسين محمد بن سليمان التميمي

Şerh

Heysem B. Muhammed Cemîl Serhân

فضيلة الشيخ هيثم بن محمد جميل سرحان

TÜRKÇE \ اللغة التركية

Birinci Baskı

Bütün Hakları Mahfûzdur

Müellifin İzniyle Basılıp Ücretsiz Dağıtılabilir

Lütfen iletişime geçin

islamtorrent@gmail.com

Bismillahirrahmânirrahîm

Hamd Allah’a aittir, O’na hamdeder, O’ndan yardım diler ve O’ndan mağfîret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah’a sığınırız. Allah’ın hidayete kavuşturduğunu saptıracak yoktur ve yine O’nun saptırdığını hidâyete kavuşturacak yoktur. Şahitlik ederim ki Allah’tan başka hak ilâh yoktur ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem onun kulu ve elçisidir. Bunlardan sonra:

ÖNSÖZ

Bu metnin müellifi

Bu metnin müellifi Şeyhülislâm, tevhid davetinin müceddidi İmâm Muhammed bin Süleyman et-Temîmî’dir. Künyesi Ebu’l Hüseyin’dir. Hicri 1115 senesinde Uyeyne’de doğup ve 1206 hicri senesinde Dir’iyye’de vefat etmiştir.

Tevhîdi neden öğreniyoruz ?

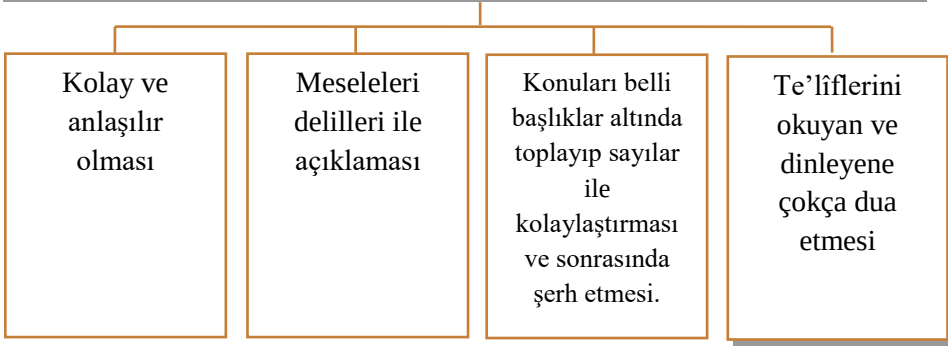
Çünkü Allah bizi bunun için yaratmıştır	Allah, tevhîd olmaksızın hiçbir ameli kabul etmez
Cennete sadece muvahhidler gireceklerdir	Hasenâtların artmasına sebeptir
Günahların silinmesine sebeptir	Hidayet ve güven içinde olmayı sağlar
Huzur sağlar	Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in şefâatine sebeptir

TEVHİD ÖĞRENMEYE BU METİN İLE BAŞLANMASINDAKİ SEBEP NEDİR?

Ehli Sünnet ve'l Cemaat âlimleri bu metne önem vermiş ve içeriğinin önemli ve büyük faydalar ile dolu olduğunu görmüşler dolayısıyla ilim talebesinin şer'î ilimlerin tahsiline bu önemli konularla başlamasını uygun olduğunu tavsiye etmişlerdir. Üzerimize düşen onları bu konuda örnek alıp bu metodun ardından gitmektir.

Ayrıca halkın avâmından olan kimselerin duyarsız kalamayacağı dinin ana esaslarını ihtivâ eden ve mümin bir kimsenin kesin bir imân ile imân etmesi gereken asıllara sahiptir bu metin.

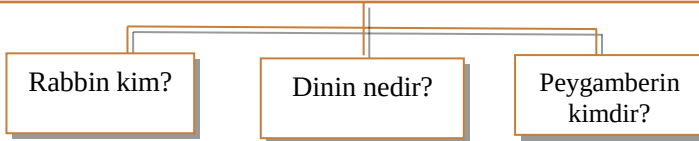
Şeyh rahimehullah'ın bu ve diğer te'liflerini ayırt edici bazı hususlar:

ÜÇ ESAS NEDİR

Usulu's Selâse (Üç Esas) kısacası, kişiye kabirde sorulacak sorulardır.

Bu sorular:

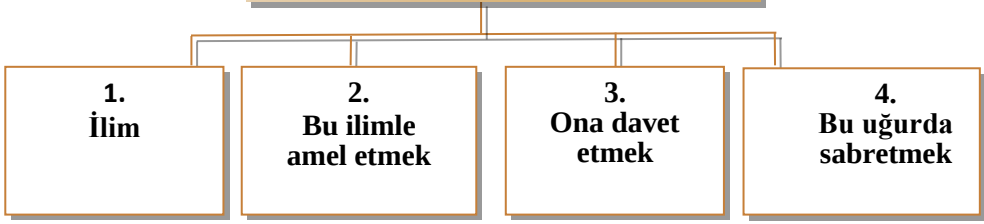
ÜÇ ESASI ÖĞRENMENİN BİZE NE GİBİ FAYDALARI OLACAKTIR?

Üç esası öğrenir, onunla amel eder, ona davet edip sonra ilim, amel ve davet üzere sabredersen kabirde sorulacak sorulara cevap vermeye muvaffak olursun Allah'ın izniyle.

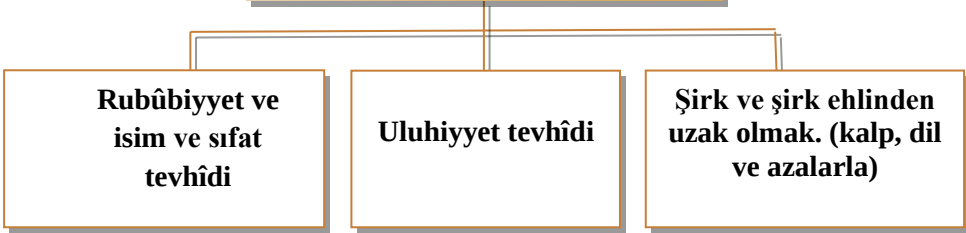
ÜÇ ESAS METNİ BEŞ ANA KISMA AYRILIR

1. KISIM: DÖRT MES'ELE

2. KISIM: ÜÇ MES'ELE

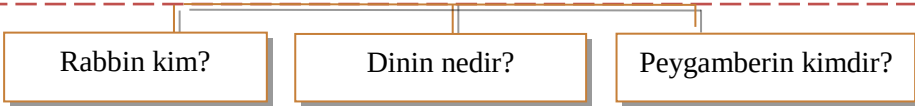

3. KISIM: TEVHİD ÖĞRENMENİN EHEMMİYETİ

Bununla “neden tevhîdi öğreniyoruz” sorusuna cevap vermiş olacağız.

4. KISIM: ÜÇ ESAS

Üç esas kısacası kabirde sorulacak sorulardır:

5. SONSÖZ

Müellif rahimehullah'ın (insanlar öldükten sonra diriltirler) sözünden, sonuna kadar olan kısım.

BİRİNCİ KISIM: DÖRT MES'ELE

Rahmân ve Rahîm
Allah'ın adıyla

(1) Allah sana rahmet
etsin; (2) bil ki şu
dört meseleyi
öğrenmek üzerimize
vâciptir.

Birinci mesele
ilimdir. O da Allah'ı,
Peygamber sallallahu
aleyhi ve sellem'i ve
İslâm dinini
delilleriyle bilmektir.

İkinci mesele, ilim ile
amel etmektir. (3)

1) Müellifin kitabına besmele ile başlamasının bazı sebepleri:

1.

Yüce Allah'ın
kitabına ve
peygamberlere
uymak.

2.

Kitaplarına
besmele ile
başlayan önceki
âlimlerin ve
selefin yoluna
uymak.

3.

Allah'ın
mübarek
isminden
bereket
ummak

(2) Mukaddimede de işaret ettiğimiz gibi, ilim talep eden kimselere dua ederek ve Allah'tan onlar için merhamet dileyerek başlaması müellifin izlediği bir yoldur.

Bu da şunu gösterir:

Ehli Sünnet ve'l Cemaatin
âlimlerinin öğrencilerine karşı
duyduğu merhamet duygusu

İslâm dini rahmet üzere kuruludur.

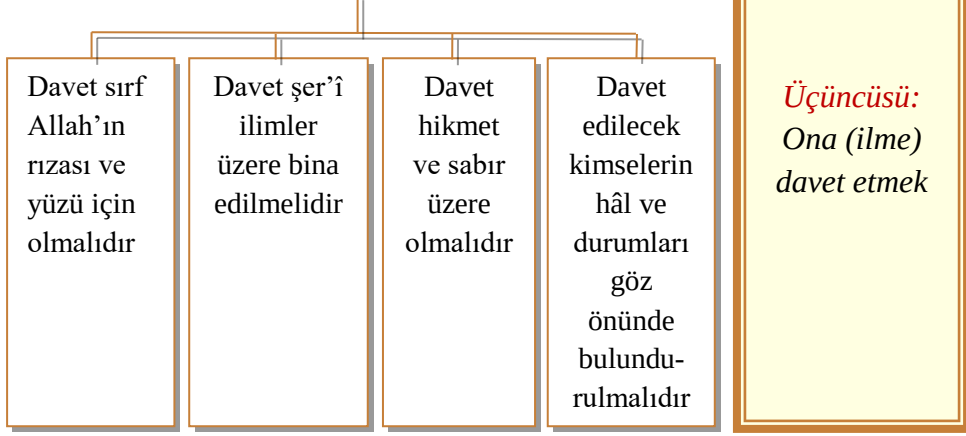
- **İlim**: Hakkı delilleri ile bilmektir. Zira ilmin zıttı cehalettir.

(3) İlim ile amel arasında şöyle bir alakanın olduğu beyan edilir: “İlim ameli çağırır, icabet ederse muvaffak olunur yoksa ilim çekip gider” amelsiz ilmin hiçbir faydası yoktur. Kişinin öğrendiği ilim ile amel etmesi vaciptir. Aksi takdirde ilmiyle amel etmeyen yahudilere benzemiş olur. Yüce Allah şöyle buyurur yahudiler hakkında: “Onlar, O [peygamberi] oğullarını tanır gibi tanırırlar.” Ateşe girecek [ateşin kendileri ile kızıştırılacağı] ilk üç sınıf kimseden biri de ilmiyle amel etmeyen âlimdir.

Âlim bildiğiyle amel etmezse eğer

Putı tapanlardan önce azâba girer

Davette dikkat edilmesi gereken bir takım şartlar ve kaideler vardır. Bunlardan en önemlilerinden bazıları şunlardır:

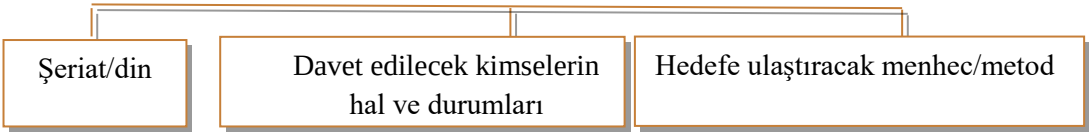
Bu şartların delilleri şunlardır:

Yüce Allah şöyle buyurur: **«De ki: işte bu benim yolumdur. Ben basîret üzere Allah'a davet ediyorum. Ben de, bana uyanlar da. Allah'ı tenzih ederim. Ben müşriklerden değilim.»** [Yusuf, 108]

«De ki: işte bu benim yolumdur»: Burada işaret edilen husus Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriat/din olarak getirdiği şeylerdir. Ayetteki sebîl kelimesi yol anlamındadır.

«Allah'a davet ediyorum»: Gerçek manada Allah'a davet eden kişi, insanları Allah'a ulaştırmayı kaseden ihlaslı kimsedir.

«Basîret üzere»: İlim üzere demektir. İlim burada şunları ihtivâ eder:

Müellif rahimehullah sanki şunu demek istiyor: İlim öğrendiysen, bu bildiklerinle amel ettiysen, bundan sonra Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem, onun ashabının ve selefi salihinin üzerinde bulunduğu yoldan devam etmek üzerine farzdır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurur: **«De ki: işte bu benim yolumdur. Ben basîret üzere Allah'a davet ediyorum. Ben de, bana uyanlar da.»** O zaman davet etmek gereklidir.

Dördüncüsü:

Bu uğurda sabretmek.

(1) Nitekim yüce Allah şöyle buyurur:

**“And olsun asra!
İnsan gerçekten
hüsrandır. İman
eden, sâlih ameller
işleyen, birbirine
hakki ve sabrı tavsiye
edenler müstesnâ.”**
[Asr suresi] **(2)**

(1) Müellif rahimehullah davetten hemen sonra sabrı zikretti. Bununla şunu anlatmayı murad etmiştir: Bu yola giren bir kimsenin başına da sabrı gerektirecek şeyler muhakkak gelecektir. Tıpkı nebiler ve rasullerin -Allahın selamı üzerlerine olsun- başına geldiği gibi.

SABIR

Lugatta: Hapsetmek ve tutmak anlamlarına gelir.

Dinî tanımı: Bir kimsenin kendisini bazı şeyleri yapmak veya uzak durmak için zorlaması/tutması anlamına gelir.

İbnu'l Kayyim rahimehullah sabrı üç kısma ayırmıştır:

Allah'ın emirlerini yerine getirmek için sabretmek.

Allah'ın yasakladığı şeylerden kaçınmak için sabretmek.

Allah'ın kaza ve kaderinden acı veren şeylere karşı sabır.

(2) Müellif rahimehullah bu dört meseleyi zikrettikten sonra, Kur'ân'dan bunlara dair delilleri Asr suresinden getirdi. Müellif rahimehullah'ın meseleleri daima deliller ile güçlendirmesinin sebebi nedir?

1-

Ta ki ilim talebesi daima delil üzere olsun, taklit üzere değil.

2-

Ta ki ilim talebesi hüccet sahibi olsun, muhaliflere delil ile cevap versin.

3-

Ta ki ilim talebesi kaidelere uygun olarak delillerden hüküm çıkarabilme yeteneğine alışsın.

Müellif rahimehullah'ın kastı şudur: İnsanların ilim öğrenmeleri, onunla amel etmeleri, ona davet edip bu uğurda sabretmeleri için bu sûre tek başına yeterli bir hüccettir. Kaldı ki Kur'ân'da tamamı hüccet olan pek çok sûreler vardır!

Hadiste müminlerin emiri İmam Buhârî (sahîh-i Buhârî kitabında) şöyle bir konu başlığı koymuştur: İlim, söz ve amelden öncedir bâbı. Sonrasında delili de zikretti. Bundan dolayı söz ve amelden önce mutlaka ilim gereklidir. Nitekim ilim olmadan amel yapmakta hristiyanlara benzemek vardır.

İmam Şafî rahimehullah şöyle der: “Eğer Allah kullarına bu sureden başka bir hüccet indirmeseydi, bu onlara yeterdi.”

İmam Buhârî rahimehullah da şöyle der: “İlim, söz ve amelden öncedir bâbı” Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“O halde bil ki: Allah'tan başka hak ilâh yoktur. Günahların için mağfiret dile.” (Muhammed, 19)

(Ayette yüce Allah) söz ve amelden önce ilim ile başlamaktadır.

2. KISIM: ÜÇ MES'ELE

Bil ki, Allah sana rahmet etsin! Erkek ve kadın her Müslümanın şu üç meseleyi öğrenmesi ve gereğince amel etmesi vaciptir. (1)

(1) Müellif rahimehullah metnin bu kısmına talebeye dua ederek başladı.

Genel olarak müellif rahimehullah bu kitabın üç yerinde ilim talebesine dua ederek başlıyor. İlk olarak (dört meselenin) başında, ikincisi burada (üç mes'eled), üçüncüsü ise: (bil ki, Allah seni kendisine itaat etmeye muvaffak kılsın; İbrahim'in milleti (dini) olan haniflik...)

ÜÇ MESELE KONUSUNDAKİ ŞERHİMİZE BAŞLAMADAN ÖNCE KISA BİR MUKADDİME

TEVHÎD

Lugatta:

Bir şeyi birlemek ve tek kabul etmek.

Şer'an/dinen manası: Rububiyet, uluhiyet, isim ve sıfatlar gibi Allah'a has konularda Yüce Allah'ı birlemek anlamına gelir.

TEVHÎD ÜÇ KISMA AYRILIR

Rububiyet tevhiidi:

Allah'ı O'na ait olan fiillerde birlemek. Veya Allah'ı yaratmada, hükümrânlığında ve işleri evirip çevirmesinde/yönetmesinde tek görmektir.

Uluhiyet tevhiidi:

Allah'ı ibadetler ile birlemektir.

İsim ve sıfat tevhiidi:

Allah'ı Kur'ânda ve sünnetinde rasulü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in diliyle isimlendirdiği ve vasfettiği şekliyle birlemektir. Şöyle ki kendi hakkında ispat ettiğini ve nefyettiğini tahrif etmeden, ta'til etmeden, nasıllık ve benzerlik isnad etmeden kabul ederiz.

* İsim ve sıfatlar tevkîfidir. Kitap ve Sünnette gösterildiği şekilde kabul edilir (ekleme çıkarma kabul edilmez). Bu şu şekildedir:

- Allah subhânehu ve teâlâ'nın, kitabında kendi hakkında ispat ettiği ve Rasûlünün -sallallahu aleyhi ve sellem- O'nun için ispat ettiği şeyleri ispat etmektir.

- Allah subhânehu ve teâlâ'nın, kitabında kendi hakkında nefyettiği ve Rasûlünün -sallallahu aleyhi ve sellem- O'nun için nefyettiği şeyleri nefyetmektir. **“O’nu uyuklama ve uyku tutmaz”** veya **“Bize hiç bir yorgunluk da dokunmadı.”** gibi ayetler buna örnektir. Tüm bunlara herhangi bir tahrif, ta'til(manaları boşa çıkarma), nasıllık nispet etmeden ve bir şeye benzetmeden iman ederiz.

BİRİNCİSİ: Allah bizi yarattı, bize rızık verdi ve bizi başıboş bırakmadı. Bilakis bir Rasûl gönderdi. Artık kim o Rasûle itaat ederse cennete girer, kim de ona asi olursa cehenneme girer. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz firavuna Rasûl gönderdiğimiz gibi, size de –üzerinize şahid olmak üzere- bir Rasûl gönderdik. Firavun Rasûle asi oldu, biz de onu feci bir şekilde tutup alıverdik.”** [Müzzemmil, 15-16] (1)

ÜÇ MES'ELENİN ÖZETİ

Birinci Mes'ele:
Rubûbiyyet tevhîdi
ile beraber isim ve
sıfat tevhîdi.

İkinci Mes'ele:
Ulûhiyyet tevhîdi.

Üçüncü Mes'ele:
Şirkten ve şirk
ehlinden uzak
olmak/berâat etmek.

(1) Müellif rahimehullah, birinci mes'elede, rubûbiyyet tevhîdiyle beraber isim ve sıfat tevhidini, (Allah bizi yarattı) derken O'nun el-Hâlık (yaratıcı) olduğunu, (bizi rızıklandırdı) derken O'nun el-Rezzâk (çokça rızık veren) olduğunu, (bizi başıboş yaratmadı) yani emir ve yasaklara muhatap olduğumuzu ispat edip (bize bir Rasûl gönderildi)ğini belirtti.

Allah'ın Rasûller -Allah'ın selamı üzerlerine olsun- göndermesindeki hikmet/sebepler nelerdir?

Mahlukatın üzerine hüccet ikâme edilmesi: “Biz, bir Peygamber göndermedikçe azap edecek değiliz.”

Onlar rahmet olarak gönderildi: “Biz seni ancak âlemlere rahmet olasın diye gönderdik.”

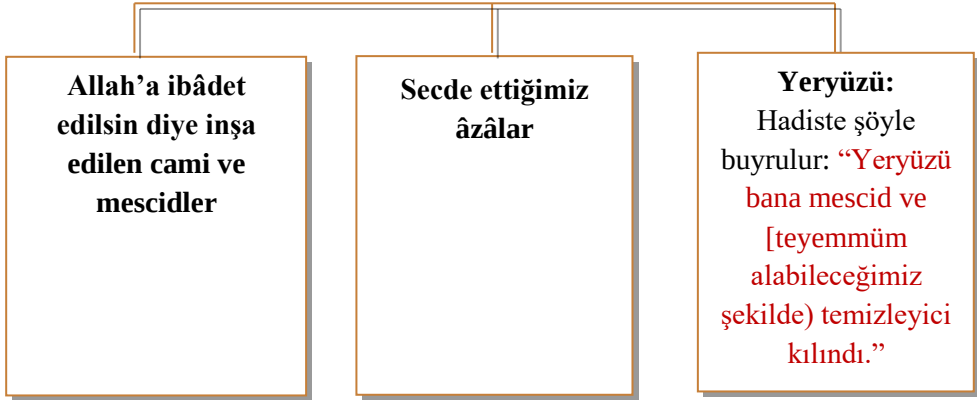
İKİNCİSİ: Allah; yapılan ibadetlerde, herhangi bir kimsenin kendisine ortak koşulmasına -ister mukarreb (yakınlaştırılmış) bir melek, ister mürsel (gönderilmiş) bir peygamber olsun- asla razı olmaz. Bunun delili, Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Şüphesiz ki mescidler Allah'ındır. O halde Allah ile birlikte hiç kimseye dua etmeyin.”** [el-Cin, 18]

İkinci mes'elede Yüce Allah için uluhiyyet tevâhidinin ispatı vardır.

Müellif rahimehullah, (Allah; yapılan ibadetlerde, herhangi bir kimsenin kendisine ortak koşulmasına razı olmaz) sözünde (herhangi bir kimse) kelimesi nekira/belirsiz olarak geldi. Bu da genellik ifade eder. Yani hiç kimseyi ortak koşmayın; bu kimse peygamber, veli kul, cin, melek, salih kul vesair kim olursa olsun fark etmez.

Nitekim Yüce Allah'ın şu buyruğu bunun delilidir: **“Şüphesiz ki mescidler Allah'ındır. O halde Allah ile birlikte hiç kimseye dua etmeyin.”** [el-Cin, 18]

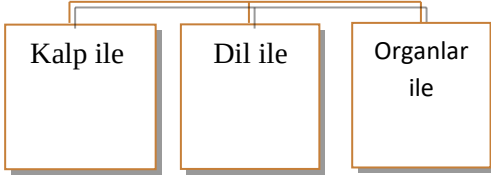
Ayette geçen “mesâcid” /mescitler kelimesi hakkında üç tefsir bulunur ki bunların manasını birleştirmek mümkündür:

“O halde Allah ile birlikte hiç kimseye dua etmeyin.” âyetinde geçen (hiç kimseye) sözü belirsiz/nekiradır ve ayrıca nehiyden/yasaklamadan sonra gelmiştir. Bu da arap dilinde genellik ifade eder. Yani hiç kimseye dua/ibâdet etmeyin anlamına gelir. Bundan dolayı Müellif rahimehullah ikinci mes'elenin başında (Allah, yapılan ibadetlerde, herhangi bir kimsenin kendisine ortak koşulmasına razı olmaz) demiştir. Yani kim olursa olsun; ister nebi olsun ister cinlerden biri, isterse salih bir kul olsun Allah bundan razı olmaz.

Üçüncü mes'eleda müellif rahimehullah şirk ve şirk ehlinde uzak olmanın farz olduğunu belirtiyor:

Şirk ve şirk ehlinde uzak olmak şunlar ile olur:

- 1- Kalp ile olması şu şekilde olur: Kâfirlere, bayramlarına, kutlamalarına (özellikle şirk ve bidat içerikli olan her şeylerine karşı) nefret duymak gerekir.
- 2- Dil ile olması şu şekilde olur: **“Ben sizin taptıklarınızdan beriyim”** [el-Zuhuf, 26]
De ki: **“Ey kâfirler! Ben sizin taptıklarınıza tapan değilim siz de benim taptığıma tapanlar değilsiniz. Ben de sizin taptığınıza tapacak değilim. Benim taptığıma da sizler tapmıyorsunuz. Sizin dininiz size, benim dinim banadır.”** [el-Kafirun, 1-6]
- 3- Organlar ile olması şu şekilde olur: Onların kutlamaları ve bayramlarına iştirak etmemek, giyim kuşamda ve batıl inançlarında onlara benzememek.

ÜÇÜNCÜSÜ: Kim Rasûle itâat eder ve Allah'ı tevhit ederse, artık o kimsenin -en yakın akrabası bile olsa-; Allah'a ve rasûlüne -sınırları tanımayarak- düşmanlık eden kimseleri veli edinmesi caiz değildir. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Allah'a ve âhiret gününe iman eden bir topluluğu; Allah'a ve rasûlüne -sınırları tanımayarak- düşmanlık eden hiç kimseyle, -isterse onlar babaları yahut oğulları olsun-, karşılıklı sevgi ve dostluk içinde göremezsin. İşte bunlar (Allah'ın) kalplerine imânı yazdığı ve kendinden bir ruh ile desteklediği kimselerdir. Onları ebediyen kalıcılar olamak üzere altından ırmaklar akan cennetlere koyar. Allah onlardan razı olmuş onlar da O'ndan razı olmuşlardır. İşte bunlar Allah'ın hizbidir. Haberinizi olsun Allah'ın hizbi, felâha/kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.”** (el-Mucâdele, 22)

3. KISIM: TEVHÎD ÖĞRENMENİN EHEMMİYETİ

Bil ki Allah seni kendisine itaat etmeye muvaffak kılsın;

İbrâhîm'in milleti (dini) olan hanîflik: "Dîni (ibâdeti) Allah'a has kılarak yalnızca O'na ibâdet etmektir." İşte Allah insanlara bunu emretmiş ve onları bunun için yaratmıştır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **"Cinleri ve insanları bana ibâdet etsinler diye yarattım."** [Zâriyât, 56] Buradaki "Bana ibâdet etsinler." buyruğu "Beni tevhîd etsinler." demektir.

Allah'ın emirlerinin en büyüğü tevhîd'dir. Bu da ibâdet ile Allah'ı birlemek demektir.

Allah'ın yasakladığı şeylerin en büyüğü şirk'tir. O da Allah ile birlikte başkasına da dua (ve ibâdet) etmektir.

HANİFLİK

Lugatta: Haneften alınmıştır. Meyletmek anlamına gelir.

Şer'iattaki/dindeki manası: Şirkten sıyrılıp ihlas, tevhîd ve îmâna yönelen/meyleden millet/dîn anlamına gelir. "Allah'a itaatkar, hanîf idi." Yani Allah'a yönelen ve şirkten yüz çeviren idi. Hanîf, her daim tevhîde yönelen ve şirkten uzak olan kimsedir.

Müellif rahimehullah burada tevhîdi niçin öğrenmemiz gerektiğini belirtiyor ancak biz önceden bu konuya değinmiştik.

Tevhîdin Tanımı

Lugatta: Bir şeyi birlemek ve tek kabul etmek.

Şer'an/dinen manası: Rububiyet, uluhiyet, isim ve sıfatlar gibi Allah'a has konularda Yüce Allah'ı birlemek anlamına gelir.

Müellif rahimehullah'ın, "Bana ibâdet etsinler" buyruğu "Beni tevhîd etsinler." anlamına gelir" sözünün dayanağı İbnu Abbâs radiyallahu anhumâ'nın sözüdür. Nitekim şöyle demiştir: Kur'an'daki tüm ibadet kelimelerinin manası tevhîd manasına gelir. **"Allah'a ibadet edin"** yani O'nu birleyin. **"Ey insanlar Rabbinize ibâdet edin"** yani ey insanlar Rabbinizi birleyin.

4. KISIM: ÜÇ ESAS

(1) Müellif rahimehullah burada üç esası yani kabirde sorulacak üç soruyu, okuyucunun ve dinleyicinin dikkatini çekmek için soru adına sorup kendisi cevap vererek anlatmaya başlıyor.

(2) Müellif rahimehullah üç esasın birincisini şöyle açıklar: Kulluğu hak eden Rabb Allah'tır. Sonra Yüce Allah'ın şu sözünü delil olarak sunar: "Bütün övgüler, âlem-lerin Rabbi Allah'a aittir." (el-Fâtiha, 1) Rabb ise ma'bûd (ibâdet edilen) demektir.

"Bütün övgüler, âlemlerin Rabbi Allah'a aittir."

Bu âyet üç tevhîd çeşidine değinmiştir. Onlar ise:

"Hamd"

Bu kelime, isim ve sıfat tevhîdine delalet eder.

"Allah'a aittir"

Allah'adır:
Bu kelime uluhiyyet tevhîdine delalet eder

"Rabb"

Bu kelime ise Rububiyyet tevhîdine delâlet eder.

4. KISIM: ÜÇ ESAS

Sana, "İnsanın bilmekle yükümlü olduğu üç temel esas nedir?" denilince, de ki:

"Kulun; Rabbini, dînini ve peygamberi Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i bilmesidir. (1)

(Birinci temel esas): "Sana Rabbin kimdir?" denilince, "Rabbim Allah'tır." de. O, nimetleriyle beni ve bütün âlemleri terbiye edip yetiştirendir. O, benim ma'bûdumdur (kendisine ibâdet ettiğimdir), benim O'ndan başka ma'bûdum yoktur. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

***"Bütün övgüler, âlemlerin Rabbi Allah'a aittir."** (Fâtiha,*

1) (2)

Allah'ın dışındaki her varlık âlemdir, ben de o âlemden biriyim." (3)

(3) Allah'tan başka her şey mahluktur/yaratılmıştır. Öyle ise ben de bir yaratılmış olduğumdan, yaratana, bana nimet verene ve bana pek çok hayır bahşedene şükretmem gerekir.

Sana: Rabbini ne ile bildin? diye sorulursa, de ki: Ben Rabbimi âyetleriyle ve yaratıklarıyla bildim. Gece ve gündüz, güneş ve ay O'nun âyetlerindendir. Yedi gök, yedi yer, onların içindekiler ve aralarındakiler de O'nun yarattıklarındandır. Yüce Allah şöyle buyurur: **“Gece ile gündüz, güneş ve ay O'nun âyetlerindendir. Güneş'e de secde etmeyin, ay'a da. Eğer yalnız O'na ibadet ediyorsanız, onları yaratan Allah'a secde edin.”** [Fussilet, 37]

“Şüphesiz ki, gökleri ve yeri altı günde yaratan sonra da Arş üzerinde istivâ eden, geceyi, durmadan onu kovalayan gündüze bürüyüp örten: güneşi, ayı ve yıldızları emrine boyun eğmiş durumda yaratan Rabbiniz Allah'dır. İyi bilin ki yaratma da, emretme de yalnız O'nundur. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir!” [el-A'raf, 54](1)

“Rab, ma'budun kendisidir. Buna delil de Yüce Allah'ın şu buyruklarıdır: **“Ey İnsanlar! Sizi de, sizden öncekileri de yaratan Rabbinize ibadet edin ki takvâ sahibi olasınız. O (Rabbiniz) ki yeryüzünü sizin için bir döşek, göğü de bir bina yaptı. O gökten su indirip onunla size rızık olmak üzere meyveler çıkardı. Artık siz de bildiğiniz halde Allah'a eşler koşmayınız.”** [el-Bakara, 21-22] (2)

İbn Kesir –Yüce Allah'ın rahmeti üzerine olsun–: “Bütün bu şeyyayı yaratan kim ise, ibadete lâyık olan da O'dur.” demektedir.”(3)

(1) Müellif rahimehullah, Yüce Allah'ın varlığını bildiren, O'ndan başka Rabb, yaratıcı ve ma'bûd olmadığına delâlet eden kevnî âyetleri ve mahlukatı örnek olarak gösteriyor. Bununla beraber metinde de zikredildiği üzere Kur'an âyetlerini zikrediyor.

Her mahlûkât (yaratılmışlar) Allah'ın varlığına dair bir âyettir. Lâkin Şeyhülislâm Muhammed bin Süleyman “âyet” ve “mahlûk” kavramlarını farklı olduğuna dikkat çekiyor. Çünkü “âyet” gece ve gündüzde olduğu gibi değişkenlik özelliği taşıyan şeyler için kullanılır. Nitekim değişen/halden hale geçen şeyler, değişmeyen şeylere göre daha kuvvetli etkiye sahiptir.

(2) Bu âyet bakara sûresinde bulunur. Bazı alimler **“Ey insanlar!...”** âyetinin Kur'an'daki ilk nidâ olduğunu söylerler. Devamında ise Kur'an'daki ilk emir olan **“İbâdet edin”** yani “birleyin” ibâresi bulunur. Ayrıca aynı âyet içinde Kur'an'daki ilk yasak ifâdesi olan **“Artık bunları bile bile şirk koşmayın”** vardır.

(3) Yani rubûbiyyet tevhîdinde tek olan Ulûhiyyet tevhîdinde de bir ve tek kabul edilmelidir.

Müellif, İbn Kesîr rahimehullah'ın sözünden sonra kalbî ve bedenî bazı ibâdetleri delilleri ile beraber sıraladı. Bunlar şunlardır:

Duanın Kısımları:

İbâdet Duası

Bu lisânî hâl ile dua etmektir. Namaz, oruç ve hac buna örnektir.

İstek Duası

Bu dil ve lafızlar ile yapılan duadır. “Beni mağfîret et” ve “Bana merhamet et” buna örnektir.

Allah'tan başkasına yöneltilmesi büyük şîkrtir.

Bu konunun hükmü ile ilgili ayrıntıya ihtiyaç vardır. Bu konu iki ana başlık altında anlatılır:

“İslâm, iman, ihsân ve onun kapsamı içerisine giren dua etmek, havf (korku), recâ (umut), tevekkül, râğbet (arzu ve istek), rahbet (korkup, çekinmek), huşû, haşyet, inâbe (dönüş), istiâne istiâze istiğâse zebh (kurban kesmek), nezr (adamak) ve buna benzer yüce Allah'ın emretmiş olduğu bütün çeşitleri ile ibadet, sadece ve sadece Allah'a mahsustur.”

“(Bunlara) delil yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Şüphesiz ki mescidler Allah'a mahsustur. O halde, Allah ile birlikte hiçbir kimseye dua (ve ibadet) etmeyin.”** Her kim ibadetin herhangi bir bölümünü Allah'tan başkasına yöneltecek olursa, o kimse müşrik ve kâfir birisidir. Buna da delil yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Kim buna dair hiçbir delili bulunmaksızın, Allah ile birlikte başka bir ilâha ibadet ederse, onun hesabı ancak Rabbinin katındadır. Kâfirler -hiç şüphesiz- kurtuluşa eremezler.”[el-Mu'minûn, 117]

Hadîs-i şerifte de: **“Dua ibadetin özüdür.”** diye buyurulmaktadır. Buna delil de yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Rabbiniz buyurdu ki: ‘Bana dua edin, ben de duanızı kabul edeyim.

Şüphesiz Bana ibadeti büyüklüklerine yedirmeyenler yakında hor ve hakir olarak cehenneme gireceklerdir.”[el-Mu'min, 60]

İstek Duâsı İki Kısma Ayrılır:

Ancak kendisinden istenilen kişinin kainatta gizli tasarrufa/evirip çevirmeye sahip olup fayda vermeye ve zararı defetmeye gücünün yettiğine inanmak şıktır.

Tenbîh: Biz şu anda fiil ile alakalı hükmü konuşuyoruz. Fâil ile ilgili hüküm ise hüccetin ikâmesi ve şüphelerin yok edilmesi ile hâsıl olur. Fâilin kafir olup olmadığı ile ilgili hüküm alimlere sorulmalıdır.

İnsanların sebeplere bakış açısı ve i'tikâdı üç kısma ayrılır:

Dua ibâdetin özüdür/iliğidir.” hadîsi zayıf bir hadistir. Sahih olan şekli ise Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’in şu sözüdür: **“Dua ibâdetin ta kendisidir.”**

Niçin “Dua ibâdetin ta kendisidir” denilmiştir?

Çünkü âyet bunu gösteriyor: **“Rabbiniz ‘bana dua edin icâbet edeyim’ diye buyurdu. Şüphesiz bana ibâdet etmekten yüz çevirenler hor ve hakîr bir şeklide cehenneme gireceklerdir.”**

Allah subhânehu ve teâlâ'nın **“Bana ibâdet etmekten”** buyruğu duanın ibâdet olduğuna delalet eder.

*Havf'ın delili yüce
Allah'ın: “Eğer
mü'minlerseniz
onlardan korkmayın,
Benden korkun.” [Âl-i
İmrân, 175] buyruğudur.*

(1)

*Recâ'nın delili de yüce
Allah'ın: “Artık kim
Rabbine kavuşmayı ümit
ediyorsa, sâlih bir amel
işlesin ve Rabbine
ibadetinde kimseyi ortak
koşmasın.” [el-Kehf, 110]
buyruğudur.”(2)*

(2) Reca (ümit) ise insanın elde edilmesi muhtemel olan bir şeyi umması demektir. Bazen elde edilme ihtimali uzak olan bir şey hakkında da kullanılır ve bu da yakınmış gibi kabul edilir.

Zillet ve boyun eğmeyi içeren bir recâ (umut) ancak yüce Allah'a karşı duyulur. Allah'tan başkasına yöneltilmesi ise büyük şirkdir.

Şunu bilelim ki övülmeye değer olan recâ ancak yüce Allah'a itaat edip bu itaatin sevabını bekleyen ya da ma'siyetlerinden tevbe edip, tevbesinin kabul edilmesini ümit eden kimseler hakkında söz konusudur. Amelsiz bir ümit (reca) ise bir aldanıştır ve yerilen boş bir temennidir.

(1) **Havf**, korku duymak demektir. Bu ise kişinin helâki yahut zarar görmesi ya da eziyet görmesi beklentisi dolayısıyla meydana gelen bir tepkidir. Şanı yüce Allah şeytanın dostlarından korkmayı yasaklamış, yalnızca kendisinden korkmayı emretmiştir.

Havf/korku Üç Çeşittir.

(1) Tevekkülün Tanımı:

Lugattaki tanımı:

Bir şeye tevekkül etmek, ona i'timat etmek ve dayanmaktır.

Şerîattaki tanımı:

Gerekli meşrû sebepleri yerine getirmekle birlikte, tam bir güven ve sıdk ile Allah'a i'timâd etmektir.

Tevekkülün Gerçekleşmesi İçin Gerekli Üç Husus

Sıdk:

Bu, Allah'a yapılan i'timatta sıdk üzere olmaktır.

Güven:

Bu da Allah'ın va'd ettiği şeyi yerine getireceği hususunda güven içinde olmaktır.

Gerekli meşrû sebepleri yerine getirmek

Tevekkülün delîli Yüce

Allah'ın şu

buyruğudur: **“Eğer**

mü'minler iseniz yalnız

Allah'a tevekkül edin.”

[Mâide, 23] Yine şöyle

buyurur: **“Her kim de**

Allah'a tevekkül ederse,

artık O, ona yeter.”

[Talâk, 3] (1)

Rağbet, rahbet ve huşûnun

delîli Yüce Allah'ın şu

buyruğudur: **“Gerçekten**

onlar hayır işlerinde

koşuşurlar, rağbet ve rahbet

ile bize duâ ederlerdi ve bize

huşû duyarlardı.”

[Enbiyâ, 90] (2)

(2) **Rağbet:** Sevilen şeye ulaşmayı sevmektir

Rahbet: Korkulu şeyden kaçmayı doğuran korkudur. Bu korku ameli gerektirir.

Huşû: Allah'ın azametine karşı zillet ve alçak gönüllülük sergilemektir. Öyle ki O'nun kevnî ve şerî hükmüne teslim olur.

Allah'a yürüyen kimsenin havf (korku) ve recânın (ümidin) arasını cem etmesi gerekir. Bunların hiçbirini bir diğerine üstün kılmaması gerekir. Şayet böyle olursa onların biri içerisinde boğulur ve bu da onu helâkeder. Bundan dolayı kişinin indinde havf ve recânın bir kuşun kanatları gibi olması gerekir. Bir kanadı havf, diğer kanadı ise recâ olmalıdır.

Haşyetin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: “O halde onlardan haşyet duymayın. Benden haşyet duyun.” [Bakara, 50] (1)

İnâbe'nin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: “Rabbimize inâbe edin ve yalnız O'na teslim olun. [Zümer, 54] (2)

İstiâne'nin (Yardım istemenin) delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: “Yalnız sana ibâdet eder, yalnız senden yardım dileriz.” [Fâtîha, 5] Yine Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadîsi de buna delildir: “Yardım isteyeceğin vakit, Allah'tan yardım iste.” (3)

İstiâze'nin (Sığınmanın) delili Yüce Allah'ın şu buyruklarıdır: “De ki: İstiâze ederim (Sığınırım) sabahın Rabbine.” [Felak, 1] “De ki: İstiâze ederim (Sığınırım) insanların Rabbine.” [Nâs, 1] (4)

İstiğâse'nin (Meded istemenin) delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: “Hani siz Rabbinizden istiğâsede bulunuyordunuz da, duânızı kabul etmişti.” [Enfâl, 9] (5)

Zebh'in (Kurban kesmenin) delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: “De ki: Şüphesiz benim namazım, kurban kesmem, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. O'nun hiçbir ortağı yoktur.” [En'âm, 162-163] Sünnetten delili de şu hadistir: “Allah'tan başkasına kurban kesene Allah lânet etsin.” (6)

(1) **Haşyet**: Kendisinden korktuğu şeyin azâmeti ve yegane hükümranlılığı hakkında ilim üzerine olan korkudur.

(2) **İnâbet**: tâat ve günahlardan kaçınma ile Yüce Allah'a dönmektir. Ayette geçen “Rabbimize inâbe edin” ifâdesi “O'na dönün” manasındadır. “O'na teslim olun” ifâdesi de: “İşlerini Yüce Allah'a teslim et. Çünkü sen kulsun. Kulun da efendisine teslim olması gerekir. Efendisi de Allah'tır. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Efendi Allah'tır.”

(3) **İstiâne**: Yardım istemektir. “Yalnız sana ibâdet eder, yalnız senden yardım isterim.” Bu âyette te'hîr edilmesi gereken lafzın takdîmi vardır. Bu da ayetin arapçasındaki “إياك” lafzının cümleinin başında zikredilmesidir. Bu kullanım hasr ifâde eder. Yani, “Hiçbir şeye ibâdet etmeyiz Senden başka. Hiçbir kimseden yardım istemeyiz Senden başka.”

(4) **İstiâze**: Sığınma talebinde bulunmaktır. Bu da kötü şeylerden korunmadır. Ayette geçen “sığınırım” ifâdesi “ilticâ etmek, tutunmak” demektir.

(5) **İstiğâse**: Medet istemektir. Bu da, kişiyi zorlu ve tehlikeli şeylerden kurtarmadır.

TENBİH: İstiâne, istiâze ve istiğâsenin beşerin gücünün yeteceği hususlarda beşerden istenilmesi şu dört şartla câiz olur. Aksi taktirde şirk olur. Bu dört şart:

- 1) Kendisinden istenilecek kişinin yaşıyor olması.
- 2) Kendisinden istenilecek kişinin yanında hâzır olması.
- 3) Kendisinden istenilecek kişinin istenilen şeye kâdir olması (gücünü yetmesi).
- 4) Kendisinden istenilecek kişinin sadece bir sebep olduğuna i'tikad etmesi.

(6) **Zebh (Kurban kesmek)**: Şeriatın belirlediği surette kan akıtmayla hayvanın ruhunu çıkarmaktır.

Zebh (Kurban Kesme) Üç Kısma Ayrılır

Allah adına yapılan kurban kesme:

Hacda kesilen kurbanlar, kurban bayramında kesilen kurbanlar ve sadaka için kesilen kurbanlar buna örnektir.

Allah'tan başkası adına ona ta'zîm ve muhabbet duyarak yapılan kurban kesme:

Cinler, kabirler ve türbedekiler için kesilen kurbanlar buna örnektir. Bu kısım büyük şirktir.

Mübâh olan kurban kesme:

Eti için, misâfire ikrâm için ve ticâret için kesilen hayvanlar buna örnektir.

Nezrin (adağın) delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Onlar adaklarını yerine getirirler ve kötülüğü yaygın bir günden korkarlar.”

[İnsân, 7] (1)

❖ **NOT:** Kurban kesme ile ilgili çok mes'ele vardır. Bunların hepsine Kitâbut-Tevhîd'in şerhinde değineceğiz.

(1) NEZRİN (ADAĞIN) TANIMI

Lugavî tanımı: Nezir lugatta ahid ve ilzâmdır/mecbur kılmaktır.

Şerî tanımı: Mükellefin (Kulun), üzerine vacip olmayan bir şeyi kendisine ilzâm etmesidir.

❖ **NOT:** Nezrin bir takım kısımları, şartları ve keffâretleri vardır. Bunların hepsine tafsilli olarak Kitâbut-Tevhîd'in şerhinde değineceğiz.

ADAĞIN ÇEŞİTLERİ

Allah için yapılan adak

Allah'tan başkası için yapılan adak

❖ Müellifin bu ibâdetleri zikretmesi hasr bâbından değil, misâl bâbındandır. Zira burada zikredilmeyen pek çok ibâdet çeşidi vardır. Asıl vurgulanmak istenen şey; her kim bu ibâdetlerden veya bunların dışındakilerden herhangi birisini Allah'tan başkasına yöneltirse bu kimse büyük şirk koşturmuştur. Kişi bununla İslâm dîninden çıkar.

İkinci Temel Esas:

İslâm dînini delîlleriyle bilmektir. İslâm: Tevhîd ile Allah'a teslim olmak, itâatle O'na boyun eğmek, şirkten ve ehlinden berâat etmektir.

*İslâm dîni üç mertebedir: **Bunlar, islâm, imân ve ihsândır.** Her mertebenin de kendine âit rükunleri vardır.*

Birinci Mertebe:

İslâm'dır. (1)İslâm'ın rükünleri beştir. Allah'tan başka hak ilâh olmadığına (2) ve Muhammed'in Allah'ın rasûlü olduğuna şehâdet etmek, namazı ikâme etmek, zekâtı vermek, Ramazan orucunu tutmak ve Allah'ın Beyt-i Harâm'ını haccetmek.

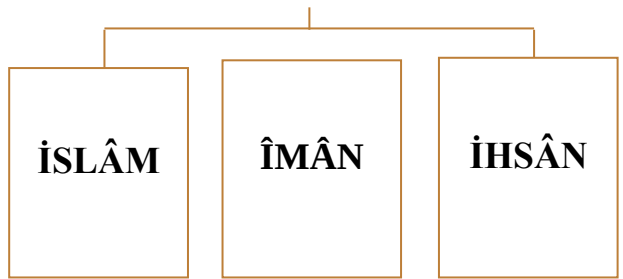
(1) Müellif rahimehullah burada ikinci esâsa giriş yapmaktadır. Bu esas ise, kulun dînini bilmesidir. Ardından da islâmın tanımını zikretmiştir.

Birinci Mertebe: İSLÂM

İslâm; tevhîd ile Allah'a teslim olmak, itâatle O'na boyun eğmek, şirkten ve ehlinden berâat etmektir.

İslâmın tanımı budur. Yani kısacası, işlerini Yüce Allah'a teslim etmendir. Çünkü sen kulsun. Kulun da efendisine teslim olması gerekir. Kulun efendisi de Allah'tır. Tıpkı Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in buyurduğu gibi.

Daha sonra müellif rahimehullah dîni üç kısma ayırmıştır.Bunlar ise;

(2) İslâmın rükunleri de beştir. Bunların birincisi:

Şehâdet Etmek:

Müellif rahimehullah burada Lâ İlâhe İllallah لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ şehâdetinin delilini zikretti ve ardından onun manasını beyân etti. Bu mâna ise şuydu: Allah'tan başka hak ma'bûd/ilâh yoktur.

**Hâlis bir şehâdet kelimesinin
şu iki hususu içermesi
gerekmektedir:**

Nefiy (Red)

İsbât

Nefiy, “**Lâ İlâhe- لا إِلَهَ**” kelimesindedir.

İsbât ise, “**İllallah- إِلَّا اللَّهُ**” kelimesindedir.

Bu cümle kalıbı hasr ve isbât ifâde eder. Şöyle ki bu kalıp, hasrederek (kısıtlayarak) ibâdeti yalnız Allah için olmasını isbât eder ve Allah'tan başkası için yapılmasını nefyeder. Bundan dolayı müellif rahimahullah metinde “**Bu şehâdeti açıklayan tefsir**” deyip ardından şu âyeti zikretmiştir: “**Hani İbrâhîm babasına ve kavmine demişti ki: Muhakkak ki ben, beni yaratan müstesnâ sizin bütün ibâdet ettiklerinizden berîyim.**” [Zuhruf, 26-27]

Ayette geçen;

“**Ben sizin ibâdet ettiklerinizden berîyim**” kısmı **Lâ İlâha**'nın mânasıdır.

“**Beni yaratan müstesnâ**” kısmı **İllallah**'ın mânasıdır.

Şehâdetin delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur. « Allah, adâleti ayakta tutarak kendisinden başka hak ilâh olmadığına şâhitlik etti. Melekler de, ilim sâhipleri de (buna şâhitlik ettiler.) Ondan başka hak ilâh yoktur. Azîz'dir, Hakîm'dir. »
[Âli İmrân, 18]

*Bu şehâdetin anlamı şudur:
“Allah'tan başka hak ma'bûd (ilâh) yoktur.”*

***Lâ İlâhe (Hak ma'bûd yoktur)** sözü, Allah'tan başka ibâdet olunanların tümünü reddedicidir. **İllallah (Allah'tan başka)** sözü de, ibâdetin yalnızca Yüce Allah'a yapılması gerektiğini ve egemenliğinde hiçbir ortağı olmadığı gibi ibâdetinde de hiçbir ortağı olmadığını ortaya koyucudur.*

*Bu şehâdeti açıklayan tefsîr Yüce Allah'ın şu buyruklarıdır:
« Hani İbrâhîm babasına ve kavmine demişti ki: Muhakkak ki ben, beni yaratan müstesnâ sizin bütün ibâdet ettiklerinizden berîyim. Gerçekten O, bana yol gösterecektir. (İbrâhim) bunu belki dönerler diye ardından geleceklere kalıcı bir kelime kıldı. »* [Zuhruf, 26-28]

Yüce Allah şöyle
buyurmuştur:

« De ki: Ey kitâb ehli!
Bizimle sizin aranızda eşit
bir kelimeye gelin: Allah'tan
başkasına ibâdet etmeyelim,
O'na hiçbir şeyi ortak
koşmayalım. Kimimiz
kimimizi Allah'tan başka
rabler edinmesin. Eğer yüz
çevirirlerse deyin ki: Şâhid
olun, biz gerçekten (Allah'a)
teslim olanlarız. »

[Âli İmrân, 64] (1)

❖ Eğer birisi, “Lâ İlâhe İllallah’ın manası ‘Allah’tan başka ilâh yoktur’ şeklindedir” derse, ona şöyle cevap veririz:

- Lâ ilâhe illallah’a bu şekilde mana vermek bâtıldır. Çünkü kişi bu sözüyle Allah’ın dışında ibâdet edilenlerin tümünü onaylamış olur. Ancak kişi bu sözüne ‘hak’ kelimesini eklerse bu vakit onun bu sözü kendisinin Allah’ın dışında ibâdet edilenlerin tümünü inkâr ettiğini ve Allah’tan başka hak ilâh olmadığını ikrâr ettiğini ortaya koyar.

❖ Yine eğer birisi, “Lâ İlâhe İllallah’ın manası ‘Allah’tan başka Rab yoktur’ şeklindedir” derse, ona şöyle cevap veririz:

- Bu söz doğru bir sözdür ancak Lâ İlâhe İllallah’ın anlamı değildir. Zira bu söz rubûbiyyet tevhididir. Bu tevhîdi Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in kendisine gönderildiği kâfirler zaten ikrâr ediyorlardı. Ancak bu tevhîdi tek başına ikrâr etmeleri onları İslâm dinine sokmamıştır.

(1) “De ki: Ey kitâb ehli! Bizimle sizin aranızda eşit bir kelimeye gelin.” Yine bu âyette dinler arası diyalogun bâtıl bir şey olduğuna delil vardır. Şöyle ki Yüce Allah bu âyette kitap ehline (yahudi ve hristiyanlara) **Lâ İlâhe İllallah** kelimesine, yani İslâm dinine gelmelerini (onu kabullenmelerini) ve kendi dinlerini terketmelerini emretmiştir.

(1) Müellif rahimehullah bu âyeti Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şâhitlik etmenin delili olarak zikretmiştir. Allah âyetinde bu şehâdeti üç pekiştirme ifadesi ile kuvvetlendirmiştir. Bunların birincisi takdîri kasem (yemin), ikincisi lââm (لام) harfi ve üçüncüsü de (قد) kad harfidir.

(2) Müellif rahimehullah ardından Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şâhitlik etmenin manasını beyân etmiş ve bu şehâdetin tahkîki için her Müslüman erkeğin ve kadının yapması gerekenleri zikretmiştir. Onlar ise şöyledir:

- Emrettiği hususlarda ona itâat etmek
- Verdiği haberlerde onu tasdik etmek
- Yasakladığı hususlardan uzak durmak
- Onun getirdiği şerîata uygun olarak Allah'a ibâdet etmek

*Muhammed'in, Allah'ın Rasûlü olduğuna şâhitlik etmenin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: “**Andolsun ki size kendinizden öyle bir rasûl gelmiştir ki sıkıntıya uğramanız ona pek ağır gelir. Size çok düşkün, mü'minlere oldukça şefkatli ve merhametlidir.**”*
[Tevbe, 128] (1)

Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şâhitlik etmenin anlamı, emrettiği hususlarda ona itâat etmek, verdiği haberlerde onu tasdik etmek, yasakladığı hususlardan uzak durmak ve ancak onun getirdiği şerîata uygun olarak Allah'a ibâdet etmektir. (2)

Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şâhitlik etmek, onun kendisine ibâdet edilemeyecek bir kul ve yalanlanamayacak bir rasûl olduğuna inanmayı gerektirir. Bu da şu demektir:

Emrettiği her hususta ona itâat etmek

Çünkü o, Allah'tan tebliğ etmektedir.

Verdiği haberlerde onu tasdik etmek

Çünkü o sâdık ve mesdûktur.

Yasakladığı hususlarda uzak durmak

Kişinin, Nebî ﷺ'in kendisinden nehyettiği şeyleri kendisinden uzak başka bir tarafta tutmasıyla olur.

Allah'a ancak Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den aktarılan şeyler ile ibâdet etmektir.

Burada bidatçılara bir reddiye vardır.

Namazın ve zekâtın delili ile tevhidin tefsiri Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Onlara emrolunan sadece, dîni O'na has kılan hanîfler olarak Allah'a ibâdet etmeleri, namazı ikâme etmeleri, zekâtı vermeleriydi. İşte budur dosdoğru din.”**
[Beyyine, 5] (1)

Orucun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Ey îmân edenler! Oruç sizden öncekilere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Ta ki korunup sakınasınız.”**
[Bakara, 183] (2)

Haccın delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Ona bir yol bulabilenlerin o beyti hacetmesi, Allah'ın insanlar üzerindeki hakkıdır. Her kim de küfrederse şüphesiz ki Allah âlemlere muhtaç değildir.”**
[Âli İmrân, 97] (3)

(1) İKİNCİ RÜKUN: NAMAZ

Namaz, bazı fiil ve sözlerden oluşan, tekbir ile başlayıp selâm ile biten ve Allah'a yapılan bir ibâdet çeşididir. Namaz dînin direğidir. Nebîmiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem mîraç gecesi semâya çıktığında Allah namazı Nebîsine doğrudan kendisi farz kılmıştır.

ÜÇÜNCÜ RÜKUN: ZEKAT

Zekâtın lügattaki manası büyüme ve temizlemedir.

Zekât iki kısma ayrılır. Bunların birincisi bedenın zekâtı, ikincisi de malın zekâtıdır.

(2) DÖRDÜNCÜ RÜKUN: ORUÇ

Orucun lügattaki manası imsâktır (tutmaktır). Şerî mânası ise; Allah'a ibâdet için kişinin niyet ile beraber güneşin doğuşundan batışına kadar kendisini yeme, içme ve diğer orucu bozan şeylerden alıkoymasıdır. Oruç ibâdet çeşitleri içinde en fazîletli olanlardandır. Bu da orucun üç sabır çeşidini kapsaması ve orucun Allah katında büyük önemi olmasından dolayıdır ki oruç tutan kimsenin karşılığını vermeyi Allah bizzat kendisi üstlenmiştir

(3) BEŞİNCİ RÜKUN: HAC

Haccın lügattaki manası bir şeyi/yeri kasdetmektir.

Şerî manası ise; Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetinde vârid olduğu şekilde hac menâsiklerini edâ ederek Allah'a ibâdet etmektir.

Hac ömürde bir kere olmak üzere her Müslümana farzdır.

İkinci Mertebe: İMÂN

Îmânın lugattaki manası ikrârdır/kabul edip tasdik etmektir.

Şerî manası ise; îmân dil ile söz, kalp ile i'tikâd ve kalp ve âzâlarla ameldir. İtâat ile artar, ma'siyet ile azalır.

Şerî îmânın tanımında, zikri geçen bu beş hususun olması gerekmektedir. Eğer bu beş husustan bir tanesi eksik olursa, bu tanım Ehl-i Sünnet'in indinde îmânın tanımından çıkmış olur.

Bu beş hususun delîli nedir?

Cevap: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “Îmân yetmiş kusur şu'bedir. Bu şu'belerin en üstünü Lâ İlâha İllallah'ı söylemektir, en aşağısı yoldan rahatsızlık veren şeyleri gidermektir. Hayâ da îmandan bir şu'bedir.”

Delâlet boyutu:

“Onun/îmânın en üstünü Lâ İlâhe İllallah sözüdür” ifâdesi, **sözün** delîlidir.

“En aşağısı yoldan rahatsızlık veren şeyleri kaldırmaktır” ifâdesi, **âzâlarla amelin** delîlidir

“Hayâ da îmandan bir şu'bedir” ifâdesi, **kalbin amelinin** delilidir.

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “**Bu, hanginizin îmânını arttırdı?**” [Tevbe, 124] Bu âyet **îmânın artabileceğine** delîldir.

Eğer îman itâatle artabiliyorsa aynı şekilde günahla da eksilebilmeli. Zira bu Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in hadislerinde açık bir şekilde vârid olmuştur. Tıpkı şu hadiste olduğu gibi: “**(Kadınlar) kadar akli ve dîni eksik olanını görmedim.**” Din/Îmân eksilen bir şeydir.

İkinci mertebe îmandır.

Îmân yetmiş kusur şu'bedir. Bu şu'belerin en üstünü **Lâ İlâha İllallah** sözüdür, en aşağısı yolda rahatsızlık veren şeyleri gidermektir. Hayâ da îmandan bir şu'bedir.

Îmânın rükünleri hadîste geçtiği gibi altı tanedir.

Bunlar ise: Allah'a, meleklerine, kitaplarına, rasûllerine, âhiret gününe îmân etmen ve hayrıyla ve şerriyle kadere îmân etmendir.

Bu altı rüknün delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“İyilik, yüzlerinizi doğuya ve batıya çevirmeniz değildir.

İyilik; Allah'a, âhiret gününe, meleklerle, kitâba ve rasûllere îmân edenin yaptığıdır.” [Bakara, 177]

Kaderin delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Muhakkak ki her şeyi bir kader ile yarattık.” [Kamer, 49]

İMÂNIN RÜKNÜ ALTIDIR

BİRİNCİ RÜKÛN: ALLAH'A İMÂN (Bu da şu dört şeyi gerektirir)

İKİNCİ RÜKUN: MELEKLERE İMÂN

Melekler gaybî âlemin varlıklarıdır. Allah melekleri nurdan yaratmıştır. Her dâim Allah’a itâat eder ve hiçbir zaman isyân etmezler. Meleklerin ruhları da vardır. Nitekim Allah âyette Cebrâil’i “Rûhu’l Kuds” olarak isimlendirmiştir. Aynı şekilde onların bedenleri de vardır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Hamd, gökleri ve yeri yaratan, melekleri ikiye, üçer, dörder kanatlı elçiler yapan Allah’a mahsustur. O, yaratmada (dilediği kadar) arttırır. Allah her şeye gücü yetendir.”** [Fâtır, 1] Yine onların akılları ve kalpleri de vardır. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Nihâyet (meleklerin) kalplerindeki korku giderilince: ‘Rabbimiz ne buyurdu?’ derler.”** [Sebe, 23] Biz onlara böyle îmân ederiz. Aynı şekilde Allah’ın haber verdiği Cebrâil, Mikâil, İsrâfil gibi isimlerine ve onların sıfatlarına da îmân ederiz. Onların bazı sıfatlarını anlatarak Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Ki onlar (melekler): Allah’ın kendilerine emrettiğine kat’iyyen isyân etmezler. Ve emrolunduklarını yaparlar.”** [Tahrîm, 6] Onların yapmış, yapıyor ve yapacakları işlerine de îmân ederiz. Zira arşı taşıyan melekler buna örnektir. Kısacası Kurân ve Sünnette onlarla ilgili icmâlen ve tafsîlen vârid olan haberlerin tümüne îmân ederiz.

ÜÇÜNCÜ RÜKÜN: KİTAPLARA İMÂN

Bu kitapların Allah’ın hakîki kelâmı olduğuna ve mecâz olmadıklarına, onların indirilmiş vahiy olduğuna ve mahlûk/yaratılmış olmadıklarına îmân etmek üzerimize vâciptir. Yüce Allah her rasûlle beraber bir kitap indirmiştir. Bunların tümüne îmân ederiz. Onlar hakkında Allah’ın icmâlen ve tafsîlen haber vermiş olduğu isimlerin, içlerinde bulunan haberlerin ve hükümlerin tümüne -onlar nesh olmadıkça- îmân ederiz. Aynı şekilde Kurân’ın kendinden önce gelen bütün kitapları da nesh ettiğine (hükümünü geçersiz kıldığına) da îmân ederiz. Kurân’dan önceki kitaplar ise şunlardır: Tevrât, İncîl, Zebur, İbrâhim aleyhisselâm’a verilen sahîfeler ve Mûsâ aleyhisselâm’a verilen sahîfeler.

DÖRDÜNCÜ RÜKUN: RASÛLLERE İMÂN

Rasûllerin birer beşer olduklarına, yaratma ve rızık verme gibi hiçbir rubûbiyyet özelliklerine sâhip olmadıklarına ve onların ibâdet olunmayan birer kul olduklarına îmân etmek üzerimize vâciptir. Aynı şekilde onları Allah'ın gönderdiğine, onlara veyhettiğine, onları âyetler ile desteklediğine, onların Allah'ın kendilerine yüklemiş olduğu rasûllük emânetini hakkıyla yerine getirdiklerine, ümmetlerine nasîhat ettiklerine, onlara risâleti teblîğ ettiklerine ve hakkıyla Allah yolunda cihâd ettiklerine îmân etmek üzerimize vâciptir.

Onların tümüne îmân ederiz. Onlar hakkında Allah'ın icmâlen ve tafsîlen haber vermiş olduğu isimlerin, sıfatların ve haberlerin tümüne îmân ederiz. Nebîlerin ilkinin Âdem aleyhisselâm, rasûllerin ilkinin Nûh aleyhisselâm olduğuna ve Nebîlerin ve Rasûllerin sonuncusunun da Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem olduğuna îmân ederiz. Önceki şerîatların (dinlerin) tümünün Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in getirmiş olduğu şerîat (din) ile nesh olduklarına (hükümlerinin geçersiz kılındığına) îmân ederiz.

Ulû'l Azm rasûller beştir. Bunlar şûrâ ve ahzâb surelerinde zikredilmişlerdir. Onlar şu kimselerdir: Muhammed, Nûh, İbrâhim, Mûsâ, İsâ -Allah'ın salât ve selâmı onların hepsinin üzerine olsun-.

BEŞİNCİ RÜKÜN: ÂHİRET GÜNÜNE İMÂN ETMEK

Bu rükün Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in ölümünden sonrası hakkında haber vermiş olduğu herşeye îmân etmeyi kapsar. Kabrin fitnesi (kabirdeki sorgu), sûra üflenmesi, insanların kabirlerinden kalkması, iyilik ve kötülükleri tartan mîzan, sahîfeler, sırât köprüsü, kevser havuzu, şefâat, cennet, cehennem, kıyâmet günü mü'minlerin cennette Rablerini görmeleri ve bunlar dışındaki gaybî hususlar buna örnektir.

**ALTINCI RÜKUN: HAYRIYLA VE
ŞERRİYLE KADERE İMÂN ETMEK**
(Bu rükün şu dört şeye îmân etmeyi
gerektirir)

İlim	Yazma	Meşîet (Dileme)	Yaratma
Yüce Allah'ın geçmiş, şimdiki ve gelecekteki her şeyi icmâlen ve tafsîlen bildiğine îmân etmektir.	Yüce Allah'ın kıyâmet kopuncaya kadar olmuş, oluyor ve olacak her şeyi yazdığına îmân etmektir.	Yüce Allah'ın dilediği her şeyin olduğuna ve olacağına, dilemediği şeylerin de olmadığına ve kulun da fiilleri hususunda bir meşîeti olduğuna ancak herşey gibi bu meşîetin de Allah'ın meşîeti altında olan şeylere dâhil olduğuna îmân etmektir.	Kulun, amellerinin ve aynı şekilde diğer bütün kâinâtın mahlûk (yaratılmış) olduğuna îmân etmektir. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: “Allah her şeyin yaratıcısıdır.” Yine şöyle buyurmuştur: “Halbuki sizi de yapıp ettiklerinizi de yaratan Allah'tır.” [Saffât, 96]

Zikrettiğimiz bu dört mertebeyi nâzım şu sözünde toplamıştır:

“OI KADER ki İLİM ile, levhe KİTÂBETİDİR

HÂLIK-ı zü'l celâlin, nâfız MEŞÎETİDİR”

Üçüncü Mertebe: İHSÂN

İhsân dînin mertebelerinin en üstünüdür. İhsanın bir rüknü vardır. Bu rüknün altında da iki mertebe vardır. Bunlar ise;

Murâkabe İbâdeti:

Bu ibâdet, korku ve azaptan kaçma isteğinin sonucunda gerçekleşen ibâdetdir. Müslüman kimse bu mertebe dışına çıkamaz

Müşâhade İbâdeti:

Bu ibâdet, Allah indinde bulunan cennet, nimetler vb şeylere karşı olan sevgi, özlem ve rağbet sonucu yapılan ibadettir. Bunun misâli, Nebîlerin ve Rasûllerin ibâdetidir. Bunların dışındaki kimsenin de bu mertebeye ulaşması mümkündür.

Üçüncü mertebe ihsândır.

Bunun da tek bir rüknü vardır. İhsân, Yüce Allah'a O'nu görüyormuşçasına ibâdet etmektir. Sen O'nu görmesen de şüphesiz ki o seni görmektedir.

Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Çünkü Allah muttakilerle ve muhsinlerle berâberdir.”** [Nahl, 128]

Yine şu buyruğudur: **“Ve O Azîz ve Rahîm olana tevekkül et. O seni (teheccüde) kalkınca da görür, secde edenler arasındaki dolaşmanı da. Muhakkak O her şeyi işiten, bilendir.”** [Şuarâ, 217]

Ve şu buyruğudur: **“Ne işte olursan ol, ona dâir Kur'ân'dan ne okursan oku, (Ey insanlar!) ne amel işlerseniz işleyin siz ona daldığınız sırada mutlaka biz sizin üzerinize şâhit oluruz.”** [Yûnus, 61]

Not: Bu, bu mertebede olanların Allah'a karşı sadece sevgileri vardır ; O'ndan korkuları yoktur demek değildir. Bu mertebedeki fark sadece kulu ibâdete iten bu etkenin daha kuvvetli olduğu ve bu etkenin de bu mertebede bulunduğudır. Bu etken Allah'a karşı olan sevgidir (muhabbettir). Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şu sözü de bunun dâhilindedir: **“Şükreden bir kul da mı olmayayım?”** [Buhârî, 6471]

Sünnetten delili de Umer radiyallahu anhu'dan gelen meşhûr Cibrîl hadisidir. Umer radiyallahu anhu dedi ki: **“Bizler bir gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzurunda oturuyorken ansızın elbiseleri oldukça beyaz, saçları oldukça siyah, üzerinde yolculuğun etkileri görülme- yen ve aramızdan kimsenin tanımadığı bir adam çıkageldi.**

Nihâyet Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in önüne oturdu, dizlerini onun dizlerine dayadı, ellerini de kendi dizleri üzerine koyup dedi ki: “Ey Muhammed! Bana islâmdan haber ver.” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: « Islâm Allah'tan başka hak ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehâdet etmen, namazı kılman, zekâtı vermen, ramazan orucunu tutman ve eğer ona güç yetirip yol bulabilirsen Beyt'i hacetmendir. »

O zât: “Doğru söyledin.” dedi. Biz de ona hayret ettik. Hem ona soruyor, hem de onu tasdik ediyor. Daha sonra, “Öyleyse bana îmânın ne olduğunu bildir.” dedi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: « (Îmân) Allah'a, meleklerine, kitaplarına, rasûllerine ve âhiret gününe îmân etmen, bir de hayrı ile şerri ile kadere îmân etmendir. »

O zât, “Doğru söyledin. O halde bana ihsândan haber ver.” dedi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: « (İhsân) Allah'a onu görüyormuşçasına ibâdet etmendir. Sen O'nu görmesen de O seni görür. »

O zât yine, “O halde bana saatten (kıyâmet gününden) haber ver.” dedi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: « Hakkında kendisine soru sorulan, soru sorandan daha bilgili değildir. »

O zât “O halde bana onun alâmetlerinden haber ver.” dedi. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: « Cârîyenin efendisini doğurması, çıplak ayaklı, elbisesiz, fakir koyun çobanı kimselerin uzun bina yapmakta birbirleriyle yarışıklarını görmendir. »

(Umer) dedi ki: Daha sonra adam gitti. Uzun bir süre böylece kaldık. Ardından Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: « Ey Ömer! Soru soranın kim olduğunu biliyor musun? » Ben, “Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dedim.” Şöyle buyurdu: « Bu Cebrâîl'dir. Sizlere dininizi öğretmek için geldi. »

Bu hadîs, dînin üç rûknü olan islâm, îmân ve ihsân rûkûnlerinin delîlidir.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in **“Hakkında kendisine soru sorulan, soru sorandan daha bilgili değildir”** ifâdesi kıyâmet saatini Allah'tan başka kimsenin bilemeyeceğinin delîlidir.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in “Cârîyenin efendisini doğurması” ifâdesi şu dört manaya gelir:

Ana babaya çokça karşı çıkmak, onlara isyân etmek

Ana babaya çokça iyilikte bulunup onlara ihsân etmek

Hallerin terse dönmesi

Kral veya padişah bir köleyle evlenir ve ondan bir çocuğu olur. Sonra bu kral öldükten sonra bu çocuk kral olur. Aynı zamanda da annesinin efendisi olmuş olur.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in **“Çıplak ayaklı, elbisesiz, fakir koyun çobanı kimselerin uzun bina yapmakta birbirleriyle yarışıklarını görmendir.”** ifâdesi hallerin ters dönmesi manasına gelir. Yani kişinin fakirliği aşırı bir şekilde zengin olmaya dönüşmesidir.

CİBRÎL HADÎSİNDEN ÇIKARILMIŞ FÂİDELER

1. Talebenin edâ etmesi gereken altı hak vardır. Bunlar ise şunlardır: Kendi hakkı, hocasının hakkı, ilim talep ettiği yerin hakkı, arkadaşlarının hakkı, kitabının hakkı, öğrendiği ilmin hakkı.

Şimdi bunları sırasıyla şu şekilde açıklayabiliriz:

- Kendi Hakkı: İlim öğrenmek bir ibâdettir. İçerisinde ihlâs ve sünnete ittibâ olmalıdır. O halde sen ey ilim talebesi! Ciddi bir şekilde selef imâmlarına uyan kimse ol. Haşyet ve murâkabeyi terk etme. Yumuşak ol. Kendini beğenme arzusunu içinden söküp at.

Kanaât ve zühd sâhibi ol. İlmin nûru ve murûet ile süslen. İlim talebinde yiğitliğin özelliğinden faydalan. Rahatlığı terk et. Faydasız meclislerden yüz çevir. Rıfk ile süslen. Doğru yolda sebât et.

Himmetini yüksek tut. İlme karşı tamahkar ol. İlim yolculuğuna çık. İlmi kaydet. Ezbere önem ver. Fer'î meseleleri usule binâ ederek tefakkuh et. Allah'a yönel. İlme ihânet etme. Doğru kimse ol.

İlim talebesinin cenneti « **Lâ Edri (Bilmiyorum)** » demek'tir. Sermayen olan vaktini koru. Çok çok oku. Güzel sorular sor. Hocana iyice kulak ver ve ne dediğini anla. Öğrendiğinle amel et. Münâzaralara girme. Çokça müzâkere et. Kurân, sünnet ve bu ikisinin ilimleri arasında dolan dur. Her dersin gereçlerini yanında bulundur.

Baş olma, şöhret ve dünya sevgisinden kaçın. Kendin hakkında kötü zan besle, insanlar hakkında ise iyi zan besle.

İlmin zekâtı; hakkı konuşmak, maslahat ve mefdeseti gözeterek iyiliği emredip kötülükten nehyetmek, ilmi yaymak, Müslümanların faydalanmasını sevmek, onlar için gayret sarf etmek ve dünyâ işleri için güzel aracılıkta bulunmaktır.

İzzetli ol. İlmi koru. Hoş görülü ol, yıkıcı olma. Çokbilmişlik taslama. Ehil olmadan insanların önüne oturma. Âlimin vehmi ve âlimlerin ihtilâfları mevkıfın olmasın.

Def et şüpheleri kendinden. Velânın ve berânın kendisi üzerine kurulu olan grupçu, fırkacı ve hizipçilerden olma!

- **Hocasının Hakkı:** İnsanlar bu bâbta iki uç nokta ve vasat olmak üzere üçe ayrılır. Biliyoruz ki yeryüzünde ilk şirk sâlihler hakkında guluv ve haddi aşma sebebiyle vukû bulmuştur. Bundan dolayı sâlih insanlar hakkında içerisinde ifrât (aşırı gitmek) veya tefrîtin (taksirde bulunmanın) olmadığı vasat bir yol izlemeliyiz.

- **İlim talep ettiği yerin hakkı**

- **Arkadaşlarının hakkı:** Yüce Allah şöyle buyurmuştur: « Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmet oldunuz. » [Âli İmrân, 110] Nebî sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur: “Sizden biri, kendisi için sevdiğini kardeşi için de sevmedikçe îmân etmiş olmaz.”

- **Kitaplarının Hakkı:** Bu, kitaplarını koruyarak ve onlara özen göstererek gerçekleşir. Çünkü Yüce Allah bize bu kitapları ihsân etmiştir. Bundan dolayı onları korumak gerekir.

- **Öğrendiği İlimin Hakkı:** Bu hak, onu kavrayarak, her zaman tekrar ederek, onunla amel ederek edâ edilir. Çünkü ilmi öğrenen kimseye onunla amel etmesi vaciptir. Sonra yine bu ilimle dâvet etmelidir. Çünkü bu bir nîmettir. Bu nimetin şükrünü edâ etmemiz gerekir.

2. Kendisinde faydanın umulduğu soru ile başlanması soru sorma âdablarındandır.

3. İlim talebesinin her dâim dış görünüşüne özen göstermeli, temiz ve güzel görünmeli.

4. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in vefâtından sonra “Allah ve Rasûlü daha iyi bilir” denmez. Bunun yerine “Allah daha iyi bilir” denir.

Üçüncü Temel Esas:

Nebîmiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'i bilmektir.

Onun adı; Muhammed olup geriye doğru atalarının adı sırasıyla şöyledir: Abdullah, Abdu'l-Muttalip ve Hâşim.

Hâşim Kureyş'tendir. Kureyş de Arap'lardandır. Araplar da İbrâhîm el-Halîl'in oğlu İsmâîl'in soyundandır. Ona ve nebîmize salât ve selâmlar olsun.

Altmış üç yıl yaşamıştır. Bunun ilk kırk yılı nübüvvet öncesi, son yirmi üç yılı da nebî ve rasûl olarak gönderildiği vakittir. "İkra/Oku" buyruğu ile ona nübüvvet verildi. "el-Müddessir" hitâbı ile de rasûl oldu. Doğup yetiştiği şehir Mekke'dir. Medine'ye hicret etmiştir.

Bu bölüm, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in ismi, nesebi (soyu), yaşı ve insanlara yapmış olduğu dâvetine dâir bilgileri içermektedir.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem hakkında bilmemiz gerekenlerin bazıları şunlardır:

İsmi ve nesebi:

O, Muhammed b. Abdillâh b. Abdi'l-Muttalip b. Hâşim'dir. Hâşim Kureyş'tendir. Kureyş de Arap'lardandır. Araplar ise İbrâhîm el-Halîl'in oğlu İsmâîl'in zürriyetindendir. Salât ve selâm onların hepsinin üzerine olsun.

Yaşı:

Altmış üç yıl yaşamıştır. Bunun ilk kırk yılı nübüvvet öncesi, son yirmi üç yılı da nebî ve rasûl olarak gönderildiği vakittir.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in insanlara gönderilişi iki dönemden oluşur

Mekke Dönemi:

Mekke dönemi on üç yıl sürmüştür.

Medîne Dönemi:

Medîne dönemi de on yıl sürmüştür

SORU : Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem Nebî midir? Yoksa Rasûl müdür?

CEVAP : Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem hem Nebî ve hem de Rasûl'dür. "İkra/Oku" buyruğu ile Nebî, "el-Müddessir" hitâbı ile de Rasûl olmuştur.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in Siyerinden Bir Parça

Mekke dönemindeki da'vet tevhi'd, şirkten sakındırma ve ibâdeti bir ve tek olarak Allah'a hâlis kılma da'veti etrafında yoğunlaştı. Bu da'vet on üç sene boyunca böylece devam etti.

Daha sonra Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Medîne'ye hicret ile emrolundu. Aynı şekilde oradaki da'vet de tevhi'd üzere olmaya devam etti. Buna ilaveten dînin geriye kalan ibâdet, muâmelet ve hayata dair diğer şiarları da nâzil oldu.

Öte yandan, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in da'vetini onun siyerine bakarak inceleyen kimse, tevhi'd da'vetinin Allah onun ruhunu alıncaya kadar onunla birlikte kesintisiz olarak sürdürdüğünü görebilir. İşte tam burada, insanlara tevhi'di öğretmekten geri duran ve tevhi'di öğrenmek için sadece sayılı dakikalara ihtiyaç olduğunu iddia eden kimselere apaçık bir reddiye vardır.

Allah, onu şirkten sakındırması ve tevhi'de da'vet etmesi için gönderdi. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Ey örtüye bürünen [peygamber!] Kalk da sakındır. Rabbini büyükle. Elbiseni temizle. Pisliklerden uzaklaş. Daha fazlasını bekleyerek ihsan iyilik etme. Rabbin için sabret.”** **“Kalk da sakındır.”** [Müddessir, 1-7] buyruğunun anlamı; şirkten sakındır, tevhi'de davet et, demektir.

“Rabbini büyükle.” buyruğunun anlamı; O'nu tevhi'd ile yücelt, demektir.

“Pisliklerden uzaklaş.”

buyruğunda pislikler, putlar demektir. Onlardan uzaklaşmak, onları terketmek ve onlardan ve ehlinde uzak durmaktır.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem on sene boyunca şirkten sakındırıp tevhi'de da'vet etmeye devam etti.

On yılın sonunda semâya [mi'râca] çıkarıldı ve beş vakit namaz ona farz kılındı. Mekke'de üç sene namaz kıldıktan sonra Medîne'ye hicret etmekle emrolundu.

Müellif rahimehullah'ın “Semâya [mi'râca] çıkarıldı.” sözünden istifâde edilenler:

1. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in gayba dair vermiş olduğu haberler hakkında şöyle deriz: “İman ettik, tasdik ettik, teslim olduk.”
2. Beş vakit namazın önemi. Nitekim Allah subhânehu ve teâlâ onu semâda farz kıldı.

Hicret: şirk beldesinden İslâm beldesine göçmek, taşınmaktır.

Şirk beldesinden İslâm beldesine hicret etmek, kıyamet kopuncaya kadar bu ümmet üzerine farzdır.

Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Melekler, nefislerine zulmedenlerin canları alacağı vakit [onlara] “Ne işte idiniz?” derler. Onlar:**

“Biz yeryüzünde zayıf ve güçsüz kimselerdik.” derler. Melekler: “Allah'ın arzı geniş değil miydi? Oralara hicret etseydiniz!” derler. İşte onların varacağı yer cehennemdir. Orası, varılacak ne kötü yerdir. Ancak [gerçekten] güçleri yetmeyip çaresiz kalan ve hicret etmeye bir yol bulamayan zayıf ve güçsüz erkekler, kadınlar ve çocuklar başka. Umulur ki Allah, işte onları affeder. Allah Afuvv [çokça affeden] ve Gâfûr [çokça mağfîret edendir.]”

[Nisâ, 97] Yine şöyle buyurur: **“Ey îmân eden kullarım! Şüphesiz ki arzım çok geniştir. O halde sadece Bana ibâdet edin.”** [Ankebût, 56]

Beğavî rahimehullah şöyle der: **“Bu âyetin nuzûl sebebi, Mekke'de olup hicret edemeyen müslümanlar hakkındadır. Allah onlara îmân ismi ile seslenmiştir.”**

Hicretin sünnetten delîli Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in şu sözüdür: **“Tevbe [kapısı] kapanmadıkça hicret sona ermez, güneş batıdan doğmadıkça tevbe [kapısı] kapanmaz.”**

Hicret üç kısma ayrılır:

Küfür beldesinden İslâm beldesine hicret:

Bunun hükmü vâciptir.

Mekke'den Medîne'ye hicret:

Hicretin bu kısmı, Mekke'nin fethedilmesiyle sona ermiştir.

Allah'ın terk edilmesini vâcip kıldığı şeylerden hicret:

Bunlar: birtakım ameller, âmiller, bir zaman dilimi yahut bir mekan olabilir.

Ameller: Allah subhânehu ve teâlâ'nın harâm kıldığı bütün fiillerdir. Bunların başında şirk gelir.

Âmiller: Kâfir, munâfıklar ve bunlardan başkalarıdır.

Zaman: Kâfirlerin kutlama yaptıkları vakitleri terketmektir.

Mekan: Kâfirlerin kutlama yaptıkları yerleri terketmektir.

Tevbe kapısı, şu iki husustan biriyle kapanır:

1. Güneşin batıdan doğmasıyla.
2. Ölümün gelip çatmasıyla. **“Kötülükler [günahlar] işleyip de kendisine ölüm gelip çattınca “Şimdi tevbe ettim” diyen kimseler için tevbe yoktur. [Tevbeleri makbul değildir.] Kâfir olarak ölen kimseler için de [tevbe yoktur.]”** [Nisâ, 18]

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in **“Fetihten sonra hicret yoktur.”** sözünün anlamı şudur: Yani, [Mekke fethinde sonra] Mekke'den Medîne'ye [hicret yoktur.] Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in bu sözünde, Mekke'nin küfür beldesi olmasının artık mümkün olmadığına işaret vardır.

(1) Şeyh İbn Useymîn rahimehullâh şöyle der: Zekat, ilk olarak Mekke’de farz kılındı, fakat nisap miktarı ile zekatta vâcib olan miktar takdir edilmedi. Nisap miktarı ve vâcib olan miktar Medîne’de takdir edildi.

(2) Nebî sallallahu aleyhi ve sellem hicretin on birinci senesinde vefat etti ve Âişe radıyallahu anh’ın odasına defnedildi.

(3) “Hiçbir hayır yoktur ki, ümmetine göstermiş olmasın. Hiçbir şer yoktur ki, ümmetini ondan sakındırmış olmasın.” Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in emâneti eda ettiğine, risâletini tebliğ ettiğine, ümmetinin hayrını istediğine, Allah yolunda hakkıyla cihâd ettiğine ve bizi, gece-si gündüzü gibi olan ve kendisinden ancak helak olanın sapacağı bembeyaz bir yol üzere bıraktığına mutlaka şâhitlik etmemiz gerekir.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Medîne’ye yerleşince İslâm’ın geriye kalan hükümleri ile emrolundu. Örneğin: zekat (1), oruç, hac, cihâd, ezân, ma’rufu emredip münkerden alıkoymak ve bunun dışında İslâm’ın diğer hükümleri gibi.

Bu şekilde on sene devam etti. On sene sonunda vefat etti. Allah’ın salât ve selâmı onun üzerine olsun.(2)

Onun dîni bâkî kalacaktır. İşte onun dîni budur. Hiçbir hayır yoktur ki, ümmetine göstermiş olmasın. Hiçbir şer yoktur ki, ümmetini ondan sakındırmış olmasın.

Onun gösterdiği hayır: tevhîd ve Allah’ın sevip razı olduğu herşeydir. Onun sakındırdığı şer ise: şirk ve Allah’ın hoş görmeyip reddettiği herşeydir.(3)

Harâmların en büyükleri:

Büyük şirk
(Dinden çıkarır.)

Küçük şirk
(Dinden çıkarmaz.)

Büyük günahlar
(Kendisine has bir cezanın hazırlandığı günahlar)

Küçük günahlar
(Kendisine has bir cezanın hazırlanmadığı bütün harâmlar)

Allah onu bütün insanlara
peygamber olarak göndermiş,
cinlerin ve insanların hepsine
ona itaat etmeyi farz kılmıştır.
Bunun delili Yüce Allah'ın şu
buyruğudur:

**“De ki: Ey insanlar! Muhakkak
ki ben, sizin hepinize
[gönderilen] Allah'ın elçisiyim.”**

[A'râf, 158] (1)

Allah dînini onunla kemale
erdirmiştir.

Bunun delili Yüce Allah'ın şu
buyruğudur:

**“Bugün, sizin için dîninizi
kemale erdirdim. Üzerinizdeki
nimetimi tamamladım. Sizin için
dîn olarak İslâm'dan razı
oldum.” (2) [Mâide, 3]**

Nebî sallallahu aleyhi ve
sellem'in öldüğüne dair delil ise
Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

**“[Ey Muhammed!] Şüphesiz
sen öleceksin. Şüphesiz onlar da
ölecekler. Sonra kesinlikle
kıyamet günü Rabbinizin
huzurunda hasımlaşacaksınız.”**

[Zümer, 30-31]

(1) Nebî sallallahu aleyhi ve sellem
insanların tümüne birden gönderildi.
Onunla kendisinden önceki bütün
şeriatlar neshedildi. O halde Nebî
sallallahu aleyhi ve sellem'in zama-
nında yahut bugün şu zamanımızda
davetin kendilerine ulaşp da İslâm
dînine girmeyen yahudi ve hristiyanlar
kâfirdir. İsterse onlar, Musa ve İsa
aleyhimesselam'ın üzerinde bulundu-
ğu yol üzere olsunlar. Bunun delille-
rinden bazıları şunlardır:

Yüce Allah şöyle buyurur: **“De ki:
Ey kitap ehli! Bizimle sizin aranız-
daki ortak kelime [olan tevhîde]
gelin: Yalnızca Allah'a ibâdet ede-
lim, O'na hiçbir şeyi ortak koşma-
yalım.”** [Âli İmrân, 64]

Yüce Allah şöyle buyurur:
**“Kendilerine kitap verilenlerden
Allah'a ve âhiret gününe îmân
etmeyen, Allah ve rasûlünün harâm
kıldığı şeyleri harâm saymayan ve
hak dîn [olan İslâm'ı] dîn edinme-
yen kimselerle savaşı.”** [Tevbe, 29]

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem
şöyle buyurmuştur: “Nefsim elinde
olan zata yemin olsun ki, yahudi ve
hristiyan herhangi biri beni duyar da
sonra bana îmân etmezse mutlaka
cehennem ehlinden olur.”

(2) Bu âyette bidat ehline reddiye vardır. Şöyle ki Allah dînimizi tamâma
erdirmiştir. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem de risâleti eksiksiz bir şekilde
tebliğ etmiştir. Bundan sonra her kim dîne yeni bir şey eklerse, bu kimse dinde
olmayan yeni bir şey getirmiş olur. Bu da bidattir. Her bidat sapıklıktır. Her
sapıklık da ateştedir.

(1) Bütün insanlar, çare yok ölümü tadacaklar ve çok büyük bir gün için dirileceklerdir. O gün kıyâmet günüdür. Daha sonra hesaba çekilecekler ve herkes amelîne göre karşılık görecekler.

(2) Her kim yeniden dirilmeyi ve hesaba çekilmeyi yalanlarsa kâfir olur. Çünkü o, îmânın rukunlarından birini inkâr etmiştir.

(3) Nûh aleyhisselam rasûllerin ilkidir. Bunun delîli Allah subhânehu ve teâlâ'nın şu buyruğudur: **"Muhakkak ki biz, Nûh'a ve ondan sonraki nebîlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik."** [Nisâ, 163]

Nebîlerin ilkinde gelince, o Âdem aleyhisselam'dır. Bunun delîli şudur: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e Âdem aleyhisselam'ın nebî olup olmadığı soruldu. Dedi ki: **"O, [Allah'ın kendisiyle] konuştuğu bir nebîdir."**

Nebîlerin ve rasûllerin sonuncusu ise Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

"Muhammed, sizin adamlarınızdan hiçbirinin babası değildir. Fakat, Allah'ın rasûlü ve nebîlerin sonuncusudur." [Ahzâb, 40]

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den sonra nubuvvet yahut risâlet iddiasında bulunan [nebî veya rasûl olduğunu iddia eden] herkes yalancı bir kâfirdir. Onu tasdik edenler de, yine onun gibi kâfirlerdir.

İnsanlar öldükten sonra tekrar diriltileceklerdir. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: "[Ey insanlar!] Sizi topraktan yarattık. [Ölümünüzle] sizi oraya döndüreceğiz ve sizi oradan bir kez daha çıkaracağız." [Tâhâ, 55]
Yüce Allah şöyle buyurur: **"Allah, sizi [Âdem'i] yerden [bitkiyi bitirir gibi] bitirdi [yarattı.] Sonra sizi oraya geri döndürecek ve kesinlikle sizi [oradan] yeniden çıkaracak."** [Nûh, 17-18]

İnsanlar, dirildikten sonra hesaba çekilecekler ve onlara amellerinin karşılığını verilecektir. Bunun delîli yüce Allah'ın şu buyruğudur: "Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah'a aittir. [Bunların yaratılması, Allah'ın] kötülük yapanları yaptıklarına karşılık cezalandırması ve iyilik edenleri de daha güzeli [olan Cennet] ile mükâfatlandırması içindir." [Necm, 31] (1)

Her kim yeniden dirilmeyi yalanlarsa kâfir olur. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **"Kâfirlik edenler, tekrar diriltilmeyeceklerini iddia ettiler. De ki: Bilakis! Rabbime yemin olsun ki, sizler muhakkak diriltileceksiniz! Sonra yapıp ettikleriniz size haber verilecek. Bu, Allah'a pek kolaydır."** [Teğâbun, 7] (2)

Allah bütün rasûlleri müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak göndermiştir. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **"Rasûlleri müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak [gönderdik.]"** [Nisâ, 165]

Rasûllerin ilki Nûh aleyhisselam, sonuncusu ise Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir. O, nebîlerin de sonuncusudur.

Nûh aleyhisselam'ın rasûllerin ilki olduğunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **"Muhakkak ki biz, Nûh'a ve ondan sonraki nebîlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik."** [Nisâ, 163] (3)

Allah, bütün kullara tâğûta küfredip Allah'a î mân etmeyi farz kılmiştir. İbnu'l-Kayyim rahimehullah şöyle der: **"Tâğût: kulun kendisiyle haddi aşığı [Allah'tan başka] ibâdet edilen her ma'bûd, kendisine tâbi olunan yahut kendisine itaat edilen herşeydir."**

Allah, Nûh aleyhisselam'dan Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e kadar bütün ümmetlere, onları bir ve tek olarak Allah'a ibâdeti emretmesi ve onları tâğûta ibâdetten sakındırması için bir rasûl göndermiştir. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **"Andolsun ki biz, her ümmete -Allah'a ibâdet edin, tâğûttan kaçının- diye [emretmeleri için] bir rasûl gönderdik."** [Nahl, 36]

Tâğûtlar pek çoktur. Onların başlıcaları beş tanedir. Bunlar: İblîs. Allah ona lanet etti. Kendisine ibâdet edilen ve bundan razı olan kimse. İnsanları kendisine ibâdet etmeye çağıran kimse. Gaybtan bir şey bildiğini iddia eden kimse. Allah'ın indirdiğinden başkasıyla hükmeden kimsedir.

Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **"Dîn[ge girme]de zorlama yoktur. Rüşd [î mân], gaydan [küfürden] apaçık ayrılmıştır. Artık her kim tâğûta küfredip Allah'a î mân ederse sapasağlam bir kulpa tutunmuş olur."** [Bakara, 256]

İşte bu, Lâ ilâhe illallah 'ın manasıdır. Bir hadîste şöyle gelmiştir: **"İşin başı İslâmdır, onun direği namazdır. Zirvesi ise Allah yolunda cihâddır."**

Allah, rasûlleri ve nebîleri müjdeleyiciler ve uyarıcılar olarak gönderdi. Onların hepsi de, tevhi-de da'vet; tâğût, şirk ve türleriyle mücadele etme hususunda hemfikir idiler. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: [Nahl, 36] **"Andol-sun ki biz, her ümmete bir rasûl gönderdik."** Yani, her topluluğa. **"Allah'a ibâdet edin."** [Yani,] Allah'ı tevhi-d edin. **"Tâğûttan ictinâb edin [kaçının.]"** Yani, tâğûtlar bir tarafta, siz de diğer tarafta olun (diye emretmeleri için). İctinâb kelimesinin kullanımı, tâğûtlardan uzaklaşma-da daha etkilidir. Bu uzaklaşma, şirkten ve şirk ehlinden beraati gerçekleştirmeye dâhildir.

Allah, bütün kullara tâğûta küfredip Allah'a î mân etmeyi farz kılmiştir. Allah'a î mândan önce evvela tâğûta küfretmek olmalıdır. **"Artık her kim tâğûta küfredip Allah'a î mân ederse..."** [Bakara, 256]

Tâğût: Kulun kendisiyle haddi aşığı [Allah'tan başka] ibâdet edilen (taşlar ve ağaçlar gibi) ma'bûdlar, (sapkın âlimler gibi) kendilerine tabi olunanlar yahut (Allah'a itaatin dışına çıkmış yöneticiler gibi) kendilerine itaat edilenlerdir.

Tâğûtlar pek çoktur. Onların başlıcaları beş tanedir: İblîs. Allah ona lanet etti. (Şeyh, burada şeytana -haber kabilinden- lanet etmiştir.) Kendisine ibâdet edilen ve bundan razı olan kimse. İnsan-ları kendisine ibâdet etmeye çağı-ran kimse. Gaybtan bir şey bildiğ-i ni iddia eden kimse. Allah'ın indir-diğinden başkasıyla hükmeden kimse.

**Allah'ın indirdiğinden başkasıyla
hükmetmede birtakım ayrıntılar vardır**

Büyük Küfür

Beşerin hükmünün Allah'ın hükmü gibi olduğuna yahut ondan daha üstün olduğuna i'tikâd eden kimse.

Küçük Küfür

Allah'ın indirdiğinden başkasıyla hükmetmenin bâtıl olduğuna i'tikâd etmesine rağmen hevasından, makam mevki sevgisinden yahut bunun dışındaki herhangi bir sebepten dolayı Allah'ın indirdiğinden başkasıyla hükmeden kimse.

Son Sözümüz

Akıl sahibi herkesin gerçekten bu büyük metni iyice teemmül etmesi, özel bir itina ile ona özen göstermesi gerekir. Çünkü bu metin, her insanın kabirde ihtiyaç duyacağı çok büyük esasları içermektedir.

Allah'ı, nebîsi sallallahu aleyhi ve sellem'i ve İslâm dînini delîlleriyle bilmek (Yani, üç temel esas)	<i>İlim</i>	<i>Dört Mesele ve Defîlîleri (Asr sûresi)</i>	<i>Üç Temel Esas (kıscacası kabirde sorulacak sorular) ve Defîlîleri. Tevhîdî niçin öğreniyoruz? Niçin üç temel esas öğreniyoruz? Üç temel esas öğrenmekteki fayda nedir?</i>
“İlim ameli çağırır, icâbet ederse muvaffak olunur yoksa ilim çekip gider” Âlim bildiğiyle amel etmezse eğer Put a tapanlardan önce azâba girer	<i>İlimle Amel Etmek</i>		
Da'vetin şartları: İhlâs, şer'î ilim, da'vet edilecek kişinin halini bilme, hikmet ve sabır	<i>İlimle Amele Da'vet</i>		
Da'vet edilecek şeylerin ilki tevhîddir. Nebîlerin ve rasûllerin da'veti işte budur. Da'vetin en yüce mertebesi, tevhîde da'vet ve şirki reddetmektir.			
Allah'a itaat üzere sabır (namaz gibi), Allah'a isyandan geri durmaya karşı sabır (riya gibi), Allah'ın acı veren kaderine karşı sabır (fakirlik gibi)	<i>Başa Gelen Eziyete Sabır</i>		
Yani: önce ilme, sonra amele, daha sonra da da'vete karşı sabır.			
Rubûbiyyet tevhîdi (Allah'ı rubûbiyyette birleyen kimse, mutlaka ulûhiyyette de birlemelidir.) İsim ve sıfat tevhîdi	<i>Üç Mesele</i>		
Ulûhiyyet tevhîdi (ihlâs). Allah, ibâdetinde herhangi birinin ortak koşulmasını -ister yakınlaştırılmış bir melek, isterse gönderilmiş bir rasûl olsun- asla razı olmaz.			
Şirkten ve şirk ehlinde beraat etmek; kalp ile (kâfirlere buğzederek), dil ile [Zuhruf suresinin 26. ayetinde geçtiği gibi] (“Muhakkak ki ben, sizin ibâdet ettiklerinizden beriyim” [diyerek] ve azalar ile (onların bayramlarına ve kutlamalarına katılmayarak ve onlara benzemeyerek) olur.			

(Haniflik): Şirkten meyledip ihlâs ve tevhîd üzerine kurulan dîndir.	<i>Tevhidi öğrenmenin sebebi</i>	<i>Üç Temel Esas (kısaltıcı kabirde sorulacak sorular) ve Delilleri. Tevhidi niçin öğreniyoruz? Niçin üç temel esası öğreniyoruz? Üç temel esası öğrenmekte ne gibi fayda vardır?</i>
Luğatta, bir şeyi bir ve tek yaptığında onu tevhîd etti, denilir. [Tevhîd kelimesinin] şer'î manası: Allah'ı, kendisine has olan rubûbiyyet, ulûhiyyet ve isim ve sıfatlar ile birlemektir. Tevhîd üç kısma ayrılır:		
Rubûbiyyet tevhîdi: Allah'ı fiilleriyle birlemektir. Allah'ı yaratmada, hükümranlıkta ve işleri çekip çevirmede birlemektir. Ulûhiyyet tevhîdi: Allah'ı ibadetlerle birlemektir, yahut Allah'ın kulların fiilleriyle birlenmesidir. İsim ve sıfat tevhîdi: Allah'ı, kitabında yahut rasûlünün lisanı üzere kendi zatını isimlendirdiği ve vafettiği isim ve sıfatlarla birlemektir. Bu ise, herhangi bir tahrîf, ta'tîl, tekyîf ve temsîl söz konusu olmaksızın kendi nefsi için isbât ettiklerini isbât ederek, kendi nefsinden nefyettiklerini de nefyederek olur.		
Şirk, Allah ile beraber O'ndan başkasına da dua etmektir. Allah bütün eksikliklerden uzaktır. Şirk, yeryüzündeki en büyük günahtır.		
Allah subhânehu ve teâlâ'yı bilmek: Rabbin kim? - Allah'ı ne ile bildin? - Rab, ma'bûdun ta kendisidir - İbâdetlerin çeşitleri - İbâdet türlerinden herhangi birini Allah'tan başkasına yönelten kimsenin hükmü ve delîli	<i>Üç Temel Esas</i>	
İslâm dînini delilleriyle bilmek: İslâm'ın tanımı - Dînin mertebeleri - İslâm'ın rukûnleri - Şehâdetin tanımı - İmânın rukûnleri - İmânın şubeleri - İhsân - Dînin mertebelerinin delîli - Kıyâmetin alametler		
Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'i bilmek: Nesebi - Doğumu - Ömrü - Nubuvveti - Risâleti - Beldesi - Gönderilmesindeki hikmet - Tevhîde ne zaman davet etti - İsra - Mirac - Namaz nerede ve ne zaman farz kılındı? - Hicret, hükmü ve vakti - Şer'iatın diğer hükümleri ne zaman teşrî kılındı? - Da'vetin süresi - Vefatı - Getirdiği dîn - Peygamberliğinin bütün cinleri ve insanları kapsaması - Dînin kâmil oluşu - Nimetin tamama ermesi		

Öldükten sonra diriliş – Amellere göre hesaba çekilme – Yeniden dirilişi yalanlayanın küfrü – Rasûllerin vazifesi ve da’vetleri – Rasûllerin ilki ve sonuncusu – Tevhîdin iki ruknû: tâğûta küfür ve Allah’a î mân – Tâğûtun tanımı – Tâğûtların başlıcaları – Tâğûta küfretmenin şekli – Lâ ilâhe illallah’ın manası – İşin başı İslam – Dînin direği namaz – Dînin zirvesi cihâd

Tâğût: Kulun kendisiyle haddi aştığı [Allah’tan başka] ibâdet edilen (taşlar ve ağaçlar gibi) ma’bûdlar, (sapkın âlimler gibi) kendilerine tabi olunanlar yahut (Allah’a itaatin dışına çıkmış yöneticiler gibi) kendilerine itaat edilenlerdir. Tâğûtlar pek çoktur. Onların başlıcaları beş tanedir. Bunlar: İblîs -Allah ona lânet etsin-. (Şeyh, burada şeytana -haber kabilinden- lanet etmiştir.) Kendisine ibâdet edilen ve bundan razı olan kimse. İnsanları kendisine ibâdet etmeye çağıran kimse. Gaybtan bir şey bildiğini iddia eden kimse. Allah’ın indirdiğinden başkasıyla hükmeden kimsedir.

Tâğût

Allah en iyisini bilir. Allah Muhammed’e, âilesine ve ashâbına salât ve selâm etsin.

Sonuç

Üç Temel Esas (kısacası kabirde sorulacak sorular) ve Dehlleri. Tevhîdi niçin öğreniyoruz? Niçin üç temel esası öğreniyoruz? Üç temel esası öğrenmekteki fayda nedir?

Kabirde Sorulacak Sorular (Üç Temel Esas ve Delilleri) risâlesi üzerine bir sınav

Parantez içindeki doğru cevabı seçiniz:

1. “Üç Temel Esas” risâlesinin müellifi
(Muhammed b. Suleymân et-Temîmî – Muhammed b. Ahmed – Hepsi)
2. Üç Temel Esas, kısacası kabirde sorulacak sorulardır. (Doğru – Yanlış)
3. Üç Temel Esas risâlesinde müellif okuyucu için (iki yerde – üç yerde) dua etti.
4. Müellifin kitaplarında şu özellikler göze çarpmaktadır : (İfadelerinin kolay oluşu – Genellemeden sonra tafsil – Kitap ve Sünnet’ten deliller – Talebeler için dua – Muasır şüphelere reddiye – Risâlenin pek çok şerhlerinin oluşu – Önemli soruların ve bunların cevaplarının zikri – Allah bu kitapların [insanlar tarafından] kabûlünü takdîr etmiştir – Hepsi)
5. Üç Temel Esas risâlesinin fihristi (beş - altı) kısma ayrılabilir.
6. Tevhîdi öğrenmek (farz-ı kifâyedir. – farz-ı ayndır.)
7. Dört mes’elenin delîli (Asr sûresidir. - İhlâs sûresidir.)
8. Her kim öğrenir de öğrendiği ile amel etmezse (yahûdilere – hristiyanlara – hepsine) benzer.
9. Sabır (iki kısma – üç kısma) ayrılır.
10. İmâm Şâfi’nin Asr sûresi hakkındaki sözünün manası şudur: (Asr sûresi, hüccet ikâmesinde yeterlidir – Asr sûresi, diğer sûrelere ihtiyaç bırakmaz.)
11. Her kim tevhîd türlerinden sadece birine îmân eder, diğerlerine îmân etmezse muvahhid sayılmaz. (Doğru – Yanlış)
12. Şirkten ve şirk ehlinden beraat şunlarla olur: (Kalp, dil ve azalar ile – Amelden ve amel edenden beraat ile – Hepsi)
13. Yüce Allah’ın “Muhakkak ki mescidler Allah’a aittir.” buyruğundaki mescidler ile şu murad edilmiştir: (Mescid binaları – Secde azaları – Üzerinde secde yapılan yerler – Hepsi)
14. Selefîn yolu şudur: (Önce istidlâl sonra i’tikâd – Önce i’tikâd sonra istidlâl)
15. Âlimlerimiz içinden sapmış olanlar (yahûdilere – hristiyanlara) benzer.
16. Âbidlerimiz içinden sapmış olanlar (yahûdilere – hristiyanlara) benzer.
17. Üç mes’ele, üç temel esasın ta kendisidir. (Doğru – Yanlış)
18. Duanın kısımları: (İbâdet duası, İstek duası – Lisân-i hal duası, Lisân-i makâl duası)
19. İstek duası (iki kısma – dört kısma) ayrılır.
20. Sebeplere i’tikâdda insanlar şu kısımlara ayrılır: (iki uç taraf ve bir orta yol – büyük şirk, küçük şirk ve câiz)
21. Yaratılmışlardan yardım istemek sahîhtir: (Her durumda – Güç yetirebildikleri husûslarda – Dört şart ile birlikte güç yetirebildikleri husûslarda)
22. Lâ ilâhe illallah’ın manası şudur: (Allah yaratmaya kâdir olandır – Allah’tan başka ma’bûd yoktur – Allah’tan başka hak ma’bûd yoktur – Hepsi)

23. Dînleri birleştirmeye çalışmak (câizdir. – büyük günahdır. – küfürdür.)
24. Allah'ın varlığının delilleri genel olarak (pek çoktur. – dördttür.)
25. Meleklerin kalpleri var mıdır? (Evet – Hayır)
26. Tevhîdin îmân ile ilişkisi şudur: Îmân umûmî bir kavram, tevhîd ise ondan bir parçadır. (Doğru – Yanlış)
27. Îmânın rukünleri (beştir. – altıdır. – sekizdir.)
28. Müşriklerin de Allah'a ibâdetten bir payları vardır. (Doğru – Yanlış)
29. Allah'ın yanısıra kendisine ibâdet edilen ve bundan razı olmayan kimse (tâgûttur. – tâgût değildir.)
30. Kâinatı çekip çevirmede ve yağmuru indirmede Allah'ı birlemek (ulûhiyyet tevhîdidir. – rubûbiyyet tevhîdidir. – isim ve sıfat tevhîdidir.)
31. Tevhîdin aslına aykırı olan husûslardandır: (büyük şirkdir. – küçük şirkdir. – bid'atlerdir.)
32. Vâciplerin en büyüğü anne-babaya iyilik etmektir. (Doğru – Yanlış)
33. Harâmların en büyüğü zina etmek ve Allah'ın harâm kıldığı canı öldürmektir. (Doğru – Yanlış)
34. Mirac, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in Mekke'den Beyti'l Makdis'e yaptığı yolculuktur. (Doğru – Yanlış)
35. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem rasûl olarak (sadece kavmine – cinlere ve insanlara) gönderilmiştir.
36. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem (ölmüştür. – Nebîler ölmezler.)
37. Her kim yeniden dirilmeyi inkâr ederse (büyük küfür ile – küçük küfür ile) küfre girmiş olur.
38. Nebîlerin dîni (birdir. – Hepsinin birer dîni vardır.)
39. Hicret: (Mekke'nin fethi ile sona ermiştir. – kıyâmet kopana dek bâkîdir.)
40. Hicret: (küfür beldesinden İslâm beldesine intikâl etmektir. – Allah'ın harâm kıldıklarını terketmektir.)
41. İslâm dîni kemâle ermiştir. Geriye sadece sâlihlerin rüyaları kalmıştır. (Doğru – Yanlış)
42. İbâdeti Allah'tan başkasına yöneltmek (büyük şirkdir. – küçük şirkdir.)
43. Fiil üzerine hükmetme ile fâil üzerine hükmetmenin mutlaka birbirinden ayırılması gerekir. (Doğru – Yanlış)
44. Nebîlerin ilki (Nûh aleyhisselam'dır. – Âdem aleyhisselam'dır.)

Verilen eşleştirme tablosunda birbirine uygun satırları eşleştiriniz:

A	#	#	B
Tevhîd, sözlükte:		1	İmâm Ahmed'in şu sözü: "Kâfir gördüğüm zaman Allah düşmanı görmekten korktuğum için gözlerimi yumarım."
Tevhîd, şerî'atta:		2	öldükten sonra gerçekleşecek herşeye îmân etmeyi içerir.
Ulûhiyyet tevhîdi:		3	dil ile söylemek, kalb ile i'tikâd etmek ve azalar ile amel etmektir. İtaatler ile artar, ma'siyetlerle azalır.
Rubûbiyyet tevhîdi:		4	İslâm, îmân ve ihsândır.
İsim ve sıfat tevhîdi:		5	Allah için olan - Allah'tan başkası için olan
Haniflik:		6	vâcib olan - câiz olan - harâm olan
Kur'ân'daki ilk nidâ ve ilk emir		7	şer'î olanlar - hissî olanlar
Nidd:		8	kabirde sorulacak sorulardır.
Haşyet:		9	ilim, amel, da'vet ve sabırdır.
Tevekkül:		10	ihlâs ve ittibâdır.
İbâdet kabûl şartları		11	sebepleri yerine getirip Allah'a tam bir güven ve sıdk ile i'timad etmektir.
Özetle dört mes'ele		12	kendisinden ve otoritesinin mükemmelliğinden çekindiği zâtın büyüklüğünü bilerek korkmaktır.
Özetle üç mes'ele		13	benzer, adaş ve denk demektir.
Özetle üç temel esas		14	Bakara sûresindedir.

Sebepler şu kısımlara ayrılır:		15	şirkten meyledip ihlâs ve tevhîd üzere kurulan dîndir.
Adak şu kısımlara ayrılır:		16	Allah'ı, kitabında ve rasûlünün lisanı üzere kendi zatını isimlendirdiği ve vasfettiği isim ve sıfatlarla birlemektir. Bu ise, herhangi bir tahrîf, ta'tîl, tekyîf ve temsîl söz konusu olmaksızın kendi nefsi için isbât ettiklerini isbât ederek, kendi nefsinden nefyettiklerini de nefyederek olur.
Kurban şu kısımlara ayrılır:		17	Allah'ı ibâdetlerle birlemektir.
Korku şu kısımlara ayrılır:		18	Allah'ı yaratmada, hükümrânlıkta ve işleri çekip çevirmede birlemektir.
İslâm:		19	Allah'ı kendisine has olan husûslarda birlemektir.
Dînin mertebeleri:		20	vahhade fiilinin masdarıdır. Bir şeyi bir ve tek kıldığı zaman onu tevhîd etti, denilir.
Îmân:		21	güneşin batıdan doğduğu yahut ölümün gelip çatdığı vakittir.
Âhiret gününe îmân etmek:		22	kulun kendisiyle haddi aştığı [Allah'tan başka] ibâdet edilen her ma'bûd, kendisine tâbi olunan yahut kendisine itaat edilen herşeydir.
Şirkten beraat etmenin tahkîkindendir:		23	rubûbiyyet ve isim ve sıfat tevhîdi, ulûhiyyet tevhîdi ve şirkten ve ehlinden beraat etmektir.
Tevbe kapısının kapandığı vakit		24	Allah'a tevhîd ile teslim olmak, itaat ile boyun eğmek ve şirkten ve ehlinden beraat etmek demektir.

Tâğût:		25	Allah için olan - Allah'tan başkası için olan - mubâh olan
---------------	--	----	---

DÖRT TEMEL ESAS VE ŞERHİ

Te'lîf

Ebu'l Huseyn Muhammed b. Süleymân et-Temîmî

العلامة الشيخ محمد بن سليمان التميمي

Şerh

Heysem B. Muhammed Cemîl Serhân

فضيلة الشيخ : هيثم بن جميل سرحان

اللغة التركية/TÜRKÇE

Dört Temel Esas Risâlesi Metni

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

**Şeyhulislâm, Müceddid İmâm Ebu'l Huseyn Muhammed b. Süleymân
et-Temîmî şöyle der:**

[Mukaddime]

Rahman ve Rahîm Allah'ın adıyla

Kerîm olan ve azîm arşın Rabbi olan Allah'tan seni dünyâ ve âhirette velî/dost edinmesini ve seni her nerede olursan ol mübârek kılmasını dilerim. Allah'tan seni, kendisine (nîmet) verildiğinde şükreden, belâyâ uğradığında sabreden ve günah işlediğinde istiğfâr eden kullarından yapmasını dilerim.

Bil ki, Allah seni kendisine itâat etmeye yöneltsin. İbrâhim'in dîni olan Hanîflık; dîni sadece O'na hâlis kılarak tek olarak Allah'a ibâdet etmendir. Allah bütün insanlara bunu emretmiş ve onları bunun için yaratmıştır. Zira Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Ben cinleri ve insanları başka bir şey için değil sadece bana ibâdet etsinler diye yarattım.”** [Zâriyât, 56]

Allah'ın seni, kendisine ibâdet için yarattığını anladıysan şunu da bil ki; nasıl ki abdest olmadan namaz, namaz olarak sayılmıyorsa, aynı şekilde berâberinde tevhîd olmadan ibâdet de ibâdet olarak sayılmaz.

Abdestli iken abdesti bozan şeylerden biri yapıldığı zaman abdest nasıl bozuluyorsa, aynı şekilde eğer ibâdete şirk bulaşırsa bu ibâdet de bozulur.

Şirkin ibâdete karıştığı zaman onu bozacağını, amelleri boşa çıkaracağını ve sâhibinin de cehennemde ebedî olarak kalacağını öğrendiysen, üzerine düşen en önemli vazifenin bu -şirkin- ne olduğunu öğrenmek olduğunu anlamışsındır. Eğer bunun ne olduğunu öğrenirsen, umulur ki Allah seni bu bataklıktan kurtarır. Bu bataklık şirk bataklığıdır. Nitekim Yüce Allah bu şirk bataklığı hakkında şöyle buyurmuştur: **“Muhakkak ki Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Ondan başka günahları ise dilediğine bağışlar.”** [Nisâ, 48]

Bu da Yüce Allah'ın kitâbında zikrettiği şu dört esası öğrenmekle olur.

[Birinci Temel Esas]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kendileriyle savaştığı müşrikler, Allah subhânehu ve teâlâ'nın yaratıcı ve kâinâtın işlerini idâre edici olduğunu kabul ediyorlardı. Ancak buna rağmen bu, onları İslâm dinine sokmadı. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“(O müşriklere) de ki: Sizleri gökten ve yerden rızıklandıran kimdir? Kulaklara ve gözlere kim mâliktir? Ölüden diriye, diriden de ölüyü kim çıkartıyor? Kâinâtın işlerini kim evirip çeviriyor? Diyecekler ki: Allah (yapıyor). De ki: Öyleyse hiç sakınmaz mısınız?”** [Yûnus, 31]

[İkinci Temel Esas]

O müşrikler şöyle diyorlardı: “Biz onlara (ölülere, sâlihler) başka bir şey için değil, sadece bizi Allah'a yaklaştırmaları ve bize şefâat etmeleri için duâ edip yöneliyoruz.”

O müşriklerin, onlardan (ölüler ve sâlihlerden) kendilerini Allah'a yaklaştırmalarını istediklerinin delili: **“O'nun (Allah'ın) dışında velîler edinenler; biz onlara, bizi sadece Allah'a yaklaştırsınlar diye ibâdet ediyoruz (demektedirler). Doğrusu Allah, ayrılığa düştükleri şeylerde aralarında hüküm verecektir. Şüphesiz Allah yalancı ve kâfir olan kimseyi doğru yola iletmez.”** [Zümer, 3]

Onlardan (ölüler ve sâlihlerden) şefaât istediklerinin delili: **“Allah'ın yanı sıra kendilerine zarar ve fayda veremeyecek kimselere ibâdet ediyor ve ‘Bunlar Allah katında bizim şefâatçilerimizdir’ diyorlar.”** [Yunus, 18]

Şefâat iki çeşittir: Bunlar ise, menfî şefâat ve müsbet şefâattir.

- 1) **Menfî Şefâat:** Sadece Allah'ın gücünün yeteceği hususlarda Allah'tan başkasından istenen şefaattir. Bunun bâtıl olduğunun delili ise Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Ey îmân edenler! Hiçbir alışverişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefâatin olmadığı gün gelmeden önce size rızık olarak verdiklerimizden infâk edin. Kâfirler ise zâlimlerin ta kendileridir.” [Bakara, 254]

- 2) **Müsbet Şefâat:** Allah'tan istenilen şefâattir. Şefâat eden kimse bu şefâati etmeye nâil olmasıyla Allah tarafından ikrâm olunmuş kimsedir. Kendisine Allah'ın izninden sonra şefâat olunacak kimse ise Allah'ın kendisinin sözünden ve amelinden râzı olduğu kimsedir. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“O'nun izni olmadan katında kim şefâat edebilir!” [Bakara, 255]

[Üçüncü Temel Esas]

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem farklı farklı şeylere ibâdet eden insanların içinde zuhûr edip çıkmıştır. Onlardan bâzıları meleklerle, bâzıları peygamberler ve sâlihlere, bâzıları ağaçlara ve taşlara, bâzıları da güneşe ve aya ibâdet ediyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu kimselerin arasında hiçbir fark gözetmeden hepsiyle savaşmıştır. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Fitne (şirk) ortadan kalkıncaya ve din tümüyle Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın.” [Enfâl, 3]

Güneşe ve ay'a ibâdet ettiklerinin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Gece, gündüz, güneş ve ay O'nun (kevnî) âyetlerindendir. Güneş'e de secde etmeyin ay'a da. Bilakis siz onları da yaratan Allah'a secde edin. Eğer O'na ibâdet ediciler iseniz.” [Fussilet, 37]

Meleklerle ibâdet ettiklerinin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Peygamber size asla melekleri ve peygamberleri rabler edinmenizi emretmez...” [Âli İmrân, 80]

Peygamberlere ibâdet ettiklerinin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Hem Allah şöyle buyurduğu vakit: ‘Ey Meryem'in oğlu İsâ! Sen mi dedin o insanlara ‘beni ve anamı Allah'ın yanı sıra iki ilâh edinin’ diye? (İsâ der ki:) Hâşâ! Sen bundan münezzehsin ya Rab! Benim için hak olmayan bir sözü söylemekliğim yakışık almaz. Eğer söylemiş olsam elbette Sen bilirsin. Sen bende olanı bilirsin ama ben, Sen'de olanı bilemem. Şüphesiz ki sensin Allâmu'l-Ğuyûb.” [Mâide, 116]

Sâlihlere ibâdet ettiklerinin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Onların kendilerine yalvarıp duâ ettikleri o kimseler, hangisi Rablerine daha yakın olacak diye vesîle arayıp dururlar. O'nun rahmetini umarlar ve O'nun azâbından korkarlar.” [İsrâ, 57]

Ağaçlara ve taşlara ibâdet ettiklerinin delili:

“Siz de gördünüz değil mi Lât ve Uzzâ'yı, üçüncü olarak da Menât'ı...” [Necm, 19]

Aynı zamanda Ebû Vâkıd el-Leysî'nin rivâyet ettiği şu hadîs de buna delîldir:

*“Biz İslâm’a yeni girmişken Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte Huneyn’e yola çıktık. Yolda müşriklerin bir ağacına rastladık. Müşrikler bu ağacın yanında inzivâyâ çekilir ve üzerine silahlarını asarlardı. Bu ağaca Zâtu Envât derlerdi. Ardından yola devam ederken başka bir ağaca rastladık ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e: Yâ Rasûlallah tıpkı onların Zâtu envât’ı olduğu gibi bizim için de bu ağacı Zâtu Envât olarak tayin et, dedik... Bunun üzerine Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: **“Nefsim elinde olana yemin olsun ki siz tıpkı Mûsâ’nın kavminin Mûsâ’ya (şöyle) dedikleri gibi dediniz: “(Ey Mûsâ!) Onların nasıl bir ilâhları varsa (sen de) bize öyle bir ilâh yap! Musa dedi ki: Siz gerçekten câhil bir topluluksunuz.”** [Tirmizi, 2180]*

[Dördüncü Temel Esas]

Zamanımız müşrikleri şirkleri bakımından önceki ilk müşriklerden daha azgın ve şiddetlidirler. Çünkü önceki ilk müşrikler rahatlık ve refah vaktinde şirk koşar, zorluk vaktinde ise şirk koşmaz ve dini yalnız Allah’a hâlis kılarlardı. Zamanımız müşrikleri ise her dâim şirk koşarlar. Rahatlık vaktinde de şirk koşarlar zorluk vaktinde de. Bunun delili Yüce Allah’ın şu buyruğudur:

***“Gemiye bindikleri vakit (zorluk geldiği vakit) dini yalnız O’na hâlis kılarak sadece Allah’a yalvarır ve yakarırlardı. Ne zaman ki Allah onları kurtarıp karaya çıkardı, o vakit onlar şirk koşmaya devâm ettiler.”** [Ankebut, 65]*

Allah en doğruyu bilendir. Salât ve selâm Nebîmiz Muhammed’in, onun âilesinin ve tüm ashâbının üzerine olsun.

Ebu’l Huseyn

Muhammed b. Süleymân et-Temîmî

[Allah’ın rahmeti onun üzerine olsun]

Dört Temel Esas Risâlesi Şerhi

Şerh

Heysem B. Muhammed Cemîl Serhân

فضيلة الشيخ : هيثم بن جميل سرحان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bütün övgüler Allah’adır. O’na hamd eder, O’ndan yardım ve bağışlanma isteriz. Nefislerimizin şerrinden ve kötü amellerimizden O’na sığınırız. Allah kimi hidâyete erdirmişse onu saptıracak kimse yoktur ve kimi de saptırmışsa onu hidâyete erdirecek kimse yoktur. Şehâdet ederim ki Allah’tan başka hak ilâh yoktur, O tektir ve ortağı yoktur. Yine şehâdet ederim ki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem O’nun kulu ve rasûlüdür.

ÖN MUKADDİME

Dört temel esas risâlesinin müellifi:

Bu risâlenin müellifi, Şeyhu’l İslâm ve tevhîd davetinin müceddidi olan İmâm Muhammed b. Süleymân et-Temîmî’dir. Künyesi ise Ebu’l Huseyn’dir.

1115 hicri senesinde Uyeyne’de dünyâya gelmiş ve 1206 hicri senesinde de Dir’iyye’de vefât etmiştir.

Dört temel esas risâlesi, ilim talebesinin ezberlemesi gereken metinler silsilesinde ikinci sırada yer almaktadır. Bu risâleye özen göstermemizin birden fazla sebebi vardır. Bunlar ise şunlardır:

Âlimlerimizin bu risâleyi okuyup öğrenilmesini tavsiye etmeleri

Selef’i sâlih âlimlerinin yoluna uymamız

Bu risâlede zamanımız müşriklerinin şüphelerine cevapların olması

Bu risâlenin “Keşfu’s Şubuhât” kitabının özeti olması

"Keşfu’s Şubuhât" adlı kitaba başlamadan önce bu risâleyi okumaya başlarız, ta ki ilim talebesi herhangi bir şüpheyne maruz kalmamasın.

**DÖRT TEMEL ESAS
RİSÂLESİNİN İÇERİKLERİ**
Bu risâle üç kısma ayrılır. Bunlar:

1)

Mukaddime:

(Bu da saadetin
adresinin ne
olduğunu
içermektedir.)

2)

**Tevhîdi okuyup
öğrenmenin
önemi**

3)

Esas ve Kâideler

MUKADDİME

(Saadetin adresinin ne olduğunu içermektedir)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(1) Kerîm olan ve azîm arşın Rabbi olan Allah'tan seni dünyâ ve âhirette velî (dost) edinmesini (2) ve seni her nerede olursan ol mübârek kılmasını dilerim.(3)

(1) Müellifin risâleye besmele ile başlamasının başlıca sebepleri şunlardır:

Allah'ın kitâbına, rasûl ve nebîlerin sünnetine uyması

Âdetleri üzere tasnîf ve te'lîflerine besmele ile başlayan selef âlimlerinin yolunu tâkip etmesi

Allah'ın ismiyle teberrük etmesi

(2) Besmeleden sonra Şeyh -Allah ona rahmet etsin- âdeti üzere mukaddimesine ilim talebesine duâ ederek ve Allah'tan ilim talebesini bütün hayırlara ulaştırmasını isteyerek başlamıştır. Bu da onun ilim talebesine karşı olan düşkünlüğünü ve sevgisini ortaya koymaktadır.

(3) Allah'ın evliyâları îmân ile takvâyı cem eden kimselerdir.

Şeyhu'l İslâm İbnu Teymiyye rahimehullah şöyle demiştir: “Her kim mü'min ve muttakî ise o kimse Allah'ın velîsidir (dostudur).”

Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Dikkat edin! Allah'ın velî (kul)larına hiçbir korku yoktur ve onlar üzülmeyeceklerdir. Onlar ki, îmân eden ve takvâlı olan kimselerdir.” [Yûnus, 62-63]

Bereket: Çoğalmak ve artmaktır.

Teberrük: Çoğalmasını ve artmasını talep etmektir.

Mübârek: Her nerede olursa olsun kendisinden faydalanılan şeydir.

TEBERRÜK İKİYE AYRILIR

Yasak olan teberrük:

Bu da, kendisi hakkında şer'î veya hissî bir yolla herhangi bir delilin sâbit olmadığı şeylerdir. Aynı zamanda bu, küçük şirk çeşitlerindendir.

Meşrû olan teberrük:

Bu da kendi içinde ikiye ayrılır:

Şer'î

Teberrük:

Mescid-i Harâm veya Mescid-i Nebevî'de namaz kılmak buna örnektir.

Hissî Teberrük: İlim, duâ ve benzeri ibâdetler buna örnektir. Kişinin ilmi veya hayra olan davetiyle teberrük edilir. Zira bu bereket olmuş olur. Çünkü biz onun ilmi ve yapmış olduğu davet sebebiyle ondan pek çok hayır elde ederiz. Allah'ın kitaplarına bereket ve hayır koyduğu ve ümmetin de kendilerinden istifade ettiği Şeyhu'l İslâm İbnu Teymiyye ve diğer âlimlerin kitapları da buna örnektir.

*“Allah'tan seni,
kendisine
(nîmet)
verildiğinde
şükreden
kimselerden
yapmasını
dilerim.” (1)*

(1) Nîmet bir imtihândır. Zira bu konu hakkında pek çok delil vârid olmuştur. Onlar ise şunlardır: Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Bir imtihân olarak sizi hayır ve şer ile sımayacağız.”**[Enbiyâ, 35] Yine şöyle buyurmuştur: **“(Süleymân), tahtı yanı başında yerleşmiş olarak görünce dedi ki: ‘Bu Rabbimin fazlındandır. Şükür mü yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak içindir. Şükreden ancak kendisi için şükretmiş olur. Nankörlük edene gelince, o bilsin ki; Rabbimin hiç bir şeye ihtiyacı yoktur (Ganî'dir), çok kerem sâhibidir (Kerîm'dir).”**[Neml, 40] Yine şöyle buyurmuştur: **“Amma insan, Rabbi onu deneyip de kendisine ikrâmda bulunduğunda, ona bol bol nîmetler verdiğinde: Rabbim bana ikrâm etti, der.”** [Fecr, 15]

Sünnetten ise, İsrâîl oğullarından Allah'ın kendilerini imtihân etmek istediği üç kişinin meşhur kıssası bunun delillerindendir.

[Nîmetin, Rubûbiyet ve Ulûhiyet Tevhîdiyle İlişkisi]

Nîmetin şükrü ikiye ayrılır:

Nîmetin vukû bulmasından sonra onun şükrünü edâ etmektir. Bu da üç şeyle olur.

Nîmet vukû bulmadan önce Allah ile olan ilişkidir.

Kalp İle

Dil İle

Âzâlar İle

Kalbin şükrü:

Kulun, Allah'ın bizzat nîmet veren olduğu hususundaki îmân ve i'tikâdının sıdk üzere olması ve kulda nîmet nâmına ne varsa hepsinin Allah'tan geldiğini bilmesiyle meydana gelir.

Dilin şükrü:

Allah'ın vermiş olduğu nîmetleri anlatmak, bunlara karşılık Allah'a hamd ve şükretmek ve O'nu övmekle olur. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurur: **“Rabbînin nimetini de anlat!”** [Duhâ, 11]

Âzâların şükrü:

Allah'ın vermiş olduğu nîmetleri O'nu râzı edecek işlerde kullanarak, O'na takarrub için ibâdet etme ve emrine uyarak günahlardan kaçınma uğrunda kullanarak meydana gelir.

Bu kısım kulun, Allah'ın bizzat nîmet veren olduğuna kesin bir şekilde i'tikâd ve îmân etmesini gerektirir. Kulun kalbi Allah'tan başkasına taalluk etmemeli ve hayrı Allah'tan başkasından istememelidir. Nasıl ki cennet, kendisinin sâhibi olan Allah'tan isteniyorsa aynı şekilde rızkın da Allah'tan başkasından istenmesi uygun değildir. Zira Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Ölümsüz ve her dâim Hayy olana tevekkül et.”** [Furkan, 58] Yine şöyle buyurmuştur: **“Allah'ın yanı sıra ibâdet ettikleriniz size bir rızık vermeye mâlik değildir. Öyleyse rızık yalnız Allah katında arayın.”** [Ankebût, 17] Yani rızık Allah'tan isteyin, başkasından değil! Yine şöyle buyurmuştur: **“O'na ibâdet edin ve O'na şükredin.”** [Ankebût, 17]

(1) Sabır, ümmetin icmasıyla vâciptir.

İnsanlar musîbet ve sıkıntı halinde dört sınıfa ayrılırlar. Bunlar:

“Seni, belâyâ uğradığında sabreden (1) ve günah işlediğinde istiğfâr eden kullardan yapmasını dilerim.”

1. Belâ karşısında öfkelenmek: Bu harâm olan bir şeydir. Aynı zamanda büyük günahlardan bir günahdır. Belâ karşısında öfkelenmek üç şekilde olur:

- **Kalp ile öfkelenmek:** İmâm İbnu'l Kayyim rahimehullah bunun beyânı sadedinde şöyle demiştir: “İnsanların bazıları bu öfkeyi dilleri ile söylemeye cesaret edemez. Ancak içlerindeki nefis Rablerine bu hususta sûi zan besler ve kalbiyle; ‘Rabbim bana zulmetti, Rabbim beni mahrum etti, Rabbim bunu benden engelledi’ der.” Bundan dolayı karşılaştığı şeyleri azımsayan ya da çok bulan kimseler olduğu müşâhede edilebilir. Sen bu gibi şeylerden selâmette kalmış mısın diye kendini bir yokla bakalım! Zira eğer bundan selâmette kalmışsan çok azim bir şeyden kurtulmuşsun demektir.

- **Dil ile öfkelenmek:** Bu da feryât figân ederek, yas tutarak, ağıt yakarak, lânet okuyarak, küfür ederek veya buna benzer davranışlar sergileyerek meydana gelir.

- **Âzâlar ile öfkelenmek:** Bu da yanakları tokatlayarak, üst başı yırtarak/yolarak veya buna benzer davranışlar sergileyerek meydana gelir.

2. Sabretmek: Sabır ümmetin icmâsı ile vâciptir. Kişinin kalbi, dili ve âzâlarıyla sabretmesi üzerine vâciptir. İmâm Ahmed rahimehullah şöyle demiştir: “**Sabır Kurânda yaklaşık doksan yerde zikredilmiştir. Ümmetin icmâsıyla sabır vâciptir. Sabır îmânın yarısıdır. Zira îmân iki yarımdır. Bir yarısı sabır, diğer yarısı ise şükürdür.**” [İbnu'l Kayyim, Medâricu's Sâlikîn]

3. Rızâ göstermek: Bu müstehaptır. Derece bakımından da sabırdan daha üstündür.

4.Şükretmek: Bu da müstehaptır. Ancak bu, derece bakımından diğerlerinin en üstünü ve en kâmil olanıdır.

DÖRT TEMEL ESASA GİRİŞ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Bil ki, Allah seni kendisine itâat etmeye yöneltsin. İbrâhim'in dîni olan hanîflîk; dîni sadece O'na hâlis kılarak tek başına Allah'a ibâdet etmendir. Allah bütün insanlara bunu emretmiş ve onları bunun için yaratmıştır. Zira Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“Ben cinleri ve insanları başka bir şey için değil sadece bana ibâdet etsinler diye yarattım.” [Zâriyât, 56] (1)

Allah'ın seni kendisine ibâdet için yarattığını anladıysan şunu da bil ki; nasıl abdest olmadan namaz, namaz olarak sayılmıyorsa, aynı şekilde berâberinde tevhîd olmadan ibâdet de ibâdet olarak sayılmaz.

Abdestli iken abdesti bozan şeylerden biri yapıldığı zaman abdest nasıl bozuluyorsa, aynı şekilde eğer ibâdete şirk bulaşırsa bu ibâdet de bozulur.

Şirkin ibâdete karıştığı zaman onu bozacağını, amelleri boşa çıkaracağını ve sâhibinin de cehennemde ebedî olarak kalacağını öğrendiysen, üzerine düşen en önemli vazîfenin bu -şirkin- ne olduğunu öğrenmek olduğunu anlamışsındır. Eğer bunun ne olduğunu öğrenirsen umulur ki Allah seni bu bataklıktan kurtarır. Bu bataklık şirk bataklığıdır. Nitekim Yüce Allah bu şirk bataklığı hakkında şöyle buyurmuştur:

“Muhakkak ki Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Ondan başka günahları ise dilediğine bağışlar.” [Nisâ, 48]

Bu da Yüce Allah'ın kitâbında zikrettiği şu dört kâideyi öğrenmekle olur.

BİRİNCİ TEMEL ESAS

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kendileriyle savaştığı müşrikler, Allah subhânehu ve teâlâ'nın yaratıcı ve kâinâtın işlerini idâre edici olduğunu kabul ediyorlardı. Ancak buna rağmen bu, onları islâm dinine sokmadı. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“(O müşriklere) de ki: Sizleri gökten ve yerden rızıklandıran kimdir? Kulaklara ve gözlere kim mâliktir? Ölüden diriye, diriden de ölüye kim çıkartıyor? Kâinâtın işlerini kim evirip çeviriyor? Diyecekler ki: Allah (yapıyor). De ki: Öyleyse hiç sakınmaz mısınız?” [Yûnus, 31]. (2)

(1) Müellif rahimehullah burada tevhîdi neden öğrendiğimizi açıklamıştır.

(2) Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in kendilerine gönderildiği müşrikler rubûbiyet tevhîdini ikrâr ediyor olmalarına rağmen Nebî sallallahu aleyhi ve sellem onlarla savaşımıştır. O kâfirler ile Nebî sallallahu aleyhi ve sellem arasındaki çekişme ulûhiyyet (ibâdet) tevhîdi hakkındaydı. Çünkü her kim bir ibâdeti Allah'tan başkasına yöneltirse bu kimse müşrik ve kâfir olmuştur.

İKİNCİ TEMEL ESAS

O müşrikler şöyle diyorlardı: “Biz onlara (ölülere, sâlihlere) başka bir şey için değil, sadece bizi Allah’a yaklaştırmaları ve bize şefâat etmeleri için duâ edip yöneliyoruz.”

O müşriklerin, onlardan (ölüler ve sâlihlerden) kendilerini Allah’a yaklaştırmalarını istediklerinin delili:

“O’nun (Allah’ın) dışında velîler edinenler; biz onlara, bizi sadece Allah’a daha çok yaklaştırsınlar diye ibâdet ediyoruz (demektedirler). Doğrusu Allah, ayrılığa düştükleri şeylerde aralarında hüküm verecektir. Şüphesiz Allah yalancı ve kâfir olan kimseyi doğru yola iletmez.” [Zümer, 3](1)

Onlardan (ölüler ve sâlihlerden) şefâat istediklerinin delili:

“(O müşrikler) Allah’ın yanı sıra kendilerine zarar ve fayda veremeyecek kimselere ibâdet ediyor ve ‘bunlar Allah katında bizim şefâatçilerimizdir’ diyorlar.” [Yunus, 18]

Şefâat iki çeşittir. Bunlar ise; menfî şefâat ve müsbet şefâattir: (2)

- 1) **Menfî Şefâat:** Sadece Allah’ın gücünün yeteceği hususlarda Allah’tan başkasından istenen şefâattir. Bunun bâtil olduğunun delili ise Yüce Allah’ın şu buyruğudur:

“Ey îmân edenler! Hiçbir alışverişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefâatin olmadığı gün gelmeden önce size rızık olarak verdiklerimizden infâk edin. Kâfirler ise zâlimlerin ta kendileridir.” [Bakara, 254]

- 2) **Müsbet Şefâat:** Bu da, Allah’tan istenen şefâattir. Şefâat eden, bu şefâati etmeye nâil olmasıyla Allah tarafından ikrâm olunmuş kimsedir. Kendisine -Allah’ın izninden sonra- şefâat edilecek kimse ise Allah’ın kendisinin sözünden ve amelinden râzı olduğu kimsedir. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur:

“O’nun izni olmadan katında kim şefâat edebilir!” [Bakara, 255]

(1) Şirk ve küfür ehli burada, ibâdet ettikleri bâtil ilahlarına sâdece kendilerini Allah’a yaklaştırmaları ve şefâat talebinde bulundukları için duâ ettiklerini ve yöneldiklerini öne sürmektedirler. Bu kimseler böyle yaptıklarından dolayı Nebî sallallahu aleyhi ve sellem onları kâfir olarak görmüş ve onlarla savaşımıştır.

(2) Şefâatin lügattaki manası: Ekleme ve bir şeyi iki yapmaktır.

Şerîattaki manası ise: Fayda elde etme ve zararı defetme hususunda başkası için aracı olmaktır.

Şefâatin Kısımları

Menfi Şefâat:

Bu, Kurân'ın nefyettiği ve sadece Allah'ın gücünün yeteceği hususlarda Allah'tan başkasından istenen şefâattir.

Hükmü: Büyük şirktir.

Sahibi: Müşriktir.

Mahlûkun Gücünün Yettiği Hususlardaki Şefâat:

Bu dört şartla geçerli olur:

1. Şefâat edenin hâzır olması
2. Diri olması
3. Kâdir olması
4. Onu sadece bir sebep olarak görmesi

Müşbet Şefâat:

Sadece Allah'tan istenilmesi gereken şefâattir. Bunun da üç şartı vardır. Bunlar ise şunlardır:

1. Allah'ın şefâat için izin vermesi
2. Allah'ın şefâat edecek kimseden râzı olması
3. Allah'ın, kendisine şefâat olunacak kişiden râzı olması

Müşbet şefâat ikiye ayrılır:

Umûmi şefâat:

Rasûller, nebîler, melekler, muvahhidler, çocuklar ve diğerlerinin edeceği umûmi şefâattir. Bu şefâatler:

Husûsi Şefâat:

Sadece Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e has olan ve bunda başka bir kimsenin kendisine ortak olamayacağı şefâattir. Bu şefâatler ise şunlardır:

Muvahhidlerin cennetteki derecelerinin yükselmesi için edecekleri şefâat

Muvahhidlerden cehenneme girmeyi hak eden kimselere cehenneme girmemele-ri için edecekleri şefâat

Muvahhidlerden cehenneme giren kimselere cehennemden çıkarılmaları için edecekleri şefâat

Şefâatu'l uz mâ

Azâbının hafiflemesi için amcası Ebû Tâlib'e edeceği şefâat

Cennetin kapısının açılması için edeceği şefâat

ÜÇÜNCÜ TEMEL ESAS (1)

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem farklı farklı şeylere ibâdet eden insanların içinde zuhûr edip çıkmıştır. Onlardan bâzıları meleklerle, bâzıları peygamberler ve sâlihlerle, bâzıları ağaçlara ve taşlara, bâzıları da güneşe ve aya ibâdet ediyorlardı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu kimselerin arasında hiçbir fark gözetmeden hepsiyle savaştı. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Fıtne (şirk) ortadan kalkıncaya ve din tümüyle Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın.” [Enfâl, 3]

Güneşe ve aya ibâdet ettiklerinin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Gece, gündüz, güneş ve ay O'nun (kevnî) âyetlerindendir. Güneş'e de secde etmeyin ay'a da. Bilakis siz onları da yaratan Allah'a secde edin. Eğer O'na ibâdet ediciler iseniz.” [Fussilet, 37]

Meleklerle ibâdet ettiklerinin delili Yüce Allah'ın şu uyuğudur:

“Peygamber size asla melekleri ve peygamberleri Rabler edinmenizi emretmez...” [Âli İmrân, 80]

(1) Bu kâide, şirk sâdece putlara taparak olur diyen kimselere red makâmında apaçık büyük bir delildir. Zira bu konudaki şer'î deliller o dönemdeki putlar hakkında da vârid olmuş ve diğer ibâdet ettikleri bâtil şeyler hakkında da. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem putlar ve diğerleri arasında bir ayırım yapmamış, bilakis hepsini tâğutlardan saymıştır. Bundan dolayı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dîn tümüyle Allah'a hâlis kılınsın diye istisna olmaksızın onların hepsiyle savaştı.

Peygamberlere ibâdet ettiklerinin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Hem Allah şöyle buyurduğu vakit: ‘Ey Meryem’in oğlu İsâ! Sen mi dedin o insanlara ‘beni ve anamı Allah’ın yanı sıra iki ilâh edinin’ diye? (İsâ der ki:) Hâşâ! Sen bundan münezzehsin yâ Rab! Benim için hak olmayan bir sözü söylemekliğim yakışık almaz. Eğer söylemiş olsam elbette Sen bilirsin. Sen bende olanı bilirsin ama ben, Sen’de olanı bilemem. Şüphesiz ki sensin Allâmu’l-Guyûb.” [Mâide, 116]

Sâlihlerle ibâdet ettiklerinin delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Onların kendilerine yalvarıp duâ ettikleri o kimseler, hangisi Rablerine daha yakın olacak diye vesîle arayıp dururlar. O’nun rahmetini umarlar ve O’nun azâbından korkarlar.” [İsrâ, 57]

Ağaçlara ve taşlara ibâdet ettiklerinin delili:

“Siz de gördünüz değil mi Lât ve Uzzâ’yı, üçüncü olarak da Menât’ı...” [Necm, 19]

Aynı zamanda Ebû Vâkıd el-Leysî’nin rivâyet ettiği şu hadîs de buna delîldir:

*“Biz İslâm’a yeni girmişken Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte Huneyn’e yola çıktık. Yolda müşriklerin bir ağacına rastladık. Müşrikler bu ağacın yanında inzivâyâ çekilir ve üzerine silahlarını asarlardı. Bu ağaca Zâtu Envât derlerdi. Ardından yola devam ederken başka bir ağaca rastladık ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e: Yâ Rasûlallah tıpkı onların Zâtu Envât’ı olduğu gibi bizim için de bu ağacı Zâtu Envât olarak tayin et, dedik... Bunun üzerine Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: **“Nefsim elinde olana yemin olsun ki, siz tıpkı Mûsâ’nın kavminin Mûsâ’ya (şöyle) dedikleri gibi dediniz: “(Ey Mûsâ!) Onların nasıl bir ilâhları varsa (sen de) bize öyle bir ilâh yap! Musa dedi ki: Siz gerçekten câhil bir topluluksunuz.”*** [Tirmizi, 2180]

DÖRDÜNCÜ KÂİDE

Zamanımız müşrikleri şirkleri bakımından önceki müşriklerden daha azgın ve şiddetlidirler. Çünkü önceki müşrikler rahatlık ve refah vaktinde şirk koşar, zorluk vaktinde ise şirk koşmaz ve dini yalnız Allah'a hâlis kılarlardı. Zamanımız müşrikleri ise her dâim şirk koşarlar. Rahatlık vaktinde de şirk koşarlar zorluk vaktinde de. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur:

“Gemiye bindikleri vakit (zorluk geldiği vakit) dini yalnız O'na hâlis kılarak sadece Allah'a yalvarır ve yakarırlardı. Ne zaman ki Allah onları kurtarıp karaya çıkardı, o vakit onlar şirk koşmaya devâm ettiler.” [Ankebut, 65] (1)

Allah en doğruyu bilendir. Salât ve selâm Nebîmiz Muhammed'in, onun âilesinin ve tüm ashâbının üzerine olsun.

(1) Müellif rahimehullah bu kâidede zamanımız müşriklerinin -şirk hakkındaki- tutumlarının ne kadar tehlikeli olduğunu beyân etmiştir. Şöyle ki, zamanımız müşriklerinin şirkleri önceki müşriklerden daha şiddetlidir. Çünkü zamanımız müşrikleri rahatlık vaktinde de şirk koşuyorlar zorluk vaktinde de. Geçmişteki müşrikler ise sadece rahatlık vaktinde şirk koşup zorluk vaktinde Allah'ı ve yegâne bir oluşunu itirâf ediyorlardı.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kendilerine gönderildiği müşriklerin şirkleri daha hafif olmasına rağmen Allah onları kâfirlerden saymışken, rahatlıkta ve zorlukta her dâim şirk koşan kimsenin hâli hakkında ne dersin? Elbette onlar haydi müşrik ve kâfirdirler.

Dört temel esas risâlesi genel olarak Keşf-ı Şubuhât kitabının özetidir. Ancak Dört Temel Esas kitabının özetini de kısacası söyleyebiliriz:

1) Mukaddimenin Özeti

Mukaddimede saâdetin adresinin ne olduğunun açıklaması vardır. Saâdetin adresi üçtür. Bunlar:

Nîmet verildiğinde şükretmek:

Belâyâ uğradığında sabretmek:

Nîmet bir imtihândır. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Bir imtihân olarak sizi hayır ve şer ile sınamacağız.”** [Enbiyâ, 35]

Nîmetin şükürü iki kısımdır:

1) **Rubûbiyyet tevhîdi ile alâkalı kısım**

2)

Ulûhiyyet tevhîdi ile alâkalı olan kısım:

Bu ise üç şeyle olur;

İnsanlar dünyâda belâ ve sıkıntı halinde dört sınıfa ayrılır. Bunlar ise:

1. Sınıf: Öfkelenen

Belâ ve sıkıntı karşısında öfkelenmek büyük günahdır. Hatta bu, küçük şirke bile gidebilir. Bu öfke; kalp, dil ve âzâlar ile gerçekleşir.

2. Sınıf: Sabreden

Belâ ve sıkıntı karşısında sabretmek ümmetin icmâsı ile vâciptir. Kişinin kalbi, dili ve âzâları ile sabretmesi gerekir. Zira sabrın başı acı, sonu ise baldan tatlıdır.

Bunun örneği, kişinin cenneti sadece Allah'tan istemesi gibidir. Çünkü cennetin sâhibi Allah subhânehu ve teâlâ'dır. Aynı şekilde rızık da sadece Allah'tan istenir. Bundan dolayı kulun kalbinin sadece Allah'a taalluk etmesi gerekir başka kimseye değil.

Kalp ile şükretmek:

Bu, kişinin kendi üzerinde nîmet nâmına ne varsa hepsini verenin başkasının değil sadece Allah olduğunu kalbiyle itirâf ve ikrâr etmesiyle olur.

Dil ile şükretmek:

Şu âyet bunun örneğidir: **“Bu, Rabbimin fazlındandır. Şükür mü yoksa nankörlük mü edeceğim diye beni sınamak içindir.”** [Neml, 40]

Âzâlar ile şükretmek:

Nîmetleri, kendisine bu nîmetleri veren Allah'a şükür yolunda kullanarak olur. Her bir nîmetin kendine has şükürü vardır. Mesela; mal nîmetinin şükürü Allah'a itâat uğrunda onu infâk etmektir. İlim nîmetinin şükürü ise kendisine soru soran kimseyi bilgilendirmektir.

3. Sınıf: Râzı olan Belâ ve sıkıntı karşısında rızâ göstermek müstehaptır. Kul rabbinden tam bir şekilde râzı olduğu zaman başına gelen herşeyin Allah'tan olduğunu bilir. Zira Allah, kulu için bir şey takdir etmiş olmasın ki o şey onun için hayır olmasın.				
4. Sınıf: Şükreden Belâ ve sıkıntı karşısında şükretmek bu sınıfların en üstünü ve en sevimli olanıdır. Zira Allah'ın kullarından en sevimli kimseler şükredenlerdir.				
Günah işlediğinde istiğfâr etmek				
Hanîflik; İbrâhim aleyhisselâm'ın dînidir. Allah seni kendisine ibâdet etmen için yarattı. Beraberinde tevhîd olmadan ibâdet, ibâdet olarak sayılmaz. Eğer ibâdete şirk bulaşırsa bu ibâdet bozular, şirk amelleri boşa çıkarır ve sâhibi de cehennemde ebedî olarak kalır. Üzerine düşen en önemli vazife bu -şirkin- ne olduğunu öğrenmektir.	Tevhîdi ve şirki niçin öğreniyor ve öğretiyoruz?			
Birinci Kâide: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kendileriyle savaştığı müşrikler rubûbiyyet tevhîdini ikrâr ediyorlar, ancak ulûhiyyet (ibâdet) tevhîdini ikrâr etmiyorlardı. Bundan dolayı sadece rubûbiyyet tevhidini ikrâr etmeleri onları İslâm'a sokmamıştır.	2) Dört Temel Esasın Özeti			
İkinci Kâide: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in zamanındaki müşrikler putlara, kendilerini Allah'a yaklaştırmaları ve kendilerine Allah indinde şefâat etmeleri için ibâdet ediyorlardı.				
Üçüncü Kâide: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem farklı farklı şeylere ibâdet eden insanların içinde zuhûr etmiş ve onların şirkleri arasında da hiçbir fark gözetmemiştir.				
Dördüncü Kâide: Zamanımız müşrikleri şirkleri bakımından önceki müşriklerden daha şiddetlidirler.				

DÖRT TEMEL ESAS KİTABININ İMTİHÂNI

İsim:
Kitâbu't tevhîdden ezberlenen miktar:
Dört temel esası ezbere biliyor musun?

1) Aşağıda yazılanların her biri için Kurân'dan veya Sünnet'ten bir delil yazınız.

Nîmet bir imtihândır.	
Müşrikler rubûbiyyet tevhidini ikrâr ediyorlardı.	
Müşriklerin amaçları Allah'a yaklaşmaktı	
Menfî şefâat	
Müşrikler güneşe ve ay'a ibâdet ediyorlardı	
Müşrikler meleklerle ibâdet ediyorlardı	
Müşrikler peygamberlere ibâdet ediyorlardı	
Müşrikler sâlihlere ibâdet ediyorlardı	
Müşrikler taşlara ve ağaçlara ibâdet ediyorlardı	
Önceki müşrikler zorluk vaktinde yalnız Allah'a duâ ediyorlar ve rahatlık vaktinde ise şirk koşuyorlardı	
Şirk kişiyi dinden çıkarır	

2) Aşağıdakilerle ilgili bildiklerinizi yazınız.

SORU	CEVAP
Tevhîdi niçin öğreniyoruz?	1) 2) 3) 4) 5)
Dört temel esası niçin öğreniyoruz?	1) 2) 3) 4)
Dört temel esasın kısımları nelerdir?	1) 2) 3)
Dört temel esas kitabı hangi kitabın özetidir?	
Dört temel esas risâlesinden önce Keşfu's Şubuhât kitabını okumak neden uygun görülmemiştir?	
Saadetin adresi nelerdir?	1) 2) 3)
Hanîflik nedir?	
Dört temel esası öğrenmenin faydaları nelerdir?	
Allah'ın velîleri kimlerdir?	Şeyhu'l İslâm İbnüTeymiyye dedi ki: ...
Bunun delîli nedir?	
Nîmetin şükrü ne ile olur? Ornekle açıklayınız.	-1 -2 -3
Kulun Allah ile olan ilişkisi nasıl olmalıdır?	

Sıkıntı ve belâ anında insanlar kaç sınıftır ve hükümleri nelerdir?	1) 2) 3) 4)
Şefâatin lugattaki ve şerîattaki manası nedir?	
Şefâat kaç kısma ayrılır?	1) 2)
Müsbet şefâatin şartları nelerdir ?	1) 2) 3)
Müsbet şefâat kaçaya ayrılır ?	
Müsbet şefâatin kısımlarını yazınız ?	1) 2)
Birinci kâide nelerden bahseder?	
İkinci kâide nelerden bahseder?	
Üçüncü kâide nelerden bahseder?	
Dördüncü kâide nelerden bahseder?	
Bir amele şirk bulaşırsa o amelin hükmü nedir? Delili ile yazınız.	

Kişiyi İslâm Dînininden Çıkaran Hususlar

Te'lif

Şeyhulislâm Müceddid

Ebu'l Huseyn Muhammed b. Süleymân et-Temîmî

[Allah ondan razı olsun]

Şerh

Mescid-i Nebvî Müderrislerinden

Heysem bin Muhammed Cemîl SERHÂN

<http://attasseel-alelmi.com>

Web Sitesi Editörü

*[Allah kendisine, ana babasına ve bu kitabın basımında emeği geçen bütün
herkese mağfiret buyursun]*

Birinci Baskı

Bütün Hakları Mahfûzdur

Müellifin izniyle Basılıp Ücretsiz Dağıtılabılır

Lütfen iletişime geçin

islamtorrent@gmail.com

Şeyhulislâm Müceddid İmâm

Ebu'l Huseyn Muhammed b. Süleymân et-Temîmî
rahimehullah şöyle der:

“Bil ki İslâm’ı bozan hususlar on tanedir.”

Birincisi: Yüce Allah’a, ibadetinde şirk koşturur. Yüce Allah şöyle buyurur: “Hiç şüphesiz Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Onun dışındaki günahları ise, dilediği kimse için bağışlar.” [en-Nisa, 48] Yine şöyle buyurur: “Her kim de Allah’a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar, onun varacağı yer cehennemdir. Zalimlerin hiçbir yardımcıları yoktur.” [el-Mâide, 72] Cinler için veya türbeler için kurban kesenin yaptığı gibi Allah’tan başkasına kurban kesmek bu şirkin bir örneğidir.

İkincisi: Her kim kendi ile Allah arasında vâsıtalar edinir; onlara dua edip yalvarır, onlardan şefaât ister ve onlara tevekkül ederse icmâ ile kâfir olur.

Üçüncüsü: Her kim müşrikleri tekfir etmez veya küfürlerinde şüphe ederse yada yollarını doğru olarak görürse kâfir olur.

Dördüncüsü: Her kim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’den başkasının yolunun onun yolundan daha mükemmel olduğuna veya tâğutların hükmünü onun hükmüne üstün tutanların yaptığı gibi, başkasının hükmünün onun hükmünden daha güzel olduğuna i’tikad ederse kâfirdir.

Beşincisi: Râsûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in getirdiklerinden herhangi birine buğzeden -isterse onunla amel etsin- kâfir olur.

Altıncısı: Her kim Râsûl sallallahu aleyhi ve sellem’in dininden herhangi bir şeyle ya da Allah’ın herhangi bir sevabı veya cezasıyla alay ederse kâfir olur. Bunun delili Yüce Allah’ın şu buyruğudur: “Allah ile mi, âyetleriyle mi, Rasûlüyle mi alay ediyordunuz? Boşuna özür dileyip durmayın! Sizler imanınızdan sonra kâfir oldunuz.” [et-Tevbe, 65-66]

Yedincisi: Sihirdir. Sarf ve Atf [denilen şeyler de] sihirdendir. Her kim sihir yapar veya ona rıza gösterirse kafir olur. Bunun delili yüce Allah'ın şu buyruğudur: *"O ikisi: 'Bizler ancak bir imtihan vesilesiyiz, sakın kafir olma!' demedikçe hiç kimseye öğretmezlerdi."* [el-Bakara, 102]

Sekizincisi: Müşriklere destek vermek ve müslümanların aleyhine onlara yardım etmek. Bunun delili ise Yüce Allah'ın şu buyruğudur: *"Sizden her kim onları (yahudi ve hristiyanları) dost edinirse, şüphesiz o da onlardandır. Muhakkak ki Allah, zalimler topluluğunu hidâyete erdirmez."* [el-Mâide, 51]

Dokuzuncusu: Hızır'ın Mûsa aleyhisselam'ın şeriatından çıkabilmesi gibi insanlardan bazılarının da Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriatından çıkabileceğine inanan kimse kafirdir.

Onuncusu: Yüce Allah'ın dininden yüz çevirmektir. [Öyle ki] onu ne öğrenir, ne de onunla amel eder. Bunun delili yüce Allah'ın şu buyruğudur: *"Kendisine Rabbinin âyetleri hatırlatıldığı halde onlardan yüz çevirenden daha zâlim kim olabilir! Biz elbette mücrimlerden intikam alanlarız."* [es-Secde, 22]

İslâm'dan çıkaran bu şeylerin tümü hakkında şaka yapan, ciddi olan ve korkan arasında herhangi bir fark yoktur. Sadece ikrah altında (zorlama ve baskı altında) olan müstesnadır. Bunların hepsi, tehlike açısından islamdan çıkaran şeylerin büyükleri ve en çok düşülenleridir.

Müslüman bunlardan şiddetle sakınmalı ve nefsi hakkında onlara düşmekten korkmalıdır. Öfkesini ve acı verici azâbını gerektirecek durumlardan Allah'a sığınırız. Allah'ın salat ve selamı yaratılmışların hayırlısı Muhammed'in, âilesinin ve ashâbının üzerine olsun.

ŞERH

Müellifin Mukaddimesi

BİSMİLLAHİRRAHMÂNİRRAHİM

“Bil ki İslâm’ı bozan hususlar on tanedir.”

Âlimlerin kitaplarına besmele ile başlamalarındaki sebepler nelerdir?

Kur’ân-ı Azîz, enbiyâ ve rasûllerin yolundan gitmek ve onları örnek almak.

“Allah’ın ismiyle başlanmayan her önemli işin ardı kesiktir...” hadisini göz önünde bulundurmak [hadis zayıf olsa dahi]

Selef âlimlerinin yolundan gitmek

Bereket hasıl olması için Allah’u teâlâ’nın mübarek ismiyle başlamak.

Eğer Kitap ve Sünnette herhangi bir sayı zikrediliyorsa:

Kitap ve sünnet naslarında bu sayının dışına çıkacak bir bilgiye ulaşamaz isek, o sayının bir mefhûmu olmuş olur ki bu sayı üzerine ekleme yapılamaz. Cibrîl hadisinde zikredilen imânın rükunlarının sayısı buna örnektir.

Ancak Kitâp ve Sünnet naslarında bu sayının dışına çıkabileceğimiz bir başka bilgiye ulaşırsak o zaman bahsi geçen sayının bir mefhumu yoktur ki kitap ve sünnette vârid olduğu şekliyle ekleme yapılır. “Beş haslet fıtrattandır” hadisi ve “Helak edici yedi şeyden sakının” hadisi buna örnektir.

Sayının bazen zikredilip, bir mefhumu olmamasının sebebi nedir?

Bu, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in güzel öğreticiliğinden ötürü gelir ki; dinleyiciyi birazdan o mecliste zikredilecek şeylere karşı hazırlayıp iyice kavramaya sevk eder. Böylece üzerinden uzun bir zaman geçse bile tekrar hatırlaması kolay olur. Tıpkı şu hadiste olduğu gibi: **"Üç şey hususunda yemin ederim; onları şimdi iyi belleyin!:'Bir kulun sadakadan dolayı malı eksilmez."** İşte Müellif rahimehullah da burada bu üslubu kullandı.

Neden İslâm'dan çıkaran bu hususları öğreniyoruz?

Bu hususlardan ve bunlara düşmekten uzak duralım diye öğreniyoruz. Çünkü bu öyle büyük bir fâidedir ki bunun ötesinde daha önemli bir fayda yoktur. Abdesti ve namazı bozan hususları onlar bozulmasın diye nasıl öğreniyorsak, bu hususları da aynı şekilde öğreniyoruz. Nitekim Huzeyfe bin el-Yeman radiyallahu anhu şöyle der: **"İnsanlar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e hayırdan sorar, ben ise içine düşmekten korktuğum için şerden sorardım."**

Nevâkidü'l İslâm Nedir?

Kişinin İslâm'ını bozan ve kendisi ile büyük küfre düşülen hususlardır. İslâmın tanımı ise: Allah'a tevhid ile teslim olmak, itâat ile emirlerine boyun eğmek, şirk ve müşriklerden uzak olmaktır.

Manası:
Müslümanı kendisiyle İslâm'dan büyük küfre götüren hususlardır. Allah'tan afiyet ve selamet dileriz.

Alimlerin bazen "İslâm'ı bozan", "İslâm'dan çıkaran" veya bazen "İslâm'ı boşa çıkaran şeyler" diye farklı tabirler kullanmasının sebebi:
Bunlar talebenin sıkılmaması için alimin çeşitli şekillerde zikretmesindendir. Zira manaları aynıdır. Örnek: İslâm'ı bozan hususlar, namazı bozan haller ve orucu ifsad eden şeyler...

İslâmı bozan bu hususlar hakkında âlimler arasında ittifak var mıdır?
el-Cevap:
Vardır.

İslâm'dan çıkaran hususlar bu kadarla mı sınırlıdır?
Hayır. Bu kadar ile sınırlı değildir. Öyle ise neden "on tanedir" dedi? Çünkü en tehlikeli olanları zikretti ki ezberlenebilsin.

İslamdan çıkaran hususları bazı başlıklar altında sınırlamak mümkün mü?

Sözlü olanlar: Örnek: Allah'a, Rasûlüne veya dine sövmek.	Fiili olanlar: Örnek: Sihir yapmak.	İ'tikâdi olanlar: Allah'ın yanı sıra başkasından bazı menfaatlerin elde edilebileceği inancı.	Şek üzere olanlar: Kendisine peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in daveti ulaşan yahudi ve hristiyanların tekfirinde şekke düşmek.
---	---	--	--

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem İslâm'dan çıkaran bu on hususu zikretti mi? Bunun delili nedir?

Evet, Nebi sallallahu aleyhi ve sellem İslâm'dan çıkaran bu hususları zikretmiştir. Tümü'nün delilleri Kitap ve Sünnet ile sabittir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **"Böylece suçluların yolu belli olsun diye âyetleri iyice açıklıyoruz."** [el-En'âm, 55]

Bir kimse, İslâm'dan çıkaran hususlardan birini işleyeni görüp işitirse onu tekfir edebilir mi?

Hayır. Bu durumda rabbani alimlere veya şer'î mahkemelere müracaat etmesi gerekir. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: **"Bir kimse din kardeşine 'ey kafır!' der ise bu söz onlardan birisine geri döner."**

Daha önce İslâm'dan çıkaran hususları te'lif eden oldu mu?

Fıkıh kitabı te'lif eden herkes mürtedin hükmü bölümünde dinden çıkaran bu hususları zikretmiştir. Ancak müellif bu konuyu mücerred bir kitap halinde kaleme alan ilk kişidir.

İslâm'dan çıkaran şeyler hususunda fiiller ile bu fiillerin failleri arasında bir ayırım . gözetilir mi?

Evet. Bu kaçınılmazdır. Çünkü her küfre düşen üzerine kâfirlik damgası vurulmayabilir. Öyle ki muayyen tekfirde hüccetin ulaştırılıp şüphelerin ortadan kaldırılması gereklidir. Müellifin amacı muayyen şahısların tekfiri değil, aksine ümmete içtenlik ve samimiyet esaslı bir sakındırmadır. Ta ki dinden çıkaran bu hususların içine düşmesinler.

Nevakidu-l islami öğrenen ne yapmalıdır?

Müslümanın bunlara düşmekten korkup sakınması, ayrıca başkalarını sakındırması gerekir. Ancak bunu şahıslara indirgeme durumunda büyük alimlere ve şer’i mahkemelere müracaat edilmesi gerekir. Yüce Allah şöyle buyurur: “Andolsun, size kendi içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya düşmeniz ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, mü’minlere karşı da çok şefkatlidir.” [et-Tevbe, 128]

**NEVÂKİDU’L-İSLÂMIN
BİRİNCİSİ**

Yüce Allah’a, ibadetinde şirk koşturaktır. Yüce Allah şöyle buyurur: “Hiç şüphesiz Allah, kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz. Onun dışındaki günahları ise, dilediği kimse için bağışlar.” [en-Nisa, 48] Yine şöyle buyurur: “Her kim de Allah’a şirk koşarsa, Allah ona cenneti haram kılar, onun varacağı yer cehennemdir. Zalimlerin hiçbir yardımcısı yoktur.” [el-Mâide, 72] Cinler için veya türbeler için kurban kesenin yaptığı gibi Allah’tan başkasına kurban kesmek bu şirkin bir örneğidir.

ŞİRKİN ÇEŞİTLERİ

BÜYÜK ŞİRK

[Bu, müellif rahimehullah’ın risâlesinde kasedettiği şirktir.]

Manası: Allah’tan başkasının kainatta gizli tasarruflarda bulunduğuna, faydayı celbettiğine veya zararı defettiğine inanılmasıdır.

KÜÇÜK ŞİRK

Manası: Allah’ın sebep kılmadığını sebep kılmaaktır. Ayrıca büyük şirke vesile olan şeylere de küçük şirk denir.

- (Büyük şirk) Dinden çıkarır.
- Yapılmış ve yapılacak tüm amelleri boşa çıkarır.
- Kanı ve malı veliyyul emrin gözetiminde helal olur.
- Cehennemde ebediyyen kalmayı gerektirir.
- Büyük şirkin kriteri, şeriatta büyük şirk olarak adlandırılması ile hasıl olur.
- Şeriatta şirk veya küfür kelimeleri ma'rife olarak "elif lam" takısıyla vârid olursa büyük olarak addedilir.

- Küçük şirk dinden çıkarmaz.
- Küçük şirk sadece yapılan o ameli boşa çıkarır.
- Kanı ve malı helal kılmaz.
- Ebedi cehennemi gerektirmez.
- Küçük şirk şeriatta bu şekilde addedilince küçük olarak bilinir.
- Şeriatta şirk ve küfür olarak isimlendirilen ve ma'rife olarak gelmeyen "elif-lâm" takısız lafızlardır.

BÜYÜK ŞİRK AFFEDİLİR Mİ?

Büyük şirk üzere ölen affedilmez. Yüce Allah şöyle buyurur: *"Şüphesiz Allah kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz."* [en-Nisa, 48] Ancak tevbe ederse affedilir. Yüce Allah şöyle buyurur: *"Ey nefisleri aleyhine haddi aşan kullarım! Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin! Şüphesiz Allah tüm günahları affeder. Şüphesiz Ğafûr Rahîm olan O'dur."* [ez-Zümer, 53]

Bu husus kıyametin hemen öncesinde güneşin batıdan doğmasına kadar devam eder. Nebi sallallahu aleyhi ve selem şöyle buyurmuştur: **"Hicret sona ermez, tevbe sona erene kadar. Yine tevbe sona ermez, güneş batıdan doğana kadar."** Ayrıca kendisine ölüm gelip can çekişene kadarki süre zarfında tevbe kabul edilir. Yüce Allah şöyle buyurur: *"Yoksa (makbul) tevbe, kötülükleri yapıp yapıp da kendisine ölüm gelip çatınca, 'İşte ben şimdi tevbe ettim' diyen kimseler ile kafir olarak ölenlerinki değildir."* [en-Nisâ, 16]

HARAMLARIN KISIMLARI

KÜÇÜK GÜNAHLAR

Dinin haram kıldığı, ancak özel olarak bir ceza belirtmediği günahlarıdır.

BÜYÜK GÜNAHLAR

Kendisi hakkında ceza, lanet, rahmetten kovulma, **"Bunu yapandan beriyim"**, **"Bunu yapan kafirlerdendir veya müşriklerdendir"** veya **"müminlerden değildir"** sözlerinin varid olduğu ve hakkında aşağılık hayvanlara benzetme vârid olan günahlardır.

KÜÇÜK ŞİRK

Büyük şirkin altında olup sair günahlardan daha büyüktür.

BÜYÜK ŞİRK

Bu en büyük haramdır.

HÜKMÜ:

Tevbe edilmesi gerekir. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem: **"Ağıtçı kadın bundan tevbe etmezse..."** ve **"Büyük günahlardan kaçınıldığı sürece"** gibi sözlerinde büyük günah işleyenin tevbe etmesinin gerektiğini bildirmiştir.

MERTEBELERİ

Günahların derecesi birbirinden farklıdır. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem: **"Size büyük günahların en büyüklerini haber vereyim mi...."** demiştir. Bu da günahların mertebeleri olduğunu gösterir.

KEBÂİRİ İŞLEYENİN DİNDEKİ YERİ:

Kendisi imanı eksik bir mümin veya imanı ile fasık biri olarak isimlendirilir. İmanı kuvvetince sevilir günahının çirkinliği kadar nefret edilir. O günahla meşgul olduğu an onla oturulmaz.

SAYISI:

Sayısı tam olarak bilinmemektedir. Ancak büyük günahın vasfı yukarıda belirttiğimiz şekildedir.

İKİNCİSİ:

Her kim kendi ile Allah arasında vâsıtalar edinir; onlara duâ edip yalvarır, onlardan şefâat ister ve onlara tevekkül ederse icmâ ile kâfir olur.

ŞEFAATİN ÇEŞİTLERİ:

Sadece Allah'ın gücünün yettiği bir husus ise, bu ikiye ayrılır.

Menfî şefâat (müellifin kastettiği şefâat):

Bu Kur'an'da reddedilen şefaattir. Bu, sadece Allah'ın gücünün yettiği hususlarda Allah'tan başkasından istenilen şefâattir.

Müsbet şefaattir:

Allah'ın kendisi hakkında ispat ettiği ve sadece ondan istenilen şefaattir. Müsbet şefaatin şartları:
1- Allah'ın o şefaate izin vermiş olması.
2- Şefaate edecekten razı olması.
3- Kendisine şefaate edilecek kimseden razı olması.

Yaratılmışların gücünün yettiği bir husus ise bu aracılık dört şeyle geçerli olur:

- 1- Hâzır olması (orada bulunması)
- 2- Hayy olması (yaşıyor olması)
- 3- Kâdir olması (Güç yetirebilmesi)
- 4- Bu şefâatin sebep olduğuna inanması

Rasûller, nebiler, melekler, muvahhitler ve öncülerin [örneğin kişinin çocuk yaşıta ölen yavrusu] edeceği genel şefaattir:

- 1- Muvahhidlerin derecelerinin yükseltilmesi hususunda şefâat.
- 2- Muvahhidlerden cehennemi hak edenlerin ateşten kurtulması yolunda şefaattir.
- 3- Muvahhidlerden cehenneme girmiş olanları, oradan kurtarmak yolunda şefaattir.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e has olan şefaattir:

- 1- Şefâat-ul uzmâ
- 2- Amcası Ebu Tâlib'e azabın hafifletilmesi hususundaki şefaati.
- 3- Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in cennet kapılarının açılması için şefâati.

Bir kimsenin din kardeşine “Benim için Allah’a dua et” demesi doğru mudur?

Yaşayan, yanında olan ve gücü yeten birinden, bu durumun sebep (vesîle) olduğuna inanıldığı takdirde dua istenilmesinde bir sakınca yoktur. İnsanlardan bir şey istememek bağlamında dua istemeyi terk etmek daha evladır. Nitekim karşısında bulunan birisine karşı muhtaçlık segilemek ve önünde eğilip bükülmek bir nev’î küçük şirktir.

Tevekkül:

Bir takım meşrû sebepleri kullanarak Allah’a hakîki manâda güvenmek ve O’na itimat etmektir

Caiz olan yönü:

Yaşayan birine işlerinin dizginlerini, ona, yerilen manada muhtaçlık sergilemeden teslim etmek. Bir kimseye bazı malları satması konusunda vekalet vermen buna örnektir.

Küçük şirk olan yönü:

Yaşayan birisine ona muhtaçlık sergileyerek itimat etmek. Yaşayan birine rızık konusunda sebep dairesinin üzerinde bir itimat sergilemek buna örnektir.

Allah’tan başkasına yöneltildiği takdirde büyük şirk olan yönü (müellifin kastettiği haram tevekkül):

İbâdet ve boyun eğme temelli tevekküldür. Mutlak bir itimat ile beraber bir kimseye muhtaç bir kul sûretinde, faydaları elinde bulundurduğuna ve zararları def ettiğine inanarak sırtını ona dayamak ve ölümlere işleri konusunda güvenmek de buna örnektir.

“Falan kişiye tevekkül ettim” veya “Önce Allah’a sonra falan kişiye tevekkül ettim” demek doğru mudur?

Bu lafızları kullanmak câiz değildir. Çünkü bu kalbin derinliklerinden gelen bir eylemdir ki Allah’tan başkasına yöneltilmesi mümkün değildir. Fakat bunun yerine “Falan kişiyi vekil kıldım” yani işlerimi ona bıraktım, dersin. Nitekim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in de bazı genel veya özel işlerini sahabeden balarına bıraktığı olurdu.

ÜÇÜNCÜSÜ:

Her kim müşrikleri tekfir etmez veya küfürlerinde şüphe eder ya da yollarını doğru olarak görürse kâfir olur.

Müşrik kimselerin İslâm dinindeki yeri:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in davetinin kendisine ulaştığı halde ona inanmayan herkes büyük küfürle kafirdir. Yüce Allah şöyle buyurur: **"Kim İslâm'dan başka bir dîn ararsa bu ondan asla kabul edilmez. Ayrıca o ahirette hüsrana girenlerden olur."** [Âli-İmrân, 85]

Ehli kitap (yahudi ve hristiyanlar) müşriklerden midir?

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e iman etmeyenleri müşrikler guruhundandır. Yüce Allah şöyle buyurur: **"Ehli kitaptan Allah'a ve âhîret gününe inanmayan, Allah ve rasulünün haram kıldıklarını kabûl etmeyen ve hak dîni dîn olarak seçmeyenlerle, onlar zelil vaziyette kendi elleriyle cizye verinceye kadar savaşın."** [et-Tevbe, 29] Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **"Muhammed'in canı elinde olana and olsun ki bu ümmetten yahudi veya hristiyan biri beni iştir de kendisiyle gönderildiğim şeye îman etmezse muhakkak cehennem halkından olacaktır."**

Bu, onlarla yaptığımız anlaşmalara sadık kalmayacağımız anlamına gelir mi?

Anlaşma yaptığımız kimselere karşı vefalı olmak gerekir ki Allah'ın sevgisini kazanalım. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **"Size karşı dürüst davrandıkları sürece siz de onlara karşı dürüst olun. Çünkü Allah sakınanları sever."** [et-Tevbe, 7] İnsanlar müşriklerle ilişkilerinde üç kısma ayrılır:

Bir kısım vardır ki müşriklerin bayramlarına, kutlamalarına ve merasimlerine iştirak ederler.

Bir kısım da vardır ki onlara karşı savaşmak, saldırganlık, dolandırıcılık ve onları haksız yere ezmek hususunda haddi aşar.

Orta yollu olmak ise Ehli Sünnet ve-l Cemâat yolu iledir ki onların bayramlarından ve kutlamalarından uzak durur; varsa anlaşmalara sadık kalır, onlara karşı haddi aşmaz gerekirse ticari ilişkiler kurar ve onları tevhide çağırırız.

DÖRDÜNCÜSÜ:

Her kim Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den başkasının yolunun onun yolundan daha mükemmel olduğuna veya tâğutların hükmünü onun hükmüne üstün tutanların yaptığı gibi, başkasının hükmünün onun hükmünden daha güzel olduğuna i'tikad ederse kâfirdir.

**Allah'ın hükümleri ile
hükmetmeyenlerin durumu:**

Tağutların hüküm ve kanunlarını Allah'ın hükümlerinden üstün görüp Allah'ın hükümlerini geçersiz saymak şeklinde bir inanca sahip olan kimse büyük küfür ile İslâm'dan çıkar, kafir olur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur:
"Onlar bilginlerini (hahamları) ve rahiplerini Allah'ın dışında rabler edindiler." [et-Tevbe, 31]

Allah subhanehu ve te'âla'nın hükümlerinin uygulanması gerektiğine ve bu hükümlerin ülke halkı ve kullar açısından en doğru olduğuna inanıp, taşutların hükümlerine nefsine uyduğundan veya dünyalık makam sevgisinden dolayı tâbi olan ise büyük olmayan bir küfre girmiştir. Bu küçük küfür ve fısktır. Aynı bu şekilde, müslüman birinin hakkına da girdiyse bu kimse ayrıca zalimdir. Bu haliyle dinden çıkaran büyük küfre düşürecek bir uçurumdadır.

BEŞİNCİSİ:

Râsûl sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiklerinden herhangi birine buğzeden -isterse onunla amel etsin- kâfir olur.

Dinden çıkaran bu hususun delili:

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: "Öyle! Çünkü onlar, Allah'ın indirdiğini hoş görmediler, O da onların amellerini boşa çıkardı." [el-Muhammed, 9] Yine şöyle buyurur: "Hayır! Aralarında çıkan çekişmeli mes'elelerde seni hakem kılmadıkça, sonra da senin verdiği hükümlerden dolayı içlerinde herhangi bir sıkıntı duymaksızın tam anlamıyla teslim olmadıkça, Rabbine andolsun ki îman etmiş olmazlar." [en-Nisâ, 65] Yine şöyle buyurur: "Allah kimi doğru yola koymak isterse onun kalbini İslâm'a açar, kimi de sapırtmak isterse, göğe yükseliyormuş gibi, kalbini dar ve sıkıntılı kılar. Allah imân etmeyenlerin üstüne işte böyle bir murdarlık verir." [el-En'âm, 125]

Allah için sevmek ve O'nun için buğz [nefret] etmek Allah uğrunda sevip O'nun uğrunda buğz etmek dinen vaciptir; Öyle ki bu durum İslâm'ın en sağlam kulplarındandır.

Allah için sevmenin vâcip olduğu şeyler nelerdir?

Allah tarafından, O'nun şeriatında bildirip razı olduğu tüm amelleri sevmek. Tevhid buna örnektir.

Allah'ın sevdiği işleri yapanları sevmek. Nebîler, rasuller, melekler, sahabeler ve tüm muvahhidler buna örnektir.

Yüce Allah'ın sevdiği zaman dilimlerini sevmek. Kadir gecesi ve gecenin son üçte biri buna örnektir.

Yüce Allah'ın sevdiği yerleri-mekanları sevmek. Mekke ve Medîne'yi sevmek buna örnektir.

Allah için nefret etmemiz gereken şeyler nelerdir?

<i>Bunlar, Allah'ın nefret ettiği, yapılmasını istemediği işlerdir ki dinimizin yasakladığı her şeyi kapsar. Şirk buna örnektir.</i>	<i>Bunları yapanları sevmemek. Müşrikler, münafıklar ve şeytanlar bunlara örnektir.</i>	<i>Yüce Allah'ın sevmediği zaman dilimleri. Güneşin doğuş ve batış vakti gibi güneşe ibadet edilen vakitler buna örnektir.</i>	<i>Yüce Allah'ın nefret ettiği mekânlar. Şirk işlenen yerler buna örnektir.</i>
---	--	---	--

Kadın, çok evliliği sevmemesi durumunda küfre düşer mi?

Doğrusu kadınlar şer'î hükme karşı gelmiyorlar; sadece eşlerinin üzerlerine evlenmelerini sevmezler ki bu kınanacak bir durum değildir.

ALTINCISI:

Her kim Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in dininden herhangi bir şeyle ya da Allah'ın herhangi bir sevabı veya cezasıyla alay ederse kâfir olur. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: "Allah ile mi, âyetleriyle mi, Rasûlüyle mi alay ediyordunuz? Boşuna özür dileyip durmayın! Sizler imanınızdan sonra kafir oldunuz." [et-Tevbe, 65-66]

Dîn ile alay edenin durumu:

Anlamı ve Hükümü:

İstihzâ bir şey ile alay etme, küçük görüp eğlenmek ve onu alay konusu etmektir. istihzâ eden veya dînî değerlere söven, bu küfrü sebebiyle kafirdir. Bu küfür büyük küfür olup sâhibi ebediyyen cehennemliktir. Bundan Allah'a sığınırız!

Bu tür sövmeleri işitenin bu duruma karşı çıkması veya en azından oradan ayrılması gerekir. Karşı çıkmadan izlemek veya bir hikâyeyi inkar etmeksizin anlatmak da bundandır.

Yüce Allah şöyle buyurur:

"O, size Kitap'ta: 'Allah'ın ayetlerinin inkâr edildiğini ve alaya alındığını işittiğinizde, başka bir söze geçmedikçe, onlarla bir arada oturmayın, yoksa siz de onlar gibi olursunuz' diye indirdi." [Nisa: 140]

Tevbesi şu şartlar ile kabul olur:

-Yüce Allah'ı lâıyk olduğu şekliyle övmesi

- Alay ederek söylediği şeyden uzak olduğunu belirtmesi

-Üzerinde tevbesinin bir eseri olması ve tevbesinde sâdık olması

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e sövenin tevbe etmesi -eğer tevbesinde sâdık ise- Yüce Allah katında makbûl olur. Ancak devlet başkanı bu çirkin işinden dolayı kendisine had uygulayarak yine de onu öldürür.

Sözünde, sövmüş olma ihtimali bulunan kâfir olur mu?

Kendisine bunun küfür olduğu açıklanır. Eğer tevbe ederse bırakılır. Aksi takdirde hâkime veya büyük âlimlere bildirilir.

YEDİNCİSİ:

Sihirdir. Sarf ve Atf [denilen şeyler de] sihirdendir. Her kim sihir yapar veya ona rıza gösterirse kafir olur. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: "O ikisi: 'Bizler ancak bir imtihan vesilesiyiz, sakın kafir olma!' demedikçe hiç kimseye öğretmezlerdi." [el-Bakara, 102]

SİHİR YAPMAK

Sihir yapmanın hükmü:

Sihir yapmak büyük küfürdür. Yüce Allah şöyle buyurur: "*O ikisi: 'Bizler ancak bir imtihan vesilesiyiz, sakın kafir olma!'* demedikçe hiç kimseye öğretmezlerdi."

[el-Bakara, 102]

Sihir yapanın alâmetleri:

- Şer'i rukyeye aykırı işlerde bulunmak.
- Mukatta'a (kesik harfler) ve anlaşılmayan sözler yazmak.
- Yıldızlara bakıp müneccimlik yapmak, avuç veya fincan okumak.
- Ağzından çıkardığı hafif tükürükle bazı düğümlere üfürmek.
- Sarf (ayırma) ve Atf (aralarını bulmak) gibi sihirler.
- Kendisine sihir yapılmış kimseden dînî değerlere aykırı şeyler yapmasını istemek. Bir haram işlemesini, namazı terk etmesini veya kurban keserken bismillah demeyi terk etmesini istemek.
- Genelde anne ismini sorması.
- Gaybtan bir şeyler bildiğini iddia etmesi.

Sihir yapana gitmenin hükmü:

Ona gitmekten kasıt: Sihir yapan ile oturmak, ona birini göndermek veya onunla yazışmak, astroloji veya avuç-fincan okuma içerikli kanallar, web siteleri veya dergilere bakmak.

Sihirbaza gidenin hadiste belirtildiği gibi kırk gün boyunca namazı kabul olmaz. Bu çirkin işiyle beraber bir de onu tasdik ederse, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisi kapsamına girer: "*Arrâfa (gayptan haber verdiği) söyleyene) gidip onu tasdik eden Muhammed'e indirileni inkar etmiş olur.*" Ancak sihirbazın yaptığına karşı çıkmaya ehil biri ise, bunun kapsamına girmez.

Nuşra (Sihir bozma) iki kısma ayrılır:

Meşru olan şekli:

Şer’î rukye, helal ilaçlar ve dualar ile yapılan nuşra.

Haram olan şekli:

Sihir çeşitlerinden birini kullanarak yapılan nuşra. Nebi sallallahu aleyhi ve sellem bunun hakkında şöyle buyurmuştur: “Bu, şeytan işidir.”

SİHRİ BAŞKA BİR SİHİRLE BOZMAYI CAİZ GÖRENE REDDİYE

- 1- *Sihri başka bir sihirle bozmak Kitâp, Sünnet ve sahabenin üzerinde bulunduğu yola muhalif bir tutumdur.*
- 2- *Bu durum Kur’an ve nebevî sünnette vârid olan duaları etkisiz ve yetersiz kabul etmeye yol açar.*
- 3- *Bu durum sihir ve sihirbazların ekmeğine yağ sürmeye ve halk tarafından i’tibâr görmelerine sebep olur.*
- 4- *Bu durum Kur’ân’ın ve vârid olan duaların kesin olan tesirini bırakıp, küfür olan sihir ile tedavi yoluna girmeye sebep olur.*
- 5- *Sihri sihirle bozmak için sihri bozan ve hasta kimsenin kendisini şeytana yaklaştıracak şeyler yapması gerekir ki sihir bozulabilsin.*
- 6- *Nebî sallallahu aleyhi ve sellem sihre sabreden için cenneti vaad etmiştir.*
- 7- *Sihri sihir ile bozmaya çalışmak, hastanın üzerindeki sihrin etkisini arttıracaktır.*
- 8- *Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’e sihir isabet etmiş, o, bu durumda sadece şer’î rukye yapmak ile yetinmiştir.*

SEKİZİNCİSİ:

Müşriklere destek vermek ve müslümanların aleyhine onlara yardım etmek. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: “Sizden her kim onları veli edinirse, şüphesiz o da onlardandır. Muhakkak ki Allah, zâlimler topluluğunu hidâyete erdirmez.” [el-Mâide, 51]

MÜSLÜMANLARIN ALEYHİNDE MÜŞRİKLERE DESTEK OLMAK

Müşriklerden ve dinlerinden uzak olması, onları inkar edip tevhîd ehlini ve İslâm dinini sevmesi ve dost edinmesi bir müslümanın üzerine kesinleşmiş bir farzdır. Kim küfrü sevip hoşnut olur, küfre yardım edip destekçi olursa, bu kimse dinden çıkaran bir küfür ile kâfirdir. Dolayısıyla müşrikleri desteklemek iki kısma ayrılır:

Küfür olup kişiyi dinden çıkaran destek:

Müşriklere, onları sevdiğinden ve Müslümanlardan ise nefret ettiğinden dolayı destek olmak ve onların Müslümanlara karşı gâlip olmasını arzulamak.

Dinden çıkarmayan yönü ise:

Dünya çıkarları için olup müşrikleri sevmekten ve müslümanlardan nefret etmeden müşriklere destek olmaktır.

DOKUZUNCUSU:

Hızır'ın Mûsa aleyhisselâm'ın şeriatından çıkabilmesi gibi insanlardan bazılarının da Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriatından çıkabileceğine inanan kimse kafirdir.

*Bir insanın Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in şeriatından çıkabileceğine inanan kimse kafirdir. Bu kimsenin dinden çıkararak bir küfürle kafir olduğu hususunda icmâ vardır. Bu kimse tevbeyle davet edilir, deliller sunulur. Eğer tevbe ederse kabul edilir; aksi halde öldürülür. Yüce Allah şöyle buyurur: “**De ki: Ey insanlar! Şüphesiz ben, sizin tamamınıza gönderilmiş Allah'ın Rasûlü'yüm.**” [el-A'râf, 185] Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ise şöyle buyurmuştur: “**Kardeşim Mûsâ sağ olsaydı bana tâbi olmaktan başka seçeneği olmazdı.**” Ayrıca kendilerine davet ulaşan ehli kitap da bu kapsama girer; çünkü onlar da, belirttiğimiz gibi, müşrikler sınıfındadır.*

Peki Hızır aleyhisselâm Mûsâ aleyhisselâm'ın şeriatından çıkmış mıydı?

Onun Mûsâ aleyhisselâm'ın şeriatından çıktığına dair elimizde herhangi bir dayanak yoktur. Hızır'ın [Mûsâ aleyhisselâm'ın şeriatından çıktığı] sâbit olsa bile [onun peygamber olabileceğini ve böylelikle] Mûsâ aleyhisselâm'ın ümmetinden olmadığını söyleriz. Çünkü peygamberimiz sallallahu aleyhi ve sellem tüm insanlara; onun dışındaki nebîler ise yalnız kendi kavimlerine gönderildiler. Bu yüzden kimse peygamberimizin şeriatından çıkamaz.

ONUNCUSU:

Yüce Allah'ın dininden yüz çevirmektir. [Öyle ki] onu ne öğrenir, ne de onunla amel eder. Bunun defili yüce Allah'ın şu buyruğudur: “Kendisine Rabbinin âyetleri hatırlatıldığı halde onlardan yüz çevirenden daha zalim kim olabilir? Biz elbette mücrimlerden intikam alanlarız.” [Secde, 22]

YÜCE ALLAH'IN DİNİNDEN YÜZ ÇEVİRMEK:

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Allah kimin için hayır dilerse onu dinde anlayış sahibi kılar.” Bundan dolayı kimin hakkında hayır istemez ise o kimse dinden yüz çevirir ve Allah'ın dinini öğrenme hususunda gaflet içinde olur.

Yüce Allah şöyle buyurur: “Rabbinin âyetleri kendisine hatırlatıldığı halde onlardan yüz çevirenden daha zalim kim olabilir? Biz elbette mücrimlerden intikam alanlarız.” [Secde, 22]

Dinden yüz çevirmenin hükmü:

Kim, kalbi ve âzalarıyla Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den yüz çevirir, onu ne tasdik eder ne de yalanlar, dostluk – düşmanlık beslemez, onun getirdiği şeylere karşı lâubâli bir tavırda olursa, dinden çıkaran büyük bir küfürle dinden çıkar. Yüce Allah şöyle buyurur: “Onlara, Allah'ın indirdiğine ve Rasûlü'ne gelin denilince, münaflıkların senden iyice uzaklaştıklarını görürsün.” [en-Nisâ, 61] Yine şöyle buyurur: “Kim rabbinin zikrinden yüz çevirirse, onu gitgide artan çetin bir azaba uğratar.” [Tâhâ, 124]

Müellifin Sonsözü

İslâm'dan çıkaran bu şeylerin tümü hakkında şaka yapan, ciddi olan ve korkan arasında herhangi bir fark yoktur. Sadece ikrâh altında olan müstesnâdır. Bunların hepsi, tehlike açısından İslâm'dan çıkaran şeylerin büyükleri ve en çok düşülenleridir. Müslüman bunlardan şiddetle sakınmalı ve nefsi hakkında onlara düşmekten korkmalıdır. Gazabını ve elîm olan cezasını gerektiren şeylerden Allah'a sığınırız. Allah'ın salat ve selamı yaratılmışların hayırlısı Muhammed'in âilesinin ve ashâbının üzerine olsun.

İslâm'dan çıkaran bu hususların tümü hakkında şaka yapan, ciddi olan ve korkan arasında herhangi bir fark yoktur.

Şaka yapan:

Dinden çıkaran eylemi yapıp, şaka yaptığını iddia eden kimsedir.

Ciddi olan:

Dinden çıkaran eylemi yapıp herhangi bir özrü olmayan kimsedir.

Korkan:

Dinden çıkaran eylemi, malı veya makamı zarara uğramasın diye yaptığını yalan bir iddia ile söyleyip aslında ikrâh altında olmayan kimsedir. Yüce Allah şöyle buyurur: “İnsanlardan kimileri vardır ki: ‘Allah’a inandık’ derler; fakat Allah uğrunda eziyete uğratıldıkları zaman, insanların işkencesini Allah'ın azâbı gibi tutarlar. Halbuki Rabbinden bir nusret gelecek olsa, mutlaka ‘doğrusu biz de sizinle beraberdik’ derler. İyi de, Allah, herkesin kalbindekileri en iyi bilen değil midir?” [el-Ankebût, 10]

İKRÂH:

Dinden çıkararak hususlardan birini zor durumda bırakılarak -ikrâh altında- yapan kâfir olmaz.

Kendisiyle özür kabul edilen ikrâhın şartları:

- 1- Gerçek manada ikrâh altında olması gerekir; korkudan veya birinin hatırına nezaketen bu çirkin işleri yapanın özrü makbul değildir.
- 2- Haddi aşmaması gerekir. Eğer bir kimse ikrâh altında kalıp dini değerlere bir defalık sövmeye zorlanırsa, sakın ha fazladan söverek haddi aşmasın. Aksi takdirde bu kimse birden fazla söverek küfre düşmüş olur. Zira kendisi bir defa sövmeye zorlanmıştı.
- 3- Kişi elinden geldiğince üzerine zorlandığı şeylere engel olmaya çalışması gerekir.
- 4- Bu çirkin işleri yapmaya zorlandığı anda, o kimsenin kalbinin îmân ile dolu olması gerekir. Yani îmânın kalpte mevcûdiyeti ile beraber bu küfrü sadece dili ile söylemesi gerekir.
- 5- Kendisine zorlandığı şeyin başkalarına zarar verecek, ifsâd edecek veya insanları sapıtıracak bir şey olmaması gerekir.

ÖNEMLİ UYARILAR

BİRİNCİSİ: Müellif rahimehullah bu kitap ile ümmetin tekfîr edilmesini değil; ancak insanların öğrenmesini ve bunlar hakkında tedbirli ve korku üzerine olmalarını kasdetmiştir. Çünkü korkarlar ise îmânları doğru olur ve bu durumda can yakıcı azaptan kurtulurlar. Ayrıca kişinin başkalarını da uyarıp bilgilendirmesi gerekir. Çünkü durum gerçekten çok ciddi ve büyüktür. Dinden çıkaran bu hususların öğrenilmesi ve sakınılması gerekir.

İKİNCİSİ: Müslüman şirkten, hakîki manada ancak şer’î ilimleri öğrenerek korkar. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: **“Allah kim için hayır istemişse onu dinde anlayış sahibi kılar.”** Dîni tefakkuh etmek vaciplerin en büyüğü ve en yücesidir. Nasıl olmasın ki? İnsan onunla şirkten, dinde bid’at çıkarmaktan ve günahlardan uzak durur. İnsanın Rabbi ile alakalı bilgisi ve marifeti arttıkça O’na yönelik olan fiilleri ve halleri de düzelir. İnsân ilimde yükseldikçe Allah’a olan ihlâsı ve îmânının kemâli de yüksek olur. İlim ehlinde bazıları şöyle der: “İlmi, işin başında Allah’tan başka şeyler için istediysen de, ilim bizim niyetlerimizi, Allah için olmaya çekti.”

ÜÇÜNCÜSÜ: Muayyen şahısların tekfîri, dinden çıkaran bir duruma düştüğü sabit olmadan ve hüccet ulaştırılıp tekfîre mâni olan şeyler göz önünde bulundurulmadan caiz olmaz. Tekfîr, veliyyu-l emr veya onun yerine geçen kadılar v.b. kimseler tarafından tatbik edilir. Halktan insanların muayyenin tekfîri ile ilgili mes’eleler ile meşgul olmaları doğru değildir.

DÖRDÜNCÜSÜ: Müellif rahimehullah kitabını şu sözler ile bitirdi: “Gazabını ve elîm olan cezasını gerektiren şeylerden Allah’a sığınınız.” Bu ise şeyhin kastının güzelliğine ve okuyucuya şefkat duyduğu anlamına gelir. Bu, Şeyh rahimehullah’ın tüm kitaplarında kullandığı güzelliklerdendir. Allah onu mağfîret edip sevâbını arttırsın.

SORULAR

Aşağıdaki soruları cevaplayınız:

1- Âlimler [te'liflerine] neden besmele ile başlarlar?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2- Nevakid'u-l İslâm (İslâm'dan çıkaran durumlar) ne anlama gelir, açıklayın?

.....

.....

.....

3- Âlimlerin bazen “İslâmı bozan”, “İslâm'dan çıkaran” veya bazen “İslâm'ı boşa çıkaran şeyler” diye farklı tabirler kullanmasının sebebi nedir?

.....

.....

.....

.....

.....

4- *Dinden çıkaran bu hususlar hakkında âlimler ittifâk etmiş midir?*

.....
.....
.....

5- *İslâm'dan çıkaran hususlar on tane ile sınırlı mıdır? En doğru şık hangisidir?*

- a) *On tane ile sınırlıdır.*
- b) *Belli bir sayısı yoktur.*
- c) *Belli bir sayısı olmamakla birlikte genel başlıklar altında toplanabilir*

6- *Müellif rahimehullah neden İslâm'dan çıkaran hususları on tane olarak zikretmiştir?*

.....
.....
.....

7- *Kitap ve Sünnet naslarında sayı zikredildiyse bunun bir mefhûmu var mıdır, bu sayının üzerine çıkılabilir mi?*

.....
.....
.....

8- *Bazen sayının zikredilip bir mefhumu olmamasının sebebi nedir?*

.....
.....
.....

9- *Mefhûmu olan bir sayı örneği yazın*

.....
.....
.....

10- *Bir mefhûmu olmayan sayı örneği yazın*

.....
.....
.....

11- Müellif dinden çıkaran bu hususlardan başka hususların varlığını kabul ediyor mu?

.....
.....
.....

12- Başka hususların var olduğunu nerede zikretmiştir?

.....
.....
.....

13- Dinden çıkaran hususların belli bir sayısı [sınırı] var mıdır?

.....
.....
.....

14- Bu hususları hangi başlıklar altında zikredebiliriz?

1-
.....
.....

2-
.....
.....

3-
.....
.....

4-
.....
.....

15- Dinden çıkaran hususları (Nevakid'u-l İslâm'ı) neden öğreniyoruz?

.....
.....

16- Dinden çıkaran hususları müelliften [önce] başkası te'lîf etti mi ?

.....
.....

17- Dinden çıkaran hususlarda fiil ile o fiili yapan arasında [tekfir hususunda] ayırım gözetilir mi?

.....
.....

18- Bu ayırımın gözetilmesinin sebebi nedir?

.....
.....

19- Müellif rahimehullah'ın bu te'lîfteki kastı şahısların tekfiri midir?

.....
.....

20- Dinden çıkaran hususları öğrenen kimsenin üzerine düşen görevler nelerdir?

.....
.....
.....

21- Müellif rahimehullah hangi şirki kasdetmiştir?

.....
.....

22- Büyük şirk ile küçük şirk arasını nasıl ayırırsın?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

23- Büyük şirk işleyen müşriğin tevbesi kabul edilir mi? Bu tevbesi ne zaman kabul edilmez?

.....
.....
.....

24- Hangisi günah olarak daha çirkin ve büyüktür; küçük şirk mi yoksa diğer büyük günahlar mı?

.....
.....
.....

25- Büyük günahın kriterleri [büyük günah olduğunun alametleri] nelerdir?

.....
.....
.....

26- Büyük günahlar herhangi bir sayı ile sınırlı mıdır?

.....
.....
.....

27- Büyük günah işleyenin dindeki hükmü nedir? Sevilir ya da buğzedilir mi?

.....
.....
.....

28- Büyük günah işleyen ile oturup kalkmak doğru mudur?

.....
.....
.....

29- Büyük günahların mertebeleri arasında fark var mıdır? Bunun delîli nedir?

.....
.....

30- Büyük günahlar sâlih amellerin işlenmesi ile bağışlanır mı yoksa tevbe mi gereklidir?

.....
.....

31- Harâmlar kaç kısma ayrılır?

.....
.....
.....

32- Büyük şirk kaç kısma ayrılır?

.....
.....
.....

33- Kurban kesmek dinde hangi kısımlara ayrılır?

.....
.....

34- Kurban kesmek hangi durumda büyük şirke dönüşür?

.....
.....
.....

35- Şefâat kaç kısma ayrılır?

1-

.....
.....

2-

.....
.....

3-

.....
.....

36- Tevekkül ne demektir?

.....
.....
.....

37- Tevekkül kaç kısma ayrılır?

1

.....
.....

2

.....
.....

3

.....
.....

38- *Falan kişiye tevekkül ettim veya Allah’a sonra falan kişiye tevekkül ettim demek caiz midir?*

-Bunda bir sakınca yok .

- Bu doğru değildir.

39- *Öyleyse bir kimsenin “Falan kişiye tevekkül ettim” demek yerine ne demesi gerekir?*

.....
.....

40- *Müşriklerin kâfir olduğunun delili nedir? Ehli kitap da bunlardan mıdır?*

.....
.....
.....

41- *Bu şekilde olmaları onlarla yaptığımız anlaşmalara vefa göstermemizi engeller mi?*

.....
.....
.....

42- *Kendisiyle anlaşma yapılan kimseler ile insanlar farklı muamelelerde bulunur; bu insanlar kaç kısımdır?*

.....
.....
.....
.....
.....

43- *Allah’ın indirdiği ile hükmetmemek kaç kısma ayrılır?*

.....
.....
.....

44- *Allah için sevmenin hükmü nedir?*

.....
.....

45- Kimleri Allah için sevmeliyiz? Kimlere karşı nefret duygusu beslemeliyiz?

.....
.....
.....

46- Dinle alay eden hangi küfür kısmına girer?

.....
.....

47- Dinle alay eden için tevbe var mıdır? Şartları nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

48- Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e sövenin hükmü nedir?

.....
.....

49- Dini değerlere küfredilirken onu işiten ne yapmalıdır? Dinen, küfreden birini dinlemenin hükmü nedir?

.....
.....
.....

50- Sihirbazın kâfir oluşunun delili nedir?

.....
.....
.....

51- Sihirbazın alâmetleri nelerdir? Onların sihirbaz olduklarını nasıl anlarız?

.....
.....
.....

52- Sihirbaza gitmenin dindeki hükmü nedir?

.....
.....
.....

53- Onlara gitmek ne anlama gelir? Buna neler dâhildir?

.....
.....
.....

54- Nuşra [büyü bozmak] kaç kısma ayrılır?

.....
.....

55- Sihrin büyü ile bozulmasını caiz görene nasıl cevap vermeliyiz?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

El-Kavlu'l Müfîd
Kitâbu-t Tevhîd Şerhi
(Şema ve Tablo Düzeniyle)

Derleyen

Heysem b. Muhammed Serhan

Mescid-i Nebvî Öğretim Üyesi

<http://attasseel-alelmi.com>

Sitesinin Genel Editörü

Ana-babasına ve bu kitapta emeği geçen herkese

Allah mağfiret etsin

Çeviri

Abdulkadir Bozkurt

Çeviri

Abdulkadir Bozkurt

abdulkadir_bozkurt_47@hotmail.com

00905545462981

Birinci Baskı

Bütün Hakları Mahfûzdur

Müellifin Kontrolünden Sonra Ücretsiz Dağıtmak İçin

Basıp Ve Tercüme Etmek İsteyen Hariç

İletişim İçin:

islamtorrent@gmail.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Şüphesiz ki hamd Allah'ın dır. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfîret dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah'ın hidâyet verdiğini hiç kimse saptıramaz. Allah'ın saptırdığını da hiç kimse hidâyete erdiremez. Ben şehâdet ederim ki Allah'tan başka tapılmaya lâıyk hak ilâh yoktur. Yine şehâdet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve Rasûlüdür. Allah'ın salât ve selâmı ona, âilesine, ashâbına ve ihsân ile onlara tâbi olanlara olsun. Bunları ifâde ettikten sonra:

Kitabı Okumaya Başlamadan Önce Bilinmesi Gerekenler

- 1) İlim talebesinin kitaba başlamadan önce metni ezberlemesi gerekir.
- 2) Her âyetteki istidlâl vechini ve o bâbda zikrediliş sebebinin bilmek
- 3) Her bâbın Kitâbu-t Tevhîde uygunluğunu ve zikrediliş sebebinin bilmek
- 4) Bir şerhe odaklanmalıyız. Bizdeki umde şerh ise Şeyh İbnu Useymîn'in el-Kavlul Müfîd kitabıdır. Bunu bitirince sırayla başka şerhlere geçeceğiz. Tabi elde edilen bilgiler birbiriyle karışmasın.

Bu Kitabı Neden Okuyoruz?

- 1) Çünkü rabbânî âlimler bu kitabı okumayı tavsiye etmişlerdir
- 2) Bu kitap bu alanda te'lîf edilmiş en güzel eserlerdendir.
- 3) Çünkü müellif muhaliferinin getirdiği şüphelere deliller ile çok güzel cevaplar vermiştir.
- 4) Çünkü bu kitap yer yüzünde kabul görmüştür
- 5) Alimler bu kitabı ezberlemeyi ve anlamayı nasihat etmişlerdir.
- 6) Kitabın bablarının ve bab sıramalarındaki güzellik
- 7) Alimlerin bu kitabı okutma ve şerhetme hususunda gösterdikleri özen
- 8) Çünkü kitap Kur'an ve Sünnet'teki delillerle doludur.
- 9) Kitaptaki ibarelerin kolay oluşu
- 10) Alimlerin kitabın yazarı hakkındaki hüsnü şehâdeti
- 11) Müellifin kitabında uluhiyyet tevhidinde özen göstermesi

Kitâbu't Tevhid'in Bâblarının Özeti (Kitapta toplam 67 bâb vardır)

Bir kitabı okumaya başlamadan önce mukaddimesini okumalıyız. Tâki kitabın içeriğini, müellifin üslubunu bilelim ve kitabı tam bir şekilde tasavvur edelim. Buradan yola çıkarak kitabımızı on kısma ayırabiliriz.

Birinci Bölüm: Mukaddime (Beş Bâb İçerir)

1) Tevhîdin Vâcip Oluşu Bâbı

Bu bâbı, tevhîdin vâcip olan ilki ve en vâcibi olduğunu belirtmek için ele almıştır. Çünkü Nebîlerin yegane daveti tevhiddir.

2) Tevhidin fazileti ve Günahlara Keffaret Olanın Ne Olduğu Bâbı

Bu bâbı teşvik etmek ve bir şeyin faziletli oluşunun onun vâcip olmaması için delil olmayacağını belirtmek için ele almıştır. Çünkü bazı kimseler var ki bunlar tevhidi öğrenme ve öğretme hususunda geri duruyorlar.

3) Tevhîdi Gerçekleştiren Kişinin Hesapsız Cennete Gireceği Bâbı

Bu bâbı tevhidi şirkten, bidatlerden ve günahlardan arındırmak için ele almıştır. Bundan dolayı bu bâbı tevhidin vucûbu ve fazileti bâblarından sonra zikretmesi uygun olmuştur.

4) Şirkten Korkmak Bâbı

Bu bâbı, tevhidi tahkik etmek isteyen kimsenin kendisi başkaları için şirkten korkması gerektiğini beyân etmek için ele almıştır. Çünkü kişi tevhidi tahkik ettiğini zannedebilir ancak hakikatte onu tahkik edememiştir. Bu bâbdan sonra gelen bütün bâblar tevhidi tahkik bâblarıdır. Örneğin: Şirkten korkma bâbı tevhidin tahkikindendir.

5) Lâ İlâhe İllallah'a Dâvet Etmek

İki sebepten dolayı bu bâbı ele almıştır:

- 1) Tevhidi tahkik etmek isteyen kişinin, tıpkı Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ve etbânının yaptığı gibi ona dâvet etmesi gerekir.
- 2) “Dâvet edilmesi gereken ilk şey namazdır” diyen kimselere reddiye için.

İkinci Bölüm: Tevhidin Açıklaması (Dokuz Bâb İçerir)

6) Tevhidin ve Lâ İlâhe İllallah Şehadetinin Açıklanması Bâbı

Tevhidin, onu tahkik etmenin, zıddı olan şirktenten korkmanın ve tevhide davet etmenin vacip oluşunu zikrettikten sonra müellifin bize bu bâbdan başlayarak en son bâba kadar tevhidin hakikatini açıklaması münasip olmuştur.

7) Belâya Karşı Halka, İp vb Şeyler Takmanın Şirk Olduğu Bâbı

Bu bâb, zıddının bilinmesiyle tevhidin açıklamasıdır.

8) “Rukye ve Muskalarla İlgili Vârid Olan Rivâyetler” Bâbı

Bu bâbı, tevhidi bozan şirkî muskalar ve rukyelerin hakikatini beyan etmek için ele almıştır.

9) “Ağaç, Taş vb. Şeylerle Teberrükte Bulunmak” Bâbı

Bu bâbı, tevhidi bozan yasak teberrükü açıklamak için ele almıştır.

10) “Allah’tan Başkası İçin Kurban Kesilmesi” Bâbı

Müellif burada, muhabbet ve ta’zim ile Allah’tan başkası için kurban kesmenin tevhidi bozduğunu açıklamak istemiştir.

11) “Allah’tan Başkası İçin Kurban Kesilen Yerlerde Allah İçin Kurban Kesilemeyeceği” Bâbı

Bu bâbı, bazı cahillerin müşriklerin bayramlarına ve ibadet yerlerine katılma ve benzeme bağlamında yaptığı vetevhidi bozan fillerini açıklamak istemiştir.

12) “Allah’tan Başkası İçin Adakta Bulunmanın Şirk Olduğu” Bâbı

Burada, tevhidi bozan ve yasak olan adak adamayı açıklamak istemiştir.

13) “Allah’tan Başkasına Sığınmanın / İstiğâsenin Şirk Olduğu” Bâbı

Müellif burada, yalnızca Allah’ın gücünün yeteceği hususlarda Allah’tan başkasına yapılan ve tevhidi bozan istiğâseyi açıklamak istemiştir.

14) “Allah’tan Başkasından Medet Ummanın veya Başkasına Duâ Etmenin Şirk Olduğu” Bâbı

Bu bâbta, Allah’tan başkasının gücü yetemeceği hususlarda Allah’tan başkasından medet ummak ve dua etmek gibi tevhidi bozan şirk amelleri açıklamıştır.

Üçüncü Bölüm: Allah'tan Başkasına Yapılan İbadetin Batıl Oluşu (Dört Bâb İçerir)

15) “Hiçbir şey yaratmayan ve kendileri yaratılan şeyleri O'na ortak mı koşuyorlar?” Âyetinin Açıklaması Bâbı

Bu bâbı, ister peygambere olsun, ister puta olsun veya başka bir şeye olsun Allah'tan başkasına yapılan ibâdetin geçersiz olduğunu belirtmek için ele almıştır.

16) “Nihayet onların yüreklerinden korku giderilince: Rabbiniz ne buyurdu? Derler. Onlar da: Hak olanı buyurdu, derler. O, çok yücedir, çok büyüktür.” Âyetinin Açıklaması Bâbı

Bu bâbı, meleklerle ibadet etmeyi nefyetmek için ele almıştır.

17) Şefâat Bâbı

Bu bâbı, kâfirlerin ilahlarına yaptığı şefâatin bâtıl oluşunu belirtmek için ele almıştır.

18) “Sen sevdiğini hidâyete erdiremezsin; bilakis, Allah dilediğine hiâyet verir.” Âyetinin Açıklaması Bâbı

Burada, tevîk hidayetini Allah'tan başkasının yapamayacağını belirtir.

Dördüncü Bölüm: Adem Oğlunun Küfrünün Sebebi (Dört Bâb İçerir)

19) “Âdem oğlunun küfre sapıp dinden uzaklaşmasının sebebinin sâlih kimseler hakkında aşırı gitmeleri olduğu” bâbı

Âdem oğlunun küfre düşmesinin en tehlikeli sebebi yeryüzünde vuku bulan ilk şirkittir.

20) Sâlih bir zatın kabri yanında Allah'a ibadet eden kimse hakkında şiddetli ifadeler kullanıldığına göre o kişinin bizzat kendisine ibadet hakkında neler söylenir?!” Bâbı

Şirke düşmenin sebeplerinden bazıları, anıtlar, suretler ve kabirleri mescid edinmektir.

21) “Sâlih kimselerin kabirlerine karşı sergilenen aşırı tutumun bunları ibadet edilen birer puta dönüştüreceği” bâbı

Küfrün sebeplerinden birisi salihlerin kabirlerinde gulûva aşmaktır.

22) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in tevhidi himâye edip şirke götüren tüm yolları tıkaması” bâbı

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem i'tikadlarda ve fiillerde şirkin yolunu tıkamıştır. Şirke götüren kavillerin önünü tıkadığı bâb da ilerde gelecek.

Beşinci Bölüm: Şirkin bu ümmette veya arap yarımadasında vuku bulmayacağını söyleyenlerin hüccetlerinin çürütülüşü. (Bir Bâb İçerir)

23) “Bu ümmetin bazılarının putlara ibadet edeceği hakkında gelenler” bâbı

Altıncı Bölüm: Şeytânî Ameller (Yedi Bâb İçerir)

24) “Sihir Hakkında Gelenler” Bâbı

Bu bâbı sihirin ancak Allah’a küfretme yoluyla hâsıl olduğu için ele almıştır. Sihir insanları küfre davet etmenin en büyük yollarındandır.

25) “Bazı Sihir Türleri Hakkında Gelenler” Bâbı

Bu bâbı, sihrin çeşitlerinin olduğunu belirtmek için ele almıştır.

26) “Kâhin ve Benzerleri Hakkında Gelenler” Bâbı

Bu bâbı onları, onlara gitmenin hükmünü ve onlara gidiş sürelerini bize beyan etmek için ele almıştır.

27) “Nuşra (Sihri Çözmek) Hakkında Gelenler” Bâbı

Bu bâbta hangisinin câiz ve hangisinin câiz olmadığını belirtmiştir.

28) “Tatayyur (Uğursuzluk) Hakkında Gelenler” Bâbı

Cahiliyye ehlinin uğursuzluk hakkında üzerinde oldukları inancın batıl oluşunu belitmek için bu bâbı ele almıştır.

29) “Müneccimlik Hakkında Gelenler” Bâbı

Bu bâbı, iddia edilen tesir ilminin batıl oluşunu belirtmek için ele almıştır.

30) Yıldızlardan Yağmur Ummak Hakkında Gelenler” Bâbı

Bu bâbı, şirkî sebeplere bağlanmanın batıl oluşunu belirtmek için ele almıştır.

Yedinci Bölüm: Kalp Amelleri (Dokuz Bâb İçerir)

31) “İnsanlardan bir kısmı da Allah’a bir takım benzerler edinirler” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbı, bir yaratılmışı Allah’ı sever gibi yahut daha şiddetli seven kimsenin tevhidinin geçersiz olduğunu belirtmek için ele almıştır.

32) “İşte o şeytan, ancak kendi dostlarını korkutur” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbı, bir yaratılmıştan Allah’tan korkar gibi yahut daha şiddetli korkan kimsenin tevhidinin geçersiz olduğunu belirtmek için ele almıştır.

33) “Eğer mü’minler iseniz ancak Allah’a tevekkül edin” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbı, Allah’tan başkasına tevekkül edenin tevhidinin geçersiz olduğunu belirtmek için ele almıştır.

34) “Allah’ın tuzağından emin mi oldular?” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbı, muvahhid bir kimsenin Allah’a giden yolunda korku ve ümit arasını cem etmesi için ele almıştır.

35) “Allah’ın Takdirine Sabretmenin İmandan Olduğu” Bâbı

Bu bâbı, muvahhid bir kimsenin belâ anında tutunması gereken tavrı beyan etmek için ele almıştır.

36) “Riyâ Hakkında Gelenler” Bâbı

Bu bâbı, rıyanın muvahhid kimse için ne kadar tehlikeli olduğunu ve rıyanın salihler için korkulması gereken en büyük şey olduğunu belirtmek için ele almıştır.

37) “İnsanın Ameli İle Dünyayı Murad Etmesinin Şirk Olduğu (Küçük Şirk)” Bâbı

Bu bâbı, âhiret ameliyle dünyayı murad eden kimsenin şirke düştüğünü beyan etmek için ele almıştır.

38) “Allah’ın Haramlarını Helal; Helallerini De Haram Kılma Hususunda Alimlere ve Yöneticilere İtaat Etmenin, Onları Rab Edinmek Olduğu” Bâbı

Allah’tan başkasına tahâküm etmenin tevhidi bozacağını belirtmiştir.

39) “Tâğuta muhâkeme olmak istiyorlar” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbı, muvahhid kimsenin indinde tağuta küfretmenin manasının anlaşılması için ve sadık ile kâzib imanı beyan etmek için ele almıştır.

Sekizinci Bölüm: İsim ve Sıfat Tevhidi (Bir Bâb İçerir)

40) “İsim ve Sıfatlardan Herhangi Bir Şeyi İnkâr Eden”

Bu bâbı, isim ve sıfatlardan herhangi bir şeyi inkar eden kimsenin tevhidinin geçersiz olduğunu beyan etmek için ele almıştır.

Dokuzuncu Bölüm: Lafzî ve Şirkî Nehiyler/Yasaklamalar (Yirmi Altı Bâb İçerir)

41) “Onlar Allah’ın nimetini bilirler. Sonra inkar ederler.”

Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbı, muvahhid kimsenin nimetler doğrultusunda ne yapması gerektiğini beyan etmek için ele almıştır.

42) “Artık bunu bile bile Allah’a nidler edinmeyin” Âyeti

Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbta, muvahhid kimsenin Allah’tan başkası adına değil yalnız Allah adına yemin etmesinin gerektiği beyan etmiştir.

43) “Allah Adına Yapılan Yeminle İkna Olmayan Kimse”

Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbı, Allah adına yemin ederken muvahhid kimsenin kalbinde Allah’ın azâmetinin halini beyan etmek için ele almıştır.

44) “Allah ve Sen Dilersen” Sözü Hakkında

Muvahhid kimsenin meşîet hususunda ortak koşmasından sakındırır.

45) “Dehre (Zamana) sövmenin Allah’a Eziyet Olduğu” Bâbı

Muvahhid kimsenin zamana sövmekten sakındırmaktadır. Ta ki Allah’ın emrine ve teshir ettiği şeye sövmüş olmasın.

46) “Kadılar Kadısı” ve Benzeri İsimlerle İsimlenmek Bâbı

Muvahhidin rububiyet hususunda haddi aşmaktan sakındırmaktadır.

47) “Yüce Allah’ın İsimlerine Saygı Göstermek ve Bu Nedenle

İnsanların İsimlerin Değiştirilmesi” Bâbı

Bu bâbta muvahhidin Allah’a, O’nun isimlerine, sıfatlarına, dinine ve paygamberlerine karşı edepli olması gerektiğini açıklar.

48) Allah, Kur’ân ya da Rasulullah’ın Zikredildiği Şeylerle

Alay Etmek Hakkında

Bu bâbta, alay edenden tevhidin aslını nefyetmek, onunla teamul etmenin keyfiyeti ve dili korumanın vacip oluşunu beyan etmektedir.

49) “Andolsun ki, kendisine dokunan bir zarardan sonra ona katımızdan bir rahmet tattırsak, ‘bu benimdir’ der” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Nimet gelmeden ve geldikten sonra muvahhid kimsenin üzerine vacip olan hususu beyan etmektedir.

50) “Fakat (Allah) o ikisine kusursuz bir çocuk verince, ikisi de Allah’a verdiği verdiği şey üzerinde bir takım ortaklar kılar oldular” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Muvahhidin nimet geldiği zamanki durumunu ve Allah’tan başkasının kulu anlamına gelen tüm isimlerin haram oluşunu beyan etmektedir.

51) “En güzel isimler Allah’ındır. O halde O’na o güzel isimlerle duâ edin” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbta, muvahhid bir kimseyi Allah’ın isim ve sıfatları hususunda ilhâda düşmesinden sakındırmaktadır.

52) “es-Selâmu Alallah (Allah’a Selam Olsun) Denmeyeceği” Bâbı

Bu bâbta muvahhid kimseyi Allah’a karşı edebi yok eden sözleri kullanmasından sakındırmaktadır.

53) ‘Allah’ım, Dilersen Beni Bağışla’ Demek Hakkında

Bu bâbta, muvahhid kimsenin duasında inşallah demesinden sakındırır.

54) “Kulum (Kölem) ve Câriyem Denilmemesi” Bâbı

Bu bâbta, kullandığı lafızların güzel olması hususunda muvahhid kimseyi tembih etmektedir.

55) “Allah Adıyla İsteyenin Geri Çevrilmeyeceği” Bâbı

Bu bâbta, muvahhid kimsenin Allah ismi ile istendiğinde Allah’a tazim ile nasıl icabet ettiğinin beyanı vardır.

56) Allah’ın Vechi İle Yalnızca Cennetin İstenebileceği Bâbı

Bu bâbta, muvahhid kimsenin Allah’ı tazim ve O’na olan edebinin kemâlini beyan etmektedir.

57) Eğer (لو) Sözü Hakkında

Bu bâbta, muvahhid kimsenin kullandığı güzel kelimelerdeki edebini ve Allah’ı şeriatına ve kadere itiraz etmeyişi beyan etmektedir.

58) Rüzgara Sövmenin Yasak Oluşu Hakkında

Sevmediği bir şey gördüğünde muvahhidi güzel kelâma irşad etmektedir.

59) “Allah’ın hakkında gerçekte ilgisi bulunmayan cahiliyye zannında bulunuyorlar” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Cahilliyye zannı olduğu gibi, muvahhidi Allah’a sui zan beslemekten sakındırır.

60) Kaderi İnkâr Edenler Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbta muvahhidin kaza ve kadere olan imanını beyan etmektedir.

61) Resim ve Heykel Yapanlar Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbı muvahhid kimseye, rubûbiyet hususunda haddi aşmanın tehlikesini bildirmek için ele almıştır.

62) Sık Sık Yemin Etmek Hakkında Gelenler Bâbı

Bu bâbı muvahhid kimseye, îmânını koruması ve insanlarla yaptığı muamelelerde Allah'ı tazim etmesi için nasihat babında ele almıştır.

63) Allah ve Peygamberinin Zimmeti (Ahdi) Hakkında

Bu bâbı muvahhid kimsenin rahatlıkta ve sıkıntıda Allah ve Peygamberinin zimmeti tazim etmesi için ele almıştır.

64) Allah Hakkında Yemin Edilmesi Bâbı

Bu bâbı herhangi bir kul için rahmet kapısının kapandığı hususunda yemin ederek muvahhid kimsenin rububiyet hususunda haddi aşmamasından sakındırmak için ele almıştır.

65) Allah'ı Aracı Tutarak Bir Yaratılmıştan Şefaât Dilenemeyeği Bâbı

Bu bâbı muvahhid kimsenin yaratılmışı yaratandan daha üstün mertebeye sokmasından sakındırmak için ele almıştır.

66) Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Tevhîdin Sınırlarını Koruması Şirke Götüren Yolları Kapaması Bâbı

Bu bâbı muvahhid kimsenin şirke götüren her türlü yoldan sakınması için ele almıştır.

Onuncu Bölüm: Sonuç (Bir Bâb İçerir)

67) “Onlar Allah'ı hakkıyla tanıyıp bilemediler.” Ayeti hakkında gelenler bâbı

Bu bâbı, Allah'ı tevhid etmeyen müşriklerin Allah'ı hakkıyla tanıyıp bilemediklerini muvahhid kimseye açıklamak için ele almıştır. Ey Muvahhid! Onların yolundan sakınmalısın!

KİTABA GİRİŞ VE ŞEMA YÖNTEMLİ ŞERHİ

Birinci Bölüm: Mukaddime (Beş Bâb İçerir) Kitâbu't Tevhîd

Müellif bu kitapta neden mukaddime zikretmemiştir?

1) Kendi kitabında mukaddime zikretmeyen İmam Buhârî'yi örnek almıştır. İnsanları direkt Kuran'a ve Sünnet'e yönelmiştir.
2) Kitabın ilk beş babı mukaddime yerini tutar.

3) Bazı nüshalardan düşmüştür. Zira bazı nüshalarda besmele, hamd ve salât girişi bulunmuştur.
4) Sadece kitabın adıyla yetinmiştir. Çünkü bu ad kitabın tevhid olan konusunu açıklar.

Şeriatta: Allah'ı kendisine has olan rububiyet, ulûhiyyet ve isim ve sıfatlarında birlemektir.

Tevhîdin Tanımı

Lugatta: Tekleyerek bir şeyi birlemekten gelir.

1) RUBÛBİYET TEVHÎDİ

Allah'ı yaratmasında, mülkünde, kâinattaki işleri çekip çevirmesi hususunda birlemektir. Başka tanım ise: Allah'ı fiilleriyle birlemektir.

2) ULÛHİYET TEVHÎDİ

Allah'ı ibâdetler ile veya kulların fiilleriyle birlemektir.

3) İSİM VE SIFAT TEVHÎDİ

Allah'ı, Kitâbında yahut Rasûlünün lisânı ile kendisi isimlendirdiği isimler ve vasfettiği sıfatlar ile birlemektir. Bu da tahrif (değiştirme), ta'til (inkar) tekyîf ve temsil (benzetme) yapmaksızın Allah'ın kendisi için isbât ettiği bu isim ve sıfatları isbât ederek, kendisinden nefyettiği isim ve sıfatları da nefyederek olur.

Kişide tevhid bulunmadıkça hiçbir ameli kabul olmaz. Bizler Allah'ı tevhid etmek için yaratıldık. Cennete tevhid ehlinde başkası giremez. Bütün peygamberler tevhide davet etmiştir. Tevhîdi gerçekleştirmek kişinin şirke düşmesine bir engeldir. Tevhid hasenatların çoğalması hususunda bir sebeptir.

İbadet Şu İki Şeye İtlak Edilir:

1) Ameli yapan: İbadet etmek, Allah'a karşı zillet içerisinde muhabbet ve tazim ile O'nun emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından da kaçınmaktır.

2 Amel: Kendisiyle ibadet edilen şeye denir. Bu manada ibadet: Allah'ın zâhiri ve bâtinî söz ve fiilerden sevip ve râzı olduğu her şeydir.

1) TEVHÎDİN VÂCİB OLUŞU BÂBİ

Müellif -rahimahullah- bu bâba belirli bir isim koymamıştır. Ta ki insanlar direkt olarak kitab ve sünnetin muhatabı olsunlar. Bu bâbta zikrettiği deliller tevhidin vâcib oluşuna delâlet ettiği için bu bâbı “Tevhidin Vâcib Oluşu Bâbı” şeklinde isimlendirebiliriz.

Birinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurur: **“Ben cinleri ve insanları sadece bana ibâdet etsinler diye yarattım.”** [Zâriyât, 56]

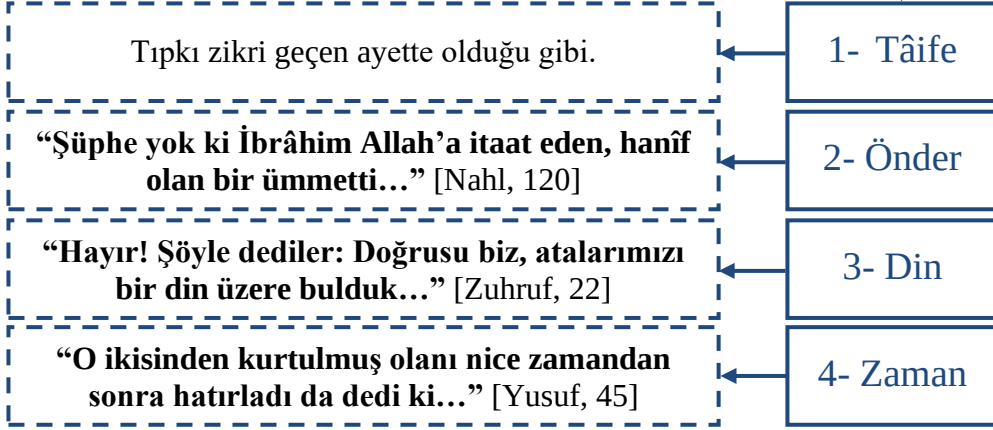
- **“İbadet etsinler”**deki kasıt “Allah'ı tevhid etsinler”dir. Yahut Allah'a karşı emirlerini yerine getirerek, yasaklarından da kaçınarak itaat ile boyun eysinlerdir. Zira Kur'ân'da geçen bütün ibâdet lafızlarının manası tevhiddir. Bu İbnu Abbâs'ın kavlidir.
- **Âyetin Manası:** Yüce Allah cinleri ve insanları -başka bir şey için değil- yalnız kendisine ibadet için yaratmıştır.

İkinci Delîl

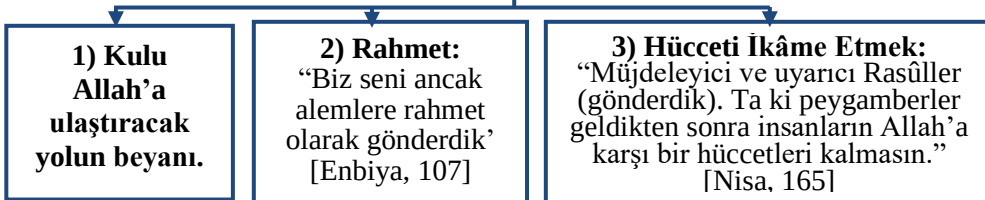
Yüce Allah şöyle buyurur: **“Muhakkak ki biz, Allah'a ibadet etsinler ve tâğuttan kaçınsınlar diye her ümmete rasûl gönderdik.”** [Nahl, 36]

- **Bu âyetlerde üç tane te'kid edatı bulunmaktadır:** Bunlar, takdîri kasem, “لَ” ve “قَدْ” harfleridir.
- Bu âyette Rasûllerin tevhide davet ettiklerine ve Allah'ın Rasûllerini sadece tevhîd için gönderdiklerine dair icma vardır.

“Ümmet” lafzı Kuran’da dört manaya gelir:

- “Tâğuttan kaçınınsınlar diye...” yani: Onlar bir tarafta ve siz başka bir tarafta olmak suretiyle onlardan uzak durun.
- Tağut hakkında en kapsamlı tanım İbnu’l Kayyım’ın şu tanımıdır: “Tâğut, kulun tâbi olunan, ibadet edilen ve itaat edilen hususunda kendisiyle haddi aştığı her şeydir.” Kastedtiği şey, buna razı olan kimsedir. Tabî olunan ile kasıt: Kahinler, sihirbazlar ve sapkın alimlerdir. İbadet edilen ile kasıt: Putlar, gavslar vb şeylerdir. İtaat edilenden kasıt: Allah’a itaatten uzaklaşan yönetici vb kimselerdir.
- Âyetin tevhiide delalet oluşu yönü putların Allah’ın dışında ibdet edilen tağutlardan oluşudur.
- **Tevhîd ancak iki rükün ile tamam olur. Birincisi isbât, ikincisi nefiy.** Şöyle ki mutlak nefiy, mutlak ta’til (inkar)dır. Mutlak isbât ise ortaklığa mani değildir. Bunun örneği: “Zeyd ayaktaadır” cümlesi Zeyd’in ayakta oluşuna delâlet eder. Ancak bu eylemde tek oluşuna delâlet etmez. Yine “Hiç kimse kalkmadı” cümlesi de mutlak nefiy belirtir. Ancak “Zeyd’ten başka kimse kalkmadı” dersek bu Zeyd’i kalkma hususunda tevhid etmek (birmek) olur. Çünkü cümle nefiy ve isbatın ikisini kapsamıştır.
- **Rasûllerin Gönderilişlerindeki Hikmet:**

Üçüncü Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Rabbin, O’ndan başkasına ibadet etmemenizi ve anne babaya iyilikle davranmanızı hükmetti (emretti). Şayet onlardan biri veya ikisi senin yanında yaşlılığa ulaşırsa, onlara: “Öf” bile deme ve onları azarlama; onlara güzel söz söyle”** [İsrâ, 23]

- **“O’ndan başkasına ibadet etmemenizi”** içerisinde nefiy ve isbâtı içeren tevhid kısmı burasıdır.

Allah’ın kazâsı/hükmü iki kısma ayrılır:

1) Kevnî Kazâ (Hüküm)

- Allah’ın kendisini sevdiği ve sevmediği şeyleri kapsar.
- Kesinlikle gerçekleşir.

“İsrâiloğullarına kitabda HÜKMETTİK ki: Doğrusu yeryüzünde iki defa bozgunculuk yapacak...” [İsrâ, 4]

Allah fesâdı sevmez ve teşrîf kılmaz.

2) Şer’î Kazâ (Hüküm)

- Sadece Allah’ın kendisini sevdiği şeyleri kapsar.
 - Gerçekleşmesi veya gerçekleşmemesi mümkündür.
- “Rabbin, O’ndan başkasına ibadet etmemenizi hükmetti”** Hükmetti (kazâ) sözü burada şeriat kıldı, tavsiye etti anlamındadır.

Allah Nasıl Olur Da Sevmediği Bir Şeyin Olmasına Hükmeder?

Başkası indinde sevilen bir şey haddi zâtında çirkin bir şey olabilir. Ancak kendisinde bulunan hikmet ve maslahattan dolayı sevilir. Öyleyse o şey bir yönden sevilen diğer yönden çirkin görülen bir şey olabilir.

Örneğin; İsrâiloğulların’ın yeryüzünde ki fesâdı haddi zâtında Allâh için çirkin bir şeydir. Çünkü Allâh ne fesâdı sever ne de fesâdçıları. Ancak içerdiği bir hikmetten dolayı başka bir cihetten Allâh’a sevimli gelebilir. Aynı şekilde kıtlık, kuraklık, hastalık ve fakirlikte böyledir.

Sevilen şey ikiye ayrılır:

1) Başkası itibariyle sevilen:

Bu da tıpkı ilaç gibidir. Zira o tedavi için sevilir.

2) Zâtı itibariyle sevilen:

Bu da Allah’tır.

Ubûdiyyet (Kulluk) Üçe Ayrılır:

Birincisi: <u>Genel Ubûdiyyet</u> Bu rubibiyet ubûdiyyetidir. Bu bütün yaratılanlar içindir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Göklerde ve yerde olan herkes, Rahman’a ancak kul olarak gelir.” [Meryem, 93]	İkincisi: <u>Özel Ubûdiyyet</u> Bu genel itaat ubûdiyyetidir. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Rahman’ın kulları yeryüzünde tevâzu ile yürüyen (...) kimselerdir.” Bu, Allah’a şeriatına göre ibadet eden her kişiyi kapsar.	Üçüncüsü: <u>Özeline de özeli Ubûdiyyet</u> Bu Rasûllerin ubûdiyyetidir. (İbadetlerin de en kâmilidir.) Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Kuluna Furkan’ı (Kuran’ı) indiren ne yücedir!” Çünkü hiç kimse ubûdiyyette rasûllerle yarışamaz..
---	--	--

Dördüncü Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Allah’a ibâdet edin ve hiçbir şeyi O’na ortak koşmayın.”** [Nisa, 36]

- Ayette geçen **“شَيْئاً”** kelimesi nehiy (yasaklama) siyakında gelen nekradır ve her şeyi kapsar. Ne bir Rasûlü, ne bir meleği, ne bir veliyi ve hatta dünya işlerinden hiçbir işi Allah’a ortak koşma demektir. O halde dünyayı Allah’a ortak koşma.

Beşinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“De ki: Gelin Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın...”** İbnu Mes’ûd radiyallahu anhu şöyle demiştir: “Her kim üzerinde Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in mührü bulunan vasiyete bakmak isterse En’âm suresindeki **“De ki: Gelin Rabbinizin size neleri haram kıldığını okuyayım: O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın...”** [En’âm, 151] ayetinden **“Şüphesiz bu benim dosdoğru yolumdur; ona uyun...”** [En’âm, 153] ayetine kadar okusun.

- Ayette geçen **“صِرَاطٌ”** yol kelimesi iki şeye izafe edilir:
 - 1- Allah’a izafe edilir. Çünkü ona ulaştıran Allah’tır. Aynı şekilde bu yolu kulları için o belirlemiştir.
 - 2- Bu yola tutunanlara izafe edilir. Çünkü o yolda gidenler bunlardır. Kurtuluş yolu tektir. Birden fazla olmaz. Geri kalanlar ise parçalanmış firkalardır.

Bu Ayetler On Tane Emir İçerir

Birinci Ayette Beş Tane

- 1- Allah'ı birlemek/tevhîd.
- 2- Ana-babaya iyilik etmek
- 3- Çocuklarımızı öldürmemek
- 4- Fuhşiyata yaklaşmamak
- 5- Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymamamak.

İkinci Ayette Dört Tane

- 1- En güzel bir şekilde olmadıkça yetimin malına yaklaşmamak
- 2- Konuştuğumuzda adaletli olmak
- 3- Ölçüyü ve tartıyı adaletli yapmak
- 4- Allah'a verdiğimiz sözü yerine getirmek.

Üçüncü Âyette Bir Tane: O da; **“Şüphesiz bu Benim dosdoğru yolumdur; ona uyun”** buruğudur. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bir gün düz bir çizgi çizdi ve şöyle dedi: **“Bu Allah'ın yoludur.”** Ardından bu çizginin sağına ve soluna başka çizgiler çizdi ve şöyle dedi: **“Bunlar da yollardır. Bu yolların her birinin başında ona çağıran bir şeytan durur.”** Ardından bu âyeti okudu.

Bazı Önemli Fâideler

“Sizi ve onlar (çocuklarınızı) biz rızıklandırıyoruz” ayetinde ilk önce ana-babanın rızıklandığı belirtilmiştir. Çünkü fakirlik onların başına gelir. İsrâ suresinde ise **“Onları (çocuklarınızı) ve sizi rızıklandırıyoruz”** şeklinde tam tersi belirtilmiştir. Zenginler ancak fakirlikten korkarlar.

Buluğa ermenin alametleri:

- 1- 15 yaşını doldurmak
- 2- Mahrem bölgelerinde kıl bitmesi
- 3- Meni başlangıcı
- 4- Kadınlar için ise ek olarak hayız olmaları

Allah'ın Öldürülmesini Haram Kıldığı Canlar:

- 1- Müslüman
- 2- Zımmî (İslam devletinde yaşayan gayr-ı müslimler)
- 3- Muâhid (Anlaşmalı Kâfirler)
- 4- Eman verilmiş kimseler

Öldürülmeyi Hak Edenler:

- 1- Başkasını öldüren kimse
- 2- Evli veya başından evlilik geçen zinakar.
- 3- Dinini terk edip mürted olan kimse.

Vasiyet: Buradaki vasiyet, ahid anlamındadır. Ahid, ancak önemli bir şey hakkında olduğu zaman vasiyet olur.

Peygamberimiz vasiyet etmediği halde İbnu Mes'ûd neden 'bu ayet Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in vasiyetidir' demiştir?

1) Çünkü o bu ayetlerin dinin tamamını kapsayan ayet olarak görüyordu. Bu ayetler gerçekten büyük ayetlerdir.

2) Çünkü bu ayetler, **“Size bunları vasiyet etti”** ayetinden de anlaşıldığı gibi Allah'ın vasiyeti-
dir. Peygamber de tebliğ eder.

Yedinci Defil

Muaz b. Cebel radıyallahu anh şöyle dedi: Ben bir seferde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in bindiği merkebin arka tarafına binmişim. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bana, **“Ey Muaz! Allah'ın, kulları üzerindeki hakkının ve kulların Allah üzerindeki hakkının ne olduğunu bilir misin?”** diye sordu. Ben, “Allah ve Rasûlü en iyi bilendir!” dedim. Dedi ki: **“Allah'ın, kulları üzerindeki hakkı, kulların Allah'a ibadet etmeleri ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamalarıdır. Kulların Allah üzerindeki hakkı ise Allah'ın, Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmayan kimseye azap etmemesidir.”** buyurdu.

Dedim ki: “Ya Rasûlallah! Bunu insanlara müjdelemeyeyim mi?” Dedi ki: **“Hayır, müjdeleme, zira buna güvenirler.”** (Buhari, Müslim)

- «أَتَدْرِي»: Bilir misin? Meraklandırmak için sorulan sorudur. Böylece daha dikkatli dinler. Zira bu eğitimde güzel bir metoddur.
- «حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ»: Kullar Allah'a karşı herhangi bir şeyi vacip kılamazlar. Bilakis Allah Teala, kullarına bir lütuf olarak Kendine bunu vacip kılar.
- «أَبَشِّرُ»: Müjde; sevindirici bir şeyi haber vermektir. Bazen zararlı bir şeyi haber vermek için de kullanılır.
- «لَا تُبَشِّرُهُمْ»: Onlara müjdeleme, yani onlara haber verme.
- Hadîste tevhidin fazileti ve Allah'ın azabına mani olduğu bahsedilir.
- Hadisin anlamı şudur: Şüphesiz ki Allah Teala, Kendisine hiçbir şeyi ortak koşmayan kimseye azap etmez. Tevhidin gerçekleşmesi halinde günahlar bağışlanır. Gereğini yerine getirmeden bu müjdeye güvenmemeleri için Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bunun onlara haber verilmesini yasaklamıştır. Çünkü tevhidin gerçekleştirilmesi, masiyetlerden sakınmayı gerektirir. Çünkü masiyetler heva ve hevesten kaynaklanır. Bu da bir nevi şirktir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Bu meseleler Kitâbu't Tevhîd'den değildir. Müellif bunları şerh niteliğinde zikretmiştir. Kendisi de şerh edecek en iyi kimsedir. Çünkü ne demek istediğini en iyi kendisi bilir. Bundan dolayı bu meselelere özen göstermek gerekir.

Birincisi: İnsanların ve cinlerin yaratılış hikmeti tevhiddir

İkincisi: İbadet, tevhidin ta kendisidir. Çünkü Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ile Kureyş'liler arasındaki düşmanlığın sebebi tevhîd idi. Bundan dolayı tevhîd üzerine binâ edilmeyen bütün ibâdetler bâtıldır.

Üçüncüsü: Bunda “**Siz benim ibadet ettiğime ibadet ediciler değilsiniz.**” ayetinin anlamı vardır. Çünkü onların ibadeti şirk üzerine bina edilmiştir. Bundan dolayı bu yaptıkları, Allah’a ibadet değildir.

Dördüncüsü: Peygamberlerin gönderilmesindeki hikmet, insanları yalnız Allah’a ibâdete çağırarak ve tâğuta ibadetten sakındırmaktır.

Beşincisi: Peygamberlik her ümmet için geneldir

Altıncısı: Peygamberlerin dini birdir. Amelî şeriat, ümmetlerin, mekânların ve zamanların farklılığına göre farklılaşır, fakat dinin aslı aynıdır, tektir.

Yedincisi: Büyük mesele olan tâğutu inkardır. Allah’a ibâdet tâğutları inkar etmedikçe gerçekleşmez. Burada “**Her kim tâğutu inkar eder (...)**” ayetinin manası vardır.

Sekizincisi: Tağut, Allah’ın dışında ibadet edilen her şeyi kapsayan genel bir kavramdır.

Dokuzuncusu: En’am suresindeki bu üç muhkem ayetin, selef nazarındaki önemi. Bu ayetlerde on mesele vardır. Bunların birincisi şirkten sıkındırmadır.

Onuncusu: İsrâ suresindeki muhkem ayetlerdir. Bu ayetler şunlardır: Bu ayetlerde on sekiz mesele vardır. Bunlar şu ayetle başlamaktadır: “**Allah ile birlikte bir başka ilâh edinme. Aksi halde kötülenmiş ve terkedilmiş olarak oturur kalırsın.**” Ve şu ayetle sona ermektedir: “**Allah ile birlikte bir başka ilâh edinme. Aksi halde kötülenmiş ve Allah’ın merhametinden uzaklaştırılmış olarak cehenneme atılırsın.**”

Allah Teala, bu meselelerin öneminin büyüklüğüne şu ayetiyle dikkat çekmektedir: “**İşte bunlar, Rabbinin sana vahyettiği hikmetlerdendir.**”

On birincisi: Nisa suresindeki “on hakkın ayeti” diye isimlendirilen ayettir. Bu on hakkı anlatmaya Allah Teala şöyle başlamıştır: “**Allah’a ibadet edin ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmayın.**” Bu hakların en büyüğü, Allah’ın hakkıdır.

On ikincisi: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in ölümü esnasındaki vasiyetine dikkat çekmektir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bunu açıkça vasiyet etmemiştir, fakat Allah’ın Kitabına sarıldığımız zaman ondan sonra asla sapıtmayacağımıza işaret etmiştir.

On üçüncüsü: Allah'ın bizim üzerimizdeki hakkını bilmektir. Bu, O'na ibadet etmemiz ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmamamızdır.

On dördüncüsü: Kulların Allah'ın hakkını ödedikleri zaman (kulların) Allah üzerindeki hakkını bilmektir.

On beşincisi: Bu meseleyi sahabenin çoğu bilmiyordu. Çünkü sahabenin çoğu vefat ettikten sonra Muaz bunu, ilmi gizlemenin günahından kurtulmak için ölüm döşeğindeyken haber verdi. Sanki Muaz *radiyallahu anh*, Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, insanların bu bilgiyle fitneye düşüp yanlış bir tevekkül anlayışına kendilerini kaptıracaklarından korktuğunu, yoksa tamamen gizlenmesini murad etmediğini bildi. Çünkü eğer Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem* bu bilginin tamamen gizli kalmasını isteseydi onu Muaz'a da söylemezdi.

On altıncısı: İlmi bir maslahat dolayısıyla gizlemenin caiz oluşu. İlmi gizlemenin caizliği mutlak bir caizlik değildir.

On yedincisi: Müslümana, sevineceği bir müjdeyi vermenin müstehap oluşu. Bu, faidelerin en güzelidir.

On sekizincisi: Allah'ın rahmetinin genişliğine güvenip bir şey yapmadan oturmaktan korkmak. Allah'ın rahmetinden ümit kesmek de böyledir.

On dokuzuncusu: Kendisine bilmediği bir şey sorulan kimsenin, bu soru karşısında "Allah ve Rasûlü daha iyi bilir" demesinin gerektiği.

Yirmincisi: Bazı bilgileri herkese değil de sadece bazı kimselere vermenin caiz oluşu.

Yirmi birincisi: Nebî *sallallahu aleyhi ve sellem*'in, bineğine başkalarıyla birlikte binerek tevazu göstermesi.

Yirmi ikincisi: Bineğe başkalarıyla birlikte binmenin caiz oluşu.

Yirmi üçüncüsü: Bu meselenin çok önemli ve çok büyük oluşu.

Yirmi dördüncüsü: Muaz b. Cebel'in fazileti.

2) TEVHÎDİN FAZİLETİ VE GÜNAHLARA KEFARET OLUŞU BÂBİ

Birinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“İman edenler ve imanlarına bir zulüm bulaştırmayanlar, işte emniyet onlar içindir ve doğru yola iletilmiş olanlar da onlardır.”** [Enam, 82]

- “وَلَمْ يَلْبِسُوا” Yani bulaştırmayanlar/karıştırmayanlar
“بِظُلْمٍ” Zulüm, burada imanın karıştıdır ki o da şıktır.
- “مُهْتَدُونَ” Yani dünyada ilim ve amelle Allah’ın dinine doğru yönelirler. Onlar ahirette de cennete doğru yol alırlar.
- Tevhîdin fazîletlerinden biri de kişinin dünya ve âhirette emniyetini garanti altına almasıdır.

İkinci ve Üçüncü Delîl

Ubade b. Sâmit radiyallahu anh’tan, şöyle dediği rivayet edildi: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Her kim, ortağı olmayan tek başına Allah’tan başka hak ilah olmadığına Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in O’nun kulu ve Rasûlü olduğuna, İsa aleyhisselam’ın da Allah’ın kulu ve Rasûlü olduğuna, Meryem’e ilka edilmiş kelimesi ve O’nun katından bir ruh olduğuna şehadet eder, Cennetin ve cehennemin hak olduğunu kabul ederse Allah onu -hangi amel üzere bulunursa bulunsun- cennete koyar.”** (Buhari, 2/486; Müslim, 1/57)

Buhari ve Müslim’de ‘İtban tarafından rivayet edilen hadiste şöyle buyrulur: **“La ilahe illallah’ diyen ve bununla Allah’ın vechini/yüzünü talep eden/uman kişiye Allah cehennemi haram kılmıştır.”** (Buhari, 1/154; Müslim, 1/455)

- “Şehâdet”: Dil ile i’tiraf, kalp ile i’tikad ve azalarla tasdîk etmektir.
- “Lâ ilâhe illallah” yani Allah’tan başka tapılmaya layık hak ilah yoktur.
- “Tek başına” kelimesi isbât rûknünün te’kidi, “ortağı olmayan” kelimesi ise nefiy rûknünün te’kididir.

“Muhammed”: Nebîlerin sonuncusu, Abdulmuttalib’in oğlu Abdullah’ın oğlu Muhammed el-Kuraşî el-Hâşimî’dir.

- **“Kulu”:** O’nun kuludur. Yani Allah’ın ortağı değildir
- **“Rasûlû”** Yani kendisine vahyedilen şeylerle gönderilmiş kişidir. Allah hakkında yalan söyleyen biri değildir. Bu şehâdetin gerçekleşmesine günah işlemek ve dine bidat çıkarmak engel olur.
- Günahları genel manasıyla şirkten sayabiliriz. Ancak özel manasıyla; büyük şirk, küçük şirk, büyük günah ve küçük günah olmak üzere dört kısımdır.
- **“İsa, Allah’ın kulu”** kısmında Hristiyanlara reddiye vardır. **“ve elçisidir”** kısmında ise yahidilere reddiye vardır. Biz, İsa’nın peygamberliğine iman etmekle beraber onun şeriatı bizim şeriatımıza muhalif olduğu zaman ona tabi olmayız. Bizden öncekilerin şeriatlarının bizim şeriatımıza nisbeten konumları:
 - 1- Bizim şeriatımıza muhalif olmaları. Bu durumda bizim şeriatımızla amel edilir.
 - 2- Bizim şeriatımıza muvafık olanlar. Bu durumda biz yine kendi şeriatımıza uymuş oluruz.
 - 3- Bizim şeriatımızın sessiz kaldığı bir konu olması durumunda onların şeriatları bizim şeriatımızdır.
- İsa aleyhisselam ile ilgili iki uç taraf ve bir vasat olmak üzere üç kısma ayrılmışlar.
 - 1- Tefrite düşenler: Yahudiler buna örnektir. Onlar onu yalanladılar ve şöyle dediler: O bir zina çocuğudur, annesi zina eden bir kadındır, o peygamber değildir. Onun ölümüne hükmetmişlerdi.
 - 2- İfrata düşenler: Bunlar da Hristiyanlardır. Onlar İsa’nın Allah’ın oğlu olduğunu ve için üçüncüsü olduğunu söylediler. Allah ile beraber onu da ilah edindiler.
 - 3- Vasat yolda gidenler. Biz onun Allah’ın kulu ve peygamberi olduğuna şahitlik ederiz. Allah’ın da haber verdiği gibi annesi dürüst ve namusludur, bakiredir. Onun durumu, Allah nazarında Âdem’in durumu gibidir. Allah, Âdem’i topraktan yaratmış, sonra “ol” demiş, o da oluvermiştir.
- **“Meryem’e bıraktığı kelimesidir.”** Çünkü onu bir kelime ile yarattı. Burada İsa Allah’ın kelimesi değildir. Bilakis kelim Allah’ın sıfatıdır.
- **“O’nun katından bir ruhtur”** Yani Allah’ın yarattıklarından bir varlıktır. Şerefliendirmek ve saygınlık kazandırmak için Allah’a izafe edilmiştir.
- **“Allah o kimseyi cennete koyar.”** Allah’ın cennete koyması iki kısımdır:

Birincisi: Amelini eksiksiz yapan kimselerin, önceden azaba uğramadan tam olarak cennete dâhil edilmeleridir.

İkincisi: Ameli eksik olanların önce azap görüp sonra cennete dâhil edilmeleridir.

 - **“La ilahe illallah’ diyen kimseyi”** sözü, “ihlâslı olmak şartıyla ‘la ilahe illallah’ diyen kimseyi” anlamına gelir. Delili, **“Allah’ın vechini umarak”** kayıdır.
- Bu hadîste iki taifeye reddiye vardır:
 - 1- **Mürcieliler:** Onlar kişide amel ve ihlas olmaksızın mücerred bir şekilde ‘lâ ilahe illallah’ demesinin kurtaracağını söyleyenlerdir.
 - 2- **Hariciler:** Bunlar da büyük günah sahibini cehennemde ebedi olarak kalacak kafir olarak görürler.

Allah'ın Kendi Zâtına İzâfe Ettiği Şeyler

Yaratılmış bir şeye izafe edilmeyen vasıfların izafesi. **“İki elimle yarattığıma seni secde etmekten (...)”** Bu, sıfatın mevsufa izafe edilmesi babındandır.

“Allah'ın devesi” ve “Evimi tavah edenler için temizle” âyetlerinde geçtiği gibi yaratılmış bir şeyi Allah'ın kendisine izafe etmesi. Bu yaratılmışın yaratıcısına izafesi babındandır.

Genel İzafe: Yüce Allah şöyle buyurur: **“Arzım geniştir.”**

Saygı İzafesi: Yüce Allah buyurur ki: **“Kendinden bir ruh”**

Dördüncü Delîl

Ebu Said el-Hudri radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edildi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Musa aleyhisselam şöyle buyurdu: ‘Ya Rabbi! Bana öyle bir şey öğret ki onunla Seni zikredeyim ve Sana dua edeyim.’ Allah Teala ona şöyle buyurdu: ‘Ey Musa! “La ilahe illallah” de.’ Musa dedi ki: ‘Ya Rabbi! Bütün kulların bunu söylüyor.’ Allah Teala dedi ki: ‘Ey Musa! -Ben hariç- yedi kat gök ve oranın sakinleriyle yedi kat yer ile birlikte bir kefedede, ‘la ilahe illallah’ da bir kefedede olsa ‘la ilahe illallah’ ağır basar.”** Bunu İbn Hibban ve Hâkim rivayet etti ve Hâkim, sahih olduğunu söyledi.

Beşinci Delîl

Tirmizî'nin Enes'ten hasen olarak rivayet ettiği bir hadiste Enes şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işittim: **“Allah Teala buyurdu ki: Ey Âdemoğlu! Sen Bana yeryüzü dolusu hatalarla gelip Bana hiçbir şeyi ortak koşmamış olsan, şüphesiz seni yeryüzü dolusu bağışlanma ile karşılarım.”**

- **“Lâ ilâhe illallah”** cümlesi içerisinde duâ barındırır. Çünkü bunu söyleyen Allah'ın rızasını ister. Ancak dışsız anahtarla gelen bunun kapısını açamaz. Lâ ilâhe illallah'ın şartları ise bu anahtarın dişleridir.
- **“Yeryüzü dolusu bağışlanma ile karşılarım”** Bu, tevhitin mükafaatıdır. Tevhitin karşılığı gerçekten çok büyüktür. Eğer kişi Allah'a şirk koşmamış bir şekilde buluşursa tevhit onun büyük günahları siler. Bağışlanma günahların örtülmesi ve silinmesidir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Allah'ın lütfunun genişliği.

İkincisi: Tevhidin Allah katındaki sevabının çokluğu.

Üçüncüsü: Bununla birlikte günahlara kefarete oluşu

Dördüncüsü: Enam suresinde geçen ayetin tefsiri oluşu. Bu ayet şudur: **“İman edip de imanlarına zulmü karıştırmayanlar...”**

Beşincisi: Ubade hadisinde geçen beş şeyin üzerinde düşündürmektir.

Altıncısı: Ubade hadisi ile İtban hadisini ve ondan sonra gelen Ebu Said ve Enes hadislerini birleştirdiğin zaman “la ilahe illallah” sözünün anlamı senin için açıklığa kavuşur ve aldananların hatasını anlarsın: Çünkü bununla Allah'ın vechini aramak gerekir. Böyle olduğu zaman kişinin salih amele teşvik edilmesi gerekir.

Yedincisi: İtban hadisindeki şarta dikkat çekmektir. Sadece bu kelimeleri söylemek yeterli değildir.

Sekizincisi: Peygamberlerin de “la ilahe illallah” demenin fazileti konusunda uyarılmaya ihtiyaçlarının olmasıdır. Diğerleri bu uyarılmaya daha muhtaçtırlar.

Dokuzuncusu: Bu söz bütün yaratılmışlardan daha ağır olmasına rağmen onu söyleyen birçok kimsenin terazisinde hafif geleceğine dikkat çekmektir: Bunun sebebi bu söz değil, sözün sahibidir. Çünkü bazen bu sözle birlikte bulunması gereken bazı şartları ya yerine getirmemektedir ya da bazı maniler bulunmaktadır.

Onuncusu: Bu hadis, arzların da gökler gibi yedi kat olduğuna delildir.

On birincisi: Onların da sakinleri vardır: Yani göklerin de sakinleri vardır. Göklerin sakinleri meleklerdir.

On ikincisi: Eş'arilerin benimsediğinin aksine, Allah'ın sıfatları ispat edilmektedir.

On üçüncüsü: Sen Enes hadisini bildiğin zaman İtban hadisindeki **“Şüphesiz ki Allah, Allah'ın vechini umarak ‘lâ ilahe illallah’ diyen kimseyi ateşe haram etmiştir.”** ifadesiyle şirki terk etmenin onu sadece dil ile söylemeyi terk etmek anlamına gelmediğini de bilirsin.

On dördüncüsü: İsa ve Muhammed'in Allah'ın kulu ve elçisi olduklarının birlikte zikredilmesinin iyi düşünülmesi gerekir.

On beşincisi: Sadece İsa'nın Allah'ın kelimesi olduğunu ve onun babasız yaratıldığını bilmektir.

On altıncısı: Onun Allah'tan bir ruh olduğunu bilmektir.

On yedincisi: Cennet ve cehenneme imanın faziletini bilmektir.

On sekizinci: “Hangi amel üzere olursa olsun” sözünün manasını bilmek

On dokuzuncusu: Mizanın iki kefesi olduğunu bilmektir.

Yirminci: Yüce Allah'ın vechinin/yüzünün bulunduğunu bilmektir.

3) TEVHÎDİ GERÇEKLEŞTİREN KİŞİNİN HESAPSIZ CENNETE GİRECEĞİ BÂBİ

Bu bâbı kaleme almasının sebebi bizi tevhidi tahkik etmeye (gerçekleştirmeye) teşvik etmektir. Tevhîdi tahkik etmek onu ilim, i'tikad ve boyun eğmekle, şirkten, bidatlerden ve masiyetlerden arındırmaktır. Müellife göre tevhidi tahkik etmek şunlarla olur:

- 1- Allah'ın Nebîsi İbrâhîm aleyhisselam'ı örnek almak
- 2- Sahâbelerin önderlerini örnek almak
- 3- Tek başına kalsan bile tevhîd üzere sebât etmek
- 4- Tevekkül, rukye talep etmeyi terketmek, dağlama yapmamak ve uğursuzluğa inanmamak.

Birinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurur: **“İbrahim, Allah’a itaat eden, hanîf bir ümmetti. Ve hiçbir zaman müşriklerden olmadı.”** [Nahl, 120]

Bu ayette efendimiz İbrâhîm aleyhisselam’a övgü vardır. Bundan dolayı onu sevmemiz ve örnek almamız üzerimize vaciptir. Bizim onu örnek almamız hasebince bu övgüden bize de bir pay olur. Çünkü o, ayette de zikredildiği gibi tevhidi altı husus ile tahkik etmiştir. Onlar şunlardır:

- 1- **“Ümmet”**: Burada Allah’a itimad ile beraber amellerinde, fiillerinde ve cihadında örnek alınan bir önder demektir.
- 2- **“İtaat eden”**: Devamlı surette, her vakitte ve durumda itaat eden.
- 3- **“Allah’a”**: Bu ihlase delâlet eder.
- 4- **“Hanîf”**: Şirkten yüz çevirip Allah’a yönelen ve itaate aykırı her şeyden uzak durandır.
- 5- **“Müşriklerden olmadı”**: Kalbi, dili ve azalarıyla şirkten ve ehinden berî oldu.
- 6- **“Nimetlerine şükrederdi”**: Zira nimet bir imtihandır. Şükre ihtiyaç duyar.

FÂİDELER

- 1- İbrahim'in babası Âzer küfür üzere öldü. **“Onun bir Allah düşmanı olduğu kendisine açıklanınca ondan berî oldu”** [Tevbe,114]
- 2- Nuh'un anne ve babası mümin idiler. Nuh da şöyle demişti: **“Ey Rabbim! Bana, babama ... mağfireden buyur.”** [Nuh, 28]
- 3- İmam Ahmed şöyle dedi: Şu üç şeyin aslı yoktur: Meğazi, melahim ve tefsir. Çünkü bunların çoğunda senetsiz zikredilen olaylar vardır. O halde kural şudur: Hiç kimse geçmiş ümmetler hakkında bir şey bilemez. Bunu ancak vahiy yoluyla öğrenir.

İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurur: **“Onlar ki, Rablerine ortak koşmazlar.”** [Mü’minun, 59]

- “Ortak koşmazlar” sözündeki şirk, en genel manasıyla şirktir. Çünkü tevhid, ancak en genel anlamıyla şirkten uzak durmakla gerçekleşir. Fakat bu, masiyetlere hiç düşmemek anlamına gelmez. Çünkü her insan hata edebilir, hiç kimse masum değildir. Fakat onlar günah işledikleri zaman mutlaka tevbe ederler ve o günahı ısrar etmezler.

Üçüncü Delîl

Husayn b. Abdurrahman’dan rivayet edildi, o şöyle dedi: Bir gün Said b. Cübeyr’in yanında bulunuyordum. Dedi ki: “Dün gece kayan yıldız hanginiz gördü?” “Ben gördüm” dedim. Sonra şöyle dedim: “Gerçekten ben namazda değildim, fakat beni haşarat sokmuştu.” Said b. Cübeyr dedi ki: “Peki sen ne yaptın?” “Rukye yaptım.” dedim. “Seni böyle yapmaya sevk eden şey nedir?” dedi. “Şa’bi’nin bize rivayet ettiği bir hadis!” dedim. “Şa’bi size ne dedi?” dedi. Dedim ki: “Bize Burayde İbnu’l-Husayb, onun şöyle dediğini anlattı: ‘Göz değmesi veya haşarat sokmasından başka bir şeyden dolayı rukye yapılmaz’”.

Dedi ki: Kendisine bu söz ulaşan kimse iyi yapmış. Fakat bize İbn Abbas şöyle haber vermişti: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Bütün ümmetler bana arz olunup gösterildi. Bir peygamber, beraberinde az bir toplulukla geçiyordu. Bir peygamber beraberinde bir veya iki kişiyle geçiyordu. Bir peygamber de yalnız başına geçiyordu. Bu esnada büyük bir karaltı gördüm ve onların benim ümmetim olduğunu zannettim. Bana denildi ki: ‘Bu, Musa ve onun kavmidir.’ Sonra baktım, büyük bir karaltı daha gördüm. ‘İşte bu senin ümmetindir, içlerinde yetmiş bin kişi hesapsız-azapsız cennete girecek.’ denildi.” Sonra Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem yerinden kalktı ve evine girdi. O gittikten sonra insanlar bu cennetlikler hakkında tartışmaya daldılar. Bazıları dediler ki: “Belki bunlar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sohbetinde bulunan kimselerdir.” Bazıları da dediler ki: “Belki de onlar İslam üzere doğup da Allah’a hiçbir şeyi ortak koşmayanlardır...” Daha pek çok şey söylediler.

Nihayet Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem üzerlerine çıkageldi. Tartışlıkları konuyu ona haber verdiler. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Onlar rukye talep etmeyenler, kendilerine dağlama yaptırmayanlar, uğursuzluğa inanmayanlar ve Rablerine tevekkül edenlerdir.” Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bunu söyleyince Ukkâşe b. Mıhsan kendisine doğru ayağa kalktı da “(Ya Rasûlallah!) Beni onlardan kılması için Allah’a dua ediver!” dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, “Sen de onlardansın.” buyurdu. (Buhari, 4/199; Müslim, 1/199)

- “**Seni böyle yapmaya sevk eden şey nedir?**” Bu cümlede saygı çerçevesinde delîl talep etmenin caiz oluşu vardır.
- “**Göz değmesi veya haşarat sokmasından başka bir şeyden dolayı rukye yapılmaz.**” Göz değmesi ve haşarat sokmasına karşı şer’î rukyeden daha faydalı ilaç ve tedavi yoktur. Ancak belirli şartlarıyla olması gerekir.
- Şu sebeplerden dolayı hiç kimsenin kendilerine rukye yapmalarını istemezler:
 - 1- Allah’a kuvvetli güvenlerinden
 - 2- Allah’tan başkasına boyun eğmek nefislerine ağır geldiğinden
 - 3- Bu davranışın Allah’tan başkasına bağlanmak anlamına gelebileceğinden.
- “**لا یرقون**” ifadesi “**Rukye yapmayanlar**” diye geçer. Fakat Şeyhulislam İbn Teymiye’nin dediği gibi bu rivayet yanlıştır. Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem rukye yapardı. Cebrail ona rukye yaptı. Aişe yaptı. Sahabîler de rukye yaparlardı.
- İnsanların rukye talep etmedeki kısımları:
 - 1- **Birisinden direkt rukye talep etmek:** Bu kimse kemâl olanı kaçırmış olur. Cennete hesapsız girecek yetmiş binin de dışında kalır.
 - 2- **Kendisine rukye yapmak isteyen kişiyi engellemek:** Bu kimse kemâl olanı kaçırmış olmaz. Çünkü herhangi bir rukye talebinde bulunmamıştır.
 - 3- **Kendisine rukye yapmak isteyen kişiyi engellemek:** Bu sünnete muhalif bir davranıştır. Çünkü Nebî sallallahu aleyhi ve sellem âişe radiyallahu anhâ’yı engellememiştir.
- “**Kendilerini dağlattırmayanlar:**” Yani hiç kimseden kendilerinin dağlanmasını istemeyenler.
- “**Uğursuzluğa inanmazlar:**” Görülen şeyden, duyulan şeyden veya zamandan-mekândan uğursuzluk manası çıkarmaktır. Hükmü küçük şirktir.
- Eğer bir kimse “bu hadiste söylenen rukye talep etme, dağlama yaptırma ve uğursuzluğa inanma hususlarından kaçınıp bunların dışındakileri tedavi için kullanırsa, bu onun cennete hesapsız-azapsız girmesine mani olmaz. Çünkü tedavi olmayı emreden ve bal ve çörek otu gibi bazı ilaçları öven hadisler gelmiştir.”

Ümmetin Çeşitleri

Davet Ümmeti

Allah’a ve rasûlüne icâbet edenleri de kapsar etmeyen kafirleri de.

İcâbet ümmeti:

Bunlar Allah’a ve Rasûlüne icâbet edenlerdir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Tevhidde hususunda insanların mertebelerini bilmek.

İkincisi: Tevhidi gerçekleştirmenin ne anlama geldiği: Tevhidi gerçekleştirmek şirkten, bidatlerden ve masiyetlerden kurtulmak anlamına gelir.

Üçüncüsü: Allah Teala'nın İbrahim aleyhisselam'ı, müşriklerden olmadığı için övmesi.

Dördüncüsü: Velilerin öncülerini, şirke bulaşmadıkları için övmesi.

Beşincisi: Rukyeyi ve dağlamayı terk etmenin, tevhidin gerçekleşmesine dahil oluşu.

Altıncısı: Bu hasletleri bir arada bulundurmanın ancak tevekkülle olacağı.

Yedincisi: Sahabenin buna ancak amelle ulaşacakları konusundaki ilimlerinin derinliği.

Sekizincisi: Onların hayra ulaşmadaki düşkünlükleri.

Dokuzuncusu: Bu ümmetin sayı ve nitelik yönünden üstünlüğü.

Onuncusu: Musa aleyhisselam'ın ümmetinin fazileti.

On birincisi: Bütün ümmetlerin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e arz edilmesidir: Bunun iki faydası vardır: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i teselli ve onun faziletini ve şerefini beyan etmek.

On ikincisi: Her bir ümmetin mahşer yerinde kendi peygamberleriyle birlikte ayrı ayrı toplanacakları.

On üçüncüsü: Peygamberlere icabet edenlerin azlığı

On dördüncüsü: Kendisine hiç kimse icabet etmeyen peygamberin mahşer yerine tek başına geleceği.

On beşincisi: Bunu bilmenin semeresi, çokluğa aldanmamak, aza kanaat etmektir. Çünkü bazen az çoktan daha hayırlı olabilir.

On altıncısı: Nazar değmesine ve haşarat sokmasına karşı rukye yapılmasına izin verilmesi.

On yedincisi: Selefin ilminin derinliğidir. Çünkü -Said b. Cübeyr- şöyle demiştir: "Bu söz kendisine ulaşan kimse iyi yapmıştır. Fakat..." Artık birinci hadisin ikinci hadise aykırı olmadığı anlaşılmıştır.

On sekizincisi: Selefin, bir kimsenin, kendisini sahip olmadığı şeylerle övmesinden uzak oluşları.

On dokuzuncusu: "Sen de onlardansın" sözünün peygamberliğin alametlerinden olması.

Yirmincisi: Ukkâşe'nin faziletidir: Onun hesapsız ve azapsız cennete girenlerden olması, faziletinin delilidir.

Yirmi birincisi: Üstü kapalı ifadenin kullanılmasının câizliği.

Yirmi ikincisi: Peygamberimizin ahlakının güzelliğidir.

4) ŞİRK TEN KORKMAK BÂBİ

Tevhîdin tahkiki bâbından sonra neden bu bâbı zikretmiştir?

Çünkü kişi tevhîdi tahkik etmediği halde kendini tevhîdi tahkik etmiş zannedebileceği için zikretmiştir.

Çünkü tevîdin tahkiki bâbından sonra gelen bütün bâblar tevhîdin tahkikine dahildir. Şirkten korkmak, tevhide davet etmek ve kitabın sonuna kadar gelecek bütün bâblar tevhîdin tahkikine dahildir.

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz Allah kendisine ortak koşulmasını bağışlamaz. Bunun altındaki günahlardan dilediğini bağışlar.”** [Nahl, 116]

İbrahim Halil aleyhisselam şöyle dedi: **“Beni ve oğullarımı putlara tapmaktan uzak tut!”** [İbrahim, 35]

Şirkten Nasıl Korkarız?

Tevhîdi öğrenip, onunla amel ederek ve ona davet ederek ve bu yolda sabrederek.

Şirki ve ona götüren sebeplerini öğrenerek. Ta ki kişi ondan kaçınabilsin.

Duâ ederek ve Allah’tan yardım isteyerek.

Şirkten ve ehlinden beraat edip ve onlardan uzaklaşarak.

- Kişi şirk üzere ölürse Allah şirk koşanı asla bağışlamaz. Çünkü şirk Allah’ın özel hakkı olan Tevhîd’e yapılmış bir cinayettir. Her kim büyük şirk üzere ölürse ebedi bir şekilde cehennemde kalır. Ancak eğer küçük şirk üzere ölürse bu vakit küçük şirki hasebince azap görür daha sonra cennete girer. Bu kimse cehennemde ebedî kalmaz. Çünkü o îmân ehlindendir.
- **“Beni uzak tut”** yani, “Beni bir canipte, putları başka bir canipte kıl” demektir

- **“Putlar”:** “صنم” (Sanem) Put: Allah’tan başkasına ibadet etmek için insan şeklinde veya başka şekillerde yapılan şeylerdir. « الوثن » Vesen ise hangi şekilde olursa olsun Allah’tan başka ibadet edilen şeylerdir. Vesen kelimesi sanem kelimesinden daha geneldir.
- İbrahim aleyhisselam, Allah’ın halili ve haniflerin önderi olduğu halde kendisi hakkında şirkten korkmaktadır. O halde bizim halimiz nice olur? O halde şirkten de, nifaktan da emin olma! Çünkü nifaktan, ancak münafık emin olur.

Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci Delil

Bir hadiste şöyle geçer: **“Sizin hakkınızda en çok korktuğum şey küçük şirkdir.” Ona küçük şirk ne olduğu soruldu. “Riyadır.”** buyurdu. (İmam Ahmed, Müsned’i, 5/428)

Abdullah b. Mesud radiyallahu anı’tan şöyle rivayet edildi: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Kim herhangi bir şeyi Allah’a denk yapıp ona dua ederek ölürse ateşe girer.”** (Buhari, 3/196)

Müslim, Cabir’den şöyle rivayet etti: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Kim hiçbir şeyi Allah’a ortak koşmadığı halde Allah’a kavuşursa cennete girer. Kim herhangi bir şeyi Allah’a ortak koştığı halde Allah’a kavuşursa cehenneme girer.”** (Müslim, 1/94)

“Riya:” Kişinin, insanların kendisini görmesi ve ibadetini işittirerek övmesi için Allah’a ibadet etmesidir. Maksudı insanlara ibadet etmek değildir. Çünkü eğer maksudı bu olsaydı büyük şirk olurdu. Ancak eğer ibadetiyle insanların kendisini örnek almalarını murad ederse bu riya değildir. Aksine bu, Allah’a davettendir.

Riyanın ilacı şunlardır:

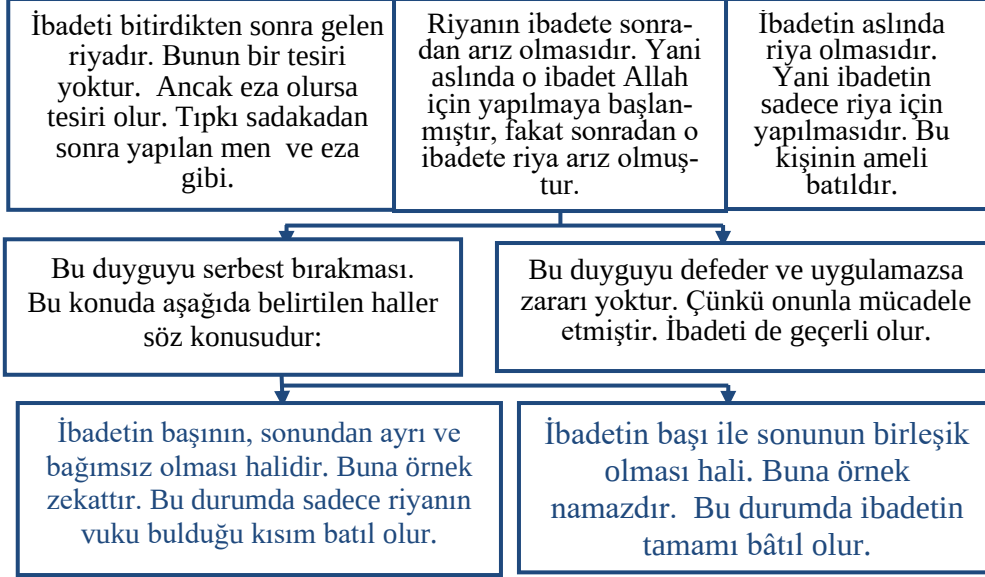
- 1- Tevhîdi öğrenmek.
- 2- Duâ etmek
- 3- İbadetleri gizli yapma hususunda gayretli olmak.
- 4- Riyaya düşmekten kaçınma gerekçesiyle ameli terketmemek.
- 5- Kabir ziyareti gibi âhireti hatırlatan salih amelleri arttırmak.

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ümmeti için riyaadan neden mesih Deccal’dan korktuğundan daha çok korktu?

Çünkü Deccal’in fitnesi belirli bir zamanda gerçekleşecek. Riya ise her zaman gerçekleşir.

Çünkü Deccal’in fintesi zahirdir. Riyanın fitnesi ise gizlidir.

Riyanın Kısımları

- **“Allah’a herhangi bir şeyi denk yapıp dua eden,”** Yani Allah’a denk edinin ister ibadet için olsun ister istemek için olsun ona dua eden.
- **“Ateşe girer,”**: Allah’a denkler edinmenin cezası budur.
- **“Hiçbir şeyi,”** şart bağlamında nekre bir kelimedir. Hangisi olursa olsun şirki ifade eder. Hatta yaratılanların en hayırlısı olan Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem dahi Allah’a ortak koşsa cehenneme girer.
- **“Kim herhangi bir şeyi Allah’a ortak koştuğu halde Allah’a kavuşursa”**: Bu eğer küçük şirk ise cehennemde ebedî kalmaz. Ancak eğer büyük şirk ise cehennemde ebedî kalır.
- Şirkin durumu gerçekten zordur, kolay değildir. Fakat Allah Teala ihlâsı kula kolaylaştırır. Kulun dikkatini ihlâsa çeker, kul da ameliyle Allah’ın rızasını gaye edinir, insanların övgüsünü gaye edinmez veya onların yergisini hesaba katmaz. İnsanların ona hiçbir faydası olmaz.
- Önemli olan şeylerden biri de insanın, başkalarının, kendi sözünü onun sözü olduğu için kabul etmelerine sevinmemesi, fakat hakkı gördüğü zaman hak olduğu için kabul etmelerine sevinmesidir. Aynı şekilde başkalarının kendi sözünü onun sözü olduğu için reddetmelerine üzülmemesi -çünkü o zaman insanları kendisine çağırmış olur- fakat hak olduğu için onu reddetmelerine üzülmesidir. İhlâs ve samimiyet bununla gerçekleşir. İhlâs gerçekten zordur. Ancak insan doğru bir yol üzerinde Allah’a samimi bir şekilde yöneldiği zaman Allah ona mutlaka yardım eder ve onun işini kolaylaştırır.

Duâ İkiye Ayrılır:

İstek Duâsı

Bu ikiye ayrılır:

Yaratılmışların Gücünün Yettiği Hususlar

Bu duânın yapılması dört şartla doğru olur. Bunlar: Kendisinden istenilecek kişinin diri, hâzır, kâdir olması ve onun sadece bir sebep olduğuna itikad etmesi.

İbâdet Duâsı

Allah'tan başkası için namaz kılan, hacceden kimsenin durumu gibi. Bu kişi büyük küfür ile kâfir olur.

Sadece Allah'ın Gücünün Yettiği Hususlar

Bunu Allah'tan başkasından istemek büyük şirktir. Tıpkı kişinin Allah'tan başkasından çocuk veya yağmur yağdırmasını istemesi gibi.

Büyük şirk ile küçük şirk arasındaki farklar:

Büyük Şirk

- Dinden çıkarır
- Bütün amelleri silip süpürür
- Sahibi ebedi cehennemliktir
- Canı ve malı sultan tarafınca mübahtır
- Kişinin Allah'tan başkası için kâinatta gizli tasarrufların olduğuna, fayda elde etme ve zararı def etmede onların da tasarruflarının olduğuna itikad etmek.

Küçük Şirk

- Dinden çıkarmaz.
- Sadece vuku bulduğu ameli siler.
- Cehennemde ebedi kalıcı değildir.
- Canı ve malı mübah değildir.
- Allah'ın sebep yapmadığı bir şeyin sebep olduğuna itikad etmek.
- Büyük şirke götüren her yol küçük şirktir.
- Şeriatta elim'lam-sız varid olan şirk veya küfür lafızlarının tamamında asıl küçük şirk veya küçük küfür olduğudur.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Şirkten korkmak.

İkincisi: Riyanın şirkten olduğu.

Üçüncüsü: Riyanın küçük şirk olduğu.

Dördüncüsü: Salihler hakkında en çok korkulan şeyin riya olduğu. Çünkü bu, gizli olduğu ve nefse hoş geldiği için farkına varmadan insanın kalbine girebilir. Zira pek çok nefis, Allah'a ibadet ettiği için övülmekten hoşlanır.

Beşincisi: Cennet ve cehennem yakınlığı.

Altıncısı: İkisinin arasındaki yakınlığın tek bir hadiste birleşmesi.

Yedincisi: İnsanların en çok ibadet edeni bile olsa Allah'a herhangi bir şeyi ortak koşarak kavuşan kimsenin cehenneme gireceği. Şirki büyük şirk ise cennete hiç giremez. Eğer küçük şirkse günahları miktarınca azap gördükten sonra cennete girer

Sekizincisi: En büyük mesele, İbrahim aleyhisselam'ın, kendisinin ve oğullarının putlara tapmaktan korunmasını istemesi.

Dokuzuncusu: İbrahim'in, çoğunluğun halinden ibret almasıdır: Bu, Allah'ın şu ayetinden anlaşılmaktadır: “Rabbim! O putlar insanların çoğunu saptırmıştır.”

Onuncusu: Burada Buhari'nin de zikrettiği gibi “la ilahe illallah” kelimesinin tefsirinin oluşu.

On birincisi: Şirkten uzak olan kimsenin faziletidir. Bu kimse cennete girer.

5) “LÂ İLAHE İLLALLAH” A ŞAHİTLİK ETMEYE DAVET ETMEK BÂBİ

Müellif neden bu bâbı zikretmiştir?

- 1- Kişinin tevhîdi öğrenip benimsemesinin gerekliliğinin ardından ona davet etmeyi zikretmiştir. Çünkü kişinin imanı tevîde davet etmeden tamamlanmaz. Tevhîd ile beraber ona davet gereklidir. Aksi taktirde eksik olur.
- 2- Davet yapılması gereken ilk şeyin tevhîd değil de namazdır diyenlere bir reddiye olması için.

Birinci Delîl

Allah Teala şöyle buyurmaktadır: “De ki: İşte benim yolum budur, bana uyanlarla beraber basiret üzere Allah’a davet ediyorum.” [Yusuf, 108]

- “**Yolum**” ifadesi Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in ibâdet ve Allah’a davet olarak getirdiği her şeyi kapsar.
- “**Allah’a**”: Davetçiler ikiye ayrılırlar.
1) Allah’a davet edenler. 2) Allah’tan başkasına davet edenler.
- “**Basîret üzere**” ifadesi şer’î ilimi, davet edilenin halini bilmeyi ve hikmeti kapsar.
- **Allah’a davetin şartları şunlardır:**
 - 1- İhlâs 3- Hikmet 5- Sabretmek
 - 2- Şer’î İlim 4- Davet edilenin durumunu bilmek

İkinci Delîl

İbn Abbas radiyallahu anhuma şöyle dedi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Muaz’ı Yemen’e gönderdiği zaman ona şöyle dedi: “**Sen ehl-i kitap bir kavme gidiyorsun. Onları ilk olarak Allah’tan başka hak ilah olmadığına şahadet etmeye çağır.** (Bir rivayette “Onları Allah’ı birlemeye çağır.” şeklinde geçer.) **Eğer onlar bu konuda sana itaat ederlerse, onlara, Allah’ın kendilerine her gece ve gündüzde beş vakit namazı farz kıldığını bildir.** Eğer onlar bu konuda da sana itaat ederlerse, bu defa da kendilerine, Allah’ın onların zenginlerinden alınıp fakirlerine verilecek sadakayı/zekatı farz kıldığını bildir. Eğer onlar bu konuda da sana itaat ederlerse, onların değerli mallarını almaktan sakın. Bir de mazlumin bedduasından sakın. Çünkü şu muhakkak ki, mazlum ile Allah arasında (duanın kabulüne mâni olacak) hiçbir perde yoktur.” (Buhari, 3/160; Müslim. 1/50)

• **Hadiste Geçen Fâideler**

- 1- Davetçileri bir beldeye davet için göndermenin meşru oluşu.
- 2- Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bir kişiyi göndermişti. Buradan akidede olsa bile haber-i vâhidin kabul edileceği fâidesi çıkar.
- 3- Davet için belirli gün sayısı ile şart koşmadı. Hacetlerine göre onların yanında kaldı.
- 4- Muhaliflere nasıl davet yapılacağı. Zira en kolay yol onları tevhîde davet etmektir. Münazaraya değil.
- 5- Sadece islâma davet etmek yeterli değildir. Islâma davet etmekle beraber onlara islamdaki farzları da haber vermesi gerekir. Ancak bu Muaz hadisindeki tertibe göre olmalıdır.

Üçüncü Delîl

Buhari ve Müslim'in Sehl b. Sa'd radiyallahu anh'tan rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Hayber günü şöyle buyurdu: **"Bayrağı yarın öyle bir kişiye vereceğim ki, o, Allah'ı ve Rasûlünü sever, Allah ve Rasûlü de onu sever! Allah, Hayber'in fethini onun iki elinde müyesser kılacaktır."** Râvî devamla dedi ki: Bunun üzerine orada bulunan sahabîler gecelerini bayrağın onlardan hangisine verileceğini tartışarak/konuşarak geçirdiler. Sabaha girdiklerinde insanların hepsi bayrağın kendilerine verilmesini umarak Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna gittiler. Fakat Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, **"Ali b. Ebi Talib nerede?"** diye sordu. **"Gözlerinden şikâyeti var."** denildi. Ona haber gönderdiler. Akabinde Ali huzura getirildi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ali'nin gözlerine tükürdü ve dua etti. Ali hemen iyileşti, hatta kendisinde hiç ağrı yokmuş gibi oldu. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sancağı Ali'ye verdi ve ona şöyle buyurdu: **"Ya Ali, onların yurduna varana kadar yavaş ve dikkatli ol. Sonra onları İslâm'a davet et. Ve İslâm'da üzerlerine vacip olan Allah'ın haklarını onlara bildir. Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın, senin elinle bir tek kişiyi hidayete erdirmesi, senin için kırmızı develere sahip olmaktan daha hayırlıdır."**

- Hadiste olduğu üzere Allah hakkında sevgi isbât edilir. Yani Allah Teala sever ve sevilir. Buradaki sevgi aşk sevgisi değildir.
- Bir kişiye özel fazilet isbât edilmesi genel faziletin sâbit olmasını gerektirmez. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in Ebu Ubeyde hakkındaki **"Bu ümmetin emînidir"** sözü gibi. Bu onun sahabelerin en faziletlisi olduğu anlamına gelmez. Muaz da aynı şekilde.
- Kırmızı deveyi arapların indinde değerli olduğu için zikretmiştir.

Olağan üstü şeyler: İnsanların alışageldiği şeylerin zıddı olaylardır. Bunlar dört tanedir:

Âyet:

Bunlar peygamberler için olur. Bunlara mucize denmez. Çünkü kuranda bu isimle zikredilmektedir. Mucize hususunda insanların bazıları aciz kalabilir. Mucize peygamber olmayanlara verilir. Âyet ise sadece peygamberlere verilir.

Kerâmet:

Allah'ın veli kullarında olur. Veli kullar îman ve takvâ arasını cem eden kimselerdir. Kerâmetin örneği Kehf ashâbının başından geçen olaydır.

Fadîhâ (Rezil Olaylar)

Allah adına yalan konuşan herkesi Allah ahiretten önce dünyada rezil etmiştir. Bunun örneği Müseylemetu'l Kezzab'ın başına gelendir. Kör birisine şifa vermek için onun gözüne üfledi ancak kendi gözleri kör oldu..

Saptırıcı Mucize veya Fitne

Bu şeytanın velilerinde (dostlarında) olur. Bunu kişinin halinden bilebiliriz. Zira onda ne takva olur ne îmân. Bunun örneği deccalin yapacağı saptırıcı mucizelerdir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Allah'a davet, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e tabi olanların yoludur.

İkinci mesele: Burada ihlâsa dikkat çekme vardır. Zira pek çok kimse Allah'a davet etse de aslında kendisine davet etmektedir.

Üçüncüsü: Davetçinin basiretli olması farzdır. Basiretin farz olmasının sebebi, davetçinin davet ettiği şeyi bilmesinin gerekliliğidir. Davet farzdır. Dolayısıyla neye davet ettiğini bilmesi de farzdır.

Dördüncüsü: Tevhidin güzelliğinin delillerinden biri de Allah'ı kötü vasıflardan tenzih etmektir.

Beşincisi: Şirkin çirkinliklerinden biri de Allah'ı kötü vasıflarla vasıflandırmış olmaktır. Muvahhid kimse Allah'ı noksanlıktan tenzih eder.

Altıncısı: Bunların en önemlilerinden biri de tevhidin bir müslümanı, şirk koşmasa da müşriklerden olmaması için onlardan uzaklaştırmasıdır. Çünkü onların arasında olduğu zaman müşrik olmasa da görünürde onlardan olur.

Yedincisi: Vacip kılınan ilk şeyin tevhid olması.

Sekizincisi: Her şeyde hatta namazdan bile önce ilk önce tevhidle başlamak.

Dokuzuncusu: Allah'ı birlemenin anlamı, Allah'tan başka hak ilah olmadığına şahidlik etmektir.

Onuncusu: Bir kimse ehl-i kitap olabilir fakat bunun manasını bilmeyebilir veya bunun manasını bilir de bununla amel etmeyebilir.

On birincisi: Tedrici eğitime dikkat çekilmektedir.

On ikincisi: Sırayla en önemli olanlardan başlamak. Önce tevhid, sonra namaz, sonra zekât...

On üçüncüsü: Zekâtın nereye sarfedileceği meselesi.

On dördüncüsü: Alim, talebesinin aklına gelen şüpheyi dağıtır.

On beşincisi: Zekât toplarken en kıymetli mallardan sakınmak.

On altıncısı: Mazlumun bedduasından sakınmak.

On yedincisi: Mazlumun duası ile Allah'ın kabulü arasında hiçbir engelin olmadığına haber verilmesi.

On sekizincisi: Tevhidin delillerinden biri de peygamberlerin efendisinin ve velilerin efendilerinin (sahabîlerin) başlarından geçen meşakkat, açlık ve vebadır (hastalıktır).

On dokuzuncusu: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in "Bayrağı öyle bir kişiye vereceğim ki..." sözünün peygamberliğin alametlerinden bir alamet olduğunu.

Yirminci: Ali radiyallahu anh'ın gözlerine tükürünce gözlerinin iyileşmesi de peygamberliğin alametlerinden bir alamettir.

Yirmi birincisi: Ali radiyallahu anh'ın fazileti.

Yirmi ikincisi: Sahabîlerin o gece tartışmaya/konuşmaya dalmaları ve fethin müjdesiyle ilgilenmelerindeki faziletleri.

Yirmi üçüncüsü: Kadere imandır. Çünkü bir şeyi elde etmek için çaba harcayan ona kavuşamayabilir, çaba göstermeyen ise onu elde edebilir.

Yirmi dördüncüsü: "Yavaş ve dikkatli ol!" sözündeki edeptir: Ona acele etmemesini emretmiştir

Yirmi beşincisi: Savaşmadan önce İslam'a davettir.

Yirmi altıncısı: Daha önce davet edilen ve savaşılana tekrar davet yapmanın meşru oluşu.

Yirmi yedincisi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in "İslâm'da üzerlerine vacip olan Allah'ın haklarını onlara bildir" sözü gereğince hikmetle davet etmek.

Yirmi sekizincisi: İslam'da Allah'ın hakkının ne olduğunu bilmek.

Yirmi dokuzuncusu: Bir tek kişinin hidayetine vesile olmanın sevabı. Yani senin dünyada hoşlandığın her şeyden daha hayırlıdır.

Otuzuncusu: Fetva verirken yemin edilebileceği. Fakat bir maslahat ve yarar olmadıkça fetva için yemin etmek uygun değildir.

Birinci Bölümün Sınavı (Beş Bâb İçerir)

Birinci Soru: İlk beş bâbın adını ve bâbın kitap ile münasebetlerini yazınız

Bâbın Adı	Kitap ile münasebeti
.....	
.....	
.....	
.....	
.....	

İkinci Soru: Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1- Kitabu't Tevhîdi okumamızın sebepleri nelerdir?

.....

2- Müellif kitapta neden mukaddime zikretmemiştir?

.....

3- Kitâbu't Tevhîdi kaç kısma ayırabiliriz? Kısımları yazınız.

.....

4- Kitâb't Tevîdde sadece uluhiyet tevhidi ele alınmış diyene hangi bâblar ile red verebiliriz?

.....

5- Ubûdiyet kaçaya ayrılır? Delilleriyle yazınız.

.....

6- Allah'ın öldürülmesini haram kıldığı canlar nelerdir?

.....

7- İbnu Mes'ud ayeti neden Peygamberin vasiyeti olarak isimlendirdi?

.....

8- Kuran'da ümmet kelimesi kaç manaya gelir?

.....

9- Tevhîdi tahkîk etmek ne anlama gelir?

.....

10- Bu ümmet diğer ümmetlere göre hangi bakımdan daha çoktur?

.....

- 1- Müşrikler Allah'a ibadet etmezlerdi. Doğru ☐ Yanlış ☐
- 2- İbadet ancak dil ve azalarla olur. Doğru ☐ Yanlış ☐
- 3- Zulümlerin en büyüğü kişinin başka birinin ırzına, malına ve canına girmesidir. Doğru ☐ Yanlış ☐
- 4- Aşağıdakilerden hangisi Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şahitlik etmeye zıttır?
a) Masiyet işlemek b) Dinde bidat çıkarmak c) Hepsi
- 5- Tevhîdin tahkîki onu neyden arındırmaktır?
a) Şirk b) Bidatler c) Masiyetler d) Hepsi
- 6- Zımmî ve Anlaşmalı kafir olmadıkça büyük şirk canı ve malı mübah kılar. Doğru ☐ Yanlış ☐
- 7- Allah'tan başkasını Allah'a has olan şeylerde Allah ile denk tutmak hangi şirktendir?
a) Büyük şirk b) Küçük şirk
- 8- Suret şeklinde yontulmuş heykellere ne denir?
a) Put b) Vesen c) Hepsi
- 9- Davetin şartları kaç tanedir?
a) 5 b) 4 c) 3
- 10- Kişi itikadının doğru olduğundan eminse ona davet etmesi gerekir. Doğru ☐ Yanlış ☐
- 11- Aşağıdakilerden hangisi tevhîdin aslını bozan şeylerdendir?
a) Küçük şirk b) Bidatler c) Büyük Şirk
- 12- Basîret ile davet neyi gerektirir?
a) Şer'i ilim b) Hikmet c) Davet edilenin durumunu bilme d) Hepsi
- 13- Büyük şirk ile küçük şirk arasındaki farkları yazınız.
.....
.....
.....

Beşinci Soru: Aşağıdaki terimleri uygun cümlelere birleştir.

Uluhiyet	Görülen şeyden, duyulan şeyden veya zamandan-mekândan uğursuzluk mânası çıkarmaktır.
İbadet	Şirkten yüz çevirip Allah'a yönelen ve itaate aykırı her şeyden uzak durandır.
Riya	Büyük günah işleyenin ebedi cehennemlik olduğunu söylerler.
Tağut	Allah'ın söz ve amel olarak sevip ve razı olduğu her şeydir.
Tevhîd	Kışının, insanların kendisini görmesi ve ibadetini işittirerek övmesi için Allah'a ibadet etmesidir.
Rububiyet	Kulun tâbi olunan, ibadet edilen ve itaat edilen hususunda kendisiyle haddi aştığı her şeydir.
Put	Allah'ı kendisine has olan uluhiyet, rububiyet ve isim ve sıfatlarla birlemektir.
Hariciler	Allah'ı ibadetlerle veya kulların fiilleriyle birlemektir.
Hanîf	İnsan veya başka şekilde yapılmış ibadet olunan şeydir.
Uğursuzluk	Allah'ı yaratma ve kainatın işlerini yönetme ile birlemektir.

**İkinci Bölüm: Tevhîdin Tefsiri
(Dokuz Bâb İçerir)**

**6) TEVHİDİN VE LÂ İLÂHE İLLALLAH
SEHADETİNİN ACIKLAMASI BÂBİ**

Tevhid üzerine uzun uzadıya konuştuktan sonra kişi kendisi hakkında bâblar yazılan tevhîdin ne olduğuyla ilgili daha fazla meraklandığı için bu ve bundan sonra kitabın sonuna kadar gelecek bütün bâblarda bunu cevabını alacak.

Birinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“Onların yalvardıkları bu varlıklar, Rablerine -hangisi daha yakın olacak diye- vesile ararlar.”** [İsra, 57]

- Onların yalvardıkları bu varlıkların kendileri, hangisi daha yakın olacak diye Rablerine vesile ararlar. Daha kendileri muhtaç iken bu varlıklara siz nasıl yalvarırsınız?” Bu duâda yapılan şîrktir.

İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“İbrahim, babasına ve kavmine, ‘ben sizin taptığınız şeylerden uzağım. Ben ancak beni yaratana taparım.’ dedi.”** [Zuhruf, 26-27]

- Bu ayette nefiy ve isbât (red ve kabul) birleştirilmiştir. İbrahim *aleyhisselam*’ın “ben sadece Allah’a taparım” demeyip de “Ben, ancak beni yaratana taparım.” demesinde iki fayda vardır:
 - 1- Birincisi: Sadece Allah’a ibadet etmenin sebebine işaretler. Çünkü O, yaratmada tek olduğuna göre ibadette de tek olmalıdır.
 - 2- İkincisi: Putlara ibadet etmenin batıl olduğuna işaretler. Çünkü onlar sizi yaratmadılar ki ibadet edesiniz.
 - Allah ile beraber başkasına da ibadet eden tevhidi gerçekleştirmiş olmaz. Bilakis ibadet, sadece Allah’a tahsis edilmelidir. Bazı islam beldelerinde namaz kılan, zekat veren, oruç tutan ve hac yapıp ancak buna rağmen kabirlere secde eden insanlar var.

Üçüncü ve Dördüncü Delîl

Yüce Allah şöyle buyurur: **“Onlar, Allah’ı bırakıp hahamlarını, rahiplerini ve Meryem oğlu Mesîh’i kendilerine Rabler edindiler.”** [Tevbe, 31]

Yine şöyle buyurur: **“İnsanlardan bazıları, Allah’tan başka şeyleri O’na eş tutuyorlar da onları, Allah’ı sever gibi seviyorlar.”** [Bakara, 165]

- “Âlim” demektir. Âlime, ilmi « بحر » nin çokluğundan dolayı deniz anlamına gelen da denilmiştir. Râhipler de âbidlerdir.
- Allah’ın emrine muhalefet ederken alimlerin emirlerine uydular ve rahiplere ibadet ettiler. Bu itaatte şıktır.
- **“Allah’ı sever gibi seviyorlar”** Yani Allah’a tuttıkları eşlere olan sevgileri Allah’a olan sevgileriyle aynıdır.

Sevginin Çeşitleri

Allah ile bir sevmek Bu büyük şıktır. Bunun örneği: Birisini tıpkı Allah’ı sever gibi veya Allah’tan daha çok sevmek.	Allah için sevmek Bu vâciptir. Îmânın en yüksek zirvesi Allah için sevmektir.	Doğal Sevgi Bu ise sevgiyi Allah’ın sevgisinin önüne geçirmedikçe câizdir.
---	---	--

Beşinci Delîl

Nebî sallallahu aleyhi ve sellem, Sahih’te rivayet edildiğine göre şöyle buyurmuştur: **“Her kim ‘Allah’tan başka hak ilah yoktur.’ der de Allah’tan başka tapılan şeyleri inkâr ederse, onun malına ve canına dokunmak haramdır, hesabı da Allah’a kalmıştır.”**

“Allah’tan başka tapılan şeyleri inkâr ederse” sözü, sadece “İla ilahe illallah/Allah’tan başka hak ilah yoktur” demenin yeterli olmadığının, bununla beraber Allah’tan başka tapılan şeyleri de inkâr etmenin, hatta her türlü küfrün reddedilmesi gerektiğinin de delilidir. Kim “İla ilahe illallah” dediği halde bugünkü yahudiler ve hristiyanların da sahih /doğru bir din üzere oldukları görüşünü savunursa o kişi müslüman değildir. Kim dinleri, herkesin dilediğini seçebileceği birtakım düşünceler olarak görürse o kişi müslüman değildir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

“Buradaki meselelerden en büyüğü ve en önemlisi tevhidin ve kelime-i şهادetin tefsiridir.” Tevhidin tefsirini yaparken iki şey zorunludur:

1. Allah’tan başka şeylerin ilahlığını reddetmek,
2. Sadece Allah’ın ilah olduğunu kabul etmek.

“Bunlardan birisi İsrâ suresindeki ayettir:” Allah Teala bu ayette salihlere dua edip yalvaran müşrikleri reddettiğini ve bunun büyük şirk olduğunu beyan etmektedir. Bu duâda yapılan şirktir.

“Bunlardan bir diğeri Berae (Tevbe) suresindeki ayettir: Bu ayette ehl-i kitabın yalnız tek ilaha tapmakla emrolunmalarına rağmen Allah’ın yanında hahamlarını ve ruhbanlarını da ilah edindikleri ve beyan edilmektedir.” Ayetin tefsiri; Allah’ın emrine muhalefet hususunda alimlere ve ruhbanlara itaat etmeleridir. Yoksa onlara duâ etmeleri değil. Bu ise itaatte yapılan şirktir.

“Tevhidi ve kelime-i şهادeti tefsir eden şeylerden bir diğeri İbrahim aleyhisselam’ın kâfirlere söylediği şu sözdür: **“Gerçekten ben sizin tapığınız şeylerden uzağım. Ben ancak beni yaratana ibadet ederim.”** [Zuhruf, 26-27] O, Rabbinin diğeri mabudlardan istisna etti.”

“Allah Teala, teberinin/uzak durmanın ve muvalatın/dostluğun kelime-i şهادetin tefsiri olduğunu zikretti ve şöyle buyurdu: **“İbrahim, bu sözü, ardından gelecek olanlara devamlı kalacak bir miras olarak bıraktı ki onlar doğru yola dönsünler.”** [Zuhruf, 28]”

“Bunlardan bir diğeri Bakara suresinde Allah Teala’nın, **“Onlar bu ateşten çıkacak değillerdir.”** [Bakara, 167] dediği kâfirler hakkındaki ayettir.” Allah’a eş tuttıkları şeyleri Allah’ı sever gibi sevdiklerini zikretmiştir. Bu da onların Allah’ı ne kadar çok sevdiklerine delalet eder. Ancak buna rağmen onlar bununla islama girememiştir. “O halde Allah’a ortak koştuğu şeyi Allah’tan çok seven kimsenin hali nice olur?! Sadece Allah’a ortak koştuğu şeyi sevip Allah’ı sevmeyen kimsenin hali nice olur?!”

Bu da itaatte yapılan şirktir.

Sevgi dört kısımdır:

- 1- Allah'ı, başka her şeyden daha çok sevmek. Bu tevhidir.
 - 2- Allah'tan başkasını Allah'ı sever gibi sevmek. Bu şirkdir.
 - 3- Allah'tan başkasını Allah'tan daha çok sevmek. Bu, öncekinden daha büyük şirkdir.
 - 4- Kalbinde Allah sevgisi olmadığı halde Allah'tan başkasını sevmek. Bu, öncekinden çok daha büyük bir şirkdir.
- “Tevhidi ve kelime-i şahadeti tefsir eden naslardan birisi Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şu hadisidir: **'Her kim Allah'tan başka hak ilah yoktur.' der ve Allah'tan başka tapılan şeyleri inkâr ederse onun malına ve canına dokunmak haramdır, hesabı da Allah'a kalmıştır.**' Bu Lâ İlâhe İllallah'n manasını açıklayan delillerin en önemlilerindendir. Sadece telaffuz etmekle, canını ve malını koruma altına alacağını söylememiştir. Hele bir de teleffuz edip manasını bilmeyen veya bunu ikrar etmeyen hiç koruyamaz. Kişinin malı ve canı ancak Lâ İlâhe İllallah ile beraber onun manasını bilir, ikrar eder ve Allah'tan başka ibadet edenleri redderse korumuş olur. Eğer şek eder veya tavakkuf ederse canı ve malı haram sayılmaz. Bu ne kadar büyük ve önemli mesele! Bu delillerden daha açık bir beyan ve tartışmaya son veren bir hüccet var mı?

**7) BELAYI KALDIRMAK VEYA SAVMAK
İÇİN HALKA, İP VE BENZERİ ŞEYLERİ
TAKMANIN ŞİRK OLDUĞU BÂBİ**

- Yani bu, şirkten bir parçadır. Şirkin tamamı değildir. Çünkü şirkin büyük olanı var küçük olanı var. Bundan dolayı genel şekilde söyledi.
- Belayı kaldırmak, bela geldikten sonra olurken belayı savmak, bela gelmeden önce olur.

**Halka, ip ve benzeri şeyleri takmak büyük şirk mi
yoksa küçük şirk mi?**

Küçük Şirk Olma Durumu
Allah onu ne şer'î bir sebep ne de
hissî bir sebep kılması halde
onun sadece bir sebep olduğuna
itikad ederse küçük şirk olur.

Büyük Şirk Olma Durumu
Eğer direkt onun tesir ettiğine ve
onun ile faydanın geldiğine ve
zararın gittiğine itikad ederse
büyük şirk olur.

**Sebeplere itikad etmede insanların
kısımları**

Büyük Şirk Durumu
Onun tesir ettiğine ve
onun ile faydanın
geldiğine ve zararın
gittiğine itikad ederse
büyük şirk olur.

Küçük Şirk Durumu
Allah'ın sebep
yapmadığı şeye
sebep olarak itikad
etmek. Tıpkı nazarı
defetmek için boğa
kafası asmak.

Doğru İtikad
Allah'ın sebep olarak
belirlediği şeyin se-
bep olduğuna itikad
etmek ve onu sebep
edinmek. Sebepler ya
hissîdir ya da şer'î.

**Sebepler edinmekte insanların iki uç ve bir
vasat kısma ayrılmaları**

**Sebepleri İnkâr
Eden**
Cebriye ve Eş'ari
fırkaları gibi Allah'ın
hikmetini inkâr
ederler.

**Her Şeyi Sebep
Edinerek Guluva
Kaçan**
Sebep olmayan şeyleri
sebep edinenler. Tasav-
vufçuların yaptığı gibi.

**Sebepler Koususunda
Vasat Yolda Giden**
Sadece hissî ve şer'î
sebepleri edinirler.

İp ve benzeri şeyleri takan kişinin hükmü nedir?

Burada ilk önce onun haline bakılır:

Bu durumda ona öğretilir.	Bunun hükmünü bilmeyebilir.
Bu küçük şirktir.	Onun bir sebep olduğuna itikad etmesi. Ancak Allah onu sebep yapmamıştır.
Bu büyük şirktir.	Onun tesir ettiğine ve onun ile faydanın geldiğine ve zararın gittiğine itikad etmesi.
Bu büyük günahlardandır.	Hiçbir itikad beslemeden sadece süs diye takması. Bazı gençlerin taktığı ipler gibi. Takılan bu ipi gören herkes bunun caiz olduğunu zannedebilir. Böyleye bu kişi insanlara şer kapısını açmış olur. Aynı zamanda bunda kadınlara ve müşriklere benzeme vardır.

Birinci Delil

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“O halde bana söyler misiniz, Allah bana bir zarar vermek istese, sizin Allah’tan başka yalvardıklarınız, O’nun zararını benden giderebilirler mi? [Zümer, 38]**

- Putların, sahiplerine faydası yoktur. Ne bir faydayı celbederler, ne de bir zararı defederler. Bunun sebepleri değildirler. Şer’i veya kaderî sebep olmayan her şey bunlara kıyas edilir. Şer’i ve kaderî yönden sebep olmayan şeyleri sebep edinmek, Allah’a ortak koşmak demektir.
- “Allah bana yeter” sözü. Bu sözde yeterliliği hayalî sebeplere değil, Allah’a tevdi etmek vardır

İkinci Delil

İmran b. Husayn radiyallahu anh’tan rivayet edildiğine göre, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, kolunda pirinçten sarı bir halka bulunan bir adam gördü ve **“Bu halka nedir?”** buyurdu... Adam, “Bu, vahine (denilen kol ağrısı)’dan dolayıdır.” dedi. Rasûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem, **“Onu çıkart. Çünkü o, senin hastalığını artırmaktan başka bir işe yaramaz. Eğer bu halka üzerindeyken ölseydin asla felaha bulamazdın.”** buyurdu. Bunu Ahmed, sakıncasız bir senetle rivayet etti.

- Taktığı şey pirinçten sarı halkaydı. Bunu kol ağrısından dolayı takmıştı. Bunun ip veya demir olmasında bir fark yoktur.
- **“Bu halka nedir”** sorusunu onu inkar etmeden önce meseleyi tam anlamak için sormuştur. Çünkü hakikatte münker olmayan şeyi münker zannedebilir.
- **“Vâhine”** kemiklerde olan ve romatizmaya benzeyen bir hastalıktır. Halkanın bu hastalığa iyi geldiğini zannediyordu.
- **“O senin hastalığını artırmaktan başka bir işe yaramaz”** Yani bedenî ve i'tikâdî zayıflığını arttırır. Ceza amelin cinsindendir.

Üçüncü Delîl

Ahmed b. Hanbel'in Ukbe b. Amir'den merfu olarak rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Kim temime/muska takarsa Allah onu nazardan korumasın. Kim vedea (deniz taşı) takırsa Allah onu huzur içinde bırakmasın.”** Bir rivayette, **“Kim temime takarsa şirk koşmuş olur.”** denilmektedir.”

- **“Kim temime takarsa,”** Yani takıp kalbini ona bağlarsa demektir.
- **“Allah onu nazardan korumasın”** Bu ifade onun için ya bedduadır ya da ondan haberdır.
- **“Kim vedea takırsa”** Yani istiridye vb gibi denizden çıkan şeyleri takırsa demektir.
- **“Allah onu huzur içinde bırakmasın”** İsteddiği şeyin zıddıyla muâmele görmüştür.
- **“Şirk koşmuştur”** Eğer Allah'ın emri olmadan sadece onun tesir ettiğine inanırsa büyük şirk olur. Böyle inanmazsa küçük şirkir.

Dördüncü Delîl

İbn Ebi Hatim, Huzeyfe'den şöyle rivayet etti: **“O, hummadan korunmak için eline ip bağlayan bir adam gördü, o ipi kesti ve kendisine şu ayeti okudu: “Onların çoğu da Allah'a ancak müşrik oldukları halde iman ederler.”**

- **“Hummadan korunmak”** Serinlemek ve sıcak çarpmasından şifa bulmak için eline ip takan kimse demektir.
- **“O ipi kesti”** Bu münkeri eliyle değiştirmektir. Burada selefin münkeri değiştirme hususundaki kuvvetli oldukları fâidesi vardır.
- Bu gibi şeyler takmak haramdır. Halka, ip, deniz taşı muska, kurt gözü, toynak, eski ayakkabı, nazar boncuğu, öküz başı, aslan heykelleri, çaput ve buna benzer şeyler takmak haramdır.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Bu gibi şeyler için halka takmak, ip bağlamak ve benzeri şeyler yapmanın sert ifadelerle reddedilmesi.

İkincisi: Bir sahabînin bile üzerinde böyle şeyler varken öldüğü zaman kurtulamayacağı: Sahabînin durumu böyleyken bunları yapıp da sahabî olmayanın halî nice olur?! Kuşkusuz o kurtuluştan çok daha uzaktır. Çünkü küçük bile olsa şirk affedilmez. Hâlbuki büyük günahlar böyle değildir. Onları Allah dilerse bağışlar, dilerse bağışlamaz.

Üçüncüsü: O kişinin cehaleti mazeret sayılmaması. Ona güzelce beyan ettikten sonra cehaleti mazeret sayılmaz. Cehâlet iki türlüdür:

- 1) **Mazeret sayılmayan cehalet:** Bu cehâlet öğrenilmesi gereken şey hakkında ihmalkar olma ve tefrit yapma sonucu çıkan cehalettir. İster küfür hakkında ister de masiyet hakkında olsun, kişi bu cehaletten dolayı mazur sayılmaz.
- 2) **Mazeret sayılan cehalet:** Bu cehalet önceki cehaletin tam tersi sonucu ortaya çıkar. Yani öğrenilmesi gereken şey hakkında ihmalkar değil ve tefrit de yapmamış, yaptığı bu şeyin ise haram olabileceği aklına gelmemiştir. Bu kişinin cehaleti mazeret sayılır. Bu kimse eğer kendisini islama nisbet ediyorsa bu cehaleti islamına zarar vermez.. Eğer zaten küfre müntesip biriyse dünyada kafir hükmünü alır. Ahirette ise hesabı Allah'a kalmıştır.

Dördüncüsü: Bunların dünyada bir faydası yoktur. Bilakis zararlıdır.

Beşincisi: Bu gibi şeyleri yapan kimselerin sert ifadelerle kınanması.

Altıncısı: Böyle bir şeyi takan kimsenin takındığı şeye havale edileceği açıkça ifade edilmiştir.

Yedincisi: Temime takan kişinin şirk koşmuş olacağı açıkça ifade edilmiştir.

Sekizincisi: Hararetten ve sıcak çarpmasından korunmak için ip takmak da şirktir.

Dokuzuncusu: Huzeyfe'nin bu ayeti okuması, sahabîlerin büyük şirk hakkında inen ayetleri küçük şirke de delil getirdiklerinin bir işaretidir. Nitekim İbn Abbas da aynı şeyi Bakara suresindeki bir ayette yapmıştır

Onuncusu: Göz değmesine karşı vede'a/nazarlık takılması da şirktir.

On birincisi: Temime takana, Allah'ın onun işlerini tamamlamaması, vede'a takana da Allah'ın onu terketmesi yönünde beddua. Demek ki üzerinde nazarlık gördüğümüz bir kişiye, onu muhatap alarak açıkça "Allah senin işini tamamlamasın." demeyiz. Çünkü bu işi yapan kişiyi açıkça muhatap alarak beddua etmek, onun nefretine ve uzaklaşmasına sebep olacaktır. Fakat ona şöyle diyebiliriz: Nazarlık, inci boncuk gibi şeyleri takmayı bırak; çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **"Kim temime takarsa Allah onun işini tamamlamaz/tamamlamasın. Kim vede'a takarsa Allah onu korumasın (rahata ve huzura kavuşturmaz/kavuşturmasın)."**

8) “RUKYE VE MUSKALARLA İLİĞİLİ VÂRİD OLAN RIVÂYETLER” BÂBİ

Müellif burada neden önceki bâbda olduğu gibi “şirkten olduğu bâbı” demedi de “hakkında gelenler bâbı” dedi?

- Çünkü rukye şer’î ve şer’î olmayan olmak üzere ikiye ayrılır.
- Muskaların ise tamamı şirkittir. İçerisinde sadece Kur’ân yazılı muskalar ise haramdır.

Birinci Delîl

Sahih’te rivayet edildiğine göre Ebu Beşir el-Ensari radiyallahu anh bir seferinde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile beraber bulunduğunu ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in bir elçi göndererek **“Hiçbir devenin boynunda ok yayı kirişinden yapılmış gerdanlık veya başka bir gerdanlık kalmasın; mutlaka kesilip koparılın.”** diye ilan ettirdiğini söyledi.

- Elçiyi onların genel halleri şariata gerektirdiği gibi olup olmadığını kontrol etmek için göndermiştir.
- Devenin boynuna gerdanlığı nazar değmesin diye takıyorlardı.

İkinci ve Üçüncü Delîl

İbn Mes’ud radiyallahu anh’ın şöyle dediği rivayet edilmiştir: Ben, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle buyurduğunu işittim: **“Rukye, temâim/muska ve tivele şirkittir.”** (Ahmed, Ebu Davud)

Abdullah b. Ukeym’den merfu olarak rivayet edilen bir hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Kim - korunmak için- üzerine bir şey takarsa, taktığı şey ile başbaşa bırakılır.”** (Ahmed. Tirmizi)

- Burada söz konusu edilen rukye, dinde geçmeyen şeylerle yapılan rukyedir.
- “Kim bir şeye bağlanırsa:” Yani ona güvenirse, önem verirse ve ondan başka bir şey bilmezse, ümidini ve korkusunun zevalini ona bağlarsa bağlandığı şey ile başbaşa bırakılır. Kim de Allah’a bağlanır ve ondan isterse Allah ona yeter.
- Kişinin körü körüne sebeplere tutunması doğru değildir. Aksine yalnız Allah’a dayanıp güvenmeli ve ona kalbini bağlamalıdır. Bunun örneklerinden birisi de; bir işçinin asıl sebep olanı unutarak kalbini tamamen maaşına bağlamasıdır. Bu şirkin bir çeşididir. Ancak maaşın sadece bir sebep olduğuna ve bununla birlikte asıl sebep olanın Allah olduğuna itikad ederse sıkıntı olmaz. Allah’a olan tevekkülüne de zarar gelmez.

Şer'î Rukyenin Şartları Şunlardır:

Kuran ve Sünnet'ten olması. Ya da Allah'ın isim ve sıfatlarıyla duâ etmesi.	Sözlerinin anlaşılır, işitilir, bilindik ve arapça olması.	Rukyenin sadece şer'î bir sebep olduğuna ve Allah'ın izni olmadan fayda vermeyeceğine itikad etmesi.
--	--	--

Eğer bu şartlardan bir şart gerçekleşmezse rukye şer'î olmaktan çıkar. Rukye ancak arapça diliyle olur. Duâ ederek yapması müstesnadır. Allah'ın isimlerini kendi diliyle teleffuz etmedikçe Arapçadan başka bir dille duâ ederek rukye yapabilir. Çünkü Allah'ın isimleri tevkîfidir. Allah'ın isimleri bütün dillerde olduğu gibi arapça telaffuz edilir.

Temime: Çocukların üzerine, onları nazardan korumak için takılan şeydir. Fakat takılan şey Kur'an'dan bir parça olduğu zaman seleften bazıları ruhsat verdiler, bazıları ruhsat vermediler ve yasaklanmış şeylerden saydılar. Abdullah b. Mes'ud radiyallahu anh ruhsat vermeyenlerdendir.

Rukye: Okuyup üflemeye/efsuna verilen isimdir. Delil, şirkten uzak olan rukyeleri ayırmıştır. Çünkü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem göz değmesinden ve haşarat sokmasından dolayı rukye yapılmasına izin vermiştir.

Tivele: Kocasına karısını, karısına kocasını sevdireceğini zannederek yapılan rukyedir.

**Evlilik Yüzüğü Takmak Tiveledendir
Bunun durumları:**

Büyük Şirk Oluşu Eğer onun bizzat tesir ettiğine ve faydayı çekip zararı def ettiğine itikad ederse büyük şirk olur.	Küçük Şirk Oluşu Onun sadece evliliğin sürmesinde sebep olduğuna itikad ederse küçük şirk olur.	Haram Oluşu Bu en düşük seviyesidir. Çünkü bu hiristyanların adetidir. Teslis (baba, oğul, kutsal ruh) inançlarından dolayı takarlar. Aynı zamanda bu yüzük altın olursa erkek için başka yönden sıkıntılıdır.
--	---	--

Dördüncü Delîl

İmam Ahmed, Ruveyfi'den şöyle rivayet etti: Ruveyfi' dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şöyle buyurdu: **“Ey Ruveyfi’, umarım ki uzun bir hayat yaşarsın. Şu insanlara söyle ki, kim sakallarına düğüm atarsa veya boynuna (nazar için) kiriş (muska) takarsa yahut hayvan tezeğiyle veya kemikle istinca yaparsa Muhammed ondan beridir.”**

- **“Kim sakallarına düğüm atarsa:”** Yani kim kibirlenmek için ya da nazarı korunmak için düğüm atarsa demektir.
- **“Kiriş,”** koyundan alınan sinirden yapılan iptir (muskadır). Nazardan korunmak için takarlar.
- **“Yahut hayvan tezeği veya kemikle ile istinca yaparsa:”** ifadesi ön ve arka yollardan dışarı çıkan pisliğin izini tezek veya kemikle izale etmek demektir.

Beşinci ve Altıncı Delîl

Said b. Cübeyr'den şöyle nakledildi: **“Kim bir insanın boynundan muskayı keserse bu, onun bir köle azat etmesine denk gibi olur.”** Bunu Veki' rivayet etti.

Veki'in İbrahim'den rivayet ettiğine göre o şöyle dedi: **“Onlar Kur’ân’dan olsun veya olmasın her türlü muskayı kerih görürlerdi.”**

- **“Köle azat etmeye denk gibi olur”** Çünkü insan bir kimsenin boynundaki muskayı kopardığı zaman onu şirkten kurtarmış ve cehennemden uzaklaştırmış olur. Bu bir köleyi azat etmekten daha üstündür. Fakat bunu güzellikle yapmalıdır.

Kuran’dan olan muskaları takmak neden yasak?

Seleften bazı alimler bunu kerih görmüştür. Selefin indinde kerahatin manası ise haramlıktır.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in **“Rukye, temâim/ muska ve tıvele şirk”** sözüne dahil olduğu için.

Bu şer kapısını açabilir. Çünkü bazıları Kur’ân’dan olan ve olmayan bütün muskaları caiz zannediyor.

Yine muska takmakta Kur’ân’a vefasızlık söz konusudur. Zira muskayla tuvalete girebilir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Rukye ve temimenin/muskanın tefsiri.

İkincisi: Tivelenin tefsiri.

Üçüncüsü: İstisna edilmeksizin bu üçünün de şirk oluşu.

Dördüncüsü: Nazardan veya haşarat sokmasından dolayı hak sözle (Kuran ve Sünnet'teki şekilde) yapılan rukye ise şirk değildir.

Beşincisi: Muskanın Kur'ân'dan olduğu zaman, aynı hükme dahil olup olmadığı konusunda alimler ihtilaf etmişlerdir. Ancak İbnu Mesud'un görüşü ihtiyata daha uygundur.

Altıncısı: Nazardan korunmak için hayvanlara ok yayı kirişi takmak da bundandır: Yani şirktendir.

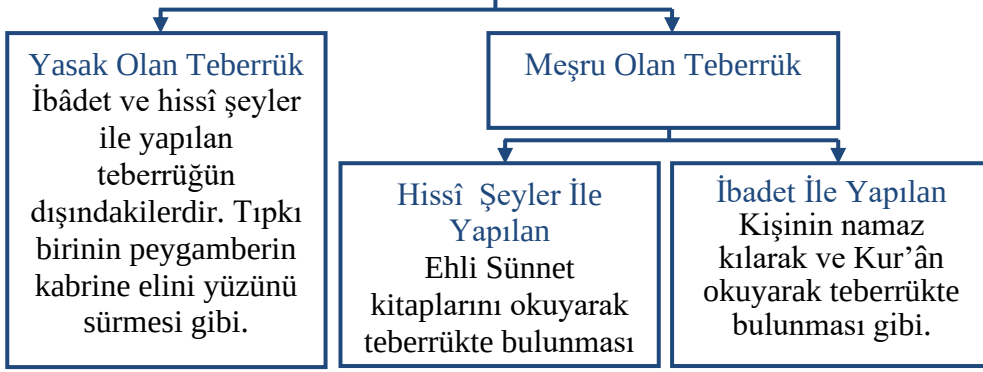
Yedincisi: Nazardan korunmak için ok yayı kirişi takan kimsenin ağır bir şekilde tehdit edilişi.

Sekizincisi: Bir kimsenin üzerinden muska ve nazarlığını koparıp atmak karşılığında alınacak sevabın çok büyük oluşu.

Dokuzuncusu: İbrahim'in sözü, daha önce sözü edilen ihtilafa muhalif değildir. Çünkü onun kastettiği, Abdullah b. Mesud'un öğrencileridir: Sahabîlerin ve tabîlerin genelini kastedmemiştir.

9) AĞAÇ, TAŞ VE BENZERİ ŞEYLER İLE TEBERRÜKTE BULUNMAK BÂBİ

Teberrük: Bereket istemek demektir. Kısımları şunlardır.

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: “Siz gördünüz mü Lat ve Uzza’yı? Ve üçüncüleri olan ötekini, Menât’ı. Demek erkek size, dişi O’na öyle mi? O zaman bu, insafsızca bir taksim! Bunlar, sizin ve atalarınızın taktığı isimlerden başka bir şey değildir. Allah onlar hakkında hiçbir delil indirmemiştir. Onlar ancak zanna ve nefislerinin arzusunca uyuyorlar. Halbuki kendilerine Rableri tarafından yol gösterici gelmiştir.” [Necm, 19-23]

Ebu Vâkid el-Leysi’den, şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte Huneyn’e doğru yola çıkmıştık. Henüz küfürden yeni kurtulmuştuk. Müşriklerin yanından ayrılmadıkları ve silahlarını astıkları Zat-ü Envat denilen bir ağaçları vardı. Biz yolda bu ağacın yanından geçerken dedik ki: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Onların Zat-ü Envat’ı gibi bize de bir Zat-ü Envat tayin et.’ Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: ‘Allahu ekber! Bunlar birtakım yollardır. Nefsim elinde olan Allah’a yemin olsun ki bu söz, İsrailoğullarının Musa’ya söylediği “...Ey Musa bize o insanların taptıkları ilahları gibi bir ilah yap...” sözüne benzedi. Nefsim elinde olan Allah’a yemin ederim ki, sizler kendinizden öncekilerin (yahudi ve hristiyanların) yoluna mutlaka uyacaksınız.” (Tirmizi)

- “Siz gördünüz değil mi o Lat ve Uzza’yı. Ve bundan başka üçüncü olarak da Menat’ı?!” Yani Allah’ın bu büyük ayetine nispetle bir de bana şu putların halini söyleyin; bunlar hiçbir şey değildir. Onlar bu putların kendilerine fayda vereceklerine ve zararı defedeceklerine inanıyorlardı. Bundan dolayı onlardan istiyorlar, onlara kurban kesiyorlar ve onlara yöneliyorlardı.

- Uzza ismi el-Azîz isminden türetilmiştir.
- Menat ismi Allah'ın el-Mennân isminden türetilmiştir. Minâ'dan da türetilmiş olabilir. Minâ'da çok miktarda kan döküldüğü için bu şekilde isimlendirilmiştir.
- **“Henüz küfürden yeni kurtulmuştuk”** demesi sadece böyle bir şey istemelerinin mazeretini beyan etmek içindir.
- **“Silahlarını astıkları Zat-ü Envat denilen bir ağaçları vardı.”** Yani teberrükten ona silahlarını asıyorlardı.
- **“Zat-ü Envat denilen,”** yani bu lakapla andıkları. Silahlarını teberrük maksadıyla bu ağaca astıkları için ağacı bu lakapla anıyorlardı.
- **“Sizler kendinizden öncekilerin yollarını mutlaka izleyeceksiniz.”** Yani onların yaptıkları gibi yapacaksınız, onların sözleri gibi sözler söyleyeceksiniz. Bu cümlede hem ikrar vardır, hem de sakındırma.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Necm suresindeki ayetlerin tefsiridir: Allah Teala bu ayetlerde şöyle buyurmaktadır: “Siz gördünüz mü Lat ve Uzza’yı? Ve üçüncüleri olan ötekini, Menât’ı.”

İkincisi: Onların istedikleri şeyin mahiyetini bilinmesi. Onlar kafirlerinde böyle bir şeyi olduğu için istemişlerdi, yoksa ibadet etmek için değil.

Üçüncüsü: Onlar (bunu talep ettikleri halde) yapmamaları.

Dördüncüsü: Allah'ın bundan hoşlanacağını zannettikleri için bununla Allah'a yaklaşmayı kastetmiş olmaları.

Beşincisi: Onlar bunu bilemeyince diğerlerinin bilmemesi daha evla olduğu.

Altıncısı: Başkaları için söz konusu olmayan sevaplar ve affedilme vaadi onlar (sahabeler) için söz konusu olduğu. Onları sadece güzellikle anmalısın. Onlara sövmek Allah'a, dinine ve Rasûlüne sövmektir.

Yedincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem onları mazur görmedi, aksine şu sözlerle onları reddetti: “Allahu Ekber! Bunlar sizden öncekilerin gittiği yollardır.” Bu üç sözle durumun vehametini ifade etti.

Sekizincisi: En önemli mesele -ki asıl maksat da budur- onların istedikleri şeyin, İsrailoğullarının Musa'ya, “...Ey Musa, bize o insanların yaptıkları ilahları gibi bir ilah yap...” dedikleri zaman istedikleri şeye benzediğini haber vermesi ve aynı zamanda müşriklere lafızlarda bile benzemekten nehiy.

Dokuzuncusu: Ağaçlarla ve benzeri şeylerle teberrük etmeyi reddetmek “la ilahe illallah”daki anlamlardandır. Çünkü “la ilahe illallah” demek Allah'tan başka bütün ilahları reddetmek demektir. Bu sözle Allah'ın dışındaki bütün varlıkların ulûhiyeti reddedilmiş olur. Allah'ın dışındaki hiçbir varlıktan bereket de olmaz.

Onuncusu: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in maslahat anında fetva verirken vemin etmesi.

On birincisi: Şirkin de büyüğü vardır, küçüğü vardır. Çünkü onlar bundan dolayı dinden çıkmış olmadılar.

On ikincisi: “Biz küfürden yeni kurtulmuştuk.” demeleridir. Bundan, daha önceleri müslüman olan diğer sahabîlerin bu meseleyi bildikleri sonucu çıkar: Bu, onların bu isteklerinde mazur oldukları anlamına gelir.

On üçüncüsü: Mekruh görenlerin aksine hayret edildiğinde tekbir getirebilir.

On dördüncüsü: Sedd-i zerâi'dir: Zerâi': Bir şeye ulaştıran yollar demektir. Zerâi' iki türlüdür:

- 1- İstenen şeylere ulaştıran yollar/vasıtalar. Bunlar kapatılmaz, bilakis açılır ve istenir.
- 2- Kötülenmiş şeylere ulaştıran yollar/vasıtalar. Bunlar kapatılır/set çekilir. Müellifin kastettiği de budur.

On beşincisi: Cahiliye ehline benzemenin yasaklanması. Cahillik sadece Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den öncekilere mahsus bir özellik değildir, bilakis hakkı bilmeyen ve cahillerin yaptığını yapan herkes cahiliye ehlidir.

On altıncısı: Eğitim sırasında kızmanın caiz oluşu.

On yedincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in “Şüphesiz bunlar birtakım yollardır.” sözünde genel bir kaide vardır. Bu sakındırmadır.

On sekizincisi: Bunun peygamberliğin alametlerinden bir alamet oluşu. Çünkü onun haber verdiği gibi gerçekleşmiştir.

On dokuzuncusu: Allah Teala'nın, Kur'ân'da yahudi ve hıristiyanları kınadığı hususlar bizim için de geçerli olduğu.

Yirminci: İbadetlerin şer'i bir emre dayandığı onlar tarafından kabul edilmiştir. “Kabirde insana sorulan, “Rabbin kimdir? Peygamberin kimdir? Dinin nedir?” soruları.” Bu kıssada kabirde sorulacak olan bu üç sorunun da delili vardır. “Rabbin kimdir?” sorusuna dikkat çekildiği gayet açıktır. “Peygamberin kimdir?” sorusuna gelince bu da onun gaypten haber vermesinden anlaşılmaktadır. “Dinin nedir?” sorusu ise onların

“Bizim için de bir ilah tayin et...” demelerinden anlaşılmaktadır.

Yirmi birincisi: Ehl-i kitabın yolu da müşriklerin yolu gibi kötülenmiştir.

Yirmi ikincisi: Kalbinin alışık olduğu bir batılı terk eden kimse, kalbinde bu batılın kalıntılarının kalmasından emin olamaz. Bu sebeple zina eden bir adamın tekrar bu suçu işlemesin diye kırbaça cezalandırıldıktan sonra sürgün edilmesinin hikmeti budur. Demek ki bir kimsenin şirk, küfür ve günah işlenen yerlerden uzaklaşması gerekir. Ta ki kalbinde bunlardan herhangi bir şey kalmasın.

10) ALLAH'TAN BAŞKASI ADINA KURBAN KESMEK KONUSUNDA GELENLER BÂBİ

Bâbın isminde neden ‘Allah’tan başkasına kurban kesmenin büyük şirk olduğu bâbı’ demedi de ‘konusunda gelenler bâbı’ dedi? El-Cevap:

- 1- Öğrenciyi hükmü delîlden alma hususunda eğitmek için.
- 2- Allah’tan başkası için kesilen kurban büyük şirk olan ve câiz olan kurban olarak ikiye ayrılır.

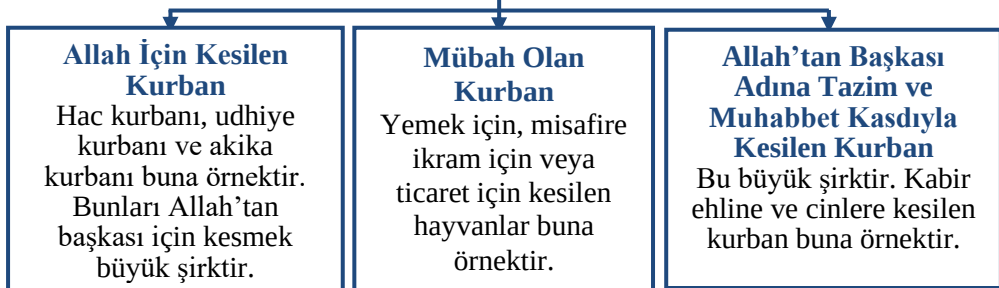
Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“De ki: Benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm hep âlemlerin Rabbi Allah içindir. Onun ortağı yoktur. Bana böyle emrolundu ve ben Müslümanların ilkiyim.”** [Enam, 162-163]

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Öyleyse Rabbin için namaz kıl ve kurban kes.”** [Kevser, 2]

- Hitap Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’dir. Yani bu müşriklere halis tevhidi ikame ettiğini ilan ederek de ki...
- **“Namazım”** ifadesi bedenî amellerin tümünü kapsar. Bedenî amellerin en faziletlisi ise namazdır.
- **“Kurbanım”** ifadesi ise mâl ile yapılan ibadetlerin tümünü kapsar. Bunların da en faziletlisi Allah için kurban kesmektir.
- **“Hayatım ve ölümüm”** Yani hayatta ve öldükten sonra benim hakkımdaki tasarruf ve yetki Allah’a aittir.
- **“Ve ben Müslümanların ilkiyim”** Burada zaman yönünden ilklilik ve mutlak olarak ilklilik kastedilmiştir. Yani bu ümmetin Müslümanlarının ilki ve müslüman olarak insanların en faziletlisi ve onların İslam’a en bağlı olanı Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’dir.

Kurbanın Kısımları

Üçüncü Delîl

Ali radiyallahu anh'tan rivayet edildi; o şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bana şu dört sözü söyledi: **“Allah’tan başkası için kurban kesene Allah lanet etti (etsin). Ana-babasına lanet edene Allah lanet etti (etsin). Bidatçıyı barındırana Allah lanet etti (etsin). Ve yeryüzünün hudut alametlerini (arazi sınırlarını) değiştirene Allah lanet etti (etsin).”** (Müslim, 3/1567)

Allah’ın laneti, Allah’ın rahmetinden kovulmak ve uzaklaştırılmaktır. Allah’tan başkası için kurban kesen hakkında Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Allah’ın lanetini bildiriyor. Yahut Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in kendisi ona eddua ediyor.

Dördüncü Delîl

Tarık b. Şihab’tan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: **“Bir sinek yüzünden bir adam cennete girdi. Yine bir sinek yüzünden bir adam cehenneme girdi.”** Dediler ki: “Ya Rasûlallah, bu nasıl olur?” Şöyle dedi: **“İki adam, hiç kimsenin herhangi bir şeyi kurban etmeden asla geçip gidemeyeceği bir topluluğa uğradılar. Bunlardan birine dediler ki: ‘Haydi bir kurban sun.’ Adam, ‘Benim kurban sunacağım bir şeyim yok.’ deyince ona, ‘Bir sinek dahi olsa kurban et.’ dediler. Adam da bir sineği kurban etti. Bu yaptığı sebebiyle adam cehenneme girdi. Diğer adama da ‘Haydi bir kurban sun.’ dediler. Adam onlara dedi ki: ‘Ben Allah’tan başka hiç kimseye kurban sunmam.’ Bunun üzerine adamın boynunu vurdular. Bu adam da cennete girdi.”** (Ahmed, 1/203)

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Enam suresindeki 162. ayetin tefsiri.

İkincisi: Enam suresindeki 163. ayetin tefsiri.

Üçüncüsü: Allah’tan başkası için kurban kesen kimsenin açıkça lanetlenmesidir: Bu bir şirk olduğu için önce bundan başlamıştır. Zira Allah’ın hakkı, hakların en büyüğüdür.

Dördüncüsü: Ebeveynine lanet edene lanet edilmesi.

Beşincisi: Bidatçıyı (bidat çıkaran ve daha sonra üzerine Allah’ın hükmü uygulanacak kimseyi) himaye edenin lanetlenmesi. Onlara yardım edenin durumu ise koruyanın durumundan daha tehlikelidir.

Altıncısı: Arazinin işaretlerini değiştirenlere lanet edilmesidir: Bunun seninle komşun arasında veya mesela seninle sokak sınırı arasında olması fark etmez.

Yedincisi: Muayyen bir şahsı lanetlemek ile genel olarak masiyet ehlini lanetlemek arasında fark vardır: Birincisi yasak, ikincisi caizdir. Belli bir şahsı lanetlemek sana düşmez. Özel/muayyen bir şahsın lanetlenmesinin caiz olmaması asıldır.

Sekizincisi: Bu, yani sinek kıssası önemli bir kıssadır.

Dokuzuncusu: İbadet maksadıyla değil de sadece kavmin şerrinden kurtulmak için bu sineği kurban eden adamın cehenneme girmesidir. Çünkü önceki ümmetlerde ikrah mazeret sayılmıyordu.

Onuncusu: Müminlerin kalplerinde şirk bilgisinin ne kadar yer ettiği, ölüme rağmen nasıl sabrettiği ve emrettikleri şirki yapmadığı. Buradan çıktığına bu emredileni yapmakla kişinin dinine bir zarar gelecekse bu vakit sabreder. Hatta belki bu vakit sabretmesi farz bile olabilir.

On birincisi: Cehenneme girdiği bildirilen adam müslümandı. Çünkü eğer kâfir olsaydı “bir sinek yüzünden cehenneme girdi” denmezdi: Yani önce müslümandı, fakat puta kurban kesmekle kâfir oldu.

On ikincisi: Bu rivayet “Cennet sizden birinize ayakkabısının bağcığından daha yakındır, cehennem de öyledir.” hadisine de şahitlik etmektedir: Bundan maksat teşvik ve korkutmadır.

On üçüncüsü: Putperestlerde bile en önemli gayenin kalbin ameli olduğunu bilmektir:

- **Soru:**

Bir kimsenin küfre zorlandığı zaman öldürülse bile sabretmesi mi daha evladır, yoksa zahiren kabul edip tevil etmesi mi daha evladır?

Bu soruya şu açıklamalarla birlikte şöyle cevap verilir:

1. Zahiren ve batinen, yani kalben ve davranış olarak buna uymasındır ki bu caiz değildir, çünkü bu mürtedliktir/dinden çıkmaktır.
2. Kalben razı olmadığı halde tehditten kurtulmak için görünürde buna uymasındır ki bu caizdir.
3. Batinen de, zahiren de buna uymayıp öldürülmesidir ki bu da caizdir ve sabırdandır.

11) ALLAH'TAN BAŞKASI İÇİN KURBAN KESİLEN YERLERDE ALLAH İÇİN KURBAN KESİLEMeyeCEĞİ BÂBİ

Müellifin rahimahullah'ın bir önceki bâbdan sonra bu bâbı zikretmesi gerçekten de yerinde olmuş. Bir önceki bâbda Allah'tan başkası adına kesilen kurbandan bahsettikten sonra bu bâbda Allah'tan başkası için kurban kesilen yerde Allah için kurban kesmenin câiz olmadığını zikretmiştir. Mesela bir kimsenin putlar için kurban kesilen yerde Allah için kurban kesmek istemesi gibi. Bunun hikmeti ise şunlardır:

- 1- Eğer orada keserse müşriklere aldanıp onların yaptığı bu amelin câiz olduğunu zannedebilir.
- 2- Yine eğer orada keserse onların yaptığı bu amel hususunda onları bir nevi desteklemiş olabilir. Bu da sakıncalı bir durumdur.

Birinci Delîl

Allah Teala şöyle buyurmaktadır: **“Orada asla namaza durma.”**
[Tevbe, 108]

Müellifin Bu Âyeti Zikretme Sebebi Nedir?

“Orada namaza durma” derken zamirin mercii Dırar Mescidi'dir. Bu mescid bozuk bir niyetle, küfür, tuzak ve müslamanların arasına fitne düşürme arzularıyla inşa edildiği için Nebî sallallahu aleyhi ve sellem orada namaz kılmayı yasaklamıştır. Kılacakları namazları Allah için bile olsa orada kılmayı yasaklamıştır. Bu da Allah'a isyanın ve küfrün olduğu yerde ibadet edilemeyeceğine delalet eder. Zira namaz bir ibadettir. Aynı şekilde kurban kesmek de bir ibadettir. Aynı şekilde güneşin doğuş ve batış vaktinde namaz kılmak da bunun gibidir. Çünkü bu iki vakit kafirlerin güneşe secde ettikleri vakittir. Onların ibadet ettiği mekanda ibadet etmek nasıl caiz değilse ibadet ettikleri zamanda ibadet etmek de öyledir.

İkinci Delîl

Sabit b. Dahhak radiyallahu anh şöyle anlatmıştır: “Bir adam Büvâne'de bir deve kurban etmeyi adadı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e gelip sordu. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ona şöyle dedi: **‘Orada cahiliye putlarından tapınılan bir put var mı?’** Sahabîler, ‘Hayır’ dediler. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, **‘Orada onların kutladıkları bayramlarından bir bayram var mı?’** diye sordu. Sahabîler, ‘Hayır’ dediler. Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **‘Adağını yerine getir. Şüphesiz Allah'a isyan konusundaki ve insanoğlunun gücünün yetmeyeceği bir adağın yerine getirilmesi gerekmez.’** Bunu Ebu Davud rivayet etti. İsnadı Buhari ve Müslim'in şartlarına uygundur.

Nezir (Adak): Lügattaki manası ahid ve ilzamdır. Şeriattaki manası ise: Kişinin kendi üzerine vacip olmayan şeyi vacip yapmasıdır.

Allah'tan Başkası İçin Adamak
(Büyük Şirk)

Allah İçin
Adamak

Genel Adak: Buna Müslümanların tümü dahildir. Yüce Allah şöyle buyurur: **“Onlar adağı yerine getirirler.”**

Özel Adak: Kişinin bizzat kendisinin adamasıdır.

Telaffuz Etmeden önceki Hükmü: Haramdır. Çünkü Nebî sallallahu aleyhi ve sellem bunu yasaklamıştır. Zira adakta bir hayır olsaydı Nebî sallallahu aleyhi ve sellem ilk önce adak adardı.

Adağı Telaffuz Ettikten Sonra: Bu vakit adağı yerine getirmesi, ya da adağın durumuna göre yemin keffareti gerekir. Bunun durumları ise şunlardır:

Bir ibadet/itaat adaması: Bunun örneği kişinin nafile namaz adamasıdır. Bu adağı yerine getimesi vaciptir. Eğer yerine getirmezse kefaret gerekir.

Günah/Haram olan bir şey adaması: Bunun örneği kişinin domuz kesmeyi kesmeyi adamasıdır. Bu adağı yerine getirmesi haramdır. Üzerine kefaret gerekir.

Mübah olan bir şey adaması: Tıpkı herhangi bir elbiseyi giymeyi adaması gibi. Yerine getirip veya getirmemekte muhayerdir. Eğer yerine getirmezse kefaret gerekir.

Sinirle adanan adak: Mübah olan bir şeyi bir anlık sinirle adaması gibi. Bu yemin manasında olur. Tıpkı kişinin bir anlık sinirle olduğu ülkeyi terketmeyi adaması gibi.

Mekruh olan bir şeyi adaması: Bunu yerine getirmek mekruhtur. Yerine getirmemek ise müstehaptır. Ancak yerine getirmezse kefaret gerekir.

Mutlak adak adaması: Tıpkı kişinin ‘Allah için adak adadım’ diyerek ne adadığını tam belirtmemesi gibi. Bu kişinin üzerine kefaret gerekir.

- Eğer adak Allah için ise bu adak gerçekleşir. Yerine getirir. Eğer yerine getirmezse kefaret gerekir.
- Eğer adak Allah'tan başkası için ise adak gerçekleşmez. Adağı yerine getirmez. Kefaret de gerekmez. Sadece tevbe etmesi gerekir. Çünkü bu büyük şirktir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: “Orada asla namaza durma” ayetinin tefsiri.

İkincisi: Mekan masiyeti de etkileyebilir, itaati de: Yani mekân, şirkin işlendiği bir mekân olduğu zaman müşriklere benzerlik olacağı için kişinin orada şirke benzeyecek bir ameli işlemesi haram olur.

Üçüncüsü: Kapalılığı kaldırmak için kapalı bir mesele, açık ve anlaşılır bir meseleyle çözüme kavuşturuluracağı.

Dördüncüsü: Fetva verecek kişi, ihtiyaç duyarsa soruyu sorandan açıklama isteyebileceği.

Beşincisi: Maniler bulunmadığı zaman adak için yer tahsisi yapılmasında bir sakınca yoktur. Fakat halkın bunu gördüğü zaman buranın bir meziyetinin olduğuna inanacağından korkulursa o dağın yanında kurban kesmek engellenir.

Altıncısı: Zamanında içinde cahiliye putlarından bir putun bulunduğu yerde, -put ortadan kaldırılmış olsa da- kurban kesilmesi engellenir.

Yedincisi: (Müşriklerin) içinde bayram kutlamaları yaptıkları bir yerde kurban kesilmesi engellenir.

Sekizincisi: Böyle bir yerde adakta bulunulduğunda adak yerine getirilmez. Çünkü bu adakta masiyet vardır.

Dokuzuncusu: Kasıt olmasa dahi bayram kutlamalarında müşriklere benzemekten sakınmak gerekir: Şeyhülislam İbnu Teymiyye, benzemenin meydana gelmiş olması için kastın bulunmasının şart olmadığını söyledi. Buna göre kasıtsız da olsa müşriklere/kafirlerle benzemek caiz değildir. Fakat kasıtlı benzemek daha büyük bir günahdır.

Onuncusu: Masiyet olan bir şey adanmaz. “Masiyet olan bir şey adanmaz.” denildiği zaman böyle bir adak münakid olmaz manasına gelir.

On birincisi: Kişinin, yapamayacağı bir şeyi adaması caiz değildir. Kişinin yapamayacağı adak iki çeşittir:

- 1- Şer’î olarak: Kişinin ‘Allah için falan köleyi azad etmeyi adıyorum’ demesi gibi. Bu adak gerçekleşmez. Çünkü onun sahibi değildir.
- 2- Gücün yetmesi itibarıyla: Kişinin ‘Allah için iki elimle uçmayı adıyorum’ demesi gibi. Bu adak gerçekleşmez. Çünkü buna gücü yetmez.

Adağın Kefareti Nasıl Olur?

Adağın kefareti yemin kefaretiyle aynıdır. Şöyle ki:

- İsterse Müslüman köle azada eder, isterse on miskini doyurur, isterse de on miskini giydirir.
- Eğer bunlara gücü yetmezse bu vakit peşpeşe olarak üç gün oruç tutar.

12) ALLAH'TAN BAŞKASI İÇİN ADAK ADAMANIN ŞİRK OLDUĞU BÂBİ

nci

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: “Adaklarını yerine getirirler.” [İnsan, 7]

Yine şöyle buyurdu: “Nafakadan her ne vermişseniz veya adaktan her ne adanmışsanız, Allah, muhakkak onu bilir.” [Bakara, 270]

Bu iki âyetin bâbla ilgisi adağın, ebrârların cennete giriş sebeplerinden olduğu ve aynı zamanda onun bir ibadet olduğudur. Bundan dolayı Allah'tan başkasına adak adanması şirk olur.

Üçüncü Delîl

Sahih(-i Buhari ve Müslim)'de Aîşe radiyallahu anha'dan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Kim Allah'a itaat etmeyi adarsa O'na itaat etsin. Kim de Allah'a isyan etmeyi adarsa, O'na isyan etmesin.”

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Adağı yerine getirmenin vacip oluşu. Yani sadece Allah için olan itaat adağını yerine getirmek vaciptir.

İkincisi: Bunun bir ibadet olduğu sabit olunca onu Allah'tan başkası için yapmanın şirk oluşu.

Üçüncüsü: Masiyet adağını yerine getirmenin caiz olmayışı. Bu durumda üzerine yemin kefaretinin gerektiği.

Not: Adağın ve yeminin hükümleri birbirine yakındır. Bundan dolayı alimler bu ikisini fıkhnın yeminler ve adaklar bâbında birleştirmişlerdir.

13) “ALLAH’TAN BAŞKASINA SIĞINMANIN / İSTİĞÂSENİN ŞİRK OLDUĞU” BÂBİ

Birinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Doğrusu insanlardan bazı erkekler, cinlerden bazı erkeklerle sığınırldı da cinler onların korkularını daha da artırırlardı.”** [Cin, 6]

- “يَعُوذُونَ” yani “Sığınırldı” Bu fiil korkulan şeyden bir başkasına sığınmak manasına gelir. Yani sakındıkları/korktukları şeylerden onlara sığınırldı. Onların kendilerini koruyacaklarını zannederlerdi.
- **“Cinler onların korkularını daha da artırırlardı.”** Korku kalplerde olur, rehak bedenlerde olur. Allah’tan başkasına sığınmak kişiye hiçbir fayda vermez..Zira bu sığınma büyük şirktir. Bu onların daha çok korkusunu artırdı. Böylece onlar istedikleri şeyin zıddıyla cezalandırıldılar.

İkinci Delîl

Havle binti Hakîm şöyle anlatmıştır: **Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şöyle dediğini işittim: “Kim bir yerde konaklar da ‘yarattığı şeylerin şerrinden Allah’ın eksiksiz kelimelerine sığınırım’ derse o yerden ayrılincaya kadar hiçbir şey ona zarar veremez.”** (Müslim, 4/280)

- “Kim bir yerde konaklarsa:” Bu ifade devamlı olarak konaklayan kimseyi de, geçici olarak konaklayan kimseyi de içine alır.
- « أَعُوذُ » : İltica ederim, sığınırım demektir.
- « كَلِمَاتُ اللَّهِ » / **“Allah’ın Sözleri:** Kevnî ve şerî sözlerin tümünü kapsar.
- **“Yarattığı şeylerin şerrinden”** Şer Allah’a nisbet edilmez. Çünkü o şerri hikmeti gereği yaratmıştır.
- Yaratılmışların şer ve hayır itibariyle kısımları şunlardır:
 - 1- **Kesin hayır olanlar:** Buna örnek cennet, rasuller ve meleklerdir.
 - 2- **Kesin şer olanlar:** Buna örnek ise zatı itibariyle cehennem ve şeytandır. Yaratılışları itibariyle ise hayırdır.
 - 3- **Şer ve hayrın ikisi birden olanlar:** Buna örnek ise insanlar, cinler ve hayvanlardır.
- **“Hiçbir şey ona zarar veremez”** bir haber niteliğindedir. Gerçekleşme-mesi mümkün değildir. Çünkü bu söz, doğru sözlülükle vasıflanmış Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in sözüdür.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: “Doğrusu insanlardan bazı erkekler, cinlerden bazı erkeklere sığınırlardı da cinler onların korkularını daha da artırırlardı” ayetinin tefsiri.

İkincisi: Bu bir şirktir: Yani sadece Allah’ın gücünün yettiği hususlarda Allah’tan başkasına sığınmak/yardım istemek bir şirktir.

Üçüncüsü: Bunun delili hadistir. Çünkü âlimler Allah’ın kelimelerinin mahlûk/yaratılmış olmadığına bu hadisi delil getirirler. Çünkü mahlûka/yaratılmışa sığınmak büyük şirktir. Eğer Allah’ın kelimeleri yaratılmış olsaydı Nebî sallallahu aleyhi ve sellem onlarla sığınmaya irşad etmezdi.

Dördüncüsü: Kısa olmakla beraber bu dua çok faziletlidir: Yani çok yararlıdır. Yararı, o duayı okuduğun yerde bulunduğun müddetçe hiçbir şeyin sana zarar vermemesidir.

Beşincisi: Herhangi bir şeyden/kimseden bir kötülüğün engellenmesi veya bir menfaatin celbedilmesi gibi dünyevî bir yararın temin edilmesi, onun şirk olmadığına delalet etmeyişi. Zira bir menfaatin hâsıl olması şirkin ortadan kalkmasını gerektirmez.

Başka Fâide

Hadisten elde edilecek faydalardan biri de şudur: İslam, cahiliye işlerinden hangisini iptal etmişse onun yerine mutlaka ondan daha iyisini getirmiştir. Mesela cahiliye döneminde insanlar cinlere sığınırlardı. İslam onu kaldırmış ve onun yerine yaratılanların şerrinden Allah’ın eksiksiz kelimelerine sığınmayı getirmiştir.

Bu yol, bir davetçinin izlemesi gereken en sağlıklı yoldur. İnsanlara bir kötülüğün kapısını kapattığı zaman onlara hayırlı bir kapıyı açması gerekir. Bir davetçi “bu haramdır” deyip susmaz. Bilakis “bu haramdır, onun yerine şu mubahı yap” der. Kur’an’da ve sünnette bunun örnekleri çoktur.

14) “ALLAH’TAN BAŞKASINDAN MEDET UMMANIN VEYA BAŞKASINA DUA ETMENİN ŞİRK OLDUĞU” BÂBİ

Delîller

Allah Teala şöyle buyurmuştur: “Allah’tan başka, sana faydası da, zararı da dokunmayacak olan şeylere dua edip yalvarma! Eğer yalvarırsan, o zaman hiç şüphesiz sen zalimlerden olursun. Ve eğer Allah, sana bir sıkıntı dokunduracak olursa, onu O’ndan başka giderecek yoktur.” [Yunus, 106-07]

“Siz rızık Allah katında arayın. Ve O’na ibadet edin. Ve O’na şükredin.” [Ankebut, 17]

“Allah’ı bırakıp da kıyamet gününe kadar kendisine hiçbir cevap veremeyecek olan kimseye yalvarandan daha sapık kim olabilir? Oysa yalvardıkları kimselerin, onların yalvarışlarından haberleri bile yoktur. Kıyamet günü insanlar bir araya toplandığı zaman (yalvardıkları kimseler) kendilerine düşman kesilirler. Ve onların kendilerine ibadetlerini inkâr ederler.” [Ahkaf, 5-6]

“(Onlar mı daha hayırlıdır) yoksa kendisine dua ettiği zaman, darda kalanın duasına icabet eden, sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri yapan mı? Allah ile birlikte başka bir ilâh mı? Ne kadar da az düşünüyorsunuz?” [Neml, 26]

Taberani, kendi senediyle şunu rivayet etti: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in zamanında müminlere eziyet eden bir münafık vardı. Bazıları dediler ki: Kalkın gidelim de şu münafıktan kurtulmak için Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’den yardım isteyelim. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: “**Benden yardım dilenmez, sadece Allah’tan yardım dilenir.**”

- “Allah’tan başkasına dua edip yalvarma:” Buradaki dua ibadet ve istek duasının ikisini de kapsar.
- İkinci âyetteki “Allah katında” ifadesi rızık kelimesinden haldir. Sahibinden sonra gelmesi gereken hal, hasr ifade ettiği için önce gelmiştir. Çünkü sonra gelmesi gereken bir şey önce geldiği zaman hasr ifade eder. Manası: Başkasının değil, Allah’ın katında olan rızık isteyin.
- “O’na ibadet edin” ifadesi ise ibadeti tahkik etmenin rızık ve sebeplerini talep etmeye dahil olduğuna bir işarettir.
- “O’na şükredin” çünkü nimet bir ibtiladır. Bundan dolayı kalp, dil ve azalar ile şükür gerekir.
- İhtiyacını ve sıkıntısını gidermeyi gücü yetmediği halde Allah’tan başkasından istemek büyük şirktir.

Rızkın Kısımları

Müminlere Özel Rızık: Bu iman, takva ve salih ameldir.

Genel rızık: Bu bütün yaratılmışlar için geçerlidir. Ya helaldir ya haram.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Duanın istiğase (yardım dileme) üzerine atfedilmesi, genelin özele atfedilmesi cinsindendir.

İkincisi: “Allah’tan başka, sana faydası da, zararı da dokunmayacak olan şeylere dua edip yalvarma!” ayetinin tefsiri.

Üçüncüsü: Bunun büyük şirkin ta kendisi oluşu.

Dördüncüsü: En salih insanın bile Allah’tan başkasına -onu razı etmek için- yalvarırsa zalimlerden olacağı.

Beşincisi: Daha sonraki ayetin tefsiridir: O şu ayettir: “**Ve eğer Allah sana bir sıkıntı dokunduracak olursa, onu O’ndan başka giderecek yoktur.**” Zararı ve sıkıntıyı Allah’tan başka hiç kimse gideremeyeceğine göre sadece O’na ibadet etmek ve sadece O’ndan yardım dilemek gerekir.

Altıncısı: Bu küfür olmakla birlikte dünyada da bir faydası olmayacağı.

Yedincisi: “**Siz rızkı Allah katında arayın.**” ayetinin tefsiridir.

Sekizincisi: Cennet yalnız Allah’tan istenileceği gibi rızık da yalnız Allah’tan istenir.

Dokuzuncusu: “**Allah’ı bırakıp da kıyamet gününe kadar kendisine hiçbir cevap veremeyecek olan putlara dua eden kimseden daha sapık kim olabilir?**” ayetinin tefsiridir.

Onuncusu: Allah’tan başkasına dua edenden daha sapık ve şaşkın kimse yoktur. Buradaki istifham, olumsuzluk manasındadır.

On birincisi: Kendisine dua edilenin o duadan habersiz olduğu.

On ikincisi: Bu, duanın, dua edilenin kendisine dua edene buğzetmesine ve ona düşman olmasına sebep olması

On üçüncüsü: Bu, duanın, dua edilene dua edenin bir ibadeti olarak isimlendirilmesi.

On dördüncüsü: Dua edilenin, kendisine yapılan bu duayı inkâr etmesi.

On beşincisi: Bu dua, onun insanların en sapığı olmasının sebebidir: Bunun sebepleri şunlardır:

1- O, Allah’ı bırakarak kendisine icabet edemeyeceklerle dua etmektedir.

2- Dua ettikleri şeylerin, onların dualarından haberleri bile yoktur.

3- Onlara ibadet ederek kafir olmuştur.

On altıncısı: “**(Onlar mı daha hayırlıdır,) yoksa kendisine dua ettiği zaman, darda kalanın duasına icabet eden, sıkıntıyı gideren ve sizi yeryüzünün halifeleri yapan mı?**” ayetinin tefsiri.

On yedincisi: Darda kalanın duasına Allah’tan başka hiç kimsenin icabet edemeyeceğini putperestlerin kabul etmesi hayret edilecek bir durumdur. Bu sebeptir ki sıkıntılı zamanlarında onlar da dini sadece O’na has kılarak Allah’a dua ederler.

On sekizincisi: Muhammed Mustafa *sallallahu aleyhi ve sellem*’in tevhidi koruması ve Allah ile terbiyesidir. Zira Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* ümmetine darda kaldıkları zaman sadece Allah’a sığınmalarını ve sadece O’ndan yardım dilemelerini öğretmiştir.

İkinci Bölümün Sınavı (Dokuz Bâb İçerir)

Birinci Soru: Adağın kısımları arasındaki farkları açıkla.

Allah'tan Gayrısına
Yapılan Adak

Masiyet Adağı

İtaat Adağı

.....
.....
.....

İkinci Soru: Aşağıdaki amellere uygun olan hükmün numarasını yazınız.

**1) Caiz 2) Mekruh 3) Günah 4) Büyük Günah 5) Küçük Şirk
6) Büyük Şirk 7) Tafsil var 8) Vâcip 9) Müstehap**

.....	Peygamberi sevmek		Hanımını sevmek
.....	Ehli kitabın küfründe şek etmek		Allah ile beraber sevmek
.....	Muska takana beddua etmek		Nazar için mushaf asmak
.....	Evlilik yüzüğü takmak		Belirli kimseye lanet etmek
.....	Peygamberin Kabrine El Sürmek		Muska takmak
.....	Adak için özzel bir yer belilemek		Tezek veya kemik ile istinca
.....	Kafirlerin bayramlarına katılmak		Kur'ân tilavetiyle teberrük etmek
.....	Cinden korkmak		Yaratılmışlara istiğase yapmak
.....	Ayet asmak		Allah'tan gayrısına adak adamak
.....	Şifa için zemzem içmek		Masiyet adağı
.....	Arapça olmayan dille rukye yapmak		Bir yere kumaş veya ayakabı asmak
.....	Allah'ın isimlerini başka dille telaffuz etmek		Süs için kola ip takmak
.....	Kur'ân'dan olan muskalar		Hacer-e esvede el sürmek
.....	Dırar mescidinin yerini bilmek		Maslahat için malı itlaf etmek
.....			Kabirdekilerenden yardım istemek

Üçüncü Soru: Aşağıdakilerden hangisi doğrudur? Boşlukları uygun şekilde doldurunuz.

- 1) Mellif tevhidî hangi şekilde açıklamıştır?
a) Zıddıyla b) Açıklayıcı ifadelerle d) Hepsi
- 2) Kitâbu't Tevhîd'in ikinci bölümü kaç bab içerir?
a) 5 b) 9 c) 7
- 3) Tevhîdin tefsiri kitabın neresindedir?
a) Birinci Bölümde b) Altıncı bâbda c) Hepsi
- 4) **“Onları Allah'ı sever gibi seviyorlar”** ayetinin anlamı nedir?
.....
.....
- 5) Muhabbetin/sevginin kısımları nelerdir? Hükümleriyle beraber yazınız.
.....
.....
- 6) Muska takmanın haram olmasının sebepleri nedir?
.....
.....
- 7) Rukyenin şartları nelerdir?
.....
.....
- 8) Adağın manası şeriatta nedir?
.....
.....
- 9) Allah'tan başkası için kurban kesilen yerde neden Allah için kurban kesilmez?
.....
.....
- 10) Nebî sallallahu aleyhi ve sellem neden benim ile istiğase yapılmaz dedi?
.....
.....
- 11) Teberrük kaç kısma ayrılır ve bu kısımların arasınaki farklar nelerdir?
.....
.....
- 12) Namaz kılan, zekat veren, oruç tutan ancak bütün bunlarla beraber kabirlerden isteyen kimsenin hükmü nedir?
a) Büyük küfür b) Küçük küfür c) Büyük Günah d) Münafık
- 13) İnsanlar sebepler edinme hususunda kaç kısma ayrılır?
a) İki uç kısım ve vasat b) Doğru-büyük şirk-küçük şirk

14) Kurban kesmek bedenî ibadetlerin en büyüğüdür.

☐ Doğru ☐ Yanlış

15) Mescidler hariç Allah'a savaş ve düşmanlık üzere tesis edilmiş bütün yerlerde namaz kılmak caizdir.

☐ Doğru ☐ Yanlış

16) Kuba mescidi için şehir dışından gelerek yolculuk yapmak caizdir.

☐ Doğru ☐ Yanlış

17) Eskiden kalma şirk koşulan yerlere ibret almak için gitmek caizdir?

☐ Doğru ☐ Yanlış

18) Mirac Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in Mekke'den Beytu'l Makdis'e yolculuğudur.

☐ Doğru ☐ Yanlış

19) Yeryüzünde kendisiyle yol bulunan simgeleri bozan...

a) Lanetlenmiştir b) Günahkardır

20) Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in nasıl ibadet ettiğini anlamak için hira mağarasını ziyaret etmek caizdir.

☐ Doğru ☐ Yanlış

Dördüncü Soru: Şemayı doldurarak adağın hükmünü genişçe açıklayınız.

Allah'tan Başkası İçin (Büyük Şirk)		Allah İçin	
.....			
.....			
Telaffuz etmeden önce		Telaffuz ettikten sonra	
.....			
İtaat:.....			
Masiyet:.....			
Mubah:.....			
Sinirle:.....			
Mekruh:.....			
Mutlak:.....			

Beşinci Soru: Aşağıdaki uygun terimleri uygun cümlelerle eşleştiriniz.

1) Çocukların üzerine nazar değmemesi için takılan şeydir.	Adak
2) İslamı ızhar edip içerisinde küfrü gizleyen kimsedir.	Tivele
3) Allah'ın rahmetinden kovulmaktır.	Tivele
4) Kişinin üzerine vacip olmayan şeyi kendine vacip yapmasıdır.	Temaim/Muska
5) Kariyi kocaya, kocayı da kariya sevdirmek için yaptıkları şeydir.	Lanet
6) Okuyup üfleme/efsuna verilen isimdir. Delil, şirkten uzak olan rukyeleri ayırmıştır.	Münafık

Üçüncü Bölüm: Allah'tan Gayrisına İbadetin Bâtıl Oluşu (Dört Bâb İçerir)

Tevhîdin tefsirinden sonra dört bâb ele alarak Allah'tan gayrisına yapılan ibadetin bâtil oluşu hakkında delilleri zikretmiştir.

- Allah'ın dışında putlara veya peygambere yapılan ibadetin bâtıllığı
- Allah'a en yakın kullar olmalarına rağmen meleklerle yapılan ibadetin batıl oluşu.
- Şefâati Allah'tan başkasından istemenin bâtıl oluşu. Zira şefaati Allah'ın hakkıdır.
- Allah'tan başkasının tevfiği hidayete erdireceğinin bâtıl oluşu. Zira buna sadece Allah'ın gücü yeter.

15) “HİÇBİR ŞEY YARATMAYAN VE KENDİLERİ YARATILAN ŞEYLERİ O'NA ORTAK MI KOSUYORLAR?” ÂYETİNİN AÇIKLAMASI BÂBİ

Yüce Allah bu âyette putların acziyetlerini ortaya koymaş ve onları şu dört sebeple ibâdete lâyık olmadıklarını açıklamıştır:

- 1- Onlar bir şey yaratamazlar. Bir şey yaratmayan ise ibadeti hak etmez.
- 2- Onların kendileri yokluktan yaratılmıştır. Onlar her zaman başkalarına ihtiyaç duyarlar.
- 3- Onlar kendilerine duâ edene yardım edemezler.
- 4- Onlar kendilerine de yardım edemezler.

İkinci Delîl

Allah Teala şöyle buyurdu: “O’ndan başka yalvarıp durduklarınız ise, bir kıtmîre (çekirdek lifine) bile sahip değildirler. Kendilerine dua ederseniz duanızı işitmezler. İşitseler bile size cevap veremezler. Kıyamet günü de kendilerini Allah’a ortak koştuğunuzu inkâr ederler. Sana her şeyden haberdar olan (Allah) gibi bir haber veren olmaz.” [Fatır, 13]

- “Kıtmîr:” Hurma çekirdeğinin üzerindeki ince lifdir.
 - Yüce Allah kendisinden başkasına ibadet edilişin bâtıl oluşunu şunlar ile belirtmiştir.
- 1- Onların kainatta bir hükümranlılığı yoktur.
 - 2- Onlar işitmezler.
 - 3- İşittiklerini farzetsek bile bu vakit icâbet edemezler. Çünkü buna güçleri yetmez.
 - 4- Kıyamet günü Yüce Allah kendi dışındaki ibdet edilenlerin tümünü getirir. O zaman sen onları ortak koşanların halini düşün!

Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci Deliller

Sahih'te Enes'ten, şöyle dediği rivayet edildi: Uhud günü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in başı yarıldı ve rubaiyye (ön dişleri ile azı dişleri arasındaki) dişleri kırıldı da "Peygamberlerini yaralayan bir kavim nasıl kurtulur?" dedi. Ardından şu ayet nazil oldu: **"Bunda senin yapacağın hiçbir şey yok."** [Al-i İmran, 128] (Buhâri, 3/108, Müslim, 3/1417)

Orada İbn Ömer radiyallahu anhuma'dan şöyle rivayet edildi: "İbn Ömer, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, sabah namazının son rekâtının rükûundan başını kaldırdığı zaman "Semiallahu limen hamideh rabbena ve leke'l-hamd/ Allah kendisine hamdedeni işitti; Rabbim! Hamd senin içindir." dedikten sonra şöyle dediğini duydu: **"Allah'ım! Filana ve falana lanet et."** Bunun üzerine Allah Teala, **"Bunda senin yapacağın hiçbir şey yok."** ayetini indirdi. (Buhâri, 3/107)

Başka bir rivayette şöyle geçer: "Safvan b. Ümeyye, Süheyl İbn Amr ve el-Haris b. Hişam'a beddua eder. Bunun üzerine **"Bunda senin yapacağın hiçbir şey yok."** ayeti nazil olur. (Buhâri, 3/108)

Orada Ebu Hureyre radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edildi: **"Önce en yakın akrabalarımı uyar."** [Şuara, 214] ayeti indirildiği zaman Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hitap etmek üzere kalktı ve dedi ki: **'Ey Kureyş topluluğu! (Veya benzeri bir söz) Nefislerinizi Allah'ın azabından satın alın. Ben sizi Allah'ın azabından hiçbir şekilde kurtaramam. Ey Abbas b. Abdülmuttalib! Ben seni Allah'ın azabından hiçbir şekilde kurtaramam. Ey Allah Rasûlünün halası Safiyye! Ben seni Allah'ın azabından hiçbir şekilde kurtaramam. Ey Muhammed'in kızı Fatıma! Benim malımdan dilediğini benden iste, ama ben seni Allah'ın azabından hiçbir şekilde kurtaramam.'**" (Buhâri, 1/192)

- "شج" / "Yarıldı:" « الشَّجَّة », baştaki, özellikle yüzdeki yaraya denir.
- Ortadaki dişlere Seniyye, onlardan sonra gelen dişlere Rubaiyye denir.
- Bu hadisteki faidelerden birisi de Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in de bir beşer olduğu ve diğer insanların başına gelen belanın onun ba başına gelebileceğidir. Aynı zamanda faidelerden birisi de Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e yapılan ibadetin bâtıl oluşudur.
- Safvan b. Umeyye, Suheyl b. Amr ve Hâris b. Hişam daha sonra Müslüman olmuşlar ve islamı da güzel yaşamışlardır. İyi düşün! Düşmanlık bir anda dostluğa dönüşebilir.
- Bundan dolayı kafirlerden özel birine lanet etmek yasaklanmıştır. Umumuna ise lanet edebilir. Yine kafirlerin umumunun helâkı için duâ etmek de yasaklanmıştır. Zira Nebî sallallahu aleyhi ve sellem böyle bir şey yapmadı.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: İki ayetin tefsiridir. Bu iki ayette Allah'ın dışında putlara, evliyalara, kabir ehline, gavslara ve diğerlerine yapılan ibâdetin batıl oluşu belirtilir.

İkincisi: Uhud kıssasıdır. Bu kıssadan Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e yapılan ibadetin bâtıl olduğu çıkar. Peygambere yapılan ibadet bile bâtılsa onun dışındakilere yapılan ibadetin bâtıl olması daha evlâdır.

Üçüncüsü: Peygamberlerin efendisinin kunut yapması ve arkasında da velîlerin efendilerinin (sahâbelerin) duaya amin demeleri. Bu ümmetten hiç kimse Allah'a, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den ve onun ashabından daha yakın değildir. Buna rağmen onlar sıkıntılardan kurtulmak için Allah'a iltica ediyorlar. Bu durumda olan kimselere sıkıntıları gidermesi için nasıl iltica edilebilir?!

Dördüncüsü: Beddua edilenler, kâfirler olduğu ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in, bu konuda hiçbir yetkisi ve hakkı olmadığı.

Beşincisi: Onlar kâfirlerin genelinin yapmadığı şeyleri yaptılar. Bunlardan bazıları onların içinde amcaoğulları da olmasına rağmen onların peygamberlerinin başını yarması, onu öldürmek istemeleri...

Altıncısı: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in onları lanetlemesine karşı Allah Teala şu ayeti indirdi: "Bunda senin yapacağın bir şey yoktur." Yani yukarıda anlatılan şeyler Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in onlara beddua etmesini haklı kıldığı halde Allah Teala "Bunda senin yapacağın bir şey yoktur." ayetini indirdi. Çünkü iş sadece Allah'ın elindedir.

Yedincisi: "(Allah,) ya onların tevbesini kabul eder yahut onlara azab eder." ayetidir: Allah onların tevbesini kabul etmiştir. Çünkü onlar iman etmişlerdir.

Sekizincisi: Bela ve musibetlerde kunut yapmaktır. Bu sadece Allah tarafından inen belalar için meşrudur. Deprem bunun örneklerindendir.

Dokuzuncusu: Namazda beddua edilenlerin hem kendi isimlerinin hem de babalarının isimlerinin anılmasının caiz olduğu.

Onuncusu: Kunutta belli bir şahsa lanet etmek. Bu vuku bulmuştur, ancak daha sonra bundan menedilmiştir.

On birincisi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in "Önce yakın akrabalarını uyar." ayeti indiği zamanki kıssasıdır. Yani bu ayetin gereğini yerine getirdi.

On ikincisi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in bu emri yerine getirirken gösterdiği ciddiyettir. Öyle ki böyle yaptığı için kendisine delilik bile nispet edildi. Aynı şekilde bugün bir Müslümanın da yapacağı zaman davette hikmet hususunda çabalamalı ve gayret etmelidir.

On üçüncüsü: Uzak ve yakın akrabalarına, “Ben seni Allah’ın azabından hiçbir şekilde kurtaramam.” demesi. Allah rahmet eylesin müellif çok doğru söylemiştir. Çünkü bu sözün sahibi peygamberlerin efendisi olunca, bunu bütün kadınların efendisine söyleyince, sonra da Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in sadece gerçeği söylediğine ve onun kendi kızına bile kıyamette faydasının olamayacağına inanınca bugünkü insanların önde gelenlerinin yaptıkları şeylerin tevhidî terk etmek olduğunu açık bir şekilde anlarız. Kişiyi fayda verecek tek şey iman ve amelleridir. Sonra bir müminin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e olan duygusu, sevgisi ve meyli inkâr edilemez. Fakat bir kimseye duygularının hükmetmesi uygun değildir. Bilakis onun Kitap ve Sünnet’in delalet ettiği, şüphelerden ve şehvî arzulardan korunmuş sağlıklı bir aklın kabul ettiği şeylere uyması gerekir.

16) “Nihayet onların kalplerinden korku giderilince: Rabbiniz ne buyurdu? Derler. Onlar da: Hak olanı buyurdu, derler. O, çok üstündür/yücedir, çok büyüktür.” Âyetinin Açıklaması Bâbı

- Bu, Allah’tan gayrısının O’na ortak koşulamayacağına delâlet eden delillerdendir. Çünkü melekler yaratılmış kullardan Allah’a en yakın olanlarıdır. Böyle olmalarına rağmen Allah’ın kelamını işittiklerinde yürekleri korku dolar.

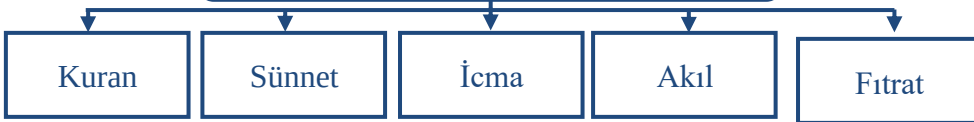
Meleklerle İmân Neyi İçerir?

- Onların gaybî âlem olduğuna, Allah’ın onları nurdan yarattığına, Allah’a her dâim itaat edip hiç bir zaman isyan etmediklerine, onların ruh, akıl, beden ve kalpleri olduğuna imân etmeyi içerir. Onların tümüne, amellerine, vasıflarına ve isimlerine Allah’ın bize haber verdiği gibi imân ederiz.
- Ayette geçen **“korku”** onların kalplerinden giderilir.
- **“O çok yücedir”** ifadesinde uluv (üstünlük) isbat edilir. Ehli sünnete göre Allah’ın uluvvu üçtür:
 - 1- Zâtı itibariyle uluvda/yukarda olması.
 - 2- Sıfatları itibariyle uluv/üstün olması.
 - 3- Her mahlukatı üzerinde kahr-u galabe üstünlüğü.

Âyetteki Fâideler

- Melekler Allah’tan korkarlar.
- Meleklerin kalpleri vardır.
- Meleklerin ruhani varlıktan ibaret olmadıkları aksine bedenlerinin de olduğu.
- Meleklerin akılları da vardır. Zira kalp aklın taşıyıcısıdır.
- Allah’ın kelam sıfatı vardır.
- Allah’ın hak sözünün isbatı. Sözdeki hak şunlardır:
 - 1) Verdiği haberlerdeki sıdk/doğruluk
 - 2) Hükümlerdeki adalet. Zira şöyle buyurmuştur: **“Rabbinin sözü doğruluk ve adâlet tamamlanmıştır.”** [En’âm, 115]

**Allah’ın zâtı itibariyle
uluvda/yukarıda olmasının delilleri**

İkinci Delîl

Sahih'te Ebu Hureyre radiyallahu anh'tan rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Allah gökyüzündeki meleklerle bir işin yerine getirilmesini hükmettiği zaman, düz ve sert bir taş üzerindeki zincir (sesi) gibi olan bu ilâhî hükme melekler tamâmıyla itaat ederek korku ile kanatlarını birbirine vururlar. “Sonunda kalblerinden korku giderilince, birbirlerine, ‘Rabbiniz ne buyurdu?’ derler. Diğerleri de ‘hakî’ diye cevap verirler. O, çok üstündür/yücedir, çok büyüktür.”** (Sebe, 23) Bu sırada kulak hırsız bir şeytan, Allah'ın o emir ve takdirini işitir. O sırada kulak hırsız şeytanlar (yerden göğe kadar) birbirinin üstünde zincirleme dizilmiş (ve kulak hırsızlığına hazırlanmış) bulunurlar.” -Sufyân b. Uyeyne, dinleyici şeytanların birbirleri üstünde dizilişlerini elinin parmaklarını üst üste koyarak tarif etti-. Üstteki şeytan duyduğu şeyi altındakine ulaştırır. Sonra o da kendi altındakine ulaştırır. Sonra en alttaki şeytan, bunu sihirbazın veya kâhinin ağzına bırakır. Bazen onu ulaştıramadan şeytana bir ateş parçası yetişir ve onu yakar. Bazen de o ateş parçası kendisine yetişmeden haberi kâhine ulaştırır. Kâhin ona yüz tane yalan karıştırır. Daha sonra sihirbazdan bu haberi dinleyenler arasında şu konuşma geçer: Kâhin bize filan filan gün şöyle şöyle olacak demedi mi? Artık gökten işitilen bu sözler tasdik edilir.” (Buhârî, 3/247)

- “صَفْوَان”; Düz ve sert taşla verilen isimdir. Zincir böyle bir taşla vurduğu zaman büyük bir ses çıkarır. Burada O'nun kelamını duydukları zaman hissettikleri korkunun sert ve düz taşla vuran zincirlerin sesini duyan kimsenin hissettiği korkuya benzetilmesi murad edilmiştir.

Hadiste Geçen Bazı Fâideler

- Allah'ın kelimelerinin sıfatının isbatı.
- Allah'ın büyüklüğünün isbatı.
- Meleklerin kanatlarının ve akıllarının olduğunun aynı zamanda konuşabildiklerinin isbatı. Yine onların korktukları ve Allah'a boyun eğdikleri.
- Allah Teala'nın insanları denemek için şeytanlara göğhe ulaşmaları için imkân ve fırsat verdiğini haber vermektedir. Onlar gökten çaldıkları haberleri kâhinlere verirler, bununla da fitne meydana gelir. Aziz ve celil Allah, hikmet ve hüküm sahibidir.
- Cinlerin/şeytanların çokluğu.
- Kâhinler insanların en yalancılarıdır. Bu sebeple işittikleri şeylere pek çok yalan katar, bu yalanlarla insanları saptırırlar.
- Sihirbaz veya büyücü, büyülediği kimsenin gözüne, gerçek olmayan şeyleri gerçekmiş gibi gösterir. Bundan sakınmak gerekir.

Üçüncü Delîl

en-Nevvas b. Sem'an radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: **“Allah Teala bir şeyi vahyetmek istediği zaman o vahyi konuşur. Bunun üzerine Allah korkusuyla gökyüzünde şiddetli bir sarsıntı meydana gelir. Gök halkı bu sarsıntıyı işittikleri zaman bayılırlar ve secdeye kapanırlar. Başını ilk kaldıran Cebrail olur. Allah Teala vahyinden dilediğini ona konuşur. Sonra Cebrail, meleklerin yanından geçer. Her bir gökten geçerken o göğün melekleri ona sorarlar: ‘Rab’bimiz ne söyledi ey Cibril?’ Cibril onlara der ki: ‘Hakkı söyledi, O çok yücedir ve çok büyüktür.’ Meleklerin hepsi Cebrail’in söylediğinin aynısını söylerler. Cibril daha sonra bu vahyi Allah’ın emrettiği yere kadar ulaştırır.”**

Hadisteki Bazı Faydalar

- Bu hadiste Allah’ın iradesinin isbatı vardır. Allah’ın iradesi ise iki kısımdır. Onlar şunlardır:
1- Şer’î irade
2- Kevnî irade
- Yaratılanlar her ne kadar cansız varlıklar bile olsa Yaratıcının büyüklüğünü hissederler.
- Birden fazla gök/semanın olduğu ve her göğün kendisine özel melekleri olduğu.
- Cebrail’in faziletini ve onun güvenilir olduğunu ispat eder. Çünkü o, vahiy emanetiyle maruftur.
- Hadiste Allah’ın Aziz ve Celil olduğunun ispatı vardır.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birinci Mesele: “Kalplerinden korku giderilince...” ayetinin tefsiri.

İkincisi: Burada özellikle salihlere bağlanma şirkinin batıl ve geçersiz olduğuna delil vardır. Bu delil, kalpteki şirk ağacının köklerini kestiği söylenen ayetdir.

Üçüncüsü: “Hakkı söyledi diye cevap verirler. O, çok yücedir, büyüktür.” ayetinin tefsiri.

Dördüncüsü: Bu soruyu sormalarının sebebi korkularının şiddetidir.

Beşincisi: Cebrail’in onlara bundan sonra, “Şöyle şöyle söyledi.” diye cevap vermesidir. Yani, hakkı söyledi demesidir.

Altıncısı: Başını ilk kaldıranın Cebrail olduğunun zikredilmesi.

Yedincisi: Cebrail’in bunu göklerdeki meleklerin hepsine söylemesidir. Çünkü onlar ona bu soruyu sormuşlardı. Bu, Cebrail’in onların içindeki konumunun büyüklüğünün delilidir.

Sekizincisi: Baygınlığın gökteki meleklerin tamamını kaplaması.

Dokuzuncusu: Allah’ın kelimadan dolayı göklerin sarsılması.

Onuncusu: Cebrail’in, vahyi Allah’ın istediği yere ulaştırması. Çünkü o, vahyin güvenilir bir emanetçisidir.

On birincisi: Şeytanların kulak hırsızlığının zikredilmesi.

On ikincisi: Onların birbirlerinin üstüne binmelerinin tasvir edilmesi.

On üçüncüsü: Şihabların gönderilmesi. Yani kulak hırsızlığı yapanı yakacak olan ateş parçası demektir.

On dördüncüsü: Bu şihabın onu bazen bırakmadan önce yakalaması, bazen de yakalanmadan önce dostu olan insanın kulağına bırakması.

On beşincisi: Kâhinlerin söyledikleri şeylerin bazen doğru çıkabileceği.

On altıncısı: Kâhinlerin bunlara yüz de yalan katmaları meselesi. “Yüz tane yalan” ifadesi onların söyledikleri yalanların yüz tane ile sınırlı olduğunu ifade etmek için değil, yukarıda da geçtiği gibi mübalağa içindir.

On yedincisi: Onların sadece semadan işittikleri bu söz sebebiyle tasdik edilmeleri.

On sekizincisi: Nefislerin batılı kabul etmeleri meselesidir! Yüz tane yalandan ibret almayıp da bir tane doğruya nasıl bağlanırlar?

On dokuzuncusu: Bu kelimeyi birbirlerinden almaları, onu muhafaza etmeleri ve onlarla istidlal etmeleri. Çünkü sadece bir tane doğru söz, onların söylediklerine itibar edenlerin sayısını artırır. Söyledikleri şeylerin tamamı yalan bile olsa insanlar arasında bunun farkına varan pek olmaz.

Yirmincisi: Sıfatların varlığını kabul etmeyen Eşarilerin hilafına sıfatların ispat edilmesi.

Yirmi birincisi: Bu sarsıntı ve bayılmanın Allah korkusundan olduğunun açıklanması.

Yirmi ikincisi: Onların secdeye kapanmalarıdır: Yani Allah’ı tazim etmek ve korktukları şeyden sakınmak için secdeye kapandılar.

17) Şefaât Bâbı

Müellif bu bâbı neden zikretmiştir?

- İlk olarak putların şefaatinin bâtıl oluşundan dolayı zikretmiştir. Çünkü kafirler putların Allah katında şefaâtçiler olduğuna itikad ediyorlardı.
- Çünkü bu Allah'ın ilminin, kudretinin ve hükümranlığının gereğidir. Zira O, ilimleri, hükümranlıkları ve kudretleri nâkıs olan ve şefaâtçilere ihtiyaç duyan dünya kralları gibi değildir. Bu işlerde kralların şefaâtçıleri krallarına yardım ederler. Bazen de krallarına karşı gelip izinsiz şefaât ederler.

Deliller

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Rablerinin huzurunda toplanacaklarından korkanları Kur’ân’la uyar. Onlar için Allah’tan başka ne bir dost, ne de bir şefaâtçi vardır.”** [Enam, 51]

Yine şöyle buyurur: **“De ki: Bütün şefaât Allah’ındır.”** [Zümer, 44]

Yine şöyle buyurur: **“İzni olmadan huzurunda şefaât edecek olan kimdir?”** [Bakara, 255]

Yine şöyle buyurur: **“Göklerde nice melek var ki Allah’ın dileyip razı olduğuna izin vermeden önce onların şefaâtleri hiçbir işe yaramaz.”** [Necm, 26]

Yine şöyle buyurur: **“Allah’ı bırakıp da ilah saydıklarınız (putlarınız)a istediğiniz kadar yalvarın/duâ edin. Onlar göklerde de, yerde de zerre ağırlığınca bir şeye sahip değildirler. Onların, bunlarda bir ortaklığı da yok. Allah’ın da onlardan bir yardımcısı yoktur.”** [Sebe, 22]

- **“Kur’ân ile uyar/inzar et.”** İnzar: Korkutmayı da ihtiva eden bir bildirimdir.
- **“Göklerde nice melek var ki”** Yani gökteki melekler ne kadar da çoktur, fakat Allah’ın izni ve rızası olmadan şefaâtlerinin hiçbir şekilde faydası olmaz.
- **“Yalvarın/duâ edin:”** Bu emir tahaddi ve taciz içindir. Yani meydan okumak ve aciz olduklarını göstermek için emredilmiştir. Buradaki duâ istek duâsıdır.
- **“Ortaklık:”** Yani ne tek başlarına ne de ortak olarak göklere ve yerlere sahip değildirler.
- **“Yardımcısı:”** Yani Allah’ın putlardan bir yardımcısı yoktur.

- Bu ve bundan sonra gelen âyet hakkında İbnu Kayyım rahimahullah şöyle demiştir: “Bu âyet, şirk ağacını kökünden kazıyan ayettir.”

Şefaatin Kısımları: Öncelikle şefaât; başkasının fayda elde etmesi veya ondan zararın def edilmesi için yapılan aracılıktır.

**Kulun Gücünün
Yettiği Şefaât**

Bu ise şefaât edecek kişide şu şartların bulunmasıyla caiz olur:

- 1) Yaşıyor olması
- 2) Gücünün yetmesi
- 3) Hâzır olması
- 4) Bunun sadece bir sebep olduğuna itikad etmesi

**Menfî (Geçersiz)
Şefaât**

Kuran’ın geçersiz kıldığı ve Allah’tan başkasından sadece Allah’ın gücünün yeteceği şey hususunda şefaât istemektir. Büyük şirk bunda olur.

**Müsbet (Geçerli)
Şefaât**

Bunu Yüce Allah sadece kendisi için isbat etmiştir.

Şu üç şartla istenir:

- 1) Şefaât için izin
- 2) Şefaât edecek kimseden Allah’ın razı olması
- 3) Şefaât olunacak kimseden Allah’ın razı olması

“Göklerde nice melek var ki Allah’ın dileyip razı olduğuna izin vermeden önce onların şefaatleri hiçbir işe yaramaz.” [Necm, 26]

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in ve genel olarak bütün müminlerin yapacağı şefaât

- Müminlerin derecelerinin yükseltilmesi için yapılacak şefaât.
- Tevhid ehlinden cehennemi hak edenlerin oraya girmemesi için yapılacak şefaât.
- Tevhid ehlinden cehenneme girenler hakkında oradan çıkarılmaları için yapılacak şefaât.

Sadece Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’e has olan şefaât

- Şefaât-i Uzma/En büyük şefaât. Bu, Allah’ın ona va’dettiği Makam-ı Mahmud’dur (yani övülmüş makam).
- Amcası Ebu Talib’in azabının hafifletilmesi için yapacağı şefaât
- Cennetin kapısının açılıp cennet ehlinin cennete girmeleri için yapacağı şefaât.

Ebu'l-Abbas şöyle dedi: “Allah Teala, müşriklerin kendisinden başka bağlandıkları ne varsa hepsini reddetti ve kendisinden başkasının güç ve yetki sahibi olduğu veya bu güç ve yetkide payının olduğu veya Allah'ın yardımcısı olduğu iddiasını reddetti. -Geriye şefaât konusundan başka bir şey kalmadı.- Rabbin izin verdiği kimselerin dışında şefaatin hiç kimseye fayda vermeyeceğini açıkladı. Nitekim Allah Teala şöyle dedi: **“Razı olduğu kimselerden başkasına şefaât edemezler.”** [Enbiya, 28]

Müşriklerin zannettiklerinin aksine bu şefaât -Kur'ân'da da belirtildiği gibi- kıyamet günü reddedilen bir şefaattir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, -Rabbinin huzuruna- geleceğini, O'na secde edeceğini ve hamd edeceğini, sonra ona şöyle denileceğini haber verdi: **“Başını kaldır, söyle dinlenileceksin; iste, istediğin sana verilecektir; şefaât et, şefaatin kabul olunacaktır!”**

Ebu Hureyre ona sordu: “İnsanların senin şefaatinle en mutlu olanı kimdir?” O şöyle dedi: **“Kalbinden ihlâslı bir şekilde ‘La ilahe illallah’ diyendir.”**

Bu şefaât Allah'ın izniyle sadece ihlâslı kimseler içindir. Allah'a ortak koşan kimseler için değildir.

Gerçekte şefaât, Allah Teala'nın, ihlâslı kullarına bir lütfudur, ihsanıdır. Allah kendisine ikram etmek ve onun Makam-ı Mahmud'a ulaşması için şefaât etmesine izin verdiği kimse vasıtasıyla onları bağışlar.

Kur'ân'ın reddettiği şefaât ise içeriğinde şirk bulunan şefaattir. Bu sebeple pek çok yerde şefaatin ancak Allah'ın izniyle gerçekleşeceğini ifade etmiştir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de şefaatin sadece ihlâslı ve muvahhid kimseler için geçerli olacağını beyan etmiştir.” Ebu'l-Abbas'ın sözü burada sona ermiştir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Ayetlerin tefsiri. Bunlar beş tane ayettir.

İkincisi: Menfi şefaatin vasfı. Bu, içinde şirk bulunan şefaattir.

Üçüncüsü: Müspet/kabul edilen şefaatin vasfı. Bu da ehl-i tevhidin şefaatidir. Ancak bunda da Allah'ın şefaâtçiye de, şefaât edilene de izin vermesi ve onlardan razı olması şarttır.

Dördüncüsü: En büyük şefaatin zikredilmesi. Bu Makamı Mahmud'dur.

Beşincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şefaât etmek için yaptığı şeyin vasfıdır. İşe şefaâtle talebiyle başlamıyor. İlk önce secde ediyor, kendisine izin verilince de şefaât ediyor. Bu, Rab Teala'nın büyüklüğüne ve Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in edebinin kemaline delalet eder.

Altıncısı: İnsanların şefaâtle en mutlu olanı kimdir? Onlar tevhid ehli ihlâslı kimselerdir.

Yedincisi: Allah'a ortak koşan için şefaât olmayacağı.

Sekizincisi: Şefaatin hakikatının beyanıdır. Gerçekte şefaât Allah Teala'nın ihlâslı kimselere bir lütfudur/ihsanıdır. Onlara ikram etmek ve övülmüş bir makama ulaşmaları için şefaate izin verdiği kimseler vasıtasıyla onları bağışlar

18) “Sen sevdiğini hidâyete erdiremezsin; bilakis, Allah dilediğine hidâyet verir.” Âyetinin Açıklaması Bâbı

İkinci Delîl

Sahih'te İbnu'l-Müseyyeb'ten rivayet edildi. O da babasından rivayet etti. Babası şöyle dedi: Ebu Talib'e ölüm alametleri geldiği zaman Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onun yanına geldi. Amcasının yanında Abdullah b. Ebi Ümeyye ve Ebu Cehil de bulunuyordu. Amcasına dedi ki: **“Ey Amcam! ‘La ilahe illallah’ de ki Allah katında sana şefaathî olmam için elimde bir belge olsun.”** Bunun üzerine Ebu Cehil ve Abdullah b. Ebi Ümeyye hemen ileri atılarak şöyle dediler: **“(Ey Ebu Talib!) Abdülmuttalib'in dininden yüz mü çevireceksin?”** Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ona olan teklifini birkaç defa tekrarladi. Fakat Ebu Talib'in son sözü şu oldu: **“O, Abdülmuttalib'in dini üzeredir.”** **“La ilahe illallah”** demekten çekindi. Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: **“Yasaklanmadığım müddetçe muhakkak Allah'tan senin için mağfiret isteyeceğim.”** Bunun üzerine Allah Teala şu ayeti indirdi: **“Peygamber'in de, iman edenlerin de, akraba bile olsalar cehennemlik oldukları belli olduktan sonra müşriklere istiğfar etmeye hakları yoktur.”** Ve Ebu Talib hakkında şu ayeti indirdi: **“Sen sevdiğin kimseye hidayet edemezsin. Fakat Allah dilediğine hidaveti verir.”** (Buhârî, 3/74)

Hidayetin Kısımları

Tevfik hidâyeti: Buna sadece Allah'ın gücü yeter. “Sen sevdiğini hidâyete erdiremezsin”	İrşad ve delâlet hidâyeti: Peygamberin de gücü yeter. “Sen doğru yola hidayet edersin.”
• Hiç kimsenin hiç kimseyi tevfiķî hidayete erdirmeye gücü yetmez. O, Allah'ın irşâdî hidâyet emrini yerine getirir. • Bir problem: Ebu Tâlib kâfir olmasına rağmen Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem onu nasıl sevebilir? Cevap: Bu problemin cevabı şu üç ihtimalle olur: 1- Onu sevmekten kasıt onun hidayete ermesini sevmektir. Bu da en güçlü ihtimaldir. 2- Kendisini ek bir sevgi ile olmaksızın doğal ve istem dışı sevgi ile sevmesi. 3- Yahut buradaki sevgi kafirleri sevmekle alakalı yasak inmeden önceki sevgidir. • Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in amcası Ebû Talib'in yanına gidişi islama girmesi umulan bir kafiri ziyaret etmenin müstehap olduğuna delâlettir. • Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem “ey amcam” diyerek ona yumuşak sözlerle hitap etmiştir. Bu da dâvette hikmetli olmaktadır. • Bu hadis ile alimlerin ölmek üzere olan bir kimseye “lâ ilahe illallah” kelimelerini söylemesi için telkinde bulunmasını nasıl anlamalıyız? Ebu Talib kâfir idi. Ona “de” denildiği halde reddettiği zaman kâfirliği devam eder. Telkinin bir zararı olmaz. O ya küfrü üzere devam eder, bu telkinin ayrıca bir zararı olmaz ya da Allah ona hidayet edebilir. Hâlbuki müslümanın durumu böyle değildir. Onun durumu tehlikelidir. Bu şekilde -zorlayıcı bir telkin- ona zarar verebilir.	

- Ebu Talib'e ölüm alametleri geldiği ve henüz tam ölmeden tevbe etse tevbesi bir kavle göre kabul olur. Diğer kavle göre ise kabul olmaz. Çünkü bu ayet hadise tamamen uymaktadır. **“Kötülükleri işleyip dururken, ölüm kendisine geldiği zaman ‘şimdi tevbe ettim’ diyenler ile kâfir olarak ölenlerin tevbesi makbul değildir.”** [Nisa, 18]
- Ebu Talib'in aksine Museyyeb ve Abdullah b. Ebî Umeyye Müslüman olmuştur.
- **“O, Abdülmuttalib'in dini üzeredir”** aslında o “ben Abdülmuttalib'in dini üzereyim” demiştir. Ancak rivayet edenler “o” şeklinde rivayet etmişlerdir. Bu tevhidin tahkikindendir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: “Sen sevdiğin kimseye hidayet edemezsin.” ayetinin tefsiri.

İkincisi: “Peygamber'in de, iman edenlerin de müşriklere istiğfar etmeye hakları yoktur.” ayetinin tefsiri. Onların ölümü için üzüntü sergilemek ve taziyelerinde bulunmak haramdır.

Üçüncüsü: En büyük mesele. Bu, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, amcasına **“la ilahe illallah” de** demesi, amcasının da bu sözün Allah'tan başka bütün ilahlardan teberri etmek anlamına geleceğini bilmesidir. Çünkü amcası bu sözün ne anlama geldiğini ve neyi gerektirdiğini bildiği için söylemeyi reddetti.

Dördüncüsü: Ebu Cehil ve beraberindekilerin Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in neyi kastettiğini bilmeleridir. Ebu Cehil ve beraberindekiler Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in “la ilahe illallah de” sözüyle neyi kastettiğini biliyorlardı. Bu sebeple öfkelenildiler ve ona şöyle dediler: “Abdülmuttalib'in dininden yüz mü çevireceksin?” Ebu Talib de bu sözü söylemeyi reddetti.

Beşincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, amcasının müslüman olması için gösterdiği üstün gayreti ve mücadelesidir. Bunun iki sebebi vardır:

1- Akrabalık.

2- Kendisine ve İslam'a yaptığı iyilikler. Her ne kadar küfür üzere kalmış cehennemlik olmuşsa da bu iyiliğinden dolayı kendisine teşekkür edilir.

Altıncısı: (Bu olay) Abdülmuttalib ve atalarının müslüman oldukları iddiasını reddetmektir.

Yedincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, amcası için Allah'tan af talebinde bulunmasına rağmen onun affedilmemesi, bilakis bundan yasaklanması.

Sekizincisi: Kötü arkadaşların insana verdiği zararlar.

Dokuzuncusu: Ataların ve büyüklerin aşırı yüceltilmelerinin zararı.

Onuncusu: Ebu Cehil'in atalara saygıyı delil getirmesi sebebiyle batılı savunanlar bu konuda bir şüpheye dayanmaları.

On birincisi: Kişinin en son işlediği amellerin geçerli oluşu.

On ikincisi: Sapıkların kalplerindeki bu şüphenin büyüklüğü incelemeye değer bir konudur. Bu şüphe, atalara ve büyüklere saygı şüphesidir. (onları tevhidden alıkoyan şey budur).

Üçüncü Bölümün Sınavı (Dört Bâb İçerir)

Birinci Soru:

Bu bölümün bâb başlıklarını ve zikrediliş sebeplerini açıklayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İkinci Soru: Aşağıdaki amellerin hükümleri nedir?

1) Câiz 2) Câiz değil 3) Büyük şirk 4) Müstehap/sünnet

.....	Peygambere tevessül		Ölülerden şefaath istemek
.....	Ölüm alametleri gelen birine telkin		Müşrik olan birine hasta ziyareti
.....	Kafirlerin geneline lanet etmek		Belirli bir kimseye lanet etmek

Üçüncü soru: Aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

- 1) Kitâbu' Tevhîdin üçüncü bölüm hangisidir?
 - a) Tevhîdin tefsiri
 - b) Allah'tan gayrısına ibadetin bâtil oluşu
- 2) Üçüncü bölümde kaç bâb vardır?
 - a) 5
 - b) 4
 - c) 6
- 3) **“O’ndan (Allah’tan) başkasına duâ ettikleriniz bir hurma çekirdeğinin zarına bile mâlik değillerdir”** ayetindeki duâ hangi duâ çeşidindendir?
 - a) İbadet duâsı
 - b) İstek duâsı
 - c) Hepsî
- 4) İçerisinde şirk bulunan her şefaath ...
 - a) Menfî/geçersiz şefaattir
 - b) Şirkidir
 - c) Hepsî

- Dördüncü Soru:**
Aşağıda şefaatin kısımlarını açıklayan tabloyu doldurunuz.

Kulun gücünün yet- tiği şefaät: Şartları:	Menfî şefaät: Hükmü:	Müsbet şefaät: Şartları:
Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e has olan şefaätler:		Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ve genel olarak bütün müminlerin yapacağı şefaätler:

Dördüncü Bölüm: Âdemoğlunun Küfre Girmesinin Sebebi (Dört Bâb İçerir)

- Müellif bu bâblarda küfürden kaçınmamız için küfre düşüren sebepleri açıklamıştır. Bu bâblar “bazı ümmetlerde neden küfür vuku budur?” sorusuna bir cevap niteliğindedir. Üç bâbda bu soruya cevap vermiş, dördüncü bâbda ise Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in şirke götüren bütün yolları kapattığını belirtmiştir.

19) “Âdem oğlunun küfre sapıp dinden uzaklaşmasının sebebinin sâlih kimseler hakkında aşırı gitmeleri olduğu” bâbı

- Bu sebeplerin en büyüğü ve en tehlikelisidir. Zira yeryüzünde vuku bulan ilk şirkin sebebi sâlih kimseler hakkında aşırıya gitmektir.

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: “**Ey Kitab ehli! Dininizde aşırıya gitmeyin.**” [Nisa, 171]

Sahih’te İbn Abbas’tan rivayet edildiğine göre o, Allah Teala’nın, “**Dediler ki: Sakın ilahlarınızı bırakmayın, ne Vedd’i, ne Suva’yı ne de Yeğus’u, Yeûk’u ve Nesr’i.**” [Nuh, 23] ayeti hakkında şöyle dedi: “Bu isimler esasen Nuh kavminden bazı sâlih adamların isimleridir. Bu iyi kimseler vefat ettikleri zaman şeytan onların mensup oldukları kavimlerine, ‘Bunların adlarına, hayatlarında oturageldikleri mevkilere birtakım putlar dikin ve onlara bu adamların isimlerini verin.’ diye vahyetmiştir. Onlar da putları dikmişler ve bunlara o iyi kimselerin adlarını vermişlerdir. Bu heykellere ilk zamanlarda ibadet edilmemiştir. Nihayet bunları dikmiş olan nesiller vefat ettikleri ve bunlarla ilgili bilgiler neshedilip unutulduğu zaman, cehaletle bunlara tapılmıştır.” (Buhârî, 3/316)

İbnu’l-Kayyım dedi ki: “**Seleften birçok kişi şöyle dediler: Bu kişiler öldüğü zaman insanlar onların kabirlerinden ayrılmadılar. Sonra onların resimlerini ve heykellerini yaptılar. Sonra üzerlerinden uzun bir zaman geçince onlara ibadet ettiler.**”

- “**Kitâp ehli**” ellerinde tevatratları olan yahûdiler ve ellerinde incilleri olan hiristiyanlardır.
- “**Dininizde aşırıya gitmeyin**” Yani övme, kınama, yüceltme ve alçaltma hususunda sınırları aşmayın. Hiristiyanlar İsa’yı övme ve yüceltme hakkında aşırıya gittiler ve dediler ki ‘İsa Allah’ın oğlu ve üçün üçüncüsüdür’. Yahudiler ise İsa’yı yerme ve alçaltma hakkında aşırıya gittiler.
- “**Şeytanın vahyetmesi**” onlara vesvese vermesidir.

- **“Oturageldikleri mevkilere putlarını dakin”** Yani tasa ve taş gibi olan her şeyi dakin. Bunu şeytan onlara, onları gördükçe ibadete daha iştiyaklı olmaları vesvesesiyle söyledi. Ancak ilk önce bu yaptıklarıyla şeriatın yolundan saptılar. Zira tek başına niyetin temiz olması yeterli değildir. Aksine temiz niyetle beraber şeriata uygun amel de olması gerekir. Niyetleri doğrudur ancak amelleri bâtıldır.
- Öyleyse Nuh aleyhisselam’dan önceki insanlar şu üç şeyi yapmışlardı:
 - 1- “Sonra onların resimlerini ve heykellerini yaptılar” Buradan resim ve heykellerin ne kadar tehlikeli olduğu anlaşılır.
 - 2- Onların (salihlerin) kabirlerinden ayrılmadılar (itikaf ettiler).
 - 3- Sonra üzerlerinden uzun bir zaman geçince onlara ibadet ettiler. İlim kaybordu ve büyük şirk ortaya çıktı. Böylece onlara ibadet ettiler. Aslolan her daim ilim ile amelin bir olmasıdır. Aksi takdirde bu gibi şeyler vuku bulur.

Guluvvun/Aşırıya Gitmenin Zararları

- Hakkında aşırılık yapılan kişi; övülmüşse bulunması gereken mertebenin üstüne çıkarılmış olur, yerilmişse altına indirilmiş olur.
- Hakkında aşırı gidilen kişiye ibadet edilmesine yol açar.
- Allah’ı tazimden alıkoyar. Çünkü nefis ya batıl ile ya da hak ile meşgul olur.
- Hakkında aşırılık yapılan kişi eğer mevcutsa, kendi kendine büyüklenir ve bundan hoşlanır. Eğer bu bir övgü ise hakkında aşırılık yapılan kişiyi bozan bir mefsedettir. Eğer bu bir yergi ve kötüleme ise aralarında düşmanlık, öfke, kavga ve musibete yol açar.

İnsanların Salihler Hakkındaki Kısımları

Övgüde Aşırıya Gidenler	Yermeye Aşırıya Gidenler	Vasat Yolda Olanlar
Hristiyanların İsa’ya yaptıkları gibi.	Yahudilerin İsa’ya yaptıkları gibi.	Ne övgüde ne yermeye aşırılık yoktur. Onlar Ehl-i Sünnet’tir.

Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci Delil

Ömer radiyallahu anh’dan şöyle rivayet edildi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Hristiyanların Meryem oğlu İsa hakkında aşırı gittikleri gibi siz de beni överken aşırı gitmeyin. Ben sadece bir kulum. Benim için sadece Allah’ın kulu ve elçisi deyin.”** (Buhari, 3445)

İbnu Abbas Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini rivayet etti: **“Aşırılıktan şiddetle sakının. Çünkü sizden öncekiler sadece aşırılıktan dolayı helâk oldular.”** (Ahmed, 1/315)

Müslim'in İbn Mes'ud'tan rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“İnce eleyip sık dokuyanlar/aşırılık yapanlar helak oldular.”** Bunu üç kere tekrarlamıştır. (Müslim, 4/2055)

- **“Övgüde aşırı gitmeyin”** Yani hristiyanlar ve diğerlerinin peygamberleri hakkında yaptığı gibi yapmayın.
- **“Bana ‘Allah’ın kulu ve elçisi’ deyin.”** Bu iki vasıf, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e yakışan en uygun ve en şerefli vasıflardır.
- **Guluv/Aşırılık:** Övgü, ibadet ve amel hususunda sınırları aşmaktır.
- **Aşırılıkları onları ne hakkında helak etti? İki ihtimal de doğrudur:**
 - 1- Dinlerini helak etti.
 - 2- Bedenlerini helak etti.
- **Aşırılığın çok kısımları vardır:** Akidede, ibadetlerde, muamelât ve ibâdât bâbında olduğu gibi kısımları çoktur. Allah'ın dini vasat dindir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Bu bölümü ve bundan sonraki bölümü anlayan kimse İslam'ın garip olduğunu göreceği.

İkincisi: Yeryüzünde ortaya çıkan ilk şirkin salih kimseler hakkında aşırıya gitmekle ortaya çıktığının bilinmesi.

Üçüncüsü: Peygamberlerin dininin ilk defa ne ile değiştirildiğinin ve bunun sebebinin anlaşılmasıdır: Peygamberlerin getirdikleri dinler ilk defa şirk ile değiştirilmiştir. Bu şirkin sebebi salihler hakkında aşırı gitmeleridir. Hâlbuki Allah Teala'nın onları peygamber olarak gönderdiği bilinmektedir.

Dördüncüsü: Şeriatın ve fitratın reddetmesine rağmen bidatlerin kabul edilmesidir: “Bidatlerin kabul edilmesi,” sözüne gelince, insanların bidatleri kabul etmesinin sebebi, onların meşru olması değildir. Çünkü dinler bidatı reddeder. Selim fitrat da reddeder.

Beşincisi: Bütün bunların sebebi, hak ile batılın karıştırılmasıdır: Allah rahmet eylesin müellif, hak ile batılın karıştırılmasının iki şeyle meydana geldiğini beyan etti: Birincisi: Salihleri aşırı sevmektir. İkincisi: İlim sahipleri ve dindarlar bununla iyi şeyler yapmayı murad etmişlerdi. Fakat onlardan sonra gelenler onların kastettikleri şeyin dışındaki şeyleri kastettiler. Bundan dolayı kim dinini bidatler ile güçlendirmek isterse onun zararı faydasından çok olur.

Altıncısı: Nuh suresindeki ayetin tefsiri. Bu ayette onların birbirlerine batılı tavsiye ettikleri görülür.

Yedincisi: Kalbinde hakkın eksilmesi, batılın artması insanın yaratılışında vardır.

Sekizincisi: Burada selefin “bidatler küfrün sebebidir.” sözünün delili vardır. Bir şeyin birden fazla sebebinin olmasına mani bir durum yoktur.

Dokuzuncusu: Bidati işleyen kimsenin niyeti güzel bile olsa şeytan onun sonucunun nereye varacağını bilir.

Onuncusu: Genel bir kuralın bilinmesi meselesidir ki o da aşırılıktan sakınmak ve aşırılığa götüren şeyi bilmektir.

On birincisi: Salih amel sevabı kazanmak için kabrin başında ibadete durmanın zararları.

On ikincisi: Heykellerin yasaklandığını ve onların ortadan kaldırılmasındaki hikmeti bilmek. Bunların yasaklanmasındaki hikmet, şirke götüren yolları kapatmaktır.

On üçüncüsü: Bu kıssanın büyük önemini bilmek ve insanların ona ne kadar çok ihtiyaç duyduğudur.

On dördüncüsü: En çok hayret edilen şey (aceb) ise onların bu konuyu tefsir ve hadis kitaplarında okumalarıdır

On beşincisi: Onların -putlara ibadetle- şefaatten başka bir şeyi kastetmediklerinin açıklanmasıdır: Yani onlar bu salih kişilerin heykellerine tapmakla onların şefaatinde başka bir şeyi kastetmediler, fakat buna rağmen şirke düştüler.

On altıncısı: Bu tasvirleri/heykelleri yapan âlimlerin de bunu kastettiklerini zannetmeleridir. Yani bunların kendilerine şefaate etmelerini istediler. Hatta bu heykellerin onların ibadetlerine canlılık katacağını zannettiler. Yukarıda da ifade edildiği gibi, bu fasit bir zan idi.

On yedincisi: “Hristiyanların Meryem oğlu İsa hakkında aşırı gittikleri gibi siz de beni överken aşırı gitmeyin.” hadisi hakkındaki önemli açıklamadır. Buradaki aşırılık, övgüdeki aşırılıktır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in yasakladığı bu duruma bu ümmetten bazı kimseler düşmüşlerdir.

On sekizincisi: Aşırıların helak olduklarını bildirerek bize öğüt vermesi.

On dokuzuncusu: İlim unutuluncaya kadar onlara ibadet edilmediğinin açıklanmasıdır. Bu, ilmin varlığının kıymetine ve varlığının ümmet için zaruri olduğuna delildir.

Yirminci: İlimin yok olmasının sebebi, âlimlerin ölmesidir: Bu, ilmin kaybolmasının en büyük sebeplerinden biridir. İlimin yok olmasının sebeplerinden biri de ondan gaflet etmek, yüz çevirmek, dünya işleriyle meşguliyet ve ilme önem vermemektir.

20) Sâlih bir zâtın kabri yanında Allah’a ibadet eden kimse hakkında şiddetli ifadeler kullanıldığına göre o kişinin bizzat kendisine ibadet edilmesi hakkında neler söylenir?!” Bâbı

Müellif bu bâbı dinin garib kalmış olmasını ve insanların tevhidini terk etmiş olduklarını açıklamak için zikretmiştir. Aynı zamanda şirke götüren bir vesile olmaması için Allah’a Salihlerin kabirleri yanında ibadet etmeyle alakalı gelen yasakları da zikrediyor.

Birinci Delil

Sahih’te Aişe radiyallahu anha’dan şöyle rivayet edilmiştir: Ümmü Seleme radiyallahu anha, Habeşistan’da gördüğü, içinde suretler bulunan bir kiliseyi Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e anlattı. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Onlar içlerinde salih bir kişi -veya salih bir kul- öldüğü zaman onun kabrinin üzerine bir mescid inşa ederler ve o mescidin içine de bu suretleri yaparlardı. Onlar Allah katında insanların en kötüleridirler.”** (Buhari; 1/155, Müslim; 1/375)

Bunlar iki fitneyi birleştirdiler: Kabirler fitnesi ve heykeller fitnesi.

- “Bunlar iki fitneyi birleştirdiler”: Bu söz İbnu Teymiye rahimehullah’ın sözüdür. Bunun fitne olarak ismlendirilmesi insanları Allah’ın dininden alıkoyduğu ve saptırdığı içindir.
- Aslolan kabirlerin yapıların dışında olmasıdır. Ta ki şirke götüren bir yol olmasın.
- Kabirlerin fitnesi heykellerin fitnesinden daha tehlikelidir. Bu da şunlardan dolayıdır:
 - 1- Kabirler her yerde vardır. Heykeller böyle değildir.
 - 2- Kabrin yanında başka yerde gerçekleşmeyecek şeyler gerçekleşir. Örneğin: Korku gibi.

İkinci Delil

Buhari ve Müslim’in Aişe radiyallahu anha’dan rivayet ettiğine göre o şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kendisine melek geldiğinde (son deminde) kendisine ait bir elbiseyi yüzüne örtmeye başladı. Bunaldıkça onu yüzünden açıyordu. Bu haldeyken şöyle buyurdu: **“Allah’ın laneti yahudilerle hıristiyanlara olsun! Peygamberlerinin kabirlerini mescid haline getirdiler.”** Aişe radiyallahu anha, rivayetin devamında şöyle dedi: Onların yaptıkları şeyden ümmetini sakındırıyordu. Eğer böyle bir endişe olmasaydı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kabrinin üzeri açık bırakılırdı. Fakat o, kabrinin mescid edinilmesinden korkmuştu. (Buhari; 1/408, Müslim; 1/377)

Üçüncü Delîl

Müslim'in Cündüb b. Abdullah radiyallahu anh'dan rivayet ettiğine göre o şöyle demiştir: Vefatından beş gün önce Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den işittim, şöyle buyuruyordu: **“Sizlerden bir halilim olmasından Allah’a sığınırım. Çünkü Allah Teâlâ, İbrahim’i halil edindiği gibi, beni de halil edinmiştir. Ben ümmetimin halil edinecek olsam Ebû Bekir’i halil edinirdim. İyi bilin ki, sizden önce geçen milletler Peygamberlerinin ve (aralarındaki) sâlih kimselerin kabirlerini mescid haline getiriyorlardı. Dikkat edin! Sakın siz kabirleri mescid edinmeyin! Ben sizi bundan men ediyorum.”** (Müslim, 1388)

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bunu hayatının sonunda yasakladı ve yasaklama bağlamında bunu yapan kimseleri de lanetledi. Mescid yapmasa bile kabrin başında namaz kılmak da bundandır. Aişe radiyallahu anha'nın **“Fakat o, kabrinin mescid edinilmesinden korkmuştu”** demesinin anlamı da budur. Sahabîler onun kabrinin etrafında mescid bina etmediler. Namaza durulan her yer mescid olarak kullanılabilir. Hatta içinde namaz kılınan her yer mescid olarak isimlendirilir. Nitekim Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştu: **“Yeryüzü bana namazgâh ve temizlik sebebi kılındı.”**

- **“Kendisine melek geldiğinde”:** Yani ölüm meleği onun ruhunu almak için geldiği zaman...
- **“Elbiseyi yüzüne örtmeye başladı”:** Kare şeklinde işaretli bir gömlektir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bunu yüzüne örtüyordu.
- **“Allah’ın laneti yahudilerle hıristiyanlara olsun!”** Bu, Allah’ın laneti, Allah’ın uzaklaştırması ve kovması demektir. Bu cümle ile Allah’ın onlara lanet ettiğine dair gerçekleşmiş bir haber kast edilmiş olabileceği gibi, aynı zamanda bedddua da kastedilmiş olabilir.
- **“Onlar Peygamberlerinin kabirlerini mescidler haline getirdiler”:** Bunu da ya o kabirlere secde ederek ya da o kabirlerin üzerine mescid bina ederek gerçekleştirdiler.
- **“Eğer böyle bir endişe olmasaydı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kabrinin üzeri açık bırakılırdı”:** Yani kabri evinin dışına çıkarılırdı. Örneğin Bakî mezarlığına defnedilebilirdi.
- **Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem neden dışarıda bir türbeye değil de insanların içine görmediği şu anki yere defnedildi?**
 - Çünkü Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Hiç bir peygamber yok ki vefat edildiği yere defnedilmesin.”**
 - Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kabrinin bir put edinileceğinden korktuğu için.
 - Aynı şekilde sahabeler de bundan korkmuştur.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in kabrinin mescidin içinde olduğunu söyleyene nasıl cevap veririr?

- 1- Mescit kabrin üzerine bina edilmemiştir. Aksine bu mescid, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hayattayken inşa edilmiştir.
- 2- Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem mescidin içine defnedilmemiştir ki bu da salihlerin mescide defnedilmesinin bir örneğidir densin. Bilakis o, evinin içine defnedilmiştir. Evi de mescidin dışındaydı.
- 3- Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in evlerinin, bu arada Aişe radiyallahu anha'nın evinin mescide dâhil edilmesi sahabîlerin ittifakıyla olmamıştır. Bilakis bu esnada sahabeden pek çokları vefat etmişti ve geride çok az sahabî kalmıştı. Bu, sahabîlerin izin verdiği veya üzerinde icma ettiği bir konu değildir. Bununla beraber bazıları buna karşı çıkmıştır. Tabiîlerden Said İbnu'l-Müseyyeb bu işe karşı çıkanlardan biridir.
- 4- Hakikatte kabir mescidin içinde değildir. Çünkü kabir, mescidden bağımsız bir hücrenin içindedir. Onun üzerine mescid yapılmış değildir. Bu sebeple bu mekân korunmuş ve üç tane duvarla kuşatılmıştır. Duvar, kıbleden sapsmış bir açıda yer almaktadır. Yani üçgendir. Kuzeydeki duvar öyle bir çizgide yer almaktadır ki insan bu duvara doğru namaza durduğu zaman kibleye yönelmiş olmamaktadır. Çünkü kibleye paralel değil, eğridir.
- 5- Mescid-i Nebevî'nin namaz, kendisi için yolculuk yapmak gibi diğer hususlarda diğer mescitlerden ayrıcalığı vardır.

Uyarı: Dostluk sevgi çeşitlerinin en büyüğü ve en üstünüdür. Bildiğimiz üzere Yüce Allah bunu sadece iki kişi hakkında isbat etmiştir. Bunlar ise İbrâhim ve Muhammed aleyhumâs'salatu vessalam'dır. Böylece insanların yaygınlaşmış doğru olmayan şu sözün de yanlış olduğu ortaya çıktı. O söz: "İbrâhim Allah'ın halîli/dostu, Muhammed ise Allah'ın habibidir". Gerçekte bu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hakkını küçültmedir. Çünkü onlar bu sözle İbrâhim'in daha üst mertebede olduğunu söylemiş oluyorlar. Yine bu sözle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile diğer insanlar arasında bir ayrım yapmıyorlar. Zira Allah muhsinleri de sever. Bu şekilde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i Allah'ın habîbi olmakla vassafeden hata etmiştir.

Üçüncü Delîl

Ahmed, ceyyid bir senetle İbn Mes'ud'tan merfu olarak şöyle rivayet etmiştir: **"Kendileri hayatta bulunup da kıyametin koptuğu zamana yetişen kimseler ve kabirleri mescid edinenler insanların en kötülerindendirler."** Bunu Ebu Hatim, Sahih'inde rivayet etti. (Ahmed, Müsned, 1/435İ; bn Ebi Şeybe, Musannef, 3/345)

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Yapanın niyeti güzel bile olsa, salih bir kişinin kabrinin yanına içinde Allah'a ibadet edilen bir mescidi inşa eden kimse hakkında Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in söylediği sözlerdir. Bu amelde niyete bakılmaz.

İkincisi: Heykeller yapılmasının yasaklanması ve bu konuda ağır ifadelerin kullanılmış olmasıdır. Özellikle bu, örfen ve dinen saygı gösterildiği zaman bunların büstlerinin yapılması şiddetle yasaklanmıştır. Örfen saygı gösterilen liderler, başkanlar, baba, kardeş ve amca gibi kimselerdir. Salihler ve peygambeler gibi kimseler dinen saygı gösterilen kimselerdir.

Üçüncüsü: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in bu konuda aşırı hassasiyet göstermesinden alınacak ibrettir. Bunu önce onlara nasıl açıkladı, sonra ölümünden beş gün önce söyleyeceğini söyledi, sonra bu bağlamda önceki söyledikleriyle yetinmedi.

Dördüncüsü: Henüz kabri yokken, kabri başında yapılacak şeyden nehyetmesi.

Beşincisi: Bunun, yahudilerin ve hristiyanların kendi peygamberlerinin kabirlerinde takındıkları tutumlarından olması.

Altıncısı: Bundan dolayı onlara lanet etmesi.

Yedincisi: Onun muradı, kendi kabrinin de mescid haline getirilmesinden bizi sakındırmaktır.

Sekizincisi: Kabrinin dışarıda üzerinin açık bir şekilde bırakılmamasının illetidir. Bunun illeti kabre ibadet etmelerinden korkmasıdır. Zira her peygamber vefat ettiği yere defnedilmiştir.

Dokuzuncusu: Kabirleri mescid edinmenin ne anlama geldiğidir: Bunun iki anlama geldiği yukarıda zikredildi:

1- Kabirlerin üzerine mescidler inşa edilmesi.

2- Kasten namaz kılma yeri haline getirilmesi.

Onuncusu: Kabirleri mescid edinenlerle üzerlerine kıyametin koptuğu kimseleri birlikte zikretmesidir. Şirke götüren yolu, daha şirk ortaya çıkmadan sonucu ile birlikte bildirmiştir.

On birincisi: Ölümünden beş gün önceki hutbesinde, bidatçilerin en şerlileri olan bu iki fırkaya reddiyesini zikretmesidir. Bazı ilim ehli bu iki fırkayı yetmiş iki fırkanın dışında olduklarını söylemiştir. Bu iki fırka râfizi ve cehmiye fırkasıdır. Rafizilerden dolayı bu ümmette şirk çıkmıştır. Zira kabirlerin üzerine ilk defa mescid yapan râfizilerdir.

On ikincisi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in son nefesini verirken çok sıkıntı çekmiş olması.

On üçüncüsü: Ona Allah'ın halilliğinin/dostluğunun ikram edilmesi.

On dördüncüsü: Halilliğin, habiblikten/sevgiden daha üstün olduğunun açıklanması

On beşincisi: Ebu Bekir es-Sıddık'ın sahabenin en faziletlisi olduğunun açıklanması.

On altıncısı: Ebû Bekir radiyallahu anhu'nun halifeliğine işaret edilmesi.

21) “Sâlih kimselerin kabirlerine karşı sergilenen guluvvun/aşırı tutumun bunları ibadet edilen birer puta dönüştüreceği” bâbı

- Şirkin ortaya çıkmasındaki üçüncü sebep budur. Zira bu onları bu kabirlere veya kabirde yatan kimselere ibadet etmeye kadar götürmüştür. Guluv: Övme veya yerme hususunda sınırları aşmaktır.
- İnsanlar kabirler hususunda iki uç ve bir vasat olmak üzere üçe ayrılırlar. Birinci kısım; kabirlere ibadet ederek ve üzerlerine kubbeler yaparak aşırıya gittiler. İkinci kısım; kabirlerin üzerine oturmamak vb hususlarda saygı göstermeyerek aşırıya gidenler. Üçüncü kısım; Hak olan ve bu iki kısmın arasında vasat olanlardır. Ki onlar kabirlere gerekli hürmeti göstermekle beraber onlara ibadet etmeyen kimselerdir.

Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Delîl

Malik, Muvatta’da şöyle rivayet etti: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: **“Allah’ım! Benim kabrimi ibadet edilen bir put kılma. Peygamberlerinin kabirlerini mescidler haline getiren bir topluluğa Allah’ın öfkesi çok şiddetli oldu.”**

İbn Cerir kendi senediyle Süfyan’dan, Mansur’dan ve Mücahid’dan, onun **“Siz de gördünüz değil mi Lat’ı ve Uzza’yı?”** (Necm, 19) ayeti hakkında şöyle dediğini nakletti: **“Lât, hacılara sevik bulamacı karıp ikram eden bir adam idi. Sonra vefat etti ve insanlar onun kabrinden ayrılmaz oldular.”**

Ebu’l-Cevza da İbn Abbas’tan şöyle rivayet etti: **“Hacılar için sevik bulamacı karardı.”**

İbn Abbas radiyallahu anhuma’dan rivayet edildi; o şöyle dedi: **“Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kabirleri ziyaret eden kadınları, oraları kendilerine mescid edinenleri ve kabirlerde kandil yakanları lanetledi.”** (Sünen sahipleri)

- **“Allah’ın öfkesi çok şiddetli oldu”:** Öfke: Allah’ın gerçek ve sabit bir sıfatıdır. Ne hakikatte ne de etkisi yönünden yaratılanların öfkesine benzer.
- **“Onlar Peygamberlerinin kabirlerini mescidler haline getirdiler”:** Bunu da ya o kabirlere secde ederek ya da o kabirlerin üzerine mescid bina ederek gerçekleştirdiler.
- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in kabrinin tapılan bir puta dönmemesi hakkındaki duâsına icâbet edilmiş midir?
Cevap: İbnu’l Kayyım rahimehullah şöyle der: Allah Teala onun duasını kabul etti. Onun kabrinin putlaştırıldığı hiç zikredilmedi. Bilakis onu üç duvarla korudu. Onun hakkında aşırı gidenlerin bulunduğu doğrudur, fakat onun kabrini putlaştırma imkânına kavuşamadılar.

- Kadınların kabirleri/mezarları ziyaret etmesi büyük günahlardandır. Aynı şekilde kabirleri mescid edinmek ve kabirlerin üzerlerinde kandil yakmak da lanetlenme nedenlerindendir.

• **Kabir/Mezar Ziyareti Kısımları:**

- 1- **Şer'î olan/caiz olan ziyaret:** Bu sadece ahireti hatırlamak ve kabirde yatanların bağışlanması hususunda duâ etmek için yapılan ziyaretir. Kendisi için özel uzun yolculuk da yapılmaz.
- 2- **Şirk olan ziyaret:** Kabirde yatan ölümlere duâ etme ve onlardan istemek ile olur.
- 3- **Bidat olan ziyaret:** Kabirlerde Allah'a dua etmek suretiyle olur.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Putların neler olduğunun açıklanmasıdır: Put, ister heykel olsun, ister bir kabir olsun, isterse başka bir şey olsun Allah'tan başka ibadet edilen her şeydir.

İkincisi: İbadetin ne olduğunun açıklanmasıdır: İbadet; korku, ümit, sevgi ve saygı ile bir mabuda boyun eğmek ve itaat etmektir.

Üçüncüsü: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem sadece vukuundan korkulan şeyden Allah'a sığınmıştır.

Dördüncüsü: Peygamberlerin kabirlerinin mescid haline getirilmesini de bu bağlamda zikretmesi.

Beşincisi: Allah'ın öfkesinin ne kadar şiddetli olduğunun zikredilişi.

Altıncısı: Bir önemli mesele de putların en büyüklerinden olan Lât'a nasıl ibadet edilmeye başlandığının öğrenilmesidir.

Yedincisi: Lât'ın, aslında salih bir kişiye ait bir kabir olduğunun öğrenilmesidir.

Sekizincisi: Lât o kabrin sahibinin ismidir. Onun bu şekilde isimlendirilmesinin sebebi açıklanmıştır.

Dokuzuncusu: Kabirleri sık sık ziyaret eden kadınlara lanet edilmesi.

Onuncusu: Kabirlerde kandiller yakan kimselere lanet edilmesi.

- **Önemli mesele:** Salih insanların kabirleri hakkında aşırıya gitmek onları birer puta dönüştürür. Tıpkı Lât'ın kabrinde olduğu gibi.
- **Başka bir mesele:** Bayan Mescid-i Nebvî'de namaz kılmak için ravzayı ziyaret ettiğinde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in kabri ona yakın olur. Oradan ayakta kabre selam verebilir. Bunda bir sıkıntı yoktur. En iyisi kalabalıktan ve erkelere karışmaktan kaçınmasıdır. Onu gören kimse kabir ziyareti yaptığını zannetmesin diye böyle yapar.

22) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in tevhidi himâye edip şirke götüren tüm yolları tıkaması" bâbı

Bu bâbı zikretmesinin sebebi, tevhide zarar vermek için yaklaşmak isteyen herkese Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in bir engel yaptığını açıklamaktır. İsteyen herkesin gireceği şekilde kapıları açık bırakmamıştır. Aksine şirke götüren bütün yolları kapatmıştır.

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“Andolsun size kendi içinizden öyle bir Peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O, size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir. Eğer onlar yüz çevirirse de ki: Allah bana yeter. O'ndan başka hak ilah yoktur. Ben O'na tevekkül ettim ve büyük arşın rabbi O'dur.”** [Tevbe, 128/129]

Ebû Hureyre radiyallahu anı demiştir ki: Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Evlerinizi kabirlere çevirmeyin. Kabrimi de bayram yeri haline getirmeyin. Bana salât edin. Çünkü nerede olursanız olun, sizin salâtınız bana ulaşır.”** Bunu Ebu Davud, hasen bir isnatla rivayet etti, ravileri sikadır. (Ahmed, 2/367; Ebu Davud, 2/534)

- **“Andolsun ki size kendi içinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki...”** Bu cümle, üç tane tekid edici unsurla tekid edilmiştir. Kasem, lam ve “قـ” (kad). Bunlar kendilerine dâhil olan şeylerin hapsini tekid etmektedirler.
- **“Kendi içinizden”:** Yani o da sizin gibi bir beşer. Ancak vahiy ile sizden ayırt edilmiştir. Başka kıraata göre mana **“sizin en hayırlınız ve en takvalınız”** şeklindedir.
- **“Sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir”** Yani sizin meşakkat çekmeniz ona zor gelir. Bu sebeple o hoşgörülü bir tevhid dini ile görevlendirilmiştir.
- **“Müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir”** Haberin önce gelmiş olması hasr içindir. Yani bu şu demek oluyor ki mümin olmayanlara karşı şiddetli ve serttir. Nitekim Allah Teala onu ve ashabını böyle vasıflandırmıştır: **“Muhammed, Allah'ın Rasûlüdür. Onun beraberinde bulunanlar, kâfirlere karşı sert, kendi aralarında da merhametlidirler.”** [Fetih, 29]
- **“Eğer onlar yüz çevirirse”:** Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in bu apaçık beyanına rağmen yüz çevirirlerse demektir.
- **“Allah bana yeter de”:** Yani eğer yüz çevirirlerse onların yüz çevirmesi seni üzmesin, bilakis dilinle ve kalbinle Allah bana yeter, de.

- **“Evlerinizi kabirlere çevirmeyin”:** Yani hem evlerinizde de namaz kılın hem de evlerinize ölü defnetmeyin.
- **“Nerede olursanız olun, sizin salâtınız bana ulaşır”** Başka hadiste şöyle demiştir: **“Yeryüzünde gezen melekler vardır, bunlar ümmetinden bana selam getirirler”** Bundan dolayı kabri başında izdahama girmeye gerek yoktur.

Üçüncü Delil

Ali b. el-Hüseyñ radiyallahu anh'tan rivayet edilmiştir: O, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in kabrinin yanındaki bir yarığa bir adamın geldiğini ve içine girip dua ettiğini gördü. Bunun üzerine o adamı bundan men etti ve şöyle dedi: Size babamdan, babamın dedemden, dedemin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den duyup naklettiği bir hadisi söyleyeyim mi? O şöyle buyurdu: **“Kabrimi bayram yeri haline getirmeyin, evlerinizi de kabirler haline getirmeyin. Bana salât edin. Çünkü bana getireceğiniz salât ve selam siz nerede olursanız olun bana ulaşır.”** (el-Muhtara)

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Tevbe suresindeki (128.) ayetin tefsiri.

İkincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, ümmetini şirkin sınırlarına yaklaştırmaktan tamamen uzak tutmasıdır: Bu sonuç, onun **“Evlerinizi kabirler haline getirmeyin, benim kabrimi de bayram yeri haline getirmeyin.”** sözünden çıkarılmıştır.

Üçüncüsü: Onun bize düşkünlüğünün, şefkat ve merhametinin zikredilmesidir: Bu husus Tevbe suresindeki ayette zikredilmiştir.

Dördüncüsü: Onun kabrini ziyaret etmek, (diğer kabirlerin ziyaret edilmesine nazaran) amellerin en faziletliyelerinden biri olmasına rağmen kabrinin özel bir şekilde ziyaret edilmesinin yasaklanmasıdır. Onun kabrini ziyarette ona selam verilir. Onun hakkı, başkalarının hakkından daha büyüktür.

Beşincisi: Ziyaretin sık sık yapılmasını ve âdet haline getirilmesini yasaklaması.

Altıncısı: Nafileleri/sünnetleri evde kılmaya teşvik etmesi.

Yedincisi: Ashabın, mezarlıklarda namaz kılınmayacağını bilmeleri.

Sekizincisi: Kabrinin bayram ve merasim yeri haline getirilmesini yasaklamıştır, çünkü bir kimse ona salât ve selam getirdiği zaman uzakta bile olsa kendisine ulaşır. Ona yakın olmak isteyen kimsenin başka bir vehme kapılmasına gerek yoktur. Ali b. el-Hüseyñ dedi ki: Bu konuda seninle Endülüs'te olan bir kimse arasında hiçbir fark yoktur.

Dokuzuncusu: Ümmetinin salât ve selamının Berzah âleminde kendisine arzedilmesi.

Beşinci Bölüm:

**Şirkin bu ümmette veya arap yarımadasında vuku bulmayacağını söyleyenlerin hüccetlerinin çürütülüşü
(Bir Bâb İcerir)**

23) “Bu ümmetin bazılarının putlara ibadet edeceği hakkında gelenler” bâbı

- Bu bâbı “Şeytan arap yarımadasında namaz kılanların kendisine ibadet etmeleri hususunda ümidini yitirmiştir” hadisinden yola çıkarak ‘Şirk bu ümmette vuku bulmayacak. Çünkü bu ümmet korunmuştur’ diyenlerin hüccetlerini çürütmek için zikretmiştir.
- Bu şüpheye şu şekilde cevap verilir:
 - 1- Şeytanın ümidinin yitirdiğinin haber verilmesi şirkin hiç vuku bulmayacağı anlamına gelmez.
 - 2- Şeytan namaz kılanlar/tevhid ehli hakkında ümidini yitirmiştir. Diğerleri hakkında ümidini yitirmemiştir.
 - 3- Onların bu şüpheleri Kur’ân ve Sünnet’teki pek çok delile ters düşmektedir.
 - 4- Sahabeler arap yarımadasında şirkleri sebebiyle mürtedler ile savaşmışlardır.
 - 5- Vâkıa bu şüphenin tersini göstermektedir. Arap yarım adasında Allah’tan başkasına kurban kesildiğini görebilirsin.
 - 6- Bu ümitsizlik şeytanın kalbine gelmiş ancak bununla birlikte ademoğlunu saptırmayı terk etmemiştir.
 - 7- Bu fetihlerin çok olduğu zaman vuku bulmuş ve böylece insanlar Allah’ın dinine oluk oluk girmiştir.
 - 8- Alimler kişinin arap yarımadasında olsa bile yaptığı halde kendisiyle mürted olacağı şeyler zikrediyorlar.
- Kim Müseyleme’nin peygamber olduğunu iddia ederse kafir olur. Söylediği kelime-i şهادetin ona bir faydası olmaz. Hal böyle iken Abdükadir Geylani’yi ilahlık seviyesine çıkartan kimsenin durumu nasıl olur? Bununla küfre girmez mi? Bu acayıplerin en acayıbidir.

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: “Şu kendilerine kitaptan bir nasib verilmiş olanları görmüyor musun! Onlar puta ve tâğûta inanıyorlar.” [Nisa, 51]

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“De ki: Allah katında cezaya çarptırılma bakımından bunlardan daha kötüsünü size haber vereyim mi? Allah'ın lanetlediği ve gazab ettiği, aralarından maymunlar, domuzlar ve tağuta tapanlar çıkardığı kimseler...”** [Maide, 60]

- **“Görmüyor musun”**: Buradaki istifham/soru takrir ve taaccüp içindir. Hitap ya Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’edir ya da hitabın yöneltilmesi sahih olan herkesedir. Yani, “Ey muhatap, görmedin mi?” demektir
- **“Şu kendilerine kitaptan bir nasib verilmiş olanlar”**: Onlara kitabın tamamı verilmedi. Çünkü masiyetleri sebebiyle kitaptan mahrum bırakıldılar.
- **“Onlar puta ve tâğûta inanıyorlar”**: Yani cibti/putu ve tağutu tasdik ederler, ikrar ederler, reddetmezler.

Birinci Âyetten Fâideler

- 1- İnsana kitaptan bir nasip verilip de daha sonra puta ve tâğûta inanması çok acayıptır.!
 - 2- Tek başına ilmin sahibini masiyetten koruyamayacağı.
 - 3- Cibti/putu ve tâğutu inkar etmenin vacip oluşu.
 - 4- Bu ümmetten de cibte ve tâğûta inananların olacağı. Cibti ve tâğûtu ikrar etmek/onaylamak caiz değildir.
- **“De ki size haber vereyim mi?”**: İslam dinini kendilerine oyun ve eğlence edinen yahudileri reddetmesi için Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e hitap edilmiştir.

İkinci Âyetten Fâideler

- 1- Rakibine reddedemeyeceği şeyleri anlatmak ve karşı çıkmaktır. Yahudiler kendi içlerinde Allah'ın gazabına ve lanetine uğramış bir topluluğun bulunduğunu ve onlardan bir kısmını Allah'ın, maymunlar ve domuzlar haline çevirdiğini biliyorlardı. Onlar Müslümanlarla alay ederken bunu bildikleri zaman biz de onlara şöyle deriz: Başlarına Allah'ın gazabının indiği kimseler alay edilmeyi daha çok hak ediyorlar.
- 2- İnsanların Allah katındaki dereceleri farklıdır. İnsanlar imanlarının artması ve eksilmesine ve bunun sonuçlarına göre farklı farklı mertebelerde olurlar
- 3- Lanetlenme, gazaba uğrama, maymunlaştırılma ve tağuta ibadet etme gibi cezalara çarptırılan yahudilerin durumlarının kötülüğü.
- 4- Allah Teala'nın lanet, gazap/öfke ve kudret gibi ihtiyarî fiillerinin varlığı ve O'nun dilediği şeyi yapabileceğinin ispatıdır.
- 5- Cezalar, amelin, yani işlenen suçun cinsinden olur. Çünkü şekilleri maymun ve domuz şekline dönüştürülen dış görünüşü itibarıyla helal ve mübah bir şey yapıyorlardı. Hâlbuki bu fiilleri aslında haram kılınmış bir fiildi.

Üçüncü Delîl

Allah Teala şöyle buyurdu: **“Onların idaresini elinde bulunduran yöneticiler de şöyle demişlerdi: Üzerlerine muhakkak bir mescid yapacağız.”** [Kehf, 21]

Dördüncü Delîl

Ebu Said el-Hudri radiyallahu anh'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Muhakkak sizler, sizden önceki ümmetlerin yoluna tıpa tıp, aynen uyacaksınız. Hatta onlar bir keler deliğine girmiş olsalar oraya siz de gireceksiniz.”** Dediler ki: “Ya Rasûlallah! Bunlar yahudiler ve hristiyanlar mıdır?” Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: **“Ya kim olacak?”** (Buhari, 3/367; Müslim, 4/2054)

Beşinci Delîl

Müslim'in Sevban radiyallahu anh'tan rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Allah yeryüzünü benim için dürdü. Ben de böylece yeryüzünün doğu ve batı her tarafını gördüm. Ümmetimin hükümrânlığı benim için katlanan yerlerine kadar ulaşacaktır. Bana kırmızı ve beyaz iki hazine verildi. Rabbimden ümmetimi umumi kıtlıkla helâk etmemesini ve kendilerinden olmayıp onların köklerini kurutacak dış düşmanları onlara musallat etmemesini istedim. Rabbim ise şöyle buyurdu: ‘Ey Muhammed! Ben bir şeye hükmettiğim zaman bu hüküm asla değiştirilmez. Senin için şu müjdeyi veriyorum: Onları genel bir kıtlıkla helâk etmeyecek ve ümmetine karşı dünyanın çeşitli bölgelerinden insanlar bir araya gelseler bile senin ümmetin birbirini kırmadıkça ve birbirini esir etmedikçe kendilerinden olmayan, köklerini kurutacak bir düşmanı onlara musallat etmeyeceğim.’”** (Müslim, 4/2215)

Bunu el-Burkani, Sahih'inde rivayet etmiş ve şu lafızları da eklemiştir: **“Ve ben sadece ümmetimin başına sapık imamlar/liderler gelmesinden korkuyorum. Ümmetimin arasında kılıç çekilince (iç savaş çıktığında) bu, kıyamete kadar bitmeyecektir. Ümmetimden bir kabile müşriklere katılmadıkça ve ümmetimden bazı topluluklar putlara tapmadıkça kıyamet kopmayacaktır. İleride ümmetimin içinden otuz tane yalancı çıkacak ve hepsi de peygamber olduğunu iddia edecek. Hâlbuki ben, peygamberlerin sonuncusuyum ve benden sonra peygamber gelmeyecek. Kıyamete kadar ümmetimden bir topluluk daima hak üzere kalacak, onları terk edenler ve muhalefet edenler onlara bir zarar veremeyecek.”** (Ebu Davud, 4/452)

- **“Sizden önceki ümmetlerin yoluna tıpa tıp, aynen uyacaksınız”:** Burada onlara çok benzemeye alakalı bir kinaye vardır.
- **Bu Hadisten Çıkarılacak Faydalı Sonuçlar:**
 - 1- Müellifin bu hadisi nakletmekteki maksadı, bu ümmetten bazı kimselerin de putlara tapacağını haber vermektir. Çünkü bu, bizden öncekilerin de âdetlerindendir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bizim onların peşinden gideceğimizi haber vermiştir.
 - 2- Onların gittikleri yollardan sakınmak için bizden önceki ümmetlerin sakıncalı hangi yollardan gittiklerini bilmemiz gerekir. Allah’a hamd olsun ki bunların çoğu Kur’an’da ve Sünnet’te mevcuttur
 - 3- Bunlar “yahudiler ve hristiyanlar mı?” diye sormaları sahabîlerin bu konuya önem verdiklerini gösterir. Yani Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte bize hidayet geldikten sonra bile bizim hâlâ bizden öncekilerin yoluna uymamız, bu konunun önemli olduğunu gösterir.
 - 4- Peygamberlik dönemiyle insanın yaşadığı dönem arasındaki zaman uzadıkça insan haktan daha fazla uzaklaşır.
- Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ümmeti için üç şey istemişti. Bunların ikisi kabul edildi biri de reddedildi. Bunlar:
 - 1- Ümmeti umumi kıtlıkla helâk etmemesi.
 - 2- Kendilerinden olmayıp onların köklerini kurutacak dış düşmanları onlara musallat etmemesi.
 - 3- Ümmetin kendi içinde birbirleriyle savaşmamaları. Bu sonuncusu reddedildi.
- **“Ve ben sadece ümmetimin başına sapık imamlar/liderler gelmesinden korkuyorum”:** Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, ümmetinin başına sadece sapık idarecilerin gelmesinden korktuğunu beyan etmektedir. İmam, lider ve önder demektir. Hayrın da önderi olabilir, şerrin de. Allah Teala hayrın önderleri hakkında şöyle buyurmaktadır: **“Onların içinden, sabrettikleri zaman Bizim emrimizle doğru yola ileten önderler yetiştirmiştik. Onlar, Bizim ayetlerimize kesin bir şekilde inanıyorlardı.”** [Secde, 24] Şerrin önderleri hakkında ise şöyle buyurur: **“Onları, ateşe davet eden önderler yapmışsınız; kıyamet günü de yardım edilmeyeceklerdir.”** [Kasas, 41]

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Nisa suresindeki “Onlar puta ve şeytana inanıyorlar” ayetinin tefsiri.

İkincisi: Maide suresindeki “De ki: Allah katında cezaya çarptırılma bakımından bunlardan daha kötüsünü size haber vereyim mi?” ayeti tefsiri.

Üçüncüsü: Kehf suresindeki “Onların idaresini elinde bulunduran yöneticiler de şöyle demişlerdi: Üzerlerine muhakkak bir mescid yapacağız” ayetinin tefsiri.

Dördüncüsü: -Ki en önemlisidir:- Cibt ve tağuta iman etmek ne demektir? Bu, kalbin itikadı mıdır? Yoksa cibt ve tağuta buğzetmekle ve batıl olduklarını bilmekle beraber bunların sahiplerine mi uymaktır?

- 1- Onların doğru olduğuna inanarak onlara muvafakat ediyorsa kafir olur.
- 2- Onlara muvafakat ediyor ancak bununla birlikte onların doğru olduğuna itikad etmiyorsa kafir olmaz.

Beşincisi: Kâfir olduklarını bildikleri kimselerin müminlerden daha doğru bir yolda olduklarını söylemeleridir: Yani bu sözü söylemek küfürdür ve kişiyi dinden çıkarır. Çünkü kâfirliğini bildiği kimselerin müminlerden daha doğru bir yolda olduklarını iddia eden kimse, küfrü imana tercih ettiği için kâfirdir.

Altıncısı: Böyle bir konu başlığının seçilmesindeki maksat, bunun Ebu Said hadisinde de ifade edildiği gibi bu ümmette de kaçınılmaz olarak meydana geleceğidir.

Yedincisi: Bu ümmette bunun meydana geleceğini, yani putlara tapılacağını açıklamasıdır.

Sekizincisi: Bu meselelerin en ilginç olanı ise el-Muhtar gibi peygamberlik iddiasında bulunan kimselerin çıkmasıdır. Hâlbuki bu şahıs şahadet kelimelerini söylemiş, bu ümmetin bir ferdi olduğunu, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in ve Kur'ân'ın hak olduğunu açıklamıştır ki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in son peygamber olduğu Kur'ân'da yazılıdır. Bununla beraber açık bir çelişki olmasına rağmen bütün bunlar da tasdik edilmiştir. el-Muhtar, sahabe döneminin sonunda ortaya çıkmış ve pek çok topluluk ona tabi olmuştur. el-Muhtar, İbn Ebi Ubeyd es-Sekafi'dir.

Dokuzuncusu: Hakkın geçmişte yok olduğu gibi tamamen yok olmayacağını, aksine hak üzere bir topluluğun daima olacağını müjdelenmesidir: Yani bu ümmetin içinde kıyamete kadar hak üzere kalmayı başaran bir topluluk her zaman olacaktır.

Onuncusu: En büyük mucize de onların az olmalarına rağmen kendilerini terk edenlerin ve muhalefet edenlerin onlara bir zarar veremeyecek olmasıdır.

On birincisi: Bu şartın kıyamete kadar devam etmesi.

On ikincisi: Bu hadiste çok büyük mucizeler vardır. Bu hadiste zikredilen mucizelerin bazıları şunlardır: Allah Teala'nın yeryüzünün doğularını batılarını onun için dürüp topladığını ve bunun anlamını haber vermesidir. Güneyinin ve kuzeyinin aksine bu, onun haber verdiği gibi gerçekleşmiştir. Bunlardan biri de kendisine iki hazinenin verileceğini haber vermesidir. Biri de ümmeti için yaptığı iki duanın kabul edildiğini, üçüncünün ise kabul edilmediğini haber vermesidir. Biri de ümmeti arasında bir iç savaşın çıkacağını ve bu savaş çıktığı zaman da kıyamete kadar sona ermeyeceğini haber vermesidir ki böyle de olmuştur. Biri de bu ümmetin birbirini öldürmesi ve esir etmesidir ki bu da vaki olmuştur. Biri de hak üzere kalmayı başarmış bir topluluğun daimî bulunmasıdır. Bunların hepsi de haber verildiği gibi gerçekleşmiştir.

On üçüncüsü: Ümmetinin başına sapık liderlerin gelmesinden korkması.

On dördüncüsü: Putlara ibadet etmenin anlamına dikkat çekmesidir. Yani putlara ibadet etmek onlara sadece rükû etmek ve secde etmekten ibaret değildir. Bilakis putlara ibadet sapkınlara uymayı da kapsar.

Dördüncü ve Beşinci Bölümün Sınavı (Beş Bâb İçerir)

Birinci Soru: Dördüncü ve beşinci bölümün bâb adlarını ve bu bâbların kitap ile ilgisini yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

İkinci Soru: Aşağıdaki soruları uygun şekilde cevaplayınız.

- 1) Salih kimseler hakkında aşırıya gitmek eskiden de şimdi de asıl şirke götürmüştür.

Doğru ☐

Yanlış ☐

- 2) Guluv nedir? Yol açtığı mefsedetleri yazınız.

.....

.....

- 3) Kabirlerin fitnesi putların fitnesiyle aynıdır. Hatta daha şiddetlidir.

Doğru ☐

Yanlış ☐

- 4) Kabirleri süslemek, üzerlerine kandiller asmak, üzerlerine yazı yazmak, mermerle çevirmek, üzerlerine kubbe yapmak, üzerlerini perdeyle örtmek, kabirleri ziyaret edenlere hizmet etmek, koruyucularına para vermek:

a) Vaciptir

b) Haramdır

- 5) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ümmeti için neyden korkmuştur?

.....

- 6) İnsanlar salih kimselere gösterdikleri tutum hakkında kaç a ayrılırlar?

.....

7) Salihler hakkında guluva kaçmak küfre girmek için tek sebep değildir. Ancak bu sebeplerin en tehlikelilerindendir.

Doğru ☐ Yanlış ☐

8) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in Allah'ın kulu ve elçisi olması onun en şerefli vasfıdır.

Doğru ☐ Yanlış ☐

9) Guluv aşağıdakilerin hangisinde olur?

a) Övgüde b) İbadette c) Amelde d) Hepsinde

10) Yeryüzünde şirk ilk önce kimin kavminde ortaya çıktı?

a) Adem b) İbrahim c) Nuh d) Muhammed

11) Peygamberlerin getirdiği dini değiştiren ilk şey şirktir. Bunun sebebi de salih kimseler hakkında aşırıya kaçmaktır.

Doğru ☐ Yanlış ☐

12) Kabirleri ziyaret etmek kaç kısımdır?

a) Şer'î ziyaret b) Bidat olan ziyaret c) Şirk olan ziyaret d) Hepsi

13) İlmin ortadan kalkmasının sebepleri nelerdir?

a) Alimlerin ölmesi b) Gaflet c) İlimden yüz çevirmek d) Hepsi

14) Hadiste **“Allah'ın laneti yahudi ve hiristiyanların üzerine olsun/oldu”** geçmektedir. Bu lafız beddua mıdır yoksa haber mi?

a) Bedduadır b) Haberdir c) İkisi de muhtemeldir

15) İnsanları dininden alıkoyan her şeye denir.

a) Fitne b) Bidat c) Hurafe

16) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e 'Allah'ın habîbi' demenin hükmü nedir?

a) Caizdir b) Hakkını eksiltme/küçümsemedir c) Müstehaptır

- 17) Kabrin üzerine bina edilen mescidin hükmü nedir?
- a) Kabir mescidden çıkarılır b) Mescid yıkılır ve kabir öylece bırakılır
- 18) Kabrin namaz kılmak caiz değildir.
- a) Önünde b) Üstünde c) İçinde d) Her tarafında
- 19) Kabirleri mescid edinmek ne demektir?
- a) Onlara secde etmek b) Üzerlerine mescid yapmak c) Hepsi
- 20) İnsanların en şerlileri kimlerdir?
- a) Kıyametin üzerlerine koptuğu kimseler
b) Kabirleri mescid edinenler
c) Hepsi
- 21) Şirk hususunda nelerden kaçınmak gerekir?
- a) Şirkin kendisinden b) Şirke götüren her yoldan c) Hepsi
- 22) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şirkten ne zaman sakındırmıştır?
- a) Ölmeden beş vakit önce b) Hayatı boyunca c) Hepsi
- 23) Sahabeler arasında islama ilk giriş ve salih amel üstünlüğü neseb/soy üstünlüğünden önce gelir.
- Doğru ☐ Yanlış ☐
- 24) Kadınların kabirleri/mezarları ziyaret etmesi büyük günahlardandır.
- Doğru ☐ Yanlış ☐
- 25) “**Evlerinizi kabre çevirmeyin**” hadisinden kast olunan nedir?
- a) Evlerinize ölü defnetmeyi
b) Evlerinizde nafil/sünnet namaz kılmayı terk etmeyin
c) Hepsi

26) “Şirk bu ümmette vuku bulmaz. Çünkü bu ümmet korunmuştur” sözü’tır.

Doğru ☐

Yanlış ☐

27) Sadece ilim, sahibini gûnahtan korumaz.

Doğru ☐

Yanlış ☐

28) Kabirlerde aşırı tutumlar sergilemek büyük şirke götürür.

Doğru ☐

Yanlış ☐

29) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e nereden salat ve selam verilir?

a) Kabri başından

b) Heryerden

30) Peygamberin kabri için yolculuk/sefer yapmak caiz değildir.

Doğru ☐

Yanlış ☐

**Altıncı Bölüm:
Şeytânî Ameller (Yedi Bâb İçerir)**

24) “Sihir/Büyü Hakkında Gelenler” Bâbı

- Kişi sihri ancak şirk yoluyla yapar. Çünkü ona şeytan yardım eder. Zira şeytanlar kendi faydası olmadıkça insana hiçbir zaman hizmet etmez. Sihir ademoğlunu kandırmak ve onları şirk ve masiyetlere sürüklemek için kullandıkları bir araçtır.

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“Yemin olsun ki, onu (sihri) her kim satın alırsa, onu alanın ahirette bir nasibi olmayacağını da çok iyi biliyorlardı.”** [Bakara, 102]

Yine şöyle buyurur: **“Onlar cibt’e ve tağut’a inanıyorlar.”** [Nisa, 51] Ömer radiyallahu anı şöyle dedi: “Cibt, sihirdir. Tağut, şeytandır.” Cabir şöyle dedi: “Tağutlar birtakım kâhinlerdir ki her kabilede bir tane bulunur ve bunların üzerlerine şeytanlar inerler.”

- **“Onu (sihri) her kim satın alırsa”** yani sihri öğrenirse.
- **“Tağut, şeytandır”**: Bu da örnekle tefsir kabilindendir. Zira tağut şeytandan daha geneldir.

Sihir yapanın ahirette hiç mi nasibi yoktur?

Birinci Görüş: Tehdit içeren ayetler vaad içeren ayetlerle birleştirilir. Böylece ahiretteki nasibi şu tafsile göre yok olur.

Eğer sihir/büyü bazı ilaç ve otlar ile yapılırsa nasibinin bir kısmı yok olur.

Eğer sihirden/büyüde şeytanlardan yardım almışsa bütün nasibi yok olur.

İkinci Görüş: Tehdit içeren ayetler geldiği gibi hamlonulur. Bu ayetleri vaad içeren ayetlerle birleştirilmez. Ta ki tehdit içeren ayetlerin önemi ortadan kalkmasın. Çünkü YüceAllah şöyle buyurur: **“Biz ayetleri yalnız korkutmak için gönderdik.”**

Üçüncü Delîl

Ebu Hureyre radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, **“Helâk edici yedi şeyden uzak durunuz.”** buyurdu. Sahabîler: “Ya Rasûlallah! Bu yedi şey nedir?” diye sordular. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: **“Allah’a ortak koşmak, sihir yapmak, Allah’ın öldürülmesini haram kıldığı bir canı haklı bir sebep olmadıkça öldürmek, faiz yemek, yetim malı yemek, düşmana hücum anında harpten kaçmak ve iffetli hür mümin kadınlara zina iftirası atmaktır.”** (Buhari, 5/393; Müslim, 1/92)

- **“Helak edici yedi şeyden uzak durunuz.”** Bu, ‘terk edin’ demekten daha etkileyicidir. Çünkü ictinab etmek, senin bir tarafta, onun bir tarafta olması demektir. Bu, uzak durmayı gerektirir.
- **“Yedi helâk edici.”** Bu, sayıyı sınırlamayı gerektirmez. Çünkü bunlardan başka da helâk edici şeyler vardır.
- **“Faiz/ribâ yemek”** Faiz yemek, faizi almak demektir. İster yemek manasında kullanılsın isterse döşeme veya bina ve mesken gibi şeyleri almak manasında kullanılsın fark etmez. Ribânın (faizin) dinî anlamı ise eşit olması gereken şeyler arasında akid esnasında şart koşulan fazlalıktır veya peşin olması gereken şeyler hakkında akid esnasında şart koşulan veresiyedir. Faiz iki kısımdır. Fazlalık ribası ve nesie/geciktirme ribası.
- **“Yetim malı yemek”** Yetim, erkek olsun kız olsun bülüğa ermeden önce babası ölen kimsedir.
- **“Düşmana hücum anında savaştan kaçmak.”** Kafirlerle savaşta saflar bulunduğu zaman sırtını dönüp kaçmak demektir.

Savaştan kaçmak üç şeyle caiz olur

Kâfirler Müslümanların iki katından fazla ise o zaman kaçmak caizdir.	Orduya bir zarar olmaması şartıyla başka bir birliğe katılmak için geri çekilmek.	Durumunu düzeltmek, silahları- nı yenilemek ve haz- ırlık yapmak için ge- ri çekilen veya başka cihetten saldırmak isteyen gibi.
---	---	--

Dördüncü, Beşinci, Altıncı ve Yedinci Delil

Cündeb'ten merfu olarak şu hadis rivayet edilmiştir: **“Sihirbazın cezası kılıçla öldürülmeğdir.”** Bunu Tirmizi rivayet etmiş ve şöyle dedi: “Doğrusu hadisin mevkuf olduğudur.” demıştır. (Tirmizi, 5/156)

Buhari'nin Sahih'inde Becâle b. Abede'den rivayet edildiğine göre, o şöyle dedi: Ömer İbnu'l-Hattab radiyallahu anı sihir yapan kadın ve erkeklerin hepsinin ödürölmesini yazılı olarak emretti. Becale dedi ki: “Üç tane sihirbazı öldürdük.” (Ahmed, 1/190-191; Ebu Davud, 3/431)

Hafsa radiyallahu anha'dan sahih olarak rivayet edildiğine göre o, kendisine sihir yapan cariyesinin öldürölmesini emretmiş, carie de öldürölmiştir. (Malik, Muvatta, 2/871)

Aynı şekilde Cündeb'den de rivayet edilmiştir. Ahmed dedi ki: Bu, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabîlerinden üç kişiden rivayet edilmiştir. (Buhari, et-Tarihu'l-Kebir, 2/222)

Sihirbazın/büyücünün hükmü nedir?

Birinci Görüş: Sihrin (büyünün) tamamı küfürdür. Sihirbaz her ne olursa olsun öldürölür. Tevbe ederse ahiretteki hükmü Allah'a kalmıştır. Ancak yine de öldürölür.	İkinci Görüş: İmam eş-Şâfiî'nin görüşüdür. Şeyh İbnu Useymîn de bu görüşü seçmiştir. Bu görüşün tafsilatı şudur: <table><tr><td>Bazı ilaçlar ve otlarla yapılan sihir: Bunu yapan saldırgan bozguncunun hükmünü alır. Bu kimse had cezasıyla Müslüman olarak öldürölür.</td><td>Şeytanlar yardımıyla yapılan sihir: Bunu yapan mürted olur. Eğer tevbe ederse had cezasıyla Müslü- man olarak öldürölür. Tevbe etmezse mürted kafir olarak öldürölür.</td></tr></table>	Bazı ilaçlar ve otlarla yapılan sihir: Bunu yapan saldırgan bozguncunun hükmünü alır. Bu kimse had cezasıyla Müslüman olarak öldürölür.	Şeytanlar yardımıyla yapılan sihir: Bunu yapan mürted olur. Eğer tevbe ederse had cezasıyla Müslü- man olarak öldürölür. Tevbe etmezse mürted kafir olarak öldürölür.
Bazı ilaçlar ve otlarla yapılan sihir: Bunu yapan saldırgan bozguncunun hükmünü alır. Bu kimse had cezasıyla Müslüman olarak öldürölür.	Şeytanlar yardımıyla yapılan sihir: Bunu yapan mürted olur. Eğer tevbe ederse had cezasıyla Müslü- man olarak öldürölür. Tevbe etmezse mürted kafir olarak öldürölür.		

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Bakara suresindeki “**Yemin olsun ki, onu her kim satın alırsa, onu alanın ahirette bir nasibi olmayacağını da çok iyi biliyorlardı**” ayetinin tefsiri.

İkincisi: Nisa suresindeki “**Onlar cibte ve tağuta iman ederler**” ayetin tefsiridir.

Üçüncüsü: Cibte ve tağutun tefsiri ve ikisi arasındaki fark. Cibte, kendisinde hayır olmayan her şeydir. Tağût, kulun ibadet edilen, itâat edilen, ve ittiba edilen hakkında sınırları aştığı her şeydir.

Dördüncüsü: Tağutun cinlerden de, insanlardan da olabileceği. Buna göre mutlak olarak söylendiğinde tağutla kastedilen cin şeytanıdır, kâhin ise insî/insan şeytanlarıdır.

Beşincisi: Özellikle yasaklanan yedi helâk edicinin (büyük günahın) bilinmesidir.

Altıncısı: Sihirbazın küfre gireceği.

Yedincisi: Sihirbazın tevbe teklif edilmeden öldürülmesidir. Had cezasını yetkili otorite uygulayacağı zaman suçludan tevbe etmesi istenmez. Her durumda öldürülür. Küfre gelince sahibinden, yani küfre giren kişiden tevbe etmesi istenir.

Sekizincisi: Müslümanların içinde bunun Ömer radiyallahu anh zamanında bile bulunmasıdır. Daha sonrasını sen düşün.

Yöneticinin sihirbazı öldürmesi şeriatın kâidelerine ters düşmez. Çünkü sihirbaz yeryüzünde fesad/bozgunculuk çıkarır. Çıkardıkları fesâd en tehlikeli fesadlardır. Bundan dolayı yöneticinin üzerine onların katli vaciptir. Yöneticinin onları öldürmeyip serbest bırakması câiz değildir. Çünkü böyleleri eğer öldürülmez ve serbest bırakılırsa fesadları yeryüzü genelinde daha çok yayılır. Şayet eğer öldürülürlerse insanlar da bunların şerrinden güvende kalmış olur. Böylece insanlar sihri öğrenmekten ve sihir yapmaktan geri dururlar.

25) “Bazı Sihir Türleri Hakkında Gelenler” Bâbı

Sihirle ilgili bazı bilgiler verdikten sonra, bu bâbta bazı sihir türlerini zikretmiştir. Tâ ki onlardan uzak durabilesin.

Defiller

Ahmed b. Hanbel şöyle dedi: Bize Muhammed b. Cafer haber verdi; İbn Cafer'e Avf; Avf'a Hayyan İbnu'l-Ala; İbnu'l-Ala'ya Katan b. Kabisa; İbn Kabisa'ya babası haber verdi. Babası, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle dediğini işitmişti: **“İyâfe, tark ve tiyare cibttendir, bir tür sihirdir.”** (Ahmed, 3/477, 5/60; Ebu Davud, 4/228) Avf dedi ki: **“İyafe, kuşların uçuşundan hüküm çıkarmaktır; tark, yere çizgi çekmektir. Ve cib t konusunda el-Hasen dedi ki: Şeytanın vahyidir.”** İsnadı ceyyiddir. Ebu Davud'da, Nesai'de ve İbn Hibban'ın *Sahih*'inde bu hadisten kendilerine nispet edilen kısımlar bulunmaktadır.

İbn Abbas radiyallahu anhuma'dan, şöyle dediği rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: **“Yıldızlardan bir bilgi edinen, bir parça sihir elde etmiş olur. Yıldız bilgisi arttıkça sihir bilgisi de artar.”** Bu hadisi Ebu Davud rivayet etmiştir. İsnadı sahihtir. (Ahmed, 1/227, 311; Ebu Davud, 4/226 İbn Mace. 2/1228)

Nesai'nin Ebu Hureyre'den rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyrulmuştur: **“Kim düğümler yapar, sonra üflerse sihir yapmış olur. Kim sihir yaparsa şirk koşmuş olur. Kim de üzerine herhangi bir şey (nazarlık, muska vb.) takarsa ona havale edilir.”** (Nesai, 7/112)

İbn Mesud'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Size adh'in ne olduğunu haber vereyim mi? O, insanlar arasında laf taşımaktır.”** (Müslim, 4/2012)

Buhari ve Müslim'de geçen bir hadiste İbn Ömer radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Şüphesiz beyanın/sözün bir kısmı sihirdir (yani insanı büyüyecidir).”** (Buhari, 3/374; Müslim, 2/594)

- **Iyafe;** uğur veya uğursuzluk/kötümserlik veya iyimserlik için kuş falına bakmak demektir. Kuş sola doğru uçarsa uğursuzluk, sağa doğru uçarsa uğur saymak gibi.
- **Tark:** Sihir ve fal maksadıyla kumun üzerine çizgi çizmektir.
- **Tiyara:** İster görülen ister işitilen olsun, ister zaman, ister mekân olsun bilinen bir şeyi uğursuz saymaktır.
- **Adh:** Lugatta ayırmak ve kesmektir. Peki sihir bâbı altında zikredilmesinin sebebi nedir? Bunun sebebi, laf taşıyan ve sihirbazın kimsenin hedefinin ayırmak olduğunu açıklamaktır. Laf taşıyan sihirbazdan daha çok ifsad eder.

Astronomi İlmi İkiye Ayrılır:

Tesyîr/Yönlendirme İlmi Astronomik olaylarla yönleri, vakitleri ve kıbleyi belirleme.	Te'sir/Etki İlmi Astronomik olaylarla yeryüzünde olacak olayları haber verme.
Vacibin kendisiyle gerçekleştiği şey de vacip olur. Tıpkı çölde veya şehir dışında olan birinin kıbleyi yıldız ve güneş yörüngesiyle bulması gibi. Bu vaciptir.	Yıldızların bizzat kendilerinin tesir ettiğine, faydayı elde etme ve zararı def etmede etkilerinin olduğuna itikad ederse büyük şirk olur.
Bu olaylarla zaman ve mekanları çözmek caizdir. “Daha nice alâmetler (yarattı). Onlar yıldızlarla da yollarını bulurlar.” [Nahl, 16]	Gelecekte olacak şeyleri öğrenme hususunda Allah'ın bu yıldızları sebep kılmamasına rağmen onları sebep olarak görürse küçük şirk olur

- **Beyan:** Akılları büyüleyen ve fikirleri değiştiren tam bir fesahat, belağat/açıklık ve etkileyicilik demektir. Beyan iki çeşittir:
 - 1- Övülen beyan: Bundan kasıt hakkı beyan etme- batılı çürütmektir.
 - 2- Zemmedilen beyan: Bundan kasıt hakkı reddetme ve batılı oraya koymaktır.
- **Sihrin beyan ile alakası nedir?** Çünkü bâtil beyan ve sihir gerçekleri tam aksi gösterme hususunda birleşir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: İyafe (kuş uçurarak bu uçuştan hüküm çıkarmak), tark (yere çizgi çekerek fal açmak) ve tıyera (uğursuzluğa inanmak) cibttendir (bir tür sihirdir).

İkincisi: İyafe ve tark'ın tefsiri.

Üçüncüsü: Yıldızlar ilminin (te'sir ilminin) de bir tür sihir oluşu.

Dördüncüsü: Dügümlere üfleme de bir tür sihirdir.

Beşincisi: Koğuculuk/laf götürüp getirme de öyledir. Çünkü o da büyücünün yaptığı gibi insanların arasını açar ve fitne sokar.

Altıncısı: Fesahatın/beyanın bazıları da böyledir. Bunun bir sihir türü olmasının sebebi, etkili konuşan kimsenin fesahatıyla himmet ve gayretleri engelleyebilmesi veya harekete geçirebilmesidir.

26) “Kâhin ve Benzerleri Hakkında Gelenler” Bâbı

Müellifin bâblarla ilgili yaptığı bu sıralama gerçekten de yerinde olmuş. Sihri ve çeşitlerini açıkladıktan sonra bu bâbda, kahin, müneccim ve rammâl (kum falı bakanın) kim olduğunu ve onlara gitmenin hükmünü açıklamıştır.

Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Delil

Müslim, Sahih’inde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in hanımlarından birinden şöyle rivayet etmiştir: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Her kim bir arrafa gelir de ona bir şey sorar ve onu tasdik ederse, kırk gün namazı kabul olunmaz.”**

Ebu Hureyre radiyallahu anı’dan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: **“Her kim bir kâhine gelir de onun söylediğini tasdik ederse Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’e indirileni inkâr etmiş olur.”** (Ebu Davud)

Dört hadisçinin ve el-Hâkim’in Ebu Hureyre’den rivayet ettikleri bir hadiste şöyle geçmektedir: **“Kim arrafa veya kâhine gider de onun söylediğini tasdik ederse Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’e indirileni inkâr etmiş olur.”**

Ebu Ya’la, İbn Mesud’dan ceyyid bir senetle mevkuf olarak bunun gibisini rivayet etmiştir.

- **“Her kim bir arrafa gelir de ona bir şey sorar ve onu tasdik ederse”** Arrafa gitmek onlarla oturmakla veya telefon etmekle veya ona birini gönderip sordurmakla veya mesaj göndermekle, veya videolarını izlemekle veya sitelerine girmekle veya -özellikle de burçlardan bahseden - dergilerini satın almakla veya dediklerini dinlemekle olur. Bunların hepsinde büyük fesadlar vardır.
- **“Kırk gün namazı kabul olunmaz”** Yani namazlarından elde edeceği sevaplar kötülük ile değiştirilir. Bu onu tasdik etmezse / onaylamazsa olur. Tasdik ederse durum daha kötüdür.
- **“Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’e indirileni inkâr etmiş olur”** Yani Kur’ân’ı inkâr etmiş olur. Allah Teala şöyle buyurmaktadır: **“De ki: Göklerde ve yerde Allah’tan başka hiç kimse gaybı bilmez.”** [Neml, 65] Gaybı yalnız Allah’ın bildiği halde kahini gaybtan verdiği haberler hususunda tasdik eden büyük küfür ile kâfir olur. Ancak eğer cahil kimseyse ve Kurân’da yalan olduğuna itikad etmiyorsa bu durumda küfrü küçük küfür olur. Belki o an tasdik etmeyebilir ve hatta istediği şey gerçekleşince de tasdik edebilir.
- **Arrâf:** Kâhin, müneccim, falcı ve gaybı bildiğini iddia eden herkese verilen genel isimdir.

Beşinci ve Altıncı Delîl

İmran b. Husayn'dan merfu olarak şu hadis rivayet edilmiştir: **“Uğursuzluğa sayan veya kendisi için kuş falına bakılan, falcılık yapan veya fala baktıran, sihir yapan veya sihir yaptıran kişi bizden değildir. Bir kâhine gidip onun söylediği şeyi tasdik eden kimse Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’e indirileni inkâr etmiş olur.”** Bunu el-Bezzar, ceyyid bir senetle rivayet etmiştir.

Bu hadisin ... ومن أتی itibaren sonuna kadar olan kısmı olmaksızın Taberani, *el-Evsat*'ta İbn Abbas'tan hasen bir isnadla rivayet etmiştir.

el-Begâvi şöyle dedi: **“Arraf, çalıntı mala, yitiğin bulunduğu yere ve benzeri şeylere işaret eden bir takım öncüllerle bazı şeyleri bildiğini iddia eden kimsedir.”**Denildi ki: Bu, kâhindir. Kâhin de gelecekteki gaypleri haber veren kimsedir. Yine denildi ki: Arraf, kalplerde gizli olanı bilendir.

Ebu'l-Abbas İbn Teymiyye dedi ki: “Arraf; kâhinin, müneccimin, remilcinin ve birtakım şeylerin bu yöntemlerle bilinmesi konusunda söz eden benzerinin ismidir.”

- **“Uğursuzluğa sayan”** Bu ifade kendisi için uğursuzluk saymayı da başkası için uğursuzluk saymayı da kapsar.
- **“Veya kendisi için kuş falına bakılan”** Yani kendisi için kuş falına bakacak kimseye emreder veya kendisi için kuş falına bakılmasından razı olan.
- **Sihirbazdan kendisi adına bir büyü yapmasını isteyen kimse.** Sihir yoluyla efsun yapmak da buna dâhildir. Onlar bunu çeşitli şekillerde yapıyorlar. Mesela bazıları içinde su bulunan bir tas getiriyorlar ve içine kurşun döküyorlar. Bu kurşunda sihir yapmanın sureti oluşur. Bizde halk arasında buna “kurşun dökme” denir.

Yedinci Delîl

İbn Abbas, (Eba Cad/ebced) yazan ve yıldızlara bakan bir topluluk hakkında şöyle dedi: **“Bunu yapan kimselerin Allah katında bir nasiplerinin olmadığını görüyorum.”**

Ebced öğrenmek iki kısımdır:

- 1- **Mübah olan kısım:** Cümleleri hesaplamak ve benzeri şeyler için öğrenmek mübahtır. Âlimler hala bu yöntemle tarih verirler.
- 2- **Haram olan kısım:** Bu, ebcedin yıldızların seyri ve hareketleriyle, doğuşları ve batışlarıyla irtibatlı olarak yazılmasıdır (hesaplanmasıdır).

Arrâf, kâhin ve benzerlerine gidip soru sormanın hükmü nedir?

Onları tasdik etmeksizin sadece soru sormak: Bu büyük günahdır. Hadiste geçtiği gibi: “Namazı kırk gün kabul edilmez.”	Onları tasdik ederek soru sormak: Bu büyük küfürdür. Çünkü Kur’ân’ı yalanlamaktır.	Onları sınamak için soru sormak: Yalanını ortaya çıkarmak için bu caizdir. Ancak buna ehil kimse olması gerekir.	Onların acziyetlerini ve yalanlarını ortaya çıkarmak için soru sormak: Bu matluptur. Hatta yerine göre vacip bile olur. Ancak buna ehil kimse olması gerekir
---	--	--	---

Sihirbazın/Büyücünün Alâmetleri

- 1- Şer’î rukyenin şartlarına uymaması
- 2- Üfürükle beraber düğüm atması.
- 3- Kesik harfler ve anlaşılması mümkün olmayan sözler yazması
- 4- Karı kocayı ayırma veya sevdirmeye büyüsü yapması.
- 5- Yıldızlar, ay ve güneşin hareketiyle gaybtan haber vermesi.
- 6- El ve fincan okuyarak fal bakması.
- 7- Genelde anne veya herhangi akrabasının ismini sorması.
- 8- Gayb ilmini bildiğini iddia etmesi.
- 9- Hasta olan kişiye namazı terk etmek veya kurban sırasında besmele çekmeyi terk etmek gibi şerîata muhâlif şeyler yapmasını emretmesi.
- 10- Hastayı kendisine bağlar Allah’a değil.
- 11- O şeytanın dostlarından.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Büyücüyü, falcıyı veya kâhini tasdikle Kur’ân’a iman bir arada bulunamaz: Bu küfrün en büyüğüdür.

İkincisi: Büyücüyü, falcıyı veya kâhini tasdik etmenin küfür olduğunun açıklanmasıdır.

Üçüncüsü: Fal baktıran kimsenin durumunun açıklanmasıdır: Bu da İmran b. Husayn’ın rivayet ettiği hadiste açıklanmıştır. Orada onun hakkında “bizden değildir” denilmektedir. Yani o, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’den uzaklıkta kâhin gibidir.

Dördüncüsü: Kendisi için kuş falına bakılan kimsenin durumu.

Beşincisi: Büyü yaptıran kimsenin durumudur. Kim bunların kendisi için yapılmasını isterse ceza yönünden tıpkı bunları yapanlar gibidir.

Altıncısı: Ebced öğrenen kimsenin durumu.

Yedincisi: Kâhin ile arraf arasındaki farkın açıklanması.

27) “Nuşra (Sihri Çözmek) Hakkında Gelenler” Bâbı

Bu bâbı zikretmesi müellifin sıralamayı güzel yaptığına delildir. Zira sihir hakkında uzun uzadıya konuştuktan sonra bu bâbta sihrin tedavi yollarını zikretmiştir. Kendisine sihir yapılandan meşru yollarla sihri çözmek Allah'ın vechini arzulayan kimse için büyük bir fazilettir.

Birinci ve İkinci Delîl

Cabir'den rivayet olunduğuna göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e nuşra (büyüyü büyü ile çözmek) hakkında soru soruldu. Buyurdu ki: **“O, şeytanın bir amelidir.”** Bunu Ahmed, ceyyid bir senedle rivayet etti. (Ahmed, 3/294; Ebu Davud, 4/210)

Ebu Davud da ondan rivayet etti. ve dedi ki: **“Ahmed'e nuşra hakkında soruldu. O şöyle cevap verdi: İbn Mes'ud bunların hepsini kerih/mekruh görürdü.”**

- **“Nuşra”** Câhiliyye döneminde kullandıkları yaygın bir şeydi.
- **“O, şeytanın bir amelidir.”** Burada nuşranın şeytana nisbet edilmesi onun ne kadar kötü ve çirkin bir iş olduğunu belirtmek içindir.
- **“İbn Mes'ud bunların hepsini kerih/mekruh görürdü.”** Öncekilerin kerâhet ile haram olduğunu kastederler.
- **“Bunların hepsini kerih görürdü”** Bununla şeytanın ameli olan nuşrayı kastediyor. Nuşra büyüü büyü ile bozmaktır.

Üçüncü Delîl

Buhari'de Katade'den şöyle rivayet edilmiştir: “Ben Saîd İbnu'l-Müseyyeb'e, ‘Bir adamda sihir vardır yahut adam karısına yaklaşmıyor; bu adamdan sihir çözülebilir mi? Yahut ona nuşra yapılabilir mi?’ diye sordum, o şöyle dedi: ‘Bunda bir sakınca yoktur. Bunu yapacak kimselerin bununla ancak iyileştirmeyi kastedmiş olmaları gerekir. Böyle olunca hastaya fayda verecek şey yasaklanmaz.’ dedi.”

- **“Yahut adam karısına yaklaşmıyor”** Yani kendisinde zahiren bir sıkıntı olmadığı halde cima yapamayan ve eşinden hapsolunan demektir. Bu da sihrin/büyünün çeşitlerindendir. Kendisine bu büyü yapılan kişi eşine yaklaşamaz.

Dördüncü Delîl

el-Hasen (el-Basri)'in “Sihri ancak sihirbaz çözer” dediği rivayet edilmiştir.

İbnu'l-Kayyım dedi ki: “Nuşra, sihir yapılan kişinin sihriinin çözümlmesidir. Bu iki türdür:

Birincisi: Onu benzeri bir sihirle çözmektir ki bu, şeytanın bir amelidir. el-Hasen'in sözü buna yorulur. Çünkü bunda sihri çözen kişi ve sihri çözülen kişi şeytana, onun hoşuna giden şeylerle yaklaşırlar. Şeytan da sihir yapılan kişiden yaptığını kaldırır.

İkincisi: Rukye ile, (Allah'a) sığınmalarla, ilaçlarla ve mübah olan dualarla yapılan nuşradır ki bu caizdir.”

'Sihir, sihir ile çözülür' diyen kimseye nasıl cevâb veririz?

- 1- Bu, Kuran'a, Sünnet'e, sahâbelerin ve ümmetin selefinin üzerinde bulunduğ şeye muhâliftir.
- 2- Bunda Kur'ân ve nebevî sünnette vârid olan duâlar ile tedâvî tedavi olmayı yetersiz görmek vardır.
- 3- Bu durum sihri ve sihirbazları güçlendirir. Aynı zamanda insanların indinde söz sahibi olmalarını sağlar.
- 4- Bunda yakîn olan Kur'ân ve nebevî sünnette vârid olan duâlar ile tedâvî olmaktan zanna yani sihir ile tedâvî olmaya sapmak vardır.
- 5- Sihir yapılan kişiden sihri çözmek için kendisine sihir yapılan ve sihri bozmaya çalışan kişinin şeytana sevdiği bir şey sunması gerekir. Ta ki sihri bozsun.
- 6- Eğer kendisine sihir yapılan kişi sabrederse Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'den vârid olduğuna göre ona cennet vardır.
- 7- Sihri, sihir ile çözmek kendisine sihir yapılan kişi de bulunan sihri artırır.
- 8- Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'e sihir yapılmıştı. Ancak o sihri bozmak için sihir ile değil aksine şer'î rukye ile tedâvî olmuştur.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Nuşranın yasaklanmasıdır.

İkincisi: Yasaklanan ve izin verilen şeyler arasındaki farktır. Bu fark İbnu'l-Kayyım'ın sözünde ve açıklamalarında anlatılmaktadır.

Sihri çözenin caiz olduğunu söyleyenlerin görüşü sihri şer'î rukye, duâlar ve bazı ilaçlarla çözmeye hamledilir. Sihri çözmeyi yasaklayan alimlerin görüşü ise sihri sihir ile çözmeye hamledilir. Allah en doğrusunu bilir.

28) “Tatayyur (Uğursuzluk) Hakkında Gelenler” Bâbı

- Tatayyura/Uğursuzluğa inanmak, tevhide aykırıdır. Bunun sebebi:
 - 1- Uğursuzluğa inanan kişi Allah’a tevekkülünü keser ve Allah’tan başkasına dayanır.
 - 2- Gerçeği olmayan, vehim ve hayalden ibaret olan şeylere bağlanır. Şüphesiz uğursuzluk inancı tevhide bozar. Çünkü tevhid bir ibadettir ve Allah’tan yardım isteme halidir.
- Tatayyurun şeriattaki manası; görülen, duyulan veya bilinen bir şeyde uğursuzluk olduğuna inanmaktır. Bunun açıklaması:
 - 1- **Görülen şey:** Mesela bir siyah kedi veya karga görüp onun uğursuz bir şey getireceğine inanması.
 - 2- **Duyulan şey:** Mesela bir işi tasarlayan kimsenin bu esnada birinin başka birine “yazıklar olsun, ne büyük kayıp” dediğini işitince bunu uğursuzluk sayması.
 - 3- **Bilinen bir şey:** Mesela bazı günleri, bazı ayları, bazı seneleri veya bazı yerleri uğursuz saymak.

Birinci, İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Delil

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“İyi bilin ki, onların uğursuzluğu Allah katındandır. Lakin çoğu bunu bilmezler.”** [Araf, 131]

Yine şöyle buyurmuştur: **“Elçiler de demişlerdi ki: Sizin uğursuzluğunuz, sizin kendinizdendir. Size öğüt verildi diye mi (uğursuzluğa uğradınız)? Hayır, aslında siz, isyanda aşırı giden bir kavimsiniz.”** [Yasin, 19]

Ebu Hureyre radiyallahu anh’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Adva/Hastalığın bulaşması, tiyera/uğursuzluk, hame ve safer (hurafelerine inanmak) yoktur.”** (Buhari, 4/47; Müslim, 1/743.) Müslim buna şu lafızları da ilave ederek rivayet etti: **“Nev/Yıldız batması ve gulyabani diye bir şey yoktur.”** (Müslim, 4/1743)

Buhari ve Müslim’in Enes’ten rivayet ettiğine göre o şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Adva yoktur, tiyera yoktur, fe’l ise benim hoşuma gider.”** Sahâbîler, “Fe’l nedir?” diye sordular. Bunun üzerine şöyle buyurdu: **“Hoş bir sözdür.”** (Buhari, 4/46; Müslim, 4/1745, 1746)

- **“Adva/Hastalığın bulaşması yoktur”** Bununla hastalığın bizzat kendi tesiriyle bulaştığını söyleyen câhiliye inancının yanlış olduğunu kasdetmektedir. Kısacası bunun manası; hastalık bizatihi kendi tesiriyle bulaşmaz. Aksine o Allah’ın izniyle gerçekleşen hastalığın başkasına bulaşmasında sadece bir sebeptir.
- **“Hame yoktur”** Baykuşa benzeyen bilinen bir kuş veya baykuştur. Bu kuş hakkında uğursuzluk inancı beslerlerdi.
- **“Safer yoktur”** Bundan kasıt şu üç şeyden biridir:
 - 1- Bunun Safer ayı olduğu söylendi. Araplar bu ayı ve özellikle bu ayda evlenmeyi uğursuz sayarlardı.
 - 2- Develerde oluşan ve ondan da başka develere bulaşan bir karın hastalığıdır.
 - 3- Bu, nesie’nin (geciktirmenin) yasaklandığını ifade eder. Araplar haram ayların yerini değiştirirlerdi. Mesela Muharrem ayında savaşmak istedikleri zaman bu ayda savaşmayı yasak olmaktan çıkarmak için onun yerini Safer ayıyla değiştirirlerdi.
- **“Nev/Yıldız batması yoktur”** Bundan kasıt ayın yörüngeleridir. Her yörünge yörünge yıldızları vardır. Araplar yıldızların hareketlerinden uğursuzluk ve uğurluluk anlamı çıkarırlardı. Bazı yıldızlar için “bu uğursuz bir yıldızdır, bunda hayır yoktur” derler, bazı yıldızlar için de bunun aksini söylerler ve onu uğurlu sayarlardı. “Bu mutluluk ve iyilik yıldızıdır” derlerdi.
- **“Gulyabani diye bir şey yoktur.”** Araplar yolculuğa çıktığında şeytanlar onlara vesvese verirler ve kalplerine korku sokarlardı. Onlar bu korkularının sonucu akıllarına görmek istedikleri şekli getirirler ve onu görüyor zannederler. Bu sebeple onları üzgün, moralsiz ve istedikleri yöne gitmekte bitkin ve çekingen bulursun.
- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in olmadığını söylediği şey, bunların etkileridir, yoksa bunların varlıklarının reddedilmesi kastedilmiş değildir. İnsan genellikle kalbini bunlara bağladığı zaman bu tür şeylere müptela edilir. Fakat bunlara aldırış etmeden Allah’a dayanırsa bunların ona hiçbir zararı olmaz ve gideceği yönden onu alıyormaz.

Beşinci Delîl

Ebu Davud’un sahih bir senetle Ukbe b. Amir’den rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yanında uğurdu/ugursuzluktan söz edilince şöyle buyurdu: **“Bunların en iyisi fe’ldir. Bunlar bir müslümanı -yapılması gereken bir işten- geri çeviremez. Dolayısıyla sizden biriniz hoşlanmadığı bir şey görünce şöyle desin: ‘Ey Allah’ım! İyilik ve güzellikleri Senden başkası veremez. Kötülükleri de Senden başkası önleyemez. Güç ve kuvvet ancak Sendendir.’”** (Ebu Davud, 4/235; Beyhaki, 8/139)

Tetayyur (bir şeyi uğursuz veya uğurlu saymak) ve Fe'l (hoş söz-bir şeyi hayra yormak) arasındaki fark:

Tetayyur	Fe'l
İster görülen ister işitilen olsun, ister zaman, ister mekân olsun bilinen bir şeyi uğursuz saymaktır.	Kişiyi duyulan söz ve işitilen fiilde övülen şey hususunda harekete geçiren herşeydir.
Tevekkülü azaltır.	Tevekkülü artırır.
Eğer o şeyin bir sebep olduğuna i'tikâd ederse bu küçük şıktır. Eğer o şeyin bizâtihi etkisinin olduğuna i'tikâd ederse bu büyük şıktır.	Hükmü müstehabtır.
Onda Allâh'a karşı su-i zanda bulunmak vardır.	Onda Allâh'a karşı hüsn-ü zanda bulunmak vardır.
Bu, kâfirlerin ve münâfıkların hâlidir.	Bu tevhîdi tahkîk eden muvahhidlerin hâlidir.
İyâfe gibi bir şeyi kastedmeyi barındırır.	Herhangi bir kasıt ve bir tekellüf olmadan gerçekleşir.
O şeyi yapmanı ya da yapmamayı sağlar. Görünen ve duyulan herhangi bir şeye i'timâd etmesi onu yapmasındaki sebeptir.	Ne yaptırır ne de geri çevirir. Görünen ve duyulan herhangi bir şeye i'timâd edilmez. O, sadece sevinç ve hareketliliklidir.
Kalbi uğursuz veya uğurlu sayılan şeye bağlamayı gerekli görür.	Kalbi Allâh'a bağlamayı gerekli görür.

- **Tatayyurun Örneği:** Bir adam evlenmek istiyor ve evlenmek istediği kadının ismini soruyor. İsmi Henâ (mutluluk anlamına geliyor) denilince bu ismi uğur sayarak kabul ediyor ve evleniyor. Yine başka bir adam da evlenmek istiyor ve evlenmek istediği kadının ismini soruyor. İsmi Hacer (taş ve sertlik manasına geliyor) denilince bu ismi uğursuz sayıp evlenmekten vazgeçiyor. Bu adamların ikisinin de yaptığı uğurlu/uğursuz inancıdır. Çünkü uğur seni ya o işi yapmanı sağlar ya da terk etmeni sağlar.
- **Fe'lin Örneği:** Adamın biri evlendikten sonra evlendiği kızın ismini sorar. İsmi Suâd (erkek ismi kalıbında kız ismidir) olduğunu öğrenince bunu iyiye yorar. Bu fe'l bâbındandır. Çünkü kızın isminin Suâd olması evlenmesinde veya araya mesafe koymasında bir sebep olmadı. Aksine evlendikten sonra bunu iyiye yordu.

İnsanların uğursuzluk hususunda kısımları:

Uğursuz gördükleri şey yapmak istediği şeyden onu alıkoymaz. Ancak kalbinde hala uğursuz görülen şeyi yaptığı için korku vardır. Bu kimse günahkardır.

Uğursuz gördükleri şey yapmak istediği şeyden onu alıkoyar. Bu inanca kulak verir. Eğer bunu sadece sebep olarak görüyorsa küçük küfür. Onun bizatihi etki ettiğine inanıyorsa büyük küfürdür.

Uğursuz gördükleri şey yapmak istediği şeyden onu alıkoymaz. Allah'a tevekkül ederek onu yapar. Bu muvahhidin halidir. Asıl olan da budur.

Altıncı, Yedinci ve Sekizinci Delil

Abdullah b. Mes'ud'dan rivayet edildiğine göre, "Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **'Tiyera şirktedir, Tiyera şirktedir, Tiyera şirktedir.'** Oysa bizden buna kapılmayan kimse yoktur. Fakat Allah bu duyguyu tevekkülle giderir." (Ahmed, 1/389, 438, 440; Ebu Davud, 4/230, Tirmizi, 5/336) Tirmizi, bu hadisin sahih olduğunu ve **'bizden buna kapılmayan kimse yoktur'** sözünün İbn Mesud'a ait olduğunu söyledi." (Tirmizi, 5/337)

Ahmed'in İbn Amr'dan rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyrulur: **"Tiyera/Uğursuzluk inancı kimi ihtiyacından alıkoyarsa o kişi Allah'a ortak koşmuş olur."** "Bunun keffareti nedir?" dediler. Şöyle dedi: **"Senin şöyle demendir: 'Allah'ım! Senin hayrından başka hayır yoktur, Senin kuşlarından başka kuş yoktur, Senden başka ilah da yoktur.'"** (Ahmed, 2/220)

Ahmed'in el-Fadl b. Abbas'tan rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyrulur: **"Uğursuzluk inancı, sadece sana tasarladığın şeyi yaptıran veya onu yapmaktan seni alıkoyan inançtır."** (Ahmed, 1/213; İbnu'l-Müflih, el-Âdab, 3/377)

Uğursuzluk inancının tedavisi nedir?

- 1- Tevhîdi tahkik etmektir. Zira Allah uğursuzluk inancını kendisine tevekkül ile savar.
- 2- Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den vârid olan duâyı yapmak: **"Allah'ım! Senin hayrından başka hayır yoktur, Senin kuşlarından başka kuş yoktur, Senden başka ilah da yoktur."**
- 3- İşleri iyiye yormak, uğursuzluğa yormamak. Uğursuzluğu akla getirmemek.
- 4- Bunları bir kere deneyip daha sonra bırakmamak. Aksine bunu Allah yardım edene kadar defalarca yapmak gerekir.

Kura ve fal oku çekme arasındaki fark:

Fal oku çekmek	Kura çekmek
Hükmü büyük günahdır. Zira o, kumardır.	Hükmü câizdir.
Onunla şer'î maksad husûle gelmez.	Onunla şer'î maksad husûle gelir.
Hayırlı bir işi belirlemek için kullanılır. Ayrıca taksîm edilen şeye i'timâd etmek sûretiyle gayb iddiasında bulunma benzerliği vardır.	Anlaşmaza düşen iki kişinin hangisinin haklı olduğunu belirlemek için kullanılır.
Şirk ehlinin amelidir.	Tevhîd ehlinin amelidir.
Hesaplamak ve madeni parayı atmak sûretiyle seçmek.	Ezân ve birinci saf için kura çekmek.
Haksız olanı öne çıkarır. Paylaşılması mümkündür.	Haklı olanı öne çıkarır. Paylaşılması mümkün değildir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: “Sizin uğursuzluğunuz, sizin kendinizdendir.” ayeti ile “İyi bilin ki, onların uğursuzluğu Allah katındandır.” ayetine dikkat çekilmektedir.

İkincisi: Adva/Hastalık bulaşmasının reddedilmesidir. Yani burada bulaşmanın kendi kendine tesiri reddedilmiştir, yoksa bulaşmanın tesire sebep olduğu reddedilmemiştir.

Üçüncüsü: Tiyyera/Uğursuzluğun reddedilmesidir. Yani uğursuzluğun mevcudiyeti değil etkisi reddedilmiştir.

Dördüncüsü: el-Hameh/Baykuş ya da ona benzeyen kuşun hurafesinin reddedilmesi.

Beşincisi: Safer'in reddedilmesidir. Zamanların Allah'ın kaderiyle bir alakası yoktur. Safer ayı diğer aylar gibidir. Hayır da husûle gelir şer de. Safer ayında bazı insanların elinden bir şey gidince saferde hayır kalmadı diyorlar. Şüphe yok ki bu bidati bidat ile, cehaleti cehalet ile tedavi etmektir. Bu ay diğer aylar gibi ne şer ayıdır ne de hayır ayıdır.

Altıncısı: Fe'l/Hayra yormak bundan değildir. Bilakis hayra yormak müstehabdır.

Yedincisi: Fe'lin/Hayra yormanın tefsiridir. Hayra yormak, insanı güzel olan bir şeye teşvik eden, heveslendiren her şeydir.

Sekizincisi: İstenmediği halde kalpte meydana gelen uğursuzluk cinsinden duyguların bir zararı yoktur. Allah bu duyguyu tevekkülle giderir.

Dokuzuncusu: İstemeden bu duygulara kapılan kimsenin söyleyeceği duâlar.

Onuncusu: Tiyyera/Uğursuzluk inancının şirk olduğunun açıklanmasıdır. Uğursuzluğuna kani olduğu şeyin kendiliğinden etkili olduğuna inanırsa bu büyük şirkdir. Bunun sadece bir sebep olduğuna inanırsa küçük şirkdir.

29) “Müneccimlik Hakkında Gelenler” Bâbı

- Müllif bu bâb için “şirk olduğu bâbı” değil de “hakkında gelenler bâbı” dedi. Çünkü bu konuda önce de geçtiği üzere te’sir/etki ilmi ve tesyîr/yön bulma ilmi şeklinde tafsilat vardır.

Birinci, İkinci ve Üçüncü Delîl

Buhari, Sahih’inde şöyle diyor: Katade dedi ki: **“Allah bu yıldızları üç şey için yarattı: Göğü süslemek, şeytanları taşlamak ve kendileriyle doğru yol bulunacak alâmetler olması için. Kim yıldızlardan, bundan başka bir anlam çıkarırsa hata etmiş, nasibini kaybetmiş ve bilgisizce zorlamada bulunmuş olur.”**

Katade ayın konak yerlerini öğrenmeyi mekruh görmüştür. İbn Uyeyne buna ruhsat vermemiştir. Bunu onlardan Harb b. İsmail el-Kirmanî nakletmiştir.

İmam Ahmed ve İshak, konak yerlerinin öğrenilmesine ruhsat vermişlerdir.

- Seleften yıldızların konak yerlerinin öğrenilmesini haram gören âlimlerin görüşü te’sir ilmine hamledilir.
- Yine seleften buna cevaz veren alimlerin görüşü ise tesyîr/yön bulma ilmine hamledilir.

Dördüncü Delîl

Ebu Musa’dan şöyle rivayet edildi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Üç kişi cennete giremeyecektir: İçki bağımlısı, akraba ile ilişkiyi kesen ve sihri tasdik eden.”** Bunu Ahmed ve İbn Hibban, Sahih’lerinde rivayet etmişlerdir. (Ahmed, 4/339)

- **“Üç kişi cennete giremeyecektir”** Bu hadîs, diğer naslara muâriz görüldüğü için itiraz edilmeden kabul edilen tehdit içerikli hadislerdendir. Hadîsteki üslub kınama ve sakındırma hususunda en etkili yoldur.
- **“İçki bağımlısı”** Çok içki içen kimse demektir. İçki, zevk ve coşku verecek şekilde aklı örten herşeydir.
- **“Akraba ile ilişkiyi kesen”** Şeriatta belirlenmeyen akrabalıklar hususunda örfe dönülür. Tabi örf şeriata muhalif olmadıkça dönülür.
- **“Sihri tasdik eden”** Konu başlığıyla ilgili olan kısım budur. Çünkü müneccimlik de sihrin bir türüdür.

Büyük Günahlar

Büyük günahların tanımı: Bunu Şeyhu'l-İslâm İbn Teymiyye rahimehullâh şöyle tanımlamıştır: "**Kendisi hakkında özel bir cezâ (ukubet) vârid olan her şeydir.**" Örneğin; Yapılan fiil hakkında la'net, buğz, Allah'ın rahmetinden kovulma, bu fiili yapandan berî olmak gibi cezaların varid olması ve fiili yapan hakkında "o kafirlerdendir", "o müşriklerdendir", "o mü'minlerden değildir" şeklinde ifadelerin varid olmasıdır. Ya da o fiili yapanın en kötü hayvanlara benzetilmesidir.

Büyük günah işleyenin hükmü: İmânıyla mü'min, büyük günâhı sebebiyle de fâsıktır. Allâh'ın meşîeti altındadır. Dilerse ona azâb eder, dilerse onu bağışlar.

Büyük günahlar kaç tanedir?: Büyük günahlar sayıyla sınırlı değildir. Yukarıdaki tanıma dahil olan bütün günahlar büyük günahdır.

Büyük günâhlar mı daha büyük günahdır yoksa küçük şirk mi?: Günâhların sıralaması, ilk önce küçük günâhlar, daha sonra büyük günâhlar, daha sonra küçük şirk ve daha sonra da büyük şirk şeklindedir. Zira Yüce Allâh şöyle buyurmuştur: "**Allâh kendisine şirk koşulmasını asla bağışlamaz; bundan başkasını dilediği kimse hakkında bağışlar**". İbn Mes'ûd radiyallâhu anhu da şöyle demiştir: "**Allâh adına yalan yere yemîn etmem ondan başkası adına doğru yere yemîn etmemden daha hayırlıdır.**" Zirâ Allâh adına yalan yere yemîn etmek büyük günahdır ama ondan başkası adına doğru yemîn etmek ise küçük şirkir.

Büyük günâhlar sâlih amel işlemekle kefarete olunur mu yoksa onlar için tevbe etmek mi gerekir?: Onlar için tevbe etmek gerekir. Çünkü nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "**Ölüye ağıt yakan kadın tevbe etmeden ölürse...**" ve şöyle buyurmuştur: "**Büyük günahlardan uzak durulduğu müddetçe...**"

Günahlardan toplu olarak değilse tek tek tevbe etmek doğru mudur?: Evet, bütün günahları terk etmek şartıyla toplu olarak değilse tek tek tevbe etmek doğrudur.

Büyük günah işleyen kişi sevilir mi yoksa buğz mu edilir?: O, onda bulunan imân oranında sevilir ve günâhı oranında buğz edilir. Büyük günâh işlerkende onun yanında oturulmaz.

Büyük günâhların hepsi eşit midir yoksa bir biri arasında dereceleri farklı mıdır?: Evet, büyük günahlar da derece derecedir. Çünkü nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: "**Size büyük günâhların en büyüğünü haber vereyim mi?**"

Büyük günâh işleyen kişiyi nasıl isimlendiririz?: O, imânıyla mü'min, günâhı sebebiyle fâsıktır. O, imânı eksik olan bir mü'mindir. Onun hakkında ne mürcieler gibi 'imânı tâm olan mü'min' deriz ne de hâriciler gibi 'kâfir' deriz.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Yıldızların yaratılış hikmetidir: Bunlar üçtür:

- Gökyüzünün ziyneti olmalarıdır.
- Şeytanların taşlanmasıdır.
- Doğru yolu bulmaya yarayan alametler olmasıdır.

İkincisi: Bunun dışında başka şeyleri iddia edenlere verilen cevaptır. (Te'sîr ilminde iddia ettikleri gibi.)

Üçüncüsü: Ayın menzillerini öğrenme konusundaki ihtilaf.

Dördüncüsü: Batıl olduğunu bilse bile herhangi bir sihri tasdik eden kimse hakkındaki tehdit.

30) Yıldızlardan Yağmur Ummak Hakkında Gelenler” Bâbı

- **Büyük şirk oluşu:** Yağmurun yağması için yıldızlara duâ etmek ya da onların ihtiyaçlarını gördüğüne inanmak.
- **Küçük şirk oluşu:** Asıl yaratıcı ve ilşeri yapan Allah olduğu halde bu yıldızların yağmurun yağmasında sebep olduğuna inanmak.

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: **Allah’ın verdiği rızka karşı şükürü, onu yalanlamakla mı yerine getiriyorsunuz?** [Vâkıa, 82]

Ebu Malik el-Eşari radiyallahu anh’tan rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Ümmetimde cahiliye işlerinden kalma dört şey vardır ki, onları terk edemezler (Bunlar): Soy sop ile öğünme, neseplere hakaret etmek, yıldızlarla yağmur isteme ve yas tutmadır.”** Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şunu da sözlerine ilave buyurdular: **“Yas tutan kadın, ölmezden evvel tevbe etmezse, kıyamet gününde üzerinde katrandan bir elbise ve uyuzlu bir gömlek olduğu hâlde kaldırılır.”** (Müslim, 2/644)

- **“Ümmetimde cahiliye işlerinden kalma dört şey vardır”** Burada sayıyı belirtmesi onların bu sayıyla sınırlı olduğu anlamına gelmez. Çünkü manada onlara ortak başka şeyler de vardır. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bunu sadece bilgileri sınırlama, taksim ederek ve sayarak bir araya getirme kabilinden söyler. Çünkü bu ifade tarzı, anlayışı kolaylaştırır, ezberi sağlamlaştırır.
- Burada cahiliye ile kastedilen, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in peygamber olarak gönderilişinden önceki dönemdir.
- **“Onları terk etmezler:”** Bu ifadeyle kastedilen, onlar bunların her birini tamamen terk etmezler anlamıdır. Yani bu âdetlerden birini bir topluluk devam ettirirken, diğerini başka bir topluluk devam ettirir.
- **“Soy sop ile övünmek:”** Yani bir kimsenin sülalesi ve soyu sebebiyle övünmesidir. Asıl iftihar edilecek şey Allah’a karşı takvalı olmaktır. Gerçek takva sahibi, Allah’ın kendisi üzerindeki nimetleri arttıkça Hakka ve halka karşı tevazusu da artan kimsedir.
- **“Neseplere hakaret etmek:”** Yani kişinin atalarına sövmek, hakaret etmek ve ayıplamaktır. Neseb, bir insanın aslı ve yakınlığıdır. Nesebe saldırmak demek mesela “debbağ çocuğu” veya “fahişe çocuğu” gibi laflar etmektir.
- **“Yıldızlarla yağmur istemek:”** Bâbla ilgili asıl yer bu kısımdır. Yağmuru yağdıranın Allah olduğuna inandığı halde yağmuru yıldızlara nispet etmektir. Yağmuru ve bulutları yaratanın yıldızlar olduğuna inanırsa veya yağmuru yağdırmaları için Allah’ı bırakıp yıldızlara dua ederse bu, kişiyi dinden çıkarıcı büyük şirk olur.

- **“Ölünün arkasından yas tutmak:”** Bu dördüncüsüdür. Niyaha, ölünün arkasından ağlarken kasten sesini yükseltmektir. Yas tutanın sesi güvercin sesine benzediği için niyaha denilmiştir.

Kıyâmet günü neden ‘kıyâmet’ ismi ile isimlendirilmiştir?

O günde insanlar kıyâm edeceği için.

Şâhidlerin kıyâm edeceği için.

Mizânların kıyâm edeceği için.

Üçüncü ve Dördüncü Delîl

Buhari ve Müslim’in Zeyd b. Halid radiyallahu anh’tan rivayet ettiğine göre, o şöyle anlatmıştır: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Hudeybiye’de geceleyin yağın bir yağmurdan sonra bize sabah namazını kıldırıldı. Namazı bitirince yüzünü insanlara döndü ve şöyle dedi: **“Rabbiniz ne buyurdu biliyor musunuz?”** “Allah ve Rasûlü daha iyi bilir.” dediler. Bunun üzerine şöyle dedi: **“Allah Teala şöyle buyurdu: Kullarımdan bir kısmı bugün Bana mü’min olarak, bir kısmı da kâfir olarak sabahladı. ‘Allah’ın lütfu ve rahmeti sebebiyle bu gece bize yağmur yağdı.’ diyenler Bana mü’min, yıldızları(n yaratıcılığını) inkâr etmiştir. ‘Şu veya bu yıldızın hareketi sebebiyle bize yağmur yağdı.’ diyenler ise Beni inkâr etmiş, yıldız(ın yaratıcılığını)a inanmıştır.”** (Buhari, 846; Müslim, 71)

Buhari ve Müslim, İbn Abbas’tan aynı manaya gelen şu rivayeti tahrir etmişlerdir: **“Bazıları dediler ki: ‘Fılan veya falan yıldız sözünde durdu.’ İşte bunun üzerine Allah Teala şu ayetleri indirdi: ‘Hayır, yıldızların yerlerine yemin ederim ki -bilseniz bu, büyük bir yemindir- bu Kitap, âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiş, temizlenmiş olanlardan başkasının dokunamayacağı, Levh-i Mahfuz’da bulunan çok yüce Kur’an’dır. Şimdi siz bu söz (Kur’ân’ü mü küçümsüyor ve size verilen rızka karşı şükrü onu yalanlamakla mı yerine getiriyorsunuz?’ (Vakıa, 75-82).”**

- Şöyle bir soru sorulabilir: Allah Teala sözünde sâdık olduğu halde yemin etmesindeki fayda nedir? Buna şöyle cevap verildi:
 - 1- Bu, birtakım şeyleri yeminle kuvvetlendirmek için Arapların kullandıkları bir üsluptur.
 - 2- Bundan dolayı müminin yakîni artar. Kulun yakînini artıran vurguların artırılmasına herhangi bir engel yoktur.
 - 3- Allah Teala kudretinin, büyüklüğünün ve ilminin kemaline delalet eden büyük şeylere yemin eder.
 - 4- Bunun bir faydası da kendisiyle yemin edilen şeylerin büyüklüğüne vurgu yapmaktır.

- 5- Hakkında yemin edilen konuya önem verildiğini ve bu konunun ilgiye ve ispata layık olduğunu göstermektedir.
- **“Âlemlerin Rabbi tarafından indirilmiştir.”** Bu ayetten çıkarılacak sonuçlar şunlardır:
 - 1- Kur’ân bütün insanlar için indirilmiştir. Bu, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in risaletinin genel ve kapsamlı olduğunun delilidir.
 - 2- Kur’ân, onların Rabbinden inmiştir. Böyle olunca da Allah Teala onların arasında hem bir hakemdir, hem de onların hakkında bir hükmedicidir.
 - 3- Kur’ân’ın nüzûlü, Allah’ın Rabliğinin kemalini gösterir. Bu âyetlerden Kur’ân’ın kullar için bir rahmet olduğu anlaşılır.
 - 4- Kur’ân, Allah’ın kelimasıdır. Çünkü o, selefın de dediğı gibi Allah tarafından indirilince başkasının değil O’nun kelamı olmuş olur. O mahlûk/yaratılmış değildir. Çünkü Allah’ın bütün sıfatları, hatta fiilî sıfatları mahlûk değildirler.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Vakıa suresindeki **“Ve size verilen rızka karşı şükcrünüzü onu yalanlamakla mı yerine getiriyorsunuz?”** ayetinin tefsiridir:

İkincisi: Cahiliye işlerinden dört tanesinin burada zikredilmiş olmasıdır. Bunlar neseplere saldırmak, soy sop ile övmek, yıldızlarla yağmur istemek ve ölünün arkasından yas tutmaktır.

Üçüncüsü: Bunlardan bazılarında küfür olduğunun zikredilmiş olmasıdır: Bunlar yıldızlarla yağmur istemek, neseplere saldırmak ve ölünün arkasından yas tutmaktır.

Dördüncüsü: Küfrün bir kısmının dinden çıkarmadığıdır: Yıldızlarla yağmur istemenin bazıı küfürdür dinden çıkarır, bazıı bunun altındadır dinden çıkarmaz.

Beşincisi: Bir nimetin inmesi sebebiyle Allah’ın **“Kullarımdan bir kısmı bugün Bana mü’min olarak, bir kısmı da kâfir olarak sabahladı”** buyruğudur. Bir insanın kendisine bir nimet geldiğı zaman onu Allah’tan tecrit ederek doğrudan sebeplerine izafe etmemesi gerekir.

Altıncısı: Böyle bir durumda imanı kavramaktır. İman, yağmuru Allah’ın lütfuna ve rahmetine nispet etmektir.

Yedincisi: Böyle bir durumda küfrü kavramaktır. Küfür, yağmuru yıldıza nispet etmektir.

Sekizincisi: “Fılan veya falan yıldız sözünde durdu” sözünün ne anlama geldiğini kavramaktır. Yıldız sözünde durdu diye övmek, bu yağmuru o yıldız va’detti, sonra bu vaadini yerine getirdi demektir.

Dokuzuncusu: Alimin ilim tahsil edene soru sorma yöntemiyle bir meseleyi öğretmesidir. Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, “Rabbınız ne dedi?” diye sordu.

Onuncusu: Ağıt yakan kadınların azab ile tehdit edilmesidir.

Altıncı Bölümün Sınavı (Yedi Bâb İçerir)

Birinci Soru: Tatayyur (uğursuzluk inancı) ile fe'l (hayra yorma) arasındaki ve kura ile fal okları arasındaki farklar nelerdir?

Tatayyur (uğursuzluk inancı)

Fe'l (hayra yorma)

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Fal okları

Kura

.....
.....
.....

.....
.....
.....

İkinci Soru: Aşağıdaki soruları uygun şekilde cevaplayınız.

- 1) Sihirbazın alâmetleri nelerdir?
.....
.....
.....
- 2) Ömer radiyallahu anhu'nun tâğutu şeytan ile tefsîr etmesi örneklendirilerek tefsir etmeye girer.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 3) “**Yedi helâk edici şeyden sakının**” hadisinde helak edici şeylerin yedi tane olması bunların bu sayıyla sınırlı olduğunu mu ifade eder?
a) Hayır bu sayıyla sınırlı değildir. Aksine daha fazladır.
b) Bu sayı ile sınırlıdır.
- 4) Öldürülmesi haram olan can kaç tanedir?
a) 3 b) 4 c) 2 d) 5
- 5) Yetim kimse kendisi buluğ çağının altındayken kimsedir.
a) Annesi ölen b) Babası ölen c) Dedesi ölen

- 6) Yöneticinin/Veliyyu'l emrin sihirbazı öldürmelidir.
 a) Tevbe ettirmeden b) Tevbe ettirdikten sonra
- 7) Cibî nedir?
 a) Sihirdir
 b) Sihir ve sihrin dışında kendisinde hayır olmayan herşeydir
- 8) Tâğût nedir?
 a) Şeytandır
 b) Kulun ibâdet edilen, ittiba edilen ve itaat edilen hususunda sınırları aşmasıdır.
- 9) İyâfe uğursuzluk çeşitlerindendir.
 Doğru ☐ Yanlış ☐
- 10) Astronomi/yıldızlar ilminin kısımları nelerdir? Her kısmı hükmü ile birlikte açıklayınız.

- 11) Nemîme (laf taşımak) sihir bâbında neden zikredilmiştir?
 a) Kitabı neshedenlerin hatasıdır. Kitabın aslında bu yoktur.
 b) Çünkü nemîmenin de sihrin de ortak özelliği ikisinin de insanların arasını ayırmalarıdır.
- 12) Arraf nedir?
 a) Kâhindir
 b) Kâhin, müneccim, falcı gibilerini kapsayan genel isimdir
- 13) Ebced öğrenmek kaç kısımdır?
 a) 1 b) 2
- 14) Kâhini tasdik eden ve bununla birlikte gaybı yalnız Allah'ın bildiğini ikrâr eden kimse hangi küfre düşmüştür?
 a) Büyük küfür b) Küçük küfür

- 15) Leyla Gülşen'e 'eşinin sana daha çok bağlanması için ona büyü yapmasını' tavsiye ediyor. Bu durumda Leyla'nın hükmü nedir?
- a) Leyla bu yapılan sihre ortaktır
 - b) Leyla masumdur.
- 16) Sihri sihirle bozmak hakkında nasların ve seleften âlimlerin sözlerinin delâlet ettiği şey nedir?
- a) Sihir sihir ile çözülmez
 - b) Sihir sihir ile çözülür
- 17) Sihri aşağıdakilerden hangisiyle çözmek caizdir?
- a) Hacamatla
 - b) Ayete-l Kürsi ile
 - c) Kuran ve Sünnet'te vârid olan duâlarla
 - d) Hepsiyle
- 18) Nuşra kaç'a ayrılır?
-
-
- 19) Uğursuzluk inancı tevhidi bozar. Çünkü...
- a) Uğursuzluğa inanan kimse Allah'a tevekkül etmeyi bırakıp başkasına tevekkül eder
 - b) Yine bu kimse kalbini gerçek olmayan bir şeye bağlamıştır
 - c) Hepsi
- 20) **"Hashk bulaşması yoktur"** hadisinde bu bulaşmanın varlığı mı nefyedilir yoksa hastalığın bizzat kendi etkisiyle bulaşması mı?
- a) Varlığı nefyedilir
 - b) Hastalığın bizzat kendi etkisiyle bulaşması nefyedilir
- 21) Köpek veya eşek sesi duyunca 'İnşallah hayırdır' demek.....
- a) Câizdir
 - b) Câiz değildir
- 22) Fe'l nedir?
-

- 23) Uğursuz gördükleri şey yapmak istediği şeyden onu alıkoymaz. Ancak kalbinde hala uğursuz görülen şeyi yaptığı için korku vardır. Bu kimsenin hükmü nedir?
- a) Câizdir
 - b) Küçük şıktır
 - c) Günahkardır
- 24) Uğursuz gördükleri şey yapmak istediği şeyden onu alıkoyan ve bu inanca kulak veren kimsenin yaptığı fiilin hükmü nedir?
- a) Büyük şıktır
 - b) Küçük şıktır
- 25) Bazı sayıları, vakitleri, mekanları ve yolları sevmemek nedir?
- a) Mübahtır
 - b) Bu uğursuzluğa inanmaya girer
- 26) Bir papatya alıp seviyor-sevmiyor yapmak ve son yaprakta ne çıkarsa o doğrultuda evlenme ya da evlenmeme kararı vermek neye girer?
- a) Bu tatayyurdur (uğursuzluğa inanmaktır)
 - b) Bu fe'ldir (iyiye yormak)
- 27) Bir şey hakkında aklına uğursuzluk inancı geldi ancak bu inanç onda hiçbir etki yapmadı. Ne onu yapmasına ne de yapmamasına engel oldu. Kalbinde uğursuzluğa aldırış etmediği için de bir korku da yok. Bu kimsenin durumu nedir?
- a) Günahkardır
 - b) Yapmasını gerekeni yapmıştır
- 28) Allah bazı hastalıkları hastalığın bulaşması ve yayılmasında sebep kılmıştır.
- Doğru ☐ Yanlış ☐
- 29) Allah'tan başkasından korkan kimseye o korktuğu şey musallat edilir. Uğursuzluğa inananın akibeti budur.
- Doğru ☐ Yanlış ☐

- 30) Çıkan dişi güneşe atıp bunun karşılığında ondan bir şey istemek...
- a) Şıktır
 - b) Caizdir
- 31) Yıldızın yağmurun yağmasında bir sebep olduğuna ve Allah'ın da bu işi yaptığına itikad etmesinin hükmü nedir?
- a) Sahîhtir
 - b) Küçük şıktır
- 32) Sihir derekt maddelerin aslına etki eder. Mesela tahtayı komple aslından altına çevirir.
- Doğru ☐ Yanlış ☐
- 33) Tehdit içeren hadisler, diğer naslara muâriz görüldüğü için itiraz edilmeden kabul edilir. Bu hadislerdeki üslub kınama ve sakındırma hususunda en etkili yoldur.
- Doğru ☐ Yanlış ☐
- 34) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hadiste geçen amelleri câhiliye ehine nisbet etmesindeki hikmet nedir?
- a) Nefret ettirip onlardan uzaklaştırma
 - b) Bu amellerin cahillik ve ahmaklık olduğunu ortaya koyma
 - c) Hepsi
- 35) Salih ameller büyük günahlara kefarete olur ancak bununla beraber o günahlardan tevbe etmesi şarttır.
- Doğru ☐ Yanlış ☐

Üçüncü Soru: Aşağıdaki terimleri uygun tanımlarla birleştiriniz:

Anlaşmalı Kâfir	Bizimle kendisi arasında ticaret yapması veya islâmı kabul etmesi için emân verilen kimsedir.
Zimmî Kâfir	Sihir ve kehanet için kumlara vurmak ve çizmek.
Cibt	Bizim ve kendisi arasında birbirimizle savaşılmayacağımıza dair anlaşma olan kimsedir.
Eman Verilmiş Kâfir	Bizimle kendisi arasında cizye verme şartıyla zimmet olan kimsedir.
Tıyara	Koparmak ve ayırmaktır.
Ad'h	Akılları büyüleyen ve fikirleri değiştiren tam bir fesâhattır.
Büyük Günah	Kâhin, müneccim, falcı ve benzerlerini tümünü kapsayan genel bir isimdir.
Beyân	Kendisi hakkında özel cezanın (ukubetin) varid olduğu bütün günahlardır.
Tark	Uğursuzluk veya iyiye yormak için kuşları kovmaktır. Fiil ile uğursuzluğu tespit etmeye dahildir.
Arrâf	İster görülen olsun isten duyulan, ister zaman olsun ister mekan bilinen şey ile uğursuzluk tespit etmektir
İyâfe	Sihir ve sihrin dışında kendinde hayrın olmadığı her şeydir.

Yedinci Bölüm: Kalp Amelleri (Dokuz Bâb İçerir)

31) “İnsanlardan bir kısmı da Allah’a bir takım benzerler edinirler. Onları Allah’ı sever gibi severler” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

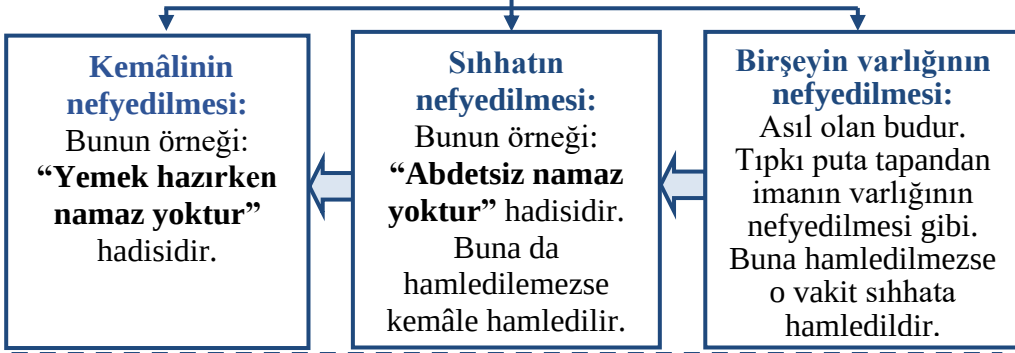
İkinci ve Üçüncü Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“De ki: Babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, kabileniz, elde ettiğiniz mallar, kesat gitmesinden korktuğunuz ticaret ve hoşlandığınız evler, eğer size Allah’tan, Rasûlünden ve Allah yolundaki cihaddan daha sevgili geliyorsa, Allah’ın emri gelinceye kadar bekleyin.”** [Tevbe, 24]

Enes’ten rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Hiçbiriniz ben ona ebeveyninden de, evlâdından da, bütün insanlardan da sevgili olmadıkça iman etmiş olmaz.”** (Buhârî, Müslim)

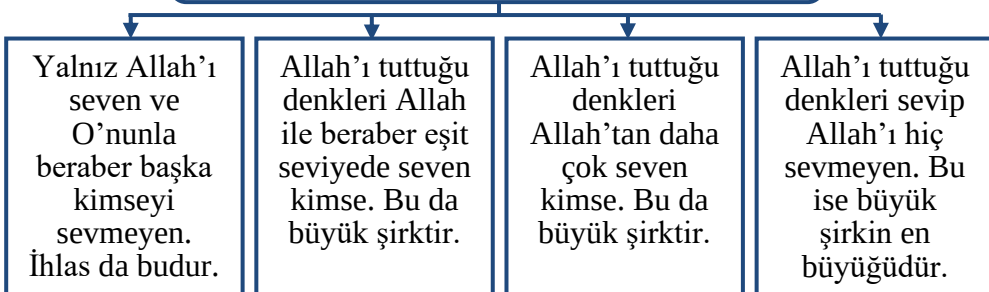
- Ana-babyı, çocukları ve ayette geçen diğerlerini sevmek aslında ibâdet sevgisi değildir. Ancak onlara duyulan bu sevgi Allah’a olan sevgiyi geçerse o vakit bu sevgi onların cezalandırılmasına sebep olur.

Şeriatta nefyin üç manası vardır:

- Hadisin bâbla ilgisi gayet açıktır. Zira Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i sevmek Allah sevgisindendir.
- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i sevmenin pek çok sebebi ve gerekçesi vardır:
 - 1- O, Allah’ın elçisidir. Allah Teala sana her şeyden daha çok sevgili olunca O’nun elçisi de tüm yaratılanlardan daha sevgili olur.
 - 2- Çünkü o, Allah’a kulluğu gerçekleştirmiş ve O’nun mesajını tebliğ etmiştir.
 - 3- Çünkü Allah Teala ona yüksek bir ahlak ve güzel davranışlar yaratmıştır.
 - 4- Çünkü o, senin hidayetinin sebebidir, sana dini öğreten ve seni yönlendirendir.
 - 5- Çünkü o, risaleti tebliğ ederken karşılaştığı eziyetlere sabretmiştir.
 - 6- Çünkü o, Allah’ın kelimesini yüceltmek için malıyla, canıyla, bütün gücünü ortaya koymuştur
- Vefatından sonra ise onu sevmek, onun sünnetini öğrenmek, onunla amel etmek, ona davet etmek, onu savunmak, onun sözünü bütün insanların sözünün önüne geçirmek ve yoluna temessük etmekle olur.

İnsanlar Allah’a olan sevgileri hususunda dört kısma ayrılırlar:

Dördüncü, Beşinci ve Altıncı Defil

Buhari ve Müslim'in Enes'ten rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Kimde şu üç şey bulunursa bunlar sebebiyle imanın tadını hisseder: Allah ile Rasûlü kendisine başkalarından daha sevgili olmak; bir kimseyi sevmek, fakat yalnız Allah için sevmek; Allah onu küfürden kurtardıktan sonra yine küfre dönmekten, sanki ateşe atılacakmış gibi hoşlanmamak.”** (Buhari, 1/22; Müslim, 1/66) Bir rivayette şöyle geçer: **“Hiç kimse ...dıkça imanın tadını tadamaz...”** (Buhari, 4/98)

İbn Abbas'tan rivayet edilmiştir; o şöyle dedi: **“Kim Allah için sever Allah için buğzederse, Allah için dost, Allah için düşman olursa bununla Allah'ın dostluğuna nail olur. Bir kul böyle olmadığı müddetçe namazı ve orucu çok olsa bile imanın tadını bulamaz. İnsanların çoğu dostlukları dünyevî menfaate dayanır hale gelmiştir. Bu dostlukların sahibine hiçbir faydası yoktur.”** Bunu İbn Cerir rivayet etmiştir. (İbnü'l-Mübarek, *ez-Zühed*, 353; Taberani, *el-Kebir*, 13537)

İbn Abbas “Ve aralarındaki bütün bağlar parça parça kopmuştur.” (Bakara, 166) ayetindeki “bağları,” “meveddet” olarak tefsir etmiştir.

Sevgi İki Kısma Ayrılır

Haddi zâtında ibadet olmayan sevgi

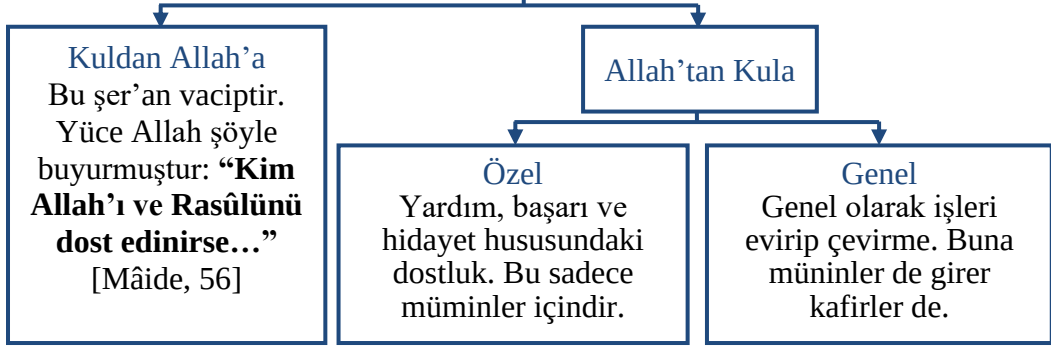
- Allah için sevmek ve Allah sevdiği için sevmektir. Bu Pegamberleri sevmek gibidir.
- Şefkat ve merhamet sevgisidir. Bu, çocuk sevgisi, küçükleri sevmek gibidir.
- İbadet için değil, büyük gördüğü ve saygı duyduğu için sevmektir. İnsanın annesini-babasını, hocasını sevmesi gibidir.
- Tabîî sevgidir. Yemeye olan sevgi gibidir.

İbâdet Sevgisi

Bu sevgi ile sadece Allah sevilir. Bu sevgi sevilenin emrine uyulmasını ve yasağından uzak durulmasını gerektirecek içtenlikli bir yüceltmeyi ve saygıyı gerektirir.

- Bu sevgilerin en üstünü birinci tür sevgidir (ibadet sevgisidir). Diğerleri mübah kısmına giren sevgilerdir. Ancak ibadeti gerektiren bir şeyle birlikte olduğu zaman o sevgide ibadet olur.
- **“Onlar sebebiyle imanın tadını bulur:”** İmanın tadı, insanın kalbinde duyduğu huzur, rahatlık ve ferahlıktır. Ağız ve dille hissedilen bir şey değildir. Buradaki tat ile kastedilen, kalp ile hissedilen tattır.
- **“Kim Allah için sever Allah için buğzederse”** Yani Allah'ın buğzettiğine buğzeder, Allah'ın sevdiğini severse demektir.

Dostluk

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Bakara suresindeki "**İnsanlardan kimi de Allah'tan başka şeyleri O'na eş tutuyorlar da onları, Allah'ı sever gibi seviyorlar.**" ayetinin tefsiri.

İkincisi: Tevbe suresindeki "**De ki eğer babalarınız, evlatlarınız...**" ayetinin tefsiri.

Üçüncüsü: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i candan, aileden ve maldan daha çok sevmenin vacip oluşu.

Dördüncüsü: İmanın nefyedilmiş olması, İslam'dan çıkmış olmaya delalet etmez. Kalpte Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sevgisi tamamen olmamamsı müstesnadır. Bunun imanın aslını nefyettiğinde şüphe yoktur.

Beşincisi: İmanın da bir tadı vardır; bunu bazı insanlar hissedebilir, bazı insanlar hissedemez.

Altıncısı: Kalbin dört ameli vardır ki Allah'ın dostluğu ancak bunlarla kazanılır ve bir kimse imanın tadını ancak bunlarla hisseder. Bunlar; Allah için sevmek, Allah için buğzetmek, Allah için dost olmak ve Allah için düşman olmaktır.

Yedincisi: Bir sahabînin, çoğu dostlukların dünyevî menfaate dayandığı gerçeğini bilmesidir. Onun zamanı böyle olunca bizim zamanımızda durum nicedir?!

Sekizincisi: "**Ve aralarındaki bütün bağlar parça parça kopmuştur.**" (Bakara, 166) ayetinin tefsiridir

Dokuzuncusu: Müşriklerden de Allah'ı çok seven kimseler vardır. Onlar sevginin şiddetinde ortaklıklar. Fakat müminler Allah'ı, onların putlarını sevdiklerinden daha çok severler.

Onuncusu: Ayette zikredilen sekiz şeyi Allah'ın dininden daha çok seven kimsenin tehdit edilmesidir.

On birincisi: Bir şeyin sevgisini Allah'ın sevgisine denk tutan kimse en büyük şirkle müşrik olur.

32) “İşte o şeytan, ancak kendi dostlarını korkutur” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Müellif rahimahullah sevgi bâbından sonra korku bâbını zikretmiştir. Çünkü Allah’a ibâdet etmek iki şeye dayanır. Birincisi sevgidir. Sevgi ile Allah’ın emirlerine uyulur. İkincisi ise korkudur. Korku ile de Allah’ın yasaklarından kaçınılır.

Korkunun Kısımları

İbâdet, tezellül ve yüceltme anlamındaki korku (gizli korku)

Bunu Allah’tan başkasına yöneltmek büyük şıktır. İnsanlar bu hususta iki üç bir vasat olmak üzere üç kısma ayrılmışlardır.

Tabîî (doğal) korku

Bu mübahtır. Tıpkı kişinin aslandan veya yırtıcı başka hayvandan korkması gibi. Ancak bu korku eğer kişiyi bir vacibi terk etmeye veya haram bir şey yapmaya yöneltirse bu da haram olur.

- “**Kendi dostlarıyla korkutur**” Özet olarak, şeytan, bir vacibi yerine getirmek isteyen herkesi korkutur.
- “**Onlardan korkmayın**” Onlardan korkmayın, bilakis size emrettiğim şeyleri, vacip kıldığım cihadı yerine getirin. Zira Allah Teala bir kimse ile beraber olduğu zaman hiç kimse ona galip gelemmez.

İkinci Delil

Allah Teâlâ şöyle buyurdu: “**Allah’ın mescidlerini, ancak Allah’a ve ahiret gününe inanan, namazı kılan, zekâtı veren ve Allah’tan başkasından korkmayan kimseler imar ederler. İşte hidayet üzere oldukları umulanlar bunlardır.**” [Tevbe, 18]

- “**Allah’a iman eden**” Allah Teala çoğu zaman kendisine iman, ahirete imanla birlikte zikretti. Çünkü Allah’a iman, insanı Allah indindeki sevâbı ve mükafatlar hakkında recâyâ (ümide) sevkeder. Ahiret gününe iman ise, Allah katındaki ceza ve azbtan korkmaya sevk eder.
- “**Namazı kılan**” Yani en iyi bir şekilde ve eksiksiz olarak namazı eda eden demektir. Namazı ikame etmek iki kısımdır:
 - 1- Vacip olan ikame: Namazı sadece gerekli olan şartları, rükünleri ve vacipleriyle birlikte ikame etmektir.
 - 2- Müstehap olan ikame: Namazı; gerekli olan şartları, rükünleri ve vaciplerine ilave edilen müstehaplarıyla birlikte kılmaktır.
- “**Sadece Allah’tan korkan/haşyet duyan kimseler**” Haşyet, korkulan kimsenin azameti ve hükümrânlığının kemâli sebebiyle duyulan korkudur.

Haşyet ve Havf Arasındaki Farklar

- 1- Haşyet kendisinden korkulan kimseyi ve onun halini bilerek duyulan korkudur. Havf ise bunlar hakkında ilim sahibi olmayanın korkusudur.
- 2- Haşyet, kendisinden korkulan kimsenin azameti ve hükümrancılığının kemâli sebebiyle duyulan korkudur. Havf ise, kendisinden korkulan şeyin kuvvetinden değil, korkan kimsenin zayıflığından kaynaklanan korkudur.
 - Mescidi hem manevi hem de hissî olarak îmar etmenin zıddı onu hem manevi hem de hissî olarak yıkmaktır.

Mescidi imar etmenin kısımları

Mânevî İmar

Bu mescidlerde namaz kılmak, zikir yapmak, Kur'ân okumak ile gerçekleşir. Bunların olmayışı mescidlerin manevi yıkımıdır.

Hissî İmar

Bu, mescidleri bina etmek, halı sermek, tamir etmek ve temizlemekle olur. Bunun zıddı hissî yıkım ve bozmadır.

Üçüncü Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“İnsanlardan kimi vardır ki, ‘Allah’a iman ettik.’ der; fakat Allah uğrunda eziyete uğratıldığı zaman, insanların işkencesini Allah’ın azabı gibi tutar.”** [Ankebut, 10]

- Malumdur ki insan, Allah’ın azabından kaçır ve emrine uyar. Bunlar da insanların işkencesini Allah’ın azabı gibi görürler. Bu işkenceyi bir azap gibi gördükleri için onların isteklerine ve emirlerine uyararak onların eziyetlerinden kaçırılar. İşte o zaman Allah’tan korkmuş gibi onlardan korkmuş olurlar. Çünkü onların eziyetlerini Allah’ın azabı gibi görmüşler ve emirlerine uyararak bu eziyetten kaçmışlardır.
- Ayet, kişinin kalbinde olanın aksini söylemesinden sakındırmaktadır.

Dördüncü Delîl

Ebu Said radiyallahu anh’dan merfu olarak şöyle rivayet edilmiştir: **“Allah’ın gazabı pahasına insanları memnun etmen, Allah’ın verdiği bir rızıktan dolayı -Allah’a değil de- insanlara hamd etmen, Allah’ın sana vermediği bir şeyden dolayı insanları kötölemen bir iman zayıflığıdır. Hırslı kişinin hırsı, ona Allah’ın rızkını getirmez. İsteksiz bir kişinin isteksizliği de ona gelecek rızkı engellemez.”**

- “Allah’ın gazabı pahasına insanları memnun etmen” Bu, Allah yerine insanlara daha çok korkmak ve insanlara nasihat etmemektir.
- “Allah’ın verdiği bir rızıktan dolayı insanlara hamd etmen...” Asıl sebep olan Allah’ı unutarak bütün hamdı ve şükürü insanlara yapmaktır.

Beşinci Delîl

Aişe radiyallahu anha’dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Her kim insanları kızdırmak/güçendirmek pahasına Allah’ın rızasını isterse Allah o kimseden razı olur ve insanları da ondan razı ettirir. Her kim de Allah’ı öfkeliendirmek pahasına insanların razı olmasını isterse ona Allah gazap eder ve insanları da ona öfkeliendirir.”** İbn Hibban bunu Sahih’inde rivayet etmiştir.

Hadisten çıkarılan fâideler:

- 1- İnsanlar kızsas bile Allah’ın razı olduğı şeyi istemek vaciptir. Çünkü faydayı ve zararı verecek olan Allah’tır.
- 2- Kim olursa olsun insanları razı etmek için Allah’ın gazap edeceğı şeyleri istemek caiz değildir.
- 3- Allah’ın gerçek manada rızası ve gazabı vardır, fakat bunlarla yaratılanların rızası ve gazabı arasında benzerlik yoktur.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Al-i İmran suresindeki “(Size o haberi getiren) ancak şeytandır. O (sizi) sadece kendi dostlarıyla korkutur. Eğer mümin iseniz onlardan korkmayın, Benden korkun” ayetinin tefsiri.

İkincisi: Tevbe suresindeki “Allah’ın mescidlerini, ancak Allah’a ve ahiret gününe inanan, namazı kılan, zekâtı veren ve Allah’tan başkasından korkmayan kimseler imar ederler. İşte hidayet üzere oldukları umulanlar bunlardır” ayetini tefsiri.

Üçüncüsü: Ankebut suresindeki “İnsanlardan kimi vardır ki, ‘Allah’a inandık.’ der; fakat Allah uğrunda eziyete uğratıldığı zaman, insanların işkencesini Allah’ın azabı gibi tutar” ayetinin tefsiri.

Dördüncüsü: İman zayıflar ve kuvvetlenir.

Beşincisi: Zayıflık alameti ve bunlardan üç tanesi: Bu üç alamet şunlardır: Allah’ın gazabı pahasına insanları memnun etmen, Allah’ın verdiği bir rızıktan dolayı -Allah’a değil de- insanlara hamd etmen, Allah’ın sana vermediğı bir şeyden dolayı insanları kötülemen!

Altıncısı: Sadece Allah’tan korkmak bir farzdır.

Yedincisi: Bunu yapanın kazanacağı sevaptır: Bunun sevabı, Allah’ın ondan razı olması ve insanları ondan razı etmesidir.

Sekizincisi: Bunu terk edenin elde edeceği cezadır: Bunun cezası Allah’ın ona gazap etmesidir.

33) “Eğer mü’minler iseniz ancak Allah’a tevekkül edin” Âyeti Bâbı

- Müellif rahimahullah sevgiyi ve korkuyu açıkladıktan sonra bu bâbta, faydanın celbinin ve zararın def’inin yalnız Allah’a tevekkül ile olacağını beyân etti. Tevekkül olmadan ibadetin gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu en yüce merhalelerdendir. Kişide tevekkül bütün işlerinde her dâim bulunmalıdır.
- **“Eğer mümin iseniz sadece Allah’a güvenin.”** Bağlı olduğu fiilden önce gelmesi hasra delalet eder. Bu ayet, Allah’a tevekkülün olmamasının imanının kemalinin de olmamasını gerektirir. Ancak tamamen Allah’tan başkasına güvenip dayanmak, imanı tamamen ortadan kaldıran büyük şirktir.

Tevekkül: İstenen şeyin meydana gelmesinde ve hoşlanılmayan şeyin defedilmesinde Allah’a güvenerek ve bu konuda izin verilen meşru sebepleri yerine getirerek Allah’a dayanmak demektir. Hükmü itibariyle tevekkülün kısımları şunlardır:

Bütün işlerde Allah’a dayanmak. Faydanın elde etmenin ve zararı def ettmenin yalnız O’un elinde olduğuna itikad etmek. Bu tevekkülü Allah’tan başkasına yöneltmek büyük şirktir.

Yaşayan bir insana bir nevi muhtaçlıkla beraber itimad/tevekkül etmek. Bu küçük şirktir. Örneği ise: Rızık hususunda patrona itimad eden işçidir.

Bir şahsa, tasarruf yetkisi verdiği konuda güvenmek. Nitekim bir şeyi alıp satmada bir şahsa vekâlet verirken bunda bir şey yoktur. Çünkü ona itimad eder. Onun konumunun bu işte kendisinin üstünde olduğunu bilir. Çünkü onu vekili kılmıştır.

İkinci ve Üçüncü Defil

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Müminler öyle kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir, O’nun âyetleri okunduğu zaman imanlarını arttırır ve yalnızca Rablerine tevekkül ederler”** [Enfal, 2]

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Ey Peygamber! Sana da, sana tabi olan müminlere de Allah yeter.”** [Enfal, 64]

- Kişinin indinde bu vasıflar olmasa bile mümin sayılır. İmanını bozan bir şey yapmadıkça mutlak iman onda mevcuttur.
- **“Ey Peygamber! Sana da, sana tabi olan müminlere de Allah yeter.”** Allah, Rasûlüne kâfi geldiği gibi müminlere de kâfi gelir. Hepiniz Allah’a tevekkül edin.

Yüce Allah bu ayetlerde kâmil imanın beş vasfını zikretmiştir:

Yani kalpleri Allah'ın yüceliğinden dolayı korku duyar. Zira Allah anıldığı vakit korku duymak imanın alametlerindendir.	“Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir”
Tasdik edip ve gerektirdiğiyle amel ederler. Bu ayetteki faydalardan birisi de kişiye başkasının Kur'ân okumasının daha faydalı olduğudur.	“O'nun âyetleri okunduğu zaman imanlarını arttırır”
Yani yalnız Allah'a itimad eder ve ona güvenir. Bununla birlikte de gerekli meşru sebepleri de yerine getirirler.	“Yalnızca Rablerine tevekkül ederler”
Yani namazı tam bir şekilde yerine getirirler. Namaz genel isim olup farzları ve nafilelerin ikisini de kapsar.	“Onlara namazı ikame eden kimselerdir”
Bu övgü malının bazısını infak edeni de kapsar tümünü infak edeni de.	“Yine onlar kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler.”

Dördüncü Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Kim Allah'a tevekkül ederse O ona yeter.”** [Talak, 3]

- Bu ayet lafzıyla, Allah'a tevekkül eden kimsenin ihtiyaçlarına Allah'ın yeteceğini ve onun işini kolaylaştıracağını ifade eder. Allah ona yeter. Bazı eziyetlere uğrasa bile Allah onu bu eziyetlerden kurtarır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem tevekkül edenlerin efendisidir. Bununla beraber o da eza ve cefa ile karşılaşmıştır. Fakat bu eziyetlerden bir zarar görmemiştir.

Beşinci Delîl

İbn Abbas'tan şöyle rivayet edildi: “Allah bize yeter. O ne güzel vekildir.” sözünü İbrahim aleyhisselam, ateşe atıldığı zaman söyledi. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem, “İnsanlar onlara, ‘Düşmanlarınız size karşı ordu topladı, onlardan korkun.’ dediklerinde, bu, onların imanını artırdı ve şöyle dediler: ‘Allah bize yeter. O ne güzel vekildir.’ (Al-i İmran, 173) buyurdu.” (Buhâri rivayet etmiştir)

Bu rivayet Kur'ân'ın bir nassı ile ilgilidir. Ebu Süfyan, Uhud'dan ayrıldığı zaman zannınca Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i öldürmek için geri dönmek istiyordu. Yolda bir kabile ile karşılaştı ve "Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu. Onlar, "Medine'ye" dediler. Bunun üzerine onlara dedi ki: "Muhammed'e ve arkadaşlarına haber verin, biz tekrar döneceğiz ve onları öldüreceğiz." Kabile Medine'ye geldi ve onlara bu haberi ulaştırdı. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ve beraberindekiler dediler ki: **"Allah bize yeter, O ne güzel vekildir."** Yetmiş süvariyle birlikte çıktılar ve Hamra el-Esed denilen mevkiye kadar geldiler. Daha sonra Ebu Süfyan fikrinden caydı ve Mekke'ye döndü. İşte bu, Allah'a güvenip dayandıkları zaman Allah'ın, Rasûlüne ve müminlere yeterli oluşunun bir örneğidir.

Uyarı: Bizim "İbn Abbas, İsrail oğullarından da nakilde bulunan bir kimse idi" dememiz sadece bize ait bir söz değil, hadis usulcülerinin meşhur bir sözüdür. Fakat bu görüş incelenmesi gereken bir görüştür. Çünkü İbn Abbas radiyallahu anhuma İsrail oğullarından bilgi alınmasını hoş karşılamayan biriydi.

Bir Soru: İsrail oğullarından vârid olan haberleri (isrâiliyyâtı) tasdik etmeli miyiz yoksa etmemeli miyiz?

Cevabı: 1) Eğer bizim şeriatımızda o haberlerin doğruluğu sabit olusa bu durumda biz de tasdik ederiz.

2) Eğer bizim şeriatımızda o haberlerin yalan olduğu sabit olusa bu durumda biz de yalanlarız.

3) Bizim şeriatımızda bu haberlerin doğru veya yalan olduğuna dair bir şey sabit olmazsa bu durumda biz de tevakkuf ederiz. Ne yalanlarız ne de doğrularız.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Tevekkül farzdır: Çünkü Allah Teala şu ayette imanı tevekküle bağlamıştır

İkincisi: Tevekkül imanın şartlarındanandır.

Üçüncüsü: Enfal suresindeki **"Müminler ancak o kimselerdir ki Allah anıldığı zaman kalpleri ürperir"** ayetinin tefsiri.

Dördüncüsü: Sonundaki **"Ey Peygamber! Sana da, sana tabi olan müminlere de Allah yeter"** ayetinin tefsiri.

Beşincisi: Talak suresindeki **"Kim Allah'a tevekkül ederse O ona yeter"** ayetinin tefsiri.

Altıncısı: Bu sözlerin önemi büyüktür. Bunu İbrahim aleyhisselam ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem sıkıntılı zamanlarda söylemişlerdir. Yani **"Allah bize yeter, O ne güzel vekildir"** sözünü.

Bu bölümde müellifin zikrettiği şeylerin dışında başka meseleler de vardır. Bunlardan birisi, imanın artması diğeri, sıkıntılı zamanlarda insanın sebepleri yerine getirmekle beraber Allah'a güvenip dayanması gerektiğidir. Bir diğeri de şudur: İman ile birlikte Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e tabi olmak, Allah'ın kula yeterli olması için bir sebeptir.

34) “Allah’ın tuzağından emin mi oldular? Allah’ın tuzağından hüsrana uğrayanlardan başkası emin olamaz.” Âyeti Bâbı

- Bu bölüm iki konuyu ihtiva etmektedir:

Birincisi: Allah’ın tuzağından emin olmak konusudur.

İkincisi: Allah’ın rahmetinden ümit kesmek konusudur. Bu ikisi birbirine zıt iki uçtur.

Müellif bu bâbı, Allah’a yönelen kimseyi Allah’ın azabından korkma ve aynı zamanda Allah’ın sevabını ve mükafatlarını ümit etme vasıflarının oluşması için zikretmiştir.

Bu ayetten elde edilen faydalı sonuçlar:

- 1- Aldanmamak için Allah’ın tederrüc ile (nimet vererek yavaş yavaş helake götürerek) kuluna verdiği nimetlere karşı dikkatli olmak gerekir.
- 2- Allah’ın tuzağından emin olmanın haram oluşu.

İkinci Delil

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Rabbinin rahmetinden, sapıklardan başka kim ümidini keser.”** [Hicr, 56]

Manası, Allah’ın rahmetinde ümidini sadece hidayeti kaybetmiş, Allah için ne yapması gerektiğini bilmeyen şaşkın sapıklar keser, demektir. Allah’ın rahmetinden ümit kesmek caiz değildir. Çünkü bu, Allah hakkında su-i zan beslemektir. Bu, iki yönden su-i zandır:

- 1- Bu, Allah’ın kudretine karşı bir saldırdır. Çünkü Allah’ın her şeye gücünün yettiğini bilen kimse hiçbir şeyi O’nun kudreti karşısında imkânsız görmez.
- 2- Bu, Allah’ın rahmeti hakkında bir su-i zandır. Çünkü Allah’ın Rahim olduğunu bilen kimse O’nun kendisine merhamet edeceğini imkânsız görmez.

Üçüncü ve Dördüncü Delil

İbn Abbas’tan şöyle rivayet edildi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e büyük günahlar soruldu. Bunun üzerine o şöyle dedi: **“Allah’a şirk koşturmak, Allah’ın rahmetinden ümit kesmek ve Allah’ın tuzağından emin olmaktır.”**

İbn Mesud’dan rivayet edildi; şöyle demiştir: **“Büyük günahların en büyüğü Allah’a şirk koşturmak, Allah’ın tuzağından emin olmak, Allah’ın rahmetinden ümit kesmek ve Allah’ın rahmetinden ye’s düşmektir.”**

- **“Allah’a şirk koşmak”** Bundan kasıt büyük şirktir. Zira küçük şirk büyük günahlardandır.
- **“Allah’ın tuzağından emin olmak”** Allah’ın nimetleri gelmesine rağmen günah işleyerek emin olmak.
- **“Allah’ın rahmetinden ümit kesmek”** Allah’ın rahmetini uzak görmek. Yani matlubun husule gelmesini uzak görmek.

Bâbın Özeti

Allah’a yönelen kimse kendisini Rabbinden alıkoyan iki şeyle karşılaşır. Bunlardan biri, Allah’ın tuzağından emin olmak, diğeri Allah’ın rahmetinden ümit kesmektir. Kendisine bir zarar isabet ettiği ve sevdiği bir şeyi kaybettiği zaman Rabbi bunu ona telafi etmezse ona bir ümitsizliğin çöktüğünü, kurtuluşu imkânsız görüp sebepler için çalışmadığını görürsün. Allah’ın tuzağından emin olmaya gelince kendisine bütün nimetler verildiği halde insanın hâlâ günah işlemeye devam ettiğini görürsün. Batılda devam ettiği halde kendini hak üzere görür. Şüphesiz bu bir aldanmadır/yavaş yavaş azaba yaklaşımdır.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Araf suresindeki **“Yoksa onlar, Allah’ın tuzağından kurtulacaklarından emin mi olmuşlardı? Hâlbuki Allah’ın tuzağından, hüsrana uğrayan kimselerden başkası emin olamaz.”** ayetinin tefsiri.

İkincisi: Hicr suresindeki **“Rabbinin rahmetinden, sapıklardan başka kim ümidini keser?!”** ayetinin tefsiri.

Üçüncüsü: Allah’ın tuzağından emin olan kimse ağır bir şekilde tehdit edilmiştir. Çünkü bu, ayet ve hadiste de geçtiği gibi büyük günahlardandır.

Dördüncüsü: Allah’ın rahmetinden ümit kesen kimse ağır bir şekilde tehdit edilmiştir:

35) “Allah’ın Takdirine Sabretmenin İmandan Olduğu” Bâbı

Sabır üç çeşittir:

Allah’a itaatte sabretmek: Bu, emirlere sabretmek cinsindendir. Tıpkı namaz ve oruç gibi.	Masiyetlerden sakınmada sabır: Tıpkı şirkten ve diğer haramlardan sakınmak gibi.	Allah’ın takdir ettiği acı verici şeylere sabretmek: Tıpkı yakın bir akrabanın ölmesi gibi.
--	---	--

Sabır bu vasfıyla sıralamak, sabredilen kimseyi veya nesneyi dikkate alarak yapılan bir sıralama değildir. Yoksa bazen bir masiyetten sakınırken gösterilen sabır, bir kimse için itaatte sabretmekten daha zor gelebilir. Mesela şehveti güçlü genç bir erkek, Allah’tan başka hiç kimsenin bulunmadığı bir mekânda güzel bir kadının kendisine yaptığı cinsel ilişki teklifiyle karşılaştığı zaman onun bu günahı uzak durmak için gösterdiği sabır, nefislere daha zor gelebilir. İnsan yüz rekât namaz kılabilir ve bu, ona diğerinden daha kolaydır.

Musibet anında insanlar dört kısımdır:

Sinir/öfke hali: Bu büyük günahdır. Küfre de yol açabilir. Bu öfke ya kalp ile öfkelenerek ya dil ile yazıklar olsun vs diyerek ya da azalar ile yaka paça yırtarak olur.	Sabır hali: Bu vaciptir. Bu sabır kalp, dil ve azalar ile olur. Başa gelen olay ona ağır gelir ve sevmez ancak buna rağmen sabreder.	Rıza hali: Müstehaptır. Her ne kadar musibetten dolayı bazen üzülsün bile Allah’ın kazası ve kaderine nispetle iki şeyin ona göre aynı şey olmasıdır.	Şükür hali: Mertebelerin en yükseği budur. Allah’ın şükreden kulları, başlarına bir musibet geldiği zaman ondan daha büyük musibetlerin olabileceğini düşünürler ve hallerine şükrederler.
---	--	---	--

Birinci Delil

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Kim Allah’a iman ederse Allah onun kalbine hidayet verir.”** [Teğabun, 11]

Alkame şöyle dedi: **“Böyle bir kişi başına bir musibet geldiği zaman bunun Allah’tan geldiğini bilir, buna razı olur ve teslim olur.”**

“Onun kalbine hidayet verir.” Yani onu itminan duygusu ile rızıklandırır. Zira kalp hidayete erdiği zaman azâlar da hidayete erer.

İkinci Delîl

Sahih-i Müslim’de Ebu Hureyre’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“İnsanlarda iki haslet vardır ki, bu iki haslet onlarda küfürdür. Nesebe dil uzatmak ve ölüye feryat ederek ağlamak.”** (Müslim, 1/82)

- **“Nesebe dil uzatmak:”** Yani onun nesebinde kusur bulmak veya nesepsiz/soysuz olduğunu iddia etmektir ki bu da küfür amellerinden bir ameldir.
- **“Ölünün arkasından feryat ederek ağlamak:”** Ölünün arkasından bu şekilde ağlamak kızgınlığa ve sabırsızlığa delalet eder. Bu ise vacip olan sabra aykırıdır. Bu cümle bâbın ana konusudur..

Üçüncü ve Dördüncü Delîl

Buhari ve Müslim’in Abdullah b. Mesud’dan merfu olarak rivayet ettiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Yanaklarını döven, yakasını paçasını yırtan ve cahiliye yakarışıyla feryat eden bizden değildir.”** (Buhari, 1226; Müslim, 1/99)

Enes’ten rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Allah Teala, bir kulunun iyiliğini istediği zaman onun cezasını dünyadayken verir: Bir kulunun kötülüğünü istediği zaman günahı yüzünden çekeceği cezayı erteler ki kıyamet günü Allah’ın huzuruna karşılığını görecek o günahlarıyla gelsin.”** (Tirmizi, 7/123)

- **“Cahiliye yakarışıyla”** Bu ifade cahiliye yakarışlarının tümünü kapsar. Bunun örnekleri ise; bazı insanların musibet anında yaptıkları, evi dağıtmak, tabakları kırmak, sofrayı dağıtmak/yıkmak gibi davranışlardır.
- **“Allah Teala bir kulunun iyiliğini istediği zaman”** Allah Teala hayrı veya şerri murad edebilir fakat Allah’ın muradı bizzat şerrin kendisi değildir. Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“(Allah’ım!) Şer Sana ait değildir.”** Kim şerrin kendisini murad ederse o şer ona ait olur. Fakat Allah Teala şerri bir hikmetten dolayı murad eder. O zaman şer, ihtiva ettiği hikmet itibarıyla hayır olur.
- Müellifin bu hadisi getirmesindeki maksat, başlarına musibetler geldiği zaman sızlanmamaları için teselli etmektir. Şüphesiz bu bazen daha hayırlı olur. Dünya azabı ahiret azabından daha kolaydır. Bu sebeple insan cezasını ahirete ertelediği için Allah’a hamdeder.

Beşinci Delîl

Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Mükâfatın büyüklüğü belanın büyüklüğüne bağlıdır. Allah bir toplumu sevdiği zaman onları değişik belalarla imtihan eder. Kim razı olursa Allah’ın rızasını kazanır. Kim de kızar kırgınlık gösterirse Allah da o kimseye kızar.”** (Tirmizi, 7/123; İbn Mace, 2/1338) Tirmizi, bu hadisin hasen olduğunu söyledi.

Hadisten çıkan fâideler:

- 1- Bela ve musibet her ne kadar büyük oldukça sabrettiği taktirde alacağı mükâfaat da o kadar büyük olur.
- 2- Yüce Allah bir kimseyi sevdiği vakit onu kevnen ve şer’an takdir ettiği şeylerle sınar.
- 3- Allah’ın sevgi, öfke ve rıza sıfatlarının isbat edilişi. Bu sıfatlar inkar edilmeden, benzetme yapılmadan ve manaları tahrif edilmeden kabul edilir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Teğabün suresindeki **“Kim Allah’a iman ederse Allah onun kalbine hidayet verir”** ayetinin tefsiri.

İkincisi: Bu, imanın bir parçasıdır. Müellifin “bu” dediği şey Allah’ın takdir ettiği şeylere sabretmektir

Üçüncüsü: Nesebe sövmektir: Bu, bir kişiye soyu bozuk veya soysuz demektir. Böyle bir söz söylemek küçük küfürdür.

Dördüncüsü: Yanaklarını döven, yakasını-paçasını yırtan ve cahiliye bağırış-çağırışıyla bağırıp çağırانlar ağır bir şekilde tehdit edilmiştir: Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem böyle kimselerden berî olduğunu söylemiştir.

Beşincisi: Allah’ın, kulunun iyiliğini istediğinin alameti: Onu dünyadayken cezalandırmasıdır.

Altıncısı: Allah’ın, kulunu kötülüğünü istediğinin alameti: Onun cezasını ahirete ertelemesidir.

Yedincisi: Allah’ın kulunu sevdiğinin alameti: Onu bela ve musibetlerle imtihan etmesidir.

Sekizincisi: Kızmak haramdır: Yani kulun başına gelen bela ve musibetlere kırgınlık ve kırgınlık göstermek haramdır.

Dokuzuncusu: Belaya rıza, sevaptır: Bu sevap Allah’ın, kulundan razı olmasıdır.

36) “Riyâ Hakkında Gelenler” Bâbı

Birinci, İkinci ve Üçüncü Delîl

Allah Teala şöyle buyurdu: **“De ki: Ben de sizin gibi sadece bir beşerim. Ne var ki, bana ilâhınızın ancak bir ilâh olduğu vahyolunuyor. Onun için her kim Rabbine kavuşmayı arzu ederse salih amel işlesin ve Rabbine yaptığı ibadete hiç kimseyi ortak etmesin.”** [Kehf, 110]

Ebu Hureyre’den merfu olarak rivayet edildiğine göre Allah Teala şöyle buyurmuştur: **“Benim, ortakların ortaklığına hiç ihtiyacım yoktur. Kim amelinde Bana bir başkasını ortak koşarsa onu şirkıyla başbaşa bırakırım.”** (Müslim, 4/2259)

Ebu Said’den merfu olarak rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Bence sizin için Mesih-i Deccal’dan daha korkunç olan şeyi size haber vermeyeyim mi?”** Ebû Said demiştir ki: Biz de “Buyur (haber ver).” dedik. Bunun üzerine, **“(Sizin için daha korkunç şey) gizli şirktir ki, adamın, namaza durup da gördüğü bir başka adamın (kendisine) bakmasından dolayı namazını güzelleştirmesidir.”** buyurdu. (Ahmed, 3/30; İbn Mace, 2/1406)

- Allah Teala, Peygamberine, insanlara, **“Ben de sizin gibi sadece bir beşerim.”** demesini emrediyor. Bu, onun Rab ve melek değil sadece bir beşer olduğunun ifadesidir. **“Sizin gibi”** demekle de bunu pekiştirmektedir. Bizimle Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem arasındaki fark, vahiydir. Ona itaat etmek vaciptir, ona ibadet etmek ise haramdır.
- **“O halde salih amel işlesin”** Salih amel: Halis ve doğru olan ameldir. Yani ihlaslı ve şeriata uygun amel.

Bir Soru: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ümmeti için riya hususunda neden Mesih-i Deccal’in şerrinden korktuğundan daha çok korkmuştur?

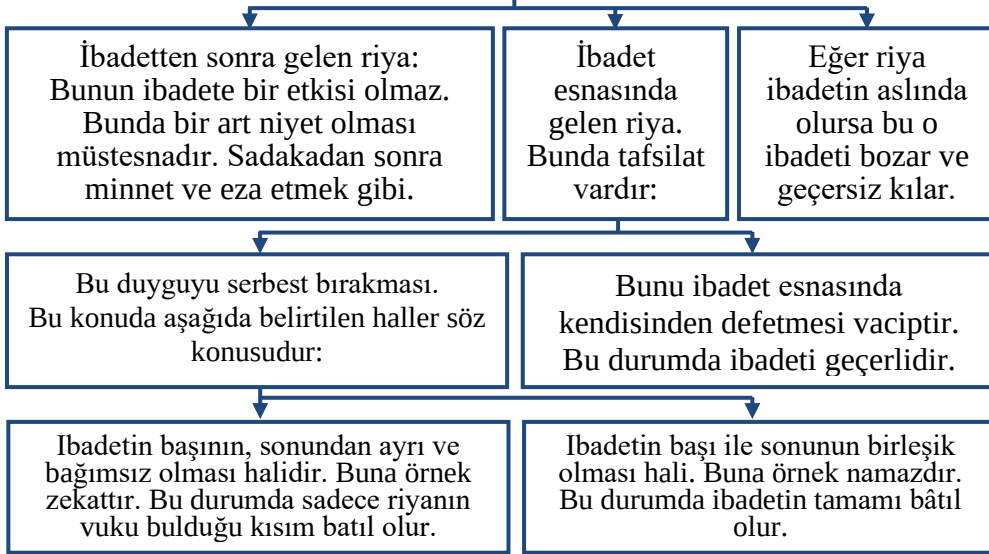
Cevabı: 1- Çünkü Deccal’in fitnesi zâhirdir. Riyanın fitnesi ise gizlidir. Zira riyaadan kurtulmak gerçekten çok zordu.

2- Yine Deccal’in fitnesi sınırlı bir vakitte olacaktır. O da âhir zamandır. Riyanın fitnesi ise her dâim mevcuttur.

Şirk iki çeşittir:

- 1- **Gizli şirk:** Kalpte olandır. Tıpkı riya gibi. Gizli şirk olarak isimlendirilir.
- 2- **Açık şirk:** Söz ve fiillerle olan şirktir. Allah’tan başkasına yemin etmek ve Allah’tan başkasına ruku etmek veya eğilmek gibi.

Riya: Kişinin insanların görmesi veya işitmesi için amel yapmasıdır.

Rıyanın ilacı şunlardır:

- 1- Tevhîdi öğrenerek ve onunla amel ederek Allah'ı tazim etmek. Çünkü insan yalnız Allah'ı tazim edip O'nu yücelttiği vakit ondan bakasına aldırış etmez.
- 2- Riyaya düşmekten kaçınma gerekçesiyle ameli terketmemek. Çünkü bu durumda şeytan seni ya riyaya düşürür ya da seni Allah'tan başkasından korkmaya götürür.
- 3- Duâ etmek.
- 4- İbadetleri gizli yapma hususunda gayretli olmak.
- 5- Kabir ziyareti gibi âhireti hatırlatan salih amelleri arttırmak.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Kehf suresindeki ayetin tefsiridir.

İkincisi: İçine Allah'tan başkasının rızası girdiği zaman salih amelin reddedilmesi çok ciddi bir durumdur.

Üçüncüsü: Bunu gerektiren sebebin zikredilmesidir ki bu, Allah'ın buna hiç ihtiyacının olmamasıdır.

Dördüncüsü: Sebeplerden biri de Allah'ın ortakların hepsinden üstün ve münezzeh olmasıdır.

Beşincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in, ashâbı hakkında riyadan korkmasıdır. Bu konuda ashâbından bile korkunca onlardan sonra gelecek kimseler için bu konuda korkması daha evladır.

Altıncısı: Onun rıyayı, "kişinin Allah için namaz kılarken kendisine bakan birini görünce namazı süslemesidir" diye tefsir etmesi.

37) “İnsanın Ameli İle Dünyayı Murad Etmesinin Şirk Olduğu” Bâbı

- Bu bölüm, ibadetiyle övülmeyi veya gösteriş yapmayı kastedmeyen, bilakis ihlâslı bir şekilde Allah’a ibadet eden, fakat ahiret sevabını unutarak bu ibadetiyle mal, mertebe ve kendi sağlığı gibi dünyevî bir takım şeyler murad eden kimse hakkındadır.
- Kişinin namazında Allah’tan rızık istemek suretiyle duâ etmesinde bir sakınca yoktur. Ancak namazı sırf bunun için kılmamalıdır. Bu -yani kişinin âhiret ameliyle dünyayı istemesi- değersiz bir mertebedir.
- **Not:** Bazı kimseler dünyevî faydalar haline dönüştürdükleri ibadetler hakkında konuşurlarken -mesela- “Namaz bir spordur ve sınırlara faydalıdır, oruç vücuttaki nemin giderilmesinde faydalıdır ve öğünleri düzene koyar.” derler. Hâlbuki farz olan ibadetlere dünyevî menfaatleri karıştırmamak esastır.
- Bu bâb riyâ bâbından daha tehlikelidir. Çünkü riya kişiye sadece namazlarının birinde gelebilir. Ancak âhiret ameliyle dünyayı talep etmek bütün ibâdetleri kapsayabilir.

Bu konuda insanlar beşe ayrılır:

Dünyâ ameliyle dünyayı istemek:	Bu câizdir.Örneği, ev satın almak için ticaret yapan kimsedir.
Dünyâ ameliyle âhireti istemek:	Bu müstehaptır. Örneği, sadaka vermek için tarlayı ekip biçen kimsedir.
Âhiret ameliyle âhireti istemek:	Ne mutludur bu kimseye. Zira bu en üstün mertebedir.
Âhiret ameliyle dünya ve âhiretin ikisini birden istemek.	Âhireti daha çok isteme şartıyla sahihtir. “Rabbimiz! Bize dünyâda iyilikler ver, âhirette de iyilikler ver.” [Bakara, 201]
Âhiret ameliyle dünyayı istemek:	Bu küçük şirktir. Örneği mal ve mülke ulaşmak için namaz kılan kimsedir.”

Kişi dünyayı mı âhireti mi istediğini nereden bilebilir? Verildiği zaman razı oluyor verilmediği zaman öfkeleniyorsa dünyayı istiyor demektir.

Yine bazı insanlar sınav günleri bolca ibadet yapar, sınavlar bittiği zaman ibadetleri terk ediyorlar. Bu büyük bir yanlışır. Çok tehlikelidir.

Birinci Delîl

Allah Teala şöyle buyurmuştur: **“Her kim dünya hayatını ve süsünü isterse, orada amellerinin karşılığını tamamen öderiz. Onlar bu hususta hiç eksikliğe uğratılmazlar. İşte onlar, âhirette kendileri için ateşten başka hiçbir nasıpları olmayan kimselerdir; yaptıkları boşa gitmiştir; yapmakta oldukları şeyler (zaten) bâtıldır.”** [Hud, 15-16]

Bu ayet İsrâ suresindeki şu ayetle tahsis edilmiştir: **“Kim geçici dünyâyı isterse onun için orada dilediğimiz kadar, dilediğimiz kimseye hemen veririz. Sonra onun için cehennemi hazırlarız. Kötülenmiş ve kovulmuş olarak oraya girer.**

İkinci Delîl

Sahih'te Ebu Hureyre'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Dinar, dirhem, saçaklı kadife ve siyah zencefil kumaşa kul olan kişiler kahrolsun! Böyle kişiye verilirse razı olur, verilmezse kızar. Böyle kişi kahrolsun ve sürünsün. Vücuduna diken battığında o diken çıkararı bulunmasın. Ne mutlu o kula ki Allah yolunda atının dizginini tutar, saçı başı dağıktır, ayakları toz toprak içindedir. Eğer ileri karakolda düşman beklemekte ise bu görevini hakkıyla yapar. Artçı konumunda ise bu görevini de hakkıyla yapar. Bu mücahid bir meclise girmek için izin istese -küçük görüldüğü için- kendisine izin verilmez. Şefaât etse şefaati kabul edilmez.”** (Buhari, 2/327)

- Dinar, altın paradır. İslam dinarının ölçüsü miskaldir. Dinarın kulu, dinara tapan denilmesinin sebebi; kulun, Rabbine bağlanması gibi paraya bağlanmasıdır.
- Dirhem, gümüş paraya verilen isimdir.
- **“Kadife elbiseye ve yumuşak yatağa kul olanlar helak olsun”** Yani gösterişe ve eşyaya aşırı önem verenler.
- **“Verilirse razı olur, verilmezse kızar”** Yani sadece para gelirse razı olur. Eğer gelmezse hemen öfkelenir. Bundan dolayı onun kulu olmakla isimlendirilmiştir.
- **“Kahrolsun ve sürünsün”** Yani isteklerinin aksine işler tersine dönmüştür. Daha çok zorlanmıştır.
- **“Vücuduna bir diken battığı zaman onu çıkaran olmaz/olmasın”** Kimse ona yardımcı olmaz.
- Bu üç cümlelerin, bu adamın haline dair Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in verdiği bir haber olması da muhtemeldir ki bu manaya göre bu adam büyük bir hüsrân, perişanlık ve eziyet içindedir.
- **“Ne mutlu o kula ki Allah yolunda atının dizginini tutar,”** Bu, birincinin tersi bir durumdur. Bu kişi dünyaya önem vermez, ahirete önem verir ve Allah yolunda cihada daima hazırdır.

- “Allah yolunda atının dizginini tutar, saç başı dağınıktır” Allah yolunda yürümekten ayakları toz toprak içindedir. Bu, onun nazarında en önemli şeyin Allah yolunda cihad olduğunun delilidir.
- “Bir meclise girmek için izin istese -küçük görüldüğü için- kendisine izin verilmez. Şefaati kabul edilmez.” Yani insanlar nazarında bir mevkii ve saygınlığı yoktur. Yine yöneticiler yanında da bir mertebesi yoktur. Bu sebeple aracı olsa aracılığı kabul edilmez. Fakat Allah katında itibarı ve yüksek bir mevkii vardır. Çünkü O’nun yolunda savaşır.
- Hadiste dikkat çekilen nokta, yalnız dünya için öfkelenen ve yalnız dünya için sevinen dünyaya ibadet eden insanlar olduğudur.

Hadis insanları iki kısma ayırmaktadır:

Birincisi: Dünyadan başka hiçbir şeyi düşünmeyendir. Tek düşüncesi ya mal toplamaktır ya durumunu güzelleştirmektir. Dünya onun kalbini Allah’ın zikrinden ve kulluktan alıkoyacak kadar esir almıştır.

İkincisi: En büyük düşüncesi ahiret olandır. Bu sebeple meşakkati en yüksek olan Allah yolunda cihad için çalışır. Bununla beraber her yönden kendisi için vacip olan şeyleri de yerine getirir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: İnsanın ahiret ameliyle dünyayı istemesi: Bu, şirkten bir parçadır.

İkincisi: Hud suresindeki ayetin tefsiri. Yukarıda geçti.

Üçüncüsü: Müslüman birinin “paranın ve saçaklı kadifenin kulu” diye isimlendirilmesi.

Dördüncüsü: Bunun “verilirse memnun olur, verilmezse kızar” diye tefsir edilmesi.

Beşincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in, onun hakkında, “Kahrolsun ve sürünsün” demesi. Bu bedddua da olabilir haber de.

Altıncısı: “Diken battığı zaman onu çıkaran olmasın” demesi. Bu bedddua da olabilir haber de.

Yedincisi: Bu vasıfları taşıyan mücahidin övülmesidir: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in “Ne mutlu o kula ki” demesi onun övüldüğüne delalet eder. Övülmeyi hak eden odur, para-pul sahipleri ve makam mevki sahipleri değil.

38) “Allah’ın Haramlarını Helal; Helallerini De Haram Kılma Hususunda Alimlere ve Yöneticilere İtaat Etmenin, Onları Rab Edinmek Olduğu” Bâbı

Bir masiyet hususunda alimlere ve yöneticilere itaat etmenin halleri:

Büyük küfür olma hali:
Onlara memnuniyetle itaat ederek ve Allah’ın hükmüne öfke duyarak olur. Allah’ın indirdiğini sevmeyen ve kerih gören herkes kâfir olur. Aynı şekilde başkalarının hükmünü Allah’ın hükmüne denk olduğuna yahut başkalarının hükmünün daha efdal olduğuna itikad ederse de kafir olur.

Küçük küfür olma hali:
Bu çok tehlikelidir. Zira bu, kişiyi büyük küfre düşürebilir. Bu da kişinin Allah’ın hükmüne razı olması ve Allah’ın hükmünü başkalarının hükmünden daha doğru ve daha efdal görmesine rağmen başkalarının hükmüne itaat etmesidir. Hevası ona bunu yaptırır. Tıpkı birinin Allah’ın hükmüne ters düşen işleri yapma şartıyla bir işe girmesi gibi.

Tafsilat olan hal:
Kişinin, Allah’ın hükmü olduğunu zannederek cahil bir şekilde Allah’tan başkasının hükmüne itaat etmesi gibi. Bu durumda:
1- Eğer hakkı öğrenme imkanı var da öğrenmemişse günahkardır.
2- Eğer hakkı öğrenme imkanı yoksa mazurdur.

Birinci ve İkinci Delîl

İbn Abbas dedi ki: “Üzerinize gökten taş yağması yakındır; ben, ‘Allah’ın Rasûlü şöyle dedi.’ diyorum, siz ise ‘Ebu Bekir ve Ömer şöyle dedi.’ diyorsunuz?!”

Ahmed b. Hanbel şöyle dedi: “İsnadı ve o isnadın sahih olup olmayacağını bilip de hâlâ Süfyan’ın görüşünü almaya gidenlere doğrusu şaşırdım. Hâlbuki Allah Teala şöyle buyurmaktadır: **“Peygamber’in emrine muhalefet edenler, başlarına bir belânın gelmesinden yahut acı bir azaba uğramaktan sakınsınlar.”** [Nur, 63] Fitne nedir, bilir misin? Fitne şirktir. Belki o, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in sözünün bir kısmını reddetmiş olur da kalbine bir sapma belirebilir ve bu yüzden helâk olabilir.”

Taklid hususunda alimler üç görüşe ayrılmışlardır:

Birincisi: Taklid vaciptir. Çünkü içtihad kapısı dört büyük imamın ölümüyle kapanmıştır.	İkincisi: Taklid haramdır. Çünkü bu, sözü hüccet olmayan kimsenin sözünü kabul etmektir.	Üçüncüsü: Taklid câizdir. Ancak bunun hükümleri tek başına öğrenmeye güç yetiremeyen kimse gibi zaruret anında olması gerekir. Tercih edilen görüş de budur.
--	--	--

Üçüncü Delîl

Adiy b. Hatem'den rivayet edildi: O, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şu ayeti okuduğunu işitti: **“Onlar, Allah’tan başka bilginlerini ve rahiplerini de kendilerine Rab edindiler, Meryem oğlu Mesih’i de. Oysa onlar bir olan Allah’a ibadet etmekle emrolunmuşlardı. Allah’tan başka hiçbir ilâh yoktur. O, müşriklerin ortak koştuğu şeylerden de münezzehtir.”** [Tevbe, 31] Dedim ki: “Ama biz onlara ibadet ediyor değildik.” Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: **“Onlar Allah’ın helal kıldığı bir şeyi haram, haram kıldığı bir şeyi helal kılmıyorlar mıydı?”** Ben, “Evet” dedim. Bunun üzerine **“İşte bu, onlara ibadet etmeleri demektir”** buyurdu. Bunu Ahmed ve Tirmizi rivayet etti ve Tirmizi, hasen olduğunu söyledi. (Tirmizi, 8/248, Beyhaki, 10/116)

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Nur suresindeki **“Peygamber’in emrine muhalefet edenler, başlarına bir belânın gelmesinden yahut acı bir azaba uğramaktan sakınsınlar”** ayetinin tefsiridir.

İkincisi: Tevbe suresindeki **“Onlar, Allah’tan başka bilginlerini ve rahiplerini de kendilerine Rab edindiler, Meryem oğlu Mesih’i de”** ayetinin tefsiridir.

Üçüncüsü: Adiy b. Hatem’in dikkat çektiği ibadetin ne anlama geldiğine dikkat çekilmiştir. Bu onlara itaat ederek ibadet etmektir.

Dördüncüsü: İbn Abbas’ın Ebu Bekir’i ve Ömer’i, Ahmed’in de Süfyan’ı örnek göstermesi.

Beşincisi: Durumların bu noktaya gelinceye kadar değişmesidir. Hatta pek çoklarına göre rahiplere ibadet etmek amellerin en faziletlilerinden biri haline gelmiştir. O halde dikkatli olmamız, Allah’ın dinini korumamızın gerekli olduğunu bilmemiz gerekir. Allah’ın haram kıldığını helal, helal kıldığını haram kılmada hangi merteye olursa olsun hiç kimseye itaat edilmez. Sadece Allah’a kul olmamız, O’na itaat etmemiz ve boyun eğmemiz gerekir.

39) “Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarını iddia eden kimseleri görmedin mi? Tâğûtu inkâr etmekle emrolundukları halde, yine de tâğûta muhakeme olmak istiyorlar. Şeytan da onları, (dönüşü olmayan) uzak bir sapıklığa düşürmek istiyor.” Ayeti Bâbi

- Bu bölümün öncekiyle ilişkisi vardır. Çünkü bundan önceki bölümde Allah'ın haram kıldığını helal, helal kıldığını haram kılma konusunda âlimlere ve yöneticilere itaat eden kimsenin hükmü vardı. Bu bölümde ise Allah'tan başkasına muhakeme olmak isteyen kimse kınanmaktadır ve reddedilmektedir.
- **“Görmedin mi?”** Buradaki istifhamla onların hallerinin takriri ve taaccüb murad edilmiştir. Hitap, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'edir.
- **“Sana indirilene inandıklarını iddia ediyorlar.”** Burada ‘İman edenler’ demedi, çünkü onlar iman etmediler. İman ettiklerini iddia ettiler. Hâlbuki yalan söylüyorlar.
- **“Şeytan istiyor.”** Şeytan, insan ve cin şeytanlarını kapsayan bir cins isimdir.
- **“Onları uzak bir sapıklığa düşürmek”:** Yani şeytan onları haktan uzak bir sapıklığa düşürmek istiyor. Fakat bu, onların bir defada/aniden batıla nakledilmelerini gerektirmez, tedrici olarak/yavaş yavaş batıla düşerler.
- **“Münafıkları görürsün”** Burada “onlar” zamiri değil de “münafıklar” kelimesinin açıkça zikredilmesinin üç faydası vardır:

Birincisi: İman ettiklerini iddia eden bu kişiler münafıklardır.

İkincisi: Bu tavır, ancak münafıktan sudur eder. Çünkü müminin hiç tereddüt etmeden Allah'ın emrine boyun eğmesi gerekir.

Üçüncüsü: Dikkat çekmektir. Çünkü kelam tek bir tertip üzere olunca insanın dikkati dağılabilir. Değişiklik olduğu zaman insanın dikkati yeniden toplanır.

Şeyhülislam İbn Teymiyye şöyle dedi: **“Bu ayetler Allah'ın sıfatlarını tahrif ve tevil edenlerin durumuna tamamen uygundur. Çünkü onlar Allah'a ve Rasûlüne iman ettiklerini söylüyorlar, fakat ‘haydi Allah'ın indirdiği şeylere ve Peygamber'e gelin’ denildiği zaman yüz çeviriyorlar ve ‘biz filana veya falana gideriz’ diyorlar. Kendilerine itiraz edildiği zaman, ‘biz iyilik ve uzlaşmadan yanayız, akıl ve naklin delalet ettiği şeyi birleştiriyoruz.’ derler.”** (İbn Teymiyye, *el-Fetava el-Hameviyye*)

İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır: **“Onlara ‘yeryüzünde fesat çıkarmayın’ denildiği zaman, ‘biz ancak ıslah edicileriz’ derler.”** [Bakara, 11]

Yine şöyle buyurmuştur: **“İslahından sonra yeryüzünde fesat çıkarmayın.”** [Araf, 56]

Yine şöyle buyurmuştur: **“Onlar, cahiliye devrinin hükmünü mü arıyorlar?”** [Maide, 50]

- **“Onlara yeryüzünü ifsat etmeyin denildiği zaman:”** Yeryüzünde fesat çıkarmak iki türlü olur:
1) Mesela evleri yıkmak ve yolları bozmak gibi hissî ve maddî ifsat.
2) Masiyetler ve günahlar gibi manevî ifsat. Bu, yeryüzündeki bozgunculukların en büyüğüdür.
- **“Biz ancak ıslah edicileriz”** Bu iddia en geçersiz iddialardan biridir. Zira Allah Teala onların üslubundan daha kesin bir üslupla onlara karşılık vermiştir. Yeryüzünde fesat çıkaran ve ıslah iddiasında bulunan bu kişiler gerçekten bozgunculardır, başkası değildirler.
- **“İslah edildikten sonra...”** İslah ediciler tarafından ıslah edildikten sonra demektir. Alimlerin davetinin karşısında durmak, selefin davetinin karşısında durmak ve Allah’ın Kitabındaki ve Peygamberinin sünnetindeki hükmün karşısında durmak bu cinsten bir fesattır.

Beşinci ve Altıncı Delîl

Abdullah b. Ömer’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Hevası benim getirdiğim şeye tabi olmadıkça sizden biriniz iman etmiş olamaz.”** Nevevi dedi ki: “Bu hadis sahihtir. Biz bunu el-Hüccet isimli kitapta sahih bir isnatla rivayet ettik.

Şa’bi şöyle dedi: Münafıklardan bir adam ile yahudilerden bir adam arasında bir anlaşmazlık vardı. Yahudi, Muhammed’in rüşvet almayacağını bildiği için “Muhammed’in hakemliğine başvuralım” dedi. Münafık ise yahudilerin rüşvet alacaklarını bildiği için “Yahudilerin hakemliğine başvuralım.” dedi. Neticede Cüheyneli bir kâhine gidip onun hakemliğine başvurma konusunda anlaştılar. İşte bunun üzerine Allah’ın şu ayeti nazil oldu: **“Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarını iddia eden kimseleri görmedin mi?”**

Denildi ki: “Bu ayet, birbiriyle davalı iki adam hakkında nazil oldu. Bunlardan birisi dedi ki: ‘Bu davayı Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e götürelim.’ Diğeri dedi ki: ‘Ka’b b. el-Eşref’e götürelim.’ Sonra Ömer’e müracaat ettiler. Bunlardan birisi kıssayı Ömer’e anlattı. Ömer, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in hakemliğini kabul etmeyen kimseye, ‘Öyle mi?’ diye sordu. Adam, ‘Evet’ dedi. Bunun üzerine Ömer, adama kılıçla vurdu ve öldürdü.”

- **“Sizden biriniz iman etmiş olmaz.”** Yani heva, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in getirdiği şeylere tamamen tabi olmadıkça iman kemale ermez. Hadis böyle birinden imanı tamamen
- Bazı alimler bu hadisin zayıf olduğunu söyledirler. Fakat hadisin manası sahihtir.
- **“Münafıklardan bir adam:”** Münafık, içinde küfrünü gizlediği halde müslüman olduğunu açıklayan kimsedir.
- **“Yahudilerden bir adam:”** Yahudiler, Musa *aleyhisselam*’ın dinine müntesip kimselerdir. Yahudi olara isimlendirilmelerinin sebebi ise:
 - 1) Ya Musa’nın “Biz tevbe edip sana döndük (Arapçası:hudnâ)” sözünden dolayı.
 - 2) Ya da ataları Yehuza’ya nispetle bu şekilde adlandırılmışlardır.
- **“Muhammed’in hakemliğine,”** Onun peygamberliğine iman etmedikleri ve va’dedilen Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in ileride geleceğini iddia ettikleri için peygamberlik vasfını zikretmedi.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Nisa suresindeki **“Allah’ın indirdiğine ve Peygamber’e gelin.’ denildiği zaman, o münafıkların, senden yüz çevirip kaçtıklarını da görüyorsun”** ayetinin tefsiri ve buradaki tağut kelimesini anlamaya yardımcı şeylerdir.

İkincisi: Bakara suresindeki **“Onlara ‘yeryüzünde fesat çıkarmayın’ denildiği zaman ‘biz sadece ıslah edicileriz’ derler”** ayetinin tefsiridir. Bu ayet, münafıklığın yeryüzünde fesada sebep olduğunun delilidir. Çünkü münafıklar bağlamında zikredilmiştir. Fesat, bütün masiyetleri içine alır.

Üçüncüsü: Araf suresindeki **“İslahından sonra yeryüzünde fesat çıkarmayın.”** ayetinin tefsiri.

Dördüncüsü: **“Onlar, cahiliye devrinin hükmünü mü arıyorlar?”** ayetinin tefsiridir. Bunun tefsiri daha önce geçmiştir. Cahiliye hükmüyle, şeriata muhalif olan her şeyin kastedildiğini beyan ettik. Burada hüküm kelimesi nefret ettirmek ve kötülemek için ayrıca cehalete ve sapıklığa dayandığı için cahiliye kelimesine izafe edilmiştir.

Beşincisi: Birinci ayetin nüzul sebebi hakkında Şa’bi’nin söylediği şeydir.

Altıncısı: Samimi ve yalancı imanın tefsiridir: Samimi iman tam bir itaati, kabulü ve Allah’ın ve Rasûlünün hükmüne teslimiyeti gerektirir. Yalancı iman ise bunun tersini gerektirir.

Yedincisi: Ömer radiyallahu anhu ile münafık arasında geçen kıssa.

Sekizincisi: Hevası Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in getirdiği şeylere tabi olmadıkça bir kimsede imanın meydana gelmiş olmayacağıdır.

Yedinci Bölümün Sınavı (Dokuz Bâb İçerir)

Birinci Soru: Aşağıdaki soruları uygun şekilde cevaplayınız.

- 1) Yedinci bölümün ilk bâbı sevgi bâbıdır.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 2) Bir kimsenin kalbinde Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in sevgisi hiç yoksa o kimsenin imanı...
a) Eksiktir b) İmanın aslı onda yoktur
- 3) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i anadan, babadan ve bütün insanlardan daha çok sevmek gerekir.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 4) Aşağıdakilerden hangisi imanın tadını alma sebeplerindendir?
a) Kişiyi Allah için sevmek
b) Kişiyi akraba olduğu için sevmek
- 5) Kuran ve sünnette varid olan nefiy kaç şeye hamledilir? Açıklayınız.
1-
2-
3-
- 6) Tehdit bildiren ayet ve hadislerle ilgili ehli sünnetin görüşü nedir?
.....
.....

7) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in gönderilişinden sonra 'yahudilik ve hiristiyanlık Allah katında geçerli dindir' diyen kimse islam dininden çıkmış ve Kur'ân'ı yalanlamıştır.

Doğru ☐

Yanlış ☐

8) Allah'ın düşmanlarına buğz ve düşmanlık beslememiz onlarla aramızda olan anlaşmaları yerine getirmeyeğimiz anlamına gelmez.

Doğru ☐

Yanlış ☐

9) "Allah'ın düşmanını görmeyi sevmediği için bir hiristiyanı denk geldiğim zaman onu görmemek için gözlerimi kapatırım." Bu söz kime aittir?

a) İmâm Ahmed b. Hanbel

b) Şeyhu'l İslâm İbnu Teymiyye

10) "Her kim mümin ve takvalı ise o kimse Allah'ın evliyasıdır." Bu söz kime aittir?

a) Şeyhu'l İslâm İbnu Teymiyye

b) İbnu'l Kayyim

11) Allah'ın düşmanlarına dostluk besleyen kimse istediği kadar namaz kılsın ve oruç tutsun yine de Allah'ın dostluğuna erişemez.

Doğru ☐

Yanlış ☐

12) Mescidleri imar etmekten kasıt nedir?

a) Hissî imâr (mescid bina etmek)

b) Manevi imar (mescidleri ibadetler ile ihya etmek)

c) Hepsi

13) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i neden seviyoruz?

.....
.....
.....
.....

14) Vefatından sonra peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i nasıl severiz?

.....
.....

15) Tevekkül dinin yarısıdır.

Doğru ☐ Yanlış ☐

16) Tevekkülün dindeki tanımı nedir?

.....
.....

17) Ölü veya gâib olan salih kimselere itimad etmenin hükmü nedir?

a) Büyük şirk b) Küçük şirk

18) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Allah'a tevekkül edenlerin en hayırlısıydı. Ancak buna rağmen onun başına bir takım sıkıntılar ve ezalar gelmiştir.

Doğru ☐ Yanlış ☐

19) Sıkıntı anında okunacak duâ nedir?

.....
.....

20) Büyük günahların dindeki tanımı nedir?

.....
.....

21) Büyük günah işleyen kimsenin hükmü nedir?

- a) İmanı eksik bir mümindir.
- b) İmanından dolayı mümin, günahından dolayı fasıktır.
- c) Mümindir
- d) Kafiridir
- e) A ve B şıkkı

22) Büyük günah işleyen kimse sevilir mi?

- a) Sevilmez
- b) İmanı hasebiyle sevilir, günahı hasebiyle sevilmez.

23) Sabır kaç kısımdır?

- a) 3 b) 4 c) 5

24) Sabır kısımlarının en büyük mertebesi haramları işlememek suretiyle sabretmektir.

Doğru ☐ Yanlış ☐

25) İnsanlar musibet/bela anında kaç kısımdır?

- a) 5 b) 4 c) 3

26) Bu kısımların ne olduklarını açıklayınız:

.....
.....
.....
.....
.....

27) Kıyamet günü neden 'Kıyemet' olarak isimlendirilmiştir?

.....

28) Riyanın dindeki tanımını nedir?

.....

29) Riyanın hükmü nedir?

- a) Küçük şirktir
- b) Küçük şirktir ancak kişiyi büyük şirke de götürebilir.

30) Kişinin riyağa düşme korkusuyla yapacağı ameli terk etmesinin hükmü nedir?

- a) Caizdir
- b) Küçük şirktir

31) Kişinin ahiret ameliyle dünyayı istemesi bâbı riya bâbından daha tehlikelidir.

Doğru ☐ Yanlış ☐

32) Masiyet hususunda alimlere ve yöneticilere itaat etmenin kısımları nelerdir? Her kısmı hükmüyle birlikte açıklayınız.

.....
.....

33) Allah'ın indirdiği şeyden başka bir şey ile hükmetmenin câiz olduğuna itikad etmenin hükmü nedir?

- a) Büyük küfür
- b) Küçük küfür

34) Kişi Allah'ın hükmünün daha efdal ve gerekli olduğuna itikad ediyor ancak hükmedeceği kişiye duyduğu hased yüzünden Allah'ın hükmünün dışında bir hüküm ile hükmediyor. Bu kişinin hükmü nedir?

- a) Kâfir
- b) Zalim
- c) Fâsik

35) Yeryüzündeki en büyük fesad hangisidir?

- a) Hissî fesad
- b) Manevî fesad

Sekizinci Bölüm: İsim ve Sıfat Tevhidi (Bir Bâb İçerir)
40) “İsim ve Sıfatlardan Herhangi Bir Şeyi İnkâr Eden”
Hakkında Gelenler Bâbı

İnkâr etmek iki çeşittir:

Tevîl inkârı: Bu kişi isim ve sıfatları inkâr etmez, fakat onları zahirine muhalif bir mana ile tevîl eder.

Yapılan tevîlin Arap dilinde geçerli dayanağının olmaması:

Bunun hükmü küfürdür. Tıpkı kişinin “el” için bundan semalardır demesi gibi. Bu kimse kafir olur. Çünkü Arap dilinde geçerli dayanağı yoktur. Şer’î hakikatın gerektirdiği de değildir. Bilakis bu münker ve yalandır.

Yapılan tevîlin Arap dilinde geçerli bir dayanağının olması: Bu tevîl küfrü gerektirmez. Ancak çok tehlikeli yerlere götürür. Birisi dese ki “**Bilakis O’nun iki eli de açıktır**” ayetindeki elden kasıt nimettir. Çünkü arap lügatında nimet için de bu söylenir. Bu kimseye şöyle cevap verilir:

Yalanlama inkârı:

Bunun küfür olduğunda şüphe yoktur. Eğer bir kimse Allah’ın isimlerinden herhangi bir ismi veya Kitap’ta ve sünnette sabit sıfatlardan herhangi bir sıfatı inkâr ederse kâfir olur. Bu konuda Müslümanların icması vardır.

- 1- Bu tevîl Kur’ân ve sünnet naslarına ve selefin icmasına muhaliftir. Bunun herhangi bir delili de yoktur.
- 2- El vasfı, nimetin veya kuvvetin vasıflanamayacağı vasıflarla vasıflanmıştır. Bu vasıflardan bazıları ikil mana, çoğul mana, kabzetmek, kavramak... Bu vasıflar nimet veya kuvvet için geçerli olmaz.
- 3- Yüce Allah kendi eliyle Âdem’i yaratarak ona lütufta bulunmuştur. Eğer ‘el’ nimet veya kuvvet manasına gelseydi Âdem’in diğer yaratılmışlara göre bir ayrıcalığı da olmazdı.

İsim ve Sıfat Tevhidi Nedir?

İsim ve sıfat tevhidi, Kur’ân’da veya Sünnet’te Allah’ı kendisini isimlendirdiği isimler ve vasfettiği sıfatlarla birlemektir. Bu da tahrif (tevîl), ta’tîl (inkâr), temsil (benzetme) ve tekyîf (niteleme) olmaksızın kendisi hakkında isbât ettiği şeyleri isbât ederek, yine kendisi hakkında nefyettiği şeyleri ise nefyederek gerçekleştirir.

Tanımda tevili neden tahrif ile ifade etmiştir?

- Çünkü Kur’ân’da bu lafızla ifade edilmiştir. Kur’ân’da geçtiği gibi ifade etmek en doğrusudur.
- Tahrif lafzı sapmaya daha uygundur. Asıl itibariyle onlar tahrif ehlidir, tevil ehli değildirler.
- Tahrif yapanlar hakkında bu lafzı kullanarak insanları onlardan uzaklaştırmak. Zira bu kimseleri tevil ehli şeklinde vasıflandırmak onlar için bir övünçtür.
- Tevilin hepsi yerilmiş değildir. Zira bir delile dayanan tevil sahih ve makbuldür. Herhangi bir delile dayanmayan tevil fâsiddir ve reddedilir. Tahrifin ise tümü yerilmiştir. Aralarındaki fark budur.

İsim kelimesi neyden türemiştir?

İsmin çoğuludur. Hangi kökten türediği konusunda ihtilaf vardır. Bunun yükseklik ve yücelik manasına gelen “sümûv” kökünden türediği söylenmiştir. Çünkü ismin sahibi ismiyle yükselir ve ortaya çıkar.

Bir görüşe göre alamet ve işaret manasına gelen “sime” kökünden türemiştir. Çünkü isim müsemmasın/sahibinin bir alametidir.

İsim ve sıfat arasındaki fark nedir?

Buradaki isimlerle kastedilen, Allah’ın isimleridir. Sıfatlarla kastedilen de Allah’ın sıfatlarıdır. İsim ile sıfat arasındaki fark, isim Allah’ın isimlendirildiği şeydir, sıfat ise Allah’ın vasıflandırıldığı şeydir.

İsim ve sıfat tevhidini neden öğreniyoruz?

- 1- Tevhidi tahkik etmek için. Zira kişi tevhidin üç çeşidinin tümüyle Allah’ı birlemeden muvahhid olmaz.
- 2- Çünkü isim ve sıfat tevhidiyle kalpler hayat bulur. Kalplerin hayat bulmasını sağlayan en büyük şey ve yine Allah’ı tanımayı sağlayan en şerefli ilim isim ve sıfat tevhididir.
- 3- Cennete giriş sebebidir. Zira Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Allah’ın doksan dokuz ismi vardır. Her kim onları sayarsa (gerekirdikleriyle amel ederse) cennete girer.”**
- 4- Çünkü seleften imamların indindeki asıl ve gittikleri yol budur.
- 5- Sıfatları inkar eden ve temsî (benzetme) yapan kimselerin düştüğü yanlış düşmemek için.
- 6- Bu isimlerle Allah’a dua etmek için.

Tahrif: Allah hakkında isbat edilmesi gereken sıfatları değiştirmektir. Bu ikiye ayrılır:

Lafzî Tahrif: Bu الله/Allahu lafzı celâli son harfinde bulunan ötre harekesini üstün harekesine çevirmek gibidir. Bunun örneği: "وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا" "Allah Musa ile konuştu" ayetini "وَكَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا" "Musa Allah ile konuştu" şeklinde harekeyi değiştirerek tahrif etmeleridir. Zira bir harekeyi değiştirmek manayı tamamen değiştirir.

Manevi Tahrif: Bunun örneği ise 'el kelimesinden kastolunan nimettir' diyen kimsedir.

Ta'tîl: Allah hakkında isbat edilmesi gereken sıfatları inkar etmektir. Bu ikiye ayrılır:

Külfî Ta'tîl: Cehmiyye fırkasının yaptığı gibi Allah'ın bütün sıfatlarını inkar etmektir.

Cüzî Ta'tîl: Eşarilerin yaptığı gibi bazı sıfatları inkar edip bazı sıfatları isbat etmektir.

Tekyîf: Sıfatların nasıllığını söylemek veya sormaktır. Bu da şöyle olur:

Dil ile tabir etmek: Diliyle bir şeyi vasfetmekle olur.

Parmaklarla vasfetmek: Parmaklarla şekil belirtmekle olur.

Kalp ile vasfetmek: Kalp ile nasıl olduğunu düşünmekle olur.

İsmın sıfata delaleti üç kısma ayrılır:

Mutabakat Delaleti: Bu, ismin kuşattığı bütün manalarına delalet etmesidir.

Tazammun Delaleti: Bu, manalarından bir bölümüne delalet etmesidir.

İltizam Delaleti: Hariçte zorunlu bir şeye delalet etmesidir.

Bunun örneği şudur: Yaratıcı manasına gelen el-Halik ismi tek başına Allah'ın zatına ve tek başına yaratma sıfatına tazammun delaleti ile delalet eder. Allah'ın zatına ve O'ndaki yaratma sıfatına mutabakat delaletiyle delalet eder. İlim ve kudrete iltizam delaletiyle delalet eder. Yüce Allah'ın şu buyruğunda olduğu gibi: "Yedi göğü ve yerden de bir o kadarını yaratan Allah'tır. Allah'ın her şeye kadir olduğunu ve Allah'ın her şeyi ilimle kuşattığını bilmeniz için Allah'ın emri bunlar arasında iner durur." [Talak, 12]

İsim ve Sıfat Hakkında Doğru İlmi Nasıl Öğrenebiliriz?

- 1- Öncelikle ilim bir ibadettir. Bundan dolayı ilim hususunda Rasûlullah'ın ve onun ashâbının gittikleri yolda gitmeliyiz.
- 2- İlim öğrenmekteki asıl amaç Allah'ı yüceltmek olmalıdır. Zira İmam Malik'e istiva hakkında sorulduğu zaman başını yere eğdi ve terler içinde kaldı. Çünkü çok azim bir mesele hakkında sorulmuştu.
- 3- Sahabelerin sormadığı şeyler hakkında biz de sormamalıyız.
- 4- İlk önce delili bulup daha sonra bu delil doğrultusunda itikad etmeliyiz. Bu Ehli Sünnet'in yoludur. Ehli Sünnet'e muhalif olan kimseler ise önce bir takım şeylere itikad ederler daha sonra bu itikad ettikleri şeylere delil ararlar. Hakikatte delil de bulamazlar. Böylece tökezliyorlar ve bidatler içinde boğulup gidiyorlar.
- 5- İmâm Şâfiî'nin metodunu uygulamalıyız. Bu metod **“İman et, hidâyet bul”** metodudur. Yani, Allah'a ve O'ndan gelen şeylere Allah'ın murâd ettiği gibi iman etmek ve yine Rasûlullah'a ve ondan gelen şeylere Rasûlullah'ın murâd ettiği gibi iman etmektir.

İsim ve Sıfatlarla İlgili Bazı Kaideler:

- 1- **Allah'ın isimleri belli bir sayıyla sınırlı değildir:** Bunun delili Abdullah b. Mesud'dan gelen şu meşhur sahih hadistir: “Allah'ım! Ben Senin kulunum. Erkek ve kadın kullarının çocuğuyum. Alın yazım Senin elindedir. Hakkımda senin hükmün geçerlidir. Sen benim hakkımda adaletle hükmedersin. Kendini isimlendirdiğin, Kitabında indirdiğin, kullarından birine öğrettiğin veya katındaki gayb ilminde kendine has kıldığın Sana ait her isimle Senden istiyorum.” (Ahmed, 1/391, 452; İbn Hıbban, 2372)
“Allah'ın doksan dokuz ismi vardır ki kim bunları sayarsa cennete girer” hadisi ise, Allah'ın doksan dokuz isminden başka ismi olmadığı anlamına gelmez. Bu tıpkı şu söze benzer: Benim yüz tane atım vardır ki ben bunları Allah yolunda cihad için hazırladım. Bu, benim yüz atın dışında başka atımın olmadığı anlamına gelmez.
- 2- **Allah'ın isimleri birer a'lemdirler (özel isimdirler) ve vasıfırlar (sıfatırlar):** Sadece alem de değildirler. Çünkü bunlar Allah'ın zatına delalet etmeleri yönüyle alemdirler, bu ismin ihtiva ettiği niteliğe delalet etmeleri yönünden de birer vasıfırlar. Bizim isimlerimiz böyle değildir. Çünkü insan kendi oğluna sıfat manasını dikkate almaksızın Muhammed veya Ali ismini verebilir. Adamın ismi Ali olduğu halde insanların en alçağı olabilir.
- 3- **Allah'ın isimleri müteradif ve mütebayindirler:** Müteradif; lafızları farklı, manaları ortak demektir. Mütebayın ise lafızları da, manaları da farklı demektir. Allah'ın isimleri, Allah'ın zatına delalet etmeleri itibarıyla müteradiftirler. Çünkü hepsi aynı müsemmaya delalet ederler/bu isimlerin hepsinin sahibi Allah'tır. es-Semî, el-Basîr, el-Azîz, el-Hakîm, hepsi tek bir şeye delalet eder, o da Allah'tır. Bunlar manaları itibarıyla mütebayındır/farklıdır. Çünkü el-Hakîm'in manası, es-Semî'in manasından farklıdır.

4- **Allah'ın her bir ismi, Allah'ın hem zatına hem de bir manaya delalet eder:** Dolayısıyla bizim hem bu isimlere, hem bu isimlerin ihtiva ettiği sıfatlara hem de eğer isim müteaddi ise bu sıfatın delalet ettiği esere ve hükme iman etmemiz gerekir. Mesela es-Semi ismi. Biz hem es-Semi'in Allah'ın isimlerinden bir isim olduğuna, hem bu ismin işitme sıfatına delalet ettiğine, hem de bu sıfatın hükmünün ve eserinin olduğuna inanırız. Bu da Allah'ın işittiğidir. Fakat isim, el-Azim, el-Hayy, el-Celil gibi müteaddi değilse, isim ve sıfat sabit olur, onun teaddi ettiği bir hükmü yoktur.

5- **Allah'ın sıfatları isimlerden daha genişdir (çoktur):** Çünkü her isim bir sıfata delalet eder, ancak her sıfat bir isme delalet etmez. Mesela Allah'ın kelam sıfatı ve irade vardır. Ancak Allah bu sıfatlar doğrultusunda Mütakellim veya Mürid diye isimlendirilmez.

6- Allah'ın kendisini vassıf ettiği her sıfat hakiki manası üzere anlaşılır. Ancak temsîl (benzetme) veya tekyîften (nitelendirmeden) tenzih edilir.

Birinci ve İkinci Delîl

Allah Teala şöyle buyurdu: **“Onlar Rahman’ı inkâr ediyorlar. De ki: “O Rahman benim Rabbimdir, O’ndan başka ilah yoktur. Ben O’na tevekkül ettim, tevhem de O’nadır.”** [Ra’d, 30]

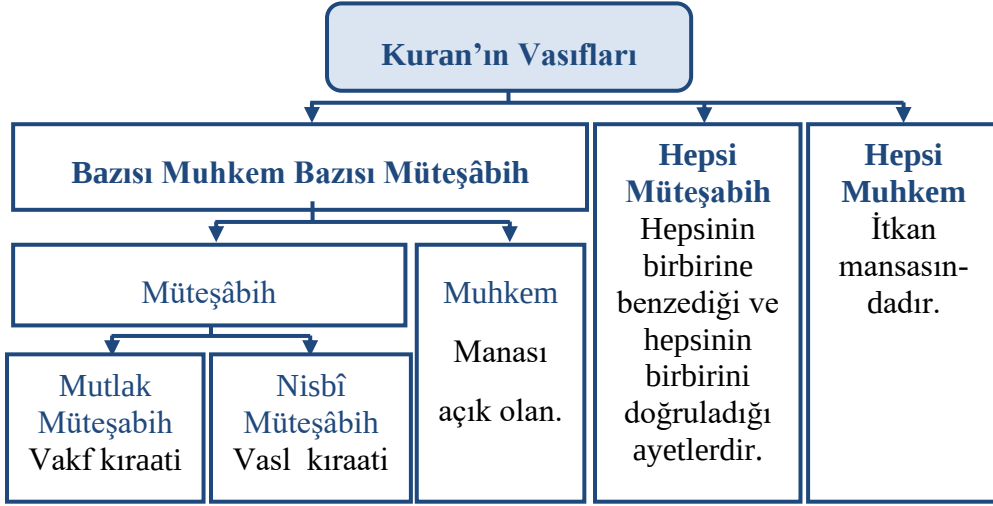
Sahih-i Buhari’de geçen bir rivayette Ali şöyle dedi: **“İnsanlara anlayabilecekleri şeyleri söyleyin; Allah ve Rasûlünün yalanlanmasını ister misiniz?!”** (Buhari, 1/62)

- Davetçi kimsenin davet ettiği kimselerin akıl ölçülerine göre hareket etmesi gerekir. Her insanın akıl derecesine göre konuşmalıdır. Akıl seviyelerine göre yavaş yavaş öğretmek gerekir ki mutmain bir şekilde kabul etsinler. Akıllarının almadığı şekilde onlara davet yapmamalıyız.

Üçüncü Delîl

Abdurrezzak, Mamer’dan; Mamer, İbn Tavus’tan; o, babasından; babası da İbn Abbas’tan rivayet etmiştir: “İbn Abbas sıfatlar konusunda Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’den rivayet edilen bir hadis işittince hoşnutsuzluğundan vücudu titreyen bir adam gördü ve dedi ki: Bu adamların korkusu nedir? Kur’ân’ın muhkemini duyunca duygulanıp kabul ediyorlar, müteşabihini duyunca harap oluyorlar.” (Abdurrezzak, 20895)

- **Bu adamların korkusu nedir?:** Yani Allah'ın bir sıfatını işittikleri vakit bu sıfatı isbât etmekten neden korkuyorlar. Neden onlar bu sıfatı Allah'ın kendisine isbat ettiği ve Rasûlullah'ın da Allah için isbat ettiği gibi isbat etmiyorlar.

- 1- Kur'ân için müteşâbihlik zikredilmeden hepsinin muhkem olduğu ıtlak edilir. Yani kendisinde hiçbir kusur ve noksanlık yoktur. Haberlerinde yalan, hükümlerinde ise zulüm yoktur. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Rabbinin sözü doğruluk ve adalet yönüyle tam kemâlidir.”** [En'âm, 115]
- 2- Yine Kur'ân için muhkemlik zikredilmeden hepsinin müteşâbih olduğu ıtlak edilir. Yani meziyet ve kemâliyet hepsi birbirine benzer ve hepsi birbirini doğrular. Birbirine zıd değildir. Yüce Allah şöyle buyurur: **“Allah, sözün en güzelini (âyetleri) birbirine benzeyen ve (hakikatleri) tekrarlanan bir kitap halinde indirdi.”** [Zümer, 23]
- 3- Yine Kur'ân için bazısının muhkem, bazısının da müteşâbih olduğu ıtlak edilir. Bu durumda muhkemin manası açık seçik olan ayetler, müteşâbihin manası ise manası anlaşılmayan ayetler olur. Müteşâbih iki kısımdır. Mutlak ve nisbî müteşâbihtir. Bu vakf ve vasl kıraati üzeredir. **“Oysa onun tevilini Allah'tan başkası bilemez.”** [Â-li İmrân, 7]
 - **Mutlak Müteşâbih:** Manasını yalnız Allah'ın bildiği ayetlerdir. Tıpkı sıfatların keyfiyeti ve cennetteki şeylerin hakikatının ne olduğu gibi.
 - **Nisbî Müteşâbih:** Bunun manasını ilimde derinleşmiş kimseler bilir. Başkasına göre müteşâbihtir ancak onlara göre müteşâbih değildir.

Mana itibariyle insanların tümüne göre Kur'ân'da müteşâbih olan şey yoktur. Zira hata anlayıştır. Bundan dolayı İbnu Abbâs rasiyallahu anhumâ şöyle demiştir: **“Ben ilimde derinleşmiş kimselerdenim. Onlar ki onun (Kurân'ın) tevilini bilirler.”** İbnu Abbâs bunu kendisini övmek için söylememiştir. Sadece Allah'ın kitâbında manasını bilmediği ayetin olmadığını insanlara anlatmak için söylemiştir. Zira bu ümmette

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den ümmetin sonuna kadar her daim Kur'ân'ı tas tamam hakkıyla anlayan kimseler olacaktır. Her daim Kur'ân'ı ve özellikle de sıfat ayetlerini tas tamam anlayan ve fehmeden kimseler olacaktır.

Dördüncü Delîl

“Kureyş, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Rahman'ı andığını duyunca buna karşı çıktılar. Bunun üzerine Allah Teala onlar hakkında şu ayeti indirdi: **“Onlar Rahman'ı inkâr ediyorlar.”** [Ra'd, 30]” (İbn Cerir, 13/101)

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

- **Birincisi:** İsim ve sıfatları inkâr eden kimsenin imansızlığıdır: Yani isim ve sıfatlardan herhangi birinin inkârı sebebiyle imanın ortadan kalkması.
- **İkincisi:** Ra'd suresindeki **“Onlar Rahman'ı inkâr ediyorlar”** ayetinin tefsiri.
- **Üçüncüsü:** Dinleyenin anlamayacağı şeyleri konuşmanın terk edilmesidir. Akıllarının alacağı şekilde konuşmak gerekir.
- **Dördüncüsü:** Bunun sebebi, her ne kadar inkâr eden bunu kastedmemiş olsa bile Allah ve Rasûlünün yalanlanmasına yol açmasıdır.
- **Beşincisi:** İbn Abbas'ın bundan bir şeyi yadırgayan kimse için söylediği söz ve bunun onu helâk etmesi: İbn Abbas'ın söylediği şey şudur: **“Bu adamların korkusu nedir? Kur'ân'ın muhkemini duyunca duygulanıp kabul ediyorlar, müteşabihini duyunca harap oluyolar?”**

Sekizinci Bölümün Sınavı (Bir Bâb İçerir)

Birinci Soru: Aşağıdaki soruları uygun şekilde cevaplayınız.

- 1) **İsim ve sıfatları inkar edenler kitapta zikredildiği doğrultuda kaç kısma ayrılır?**
a) İki b) Üç
- 2) **İsim ve sıfat arasındaki fark; isim Allah'ın isimlendiği, sıfat ise Allah'ın vasıflandığı şeylerdir.**
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 3) **Kur'ân ve Sünnet'te vârid olan isim ve sıfatlarını inkar etmenin kükmü nedir?**
a) Büyük küfür
b) Küçük küfür
- 4) **Allah'ın isimleri dır. (Boşluğu aşağıdaki şıklar doğrultusunda doldurunuz.)**
a) A'lemdir (Özel isim)
b) Vasıftır (Sıfattır)
c) Hem a'lemdirler hem vasıftırlar
- 5) **Kulların isimleri ise dır. (Boşluğu aşağıdaki şıklar doğrultusunda doldurunuz.)**
a) A'lemdir (Özel isim)
b) Vasıftır (Sıfattır)
c) Hem a'lemdirler hem vasıftırlar
- 6) **İsmin sıfata delaleti kaç çeşittir?**
a) Mutâbakât delâleti
b) Tezammun delâleti
c) İltizâm delâleti
d) Hepsi
- 7) **Allah'ın isimleri belirli sayıyla sınırlı mıdır?**
a) 99 sayısıyla sınırlıdır
b) 110 sayısıyla sınırlıdır
c) Herhangi bir sayıyla sınırlı değildir.
- 8) **Allah'ın sıfatları isimlerinden daha çoktur. Çünkü her ismi bir sıfata delalet eder. Ancak her sıfat bir isme delalet etmez.**
Doğru ☐ Yanlış ☐

9) Allah'ın gülmek gibi isimlerinin delalet etmediği bazı sıfatları vardır.

Doğru ☐ Yanlış ☐

10) İsim ve sıfat tevhidini neden öğreniyoruz? Açıklayınız.

.....
.....
.....

11) İsim ve Sıfat Hakkında Doğru İlmi Nasıl Öğrenebiliriz?

.....
.....
.....

12) Allah'ın sıfatlarıyla ilgili ayet ve hadisler mana itibariyle manaları açık olan muhkem naslardandır. Keyfiyet (sıfatın niteliği) itibariyle ise müteşâbih naslardandır.

Doğru ☐ Yanlış ☐

13) Tek zikredildiği zaman muhkemin manası.....dır.
(Boşluğu aşağıdaki şıklar doğrultusunda doldurunuz.)

- a) Manası açık olan
- b) Hiçbir kusur ve noksanlığın barındırmayan şey

14) Davetçi, davet ettiği kimselerin akılları seviyesince konuşmalı ve kendini onların seviyesine indirerek anlatmalıdır.

Doğru ☐ Yanlış ☐

15) Mana itibariyle insanların tümüne göre Kur'an'da müteşabih olan şey yoktur. Zira hata anlayıştır.

Doğru ☐ Yanlış ☐

16) İbnu Abbâs rasiyallahu anhumâ şu sözünü neden söylemiştir?: “Ben ilimde derinleşmiş kimselerdenim. Onlar ki onun (Kur'an'ın) tevilini bilirler.”

.....
.....

17) İsim ve sıfatla alakalı kitapta zikredilen kaidelerden üç tanesini zikrediniz.

.....
.....
.....

18) Batıl ehlinin alametlerinden birisi de muhkemi kabul etmeleri, müteşâbihi ise reddetmeleridir.

Doğru ☐ Yanlış ☐

19) Bidat ehlinin en çirkin sözlerinden birisi de ‘sıfat ayetlerinin manaları anlaşılmaz’ demeleridir. Çünkü bu sözü söylerken Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in cahil olduğunu söylemiş oluyor, Kur’ân’ı yalanlıyor ve felsefecilerin yoluna uymuş oluyorlar.

Doğru ☐ Yanlış ☐

20) Kur’ân’da manasının anlaşılmayacağı bir şey yoktur.

Doğru ☐ Yanlış ☐

İkinci Soru: Aşağıdaki cümleleri uygun terimlere birleştiriniz.

1)	Tahrif	İnkardır. Bu ise iki çeşittir. Birincisi yalanlayarak inkar, ikincisi tevil ederek inkar.
2)	Te’vil	Dil ile tabir etmek veya parmakları hareket ettirerek vasfetmek veya kalp ile düşünerek vasfederek olur.
3)	Ta’tîl	Meziyette ve kemâliyetle hepsi birbirine benzer ve hepsi birbirini doğrular.
4)	Muhkem	Allah hakkında isbat edilmesi gereken sıfatları değiştirmektir. Bu lafzî ve manevî olarak ikiye ayrılır.
5)	Müteşabih	Allah hakkında isbat edilmesi gereken sıfatları inkar etmektir. Bu küllî ve cüz’î olarak ikiye ayrılır.
6)	Tekyîf	Kendisinde hiçbir kusur ve noksanlık yoktur. Haberlerinde yalan, hükümlerinde ise zulüm yoktur.
7)	Cuhûd	Hepsi yerilmiş değildir. Zira bir delile dayananı sahih ve makbuldür. Herhangi bir delile dayanmayanı fâsiddir ve reddedilir.

Dokuzuncu Bölüm: Şirk Lafızlar (Yirmi Altı Bâb İçerir)

- Bu bölüm kitaptaki en uzun bölümdür. Çünkü müellif adeti üzere ilk önce genel olarak zikreder, sonra da tafsilatlı bir şekilde zikreder.
- Bu bölümde söylenilmesi yasaklanmış lafızlar, şirk lafızlar ve bazı şirk amelleri zikretmiştir. Daha çok küçük şirkin üzerinde durmuştur. Çünkü o gizli şirktir. Aynı zamanda nimetin inkarı hususuna da değinmiştir. Çünkü bu çok meydana gelen şeylerdendir.

41) “Onlar Allah’ın nimetini bilirler. Sonra inkar ederler.” Âyeti Bâbı

Mücahid şu manada bir söz söyledi: “**Bu, bir adamın, ‘Şu benim malımdır, o bana atalarımın miras kaldı.’ demesidir.**”

Avn b. Abdullah şöyle dedi: “**“Filan kişi olmasaydı böyle olmazdı.’ derler.”**

İbn Kuteybe dedi ki: “**“Bunun sebebi bizim ilahlarımızın şefaattir.’ derler.”**

- Nimet bir imtihandır Bunun delili Yüce Allah’ın şu buyruğudur: “**Bir sinama olarak sizi şer ve hayırla imtihan ederiz.**” [Enbiyâ, 35]
- Yaratıcının verdiği nimeti bir başkasına nisbet etmek Rububiyet tevhidinde hâlel getirir. Çünkü böyle yapan kimse asıl faili olduğunu düşünerek nimeti sebep olana nisbet etmiştir. Yine bu uluhiye (ibadet) tevhidinde de hâlel getirir. Çünkü böyle yapan kimse nimetin şükrünü eda etmeyi terk etmiştir.
- “**“Filan kişi olmasaydı böyle olmazdı.’ derler”** Eğer bu sadece haber verme babındansa haber doğru ve vakıya mutabık olur. Ancak nimeti ona izafe etme (nisbet etme) babındansa bu vakit durum tehlikeli olur.

Nimet imtihan olduğuna göre bu imtihanı nasıl geçeriz?

Nimet gelmeden önceki hal:

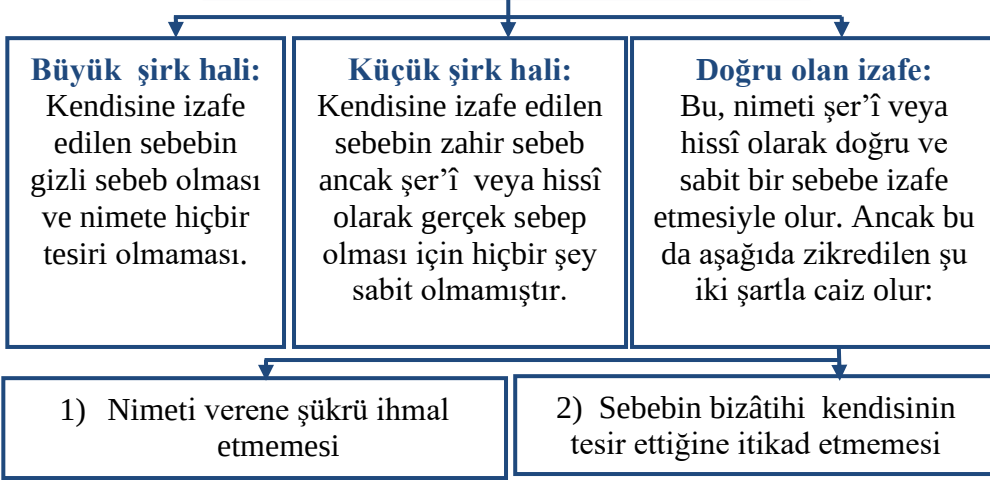
Bu haldeyken nimet yalnızca Allah’tan istenmeli ve kalbin yalnız Allah’a bağlı olması gerekir.

Bazı insanlar bir bakanla tanışsam da rızkımı genişletse diye hayal kurarlar. Cennet nasıl yalnız Allah’tan isteniyorsa aynı şekilde rızık da yalnız Allah’tan istenir.

Nimet geldikten sonraki hal:

Nimeti lutfeden Allah’a kalp, dil ve azalar ile şükredilmesi gerekir.

**Nimeti bir sebebe izafe etme (nisbet etme)
hususunda insanların kısımları?**

İkinci Delîl

Ebu'l-Abbas, Zeyd b. Halid'in rivayet ettiği "Allah Teala şöyle buyurdu: **Kullarımdan bir kısmı bugün Bana mü'min olarak, bir kısmı da kâfir olarak sabahladı.**" kudsî hadisini naklettikten sonra şöyle dedi: **"Bu -manada naslar- Kitap ve sünnette pek çoktur. Allah Teâlâ nimetlerini kendisinden başkasına izafe edip de bundan dolayı müşrik olan kimseleri kötölemektedir."**

Seleften bazıları şöyle dedi: **"Bu, onların şöyle demeleri gibidir: Rüzgâr çok güzel esti, kaptan da çok marifetliydi... İnsanların dilinde dolaşıp duran buna benzer pek çok söz vardır."**

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Nimeti tanımanın ve onu inkâr etmenin tefsiridir: Bu kimseler hisleriyle bu nimetlerin Allah'tan olduğunu bilirler. Ancak buna rağmen bunu başkasına izafe ederek inkar ederler.

İkincisi: İnsanların pek çoğunun dilinden bu tür sözlerin eksik olmadığını bilmektir: Bazı kimselerin "rüzgâr çok güzel, kaptan da marifetliydi" demeleri bu tür sözlere örnektir.

Üçüncüsü: Bu tür sözlerin nimetin inkârı olarak isimlendirilmesidir: Yani nimetin varlığının inkârı değil, Allah'ın bir lütfu/ihsanı olduğunun inkârıdır. Çünkü onlar bu nimetleri bilirler ve varlığını hissederler.

Dördüncüsü: İki zıddın bir kalpte birleşmesidir: Bunlar bilmek ve inkar etmek.

42 “Artık bunu bile bile Allah’a nidler edinmeyin” Âyeti Bâbı (Niddin Tefsiri)

- Rabliğinde O’nun ortağı olmadığını bildiğiniz halde ibadetinde O’na nidler (ortaklar) edinmeyin. Bu ayette Kur’ân’daki ilk emir ve nida (sesleniş) vardır. Bu da tevhîd emridir. Yine ilk nehiy (yasaklama) vardır. O da şirkten nehiydir.

İbn Abbas bu ayet hakkında şöyle dedi: “Endad, şirktir. Bu şirk karanlık bir gecede siyah ve pürüzsüz bir taşın üzerinde bir karıncanın izinden daha gizlidir. Bu şirk, senin, ‘Allah’a yemin olsun ki, senin hayatına yemin olsun ki, benim hayatıma yemin olsun ki’ demendir. Bu şirk, senin, ‘Şu köpekçik olmasaydı bize hırsız gelirdi, evde ördek olmasaydı hırsız gelirdi.’ demendir. Bu şirk, bir adamın, arkadaşına, ‘Allah’ın dilediği ve senin dilediğin şey olur.’ demesidir. Bu şirk, bir adamın, ‘Allah ve filan şahıs olmasaydı.’ demesidir. Sen, ‘filan olmasaydı’ deme. Bunların hepsiyle şirk meydana gelir.” Bunu İbn Ebi Hatim rivayet etmiştir.

- “Bu şirk karanlık bir gecede ... bir karıncanın izinden daha gizlidir.” Geceleyin karıncanın izi en gizli şeylerdendir. Şirk ise ademoğlunun kalbinde bundan daha gizlidir. Bundan kurtulmak için Allah’ın yardımını isteriz.

İkinci ve Üçüncü Delîl

Ömer İbnu’l-Hattab radiyallahu anh’tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: “**Kim Allah’tan başkası adına yemin ederse kâfir olur veya müşrik olur.**” (Ahmed, 2/34, 86; Ebu Davud, 3/570; Tirmizi, 5/253) Bunu Tirmizi rivayet etti ve “hasendir” dedi. Hâkim ise sahih olduğunu söyledi.

İbn Mesud radiyallahu anh şöyle dedi: “Allah’ın adıyla yalan yere yemin etmem, benim için, başkasının adıyla doğru olarak yemin etmemden daha sevimlidir.”

- “**Kâfir olur veya müşrik olur.**” Yani eğer Allah dışında kendisi adına yemin ettiği kimsenin Allah’a denk olduğuna itikad ederse büyük küfür ve büyük şirk olur. Aksi takdirde bu küçük şirktir.
- İbnu Mes’ud aslında yukarıda zikrettiği şeylerin ikisini de sevmezdi. Bununla şirkin çirkinliğinin yalanın çirkinliğinden daha büyük olduğunu belirtmek istemiştir. Çünkü şirk affedilmez.

Dördüncü ve Beşinci Delîl

Huzeyfe radiyallahu anh'tan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Allah’ın dilediği ve filan kişinin dilediği şey olur.’ demeyin, şöyle deyin: ‘Allah’ın dilediği şey olur, sonra filan kişinin dilediği şey olur.’”** Bunu Ebu Davud, sahih bir senetle rivayet etmiştir. (Ahmed, 5/384, 394,398; Ebu Davud, 5/259)

İbrahim en-Nehai'den, şöyle dediği rivayet edilmiştir: **“Bir kimsenin, ‘Allah’a ve sana sığınıyorum’ demesi mekruh olur, fakat ‘Allah’a, sonra da sana sığınıyorum’ demesi caiz olur.”** İbrahim dedi ki: **“O, ‘Önce Allah, sonra filan kişi olmasaydı’ der. ‘Allah ve filan kişi olmasaydı’ demeyin.”**

- **“...demeyin, şöyle deyin...”** Buradan çıkan faidelerden birisi de, şeriat eğer haram kapısını kapatınca ardından caizlik kapısını açıyor olmasıdır. Ta ki haramı terketmek kolay olsun ve dinimizin kıymetini bilelim.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Bakara suresindeki “endad” ayetinin tefsiridir.

İkincisi: Sahabîler -Allah kendilerinden razı olsun- büyük şirk hakkında nazil olan ayet küçük şirki de kapsar diye tefsir etmişlerdir: Çünkü nid kelimesi kayıt konulmadan/mutlak kullanımda benzer ve denk olanı veya bazı yönlerden denk ve benzer olanı kapsar.

Üçüncüsü: Allah’tan başkasının adıyla yemin etmek şirktir. Bunun örneği: ‘Ana-babamın adına yemin olsun ki’ veya ‘Çocuğumun üzerine yemin olsun ki’ veya ‘Ekmek üzerine yemin olsun ki’ gibi lafızlardır.

Dördüncüsü: Allah’tan başkasının adıyla doğru olarak yemin ettiği zaman dahi bu, yemin-i ğamustan daha büyük bir günahdır: Yemin-i ğamus, “Müslüman bir kişinin malından bir parça koparıp almak için Allah’a yalan yere yemin etmektir.”

Beşincisi: Vav ve sümme lafızları arasındaki farktır: Çünkü vav, eşitlik anlamını gerekli kılar; bu sebeple vavlı kullanım şirk olur. Sümme ise tertip ve terahi anlamını gerekli kılar ve şirk olmaz.

43) “Allah Adına Yapılan Yeminle İkna Olmayan Kimse” Hakkında Gelenler Bâbı

Yemin eden kişi, üzerine yemin ettiği şeyi, adına yemin ettiğine tazimde bulunarak pekiştirmektedir. O halde bu şekilde yemin eden birini tasdik etmek demek adına yemin edilene tazimde bulunmak demektir. Buna göre Allah'ın adıyla yeminle ikna olmamak, Allah'a tazimden bir şeyleri eksiltmektir. Bu da tevhide aykırıdır.

Birinci Delîl

İbn Ömer'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahü aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “**Babalarınızın adıyla yemin etmeyiniz. Allah'a yemin eden bir kimse doğru söylesin. Kendisinin ikna edilmesi için Allah'a yemin edilen bir kimse, razı olsun! Allah'ın adıyla edilen yemine rıza göstermeyen kimse, Allah'tan değildir.**” (İbn Mâce, 1/679)

**Allah'ın adıyla yapılan yeminle ikna olmak
şu iki şeyden hali değildir:**

Hissî yönden buna kani olmak: Yemin eden kimse şu beş şeyden hâli değildir:

- 1) Yalan söylediğini bilmesi: Bu vakit onu tasdik etmesi gerekmez.
- 2) Yalan söylediğini zannı gâlip bilmesi: Bu vakit onu tasdik etmesi gerekmez.
- 3) Yalan ve doğru hissini eşit olması: Tasdik etmesi gerekir.
- 4) Doğru söylediğini zannı gâlip bilmesi: Tasdik etmesi gerekir.
- 5) Doğru söylediğini kesin bilmesi: Tasdik etmesi gerekir.

Şer'i yönden buna kani olmak:

Bir kimse iddia ettiği şey için yemin etmek mecburiyetinde kalır da yemin ederse Allah'ın adıyla yapılan yemini kabul etmek gerekir. Şer'i hüküm gereğince bu yemine razı olmak vaciptir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Babalar adıyla yemin etmenin nehyedilmiş olmasıdır: Nehiy de haramlık ifade eder.

İkincisi: Kendisi için yemin getirilen kimseye, buna razı olmasının emredilmesidir.

Üçüncüsü: Razı olmayan hakkında varid olan tehdit.

Dördüncüsü -ki bunu müellif zikretmemiştir:- Yemin edene, doğruluğun emredilmesidir. Çünkü doğruluk, yeminin dışında da emredilmiştir. O halde yeminde nasıl doğru olmayabilir?!

44) “Allah ve Sen Dilersen” Sözü Bâbı

Birinci ve İkinci Delîl

Kuteyle’den şöyle rivayet edilmiştir: Bir yahudi, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e gelerek şöyle dedi: **“Siz Allah’a şirk koşuyorsunuz. ‘Allah ve sen dilersen’ diyorsunuz. ‘Kâbe hakkı için’ diye yemin ediyorsunuz.”** Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Müslümanlara, yemin etmek istediklerinde **“Kâbe’nin Rabbine”** diye yemin etmelerini ve **“Allah dilerse, sonra sen dilersen”** şeklinde konuşmalarını emretti. (Ahmed, 6/371, 372) Bunu Nesâî rivayet etmiş ve sahih olduğunu söylemiştir.

Ve yine Kuteyle’nin İbn Abbas’tan rivayet ettiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, **“Allah’ın ve senin dilediğin şey olur.”** diyen bir adama **“Beni Allah’a denk mi tuttun?! ‘Sadece Allah’ın dilediği şey olur.’ de.”** dedi.

Birinci hadisten elde edilen faydalı sonuçlar:

- 1- Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, yahudinin maksadı, kendisini ve ashabını kötülemek olduğu anlaşıldığı halde onu inkâr etmemiştir. Çünkü söylediği şeyler doğrudur.
- 2- Uyaran kişi hak ehli olmasa bile hakka dönmek meşrudur.
- 3- Bir şeyi değiştirirken kendisine en yakın olan şeyle değiştirmek gerekir. Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem onlara **“Kâbe’nin Rabbine yemin olsun”** demelerini emretmiş, Allah’a yemin olsun demelerini emretmemiştir. Onlara **“Allah dilerse, sonra sen dilersen”** demelerini emretmiştir.

Bir soru ve cevabı:

Soru: Yahudi söylemeden önce nasıl oldu da bu uyarı yapılmadı?

Cevap: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in daha önce bunu duymamış ve bilmemiş olması mümkündür. Fakat “Allah bildirir, bir Peygamber onları nasıl ikrar eder?” denilebilir. Bu durumda problem devam eder. Fakat buna da şöyle cevap verilir: Bu, büyük değil, küçük şirktir. Bunun hikmeti, kendileri büyük şirki işledikleri ve kendi ayıplarını görmedikleri halde Müslümanları bu lafızla tenkit eden yahudileri imtihan etmektir.

- **“Sadece Allah’ın dilediği şey olur.”** Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem onu şirkten tamamen koparacak bir şeye yönlendirdi, “Allah’ın dilediği, sonra senin dilediğin olur” dememesini tavsiye etmedi. Çünkü birincisi uzak da olsa şirke götüren bütün vasıtaları ortadan kaldırır.

Üçüncü Delîl

İbn Mace, Aişe'nin anne bir kardeşi et-Tufeyl'den şöyle rivayet etti: Rüyamda yahudilerden bir toplulukla karşılaştım. Onlara dedim ki: **“Siz eğer ‘Uzeyr, Allah’ın oğludur.’ demeseydiniz ne güzel insanlar olurdunuz.”** Onlar dediler ki: **“Siz de eğer ‘Allah’ın dilediği ve Muhammed’in dilediği’ demeseydiniz ne güzel insanlar olurdunuz.”** Sonra hristiyanlardan bir toplulukla karşılaştım. Onlara dedim ki: **“Siz eğer ‘Mesih, Allah’ın oğludur.’ dememiş olsaydınız ne güzel insanlar olurdunuz.”** Onlar dediler ki: **“Siz de eğer ‘Allah’ın dilediği ve Muhammed’in dilediği’ demeseydiniz ne güzel insanlar olurdunuz.”** Sabah uyandığımda kimi gördüysem bu rüyayı ona anlattım. Sonra Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e geldim, ona da anlattım. O bana dedi ki: **“Sen bunu başka birine anlattın mı?”** **“Evet,”** dedim. Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem Allah’a hamd ve sena ettikten sonra şöyle dedi: **“İmdi et-Tufeyl bir rüya görmüş, size anlattığını bana da anlattı. Siz öyle bir söz söylemişsiniz ki şu şu sebeple ben onu size yasaklamaktan alıkonuldum. Artık bir daha ‘Allah’ın dilediği ve Muhammed’in dilediği olur’ sözünü söylemeyin, fakat ‘Sadece Allah’ın dilediği olur.’ deyin.”** (İbn Mace, 1/675)

- **“Şu şu -sebepler- beni engelledi”** Hayâ Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’i engelledi. Onu engelleyen hayâ, batılı reddetmekten dolayı utanmak değildir. Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem gerçeği söylemekten hayâ etmez. Fakat reddi emredilmeden önce dillerde dolaşan ve insanların alışık oldukları bir şeyi söylemekten hayâ edebilir. Mesela içki, haram oluncaya kadar Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem içki hakkında susmuştur.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Yahudilerin küçük şirki bilmeleri.

İkincisi: İnsanın hevası olduğu zaman da anlayabilmesi.

Üçüncüsü: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in **“Beni Allah’a denk mi tuttun?”** demesidir. O böyle deyince onun hakkında **“Senden başka kime sığınayım?”**: Bu sözler küfrün ve aşırılığın zirvesidir.

Dördüncüsü: Bunun büyük şirk olmayışı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in **“Şu şu sebeple bunu engellemekten alıkonuldum”** demesi bunun delilidir.

Beşincisi: Sâlih rüya, vahyin çeşitlerinden biridir.

Altıncısı: Sâlih rüyalar bazen şer’i hükümlerin konulmasına sebep olabilir: Bu nübüvvet zamanı için geçerlidir.

45) “Dehre (Zamana) sövmenin Allah’a Eziyet Olduğu” Bâbı

- “Allah’a eza etmiş olur:” Eziyet, zararı gerektirmez. İnsan çirkin bir şeyi duyunca veya görünce rahatsız olur fakat bundan bir zarar görmez. Bu sebeple Allah Teâlâ, Kur’ân’da bu tür bir eziyeti isbat eder. Bu eziyetten zarar görmeyi de nefyeder.

Zamana sövmenin hükümleri:

Büyük Şirk Hali:

Zamanı olayın faili görerek sövmesi ve işleri hayırdan şerre çevirenin bizzat zaman olduğuna itikad etmesidir.

Haram Hali:

Zamanı olayın faili görmeyerek sövmesidir. Yani fâilin Allah olduğuna itikad ediyor ancak kötü olay o zamanda olduğu için zamana sövüyor.

Caiz Hali:

Sövme olmadan yalnız haberi kastedmesidir. Tıpkı kişinin ‘bu günün sıcağından bıktım’ demesi gibi.

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Onlar dediler ki: Hayat, ancak bu dünyadaki hayatımızdan ibarettir. Ölürüz ve yaşarız. Bizi ancak dehr/zaman yokluğa sürükler. Hâlbuki onların bu hususta hiçbir bilgileri yoktur. Onlar, sadece böyle zannederler.”** [Casiye, 24]

Sahih’te Ebu Hureyre’den rivayet edildiğine göre Peygamber şallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir: **“Yüce Allah şöyle buyurdu: Âdemoğlu dehre sövdüğü için bana eza etmiş olur. Dehr Benim. Her şey Benim elimdedir. Geceyi de, gündüzü de Ben evirip çeviriyorum.”** (Buhari, 3/291; Müslim, 4/1763)

Bir başka rivayette şöyle buyrulur: **“Dehre sövmeyin; çünkü Allah dehrdir.”** (Müslim, 4/1763)

- **“Âdemoğlu bana ezâ eder:”** Yani bana eziyet ulaşır. Eziyet sıfatı Allah hakkında sabittir. Allah Teala kendisine eziyet isbât ettiğine göre bunu bizim de isbât etmemiz gerekir. Biz Allah’ı, Allah’tan daha iyi bilemeyiz. Fakat O’na olan eziyet mahlûkata yapılan eziyet gibi değildir.
- **“Dehre söver”** Yani zamana sövmüş olmaları sebebiyle demektir. Onlar zamana sövüyorlar, onu kötülüyorlar, ayıplıyorlar, bazen ona lanet ediyorlar, böylece Allah’a eziyet ediyorlar. Dehr, zaman ve vakit demektir.

- **“Dehr benim”** Yani zamanı idare eden ve zamana tasarruf eden benim. Allah’ın dehrin kendisi olduğu söylenemez. Kim bunu derse yaratıcıyı yaratılan yapmış olur. Evirip çevireni, evrilip çevrilen yapmış olur. burada kelamın içinde hazfedilen bir kelime var ki takdiri, « أنا مقلب الدهر » şeklindedir. Yani ben zamanı evirip çevirenim takdirindedir.

• **Dehr Allah’ın isimlerinden bir isim midir?**

El-Cevap: Dehr Allah’ın isimlerinden bir isim değildir. Bu da aşağıda zikredilen şu sebeplerden dolayıdır.

- 1- Ayetin siyakı bunu reddetmektedir. Eğer isimlerinden olsaydı ayette zikri geçen câhiliyye itikadı doğru olurdu.
- 2- Bunu aynı şekilde hadisin siyakı da reddetmektedir.
- 3- Her kim Allah bizzat dehrin kendisidir derse yaratılmışı yaratan konumuna getirmiş olur.
- 4- Allah’ın isimlerinin hepsi bütün güzellikler ile hüsnâdır (güzeldir) ve belîğdir. Dehrde (zamanda) ise bir güzellik anlamı yoktur.
- 5- Allah’ın isimlerinin tümü türevidir. Dehr ise böyle değildir.
- 6- Aynı şekilde rüzgara ve bineğe sövmek hakkında da nehiy varid olmuştur.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Zamana sövmenin yasaklanmasıdır: Bu yasağın delili “Dehre sövmeyin” hadisidir.

İkincisi: Bunun Allah’a eziyet olarak isimlendirilmesidir: Bu da hadisteki “Âdemoğlu bana eza etmiş olur” ifadesinden alınmıştır.

Üçüncüsü: “Allah dehrdir” sözü hakkında düşünmektir: Yani bunun anlamı Allah dehri/zamanı evirip çeviren ve tasarruf eden olduğudur.

Dördüncüsü: Bir kimsenin kalbiyle sövmeyi kastedmese bile bazen söven durumuna düşmesidir.

Beşincisi: Casiye suresindeki **“Onlar dediler ki: Hayat, ancak bu dünyadaki hayatımızdan ibarettir. Ölürüz ve yaşarız. Bizi ancak dehr/zaman yokluğa sürükler. Hâlbuki onların bu hususta hiçbir bilgileri yoktur. Onlar, sadece böyle zannederler”** ayetinin tefsiridir.

46) “Kadılar Kadısı” ve Benzeri İsimlerle İsimlenmek Bâbı (Bu Konuda Gelen Yasaklanma)

- **“Kadılar kadısı diye isimlendirilme”** Yani bir kimsenin kendisini bu isimle isimlendirmesi veya bu isimle isimlendirilmeye razı olmasıdır.
- **“Kadılar Kadısı” şeklinde isimlenmenin hükmü nedir?**
- Eğer sadece isimlendirmeyi kastederse büyük günah olur.
- Eğer o şahsın bütün kadılar ve hatta Allah’ın bile üstünde bir kadı olduğuna itikad ederse büyük şirk olur.
- Bu isim ile; ‘falan tâîfedeki kadıların kadısı’ sözünde olduğu gibi bir tâîfeyi veya ‘falan beldedeki kadıların kadısı’ sözünde olduğu gibi bir beldeyi veya ‘falan zamandaki kadıların kadısı’sözünde olduğu gibi bir zamanı hasır/sınırlama kastediyorsa câizdir. Ancak terk edilirse daha güzel olur.

Birinci Delîl:

es-Sahih’te Ebu Hureyre’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Allah katında isimlerin en alçağı ‘Meliku’l-Emlak/melikler meliki’ diye isimlenen adamdır. Allah’tan başka hak mâlik yoktur.”**

Süfyan dedi ki: **“Bu tabir ‘Şâhanşâh’ tabirine benzer.”** Başka bir rivayette şu lafızlar geçer: **“Kıyamet gününde Allah Teala’nın en fazla gazab edeceği, en pis adam ‘Melikü’l-Emlak’ adını takınan kimsedir.”**

Hadisin metninde geçen أَخْنَع kelimesi أَوْضَع / çirkin, düşük, değersiz anlamlarına gelir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: “Melikler meliki” diye isimlendirmenin yasaklanmış olmasıdır.

İkincisi: Ebu Süfyan’ın dediği gibi aynı manadaki sözler de benzeri hükme tabidir: Aynı manadaki sözler, Kadılar kadısı, hâkimler hâkimi, sultanlar sultanı ve -farsçadaki- şahan şah sözleridir.

Üçüncüsü: Kalben manası kastedilmese bile bu ve benzeri isimlendirmelerin ağır ifadelerle reddedilmesini anlamaya çalışmak gerekir.

Dördüncüsü: Bunun Allah için olduğunu anlamaya çalışmak gerekir.

47) “Yüce Allah’ın İsimlerine Saygı Göstermek ve Bu Nedenle İnsanların İsimlerin Değiştirilmesi” Bâbı

Allah’ın isimleri iki kısma ayrılır:

Allah’tan başkasına da isim olarak verilmesi sahih olanlar. Mesela Rahîm, Semî’ ve Basîr gibi. Bu isimlerle sıfat da gözetilirse isim olarak kullanılması engellenir. Sıfat gözetilmezse sadece özel isim olarak kullanılması caiz olur.

Sadece Allah’ın isimlendirilmesi sahih olanlardır ki bunlar O’ndan başkasına isim olarak verilemezler. Verilmişse değiştirilmesi gerekir. Mesela Rahman ve Rabbü’l-âlemîn gibi.

Birinci Delil:

Ebu Şüreyh’ten rivayet edilmiştir: Kendisi Ebu’l-Hakem künyesi ile künyelenmişti. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ona dedi ki: **“Şüphesiz el-Hakem, ‘Allah’tır,’ hüküm sadece O’na aittir.”** Adam dedi ki: “Benim kavmim bir şey hakkında ihtilaf ettikleri zaman bana gelirler, ben de onların arasında hüküm verirdim; her iki taraf da buna razı olurdu.” Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: **“Bu anlattığın ne kadar güzel bir şey! Senin çocukların var mı?”** Dedi ki: “Var, Şüreyh, Müslim ve Abdullah.” Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: **“Onların en büyüğü hangisidir?”** “Şüreyh’dır” dedi. **“O halde sen Ebu Şüreyh’sin.”** buyurdu. Bunu Ebu Davud ve diğer Sünen sahipleri rivayet ettiler. (Buhari, et-Tarihu’l-Kebir, 8/227; el-Edebü’l-Müfred, 811; Ebu Davud, 5/240; Nesai, 8/226)

Künye; başında baba, anne, kardeş, amca veya dayı kelimesi bulunan isim demektir. Bu adama künye olarak verilen bu isimde sıfat manası da gözetilmiştir. Yani hüküm verme manası. Böyle olunca da Allah’ın ismiyle aralarında bir mutabaat meydana geldi. Sadece özel isim olması değil ihtiva ettiği manası da dikkate alındı. Bununla da bu konuda Allah’a ortak olmuş oldu. Bu sebeple Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ona künye olmaya elverişli bir künye verdi.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Manasını kastedmese bile Allah'ın isimlerine ve sıfatlarına saygı göstermek gerekir: Allah'ın isimlerinden başkasına verilmesi haram olanlar, sadece Allah'a ait olan isimlerdir veya kendisyle Allah'a ait bir sıfatın kastedildiği isimlerdir.

İkincisi: Bunun için -gerekirse- ismi değiştirmek gerek: Aynı şekilde Allah'ın ismi dışında herhangi bir isimle isimlenmiş veya künyelenmişse ve bu isim çirkin bir mana içeriyorsa bu durumda da bu ismi değiştirmesi gerekir.

Üçüncüsü: Künye için en büyük çocuğun ismi tercih edilir: Bu hüküm Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem ile Ebu Şüreyh arasındaki şu diyalogtan alınmıştır: “Onların en büyüğü hangisidir?” deyince “Şüreyh'dir” dedi, o da “O halde sen Ebu Şüreyh'sin.” buyurdu. Bu hadisten künye kullanmanın müstehap olduğu hükmü çıkarılamaz. Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem daha baştan ona bir künye edinmesini emretmemiştir, sadece künyesini mübah bir künyeyle değiştirmesini istemiştir.

48) Allah, Kur'ân ya da Rasûlullah'ın Zikredildiği Şeylerle Alay Etmek Hakkındaki Bâb

- Allah ile, O'nun kevnî veya şer'î ayetleriyle ve peygamberleriyle alay eden kişi büyük küfürle kâfir olur. Çünkü alay ile imanın zıtlığı büyük bir zıtlıktır. Küfür iki kısımdır:

Karşı çıkma/direnme küfrü:

Bu en büyük ve en şiddetli olandır. Tıpkı Ebu Cehil ve Ebu Leheb'in küfrü gibi

Yüz çevirme küfrü:

Bu kimse Allah'ın dinine de girmez ona karşı savaş da açmaz..

- Alah, Kur'ân, Rasûlullah ve genel olarak din ile alay eden kimse karşı çıkma küfrüyle kâfirdir. Bu kimse yalnız puta tapan kimseden bile daha büyük kâfirdir. Bu mesele gerçekten çok tehlikelidir. Kâbe'nin Rabbine yemin olsun ki bir kelime sahibinin başını büyük belaya sokar, hatta farkına varmadan helâke sürükler. İnsan bazen dikkatsizce Allah'ı öfkeliendirecek bir söz söyleyebilir ve bundan dolayı da ateşe yuvarlanabilir. Nafîle bile olsa kim namazla, zekâtla, oruçla veya hac ile alay ederse Müslümanların icması ile bu kimse kâfirdir. Kevnî ayetlerle alay eden de böyledir. Mesela: "Kış günlerinde sıcaklığın olması saçmalaktır" diyen veya "yaz günlerinde soğğun olması saçmalaktır" diyen kişinin durumu böyledir. Bu sözler onu dinden çıkaran küfür sözleridir. Çünkü Rab Teala'nın bütün fiilleri bir hikmete dayanır. Biz bu hikmetleri bazen kavrayabiliriz, bazen kavrayamayız.
- Âlimler Allah'a, peygamberine veya kitabına söven kimsenin tevbesinin kabul edilip edilmeyeceği konusunda ihtilaf etmişlerdir. Bu konuda iki görüş vardır:

Şu şartlarla tevbesi kabul olur:

- 1- Tevbesinin nasûh tevbe olması.
 - 2- Allah'ı övüp yüceltmesi.
 - 3- Söylediği sözden teberri etmesi.
- Ancak Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e söven kimsenin tevbesi kabul edilir ve yöneticinin onu müslüman olmasına rağmen Peygamber'in hakkı için öldürmesi gerekir. Öldürüldüğü zaman onu yıkarız, kefenleriz, cenaze namazını kılarız ve Müslümanların kabristanına defnederiz.

Tevbesi kabul olmaz. Yönetici ölüm fermanını verir.

Tevbe etse bile cenaze namazı kılınmaz, rahmet duâsı edilmez, müslümanların kabristanına uzak bir yere defnedilir. Çünkü bu dinden çıkmaktır. Bunun durumu gerçekten çok tehlikelidir. Tevbe etse de favda vermez.

Birinci ve İkinci Delil:

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Eğer kendilerine sorarsan, ‘Biz sırf lafa dalmış, şakalaşıyorduk’ derler. De ki: Allah ile, ayetleri ile ve peygamberi ile mi alay ediyorsunuz? Boşuna özür dilemeyin, iman ettik dedikten sonra küfrünüzü açığa vurdunuz. İçinizden bir kısmını affetsek bile bir kısmını suçlarında ısrar ettikleri için azabımıza uğratacağız.”** [Tevbe, 65-66]

İbn Ömer, Muhammed b. Ka'b ve Zeyd b. Eslem'den rivayet edilmiştir. Rivayette bazısının sözleri bazısının içine girmiştir. Onların bu rivayetinde şöyle anlatılmaktadır: “Tebük Gazvesinde bir adam şöyle demişti: ‘Şu bizim kârilere (hocalar) kadar midesine düşkün, dilleri fazla yalan söyleyen ve düşmanın karşısına çıkmaktan korkan kimse görmedik.’ (O bu sözleriyle Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i ve onun kurra sahabîlerini kastediyordu). Avf b. Malik ona dedi ki: ‘Sen yalan konuştun, sen bir münafıksın. Seni Allah'ın Rasûlüne haber vereceğim.’ Avf, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e onu haber vermek için gitti, fakat Kur'ân'ın kendisinden önce haber verdiğini gördü. Nihayet bu adam, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına geldi. O yola çıkmış ve devesine binmişti. Adam dedi ki: ‘Ya Rasûlallah! Biz lafa dalmış ve yol yorgunluğunu kesmek için yolcuların konuştukları şeyleri konuşuyorduk.’” İbn Ömer dedi ki: Sanki ben -şu anda- adamı Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in devesinin yularına tutunmuş, ayakları taştan parçalanmış ve ‘Biz lafa dalmış şakalaşıyorduk’ derken görür gibiyim. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ona dedi ki: **‘Allah ile, ayetleri ile Peygamberi ile alay mı ediyorsunuz?’** (Tevbe, 67) Adamın yüzüne bakmadı, başka bir şey de söylemedi.” (İbn Cerir, 10/119)

- **“Şu bizim kârilere kadar:”** Birinci mefuldür. Kastettikleri kimseler Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ve ashabıdır.
- **“Sen yalan konuştun, sen bir münafıksın.”** Bundan da anlaşılmaktadır ki Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ashabına söven kimse kâfirdir. Çünkü onlara dil uzatmak Allah'a, Rasûlüne ve dinine dil uzatmaktır.

Hadisten elde edilen faydalı sonuçlar:

- 1- Allah'ın olacak şeyleri bildiği beyan edilmiştir. Yüce Allah olmuş ve olacak olan şeylerin hepsini bilir.
- 2- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in Allah'ın indirdikleriyle hükmedişi.
- 3- Allah ile, ayetleriyle ve rasûlüyle aley etmenin en büyük küfürlerden oluşu.
- 4- Allah ile alay edenin kâfir oluşu.
- 5- Sertlik üslubunun gerektiği yerde kullanılması.
- 6- Şartlarının gerçekleşmesiyle beraber alay edenin tevbesinin kabul oluşu.

Bazı Uyarılar:

- 1- Alay aden ve sövenin yanında bulunan kimse onun gibidir. Bunu inkar etmesi veya yüz çevirmesi müstesnadır. Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Oysa Allah size Kitap'ta (Kur'ân'da) “Allah'ın âyetlerinin inkâr edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğiniz zaman, başka bir söze geçmedikleri müddetçe, onlarla oturmayın, aksi hâlde siz de onlar gibi olursunuz” diye hüküm indirmiştir. Şüphesiz Allah, münafıkların ve kâfirlerin hepsini cehennemde toplayacaktır.”** [Nisa, 140]
- 2- Kur'ân'ı, bir ayeti veya hadisi insanları güldürmek için kullanmaktan çokça sakınmalısın. Bir ayet ve hadis zikrederken korku içinde olmalı ve çok dikkat etmelisin.
- 3- Eğer söylenen söz alay veya sövme manasına gelme ihtimali vara sözü söyleyen kişi uyarılır. Eğer tevbe etmezse o da dinle alay eden hükmüne girer.
- 4- Kibirden oldukça sakınmak gerekir. Çünkü bir hasenat bile kişiyi cennete sokmaya, yine bir kötülük bile kişiyi cehenneme sokmaya yetebilir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: -Ki en vahim meseledir:- Bu şekilde alay eden kimse **kâfirdir**: Yani Allah ile, O'nun ayetleri ile ve O'nun Peygamberi ile alay eden kimse kâfirdir.

İkincisi: Bu, kim olursa olsun bunu yapan kimse hakkında inen **âyetin tefsiridir**: Yani ister münafık olsun, isterse münafık olmayıp sonradan alay etsin, alay eden kim olursa olsun kâfir olur.

Üçüncüsü: Laf taşımakla Allah ve Rasûlü için nasihat etmek arasında fark vardır.

Dördüncüsü: Allah'ın sevdiği bağışlama ile Allah düşmanlarına karşı sertlik arasındaki fark.

Beşincisi: Özü kabul edilmeyen bazı mazeretler de vardır.

49) “Andolsun ki, kendisine dokunan bir zarardan sonra ona katımızdan bir rahmet tattırsak, ‘bu benimdir’ der” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Mücahid dedi ki: **“Bu benim amelimin sonucudur ve ben bunu hak ettim.”**
İbn Abbas şöyle dedi: **“Bu benim sayemedir demek istiyor.”**

İnsan nimeti kendi ameline ve kazanmasına bağlarsa bunda rububiyette (Allah’a) şirk koşmanın bir türü vardır. Nimeti Allah’a bağlar fakat bu nimete layık olduğunu ve Allah’ın bunu kendisine bir lütuf olarak değil bu nimete ehil olduğu için verdiğini iddia ederse bunda da kullukta bir tür kendini yüksek görme ve büyülenme vardır.

İkinci ve Üçüncü Delîl

Allah Teala şöyle buyurmuştur: **“Bu (servet) bana bende olan bir bilgi sayesinde verilmiştir.”** [Kasas, 78]

Katade dedi ki: **“Çeşitli kazanç yollarıyla elde ettiğim bilgiye göre verildi.”**

Diğerleri dediler ki: **“Allah benim bu servete ehil olduğumu bildiği için -bu servet bana verildi-.”**

Mücahid’in şu sözü de bu anlamı ifade eder: **“Bu bana bir şereften dolayı verildi.”**

Ebû Hureyre radiyallahu anh’tan rivayet edilmiştir; o, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’i şöyle buyururken işitmiştir: **“İsrâîloğulları’ndan abraş, kel ve kör üç kişi vardı. Allah bunları imtihan etmek istedi de onlara bir melek gönderdi. Melek, abraşa geldi: ‘En çok neyi seversin?’ dedi. Abraş, ‘Güzel bir renk, güzel bir ten ve insanların benden iğrendiği şu halin gitmesini isterim.’ dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: ‘Melek, abraşın vücudunu sıvazladı. Ondan bu çirkinlik gitti de ona güzel bir renk ve güzel bir ten verildi.’ Bundan sonra melek ona, ‘En çok hangi malı seversin?’ diye sordu. Abraşlıktan kurtulan kişi, ‘Deveyi ya da sığırı’ dedi. (Râvî İshak, abraşla kelden hangisinin deve, hangisinin sığır istediğini kestiremediğinden tereddütlü rivayet etmişti.) Allah ona on aylık hamile bir deve verdi ve melek, ‘Bu deve sana mübarek olsun.’ diye dua etti. Sonra melek, başı kel kişinin yanına vardı. Ona da ‘En çok neyi seversin?’ diye sordu. O da ‘Güzel bir saç, şu kellik benden gitsin! Herkes benden iğreniyor.’ dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: ‘Melek onun başını sıvadı da ondan kellik gitti ve ona güzel bir saç verildi.’ Melek ona, ‘En çok hangi malı seversin?’ diye sordu. O da ‘Sığırı veya deveyi’ dedi. Allah, ona**

gebe bir sığır verdi de melek ona, 'Bu sığır sana mübarek olsun!' diye duâ etti. Melek, körün yanına geldi ve ona da 'En çok neyi seversin?' diye sordu. O da 'Allah gözümü bana geri versin de ben de onunla insanları göreyim.' dedi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: 'Melek onun gözünü sıvadı da Allah ona gözünü geri verdi.' Melek, köre, 'Hangi malı çok seversin?' diye sordu. O da 'Koyunu severim' dedi. Ona doğurgan dişi bir koyun verildi.

Bir müddet sonra deve ve sığır sahiplerinin devesi ve sığırı yavruladı. Koyun sahibinin de koyunu kuzuladı. Bu suretle deve isteyen kişinin bir vadi dolusu devesi oldu. Sığır isteyen kimsenin de bir vadi dolusu sığırı oldu. Koyun isteyen körün de bir vadi dolusu koyunu oldu. Bundan sonra (günün birinde) o melek, bu üç kişiyle ilk görüştüğü suret ve heyetinde abraş kişiye geldi ve şöyle dedi: 'Ben fakir garîb bir yolcuym. Yol üzerinde yaşama ve memleketime ulaşma imkânlarım kaybolmuştur. Artık bugün benim muradıma erişebilmem için önce Allah'ın, sonra senin yardımından başka çarem kalmamıştır. Şimdi ben sana güzel bir renk, güzel bir vücut ve birçok mal veren Allah rızası için, senden bir deve isterim ki, bu yolculuğumda onunla -vatanıma- ulaşabileyim!' Bu istek üzerine eski abraş ona, 'İyi ama hak sahipleri (yani isteyen fakirler) çoktur (her dilenciye bir deve vermek olmaz).' dedi. Melek de ona, 'Sanki seni tanıyacak gibiyim. Sen insanların iğrendiği abraş kimse değil misin? Sen fakir idin de bu malı sana Allah vermişti.' dedi. Bu eski abraş, meleğe, 'Hayır, yemin olsun, bu mal bana atadan ataya geçerek miras kaldı.' dedi. Melek de ona, 'Eğer sen bu iddianda yalancıysan, Allah seni eski hâline çevirsin!' dedi.

Sonra melek, ilk buluştuğu suretinde kel adama gitti de, abraşa dediği gibi ona da söyledi. Kel de abraşın reddettiği gibi reddetti. Melek de ona, 'Eğer sen bu iddianda yalancıysan, Allah seni eski hâline çevirsin!' dedi. Bu defa melek (gözlerini sıvadığı) köre geldi de şunları söyledi: 'Ben fakir ve garîb bir yolcuym. Yolculuğumda geçim ve yola devam etme imkânlarımı kaybettim. Bugün benim için muradıma ulaşabilmek, ancak evvelâ Allah'ın inayeti, sonra senin yardımınla olur. Şimdi ben sana gözlerini geri veren Allah rızası için senden bir koyun isterim ki, bu yolculuğumda onunla muradıma ve vatanıma erişebileyim.' dedi. O kişi de meleğe, 'Hakikaten ben kör idim, Allah gözlerimin nurunu bana geri verdi. Fakir idim, Allah beni zengin kıldı. (İşte koyunlarım) Dilediğin kadar al. Allah'a yemin ederim ki, bugün Allah rızası için benden alacağın bir şeyden dolayı sana güçlük çıkartmam.' dedi. Melek de ona, 'Malın senin

olsun! Siz sadece imtihan edildiniz; Allah senden razı oldu, iki arkadaşın ise Allah'ın gazabına uğradılar.' dedi." (Buhari, 2/394; Müslim, 4/ 2964)

• **Bu hadiste çok ibretlik hususlar vardır. Onlar şunlardı:**

- 1) Kur'ân ve Sünnet'te kıssalar insanların ibret almaları için zikredilir.
- 2) Bu hadis Allah'ın kudretini beyan etmektedir. Allah'ın kudreti sayesinde abraş, kel ve kör bu eksikliklerinden, sadece meleğin onları sıvamasıyla kurtulmuşlardır.
- 3) Melekler çeşitli şekillere, hatta beşer şekline bile bürünebilirler. Fakat bu iş onların elinde olan bir şey değil, Allah'ın emriyle olan bir şeydir.
- 4) Melekler sadece ruhlar, manalar veya kuvvetler değil, birer cisimlerdir de.
- 5) Raviler hadisi lafzıyla -olduğu gibi- nakletmeye gayretlidirler.
- 6) İnsanın Allah'ın kazasıyla -yani hakkında verilen hükümle- yetinme mecburiyeti yoktur, daha iyisini isteyebilir. Çünkü abraşlık, kellik ve körlük musibetiyle karşılaşan bu kişiler "biz de şöyle şöyle olmayı isterdik" dediler. Bu söz, yetinilmeyebileceğine delildir.
- 7) Şarta bağlı dua etmek caizdir.
- 8) Kendisiyle aynı seviyede olmayan -tartıştığı- muhatabının bir türlü kabul etmediği şeylerde onu ikna etmek için onunla aynı seviyeye inmek/ona anlayacağı dilden konuşmak caizdir.
- 9) Allah'ın bereketinin sonu yoktur. Bundan dolayıdır ki birisinin bir vadi dolusu devesi, diğerinin bir vadi dolusu sığırı, ötekinin bir vadi dolusu koyunu oldu.
- 10) Her nimetin şükürü kendine göredir. Mal nimetinin şükürü, onu Allah yolunda vermektir. İlim nimetinin şükürü isteyen onu hal ve söz lisanıyla vermektir.
- 11) İnsanın gerçekte sahibi olmadığı bir kılığa bürünmesinin caizliği.
- 12) Deneme bazen genel ve açık olabilir. Onların kıssası meşhurdur.
- 13) Zühd ve takvanın fazileti ve bunların, sahibini övülecek bir konuma getirmesidir. Çünkü kör, dünyaya önem vermeyen biriydi. Bu sebeple Allah'ın nimetine şükretti.
- 14) Verasetin geçmiş ümmetlerde de var olduğudur.
- 15) Rıza, gazap/öfke ve irade Allah'ın sıfatlarındandır. Allah'a layık olduğu surette bu sıfatları Allah hakkında isbat etmemiz gerekir.

- 16) Arkadaşlık, herhangi bir şeyde benzerliği ifade etmek için kullanılan bir tabirdir. Bu tabirden beraberliği anlamak zorunlu değildir.
- 17) Allah'ın insanları, verdiği nimetlerle sınavabileceğidir.
- 18) Hatırlatma bazen sözlerle, bazen fiillerle, bazen de tavır ve hareketlerle olur.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Fussilet suresindeki “Andolsun ki kendisine dokunan bir zarardan sonra, Biz ona tarafımızdan bir rahmet tattırsak, O: Bu benim hakkımdır... der.” ayetinin tefsiri.

İkincisi: “Bu benim hakkımdır, der.” sözünün anlamıdır.

Üçüncüsü: “Bu (servet) bana, bende olan bir bilgi sayesinde verilmiştir.” sözünün anlamıdır. Bu sözün anlamı yukarıda beyan edilmiştir.

Dördüncüsü: Bu kıssadaki hayret verici büyük ibretlerdir. Bu ibretlerden pek çoğu yukarıda zikredilmiştir. Hepsi bunlardan ibaret değildir. Bu ibretlerden biri de abraş, kel ve kör arasındaki farktır. Çünkü abraş ve kel, Allah'ın nimetini bilerek inkâr etmişler, kör ise Allah'ın nimetini itiraf etmiştir. Melek körden yardım istediği zaman o, “dilediğini al” demiştir. Bu onun cömertliğine ve ihlâsına delalet eder. Çünkü o, abraş ve kelin aksine “Allah'a yemin ederim ki, bugün Allah rızası için benden alacağın bir şeyden dolayı sana güçlük çıkartmam.” dedi. Onlar ise Allah'ın nimetini inkâr ederek cimriliklerden oldular.

50) “Fakat (Allah) o ikisine kusursuz bir çocuk verince, ikisi de Allah’a verdiği verdiği şey üzerinde bir takım ortaklar kılar oldular” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

Ayette kastedilen şirkin çeşidi:

Büyük Şirk Hali: Bu çocuğu verenin falan veli veya gavs... olduğuna itikad ederse büyük şirk olur. Çünkü onlar yaratılmışı (çocuğu) Allah’tan başkına izafe etmişlerdir.	Küçük Şirk Hali: Çocuğun sağlıklı doğuşunu doktorlara ve benzerlerine izafe ederse küçük şirk olur. Çünkü nimeti direkt sebebe izafe etmiş ve nimeti asıl vereni unutmuştur.	Küçük Şirk Hali: Ubudiyette gerçekleşir. Bu da çocuğun sevgisini Allah’ın sevgisinin önüne geçirerek olur. Sevgi hususunda bu çocuk nasıl Allah’a denk tutulur?
--	--	---

İkinci Delil

İbn Hazm dedi ki: “Allah’tan başkasına kulluk manasını ifade eden **Abduamr ve Abdulkâbe ve benzeri isimlerin hepsinin haram kılındığı konusunda -alimler- ittifak ettiler. Abdülmuttalib ismi haric.”**

- Allah’tan başkasına kulluk manasını ifade eden isim kullanmak caiz değildir. Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem de “**Ben Abdülmuttalib’in oğluyum (torunuyum)**” sözüne dayanarak bu gibi isimleri kullananlar sırasıyla şöyle red /cevap verilir:
 - 1) İlk olarak bu hadis müteşâbih hadislerdendir. Bu hadise cevap olarak daha açık, sarîh ve muhkem hadisler vardır.
 - 2) Bu hadis haber babındandır. İkrar babından değildir.
 - 3) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bu isimle kimseyi isimlendirmemiş ve yine sahabelere de bunu izin vermemiştir.
 - 4) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bu isimle tanıınıyordu. Eğer ‘Ben Abdullah’ın oğluyum’ deseydi insanlar onu tanımazdı.
 - 5) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem olup bitmiş ve geçmiş şey hakkında konuşuyordu. Abdülmuttalib ölmüştü.
 - 6) Abdülmuttalib isim değil aksine bir lakaptır. İsmi ise Şeybetu’l Hamd idi. Babası Hâşim idi. Babası onu küçük yaştaiken Medine’deki dayıları olan Benî Neccâr’ın yanına birşeyler öğrenmesi için göndermişti. Amcası Muttalib Medine’ye gelince Şeybetu’l Hamdı yanına aldı. Onu Mekke’ye ulaştırdığı vakit yolculuğun uzun olmasından dolayı cildinin rengi değişmişti. Bunun üzerine insanlar onu abd (köle) zannedip ‘bu köle de kim dediler’. Böylece Abdülmuttalib onun lakabı olarak kaldı.

Üçüncü Delîl:

İbn Abbas'tan bu ayetin tefsiri hakkında şöyle rivayet edilmiştir; o dedi ki: “Âdem, Havva'yı kucaklayıp sarılınca Havva hamile kaldı. İblis o ikisinin yanına gelerek dedi ki: ‘Ben sizi cennetten çıkartan arkadaşınızım. Siz bana ya itaat edersiniz, ya da ben doğacak çocuğunuza iki tane teke boynuzu takarım, bu sebeple senin karnını yarararak dışarı çıkar. Ben bunu mutlaka yaparım.’ İblis bunları söyleyerek onları korkuttu ve dedi ki: ‘Onun ismini Abdü'l-Haris koyun.’ Âdem ile Havva İblis'e itaat etmeyi reddettiler. Ve çocuk ölü olarak doğdu.

Sonra Havva tekrar hamile kaldı. İblis onların yanına yine geldi, onlara önceki söylediğini söyledi. Onlar çocuk sevgisini de idrak ettiler. Bunun üzerine çocuklarına Abdü'l-Haris ismini koydular. İşte “Allah'ın kendilerine verdiği şeyde O'na ortaklar koşmaya başladılar.” ayetinin tefsiri budur. Bunu İbn Ebi Hatim rivayet etmiştir.

Onun -İbn Ebi Hatim'in- Katade'den sahih bir senetle yaptığı rivayette Katade şöyle dedi: “Bunlar O'na itaatte ortaklardır, ibadette ortaklar değildir.”

Yine onun -İbn Ebi Hatim'in- Mücahid'den sahih bir senetle yaptığı rivayette Mücahid'in “Eğer bize salih bir evlat verirsen” ayeti hakkında şöyle dediğini söyledi: “Onun insan olmamasından korktular.”

O, el-Hasen'den, Said'den ve diğerlerinden aynı manaya gelen şeyleri rivayet etti.

- “Onun ismini Abdü'l-Haris koyun:” Kendisinin ismi olduğu için bunu tercih etti. Yani doğacak çocuğun kendisine itaat etmesini istiyordu.
- Bu kıssa aşağıda zikredilen birçok sebepten dolayı bâtıldır:
 - 1) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den bu konuda sahih bir haber gelmemiştir. İbn Hazm bu kıssanın hurafe, yalan ve uydurulmuş bir rivayet olduğunu söylemiştir.
 - 2) Allah'ın Adem ile Havva'nın hatasını zikredip bundan tevbe ettiklerini zikretmemesi imkansızdır.
 - 3) Peygamberlerin şirkten uzak ve korunmuş olduklarında âlimler ittifak etmişlerdir.
 - 4) Şefaât hadisinde sabit olmuştur ki insanlar şefaât istemek üzere Âdem'in yanına gelecekler, o da yasak ağaçtan yediği için

mazeret beyan edecek. Ki bu bir masiyettir. Eğer ondan bir şirk vaki olsaydı bunu mazeret göstermesi daha güçlü, daha evla ve daha uygun olurdu.

- 5) Bu kıssada, şeytanın Âdem ve Havva'ya gelip onlara **“Ben sizi cennetten çıkaran arkadaşınızım”** dediği rivayet edilmektedir. Karşısındakileri yoldan çıkarmak isteyen kimse böyle konuşmaz, daha kabul edilebilir bir söz söyler.
- 6) İblis bu kıssada doğacak çocuğa iki tane teke boynuzu takacağını söylüyor. Âdem ile Havva onun bunu yapabileceğini ya kabul eder ya da kabul etmezler. Kabul ederlerse bu, Allah'a rububiyetinde ortak koşmak demektir.
- 7) Ayette çoğul zamiriyle “Allah Teala onların şirk koşmalarından münezzehtir.” deniyor. Eğer Âdem ve Havva olsaydı tesniye/ikil zamiriyle “Allah Teala ikisinin şirk koşmalarından münezzehtir” denirdi.
- 8) Buna göre yukarıda da ifade ettiğimiz gibi ayetin tefsiri gerçekte şirke düşen Âdemoğullarına döner. Zira onlardan müşrik olanlar da vardır, tevhid ehli olanlar da vardır.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Allah'tan başkasının kulu manasına gelen isimleri kullanmak haramdır.

İkincisi: (Araf, 190.) Ayetin tefsiridir. Bu ayet, “Allah onlara salih bir evlat verince...” diye başlayan ayettir.

Üçüncüsü: Hakiki anlamı kastedilmeksizin sadece bu ismin konulmasında/kullanılmasında bile bu şirk vardır. Bu şirkin gerçek bir şirk olarak gerçekleştiği doğrudur. Fakat Âdem ve Havva'nın şirki değil, Âdemoğullarının şirkidir.

Dördüncüsü: Allah Teala'nın bir adama sağlıklı ve salih bir kız vermesi de bir nimettir: Çünkü bazı kimseler kız çocuğu sahibi olmayı bir külfet olarak görürler. Yoksa kendine düzgün bir erkek çocuk bağışlanmış olması da bir nimettir.

Beşincisi: Selefin, itaat şirki ile ibadet şirki arasındaki farkı **zikretmesidir:** İtaat Allah'a nispet edildiği zaman ibadetle itaat arasında bir fark yoktur. Çünkü Allah'a ibadet etmek O'na itaat etmektir. Fakat Allah'tan başkasına nispet edilen itaat, ibadet değildir. İşte Âdem ile Havva bu manada şeytana itaat ettiler, yoksa ona ibadet etmediler. Bu açıklama, kıssanın sahih olmasına dayalıdır.

51) “En güzel isimler Allah’ındır. O halde O’na o güzel isimlerle duâ edin” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

İbn Ebi Hatim, İbn Abbas’tan şöyle rivayet etmiştir: **“O’nun isimleri hakkında eğriliğe sapanlar, O’na ortak koşanlardır.”**

Yine ondan rivayet edilmiştir: **“Onlar Lat ismini ilah’tan, Uzza ismini el-Aziz’den aldılar.”**

el-A’mes’ten şöyle rivayet edilmiştir: **“Bu, isimlerin içine bunlardan olmayanları dâhil etmektir.”**

- Bu bâbda ‘Kitabu-t Tevhîd yalnız uluhiyet tevhidini içeriyor’ diyenlere bir red vardır. Çünkü bu bâb isim ve sıfat tevhidiyle ilgilidir.
- **“En güzel isimler Allah’a aittir.”** Buradaki tevhid yöntemi haberin takdimidir/önce gelmesidir. Çünkü sonra gelmesi gereken bir şeyin önce gelmesi, hasr ifade eder.
- **“O’na bu isimlerle dua et:”** İsimleriyle Allah’a dua etmenin iki anlamı vardır:

1)İbadet Duası: Bu, o isimlerin gerektirdiği şeylerle Allah’a ibadet etmendir. Mesela; el-Basir ismi görme sıfatının gerektirdiği şeylerle Allah’a ibadet etmendir, yani hoşlanmayacağı şeyleri senden görmemelidir.

2) İstek Duası: Allah’tan istekte bulunmaktır. Tıpkı ‘Allah’ım beni bağışla, sen el-Gâfûr ve er-Rahîm’sin.

İlhâd: Kendisi hakkında itikad edilmesi şey hakkında yoldan çıkmaktır. İlhad ikiye ayrılır:

Ayetlerde İlhad:

Bu şer’î ve kevnî ayetlerin ikisini de kapsar:

- 1) Şer’î Ayetler:** Bu tıpkı kişinin Kur’ân mahluktur demesi gibidir.
- 2) Kevnî Ayetler:** Bu tıpkı ‘doğa ana bu sene çok meyve verdi’ demek gibidir.”

İsim ve Sıfatlarda İlhad: Bu pek çok çeşittir:

- 1) İsimlerin hepsini veya bir kısmını inkar etmek. Cehmiyye fırkasının yaptığı gibi.
- 2) İsimleri kabul edip ismin delalet ettiği sıfatı inkar etmek. Tıpkı Semî’dir diyip işitme sıfatını inkar etmek gibi.
- 3) Sıfatları teşbih üzere kabul etmek. Bu da mümessilenin yaptığı gibidir.
- 4) Allah’ın isimlerinden putlar için isimler türetmek. Tıpkı Uzza isminin el-Aziz’den gelmesi gibi.
- 5) Allah’ı kendisinin isimlendirmedığı şeyler ile isimlendirmek.

Bu Bâda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Allah'ın isimlerinin isbatıdır: Cehmiler ve aşırı Mutezililer Allah'ın isimlerinin varlığını inkâr etmektedirler.

İkincisi: Bunların en güzel isimler olmasıdır: Yani bunlar güzellikte mükemmellik derecesine ulaşmışlardır.

Üçüncüsü: Bunlarla dua etmenin emredilmesidir: Dua iki türdür: İsteme duası, ibadet duası. Her ikisinde de Allah'a bu güzel isimlerle dua edilmesi emredilmiştir.

Dördüncüsü: Karşı çıkan cahillerin ve sapıkların terk edilmesidir: Yani onların yollarının terk edilmesidir. Burada onları davet etmeyelim ve onlar için açıklamalar yapmayalım manası kastedilmemiştir. Ayet, aynı zaman da bir tehdidi de içermektedir.

Beşincisi: Bu isimler hakkındaki ilhadın tefsiridir: Bu ilhadın türleri yukarıda açıklanmıştır.

Altıncısı: Eğri yola sapanların/mülhidlerin tehdit edilmesidir:

Dokuzuncu Bölümün Birinci Sınavı (On Bir Bâb İçerir)

Birinci Soru: Aşağıdaki soruları uygun şekilde cevaplayınız.

- 1) Dokuzuncu bölüm Kitâbu-t Tevhid'deki en uzun bölümdür.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 2) Müellif bu bölümde daha çok küçük şirke odaklanmıştır.
Çünkü küçük şirk gizlidir.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 3) Allah'ın nimet vermesi nasıldır?
a) Sevilen ve faydalı şeyleri lutfetmesi
b) Kötü şeyleri def etmesiyle
c) Hepsiyle
- 4) Uçak inince kaptanın uçağı güzel indirdiğinden dolayı teşekkür mahiyetinde alkışlamanın hükmü nedir?
a) Caizdir b) Caiz değildir
- 5) Nimetleri Allah'tan başkasına izafe (nisbet) etmenin hükmü nedir?
a) Büyük küfür b) Küçük Küfür
- 6) Allah'ın adıyla yalan yere yemin etmenin hükmü nedir?
a) Küçük şirk c) Büyük günah
b) Haram d) Bu konuda tafsilat vardır
- 7) Allah'tan başkası adıyla doğru yere yemin etmenin hükmü nedir?
a) Küçük şirk c) Büyük günah
b) Haram d) Bu konuda tafsilat vardır
- 8) Küçük şirki Allah şirki bağışlamaz.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 9) 'Bu sana emanet' sözünün hükmü nedir?
a) Küçük şirk b) Büyük günah c) Caiz
- 10) Kişinin şirke düşmemesi için ilk önce şirkin ne olduğunu güzelce öğrenmesi gerekir.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 11) Yemin-i Gâmus nedir? Hükmüyle beraber açıklayınız.

.....
.....
.....

12) Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in üzerine, ana-babanın üzerine, buynum üzerine ve ekmek üzerine yeminin hükmü nedir?

- a) Halkın genelinin mübtela olduğu için sıkıntı yoktur.
b) Bu lafızlar küçük şirktir.

13) Yahudiler hangi peygamberin şeriatına müntesiptirler? Yahudi olarak isimlendirilmelerinin sebebi nedir? Açıklayınız.

.....
.....
.....

14) Sana birisi selam verirken eğilirse ne yapmalısın?

- a) Yaptığı bu fiili reddetmen gerekir.
b) Bu fiilinde bir sıkıntı yoktur.
c) Hayadan dolayı onu reddetmediysen sıkıntı yoktur.

15) Eğer yukarıda zikredilen fiili reddetmezsen sen olursun. Boşluğu doldurunuz.

- a) Tağut b) Muvahhid

16) Rüya eğer şeriata muhalif hususlar barındırıyorsa o rüyaya itibar edilmez.

- Doğru ☐ Yanlış ☐

17) Eziyette illa zarar da husule gelir manası yoktur.

- Doğru ☐ Yanlış ☐

18) Dehr Allah'ın isimlerinden bir isim değildir.

- Doğru ☐ Yanlış ☐

19) Hadiste geçen "Ben dehrim/zamanım" ifadesinin manası nedir? Açıklayınız.

.....
.....

20) Dehre sövmenin kısımlarını hükümleriyle beraber açıklayınız.

.....
.....
.....

21) 'Bunlar doğanın verdiği güzel meyvelerdir' bu ve bu gibi sözlerin hükmü nedir?

- a) Küçük şirk
b) Haram

22) 'Yedinci yüzyıldaki kadıların kadısı' sözünün hükmü nedir?

- a) Caizdir b) Terk edilmesi evladır

- 23) Bir kişi hakkında ‘Padişahların padişahı’ veya ‘kadıların kadısı’ şeklinde isim veya lakap kullanmanın hükmü nedir?
a) Caizdir
b) Haramdır
c) Büyük günahdır
- 24) Künye; baba, anne, kardeş, amca ve dayı lafızlarıyla olur?
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 25) Künyelenmenin hükmü nedir?
a) Mübah b) Müstehap
- 26) “Allah, Kur’ân ya da Rasûlullah’ın Zikredildiği Şeylerle Alay Etmek Hakkındaki Bâb” babın isminde geçen ‘Rasûlullah’ lafzı kimi kapsar?
a) Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’i
b) Bütün Rasûlleri
- 27) Dinle alay etmek imana zıt ve çok tehlikelidir. Bir müslümanın bunun tehlikesini bilmemesi tasavvur edilemez.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 28) Dinle alay eden kimsenin tevbe etmesindeki şartlar nelerdir?
1).....
2).....
3).....
- 29) İstihza/alay konusunda ciddi olmalı ve gevşek davranmamamız gerekir.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 30) Birisinin illa alay etmesini beklemeden istihza/alay konusunda insanları bilgilendirmeli, onlara bu konunun ne kadar tehlikeli olduğunu ve alay etmenin küfür olduğunu, sahibini de dinden çıkaracağını anlatmalıyız.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 31) Bazı insanlar ‘alay eden ve söven kimsenin niyetinin ne olduğunu araştırmalıyız’ diyorlar. Bu söz...
a) Bâtıldır, doğru değildir
b) Doğrudur
- 32) Dinle alay edenin işlediği cürüm puta tapanın işlediği cürümden daha büyüktür.
Doğru ☐ Yanlış ☐

- 33) Allah'a, Rasûlüne veya dine söven ve alay eden bir video veya ses kaydı gördüğümüzde yapmamız gereken nedir?
 a) Dinleyip paylaşmalıyız
 b) Dinlemeden hemen silmeliyiz
- 34) Dine sövmek veya din ile alay etmek gerçekten çok tehlikeli bir iştir. Hatta bazı alimler tevbe etse bile bir faydası olmayacağını, yöneticinin bu kimse için ölüm fermanını vermesi gerektiğini, cenaze namazının kılınmamasını, kendisine rahmet dua edilmemesini ve müslümanların kabristanına defnedilmemesini söylemişlerdir.
 Doğru ☐ Yanlış ☐
- 35) Dine söveni veya alay edeni işitip de onu reddetmeyen ve uyarmayan veya oradan ayrılmayan kimse hüküm itibariyle onun gibidir.
 Doğru ☐ Yanlış ☐
- 36) Şeytan bazen kişiyi küfre düşürmek için ona hayır kapılarını açar ve o hayır kapıları aracılığıyla küfre düşer. Zira ayette zikri geçen adam Tebuk seferine/cihada gidiyordu.
 Doğru ☐ Yanlış ☐
- 37) Bu hadisten aynı zamanda sahabelere sövmenin de küfür olduğu anlamı çıkar.
 Doğru ☐ Yanlış ☐
- 38) Sahabelere sövmek aynı zamanda kime sövmektir?
 a) Yüce Allah'a
 b) Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e
 c) Dine
 d) Sahabelere
 e) Hepsine
- 39) Kişi nimetin yaptığı işinden geldiğini düşünerek nimeti Allah'a değil de kendi işine izafe ederse hangi hususta şirk koşmuş olur?
 a) Rububiyet
 b) Uluhiyet
- 40) Allah'ın kaza ve kaderine razı olmanın hükmü nedir?
 a) Vaciptir b) Vacip değildir
- 41) Abdulmuttalip ismi gibi Allah'tan başkasına kulluk anlamına gelen isimleri kullanmanın hükmü nedir?
 a) Caizdir
 b) Caiz değildir

42) Aşağıdaki isimlerden hangisini kullanmak caiz değildir?

- a) Abdulmuttalib
- b) Abdulhuseyn
- c) Sultanların sultanı
- d) Abdunnur
- e) Abdunnebi
- f) Hepsi

43) Rafizilerin kullandığı Gulâmı Ali, Abdu Ali ve Abdulhuseyn gibi isimler Allah'tan başkasına kulluk anlamına gelen isimlerdendir ve şirktir.

Doğru ☐ Yanlış ☐

44) Ellinci bâbta zikredilen Adem ile Havva kıssası

- a) Batıldır
- b) Doğrudur

45) Peygamberler şirkten beri ve korunmuşlardır. Bu konuda alimler ittifak etmiştir. Onlar şirke bulaşmamışlardır.

Doğru ☐ Yanlış ☐

46) Peygamberlerin hatalarını araştıran kimse dır.

- a) Münafık
- b) Muvahhid

47) Allah'a isimleriyle duâ etmek hangi duâ çeşidini kapsar?

- a) İbadet duâsı
- b) İstek duâsı
- c) Hepsi

48) Kitabu-t Tevhid hangi tevhid çeşitlerinden bahsetmektedir?

- a) Tevhidin üç çeşidinden de bahsetmektedir
- b) Sadece uluhiyet tevhidinden bahsetmektedir

49) Allah'ın isimlerinde ilhad kaç kısımdır?

- a) İki kısım
- b) Beş kısım

50) İsim ve sıfatlardaki ilhad kaç kısımdır? Ayrıntılı şekilde zikrediniz.

- 1).....
- 2).....
- 3).....
- 4).....
- 5).....

52) “es-Selâmu Alallah (Allah’a Selam Olsun) Denmeyeceği”

Peki neden ‘Allah’a Selam Olsun’ denmez? Şu iki sebepten dolayı:

Allah’a kendisini selamette kılması için dua ettiğin zaman gerçeğe aykırı hareket etmiş olursun. Çünkü Allah Teala kendisine dua edilendir, kendisi için dua edilen değildir. O’nun buna ihtiyacı yoktur. Fakat O Ğafur, Semi’ ve Alîm gibi kemal sıfatlarla övülür...

Bu ve benzeri dualar O’nun hakkında noksanlık zannı uyandırır. Sanki kendisini bu noksanlıktan kurtarması için Allah’a dua etmiş gibi olursun. Çünkü bir şeye, bir şeyden kurtulması için, ancak onunla nitelenmeye elverişli olduğu zaman dua edilir. Allah Teâlâ ise noksan sıfatlardan münezzehtir.

Birinci Delîl

Sahih’te İbn Mesud radiyallahu anh’dan şöyle rivayet edilmiştir: Biz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte namazda oturuyorduk. ‘Kullarından Allah’a selam olsun, filana ve falana selam olsun.’ dedik. Bunun üzerine Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: **“Allah’a selam olsun, demeyin. Çünkü Allah, es-Selam’dır.”** Buhari, 1/269; Müslim, 1/301)

- es-Selam, subutî ve selbî bir isimdir. Selbî olması demek bu isimle zihnin tasavvur ettiği ve aklın tahayyül ettiği her türlü noksanlık veya ayıbın nefyinin murad edilmesidir. O’nun zatına, sıfatlarına, fiillerine veya hükümlerine hiçbir noksanlık erişemez. Subutî olması ise O’nun için bu ismin ve bu ismin ihtiva ettiği sıfatın, yani selametın sübutunun kastedilmesi demektir. Selâm’ın pek çok manası vardır. Onlarda bazıları şunlardır:

Selamlaşma ifade eden selam manası. Tıpkı; ‘falana selam söyle’ demek gibi.

Noksanlık ve afetlerden selâmette olmak manası. Tıpkı; ‘ey Nebî selâm üzerine olsun’ demek gibi.

es-Selâm Allah’ın isimlerinden bir isimdir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Selamın tefsiridir: Allah’ın bir ismi olması yönüyle es-Selam’ın manası, her türlü kusur ve ayıptan uzak olan demektir.

İkincisi: Selam, dirlik/esenlik temennisidir.

Üçüncüsü: “Allah’a selam olsun” demek Allah için uygun değildir: Allah için söylenmesi uygun olmayan bir şeyi söylemek haramdır.

Dördüncüsü: Bunun illetidir: Bunun illeti Allah’ın es-Selâm olmasıdır.

Beşincisi: Onlara, Allah’ın nasıl selamlanacağını öğretilmesidir.

53) “Allah’ım, Dilersen Beni Bağışla” Demek Hakkındaki Bâb

Bu bâb, Allah’ın gücünün eksiksizliğini, varlığının ve lütfunun kemalini beyan eder. Duayı böyle muallâkta bırakmanın üç tane sakıncası vardır:

Allah’ı bir şeye zorlayanın olduğu ve bunun da ötesinde O’nu engelleyebilecek birinin olduğu algısına yol açar. Allah için bu söz konusu olamaz.	“Dilersen” diyen kişi sanki bu işin Allah’a zor gelebileceğini, O’na zor geldiği için de dilemeyebileceğini düşünmektedir. Allah için bu söz konusu olamaz.	Bu ifade, isteyen Allah’a ihtiyacı olmadığı algısına yol açar. Bu yakışık almaz. Çünkü bütün yaratılmışlar Allah’a muhtaçtır.
--	---	---

Birinci Delîl

Sahih’te Ebu Hureyre’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Sakın sizden biriniz ‘Allah’ım! Dilersen beni bağışla! Allah’ım! Dilersen bana merhamet eyle!’ demesin. Kesin ifadelerle istesin. Çünkü Allah için hiçbir zorlayıcı yoktur!”** (Buhari, 4/160; Müslim, 4/263)

Müslim’in rivayetinde şu ibare geçer: **“Rağbeti büyütsün. Çünkü Allah’a, verdiği şey büyük ve zor gelmez.”**

İstihare duâsında muallak ifade hakikatte dileme ile yapılan muallak ifade eğildir Burada duayı ben, benim için hayırlı mı, şerli mi olduğunu bilmediğim meçhul bir şeye bağlıyorum. Aynı şekilde bu: **“Allah’ım, yaşamak benim için hayırlı olduğu müddetçe beni yaşat. Ölmek benim için hayırlı olduğu zaman beni vefat ettir”** hadisinde de aynıdır.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Duada istisnanın yasaklanmış olması.

İkincisi: Bunun sebebinin beyanı.

Üçüncüsü: Hadisteki **“İsteğinde azimli davran”** ifadedir: Yani sen bir şey istediğin zaman kesin ifadelerle iste, tereddüt etme.

Dördüncüsü: **İsteği büyütmektir:** Yani isteyebileceği her şeyi istesin. Çünkü hiçbir şey Allah’a zor ve imkânsız değildir.

Beşincisi: Bu emrin sebebi açıklanmıştır: Bunlar:

- 1) Şeriatın yüceliği ve hükmettiği her şeyin mutlaka bir sebebinin olduğu açıklanmış olması.
- 2) İnsana daha fazla huzur ve tatmin duygusu vermesi
- 3) Eğer mesele ahkam ile ilgiliyse o meselede kıyasın yapılabilmesi.

54) “Kulum (Kölem) ve Câriyem Denilmemesi” Bâbı

Kulum (Kölem) ve Câriyem Demenin Hükümü:

Bunları başkasına izafe etmesi:
Örneğin: Falanın kölesi, falanın cariyesi sözü gibi. Bu caizdir.

Bunları kendisine izafe etmesi:
Bunun ise iki sureti vardır:

Nida sigasıyla olması:
Örneğin: ‘Ey Kölem’ sözü gibi. Bu yasaklanmıştır.

Haber sigasıyla olması: Örneğin: ‘Kölemi yedirdim’ ya da ‘Kölemi azad etti’ sözleri gibi. Bunda tafsilat vardır:

Eğer bu sözü kölenin veya cariyenin yanında söylerse bu durumda köle veya efendi için bir mefsedet terettüb edib etmeyeceğine bakılır. Eğer herhangi bir mefsedet bulunursa sözden menedilir. Eğer mefsedet bulunmazsa caizdir.

Eğer bu sözü köle veya cariyenin yanında söylemezse caizdir.

Birinci Delîl

Sahih’te Ebu Hureyre’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Sizden herhangi biriniz (bir köleye), ‘Rabbini/efendini doyur, efendine abdest aldır.’ demesin. Köle de ‘Efendim, velinimetim!’ desin. Yine sizden herhangi biriniz -bir köleye-, ‘Kölem, cariyem!’ demesin. Fakat, ‘Yiğidim, kızım, oğlum!’ desin.”** (Buhari, 2/221; Müslim, 4/1765)

- **“Sizden herhangi biriniz -bir köleye-, ‘Rabbini/efendini doyur...’ demesin.”** Çünkü bu rububiyet hususunda edep sınırlarını aşmaktır.
- **“Köle de ‘Efendim, velinimetim!’ desin.”** Buradaki hitap köleyedir. Bu emir vucubiyet gerektirmez. Sadece mübah olana yönlendirmedir. Zira alimler şöyle demişlerdir: Eğer bir şey yasak bir şeyin mukabilinde zikredilirse o şeyin mübah olduğunu belirtir. **“İhramda çıktığımızda avlanın”** ayetinde olduğu gibi.
- **“Sizden biriniz, ‘Kölem, cariyem’ demesin.”** Bu nehiy ya haram olduğunu ifade eder ya da mekruh olduğunu. Bu ubudiyet/kulluk (kölelik) yalnız Allah’a yapılan ubudiyetle aynı olduğu zannedilmesin diye bu ifadeyi kullanmıştır.

- ‘Kölem, cariyem!’ demesin. Fakat, ‘Yiğidim, kızım, oğlum!’ desin.” Buradaki hitap efendiyedir. Buradaki faydalardan birisi de; şeriat eğer bir haramın kapısını kapatırsa hemen ardından onun caiz olma şeklinin kapısını açar. Aynı zamanda lafızlarda bile olsa tevhidin tahkikine dair bir uyarı vardır.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: “Kulum (kölem), cariyem” demenin yasaklanmasıdır.

İkincisi: Köle de efendisine “Rabbim” diyemez. Ve köleye, “Rabbini doyur” denilemez.

Üçüncüsü: Birincinin (efendinin) “yardımcım, hizmetçim” demesi için eğitilmesidir.

Dördüncüsü: İkincinin (kölenin) “efendim, velinimetim” demesi için eğitilmesidir.

Beşincisi: Maksada dikkat çekmektir. Maksat, lafızlarda bile tevhidi tahkik etmeyi gözetmektir:

55) “Allah Adıyla İsteyenin Geri Çevrilmeyeceği” Bâbı

Allah Adıyla İstemenin Çeşitleri

Allah adını zikrederek istemek:

Tıpkı ‘Allah için senden şunu istiyorum’ sözü gibi.

Allah’ın şeriatıyla istemek: Yani şeriatın mübah kıldığı şeyi istemek. Tıpkı fakirin sadaka istemesi gibi.

Kişinin Allah adıyla istemesi caiz midir?

İstemek/dilenmek aslında mekruhtur veya haramdır. Muhtaç olmadıkça bir insanın hiç kimseden bir şey istememesi gerekir. Bu sebeple Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, ashabından insanlardan hiçbir şey istememeleri için söz almıştır. İsteyen kimse şu iki şeyin dışına çıkmaz:

Ya Allah adıyla ister: Bu durumda kendisinden istenilen kişinin onun isteğini yerine getirmesi gerekir. Çünkü yüce zâtın adıyla istemiştir. Ancak ondan her zaman istiyorsa ya da isteğini yerine getirme durumunda bir zarara uğrayacaksa bu durumda isteğinin yerine getirmez.

Mücerred şekilde direkt isteğini söylemesi: Tıpkı ‘ey falan bana ver’ demek gibi. Eğer şeriatın mübah kıldığı şeylerden ise ona isteğini verirsin.

Birinci Delîl

İbn Ömer radiyallahu anhuma’dan şöyle rivayet edilmiştir: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Kim Allah’ın adıyla isterse ona verin. Kim Allah’ın adıyla sığınırsa onun sığınmasını kabul edin. Kim sizi davet ederse onun davetine icabet edin. Kim size iyilik yaparsa onu mükâfatlandırın. Eğer mükâfatlandırılacak bir şey bulamazsanız onu mükâfatlandırıdığınıza kanaat getirinceye kadar ona dua edin.”** Bunu Ebu Davud ve Nesai, sahih bir senetle rivayet etmişlerdir.

- **Davete icabet etmek Allah’a ait bir hak mıdır, yoksa insana ait bir hak mıdır?** El-Cevap: İnsana ait bir haktır. Bu sebeple eğer sen davetçiden davetini geri almasını istesen de o da kabul etse sana bir günah yoktur. Fakat davete icabet etmek Allah’ın emriyle vaciptir. Fakat -iptalinin gerekli olduğuna- kanaat getirdiği için değil de senden utandığı için daveti iptal edeceği zaman senin o davete icabet etmeyi terk etmemen gerekir.

- **“Kim sizi davet ederse onun davetine icabet edin.”** Buradaki davetle ikram için yapılan davetin kastedildiği anlaşılıyor. Davetle burada kastedilen nida değildir. İlim ehlinin cumhuru, düğün davetinin dışındaki davetlere icabetin müstehap olduğu, sadece düğün davetine icabetin vacip olduğu görüşündedirler. Düğün davetine icabet etmenin bazı şartları vardır. Bu şartlar:
 - 1) Davet eden kimsenin, terk edilmesi vacip veya sünnet olmayan kimselerden olması.
 - 2) Davet edilen yerde bir münkerin/haramın olmaması. Eğer orada bir haram varsa ve o haramı değiştirmeye gücü yetiyorsa davete icabet etmesi vacip olur. Bu hem davete icabet etmek içindir hem de haramı değiştirmek içindir.
 - 3) Davet eden kişinin müslüman olması. Müslüman değilse davetine icabet etmek vacip değildir.
 - 4) Davetçinin kazancının haram olmaması.
 - 5) İcabetin bir vacibi veya ondan daha gerekli başka bir şeyi düşürmemesi. İcabet bir vacibin veya icabetten daha gerekli bir şeyin düşmesine sebep oluyorsa icabet haramdır.
 - 6) İcabetin icabet edene herhangi bir zararı ihtiva etmemesi. Mesela davete icabetin bir yolculuğu veya kendisinin varlığına muhtaç ailesinden ayrılmasını gerektirmesi -icabetin vucubiyetini ortadan kaldırır-.
- **Dağıtılan davetiye kartları sözlü davet yerine geçer mi?**
El-Cevap: Bilindiği veya gönderildiği şahsın bizzat kendisinin kastedildiği zannının ağır bastığı durumlarda kartlı davet, sözlü davet hükmündedir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Allah’a sığınan kimsenin sığınmasını kabul etmektir: Allah’a sığınan kimsenin sığınmasını kabul etmenin vacip olduğu yukarıda anlatıldı. Fakat yapılması ya da terk edilmesi vacip olan bir şeyden Allah’a sığındığı zaman bu kabul edilmez ve ona yardım edilmez.

İkincisi: Allah’ın adıyla isteyene vermektir.

Üçüncüsü: Davete icabet etmektir.

Dördüncüsü: İyilik yapanı mükâfatlandırmaktır: Yani sana iyilik yapana iyilikle karşılık vermendir.

Beşincisi: Dua ancak duadan başka bir şeye gücü yetmeyen kimsenin vereceği mükâfattır/ödüldür: Duanın bir mükâfat olduğu ve iyilik, âdeten mükâfatlandırılmayacak birinden geldiği zaman geçerli olduğu yukarıda anlatılmıştır.

Altıncısı: “Onu mükâfatlandırdığınıza kanaat getirinceye kadar” sözünün anlamıdır: Yani duayı eksik yapmaz, bilakis ona bir karşılık verdiğini anlayıncaya veya bu konuda kuvvetli bir zanna ulaşıncaya kadar ona dua eder.

56) Allah'ın Vechi (Yüzü) İle Yalnızca Cennetin İstenebileceği Bâbı

Bâb başlığının manası:

Yani; hiç kimseden Allah'ın vechiyle isteme. Zira onlar sana cenneti vermeye güç yetiremezler.

Ya da; Allah'ın vechiyle isteyeceğin zaman sadece cenneti iste. Dünyalık bir şey isteme.

Bu bölümde Allah'ın vechinin yüceliğine işaret edilmektedir. Öyle ki onunla cennet veya cennete götürecek şeyden başka bir şey istenmez.

Birinci Defil

Cabir'den şöyle rivayet edilmiştir: **Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Allah'ın vechi anılarak ancak cennet istenir.”** (Ebu Davud)

- Hadisteki “**Allah'ın vechi**” ifadesinde Allah için vechin (yüzün) isbatı vardır. Bu sıfat Kur'ân, Sünnet ve icmayla sabittir. Bu yüz (vech) hakiki yüz olup yaratılmışların yüzlerine benzetilmez.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: İstenilecek şeylerin en yücesi hariç, Allah'ın yüzü anılarak herhangi bir şeyin istenmesinin yasaklanmasıdır: Allah'ın vechiyle yalnız cennete girmek veya cehennemden kaçınmak gibi âhirete ait şeyleri istemek edeptendir.

İkincisi: Allah'ın vechi/yüzü sıfatının varlığının ispatıdır.

Allah'ın sıfatlarına dua etmenin hükmü nedir?

El-Cevap: Ey Allah'ın rahmeti, Ey Allah'ın izzeti, Ey Allah'ın kudreti şeklinde Allah'ın sıfatlarına duâ etmek caiz değildir. Çünkü bu dua şekli Kur'ân ve Sünnet naslarında olmayıp sonradan çıkan bir şeydir. Aynı şekilde bu dua şekli selef ulemasından da varid olmamıştır. Hatta Şeyhul İslam İbnu Teymiye bu dua şeklinin küfür olduğu söylemiştir.

57) Eğer (لو) Sözü Hakkında Gelenler Bâbı

Hükümleriyle Beraber Eğer (لو) Sözü'nü Kullanma Çeşitleri

Münafıklar Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hükmüne şöyle itiraz ediyorlardı: "Eğer bu konuda bizim elimizde bir şey olsaydı burada öldürülmezdik." Yani eğer bizi dinleyip geri dönselerdi kimse ölmezdi.	Bu şekilde şeriata itiraz makamında kullanmak haramdır. Hatta küfre kadar bile gidebilir.
Yine şöyle diyorlardı: "Eğer bizi dinleselerdi öldürülmezlerdi." Yani onlar burada kalıp savaşımsalardı ölmezlerdi. Bu şekilde Allah'ın kaderine itiraz ediyorlardı.	Bu şekilde kadere itiraz (karşı çıkmak) için kullanmak haramdır.
"Eğer şöyle şöyle yapsaydım şöyle şöyle olurdu." Bu şekilde pişmanlık üzüntü ve moral bozukluğundan başka bir şey getirmez. Allah ise bizlerin rahat olmamızı ister.	Bu şekilde pişmanlık ve yakınıp sızlanmak için kullanmak haramdır.
Müşrikler söyler demişlerdi: "Eğer Allah dileseydi bizler ortak koşmazdık." Bu sözleri batıldır. Günahlar hususunda kaderi öne sürmek doğru değildir. Belalar hususunda ise öne sürülebilir. Tövbe diye bir şeyin olduğu, kişinin günahlardan tövbe etmesi bilindik şeydir.	Bu şekilde yapılan günahlarda kaderi öne sürmek haramdır.
"Eğer malım olsa falanın yaptığı ameli yaparım" Bu şekilde kullanmak hayrı temenni etmeye girer. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir: "O niyetiyledir. O ikisinin ecirleri ise birdir."	Bu şekilde temenni kastı ile kullanıldığında, istediği amel hayır ise bu da hayırdır, şer ise bu da şerdir.
"Eğer derse katılsaydın istifade ederdin." Bu hayrı dilemektir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in şu sözü de bunun bir örneği-dir: "Eğer arkamda bıraktığım şu iş bir daha önüme çıksaydı yanımda hedy getirmezdim ve sizinle birlikte ihramdan çıkardım."	Bu şekilde sadece haber vermek maksadıyla kullanmak caizdir.

Birinci, İkinci ve Üçüncü Delil

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “**Diyorlar ki: ‘Eğer bu işten bize düşen bir şey olsaydı, burada öldürülmezdik.’ De ki: Evinizde bulunsaydınız bile, alınlarına öldürülme yazılmış olanlar, öldürülüp düşecekleri yere giderlerdi.**” [Al-i İmran, 154]

Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “**Kendileri oturup kaldıkları halde kardeşleri için ‘Eğer bize uysalardı öldürülmezlerdi.’ dediler. Onlara de ki: Eğer iddianızda doğru iseniz, kendinizden ölümü uzaklaştırınız.**” [Al-i İmran, 168]

Sahih’te Ebu Hureyre radiyallahu anh’tan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “**Sana fayda veren şeye çaba göster; Allah’dan yardım dile ve âciz olma! Başına bir şey gelirse ‘eğer şöyle yapsaydım şöyle olurdu’ deme! Velâkin ‘(bu) Allah’ın kaderi, O ne dilerse yapar’ de! Çünkü eğer (kelimesi) şeytanın ameline yol açar.**” (Müslim, 4/2052)

- “**Eğer bu işten bize düşen bir şey olsaydı, burada öldürülmezdik**” Bu münafıkların itirazıdır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onların onayı olmadan sefere çıktığı için Rasûlullah’ı bu şekilde azarlamaya kalktılar.
- Bu itirazları aynı şekilde kadere itiraz da sayılabilir.
- Kim kadere itiraz ederse o kimse Rab olarak Allah’tan razı olmuş değildir. Rubibiyyet tevhidini de tahkik etmiş değildir.
- **Hadisten çıkarılacak faydalı sonuçlar:**
 - 1) Kişinin faydalı olan şeylerle uğraşması, zararlı şeyleri terk etmesi.
 - 2) Yalnız Allah’tan yardım istemek.
 - 3) Yaptığın işi devam ettirmek ve ve acze düşmemek.
 - 4) Eğer istenilen şeyin zıddı husûle gelirse bu durumda senlik bir şey söz konusu değildir. Allah’ın kaderiyle bu şekilde olmuştur. İş Allah’a bırak.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Bakara suresindeki iki ayetin (154, 158) tefsiridir: Birincisi şeriata itiraz, ikincisi ise kadere itirazdır (karşı çıkmaktır).

İkincisi: Başına bir musibet geldiği zaman “eğer” demek açıkça yasaklanmıştır.

Üçüncüsü: Bunun şeytanın ameline yol açacağı ifade edilerek meselenin izah edilmesidir: İnsan bu sebeple hayıflanır, pişmanlık duyar ve üzülür.

Dördüncüsü: Güzel söze yönlendirmektir: Bu söz: Allah’ın kaderi, O ne dilerse yapar’ sözüdür.

Beşincisi: Allah’tan yardım istemekle birlikte faydalı olan şeye çaba sarf edilmesinin emredilmesi.

Altıncısı: Bunun zıddının, yani acizliğin yasaklanmasıdır.

58) Rüzgâra Sövmenin Yasak Oluşu Bâbı**Birinci Delîl:**

Übey b. Ka'b radiyallahu anh'tan rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Rüzgâra sövmeyin; hoşlanmadığınız bir şeyle karşılaştığınızda şöyle dua edin: Ey Allah'ım! Bu rüzgârın hayrını, getireceği şeylerin hayrını, ne ile emredildiyse onun da hayrını Senden dileriz. Bu rüzgârın şerrinden, getireceği şeylerin şerrinden ve ne ile emredildiyse onun da şerrinden Sana sığınırız.”** Tirmizi bu hadisin sahih olduğunu söyledi. (Tirmizi, 7/33)

- Dehre (zamana) sövmeyle ilgili geçen tafsilatlar rüzgâra sövme hakkında da geçerlidir. Müellifin rüzgâra sövme konusunu bu bâbda ayrı olarak zikretmesinin sebebi rüzgâra sövmenin çok meydana geldiğinden dolayıdır. Nitekim lanet okumak ve sövmekle ilgili yasaklamalar vârid olmuştur. Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **“Mü'min küfürbaz, -sabah akşam- lanet okuyan, edepsiz ve müstehcen bir kimse olamaz.”** Yine şöyle buyurmuştur: **“(Sabah-akşam) lanet okuyan kimse kıyamet günü şefaâtçilerden de olamaz şehidlerden de.”**
- Müslümana sövmek hakkında ise şöyle buyurmuştur: **“Müslümana sövmek fasıklık, öldürmek ise küfürdür.”**
- Ölülere sövmek hakkında şöyle buyurmuştur: **“Ölülere sövmeyin. Zira onlar önceden takdim ettikleri şeylere ulaştılar.”**
- Humma hastalığı hakkında da **“Hummaya sövmeyin”** buyurdu.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Rüzgâra sövmek yasaklanmıştır: Bu yasaklama haramlık içindir. Çünkü ona sövmek, onu yaratana ve gönderene sövmektir.

İkincisi: İnsanın hoşlanmadığı bir şey gördüğü zaman faydalı bir söz söylemesi tavsiye edilmiştir: Yani rüzgârdan hoşlanmadığı şey gördüğü zaman. Mesela şöyle der: “Allah'ım! Bu rüzgârın hayrını... Senden dilerim.” Bununla beraber duvarlarla, dağlarla veya benzeri şeylerle onun şerrinden korunmak gibi maddî sebepleri de yerine getirir.

Üçüncüsü: Rüzgârın emir altında olduğu hakkında irşad.

Dördüncüsü: Rüzgâra hayır da emredilebilir, şer de.

Hâsılı, insanın Allah'ın kazasına ve kaderine itiraz etmemesi, ona sövmemesi ve şer'i emrine teslim olduğu gibi kevnî emrine de teslim olması gerekir. Çünkü bu mahlûkât Allah'ın emri olmadıkça hiçbir şey yapamaz.

59) “Allah’ın hakkında gerçekte ilgisi bulunmayan cahiliyye zannında bulunuyorlar. ‘Bu işten bize ne?’ diyorlardı. De ki: ‘Bütün iş Allah’ındır.’” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı

- “Zan besliyorlar:” Zamir münafıklara gider. Allah’ın kaderini ve büyüklüğünü bilmeyen cahiliyye milletin zannıyla Allah’a zan besliyorlar. Bu, cehalet üzerine bina edilmiş batıl bir zandır. Allah ile ilgili zan iki türdür:
 1. Allah hakkında iyi/hayırlı zan. Bu iki şeye taalluk eder:
 - a- Bu evrende yaptığı şeylerle ilgilidir. Allah’ın bu kâinata yaptığı her şey hakkında hüsn-i zanda bulunman ve O’nun üstün bir hikmetle bunları yaptığına iman etmen gerekir.
 - b- Seninle ilgili yaptığı şeyler hakkındaki zandır. Bu konuda da senin Allah hakkında en güzel hüsn-i zanda bulunman gerekir. Fakat burada da senin elinde bu hüsn-i zannı gerektirecek bir sebebin bulunması şarttır. Yani senin Allah’ın şeriatının gerektirdiği şekilde ihlâs ve ittiba ile Allah’a kulluk etmen gerekir.
 2. Allah hakkında kötü zan. O’nun fiillerinde saçmalık ve zulüm olduğunu zannetmek bunun örneğidir. Şüphesiz bu, en büyük haramlardan ve en çirkin günahlardandır. Nitekim münafıklar ve Allah hakkında gerçek dışı zanlar besleyenlerin durumu böyledir.

İkinci Delil:

Allah Teala şöyle buyurmuştur: **“(Bir de bunlar) Allah hakkında kötü zanda bulunanlara azap etmesi içindir. Müslümanlar için besledikleri kötülük çemberi onların başına geçsin. [Fetih, 6]**

İbnu’l-Kayyım, birinci ayet hakkında şöyle dedi: “Buradaki zan, Allah’ın Peygamberine yardım etmeyeceği, onun gücünün ve etkisinin zamanla kaybolup gideceği ve onun başına gelen şeyin Allah’ın kaderi ve hikmeti olmadığı şeklindeki zandır diye tefsir edilmiştir.

Bu zan, hikmeti inkâr etmektir, kaderi inkâr etmektir, Peygamberinin dinini tamamlayacağını ve Allah’ın bu dini bütün dinlere galip getireceğini inkâr etmektir diye tefsir edilmiştir. Bu zan, Fetih suresinde sözü edilen münafıklar ve müşriklerin besledikleri kötü zandır.

Bu zan ancak kötü bir zandır. Çünkü O’nun için layık olmayan, O’nun hikmetine, hamdine ve doğru vaadine layık olmayan bir zandır.

Kim Allah’ın batılı hakka devamlı olarak galip getireceğini, bununla beraber hakkın zamanla yok olup gideceğini zannederse veya cereyan eden şeylerin Allah’ın kazası ve kaderiyle olduğunu inkâr ederse

veya O'nun kaderinin övgüye layık üstün bir hikmete dayalı olduğunu inkâr ederse ve bunun sadece dilemesine bağlı olduğunu iddia ederse işte bu, inkâr edenlerin zannıdır. Ateşe girecek olan inkârcıların vay haline?! İnsanların çoğu kendileriyle ilgili şeylerde ve başkalarına yaptığı şeylerde Allah'a karşı su-i zan beslerler. Bundan ancak Allah'ı, O'nun isimlerini ve sıfatlarını, hikmetinin ve hamdinin gereğini bilen kimse kendini kurtarabilir.

O halde akıllı ve kendi iyiliğini isteyen bir kimse buna özen göstermeli ve Rabbine karşı beslediği su-i zandan dolayı tevbe-istiğfar etmeli.

Herhangi bir kimseyi dikkatlice incelediğin zaman kaderi sorguladığını, kötülediğini ve şöyle şöyle olması gerekirdi dediğini görürsün. İnsanlardan kimisi azımsar, kimisi çoğumsar. Sen bir de kendini gözden geçir. Sen acaba bundan kendini kurtarabildin mi?

“Eğer bundan kurtulursan, kurtulursun önemli bir şeyden
Yoksa senin kurtulmuş olabileceğini zannetmiyorum ben.”

- İbnu'l Kayyım bu sözü Zadü'l Meâd kitabında uhud gazvesi konusunun hemen altında zikretmiştir. **İbnu'l-Kayyım'ın kötü zannın tefsiri hakkında söylediği şeylerin özeti üç noktada toplanır:**

1. Allah'ın batılı hakka devamlı olarak galip getireceğini ve hakkın zamanla yok olup gideceğini zannetmektir.
2. Allah'ın kazâ ve kaderiyle cereyan eden şeylerin Allah'ın kazası ve kaderiyle olduğunu inkâr etmektir. Çünkü bu zan, Allah'ın mülkünde O'nun istemediği şeylerin de olacağı inancını ihtiva eder.
3. O'nun kaderinin övgüye layık, üstün bir hikmete dayalı olduğunu inkâr etmektir.

- **Kötü zannın ilacı hakkında söylediği şeylerin özeti ise şöyledir:**

1. İsim ve sıfatları tahrif ve tevil olmaksızın hakkıyla bilmek.
2. Akıllı kimsenin bu konuya ihtimam göstermesi gerekir. Ta ki Allah hakkında gerçek zannı yapabilsin.
3. Günahlardan tevbe ederek, istiğfar ve itaat ile Allah'a yönelmesi gerekir.
4. Kötü zannı kendi nefsin için yapman gerekir. Çünkü asıl eksiklik ve kötülük insanda vardır.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Al-i İmran suresindeki “Allah’a karşı, cahiliye zannı gibi, hakka aykırı bir zan besliyorlar.” ayetinin tefsiridir: Ayetteki zamir münafıklara döner.

İkincisi: Fetih suresindeki “Allah hakkında kötü zanda bulunanlar” ayetinin tefsiridir: Ayetteki zamir münafıklara döner.

Üçüncüsü: Bunun sayılamayacak kadar çok olduğunun bildirilmesidir: Yani su-i zannın çokluğu. Bunu haber veren İbnu’l-Kayyım’dır. Allah’a karşı su-i zan türlerinin birleştikleri nokta, Allah hakkında, O’na uygun olmayan şeyleri zannetmektir.

Dördüncüsü: Bundan ancak isim-sıfatları ve kendini bilen kurtulabilir: Yani Allah’a karşı su-i zandan, ancak Allah’ı, O’nun isim ve sıfatlarını, hikmetinin ve hamdinin sebep olduğu sonuçları ve kendini bilen kimse kurtulabilir.

O halde kendini kontrol et. İnsan gerçekte noksanlık ve kötülük mahallidir. Rab ise hiçbir şekilde eksikliğin bulaşamayacağı mutlak kemal sahibidir.

60) Kaderi İnkâr Edenler Hakkında Gelenler Bâbı

- **Kader:** Allah'ın mahlûkatındaki bir sırrıdır. Onu ancak husûle geldikten sonra biliriz. Kader özel olarak rubûbiyet tevhidinde mütealliktir. Aynı zamanda isim ve sıfat tevhidinde mütealliktir. İnsanlar kader hakkında üç fırkaya ayrılmışlardır:

- 1) **Cebriye Fırkası:** Bu fırka kaderi isbat ettiler ve bununla birlikte bu isbat edişlerinde haddi aştılar. Şöyle ki bu kimseler kaderi isbat etmekle beraber kulun meşietini ve kudretini nefyetmişler ve geçersiz kılmışlardır.
- 2) **Mu'tezile (Kaderiyye) Fırkası:** Bu fırka kulun yaptığı amelde meşietini ve kudretini isbat ederler. Ancak bununla birlikte Allah'ın kulun amellerindeki meşietini ve yaratmasını nefyedip geçersiz kılarlar. Yani Allah'ın meşietini inkar ederler.
- 3) **Üçüncü fırka Ehli Sünnet ve'l Cemâat fırkasıdır:** Ehli Sünnet bütün delilleri cem edip en hayırlı yola sulûk etmişlerdir. Allah'ın kaza ve kaderine iman ederler ve bununla birlikte kulun meşietini Allah'ın meşietine bağlı olarak isbat ederler. Yani kaderi ikrar ederler, bununla birlikte hem Allah'ın hem de kulun meşietini ikrar ederler.

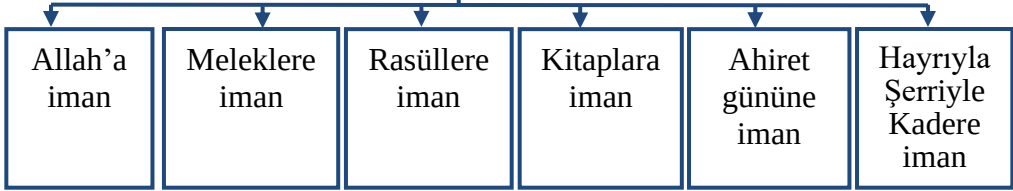
Kadere iman etmenin faydaları büyüktür. Bunlardan bazıları:

- 1- Kadere iman, rububiyet tevhidini tamamlayan şeylerden biridir.
- 2- Kadere iman, Allah'a samimi bir şekilde dayanmayı sağlar.
- 3- Kalbin huzurunu temin eder. Sana gelen bir musibetin mutlaka başına geleceğini, gelmeyen faydanın de zaten gelmeyeceğini bildiğin zaman, gerekli sebepleri yerine getirdikten sonra bir musibetle karşılaşmaktan dolayı sükunetini ve metanetini kaybetmezsin.
- 4- Kişi teşekkürü hak eden bir amel işlediği zaman kibre kapılmaz. Çünkü o ameli işlemeyi kendisine Allah nasip etmiştir ve onu Allah takdir etmiştir.
- 5- Kendisine isabet eden şeylerden dolayı üzülmaz. Çünkü o, Rabbinden gelmiştir. Rahmet ve hikmetinden kaynaklanır.
- 6- İnsan sebepleri yerine getirir. Allah'ın hikmetine ve sebeplere bağlanmadıkça hiçbir şeyin takdir edilmeyeceğine iman eder.

Birinci Delil

İbn Ömer şöyle dedi: “İbn Ömer’in canı elinde olan Allah’a yemin ederim ki sizden birinizin elinde Uhud dağı kadar altın olsa da sonra bunu Allah yolunda sarf etse, kadere iman etmedikçe Allah bunu ondan kabul etmez.” İbn Ömer bu sözleri söyledikten sonra Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in şu sözünü delil getirdi: “**İman, senin; Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe iman ve hayrı ile, şerri ile kadere iman etmendir.**” (Müslim, 1/36)

İman: Dil ile söz, kalp ile itikad ve azalarla ameldir. İman itaat ile artar, günahlar ile eksilir. İmanın altı rükünü vardır. Bu rükünler:

Allah’a iman etmek dört şeyi gerektirir:

- **“Meleklerine iman”:** Melekler gaybî alemdir. Allah onları nurdan yaratmıştır. Allah’a her daim itaat ederler, hiçbir zaman Allah’a isyan etmezler. Onların ruhları, bedenleri, akılları ve kalpleri vardır. Bütün meleklerle iman ederiz. Yine Allah’ın Cebrâil, Mikâil ve İsrâfil gibi bize Kur’ân ve Sünnet’te öğrettiği isimlerine de iman ederiz. Onların sıfatlarına, görevlendirildikleri amellere ve onlarla ilgili varid olan her şeye iman ederiz.
- **“Kitaplarına iman”:** Allah’ın indirdiği kitapların ilk önce Allah’ın hakiki kalamı olduğuna iman etmemiz gerekir. Yine bu kitapların Allah tarafından indirildiğine ve mahluk (yaratılmış) olmadıklarına iman etmemiz gerekir. Yüce Allah her rasûle bir kitap indirmiştir. Bu kitapların tümüne, Allah’ın içlerinde bize haber verdiği bütün haberlere, icmalen ve tafsilen bütün hükümlerine nesh olunmadıkça

iman ederiz. Kur'ân'ın kendisinden önceki kitapların hepsini neshettiğine iman ederiz. Kur'ân'dan önceki kitaplar; Tevrat, İncil, Zebur, İbrâhim ve Musa aleyhisselâm'a inen sahifelerdir.

- **“Rasûllerine iman”**: İlk önce Rasûllerin birer beşer olduğuna ve rablik özelliklerinden hiçbir şey taşımadıklarına iman etmemiz gerekir. Yine onların ibadet olunmayı hak etmeyen birer kul olduklarına, Allah'ın onlara vahyettiğine ve onları ayetlerle desteklediğine iman etmemiz gerekir. Rasûller kendilerine verilen görevi hakkıyla yerine getirmişlerdir. Risaleti tebliğ etmiş ve Allah yolunda hakkıyla cihad etmişlerdir. Bizler bütün rasûllere ve Allah'ın bizlere rasûller hakkında haber verdiği; isimlerine, vasıflarına, haberlerine ve onlarla ilgili diğer bütün bilgilere iman ederiz. Nebîlerin ilki Âdem, Rasûllerin ilki ise Nuh'tur. Nebîlerin ve rasûllerin sonuncusu Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'dir. Önceki bütün şeriatler Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiği şeriatle neshedilmiştir (son bulmuştur). Ulu'l Azm rasûller beş tanedir. Bunlar Şûrâ ve Ahzâb surelerinde zikredilmişlerdir. Onlar: Muhammed, Nuh, İbrahim, Musa ve İsa aleyhumusselâm'dır.
- **“Âhîret güne iman”**: Bu, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in ölümünden sonra olup bitecekle ilgili haber verdiği bütün şeylere iman etmeyi içerir. Yani; kabir fitnesi, sûra üflenmesi, insanların kabirlerinden kalkması, mizân, sahifeler, sırat köprüsü, havzı kevser, şefaât, cennet, cehennem, mü'minlerin cennette rablerini görmesi ve bunlar dışındaki ölümünden sonra gerçekleşecek gaybî olaylara iman etmeyi içerir.
- **“Kadere iman”**: Burada 'iman etmek' fiilini tekrar kullanmıştır. Çünkü kadere iman çok önemlidir. Kaderin dört mertebesi vardır. Bu mertebeleri nâzım şu sözünde zikretmiştir:

**“Ol kader ki İLİM ile, levhe KİTABETİDİR
HÂLIK-ı zü'l celâlin, nâfız MESÎETİDİR”**

Bu mertebelerin ayrıntılı açıklaması şöyledir:

1) **İLİM**: Yüce Allah'ın geçmiş, şimdiki ve gelecekteki her şeyi icmalen ve tafsilen bildiğine iman etmektir. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“(O Allah) önlerindeki ve arkalarındaki (geçmişlerini ve geleceklerini) bilir.** [Bakara, 255]

2) **KİTÂBET (YAZMA)**: Yüce Allah'ın kıyamet kopuncaya kadar olmuş, oluyor ve olacak her şeyi yazdığına iman etmektir. Nitekim Yüce Allah şöyle buyurmuştur: **“Gökte ve yerde gizli hiçbir şey yoktur ki apaçık bir kitapta olmasın.”** [Neml, 75]

3) **MEŞİET (DİLEME):** Yüce Allah'ın dilediği her şeyin olduğuna ve olacağına, dilemediği şeylerin de olmadığına ve kulun kendi fiilleri hususunda kendine ait bir meşieti olduğuna, ancak her şey gibi bu meşietin de Allah'ın meşietine bağlı olduğuna iman etmektir. Bunun delîli Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Allah dilemedikçe siz dileyemezsiniz.”** [İnsan, 30]

4) **YARATMA:** Kulların amelleri de dahil kâinatta olup biten her şeyin yaratıcısı, evirip çevirenin ve yegane hükümdarı yalnız Allah olduğuna iman etmektir. Bunun delili Yüce Allah'ın şu buyruğudur: **“Halbuki sizi de yapıp ettiklerinizi de yaratan Allah'tır.”** [Saffât, 6]

İkinci, Üçüncü ve Dördüncü Delîl

Ubâde b. Sâmî't'in, oğluna şöyle dediği rivayet edilmiştir: “Yavrucuğum! Kaderinde sana isabet eden şeyin sana ulaşmaktan şaşmayacağını, kaderinde sana isabet etmeyen şeyin de sana erişemeyeceğini bilmedikçe imanın tadını bulamazsın. Nitekim ben, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle derken işittim: **“Allah'ın ilk yarattığı şey kalemdir. Yüce Allah kalemi yarattınca ona, ‘Yaz’ emrini verdi. Kalem, ‘Ey Rabbim. neyi yazayım?’ dedi. Yüce Allah da ‘Kıyamet kopuncaya kadar olacak her şeyin kaderini yaz!’ buyurdu.”** Yavrucuğum! Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i; **“Bundan başka (bir inanç) üzerinde ölen kimse benden değildir”** derken işittim.” (Ebu Davud, 4/76; Tirmizi, 6/325)

Ahmed'in rivayet ettiği hadiste şu lafızlar vardır: **“Allah'ın ilk yarattığı şey kalemdir. Allah ona, ‘Yaz’ dedi. Kalem, o anda kıyamete kadar olacak şeyleri yazdı.”** (Ahmed, 5/317)

İbn Vehb'in rivayetinde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmaktadır: **“Kim hayrı ve şerri ile kadere inanmazsa Allah onu cehennem ateşiyle yakar”.**

el-Müsned'de ve es-Sünen'de İbnü'd-Deylemî'den şöyle rivayet edilmiştir: Ubeyy b. Ka'b'ın yanına varmışım. Kendisine, **“İçimde kaderle ilgili bazı şüpheler belirdi. Bana bir şeyler anlat. Umulur ki Allah bu sayede kalbimden bu şüpheyi giderir.”** dedim. O bana dedi ki: **“Eğer sen Allah yolunda Uhud dağı kadar altın harcasan, kadere iman etmedikçe, kaderde sana isabet eden şeyin sana mutlaka erişeceğini, kaderde sana isabet etmeyen şeyin de sana erişemeyeceğini bilmedikçe, Allah bunu senden kabul etmez. Eğer bundan başka bir inanç üzerinde ölürsen cehenneme girersin.”** Sonra Abdullah b. Mes'ûd'un, Huzeyfe İbnü'l-Yeman ve Zeyd b. Sabit'in yanına gittim. Hepsisi de Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den bana buna benzer sözler naklettiler.” Bu hadis sahihtir. Hâkim, bunu Sahih'inde rivayet etmiştir. (Ahmed, 5/185, 189; Ebu Davud, , 5/75)

- Hadiste geçen **“Sana isabet eden şeyin sana ulaşmaktan şaşmayacağını bilmedikçe:”** cümlesinde Yüce Allah şu ayette işarette bulunmuştur:
“Yeryüzüne ve sizin başınıza gelen herhangi bir musibet yoktur ki; Biz onu yaratmadan evvel kitabda bulunmasın. Şüphesiz ki bu; Allah'a göre kolaydır. Kaybettiğinize üzülmeysiniz ve size verdiği nimetlerle şıarmayasınız diye. Allah; kendini beğenip böbürleneni sevmeyiz.” [Hadid, 22-23]
- **“Ubade b. es Sâmit, oğluna şöyle dedi: Yavrucuğum!”** Ubade hadisi, bir babanın, çocuklarına ve ailesine nasihat etmesi ve kalbi yumuşatacak nazik kelimeler seçmesi gerektiğini ifade etmektedir. Aynı zamanda çocuklara dini delilleriyle öğretmenin gerektiğini de ifade eder. Çünkü dini delilleriyle öğretmek öncelikle çocuğu delillere tabi olmaya alıştıırır, daha sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sevgisi üzere terbiye edilmesini sağlar.
- **“İçimde kaderle ilgili bazı şüpheler belirdi”:** İbnü'd-Deylemi bu şüphelerin neler olduğunu açıklamadı. Fakat belki de o kader bidati ortaya çıktığı için böyle söyledi. İnsanların şüpheyne düşer hale geldikleri ve üzerinde konuşmaya başladıkları ilk bidat, kader konusundaki bidattir. Yoksa insanlar bu bidat ortaya çıkmadan önce hak üzere idiler. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem özellikle bir gün ashabının yanına gelmişti. Onlar kader hakkında konuşuyorlardı. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bundan dolayı öfkeleni ve onlara bu konuda tartışmalarını ve ihtilaf etmemelerini emretti. Artık insanlar bu konuyu konuşmaktan vazgeçtiler. Ta ki Kaderiye bidati ortaya çıktı ve bazı şüpheler ortaya atıldı. İşte bu sebeple o, **“İçimde kaderle ilgili bazı şüpheler belirdi.”** dedi.
- **“Bana bir şeyler anlat. Umulur ki Allah bu sayede kalbimden bu şüpheyi giderir:”** Aynı şekilde bir kimsenin başına bir hastalık geldiği zaman bu hastalığın doktorlarına gitmesi gerekir. Kalp hastalıklarının doktorları âlimlerdir. Özellikle sahabîler gibi, Ubey b. Ka'b gibi âlimlerdir. Demek ki her hastalığın bir tabibi vardır.
- **“Bundan başka bir inanç üzere ölürsen cehenneme girersin.”** Ubey b. Ka'b radiyallahu anh onun bundan başka bir inanç üzere ölmesi halinde cehennemlik olacağını kesin olarak söyledi. Çünkü kaderi inkâr eden kâfirdir. Kâfir, cehennem ehliendir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Kadere imanın farz olduğunun beyanıdır.

İkincisi: Bu imanın keyfiyetini beyandır: Yani kadere dört mertebesiyle beraber iman etmen gerekir.

Üçüncüsü: Kadere iman etmeyen kimsenin amelinin boşa gitmesidir: Yani bu sözler kadere iman etmeyenin büyük küfürle kâfir olduğuna delalet eder.

Dördüncüsü: Herhangi bir kimsenin kadere iman etmedikçe imanının tadına varamayacağını bildirilmiş olmasıdır.

Beşincisi: Allah'ın ilk yarattığı şeyin zikredilmesidir: Şüphe yok ki kalem arştan sonra yaratılmıştır. Zahirinden, ilk önce kalemin yaratıldığı anlaşılan rivayet, müşahede edilen bu âlemle ilgili şeylere nispetle ilk yaratılan kalemdir diye yorumlanır. Buna göre kalemin yaratılışı göklerin ve yerin yaratılışından öncedir. Onun ilkliliği nisbidir.

Altıncısı: Kalemin o anda, kıyamete kadar olacak şeyleri yazmasıdır: Bu rivayetten şunlar da anlaşılmaktadır: Allah'ın hitabı, cansız varlıklara da yönelik olabileceğidir. Allah'ın emrini onlar da anlarlar. Çünkü Allah kaleme hitap etmiş, o da bu hitabı anlayıp icabet etmiştir.

Yedincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in kadere iman etmeyenlerden berî olmasıdır: Kadere iman etmeyen, dinden çıkarıcı küfürle kâfirdir.

Sekizincisi: Şüpheyi ortadan kaldırmada selefin ulemaya soru sorma âdetidir: İyice araştırmak için birden fazla âlime soru sormanın caiz oluşu. Çünkü İbnü'd-Deylemi birden fazla âlime soru sormuştur. Fakat ruhsat arayışı içinde olmak için birden fazla âlime soru sormak caiz değildir.

Dokuzuncusu: Âlimler, ona şüpheleri izale edecek cevaplar vermişlerdir. Çünkü onlar söyledikleri şeyleri sadece Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e nispet etmişlerdir: Bu sözler (hadisler) şüpheyi tamamen ortadan kaldırır. Emir, Allah'a ve Rasulüne nispet edildiği zaman şüphe tamamen ortadan kalkar, fakat müminlerin şüphesi zail olur. Mümin olmayanlara gelince bunun onlara bir faydası olmaz. Yine, muhatabı ikna etmek, uygun olan şeye aklını yatırmak için aklî veya hissî deliller getirmede bir sakınca yoktur. Burada dördüncü bir delil daha vardır ki, fitrat delilidir.

61) Resim ve Heykel Yapanlar Hakkında Gelenler Bâbı

- Resim ve heykelde bir yaratma ve yoktan var etme anlamı vardır. Ressam ve heykeltıraş, bu fiiliyle, yaratma ve yoktan var etme konusunda Allah'a ortak olmuş olur.
- Yeryüzünde şirk ilk defa Nuh alehisselam'ın kavminde vuku bulmuştur. Sebebi ise resim ve heykellerdi.

Bütün Deliller

Ebu Hureyre radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edildi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle dedi: "Allah Teâlâ buyurdu ki: Benim yarattığım gibi yaratmaya kalkışan kimseden daha **zâlim kim olabilir. Haydi, bir zerre yaratsınlar. Yahut bir dane veya arpa danesi yaratsınlar.**" (Buhari, 4/82; Müslim, 3/1671)

Buhari ve Müslim'in Aişe radiyallahu anha'dan rivayetine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem "**Kıyamet gününde en şiddetli azap görecektir olan insanlar, Allah'ın yarattıklarına benzetmeye çalışan kimselerdir**" buyurdu. (Buhari, 4/82; Müslim, 3/1668)

Buhari ve Müslim, İbn Abbas'ın şöyle dediğini rivayet etmişlerdir: Ben Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i, "**Her musavvir (suret çizen/yapan) cehennemdedir. Ona yaptığı her suret karşılığı bir can verilecek ve onunla kendisine cehennemde azap edilecektir.**" buyururken işittim.

Buhari ve Müslim'in İbn Abbas'tan merfu olarak rivayet ettiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: "**Bir kimse dünyada bir suret yaparsa kıyamet gününde ona ruh üfürmesi teklif edilir. Ama üfuremez.**" (Buhari, 4/73; Müslim, 3/1671)

Müslim, Ebu'l-Heyyac'ın şöyle dediğini rivayet etmiştir: Bana Ali şöyle dedi: "**Peygamber sallallahu aleyhi vesellem'in beni gönderdiği bir işe ben de seni göndereyim mi? Yıkmadığın hiçbir heykel, düzeltmediğin hiçbir kabir bırakmayasın.**" (Müslim, 2/666)

- **Musavvirin (suret çizenin/yapanı) cezası şunlardır:**
 - 1) Âhirette en çetin azaba uğrar.
 - 2) Musavvir lanetlenmiştir.
 - 3) Musavvirin çizmiş olduğu her surete Allah bir can koyar. Ve onlarla azap olunur.
 - 4) Musavvirin yeri cehennemdir.
 - 5) Çizmiş olduğu o suretlere ahirette bir can üflemesi emrolunur. Ama bunu yapamaz.
 - 6) Bu konuda ondan daha zalim yoktur. Yahut o zalimlğin zirvesindedir.

- **“Silmediğin hiçbir suret:”** Eğer suret renkliyse onun silinmesi demek, özelliklerini giderecek şekilde başka bir renkle kapatılması demektir, eğer heykel şeklindeyse kafasının koparılması demektir. Nitekim yukarıdaki Cibril hadisinde böyle denilmektedir. Eğer kazılarak, yontularak yapılmış ise yüzünün üzeri yontularak özellikleri belirsiz hale getirilir. Silmek muhtelif şekillerde olur. Hadisin zahirinden anlaşıldığına göre söz konusu suretlere ibadet edilip edilmemesi fark etmez.

Genel olarak resim ve heykel edinmenin de çeşitleri:

- 1) Resmi veya heykeli yapılan şahsiyete saygı için bulundurmamak. Bu haramdır. Çünkü makam-mevki sahiplerinin resimlerini edinmek suretiyle onlara saygı göstermek rububiyet tevhidini zedeler. Çok ibadet eden kimselere, resimlerini bulundurarak saygı göstermek de ulûhiyet tevhidini zedeler.
- 2) Onlara bakarak veya onlarla haz alarak yararlanmak için resimler ve heykeller edinmek. Bu da haramdır.
- 3) Sevgi veya şefkatten dolayı hatıra resmi çekmek. Küçükken çocukların çektiği gibi. Bu da haramdır.
- 4) Mecburiyetten dolayı resim bulundurmadır. Tıpkı paraların ve kimliklerin üzerindeki resimler gibi. Bunda bir günah yoktur. Çünkü bundan sakınmak mümkün değildir.
- 5) Resimlere düşkünlüğünden dolayı değil de başka bir sebebe bağlı olarak bulundurmadır. Tıpkı gazetelerdeki resimler gibi. Bunda da bir sakınca yoktur. Fakat bunları zorluk ve meşakkat olmaksızın izale etme imkânı varsa bu daha evladır.
- 6) Hor ve hakir görülerek pislik içine atılacak, yere serilecek ya da üzerine basılacak şekilde resimler bulundurmada âlimlerin cumhuru-na göre- bir sakınca yoktur. Üzerinde resim olan elbiseler hariçtir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Suret resmi ve heykel yapanlar hakkında ağır ifadeler kullanıldığı.

İkincisi: İllete dikkat çekilmektedir. Buradaki illet ve sebep Allah’a karşı edebin terk edilmesidir. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “Benim yarattığım gibi yaratmaya kalkışandan daha zalim kim vardır?”

Üçüncüsü: Allah’ın kudreti, onların acizliğine dikkat çekilmekte. Bunun delili O’nun şu sözüdür: “Haydi bir zerreyi veya bir arpayı yaratsınlar.”

Dördüncüsü: Onların en şiddetli azaba uğrayacaklarının beyanı.

Beşincisi: Allah Teâlâ, suret yapanın yaptığı her bir suret için bir can yaratacak ve cehennemde suret yapana onunla azap edecektir.

Altıncısı: Kıyamet gününde ona ruh üfürmesi emrolunacak.

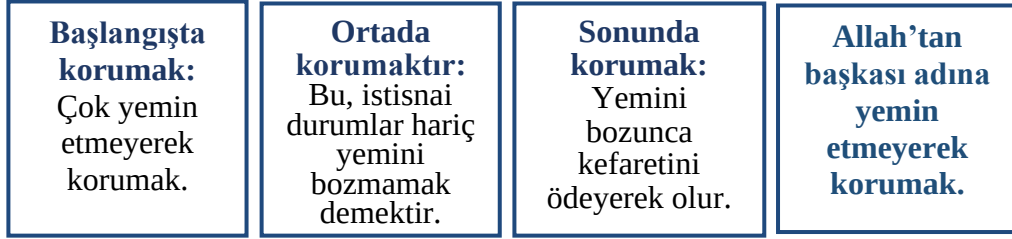
Yedincisi: Bulunduğu zaman heykellerin yok edilmesi emredilmiştir.

62) Sık Sık Yemin Etmek Hakkında Gelenler Bâbı

Birinci Delîl

Allah Teâlâ şöyle buyurdu: “**Yeminlerinizi koruyun.**” [Maide, 89]

Yemini korumanın aşamaları:

Bütün Deliller:

Ebu Hureyre radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edilmiştir: **Ben, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i şöyle derken işittim: “Yemin, malın harcanmasına, kazancının elden gitmesine sebep olur.”** (Buhari, 2/84; Müslim, 3/1228)

Selman'dan rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Üç kişi vardır ki Allah onlarla konuşmaz, onları tezkiye etmez ve onlar için elem verici bir azap vardır. Bunlar; zina eden ak saçlı ihtiyarcık, kibirlenen fakir ve Allah'ı kendine sermaye yapan adamdır ki o, yemin etmedikçe satın almaz ve yemin etmedikçe satmaz.”** Bunu Taberani, sahih bir senetle rivayet etti.

es-Sahih'te İmran b. Husayn radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edilmiştir: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: **“Ümmetimin en hayırlısı benim zamanımda yaşayanlardır. Sonra benimle yaşayanlara yakın olanlardır. Daha sonra onlara yakın olanlardır.”** İmran, “Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem kendi asrından sonra hayırlı asır olarak iki asır mı, yoksa üç asır mı zikretti; bilmiyorum.” demiştir. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem devamla şöyle buyurdu: **“Sizden sonra bir kavim gelecektir ki onlar şehâdet etmeleri istenmeden şâhidlik edecekler; hıyanet edecekler, kimse bunlara itimat etmeyecek. Yine bunlar adak adayacaklar, fakat adaklarını yerine getirmeyecekler. Bunların görünen özelliği tıka basa yiyip vücutlarına yağ bağlamaktır.”** (Buhari, 2/251; Müslim, 4/1462)

İbn Mesud'dan rivayet edildiğine göre Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Ümmetimin en hayırlısı benden sonra gelen asırdır. Sonra onların peşinden gelenlerdir. Daha sonra onların peşinden gelenlerdir. Sonra öyle bir kavim gelecektir ki, onlardan birinin şehâdeti yeminini, yemini de şehâdetini geçecektir.”**

İbrahim dedi ki: Çocukken bizi şahitlik ve taahhütten dolayı döverlerdi. Buhari, 2/251; (Müslim, 4/1692, 1693)

- **“Malın harcanmasına sebeptir.”** Yani mal çıkarmaktır.
- **“Kazancının elden gitmesine sebeptir.”** Yani malın telef olmasına sebeptir.
- **“Onları tezkiye etmez.”** Yani kıyamet günü onların güvenilir ve düzgün kişiler olduklarını kabul etmez; bu çirkin işleri yaptıklarından dolayı onların imanlarına şahitlik etmez.
- **“Ak saçlı ihtiyarcık:”** Bu tabir, yaşının büyüklüğünden dolayı saçının siyahı beyazına karışmış kimse için kullanılır.
- **“Yemin etmedikçe satın almaz ve yemin etmedikçe satmaz:”** Manası, ne zaman bir şey satın alsa kazanmak için yemin eder, ne zaman bir şey satsa kazanmak için yemin eder, şeklindedir ve bu cezayı hak eder.
- **“Kendilerinden şahitlik istenmediği halde:”** Yani ya şahid olmakta aceleci olurlar ya da yalan yere şahitlik yaparlar.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Yeminlerin korunması emredilmiştir.

İkincisi: Yeminin malın harcanmasına, kazancının elden gitmesine sebep olduğu haber verilmiştir.

Üçüncüsü: Yeminsiz alış-veriş yapmayan kimseler hakkında ağır bir tehdit vardır.

Dördüncüsü: Günaha çağıran sebepler azalsa bile işlenen günahın artabileceğine dikkat çekilmiştir.

Beşincisi: Yemin etmeleri istenmediği halde yemin eden kimseler kötülenmiştir. İhtiyaç olduğu veya maslahat gerektirdiğinde yemin etmek caizdir.

Altıncısı: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem üç veya dört nesli övmüş ve onlardan sonra meydana gelecek şeyleri haber vermiştir.

Yedincisi: Şahitlik etmeleri istenmediği halde şahitlik edenler kötülenmiştir. Hıyanet edenler ve güvenilmeyenler, adakta bulunup da adaklarını yerine getirmeyenler, karınlarını tıka basa doldurup da kalplerini iman ve ilim ile doldurmamayanlar da kötülenmişlerdir.

Sekizincisi: Selef şahitlik ve taahhütten dolayı çocukları döverdi. Bunun delili İbrahim en-Nehai'nin şu sözüdür: “Bizi şahitlikten ve taahhütten dolayı döverlerdi.” İbrahim'in bu sözünden tahhütte bulunmanın ve şahitlik yapmanın ne kadar önemli olduğu ve çocukların bu yüzden dövüldüğü sonucu çıkar.

Fakat dövmenin caiz olması için şu şartların bulunması gerekir:

- 1) Çocuğun cezalandırılmaya elverişli olmasıdır. Dayakla kastedilen şeyin ne olduğunu bilmeyen kimse dövülmez.
- 2) Cezanın çocuğun velisi tarafından yapılmasıdır.
- 3) Kemiye, keyfiyet, tür, yer ya da başka bir yönden dayakta aşırı gidilmemesidir.
- 4) Çocuğun, cezalandırılmayı hak edecek bir şey yapmasıdır.
- 5) Maksat nefsi için intikam almak değil terbiye etmek olmalıdır. Maksadı intikam olan, bir eğitici değil fanatik bir taraftar olmuş olur.

63) Allah ve Peygamberinin Zimmeti (Ahdi) Hakkında

Allah'a verilen sözü yerine getirmemek, O'na noksanlık nispet etmektir, O'nu kötülemektir. Bu ise tevhide aykırıdır. Allah'ı yüceltmek kafir bile olsalar, en zor durumlarda (Allah yolunda cihadda) bile olsa insanlarla muamelede her daim bulunması gerekir. Allah'ın şeriatıyla hükmedilir. Böylece Allah'ın zimmeti ve sonra Peygamber'in zimmeti yücelmiş olur.

Birinci ve İkinci Delîl

Yüce Allah şöyle buyurdu: **“Ahidleştığınız zaman, Allah'ın ahdini yerine getirin; pekiştirdikten sonra yeminleri bozmayın; hani Allah'ı kendinize şahid tutmuştunuz? Allah, şüphesiz yaptığınız şeyleri bilir.”** [Nahl, 91]

Büreyde'den rivayet edildiğine göre; o şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bir orduya veya müfrezeeye kumandan tayin ettiği zaman kendisine Allah'a karşı takva sahibi olmayı, beraberindeki müslümanlara da hayrı tavsiye eder; sonra şöyle buyururdu: **“Allah yolunda besmele ile gaza edin! Allah'a küfredenlerle çarpışın! Gaza edin, ama ganimeti çalmayın, hainlik etmeyin, müslu yapmayın (ölülerin burnunu, kulağını vs. kesmeyin) ve çocukları öldürmeyin! Müşriklerden olan düşmanınla karşılaştığınız zaman onları üç haslete veya güzel huya davet et! Bunların hangisinde sana icabet ederlerse onu kabul et ve kendilerini bırak! Sonra onları İslâm'a davet et! Şayet sana icabet ederlerse onu kabul et. Sonra kendilerini yurtlarından muhacirler diyarına göçmeye davet et! Ve onlara haber ver ki bunu yaparlarsa muhacirlerin lehine olan onların da lehine, aleyhine olan onların da aleyhine olacaktır. Yurtlarından göçmeyi kabul etmezlerse onlara haber ver ki, müslümanların bedevileri gibi olacaklar; kendilerine Allah'ın, mü'minler üzerine cereyan eden hükmü uygulanacak; Müslümanlarla birlikte cihada çıkmaları durumu hariç ganimet ve feyde hiçbir hakları olmayacaktır. Eğer onlar bunu kabul etmezlerse onlardan cizyeyi iste! Şayet sana icabet ederlerse onu kabul et ve kendilerini serbest bırak! Kabul etmezlerse artık Allah'dan yardım dileyerek onlarla harb et! Bir kale ahâlisini muhasara eder de senden Allah'ın ahdini ve Peygamberinin ahdini kendilerine vermeni dilerlerse onlara ne Allah'ın ahdini ver; ne de Peygamberinin ahdini! Lâkin onlara kendi ahdini ve arkadaşlarının ahdini ver! Çünkü sizin kendi ahidlerinizi ve arkadaşlarınızın ahidlerini bozmanız, Allah'ın ve Rasûlünün ahdini bozmanızdan daha ehvendir. Bir kale ahalisini muhasara eder de, senden kendilerine Allah'ın hükmünü tatbik etmeni isterlerse Allah'ın hükmünü onlara uygulama! Lâkin onlara kendi hükmünü uygula! Zirâ Allah'ın onlar hakkındaki hükmüne isabet edip etmeyeceğini bilemezsin!”** (Müslim, 3/1356)

- **“Orduya bir komutan tayin ettiği zaman:”** Askerlerin sayısı dört yüzü geçerse ordu denir.
- **“Veya bir müfreze (seriyye):”** Askerlerin sayısı dört yüzün altındaysa müfreze denir.
- **“Besmeleyle gâzâ edin:”** Onlara daima Allah’tan yardım dilemelerini öğretmeyi murad etmiş olması da muhtemeldir, gâzâyâ besmele ile başlamalarını murad etmiş olması da muhtemeldir.
- **“Allah yolunda:”** Bu ifade hem niyeti hem de ameli kapsar.
- **“Allah’a küfredenlerle savaşın:”** Yani küfürleri sebebiyle çarpışın demektir. İnsanlarla ırkçılık, milliyetçilik veya vatancılık duygularıyla savaşmayın, küfürleri sebebiyle onların maslahatı için, yani onları ateşten kurtarmak için savaşın. Küfrün ekseni iki şeyin üzerindedir: İnkâr ve kibir. Yani kibirden dolayı itaati terk etmek, kabul ve tasdik etmesi gerekli şeyleri inkâr etmektir.
- **“Ganimeti çalmayın:”** Ganimetten bir şeyi gizleyip kendine ayırmak demektir. Bu büyük günahlardandır.
- **“Hıyanet etmeyiniz:”** Yani bir anlaşma yaptığımız zaman bu anlaşmaya hıyanet etmek haramdır. Anlaşma olmadığı halde hainlik etmeye gelince bunu yapmaya hakkımız vardır.
- **“Müsle yapmayın (ölülerin burnunu, kulağını vs. kesmeyin):”** Burun, dil ve kulak gibi bazı uzuvlarını keserek şeklini bozmak demektir. Bu yerinde olmayan bir intikamdır. Ancak onların bize yapması müstesnadır.
- **“Çocukları öldürmeyin.”** Yani küçükleri öldürmeyin. Çünkü küçükler öldürülmez. Belki müslüman olacaklardır. Başka hadislerde şu ifadeler de geçer: Rahipler, yaşlılar ve kadınlar öldürülmez. Fakat onlar savaşa katılırlarsa, savaşı teşvik ederlerse veya savaşta bir rolleri olursa öldürülürler.
- **“Düşmanıyla karşılaştığın zaman:”** Onlarla savaşmaya teşvik etmek için Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem önce düşmanlığı zikretti. Çünkü onların sana düşman olduklarını bildiğin zaman bu seni onlarla savaşmaya sevk eder.

**Kendilerine ahid
verilenlere ne yaparız?**

Onlar sadık kaldıkları müddetçe ahde sadık kalmak vaciptir.

Eğer ahde hâlel getirirlerse bizim indimizde ahid bozulmuştur. Onlarla savaşmak helal olur.

Eğer ahid hususunda tereddüt edersek onların ahidlerini geri çeviririz.

Kâfirler savaşıta müslümanlara ne yaparlar?	Müslümanlar cihadda kafirlere ne yaparlar?
Çocukları, kadınları, âbidleri ve hastaları öldürürler.	Çocukları, kadınları, âbidleri ve hastaları öldürmek haramdır.
Dünya için savaşır.	Belirli maslahat için savaşır. Bu da onların müslüman olmalarını sağlayıp cehennemden kurtarmaktır.
Her daim ahidleri bozarlar.	Ahidleri yerine getirirler.
Müslümanlardan ahid hususunda bir şey hasıl olursa uyarmazlar. Direkt savaşır.	Kafirler eğer ahid hususunda geşek davranırlarsa ilk önce uyarırlar.
Hıyanet ederler.	Hıyanet etmezler.
Ölülerin kulak, burun vs keserler	Ölülerin kulak, burun vs kesmezler.
Hiç bir şeye davet etmezler.	İslam, cizye ve savaş arasında seçim hakkı vermeden savaşmazlar
Hükümleri zulüm üzere kurulmuştur.	Hüküm hususunda adildirler, zulmetmezler.
Nebî sallallahu aleyhi ve sellem kendi eliyle onlardan sadece bir tane öldürmüştür.	Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in gönderilişinden vefatına kadar ölümlerin sayısı bini geçmez. Ne bir kadın, ne bir çocuk ne de bir yaşlı öldürmedi.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Allah'ın zimmeti ile Peygamberinin zimmeti ve Müslümanların zimmeti arasındaki farktır.

İkincisi: En az riskli olanın tavsiye edilmesidir:

Üçüncüsü: Onun "Allah yolunda Allah'ın ismiyle gâzâ edin" sözüdür. Bundan Allah'ın yardımını isteyerek, ihlâsla ve Onun şariatını izleyerek savaşmanın vacib olduğu anlaşılır.

Dördüncüsü: Onun "Allah'a küfredenlerle savaşın." demesidir: Bundan kâfirlerle savaşmanın vacip olduğu ve onlarla savaşmanın illetinin küfür olduğu sonucu çıkar.

Beşincisi: Onun "Allah'tan yardım dileyin ve onlarla savaşın" demesidir: Bu hadis, Allah'tan yardım istemenin ve insanın kendi güç ve kuvvetine güvenmemesinin vacipliğine delalet eder.

Altıncısı: Allah'ın hükmü ile âlimlerin hükmü arasındaki farktır.

Yedincisi: Sahabînin ihtiyaç olduğunda Allah'ın hükmüne uygun olup olmadığını bilmediği bir hükümle hükmetmesidir: Bu sadece sahabeye ait bir husus değildir. Onlardan sonrakiler için de geçerlidir.

64) Allah Hakkında Yemin Edilmesi Bâbı

- Allah'a haksız yere yemin eden kimse O'na karşı edepsizlik etmiş, O'nun lütfunu ve iyiliğini daraltmış ve O'na karşı su-i zanda bulunmuş olur. Bunların hepsi tevhidin kemaline aykırıdır. Büyüğe haksız yere yemin etmek, onun hakkını eksiltmek olarak kabul edilir.

Allah'a yemin etmenin kısımları şunlardır:

Allah'ın ve Rasûlünün, varlığını veya yokluğunu haber verdiği şeye dair yemin etmektir. Bunda bir sakınca yoktur. Bu, Allah ve Rasûlünün haber verdiği şeye kesin olarak inandığının bir delilidir. Mesela, "Vallahi Allah Teâlâ, Peygamberini kıyamet günü insanlar hakkında şefaâtçi kılacaktır."

Kuvvetli ümidinden ve Rabbine olan hüsn-i zannından dolayı Rabbine yemin etmesidir. Ancak salih ameli olması şarttır. Tıpkı Enes b. Nadr kıssasında olduğu gibi.

Kendini beğenmişliğin, Allah'ın lütfunu ve iyiliğini daraltmanın ve Allah hakkında su-i zan beslemenin yemin etmeye sebep olmasıdır ki bu haramdır.

Birincive İkinci Delil

Cündüb b. Abdillâh radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: **"Bir adam, 'Vallahi filânı Allah affetmez.' dedi. Hâlbuki Allah Teâlâ, 'Kimdir o Benim filânı affetmeyeceğime yemin eden! Ben onu gerçekten affettim; senin amelini de boşa çıkardım.' buyurdu."** (Müslim)

Ebu Hureyre'nin rivayet ettiği hadiste bunu söyleyenin âbid bir adam olduğu yer alır. Ebu Hureyre dedi ki: **"Bu adam öyle bir söz söyledi ki hem dünyasını hem de ahiretini helâk etti."**

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Allah'a haksız yere yemin etmekten sakınmak gerekir.

İkincisi: Cehennem bizden birine, ayakkabısının bağcığından daha yakındır.

Üçüncüsü: Cennet de öyledir.

Dördüncüsü: Bu konuda "Bir adam öyle bir söz söyler ki..." diye başlayan hadis delildir.

Beşincisi: Kişi kendisine hoş gelmeyen şey sebebiyle bağışlanabilir.

65) Allah'ı Aracı Tutarak Bir Yarattılmıştan Şefa'at Dilenemeyeği Bâbı

Mahlûkuna karşı Allah'ın şefa'atçi olmasını istemek Allah'ı eksik görmek demektir. Çünkü bu, Allah'ın mertebesini kendine şefa'at edilenden daha alta görmek demektir.

Birinci Delil:

Cübeyr b. Mut'ım radiyallahu anh'tan rivayet edilmiştir; o şöyle dedi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e bir bedevi geldi ve şöyle dedi: "Ey Allah'ın Rasulü, insanlar zayıf düştü, çocuklar aç kaldı, mallar/hayvanlar helâk oldu. Bizim için Allah'dan yağmur yağdırmasını iste. Biz Allah ile senden, seninle de Allah'tan şefa'at isteğinde bulunuyoruz." Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, **"Subhanallah! Subhanallah!"** dedi ve ashabının yüzünde onun bu öfkesinden dolayı endişe izleri belirinceye kadar bunu söylemeye devam etti. Sonra şöyle buyurdu: **"Vay, yazık sana! Sen Allah nedir, biliyor musun? Allah'ın şanı bundan yücedir. Yarattıklarından hiçbirine karşı Allah'ın şefa'atçi olması istenmez..."** Hadisin tamamını zikretti. (Buhari, 2/224; Ebu Davud, 5/94)

- **"İnsanlar zayıf düştü, çocuklar aç kaldı, mallar azaldı, mallar helâk oldu."** Yani yağmurun ve verimin azlığından dolayı helâk oldu. Verimliliğin olmadığı durumlarda meydana gelen ruhî ve manevî kuvvetin zayıflaması sebebiyle insanlar zayıf düşerler.
- **"Bizim için Allah'tan yağmur iste."** Bunda bir sakınca yoktur. Çünkü duasının kabul edileceği umulan birinden dua istemek, duanın kabulünün sebeplerindendir.
- **"Biz, Allah ile sende şefa'at istiyoruz."** Yani bizim için Allah'a dua et diye Allah'ın seninle bizim aramızda vasıta olmasını istiyoruz. Bu, Allah'ın mertebesini Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in mertebesinden daha aşağıda görmek demektir.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in **"Biz Allah'ı sana şefa'atçi kılıyoruz."** diyen kimseyi kınamasıdır.

İkincisi: Ashabının yüzünde bu sözden dolayı endişe izleri belirecek kadar değişikliğin meydana gelmesidir.

Üçüncüsü: **"Seni de Allah'a karşı şefa'atçi kılıyoruz."** demesini ayıplamadı.

Dördüncüsü: **"Subhanallah"**ın tefsiri hakkında bilgi verilmesidir.

Beşincisi: Müslümanlar Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem hayattayken ondan yağmur için dua etmesini isterlerdi: Bu sadece o hayattayken geçerliydi.

66) Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Tevhîdin Sınırlarını Koruması Şirke Götüren Yolları Kapaması Bâbı

Birinci ve İkinci Defil:

Abdullah b. eş-Şihhîr radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edilmiştir: “Ben Amiroğulları heyetinin içinde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna girmiştik. Ona, 'Sen bizim seyyidimizsin/efendimizsin.' demiştik. Bunun üzerine o dedi ki: **“es-Seyyid, Allah Tebarake ve Teâlâ'dır.”** Dedik ki: “Sen bizim en faziletlimiz, en yüce/değerlimizsin.” Bunun üzerine o şöyle buyurdu: **“Söyleyeceğinizi söyleyiniz veya bu sözünüzün bir kısmını söyleyiniz, şeytan sizi kendi yanına çekmesin.”** Bunu Ebu Davud, ceyyid bir senedle rivayet etti.

Enes radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edilmiştir: “İnsanlar Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'e şöyle hitap ettiler: ‘Ey Allah'ın Rasûlü! Ey en hayırlımız ve en hayırlımızın oğlu! Ey seyyidimiz ve seyyidimizin oğlu!’ Bunun üzerine Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem onlara şöyle dedi: **“Ey insanlar! Siz söyleyeceğinizi söyleyin fakat şeytan kalbinizi çelmesin. Ben Muhammed'im, Ben Allah'ın kulu ve elçisiyim. Ben, Allah'ın bana verdiği mertebenin üstüne beni çıkarmanızdan hoşlanmam.”** Bunu Nesai, ceyyid bir senedle rivayet etti. (Ahmed, 3/241; Nesai, 249-250)

- **“es-Seyyid, Allah'tır:”** es-Seyyid Allah'ın isimlerinden bir isimdir. Bu isim es-Samed'in geldiği manaya gelir. Onların şeytana uyup da Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'i özel seyyidlikten, genel ve mutlak seyyidlik makamına yükseltmelerini men etti.
- **“Şeytan sizi yanına çekmesin:”** Yani şeytan sizi kötü bir söz söylemeye meylettirmesin ve kendi safına çekmesin demektir. Demek ki Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem tevhidi, noksanlıktan ve çelişkiden korumak için yapılması gereken şeyi gösterdi, yapılmaması gerekeni de belirtip ondan men etti.
- **“Ey en hayırlımız:”** Bu söz doğrudur. Çünkü Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem nesep, makam ve hal yönünden onların en hayırlısıdır.
- **“En hayırlımızın oğlu:”** Yani makam ve hal yönünden değil, nesep yönünden bizim en hayırlımızın oğlu.
- **“Şeytan kalbinizi çelmesin,”** yoksa ondan hoşlanır da aşırılığa varıncaya kadar onun gösterdiği yollara tabi olursunuz.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: Rasûlullah'ın insanların aşırılıktan sakındırılması.

İkincisi: Kendisine “Sen bizim seyyidimizsin” diye hitap edilen kimsenin ne yapması gerekir?: Bu mesele Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in “es-Seyyid, Allah'tır.” hadisinden alınmıştır. Bu hadise göre kendisine bu şekilde hitap edilen kimsenin “es-Seyyid, Allah'tır” demesi gerekir.

Üçüncüsü: Onlar sadece hakkı söylemelerine rağmen Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in “şeytan sizi yanına çekmesin” demesidir.

Dördüncüsü: “Ben, Allah'ın bana verdiği mertebenin üstüne beni çıkarmanızdan hoşlanmam.”: Yani Allah'ın bana verdiği kulluk ve peygamberlik mertebesinin üstüne çıkmaktan hoşlanmam. Bu, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'in tevazusunun bir göstergesidir.

Onuncu Bölüm: Sonuç Bölümüdür Bu Bölüm Bir Bâb İçerir

Müellif rahimahullah kitabını bu bâb ile sonlandırmasının sebepleri kuvvetle ihtimal şunlardır:

- 1) Yaratıcılarını ta'zim etmeyen müşrikler gibi olmamamız için.
- 2) Yaptığımız amellere aldanmamak için. Çünkü insanoğlunun yaptığı amelde elbet taksirat bulunur. Bundan dolayı kulun Allah'a zillet içinde boyun eğmesi gerekir.
- 3) Kitabını **"İki kelime mizanda ağırdır."** hadisiyle bitiren İmâm Buhârî'yi örnek almıştır. Sanki bu hadisi zikretmekle Allah'a 'Ey Allah'ım bu kitapla mizan-ı hasenatımı ağırlaştır' demiş gibi oluyor.

67) "Onlar Allah'ı hakkıyla tanıyıp bilemediler. Hâlbuki bütün yer, kıyamet günü O'nun avucundadır (kabzasındadır), gökler de O'nun sağ elinde dürülmüş olacaktır. Allah, onların şirk koştukları şeylerden yüce ve münezzehdir." [Zümer, 67]" ayeti hakkında gelenler bâbı

- **"Tanıyıp bilemediler:"** Zamir müşriklere döner. Yani yarattığı şeyleri Allah'a ortak koştukları için Allah'a hakkıyla tazim göstermediler, saygısızlık ettiler. Halbuki Yüce Allah her türlü kusur ve noksanlıktan münezzehdir. Aynı şekilde kendisine ortaklar edinilmekten de münezzehdir. Eğer müşrikler Allah'ı hakkıyla ta'zim etselerdi ondan başkasına ibadet etmez ve ondan başkasına boyun eğmezlerdir.

İkinci Delil

İbn Mes'ud radiyallahu anh'tan şöyle rivayet edilmiştir: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in huzuruna yahudî hahamlarından bir âlim geldi ve **"Yâ Muhammed! Biz (Tevrat'ta) Allah'ın şöyle vasıflandığını buluyoruz: 'Allah gökleri bir parmağında, yer tabakalarını bir parmağında, bütün ağaçları bir parmağında, suları bir parmağında, toprakları bir parmağında, diğer mahlûkları da bir parmağında tutarak «Ben Melikim!» dedi."** Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem, yahudi âliminin bu sözünü tasdik eder halde azı dişleri görününceye kadar güldü. Sonra şu ayeti okudu: **"Allah'ı hakkıyla takdir edemediler. Hâlbuki bütün yer, kıyamet günü O'nun avucundadır. Gökler O'nun sağ eliyle dürülmüştür."** (Buhari, 3/285; Müslim, 4/2147)

Müslim'in rivayetinde şöyle geçer: **“Dağlar ve ağaçları da bir parmağında tutacak, sonra onları sarsacak ve ‘Melik benim, Allah benim.’ diyecek.”**

Buhari'de bu rivayet şu lafızlarla geçer: **“Gökleri bir parmağında, suyu ve toprağı bir parmağında, diğer varlıkları da bir parmağında tutar.”** (Buhari, 3/285)

- « حَبْر » (Habr): Pek çok ilme sahip olan Âlim demektir. Habr kelimesi kök harflerinde deniz anlamına gelen bahr kelimesine benzer. Bu sebeple âlim, bazen hıbr diye isimlendirilir, bazen bahr diye isimlendirilir.
- **“Biz buluyoruz:”** Yani Tevrat'ta buluyoruz.
- Bu hadisin ifade ettiği manalardan biri, Allah'ın parmakları olduğunun ispatıdır. Bu parmaklar Allah'ın şanına yakışan hakiki parmaklardır. Tıpkı Yüce Allah'ın şanına yakışan hakiki eli olduğu gibi.

Üçüncü, Dördüncü ve Beşinci Defil:

Müslim'in İbn Ömer'den merfu olarak rivayet ettiği hadiste şöyle geçer: **“Allah kıyamet gününde gökleri dürece; sonra onları sağ eliyle tutacaktır. Sonra, ‘Melik Benim; cebbarlar nerede? Nerede mütekebbirler?’ diyecektir. Sonra yedi kat yeri dürece ve sol eliyle onları tutacak. Sonra, ‘Melik Benim; cebbarlar nerede? Nerede mütekebbirler?’ diyecektir.”** (Müslim, 4/2148)

İbn Abbas'tan rivayet edilmiştir; o şöyle dedi: **“Yedi gök ve yedi kat yer Rahman'ın avucunda, sadece sizden birinizin elindeki hardal tanesi gibidir.”**

İbn Cerir şöyle dedi: Bana Yunus anlattı. Yunus dedi ki: Bize İbn Vehb haber verdi; İbn Vehb dedi ki: İbn Zeyd şöyle dedi: Bana babam anlattı; babam dedi ki: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **“Kürsiye nispetle yedi kat gök, ancak bir kalkanın içine bırakılmış yedi dirhem gibidir”.**

İbn Cerir dedi ki: Ebu Zer radiyallahu anh şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu işittim: **“Arşa nispetle kürsi, yeryüzünde bir çölün iki sırtı arasına bırakılmış demir bir halka gibidir.”**

- **“Sonra ‘Melik Benim’ diyecek:”** Bunu kendini övmek ve eksiksiz büyüklüğüne ve eksiksiz egemenliğine dikkat çekmek için söyler. O sultandır. Güç ve otorite sahibi maliktir. Kayıtsız şartsız egemenlik ve eksiksiz otorite sadece bana aittir, hiç kimse bu iki konuda benimle rekabet edemez, demektir.
- **“Cebbarlar nerede?”** Buradaki soru, meydan okumayı ifade eder. Yani diyor ki: Dünyadayken güç ve kuvvet sahibi olan, Allah’ın kullarına karşı zorbalık yapan ve kibirlenen melikler nerede? Kıyamet vaktinde onlar, insanların ayaklarıyla çiğnedikleri zerrelere misali haşrolunacaklardır.
- **“Sonra sol eliyle onları tutacak:”** (Sol) kelimesinde raviler ihtilaf ettiler. Kimisi bunu zikretti, kimisi zikretmedi. Zikredenlerin şazlığına hükmedildi. Fakat “sol” lafzı korunmuştur. Bu, bana göre Sahih-i Müslim’de geçen Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in şu sözüne dayanır: **“Adaletle iş görenler, Allah katında nurdan minberler üzerinde Rahman’ın sağında olacaklardır. O’nun her iki eli sağdır”** “O’nun her iki eli sağdır” ifadesine aykırı değildir. Çünkü bu, diğer elin mahlûka nispetle sağ elden eksik sol el gibi olmadığı anlamındadır ve “O’nun her iki eli sağdır” buyurmuştur.
- **“Sadece bir hardal tanesi gibi:”** Hardal, gerçekten çok küçük bir bitki tanesidir. Küçüklükte ve azlıkta bir örnek olarak verilir. Bu, Allah’ın azametine ve hiçbir şeyin O’nu ihata edemeyeceğine delalet eder. Durum zihne yaklaşıtııcı bu benzetmeden de büyüktür. Çünkü Allah Teâlâ’yı gözler kavrayamaz, anlayışlar kuşatamaz.
- **“İbn Cerir:”** Meşhur bir müfessirdir. Nakillere dayanan bir rivayet tefsiri vardır.
- **“Kürsinin içinde yedi gök, ancak bir kalkanın içine bırakılmış yedi dirhem gibidir.”** Kürsi, Allah’ın iki ayağını koyduğu yerdir. İbn Abbas radiyallahu anhuma böyle dedi. Dirhem gümüş paradır. Kalkan, savaş esnasında kılıç ve mızrak gibi şeylerden korunmak için taşınan deriden veya tahtadan yapılmış şeydir.
- **“Arşa nispetle kürsi:”** Arş, Rahman’ın üzerine istiva ettiği ve Allah’tan başka hiç kimsenin takdir edemeyeceği en büyük varlığıdır. Buradaki halkadan kasıt, zırh halkasıdır ki, çok küçük bir şeydir. Yeryüzündeki bir çöle nispetle hiçbir şey değildir.

Bu hadis O’nun azametine delalet eder. Böylece müellifin konu başlığı yaptığı ayetin tefsirine de uygun düşer.

Altıncı ve Yedinci Defil:

İbn Mesud'dan rivayet edilmiştir; o şöyle dedi: **“Dünya seması ile ona en yakın olan semanın arası beş yüz yıldır. Her bir sema (gök) katmanının arası beş yüz yıldır. Yedinci kat sema ile kürsi arası beş yüz yıldır. Kürsi ile su arası beş yüz yıldır. Arş, suyun üstündedir. Allah arşın üstündedir. Amellerinizden hiçbir şey O'na gizli değildir.”** Bunu İbn Mehdi, Hammad b. Seleme'den; o, Âsım'dan; o, Zirr'den; o da Abdullah'dan rivayet etmiştir. Bunun bir benzerini el-Mes'ûdî, Âsım'dan; o, Ebu Vail'den; o da Abdullah'tan rivayet etmiştir. Bunu söyleyen ez-Zehebi'dir. Allah rahmet eylesin ez-Zehebi şöyle demiştir: **“Bu hadisin pek çok tariki vardır.”** (Taberâni, *el-Kebir*, 8978; Beyhaki, *el-Esma*, s. 401; el-Hatib, *el-Muvaddah*, 2/47)

el-Abbas b. Abdülmuttalib radiyallahu anh'tan rivayet edilmiştir ki o şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem dedi ki: **“Gökle yer arasının ne kadar olduğunu biliyor musunuz?”** “Allah ve Rasûlü daha iyi bilir.” dedik. Şöyle buyurdu: **“İkisinin arası beş yüz yıllık mesafedir. Her bir gökle diğer göğün arasındaki yükseklik beş yüz yıllık mesafedir. Yedinci gök ile arş arasında bir deniz vardır ki o denizin en altı ile en üstü arasındaki mesafe gökle yer arasındaki mesafe gibidir. Allah Teâlâ bunun üstündedir. Âdemoğullarının amellerinden hiçbir şey O'na gizli kalmaz.”** Bunu Ebu Davud ve diğer Sünen sahipleri rivayet etmişlerdir. (Ahmed, 1/206, 207; Ebu Davud, *Sünnet*, B. fi'l-Cehmiyye, 5/93; Tirmizi, *Tefsiru'l-Kur'an*, Suretü'l-Hâkka, 9/60)

- **“Allah, arşın üstündedir:”** Bu ifade, Allah'ın sıfat ve zatı itibariyle uluvvunu/üstte olduğunu kesin olarak ispatlayan bir nastr.
- **“Amellerinizden hiçbir şey O'na gizli değildir.”** Bu ifade kalplerin amellerini de, organların görülen ve işitilen amellerini de kapsar. Bunun sebebi O'nun ilminin kapsayıcılığı ve genişliğidir. O'nun yüceliğini zikrettikten sonra bunun bizim amellerimizi bilmesine engel olmadığını beyan etmek için bunu söylemiştir. Bu, O'nun zatının uluvvuna açık bir işarettir.
- **“Allah ve Rasûlü daha iyi bilir dedik:”** Bu söz Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hayattayken ve şer'î meseleler hakkında söylenir.

Bu hadisin içerdiği manalardan birisi de, Allah'ı yüceltmemiz ve O'na muhalefet etmekten kaçınmamız gerektiğidir. Zira Yüce Allah bizim üstümüzdür. O çok yücedir. Emri bizi kuşatmıştır.

Bu Bâbda Şu Meseleler Vardır:

Birincisi: “Bütün yer kıyamet günü O’nun avucundadır.” ayetinin tefsiridir.

İkincisi: Bu ve benzeri bilgiler Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in zamanındaki yahudilerde mevcuttu. Onlar bu bilgileri inkâr etmediler, tevil de etmediler: Sanki müellif, yahudilerin bu tahrifçilerden daha hayırlı olduklarını söyler gibidir. Çünkü onlar bu ayeti yalanlamadılar ve tevil etmediler. Fakat bu ümmetten bir topluluk geldi ve “Allah’ın parmakları yoktur” dedi, “bununla Allah’ın kudreti kastedilmiştir” dedi. Müellif bu konuda adeta yahudilerin onlardan daha hayırlı olduklarını ve Allah’ı daha iyi tanıdıklarını söyler gibidir.

Üçüncüsü: Yahudi bilgin, bu bilgileri Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’e anlattığı zaman o bunu tasdik etti. Kur’ân da bunu onaylayan ayetlerle indi.

Dördüncüsü: Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in, yahudi bilgin bu önemli bilgiyi zikredince gülmesidir.

Beşincisi: Allah’ın iki elinin olduğu ve göklerin sağ elinde, yerlerin diğerinde olduğu açıkça zikredilmiştir: Allah’ın iki elinin olduğu Kur’ân, Sünnet ve icma ile sabittir.

Altıncısı: Diğer elin sol el olarak açıkça isimlendirilmesidir.

Yedincisi: Bu esnada cebbarlar ve mütekebbirlerin zikredilmesidir.

Sekizincisi: “Sizden birinizin elindeki hardal tanesi gibi” sözüdür.

Dokuzuncusu: Kürsi’nin semaya nispetle büyüklüğüdür: Gök, Kürsi’ye nispetle bir kalkanın içine bırakılmış yedi dirhem gibidir diye hadiste ifade edilmiştir.

Onuncusu: Arş’ın Kürsi’ye nispetle büyüklüğüdür: Kürsi, Arş’a nispetle çöle bırakılmış bir halka gibidir diye hadiste ifade edilmiştir.

Onuncusu: Arş’ın Kürsi’ye nispetle büyüklüğüdür.

On birincisi: Arş, Kürsi’den başka bir şeydir.

On ikincisi: Her bir semanın arasının ne kadar olduğu meselesidir: Bu, beş yüz yıllık bir mesafedir.

On üçüncüsü: Yedi gök ile Kürsi arasındaki mesafenin ne kadar olduğu meselesidir: Bu da beş yüz yıllık bir mesafedir.

On dördüncüsü: Kürsi ile su arasındaki mesafenin ne kadar olduğu meselesidir: Bu da beş yüz yıllık bir mesafedir.

On beşincisi: Arş, suyun üstündedir.

On yedincisi: Gök ile yer arasındaki mesafenin ne kadar olduğu meselesidir: Bu, beş yüz yıllık bir mesafedir.

On sekizincisi: Her bir semanın kalınlığı beş yüz yıldır.

On dokuzuncusu: Göklerin üstündeki denizin dibi ile en üstü arasındaki mesafe beş yüz yıldır:

Bu bölümdeki hadislerden elde edilen faydalı sonuçlar şunlardır:

- 1) Âdemoğlunun amellerinden hiçbir şey Allah’a gizli kalmaz.
- 2) Allah Taeâlâ’ya muhalefet etmekten sakınmak gerekir.

Yüce Allah en iyi bilendir.

Hamd, âlemlerin Rabbi Allah’adır. Allah’ın salât ve selâmı

Peygamberimiz Muhammed’e olsun.

**Allah’tan kendimiz ve sizin için canımızı tevhid üzere
muvahhidler olarak almasını niyaz ederiz.**

Âmin

**Dokuzuncu Bölümden Kalan Kısımın ve Onuncu
Bölüm Olan Sonuç Bölümünün Ortak Sınavı
(Bu Sınav Son On Altı Bâbın Sınavını İçerir)**

Birinci Soru: Aşağıdaki soruları uygun şekilde cevaplayınız.

- 1) “Allah’a selam olsun” sözünün hükmü nedir?
 - a) Mekruh
 - b) Haram
 - c) Caiz
- 2) Es-Selâm Allah’ın hangi isimlerindendir?
 - a) Subûti
 - b) Selbî
 - c) Hepsî
- 3) “Allah’ım beni dilersem bağışla” sözünün hükmü nedir?
 - a) Mekruh
 - b) Haram
 - c) Caiz
- 4) Duâda istisna caiz midir?
 - a) Caizdir
 - b) Caiz değildir
- 5) Allah’tan cennet mi istenir yoksa Firdevs Cennet’i mi?
 - a) Cennet
 - b) Firdevs Cennet’i
- 6) “Falan kimsenin kölesi” sözünün hükmü nedir?
 - a) Caiz
 - b) Haram
- 7) Efendinin kölesine ‘ey kölem bana şunu getir’ demesinin hükmü nedir?
 - a) Caiz
 - b) Haram
- 8) Zaruret olmadıkça dilenmek haramdır.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 9) Allah adıyla senden bir şey isteyene vermenin hükmü nedir?
 - a) Müstehap
 - b) Vacip

- 20) “Derse katılsaydın istifade ederdin” sözünün hükmü nedir?
a) Caiz
b) Haram
- 21) ‘..... hakkında kaderi öne sürmekte sakınca yoktur.’
Cümlesindeki boşluğu aşağıdakilerden doğru olanla doldurunuz.
a) Başa gelen bela ve musibetler
b) İşlenen günahlar
- 22) Rüzgara sövmenin hükmü nedir?
a) Haram
b) Mekruh
- 23) Kişi bir nimet elde edince ‘Rabbim beni seviyor’ demesinin hükmü nedir?
a) Doğrudur
b) Yanlıştır
- 24) Kişinin başka kimse için Allah’a doğru şekilde dua etse bile Allah’ın onun duasına icabet etmeyeceği zannına kapılması hangi zanna giresr?
a) Sû-i zan
b) Hüsn-ü Zan
- 25) “Eğer iş benim elimde olsaydı falan kişiyi müftü yapardım” sözünün hükmü nedir?
a) Caiz
b) Haram
- 26) Kaderin kaç mertebesi vardır?
a) Dört
b) Beş
c) Üç
- 27) Kalemın yaratılışıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?
a) Kalem bütün mahlukattan önce yaratılmıştır
b) Bize nisbetle kalem mahlukattan önce yaratılmıştır
- 28) Selef bir şeyden şüphe duyduklarında kime sorarlardı?
a) Âbidlere
b) Âlimlere
- 29) Birden fazla alime aynı meseleyi sormak nasıl caiz olur?
a) Daha çok araştırmak ve doğruyu öğrenmek için olursa
b) Ruhsat arayışına girmek için olursa
c) Hepsi

- 30) Şüpheleri dinlemekten kaçınmak kişinin üzerine vaciptir.
a) Doğru ☐ Yanlış ☐
- 31) İnsanların çoğu şüpheleri dinleyerek ve yayarak Nebî Sallallahu aleyhi ve sellem'in emrine karşı geliyorlar.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 32) Tevrat ve İncil'i okumak bile caiz değilken içerisinde şüphe barındıran diğer kitapları okumanın caiz olmaması daha evladır.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 33) Suret çizenin cezası kaç kısımdan oluşur?
a) Beş
b) Dört
c) Üç
- 34) Suret çizmek büyük günahlardandır. Bunun sebebi ise...
a) Kafirlerle benzemek olması
b) İsrâf olması
c) Allah'ı yaratmasına benzetme olması
- 35) Ağaç, deniz, dağ ve nehir gibi cansız varlıkların resmini çizmenin hükmü nedir?
a) Caiz
b) Haram
- 36) Sureti izale etmek nasıl gerçekleşir?
a) Bir kalemle yüzünü karalayarak
b) Kafasını keserek
c) Yüzüne kumaş dikerek
d) Hepsi doğrudur. Her suret kendine uygun şekilde izale edilir.
- 37) Kabirler nasıl düzlenir?
a) Yerle eşit seviyede yaparak
b) Etrafındaki mermer, taş vs. yapıtları yıkarak
c) Hepsi
- 38) Çok yemin etmek dir.
a) Allah'ı tazim etmektir
b) Allah'ı tazim etmek değildir
- 39) Eğer kişinin yemin etmeye ihtiyacı varsa ve ortada bir maslahat söz konusuysa bu durumda yemin etmek dır.
a) Caizdir
b) Caiz değildir
- 40) Çocuğa vurmak ile caizdir.
a) Mutlak olarak caizdir
b) Belirli şartları ile caizdir

- 41) Allah'ın kulları üzerinde ahdi vardır. O ahid aşağıdakilerden hangisidir?
a) Yalnız O'na ibadet ederler ve hiçbir şeyi O'na ortak koşmazlar
b) Allah O'na hiçbir şeyi ortak koşmayanlara azap etmeyecek
- 42) “Allah yolunda ifadesi neyi kapsar?”
a) Niyyeti kapsar.
b) Ameli kapsar
c) Niyyet ve ameli kapsar
- 43) Kafirlerle onların maslahatı için savaşıyoruz. Bu maslahat onları ateşten kurtarmaktır.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 44) Ganimetten izinsiz bir şey almanın hükmü nedir?
a) Caiz
b) Haram
c) Büyük günah
- 45) Kafirlerin çocuklarını, kadınlarını, âbidlerini ve rahiplerini öldürmek caiz değildir.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 46) “Allah tevbeni bağışlamaz” sözünün hükmü nedir?
a) Caiz
b) Büyük günah
- 47) Es-Seyyid Allah'ın isimlerindendir.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 48) Arş ve kürsü nedir?
Arş:.....
Kürsü:.....
- 49) Müellif rahimehullah kitabını son bâbında bu kitapla mizanını ağırlaştırması için Allah'a dua etmiş ve kâfirlerin Allah'ı hakkıyla bilip tanıyamadıklarını, senin de Allah'ı tevhidle tazim edip onlar gibi olmaman için uyarmıştır.
Doğru ☐ Yanlış ☐
- 50) Seleften pek çok alim sahih akide için bazı isimler zikretmişlerdir. Bu isimler aşağıdakilerden hangisidir?
a) Sünnet
b) Şeriat
c) Tevhid
d) Fıkhu'l Ekber
e) Hepsi

İÇİNDEKİLER

Kitâbu't Tevhid'in bâblarının özeti.....	7
Birinci bölüm: Mukaddime (Beş Bâb İçerir).....	16
Birinci bâb: Tevhîdin vâcib oluşu bâbı.....	17
İkinci bâb: Tevhîdin fazileti ve günahlara kefareti oluşu bâbı.....	25
Üçüncü bâb: Tevhîdi gerçekleştiren kişinin hesapsız cennete gireceği bâbı.....	29
Dördüncü bâb: Şirkten korkmak bâbı.....	33
Beşinci bâb: “Lâ ilahe illallah”a şahitlik etmeye davet etmek bâbı.....	38
Birinci Bölümün Sınavı (Beş Bâb İçerir).....	42
İkinci Bölüm: Tevhîdin Tefsiri (Dokuz Bâb İçerir).....	45
Altıncı bâb: Tevhid'in ve lâ ilâhe illallah şهادetinin açıklaması bâbı.....	45
Yedinci bâb: Belayı kaldırmak veya savmak için halka, ip ve benzeri şeyleri takmanın şirk olduğu bâbı.....	49
Sekizinci bâb: “Rukye ve muskalarla ilgili vârid olan rivâyetler” bâbı.....	53
Dokuzuncu bâb: Ağaç, taş ve benzeri şeyler ile teberrükte bulunmak bâbı.....	57
Onuncu bâb: Allah'tan başkası adına kurban kesmek konusunda gelenler bâbı.....	60
On birinci bâb: Allah'tan başkası için kurban kesilen yerlerde Allah için kurban kesilemeyeceği bâbı.....	63
On ikinci bâb: Allah'tan başkası için adak adamanın şirk olduğu bâbı.....	66

On üçüncü bâb: “Allah’tan başkasına sığınmanın / istiğâsenin şirk olduğu” bâbı.....	66
On dördüncü bâb: “Allah’tan başkasından medet ummanın veya başkasına duâ etmenin şirk olduğu” bâbı.....	69
İkinci Bölümün Sınavı (Dokuz Bâb İçerir).....	71
Üçüncü Bölüm: Allah’tan Gayrisına İbadetin Bâtıl Oluşu (Dört Bâb İçerir).....	75
On beşinci bâb: “Hiç bir şey yaratmayan ve kendileri yaratılan şeyleri O’na ortak mı koşuyorlar?” âyetinin açıklaması bâbı.....	75
On altıncı bâb: “Nihayet onların kalplerinden korku giderilince: Rabbiniz ne buyurdu? Derler. Onlar da: Hak olanı buyurdu, derler. O, çok üstündür/yücedir, çok büyüktür.” Âyetinin Açıklaması Bâbı.....	79
On yedinci bâb: Şefaât Bâbı.....	83
On sekizinci bâb: “Sen sevdiğini hidâyete erdiremezsin; bilakis, Allah dilediğine hiâyet verir.” Âyetinin Açıklaması Bâbı.....	86
Üçüncü Bölümün Sınavı (Dört Bâb İçerir).....	88
Dördüncü Bölüm: Âdemoğlunun Küfre Girmesinin Sebebi (Dört Bâb İçerir).....	90
On dokuzuncu bâb: “Âdem oğlunun küfre sapıp dinden uzaklaşmasının sebebinin sâlih kimseler hakkında aşırı gitmeleri olduğu” bâbı.....	90
Yirminci bâb: Sâlih bir zâtın kabri yanında Allah’a ibadet eden kimse hakkında şiddetli ifadeler kullanıldığına göre o kişinin bizzat kendisine ibadet edilmesi hakkında neler söylenir?!” Bâbı.....	94
Yirmi birinci bâb: “Sâlih kimselerin kabirlerine karşı sergilenen guluvvun/aşırı tutumun bunları ibadet edilen birer puta dönüştüreceği” bâbı.....	98

Yirmi ikinci bâb: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in tevhidi himâyeye edip şirke götüren tüm yolları tıkaması" bâbı.....100

Beşinci Bölüm: Şirkin bu ümmette veya arap yarım adasında vuku bulmayacağını söyleyenlerin hüccetlerinin çürütülüşü (Bir Bâb İçerir)....102

Yirmi üçüncü bâb: "Bu ümmetin bazılarının putlara ibadet edeceği hakkında gelenler" bâbı.....102

Dördüncü ve Beşinci Bölümün Sınavı (Beş Bâb İçerir).....107

Altıncı Bölüm: Şeytânî Ameleler (Yedi Bâb İçerir).....111

Yirmi dördüncü bâb: "Sihir/Büyü Hakkında Gelenler" Bâbı.....111

Yirmi beşinci bâb: "Bazı Sihir Türleri Hakkında Gelenler" Bâbı.....115

Yirmi altıncı bâb: "Kâhin ve Benzerleri Hakkında Gelenler" Bâbı.....117

Yirmi yedinci bâb: "Nuşra (Sihri Çözmek) Hakkında Gelenler" Bâbı.....120

Yirmi sekizinci bâb: "Tatayyur (Uğursuzluk) Hakkında Gelenler" Bâbı..121

Yirmi dokuzuncu bâb: "Müneccimlik Hakkında Gelenler" Bâbı.....127

Otuzuncu bâb: Yıldızlardan Yağmur Ummak Hakkında Gelenler" Bâbı..130

Altıncı Bölümün Sınavı (Yedi Bâb İçerir).....133

Yedinci Bölüm: Kalp Amelleri (Dokuz Bâb İçerir).....139

Otuz birinci bâb: "İnsanlardan bir kısmı da Allah'a bir takım benzerler edinirler. Onları Allah'ı sever gibi severler" Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı.....139

Otuz ikinci bâb: "İşte o şeytan, ancak kendi dostlarını korkutur" Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı.....142

Otuz üçüncü bâb: "Eğer mü'minler iseniz ancak Allah'a tevekkül edin" Âyeti Bâbı.....146

Otuz dördüncü bâb: “Allah’ın tuzağından emin mi oldular? Allah’ın tuzağından hüsrana uğrayanlardan başkası emin olamaz.” Âyeti Bâbı.....	149
Otuz beşinci bâb: “Allah’ın Takdirine Sabretmenin İmandan Olduğu” Bâbı.....	151
Otuz altıncı bâb: “Riyâ Hakkında Gelenler” Bâbı.....	154
Otuz yedinci bâb: “İnsanın Ameli İle Dünyayı Murad Etmesinin Şirk Olduğu” Bâbı.....	156
Otuz sekizinci bâb: “Allah’ın Haramlarını Helal; Helallerini De Haram Kılma Hususunda Alimlere ve Yöneticilere İtaat Etmenin, Onları Rab Edinmek Olduğu” Bâbı.....	159
Otuz dokuzuncu bâb: “Sana indirilene ve senden önce indirilenlere inandıklarını iddia eden kimseleri görmedin mi? Tâğûtu inkâr etmekle emrolundukları halde, yine de tâğûta muhakeme olmak istiyorlar. Şeytan da onları, (dönüşü olmayan) uzak bir sapıklığa düşürmek istiyor.” Âyeti Bâbı.....	161
Yedinci Bölümün Sınavı (Dokuz Bâb İçerir).....	164
Sekizinci Bölüm: İsim ve Sıfat Tevhidi (Bir Bâb İçerir).....	169
Kırkinci bâb: “İsim ve Sıfatlardan Herhangi Bir Şeyi İnkâr Eden” Hakkında Gelenler Bâbı.....	169
Sekizinci Bölümün Sınavı (Bir Bâb İçerir).....	176
Dokuzuncu Bölüm: Şirk Lafızlar (Yirmi Altı Bâb İçerir).....	179
Kırk birinci bâb: “Onlar Allah’ın nimetini bilirler. Sonra inkar ederler.” Âyeti Bâbı.....	179
Kırk ikinci bâb: “Artık bunu bile bile Allah’a nidler edinmeyin” Âyeti Bâbı (Niddin Tefsiri).....	181

Kırk üçüncü bâb: “Allah Adına Yapılan Yeminle İkna Olmayan Kimse” Hakkında Gelenler Bâbı.....	183
Kırk dördüncü bâb: “Allah ve Sen Dilersen” Sözü Bâbı.....	184
Kırk beşinci bâb: “Dehre (Zamana) sövmenin Allah’a Eziyet Olduğu” Bâbı.....	186
Kırk altıncı bâb: “Kadılar Kadısı” ve Benzeri İsimlerle İsimlenmek Bâbı (Bu Konuda Gelen Yasaklanma).....	188
Kırk yedinci bâb: “Yüce Allah’ın İsimlerine Saygı Göstermek ve Bu Nedenle İnsanların İsimlerin Değiştirilmesi” Bâbı.....	189
Kırk sekizinci bâb: Allah, Kuran ya da Rasulullah’ın Zikredildiği Şeylerle Alay Etmek Hakkındaki Bâb.....	191
Kırk dokuzuncu bâb: “Andolsun ki, kendisine dokunan bir zarardan sonra ona katımızdan bir rahmet tattırsak, ‘bu benimdir’ der” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı.....	194
Ellinci bâb: “Fakat (Allah) o ikisine kusursuz bir çocuk verince, ikisi de Allah’a verdiği verdiği şey üzerinde bir takım ortaklar kılar oldular” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı.....	198
Elli birinci bâb: “En güzel isimler Allah’ındır. O halde O’na o güzel isimlerle duâ edin” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı.....	201
Dokuzuncu Bölümün Birinci Sınavı (On Bir Bâb İçerir).....	203
Elli ikinci bâb: “es-Selâmu Alallah (Allah’a Selam Olsun) Denmeyeceği”.....	207
Elli üçüncü bâb: “Allah’ım, Dilersen Beni Bağışla” Demek Hakkındaki Bâb.....	209
Elli dördüncü bâb: “Kulum (Kölem) ve Câriyem Denilmemesi” Bâbı.....	210
Elli beşinci bâb: “Allah Adıyla İsteyenin Geri Çevrilmeyeceği” Bâbı.....	211

Elli altıncı bâb: Allah'ın Vechi (Yüzü) İle Yalnızca Cennetin İstenebileceği Bâbı.....	214
Elli yedinci bâb: Eğer (لو) Sözü Hakkında Gelenler Bâbı.....	215
Elli sekizinci bâb: Rüzgara Sövmenin Yasak Oluşu Bâbı.....	217
Elli dokuzuncu bâb: “Allah'ın hakkında gerçekte ilgisi bulunmayan cahiliyye zannında bulunuyorlar. ‘Bu işten bize ne?’ diyorlardı. De ki: ‘Bütün iş Allah'ındır.’” Âyeti Hakkında Gelenler Bâbı.....	218
Altmışıncı bâb: Kaderi İnkâr Edenler Hakkında Gelenler Bâbı.....	221
Altmış birinci bâb: Resim ve Heykel Yapanlar Hakkında Gelenler Bâbı..	227
Altmış ikinci bâb: Sık Sık Yemin Etmek Hakkında Gelenler Bâbı.....	229
Altmış üçüncü bâb: Allah ve Peygamberinin Zimmeti (Ahdi) Hakkında..	232
Altmış dördüncü bâb: Allah Hakkında Yemin Edilmesi Bâbı.....	235
Altmış beşinci bâb: Allah'ı Aracı Tutarak Bir Yaratılmıştan Şefaât Dilenemeyeği Bâbı.....	236
Altmış altıncı bâb: Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Tevhîdin Sınırlarını Koruması Şirke Götüren Yolları Kapaması Bâbı.....	237
Onuncu Bölüm: Sonuç (Bir Bâb İçerir).....	239
Altmış yedinci bâb: “Onlar Allah'ı hakkıyla tanıyıp bilemediler. Hâlbuki bütün yer, kıyamet günü O'nun avucundadır (kabzasındadır), gökler de O'nun sağ elinde dürülmüş olacaktır. Allah, onların şirk koştukları şeylerden yüce ve münezzehtir.” [Zümer, 67]” ayeti hakkında gelenler bâbı.....	239
Dokuzuncu Bölümünden Kalan Kısımın ve Onuncu Bölüm Olan Sonuç Bölümünün Ortak Sınavı (Bu Sınav Son On Altı Bâbın Sınavını İçerir)...	245
İçindekiler:.....	250

